

BISERICA CU HRAMUL

DUMINICA TĂTĂROR SFINȚILOR OCNA SUGĂTAG

Viețile Sfinților

Viețile Sfinților, publicate aici, au ca sursă cele 12 volume "Viețile Sfinților" apărute între anii 1991 și 1998 la Editura Episcopiei Romanului și Hușilor (volumele consacrate lunilor septembrie-aprilie) și apoi la Editura Episcopiei Romanului (volumele consacrate lunilor mai-august).

Notă: Luna septembrie apare la început pentru că anul bisericesc începe la 1 septembrie. Aceasta este și ordinea apariției celor 12 volume menționate mai sus.

Volumul I (septembrie)

Viețile Sfinților pe luna septembrie

Ziua întâi

- Cuvînt la începutul Indictionului
- Cuviosul părintele nostru Simeon Stîlpcul
- Pomenirea Soborului Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu

Ziua a doua

- Sfîntul Mucenic Mamant
- Sfîntul Ioan Pustnicul, Arhiepiscopul Constantinopolului

Ziua a treia

- Sfîntul Sfîntitul Mucenic Antim, Episcopul Nicomidiei
- Sfînta Muceniță Vasilisa din Nicomidia

Ziua a patra

- Sfîntul Sfîntitul Mucenic Vavila
- Sfîntul Prooroc Moise

Ziua a cincea

- Sfîntul Prooroc Zaharia
- Despre Hebron - Cetatea Iudeei
- Sfîntii mucenici Urban, Teodor și Medimn

Ziua a șasea

- Minunea Sfîntului Arhanghel Mihail din Colose
- Sfîntii mucenici Gomil și Eudoxie
- Cuviosul Părintele nostru David, care mai înainte a fost tîlhar

Ziua a șaptea

- Sfîntul Mucenic Sozont
- Sfîntii mucenici Evod și Onisifor, dintre cei șaptezeci de apostoli
- Sfîntul Ioan, Arhiepiscopul Novgorodului
- Sfîntul Mucenic Evpsihie

Ziua a opta

- Cuvînt la Nașterea Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu

Ziua a noua

- Sfinții, Dreptii și Dumnezeieștii Părinți Ioachim și Ana
- Sfântul Mucenic Severian
- Cuviosul Nichita ascunsul

Ziua a zecea

- Sfintele mucenițe Minodora, Mitrodora și Nimfodora
- Sfânta Împărăteasă Pulheria
- Sfintele trei femei, ce s-au aflat într-un munte pustiu

Ziua a unsprezecea

- Cuvioasa Teodora din Alexandria
- Cuviosul Eufrosin bucătarul

Ziua a douăsprezecea

- Sfântul Sfințitul Mucenic Aftonom

Ziua a treisprezecea

- Cuvînt la tîrnosirea Sfintei Biserici a Învierii Domnului din Ierusalim
- Sfântul Sfințitul Mucenic Corneliu Sutașul

Ziua a paisprezecea

- Cuvînt la Înălțarea Sfintei Cruci

Ziua a cincisprezecea

- Sfântul Mucenic Nichita Romanul
- Sfântul Mucenic Nichita Daco-romanul (gotul)
- Sfântul Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș, mitropolitul Timișoarei

Ziua a șaisprezecea

- Sfânta Mare Muceniță Eufimia

Ziua a șaptesprezecea

- Sfintele mucenițe Pistis, Elpis și Agapi și maica lor Sofia

Ziua a optsprezecea

- Cuviosul Părintele nostru Eumenie, Episcopul Gortinei
- Sfânta Muceniță Ariadna

Ziua nouăsprezecea

- Sfinții mucenici Trofim, Savvatie și Dorimedont
- Sfântul Zosima Pustnicul

Ziua a douăzecea

- Sfântul Mare Mucenic Eustatie Plachida, cu soția și fiii lui
- Sfinții mucenici Mihail, voievodul Cernigovului, și Teodor, dregătorul lui

Ziua a douăzeci și una

- Sfântul Apostol Codrat
- Sfinții mucenici Ipatie și Andrei
- Sfinții mucenici Eusebiu și Prisc, mărturisitorii
- Sfântul Dimitrie, mitropolitul Rostovului, făcătorul de minuni

Ziua a douăzeci și doua

- Sfântul Sfintitul Mucenic Foca, Episcopul Sinopiei
- Sfântul Mucenic Foca grădinarul
- Sfântul Prooroc Iona
- Sfântul Petru Vameșul

Ziua a douăzeci și treia

- Cuvînt la zămislirea Sfântului Ioan Botezătorul

Ziua a douăzeci și patra

- Sfînta Muceniță cea întocmai cu Apostolii, Tecla

Ziua a douăzeci și cincea

- Cuvioasa Maica noastră Eufrosina
- Viata Cuviosului Părintelui nostru Serghie, egumenul Radonejului

Ziua a douăzeci și șasea

- Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan

Ziua a douăzeci și șaptea

- Sfântul Mucenic Calistrat

Ziua a douăzeci și opta

- Cuviosul Părintele nostru Hariton Mărturisitorul

Ziua a douăzeci și noua

- Cuviosul Părintele nostru Chiriac Sihastrul

Ziua a treizecea

- Sfântul Mucenic Grigorie, Episcopul Armeniei, și treizeci și șapte de fecioare
 - Cuviosul Grigorie Egumenul, făcătorul de minuni
-

Cuvînt la începutul Indictionului, adică la Anul Nou (1 septembrie)

(Anul Nou bisericesc începe la 1 septembrie)

Dumnezeu, Împăratul veacurilor, Cel ce a pus vremile și anii întru a Sa putere, a așezat spre slava Sa și spre folosul oamenilor felurite praznice. În Vechiul Așezămînt a dat poruncă să se prăznuiască în chip deosebit luna lui septembrie, la începutul anului bisericesc, ca poporul ales să se îndulcească de roadele cîmpului, slujind bunului Dumnezeu cu mai multă dragoste.

A grăit Domnul cu Moise și a zis: "Spune fiilor lui Israel: În luna a șaptea, ziua întâi a lunii să vă fie zi de odihnă, sărbătoarea trâmbițelor și adunare sfîntă să aveți; nici o muncă să nu faceți, ci să aduceți ardere de tot Domnului" (Leviticul 23, 24-25). Că precum Atotcreatorul, după zidirea lumii și a tuturor făpturilor Sale, a binecuvîntat și a sfințit ziua a șaptea, odihnindu-Se întru dînsa, așa i-a poruncit și omului, zicînd: "Șase zile să lucrezi, iar în ziua a șaptea, care este sîmbăta (sabatul) Domnului Dumnezeului tău, să nu faci nici un fel de lucru în această zi". La fel și ziua întâi din luna a șaptea a binecuvîntat-o și sfințind-o, a poruncit poporului Său să se odihnească de lucrurile lui. În cartea Leviților zice către Moise: "În ziua a cincisprezecea a lunii a șaptea, cînd vă strîngeți roadele pămîntului, să sărbătoriți sărbătoarea Domnului șapte zile..." (Leviticul 23, 39).

Iată care era pricina prăznuirii acestei luni. În această lună, scîzînd apele potopului, corabia lui Noe a stat pe Muntele Ararat. În această lună, Sfîntul prooroc Moise s-a coborît a doua oară din munte, avîndu-și fața prealuminată și aducînd Tablele cele noi, care aveau în ele scrisă Legea Domnului. În această lună a început a se zidi cortul Domnului în cetele israeliților. În această lună arhiereul cel mare intra singur, o dată pe an, în cortul ce se numea Sfînta Sfintelor, care era după a doua catapeteazmă, ca să aducă jertfă sîngeroasă pentru sine și pentru neștiințele poporului. În această lună, poporul lui Dumnezeu se curăța de păcatele făcute în anul întreg, smerindu-și cu post sufletele înaintea lui Dumnezeu și aducînd ardere de tot Domnului.

În această lună a fost sfințită prea minunata și prea slăvita biserică a Domnului zidită de Solomon și s-a pus în ea chivotul Legii. În această lună se adunau toate semințiile lui Israel în Ierusalim la praznic, pentru că le poruncise Domnul, zicînd: "Aceasta este cea mai mare zi de odihnă pentru voi și să smeriți sufletele voastre prin post" (Leviticul 16, 31). Din această lună începeau a se număra anii poruncilor Legii Vechi, care se întindeau pînă la 50 de ani, precum a poruncit Domnul celor ce intraseră în pămîntul făgăduinței. Numărînd 49 de ani, al 50-lea cu dinadinsul să-l prăznuiască, nu numai ei singuri și robii lor, boii și catîrii lor, ci și pămîntul pe care locuiau să fie nearat și nesemănat; nici chiar spicele ce creșteau pe el să nu le strîngă, nici strugurii din vii, nici roadele din grădini să nu se culeagă și să fie lăsate spre hrana oamenilor săraci, a animalelor și a păsărilor.

În cartea Leviticul se scrie: "În ziua curățirii să trâmbițezi cu trâmbița în toată țara voastră. Să sfințiți anul al cincizecilea și să se vestească slobozenie pe pămîntul vostru pentru toți locuitorii lui... să nu semănați, nici să secerați ceea ce va crește de la sine din pămînt... Să nu culegeți cele sfințite ale lui Dumnezeu și se vor hrăni săracii poporului tău, iar rămășițele le vor mîncea fiarele cîmpului. Așa să faci și cu via ta și cu măslinii tăi" (Levitic 25, 9, 10, 11; Ieșirea 23, 11). În al 50-lea an se iertau datoriile datornicilor, se dădea

libertate robilor și cu mare grijă se păzea pe sine tot omul, să nu mînie pe Dumnezeu cu vreun păcat, nici să mîhnească pe aproapele, pentru că era anul iertării și al curățirii de păcate. Această poruncă a Domnului se întindea pînă la al 50-lea an, și se împărțea în șapte șeptimi de ani, adică de 7 ori cîte 7 ani, și fiecare al 7-lea an se numea "sîmbătă" (sabat), adică odihnă.

Așa a grăit Domnul, prin Moise, fiilor lui Israel: "Șase ani să semeni ogorul tău, și șase ani să lucrezi via ta și să aduni roadele lor; iar anul al șaptelea să fie an de odihnă a pămîntului, ogorul tău să nu-l semeni și via ta să n-o tai în anul acela. ...Iar de veți zice: Dar ce să mîncăm în anul al șaptelea, cînd nici nu vom semăna, nici nu vom aduna roadele noastre? Vă voi trimite binecuvîntarea Mea în anul al șaselea și va aduce roadele sale pentru trei ani" (Leviticul 25, 3-4, 20-21). Toți anii aceștia în care Domnul rînduise odihnă oamenilor și pămîntului să înceapă din luna septembrie, după porunca Domnului: "Să vestiți anul odihnei în luna a 7-a (adică în luna septembrie), pentru că aceasta este a 7-a lună de la martie, care este întîia lună de la facerea lumii."

Însă nu numai porunca Legii Vechi, ci și Indictionul păgînilor tot din luna septembrie a fost rînduit să înceapă. Pentru Indictionul păgînilor romani se povestesc următoarele: August, împăratul Romei, după ce a biruit pe Antonie și Cleopatra care stăpîneau Egiptul, a început să stăpînească singur toată lumea. Atunci, pentru adunarea impozitelor din toate părțile imperiului, a rînduit Indictionul care amintește porunca aceea dată la 15 ani o dată. Și au despărțit Indictionul în trei părți a cîte 5 ani, pentru ca dările de pe toți cei 15 ani să se strîngă în anul al 5-lea. Indictionul îl așezase însă pentru țările cele mai îndepărtate, de la marginea imperiului, de la care cu greutate se adunau dările în toți anii și abia în anul al 5-lea putea să se aducă la Roma. Pentru aceasta fiecare al 5-lea an din Indiction se numea Lustrum, adică strălucit, întrucît în acel an oamenii se veseleau cu lumînări aprinse în mîini, pentru că impozitele strînse fuseseră predate Cezarului de bună voie, și nu cu sila.

Indictionul s-a întins pînă la 15 ani, deoarece în primii 5 ani se dădeau fier și aramă pentru facerea săbiilor, a sulitelor, a coifurilor, a scuturilor, a zalelor și a altor arme ostășești. În a doua perioadă de 5 ani, se lua argint pentru plata soldei ostașilor, iar în a treia perioadă de 5 ani se aducea la Roma aur spre împodobirea zeilor lor mincinoși. Astfel, ținînd rotunjimea Indictionului de 15 ani, începea iarăși întîiul an, numindu-l pe acela An Nou. Iar începutul acesta se așeza la întîia zi a lunii septembrie, căci în acea vreme August, împăratul Romei, biruind pe Antonie și Cleopatra, se cinstea singur stăpînitor a toată lumea. Așa a fost așezat Indictionul la romani.

Astfel a primit și Sfînta Biserică să prăznuiască începutul Indictionului în ziua dintîi a lunii septembrie, pentru următoarele pricini: în această lună se prăznuia la evrei și în toată lumea Anul Nou; acum a mers Domnul nostru Iisus Hristos în Nazaret, unde crescuse, și în zi de sîmbătă a intrat în adunarea evreilor, cum era obiceiul la ei, să se adune mai ales sîmbăta în sinagogă și să învețe poporul din cărțile proorocilor. Atunci, intrînd Iisus în mijlocul dascălilor și sculîndu-Se să citească, I-au dat cartea proorocului Isaia pe care, deschizînd-o, a aflat locul unde era scris: "Duhul Domnului peste Mine, pentru care M-a uns a binevesti săracilor, M-a trimis a vindeca pe cei zdrobiți la inimă, a propovădui celor robiți iertare și orbilor vedere; a slobozi pe cei sfărîmați, ușurîndu-i; a mărturisi anul Domnului bine primit". Apoi, închizînd și dînd cartea, a început să învețe, arătîndu-Se pe Sine că este adevăratul Mesia trimis oamenilor de Dumnezeu-Tatăl, spre mîntuirea și înnoirea vieții, împlinindu-se astfel scriptura citită, și toți "Îl mărturiseau și se mirau de cuvintele harului care ieșeau din gura Lui" (Luca 4, 17, 19).

Praznicul Anului Nou bisericesc s-a așezat de către Sfinții Părinți la Sinodul I de la Niceea, cînd marele împărat Constantin, biruind pe Maxențiu prigonitorul, a înnoit și a luminat toată lumea cu dreapta credință, dezrădăcinînd praznicile păgînești. Astfel a izbăvit pe creștini de jugul greu al persecuțiilor, schimbînd înțelesul Indictionului. Sfinții Părinți au rînduit să se prăznuiască Anul Nou bisericesc ca un început al mîntuirii creștinilor, aducîndu-ne aminte de intrarea lui Hristos în mijlocul adunării evreilor și de vestirea din cartea lui Isaia a "anului Domnului bine primit". Așadar, nu prăznuim praznicul Legii Vechi în prima zi a lunii septembrie, ci prăznuim intrarea Domnului, cînd singur dătătorul Legii S-a arătat

pe Sine lumii, pogorîndu-Se din cele de sus și purtînd în Sine pe Duhul Tatălui; cînd a scris Legea lui Dumnezeu, nu cu degetul, ci cu dumnezeiasca Sa limbă și cu prea dulce Sa gură; nu pe lespezi de piatră, ci pe lespezile inimii noastre cele trupești. Mîntuitorul, zidind cortul cel gîndit al Bisericii Sale, S-a adus lui Dumnezeu-Tatăl jertfă sîngeroasă pe Sine pentru păcatele noastre, singur fiind Arhiereul cel mare Care a străbătut cerurile, curățindu-ne pe noi de păcate prin sîngele Său vărsat pe Cruce pentru noi, făcîndu-ne pentru El biserici sfinte, după cuvîntul apostolului care zice: "Biserica lui Dumnezeu care sînteți voi este sfîntă".

Pentru toate acestea, dînd mulțumire lui Dumnezeu, prăznuim anul Domnului cel bineprimit, căci am luat din mîinile Sale multe și negrăite bunătăți, pentru care ne sîrguim să fim Lui bine primiți. Deci noi prăznuim Indictionul, nu pe cel al împăratului Romei, ci pe cel așezat de Hristos, cerescul împărat al slavei. Iar Indictionul lui Hristos sînt poruncile Sale sfinte pe care sîntem datori să le păzim și să le împlinim; pentru că El nu cere de la noi daruri, fier și aramă, nici nu-i trebuie argint și aur, precum arată David, zicînd către dînsul: "Domnul meu ești Tu, pentru că nu-Ți trebuiesc bunătățile (darurile) mele". El, în loc de fier și aramă, cere de la noi bunătățile credinței celei întemeiate pe dreapta cinstire de Dumnezeu. Pentru că aceasta este așezată pe temelia pusă de Hristos prin vărsarea sîngelui Sfinților Mucenici care au fost chinuți pentru credința creștină, încît pentru fiecare dintre ei se poate zice: "Prin foc și prin sabie a trecut sufletul lui" .

De aceea ne poruncește Dumnezeu, Împăratul nostru cel ceresc, să credem în El cu dreaptă credință și inimă curată, pentru că "cu inima se crede spre dreptate" și prin această credință curată, ca și cu o armă de fier și cu un scut de aramă, să biruim pe cei împotriva, adică pe diavoli. Astfel urmăm sfinților noștri strămoși, care "prin credință au biruit împărății, au lucrat dreptate, au dobîndit făgăduințele, au închis gurile leilor, au stins puterea focului, au scăpat de ascuțișul sabiei, s-au întărit din slăbiciune, s-au făcut tari în războaie și au întors oștirile vrăjmașilor în fugă..." (Evrei 11, 33-34).

În loc de argint, Împăratul nostru Hristos cere bunătatea nădejdiei în Dumnezeu, care mai mult decît argintul se face pri-cinuitoare omului de viața cea cu bună sporire. Pentru că dacă cel ce se îmbogățește cu mult argint nădăjduiește ca toate bunătățile din lume să le cîștige, cu atît mai mult cel ce s-a îmbogățit cu neîndoita nădejde în Dumnezeu va cîștiga cele dorite. De acum el va viețui cu bucurie, nebăgînd seamă toate primejdiile și necazurile care năvălesc asupra lui de la lume, de la trup și de la diavolul; ci pe toate acelea cu dulceață le va răbda, cu nădejde în răsplătirea ce va să fie. Argintul pe stăpînul său îl înșeală de multe ori, pentru că, pierzîndu-l cu orice întîmplare, sărac pe el îl face și cel ce nădăjduia să viețuiască cu îndestulare pînă la sfîrșit, acela degrabă sărăcind, se lipsește de pîine; iar cel ce nădăjduiește spre Domnul, ca Muntele Sionului, nu se va clătina în veac, pentru că nădejdea nu rușinează.

Niște argint ca acesta cere Domnul de la noi și ne poruncește să nădăjduim nu spre bogăția care degrabă piere, ci spre Dumnezeul cel viu, ale Cărui cuvinte sînt cuvinte curate, argint lămurit în foc, prin care fără de minciună ne-a făgăduit nouă cele veșnice și negrăite bunătăți întru a Sa împărăție. Pentru nădejdea răsplătirii noastre să ne îndemnăm spre mai multă nevointă, ca niște buni ostași ai lui Iisus Hristos; pentru că nădejdea luării de plată în-deamnă pe ostaș spre luptă, după cum zice Sfîntul Ioan Damaschin pentru răbdătorii de chinuri: "Mucenicii Tăi, Doamne, cu credința întărindu-se și cu nădejdea împuternicindu-se, au stricat tirania vrăjmașului și au dobîndit cununile".

În loc de aur, Împăratul nostru Hristos cere de la noi bunătatea cea prea scumpă, adică nefățarnică dragoste către Dumnezeu și către aproapele. Pentru că dragostea prin aur se închipuiește de dascăli pentru marea sa cinste. Că precum aurul este mai cinstit decît argintul, arama și fierul, tot așa și dragostea este mai cinstită decît nădejdea și credința. "Și acum rămîn acestea trei: credința, nădejdea și dragostea; iar mai mare decît acestea este dragostea" (I Cor. 13,13). Un aur ca acesta cere de la noi Dumnezeu, poruncindu-ne să-L iubim cu nefățarnicie, nu numai cu inima crezînd și cu gura mărturisind, ci și în fapte arătîndu-I dragostea. Adică să ne punem pentru Dînsul sufletele noastre și să fim gata de moarte pentru dumnezeiasca lui dragoste. Pentru aceasta și pe cei de aproape ai noștri să-i iubim așa, precum ne învață

iubitul lui Hristos Apostol Ioan Teologul, zicînd: "Fiii mei, să nu iubim cu cuvîntul, nici cu inima, ci cu lucrul și cu adevărul". Acest fel de dragoste se primește spre înfrumusețare de la Cel mai frumos cu podoaba decît fiii oamenilor, de la Hristos Dumnezeu nostru.

Așadar, Biserica dreptmăritoare prăznuiește acest Indiction creștin în locul celui vechi al păgînilor, dezbrăcîndu-se de omul cel vechi cu faptele lui și îmbrăcîndu-se în cel nou, după chipul Celui ce l-a zidit. De aceea prăznuim anul nou așa cum ne sfătuiește Apostolul, zicînd: "Întru înnoirea vieții să umblăm", adică să slujim lui Dumnezeu întru înnoirea Duhului, iar nu întru vechimea literei. Să prăznuim Indictionul, ascultînd poruncile: "De veți umbla întru poruncile Mele și de veți păzi învățăturile Mele și de le veți face, vă voi da vouă ploaie la vremea sa și pămîntul își va da roadele sale. Și voi da pace în pămîntul vostru și veți izgoni pe vrăjmașii voștri și voi căuta spre voi și vă voi binecuvînta și nu se va îngreșoa sufletul meu de voi. Și voi umbla întru voi, și voi fi vouă Dumnezeu și voi Îmi veți fi Mie popor, zice Domnul Dumnezeu Sfîntul lui Israel..."*

* Sînt unii care socotesc indictionoanele rînduite de la începutul lumii și le numără de la întîiul an al zidirii lumii, dar aceasta o fac din neștiință. Acum însă se știe că nu de la facerea lumii, ci de la așezarea lui August s-au început indictionoanele, precum am arătat mai sus. Înainte de August, împăratul romanilor, nu erau indictionoane de la începutul lumii.

Viața Cuviosului și purtătorului de Dumnezeu Părintele nostru Simeon Sfîlpticul (1 septembrie)

În părțile Ciliciei a fost un sat care se numea Sisan. În el viețuiau părinții cuviosului, creștini fiind, Susotion și Marta, cărora le-a dat Dumnezeu acest binecuvîntat rod, pe care l-au numit Simeon și, după obiceiul creștinesc, l-au spălat prin baia botezului. Deci creștea pruncul, nu atît întru învățatura cărții, ci mai ales în simplitatea și în nerăutatea inimii. Însă înțelepciunea Duhului lui Dumnezeu și în cei simpli se sălășluiește și pe cei neștiutori îi alege, ca să se rușineze înțelepciunea veacului acestuia.

Cînd era de treisprezece ani, urmînd să fie păstor al oilor cuvîntătoare, păzea oile necuvîntătoare ale tatălui său. Prin aceasta el s-a asemănat lui Iacob, lui Moise și lui David, care de la păstoria oilor au venit la dumnezeieștile descoperiri. În vreme de iarnă, cînd oile nu se scoteau la pășune, fericitul copil mergea la biserică. Intrînd cu părinții săi într-o zi de duminică, lua aminte la cîntare și la citire, precum singur a spus mai pe urmă episcopului Teodorit. Auzind Sfînta Evanghelie fericind pe cei săraci, pe cei blînzi și pe cei curați cu inima, a întreat pe un cinstit bătrîn care stătea aproape: "Ce înseamnă cuvintele ce se citesc?". Iar acesta, fiind povățuit de Duhul lui Dumnezeu, și-a deschis gura și multe ceasuri l-a învățat, arătîndu-i calea duhovnicească a curăției și dragostei de Dumnezeu, care duce spre desăvîrșirea vieții celei îmbunătățite. Deci a căzut sămînța cea bună în pămînt bun, căci îndată a răsărit în el dorința cea rîvnitoare spre Dumnezeu și a crescut voința sa neschimbată spre calea cea strîmtă care duce la Dumnezeu. Astfel, și-a pus în minte ca îndată să lase toate și să caute pe Cel pe care l-a dorit.

Închinîndu-se aceluia cinstit bătrîn și mulțumindu-i pentru folositoarea lui învățătură, i-a zis: "Tu îmi ești tată și mamă, învățător de lucruri bune și povățuitorul mîntuirii mele!". Apoi a ieșit repede și nu s-a mai întors acasă, ci s-a dus la un loc deosebit, potrivit pentru rugăciune. Acolo, fiind singur, a căzut cu fața la pămînt în chipul crucii, făcînd rugăciune cu plîngere către Dumnezeu, ca să-i arate calea spre mîntuire. Astfel, zăcînd mult la rugăciune, a adormit și a văzut o vedenie ca aceasta: I se părea că sapă o temelie și a auzit un glas, zicîndu-i: "Sapă mai adînc". Și a săpat mai adînc. Iar cînd a încetat din cauza osteneții, socotind că este destul, iar a auzit glas poruncindu-i să sape tot mai adînc, și așa se ostenea săpînd. Dar și a treia oară, cînd încetă din lucru, același glas îl trezi din nou la osteneală. Apoi i-a zis: "Încetează, este

destul. Iată: acum de voiești să zidești, zidește, ostenindu-te cu stăruință, că fără osteneală nimic nu vei putea spori"! Această vedenie s-a săvârșit cu dînsul cînd a pus o asemenea temelie întru smerenie, spre zidirea sa și a altora. Căci se vedea că faptele lui cele bune întrec firea omenească.

După vedeniile acestea, sculîndu-se, s-a dus la o mînăstire ce era în țara aceea unde era egumen fericitul Timotei și, căzînd la pămînt, zăcea înaintea porții fără hrană și fără băutură, răbdînd 7 zile. În ziua a 8-a, ieșind egumenul, l-a întreat de unde este, unde merge, cum se numește, dacă n-a făcut ceva rău și dacă nu fuge de mînia stăpînilor săi. Iar el a căzut la picioarele egumenului și i-a zis cu lacrimi: "Părinte, nu sînt din cei ce au făcut ceva rău înaintea oamenilor, ci caut să slujesc lui Dumnezeu cu toată osîrdia. Deci, miluiește-mă pe mine, păcătosul, și-mi poruncește să intru în mînăstire și să slujesc la toți!".

Atunci egumenul, mai înainte văzînd în el dumnezeiasca chemare, l-a luat de mînă și l-a dus în mînăstire, zicînd fraților: "Învățați-l pe el obiceiul, pravila călugărească și rînduiețile noas-tre". Astfel, fiind primit în mînăstire, se supunea tuturor și le slujea. A învățat și Psaltirea toată pe de rost în puțină vreme. Apoi s-a călugărit, avînd 18 ani de la naștere, și s-a făcut călugăr iscusit. Căci îndată, fiind strîmtorare în viața călugărească, a ajuns la atîta înălțime duhovnicească, încît pe toți călugării de acolo i-a întrecut; căci frații mînceau, unii o dată pe zi spre seară, alții a treia zi, iar el toată săptămîna o trecea nemîncînd. Părinții lui l-au căutat pretu-tindenii timp de doi ani. Dar Dumnezeu, acoperindu-l, nu l-au aflat și mult plîngînd pentru dînsul afit se mîhneau, încît tatăl său a murit din acea întristare. Însă el, aflînd tată pe Dumnezeu, înaintea Lui s-a aruncat din tinerețe.

Petrecînd fericitul în acea lavră, a mers odată la fîntînă să scoată apă și, luînd de la găleată funia foarte aspră, împletită din crengi de finic, și-a înfășurat cu dînsa tot trupul său gol de la coapse pînă la grumaz, încît îi făcea răni pe trup. După zece zile a putrezit trupul său din cauza rănilor, căci se rosesese carnea pînă la oase, și era cuprins de viermi și mirosea greu. Deci ziseră frații către egumen: "De unde ne-ai adus pe omul acesta, că nu putem să-l suferim pentru mirosul greu ce iese dintr-însul? Nimeni nu poate să stea aproape de el, iar cînd umblă, viermii cad din trupul lui și așternutul îi este plin de viermi".

Auzind acestea egumenul s-a mîhnit și, înțelegînd că sînt adevărate cele spuse, l-a întreat pe fericitul Simeon: "Spune-mi, fiule, de unde iese mirosul acesta greu?" Iar el tăcea și căuta în jos. Întristîndu-se egumenul, a poruncit să i se dezbrace cu sila haina de pe el. Și era haina lui de păr însîngerată, iar funia de finic se îngropase adînc în carnea trupului său.

Văzînd egumenul acestea, s-a spăimîntat și toți care erau acolo cu mare osteneală au putut să scoată de pe dînsul aceea. Iar el, răbdînd vitejește, zicea: "Lăsați-mă pe mine ca pe un cîine împuțit, că sînt vrednic de aceasta, pentru păcatele mele." Iar egumenul i-a zis: "Ai optsprezece ani, deci care sînt păcatele tale?" Simeon răspunse: "Părinte, Proorocul grăiește: întru fărădelegi m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea (Psalm 50,6)." Auzind egumenul acestea, s-a minunat de socoteala lui, că fiind tînărul neînvățat, avea o astfel de frică de Dumnezeu. Însă îl învăța ca să nu-și facă o chinuire ca aceasta. Nu este de folos, zicea el, să începi ceva mai presus de putere. Destul este ucenicului să fie ca dascălul său." Și abia în multe zile a putut să se tîmăduiască de acele răni.

După tîmăduire, văzînd egumenul și frații că Simeon trăiește ca mai înainte, obosindu-și trupul, i-a poruncit să iasă din mînăstire, ca nu cumva alți frați mai neputincioși, vrînd să-i urmeze pilda, să-și fie singuri pricinuitoari de moarte. Deci, ieșind el, umbla prin pustie și prin munți. Apoi, aflînd o fîntînă fără apă în care petreceau jivine și fiare necurate, s-a așezat acolo și se ruga lui Dumnezeu. După o vreme, a văzut egumenul într-o noapte în vis popor mult cu arme și cu lumînări înconjurînd mînăstirea și întrebînd: "Unde este robul lui Dumnezeu, Simeon? Arătați-l pe el că este iubit lui Dumnezeu. Iar de nu, vă vom arde pe voi cu întreaga mînăstire, pentru că acela este mai mare decît voi și multe minuni va face Dumnezeu printr-însul pe pămînt!"

Deșteptându-se egumenul din somn, a povestit fraților acea vedenie înfricoșată, cum a fost într-o cercetare plină de spaimă pentru Simeon. Apoi a trimis să-l caute pretutindeni și aflând pe niște păstori păscând oile, i-a întrebat despre el. Și, înștiințându-se de la dînșii că este în acea fîntînă pustie, a mers cu sîrguință acolo și a strigat: "Aici ești, robule al lui Dumnezeu?" Iar el a răspuns: "Lăsați-mă pe mine, sfinților părinți, să-mi dau duhul, căci a slăbit sufletul meu, pentru că am mîniat pe Dumnezeu!" Iar ei, nevrînd, l-au tras afară din fîntînă și l-au adus în mînăstire, unde s-a nevoit fericitul cîțeva vreme. După aceea, ieșind în taină din mînăstire, umbla prin munți și prin pustie. Apoi, povățuindu-se de duhul lui Dumnezeu, a mers la un munte care era aproape de satul ce se numea Talanissa. Acolo a aflat o chilie mică săpată în piatră, în care, închizîndu-se, s-a nevoit trei ani. După aceasta, aducîndu-și aminte de Moise și de Ilie, care au postit patruzeci de zile, a gîndit să se ispitească pe sine cu un post ca acela.

Atunci, un duhovnic mai mare al părinților acelora, anume Vassos, avînd putere peste preoți, umbla prin cetăți, prin sate și pe la biserici, ajungînd și la dînsul în satul Talanissa. Pe acela l-a rugat Simeon să-i astupe ușa chiliei timp de patruzeci de zile, nelăsîndu-i înăuntru nimic de mîncare. Ci acela n-a voit să facă aceasta, zicîndu-i: "Nu se cade omului să se ucidă pe sine cu post fără de măsură, pentru că aceasta nu este faptă bună, ci mai ales păcat." Atunci i-a zis cuviosul: "Pune-mi dar, părinte, pîine și apă, ca, de îmi va fi nevoie, să gust și să-mi întăresc puțin trupul cu hrană." Deci a făcut Vassos așa, punîndu-i pîine și apă înăuntru, și, astupînd ușa cu pietre, s-a dus în calea sa. Apoi trecînd acele patruzeci de zile, s-a întors la cuviosul și, dînd la o parte pietrele, a deschis ușa chiliei și l-a găsit pe Simeon la pămînt, zăcînd ca un mort, iar pîinea era întregă, asemenea și apa, precum le pusese, nici măcar atingîndu-se de dînsele acest postitor. Deci, luînd Vassos un burete, i-a spălat și i-a răcorit gura, împărtășindu-l cu dumnezeieștile Taine. După aceasta, primind Simeon hrană ușoară, s-a întărit. Despre astfel de înfrînare spunea Vassos multora, spre folosul lor.

În acea strîmtă chilie de piatră petrecînd Simeon trei ani, s-a suit într-un deal mai înalt al muntelui. Apoi ca să nu iasă de acolo, a luat un lanț de fier lung de douăzeci de coți și cu un capăt și-a ferecat piciorul, iar pe celălalt capăt l-a ferecat de o piatră. Așa totdeauna căutînd cu ochii spre cer, cu mintea privea spre cele mai presus de ceruri. Auzind despre dînsul fericitul Meletie, păstorul Bisericii Antiohiei, a mers și, văzîndu-l așa ferecat, a zis: "Poate omul și fără de obezi să se stăpînească pe sine și nu cu fierul, ci cu voia și cu înțelegerea să se lege pe sine la un loc." Auzind aceasta, cuviosul Simeon s-a folosit și, scoțîndu-și obezile, s-a legat pe sine cu voia liberă, surpînd gîndurile și toată înălțarea care se ridică deasupra înțelegerii lui Dumnezeu, ca să fie singur de voie legat al lui Iisus Hristos.

Ieșind prin toate părțile vestea despre el, se adunară la Simeon toți, nu numai cei ce viețuiau aproape, ci și din părțile cele mai îndepărtate, căroră le trebuiau multe zile de cale. Unii își duceau la dînsul pe bolnavii lor, iar alții cereau sănătate bolnavilor care zăceau acasă; alții de ispite și de necazuri erau cuprinși și alții de diavoli munciți, dar fiecare dintre ei nu se întorcea în deșert, ci primeau, unul tămăduire, altul mîngîiere, altul folos, întorcîndu-se cu bucurie la locurile lor și preamărind pe Dumnezeu. Căci fericitul așa învăța, cînd tămăduia pe cineva: "Preamărește pe Dumnezeu care te-a tămăduit și nicidecum să nu îndrăznești a zice că Simeon te-a tămăduit, ca să nu-ți fie ție ceva mai rău." Și puteai să vezi la dînsul, adunîndu-se ca rîurile de pretutindeni felurite popoare, seminții și limbi: ismailiteni și perși, armeni și iberici, ispani, britani și italieni. Așa preamărea Dumnezeu pe acela care Îl preamărea pe El, căci atîta mulțime de popoare se aduna și toți căutau să se atingă de el, cerînd binecuvîntare.

Supărîndu-se fericitul de o cinstire ca aceea și de neodihnă, a aflat un alt chip de scăpare din gîlcevile omenești. A socotit să-și zidească un stîlp și să stea pe el, ca cei ce voiau a se atinge de dînsul să nu poată; deci a zidit stîlpul și pe el o chiliuță strîmtă de doi coți, unde, suindu-se, petrecea în post și în rugăciuni. El a devenit, astfel, întîiul stîlptic. Și era acel stîlp de șase coți înălțime. Stînd pe dînsul cîțiva ani, i-au făcut lui oamenii altul, avînd înălțimea de 12 coți. Apoi, după multă vreme, la 22 de coți i-au ridicat înălțimea stîlpului; după aceea la 36. Așa se suia Cuviosul spre cele cerești, ca pe niște trepte prin feluriți stîlpi, multe sufe-rind pe ei, udîndu-se de ploaie, arzîndu-se de zăduf și înghețînd de frig. Mîncarea lui era linte muiată și apă drept băutură. Încă i-au făcut lui oamenii și două îngrădiri de piatră lîngă stîlp.

Așa viețuind sfântul, auziră de el părinții din pustie și s-au minunat de străina lui nevointă, că pînă atunci nimeni nu-și aflase o viață ca aceea, adică să stea pe stîlp. Deci, vrînd ei să ispitească duhul ce era întrînsul, au trimis un sol, zicînd: "Pentru ce nu mergi pe calea Părinților, ci altă cale nouă ai aflat? Pogoară-te de pe stîlp și urmează viața Părinților pustnici de demult!" Au mai învățat Părinții pustnici pe trimiși că, de s-ar arăta nesupus, și de nu ar voi să se pogoare, apoi cu sila să-l tragă jos de pe stîlp. Iar de ar asculta și de ar voi să se pogoare, să-l lase să stea așa precum a început. Pentru că din aceasta, ziceau ei, se va cunoaște că viața cea nouă începută de el este de la Dumnezeu, dacă se va arăta ascultător, precum s-a și făcut.

Deci, ajungînd trimișii și spunîndu-i cele hotărîte de soborul sfinților părinți pustnici, cuviosul îndată a pășit cu piciorul pe scară, vrînd să se pogoare. Atunci trimișii îi strigară: "Nu te pogorî, sfinte părinte, ci te nevoiește precum ai început. Acum știm că lucrul tău cel început este de la Dumnezeu, Care să-ți fie ajutor pînă la sfîrșit". A mers la dînsul și Domnii, patriarhul Antiohiei, care a fost după Sfîntul Meletie, și văzînd o viață ca aceea s-a minunat și, multe vorbind cu dînsul pentru folosul sufletului, a făcut acolo liturghie și s-au împărtășit amîndoi cu dumnezeieștile Taine. Apoi s-a întors patriarhul la Antiohia, iar cuviosul mai mult se nevoia, într-armîndu-se împotriva nevăzutului vrăjmaș.

Atunci diavolul, cel ce urăște binele, s-a prefăcut în înger luminos și s-a arătat sfîntului aproape de stîlp cu caretă și cu cai de foc, ca și cum s-ar fi pogorît din cer, și îi zicea: "Ascultă, Sime-oane, Dumnezeul cerului și al pămîntului m-a trimis la tine, precum mă vezi cu careta și cu caii, să te iau la cer precum pe Ilie, că vrednic ești de o cinste ca aceasta pentru sfințenia vieții tale. Iată a venit ceasul tău, ca să-ți mănînci roadele ostenețelor tale și să primești cununa podoabei din mîna Domnului. Deci, vino, robule al Domnului, fără zăbavă să vezi pe Făcătorul tău și să te închini Lui; să te vadă pe tine îngerii și arhanghelii, cu proorocii, cu apostolii și mucenicii care doresc să te vadă".

Acestea și altele asemenea lor zicînd diavolul, n-a cunoscut sfîntul înșelăciunea vrăjmașului. Deci, zicînd: "Doamne, pe mine, păcătosul, voiești să mă iei la cer?", a mișcat piciorul drept să pășească în careta de foc. Apoi, întinzînd și mîna dreaptă, s-a însemnat cu Sfînta Cruce, și, îndată, diavolul cu careta și cu caii s-a stins, spulberîndu-se ca praful de vînt. Cunosînd Simeon diavoleasca înșelăciune, se căia, iar pe piciorul cu care voia să pășească în careta lui greu l-a pedepsit, stînd numai în piciorul acela un an întreg. Diavolul, nesuferind o nevointă ca aceea, a lovit piciorul cuviosului cu o rană cumplită și a putrezit de pe el carnea și curgea din rană puroi cu viermi pe stîlp spre pămînt. Iar el, ca un alt Iov răbdînd, punea viermii pe rană, zicînd: "Mîncăți, ceea ce Dumnezeu v-a dat vouă!"

În vremea aceea, un boier dintre saracini, pe nume Vasilic, auzind multe despre Sfîntul Simeon, a venit la dînsul și vorbind împreună, mult s-au folosit și a crezut în Hristos. Apoi văzînd un vierme căzînd pe pămînt, l-a luat în mîna sa și a ieșit. Deci a trimis în urma lui cuviosul, zicînd: "Pentru ce au luat cinstitele tale mîni puturosul vierme ce a căzut din putredul meu trup?" Iar Vasilic, deschizîndu-și mîna, a aflat un mărgăritar de mult preț și a zis: "Nu este acesta vierme, ci mărgăritar". Și i-a grăit cuviosul: "După credința ta s-a făcut ție"... Și așa saracinel, luînd binecuvîntare, s-a dus la locul său.

După mulți ani maica lui, Marta, aflînd despre dînsul, a venit să-l vadă și plîngea mult lîngă ușă. Simeon, însă, n-a voit să se vadă cu dînsa, ci i-a trimis răspuns, zicînd: "Să nu mă superi, maica mea, acum că de vom fi vrednici, în acel veac ne vom vedea!" Iar ea avea mai mult dor să-l vadă. Fericitul a trimis la dînsa iarăși, rugînd-o să aștepte puțin în tăcere. Ea, culcîndu-se acolo înaintea ușii ogrăzii, și-a dat Domnului duhul ei. Și îndată, cunosînd sfîntul sfîrșitul ei, a poruncit să o aducă înaintea stîlpului și, văzînd-o, s-a rugat pentru dînsa cu lacrimi. Rugîndu-se el, sfîntul ei trup se lumina și-i strălucea fața, și toți cei ce vedeau se minunau, lăudînd pe Dumnezeu, și o îngropară înaintea stîlpului său. Și cînd făcea rugăciune, o pomenea pe ea de două ori în toată ziua. După aceasta, iarăși au schimbat credincioșii stîlpul sfîntului și i-au făcut altul de patruzeci de coți înălțime, pe care a stat cuviosul pînă la fericitul său sfîrșit.

Locul acela unde Cuviosul Simeon și-a rînduit minunata sa viață nu avea apă aproape, ci se aducea de departe. Pentru aceasta multă mîhnire aveau oamenii ce veneau și dobitoacele lor. Văzînd cuviosul strîmtorarea ce li se făcea din neajungerea apei, s-a rugat lui Dumnezeu cu stăruință să le dea apă, precum oarecînd lui Israil celui însetat în pustie. Pe la al zecelea ceas din zi, deodată s-a cutremurat pămîntul și a crăpat în partea de răsărit a ogrăzii lui. Acolo s-a descoperit ca o peșteră mai presus de nădejde, avînd multă apă. Poruncind sfîntul să sape mai mult în locul acela ca de șapte coți, îndată a început a ieși apă îndestulătoare.

Oarecînd, a fost adusă la sfîntul o femeie care, însetînd noaptea, a băut împreună cu apa un șarpe mic și acela a crescut în pîntecele ei și s-a făcut mare. Și era chipul acelei femei ca iarba de verde și mulți ani doftorii au purtat grijă de dînsa, dar n-au putut s-o tămăduiască. Iar fericitul a zis: "Dați-i să bea din apa locului acesta". Deci, bînd ea, a ieșit dintr-însa un șarpe mare și, tîrîndu-se pe dinaintea stîlpului, îndată a crăpat.

În acea vreme, venind unii creștini de departe la cuviosul pentru rugăciune și fiind arșită, s-au abătut din cale la umbra unui copac să se odihnească puțin. Șezînd acolo cu alinare a căzut alături din mers o cerboaică îngreuiată și strigară spre dînsa, zicînd: "Cu rugăciunile Sfîntului Simeon, te jurăm pe tine să stai puțin". Și a stat cerboaică în loc. O, ce minune! că și fiarele la numele sfîntului se făceau blînde și ascultătoare. Iar ei, prinzînd-o, au ucis-o și, luîndu-i pielea, și-au făcut lor bucate din carnea ei și, după ce au mîncat, îndată, pedepsindu-se de mînia lui Dumnezeu, și-au pierdut glasul omenesc și ca niște cerbi au început a răcni. Deci, alergînd, au mers la Sfîntul Simeon, ducînd cu dînșii pielea aceea, ca o vădire a păcatului lor. Și au petrecut acolo doi ani și abia a putut să-i tămăduiască și să vorbească omenește. Iar pielea cerboaiței aceleia au spînzurat-o lîngă stîlp, spre mărturie multora a faptei rele ce s-a făcut.

În muntele acela, în care sfîntul își ducea viața, se încuibase un balaur înfricoșat, nu prea departe de stîlp, pentru care nici iarba nu creștea în locul acela. Acelui balaur i s-a înfipt odată în ochiul drept un lemn ca de un cot și i-a pricinuit lui durere multă. Iar în una din zile s-a tîrît la stîlpul cuviosului și, zăcînd înaintea ușii ogrăzii, cu totul se gîrbovea, plecîndu-și capul ca și cum s-ar smeri și milă cerînd de la Sfîntul Simeon. Deci, căutînd sfîntul spre dînsul, îndată a căzut din ochiul lui lemnul și a rămas balaurul acela acolo trei zile, zăcînd înaintea ușii ca o oaie, și toți fără de frică intrau și ieșeau, nevătămînd pe nimeni. Apoi vindecîndu-i-se ochiul, s-a dus la culcușul său, în văzul tuturor, mirîndu-se de minunea aceea prea mare.

În părțile acelea era un pardos, fiară mare și cumplită, ucigînd pe oameni și pe dobitoace; și nu îndrăznea nimeni să treacă prin locul acela unde locuia fiara, pentru că multe supărări făcea celor dimprejur. Mergînd lumea, a spus cuviosului de aceasta. Iar el le-a poruncit să ia pămînt din ograda sa și apă de la locul acela și, ducîndu-se împrejurul locului unde era fiara, să presare de departe și să stropească. Ascultînd mulțimea pe sfîntul, a făcut așa și nu după multe zile, văzînd că nu se arăta fiara nicăieri, s-a dus s-o caute și au aflat-o moartă, zăcînd pe pămîntul acela presărat cu țărînă din ograda cuviosului, și toți au preamărit pe Dumnezeu.

Încă o altă fiară cuvîntătoare, mai cumplită decît cea dintîi, s-a arătat în acele părți. Un oarecare tîlhar din Antiohia, Ionatan cu numele, care ucidea mulți oameni pe drumuri și prin case, năvălind tîlhărește și fără veste, nimeni nu putea să-l prindă, deși mulți îi pîndeau calea, pentru că era puternic. Iar cînd s-a pornit toată Antiohia și a trimis ostași să-l prindă, el, neputînd să se ascundă de dînșii, ca un leu de la fața mulțimii ce-l urmărea, a alergat în ograda Cuviosului Simeon, și apucîndu-se de stîlp ca desfrînata de picioarele lui Hristos, plîngea cu amar. Deci a strigat sfîntul către dînsul de sus: "Cine ești, de unde și de ce ai venit aici?" El a zis: "Eu sînt Ionatan tîlharul care am făcut toate răutățile. Am venit să mă căiesc de păcatele mele!" Grăind acestea, au năpădit de la Antiohia ostașii ce-l izgoneau, strigînd către Cuviosul: "Dă-ne, părinte, pe acest tîlhar, că iată și fiarele din cetate sînt gata să-l mănînce!" Le-a răspuns fericitul Simeon: "Fiii mei, nu eu l-am adus aici, ci Dumnezeu Care voiește pocăința lui l-a povățuit. De veți putea intra înăuntru, apucați-l, căci eu nu pot să-l scot de la voi, că mă tem de Acela ce l-a trimis la mine".

Auzind ostașii acestea și neîndrăznind să intre în ogradă, nici să zică cuvînt împotriva, s-au întors cu frica și au spus toate acestea în Antiohia. Iar tâlharul a stat șapte zile lângă stîlp, căzînd cu rugăciune către Dumnezeu, mărturisindu-și păcatele și plîngînd cu amar, încît și cei ce erau acolo se umileau văzînd pocăința lui. După șapte zile a strigat către sfînt: "Părinte, îmi poruncești să mă duc?" Iar părintele i-a zis: "Oare vrei să te întorci din nou la lucrurile tale cele rele?" Iar el a răspuns: "Ba nu, părinte, că a sosit vremea mea". Vorbînd așa cu dînsul, și-a dat duhul lui Dumnezeu. Iar ucenicii Sfîntului Simeon, vrînd să îngroape pe tâlhar lângă ogradă, mai marii oștilor veniră de la Antiohia după el și începură a striga: "Dă-ne nouă, părinte, pe vrăjmașul nostru, pentru care toată cetatea s-a cutremurat!" A răspuns Cuviosul: "Cel ce l-a adus pe el la mine, Acela cu mulțime de oaste cerească a venit și l-a luat la Sine curățit prin pocăință, deci nu mă mai supărați pe mi-ne!" Auzind acestea acei dregători și văzînd pe tâlhar adormit, s-au înpăimîntat și au lăudat pe Dumnezeu care nu voiește moartea păcătosului. Și întorcîndu-se, au spus în cetate cele ce au auzit și au văzut de la Cuviosul.

Nu se cuvîne a tăcea și aceasta, că preacuviosul părintele nostru Simeon, sfînd pe stîlp ca o făclie în sfeșnic, luminează lumii s-a arătat, luminînd neamurile păgîne întunecate cu idoleasca închinare și povățuindu-le la cunoștința adevăratului Dumnezeu. Slava minunatului dar al lui Dumnezeu așa lucrînd întru dînsul, deși stătea la un loc, pe mulți la credință i-a adus, ca și cum cineva ar străbate lumea învățînd și propovăduind. Căci razele îmbunătățitei sale vieți și ale învățaturii celei dulci ca un soare le revărsa. Că puteai să vezi acolo iviriți, perși și armeni primind dumnezeiescul Botez. Apoi arabi venind pîlcuri, cîte două și trei sute; ba uneori și cîte o mie, care se lepădau cu lacrimi de rătăcirea părinților lor, iar pe idolii pe care de mulți ani îi cinsteau și se închinau lor, îi aduceau lângă stîlp, îi sfărîmau și cu picioarele îi călcau, primind Legea creștină. Apoi, învrednicindu-se de dumnezeieștile Taine, se întorceau cu bucurie mare, luminați cu lumina înțelegerii Sfintei Evanghelii.

Un oarecare Filarh, mai mare peste ostași, avînd o rudă bolnavă, a rugat pe Sfîntul Simeon să-i dea tămăduire. Iar Sfîntul, poruncînd să-l aducă înaintea stîlpului, l-a întrebat dacă se leapadă de credința cea rea a părinților săi. Iar acela a zis: "Mă lepăd". Iarăși l-a întrebat Sfîntul: "Crezi în Tatăl și în Fiul și în Sfîntul Duh?" Iar el a mărturisit că acest adevăr îl crede fără îndoială. Atunci i-a zis Sfîntul: "Scoală-te". Și îndată tînărul s-a sculat sănătos, ca și cum niciodată n-ar fi avut vreo durere. Spre încre-dințarea sănătății lui, a poruncit fericitul tînărului aceluia să ia pe umerii săi pe Filarh, fiind mare cu trupul, și să-l ducă în tabăra lui, lucru pe care l-a și făcut, luîndu-l în spate ca pe un snop. Văzînd această minune toți, au dat laudă lui Dumnezeu, Care a făcut lucruri minunate prin Simeon.

Cuviosul avea și darul proorociei, pentru că a proorocit se-ceta, foametea și moartea cea năpraznică mai înainte cu doi ani. De asemenea, a spus că aveau să vină lăcustele după treizeci de zile, și toate proorocirile lui s-au împlinit. Oarecînd a văzut în vedenie două toiege pogorîndu-se din cer. Unul a căzut spre răsărit, iar altul spre apus. Această vedenie a spus-o celor care erau lângă dînsul, proorocînd că perșii și sciții se vor scula cu război împotriva stăpînirii grecești și romane. Pentru aceasta cu multe lacrimi și cu neîncetată rugăciune făcea milostiv pe Dumnezeu, ca să-și întoarcă mînia cea dreaptă și să nu trimită pedeapsa aceea asupra creștinilor. Rugîndu-se lui Dumnezeu, toată puterea persană ce stătea gata de război, cu voia Lui a conținut. Căci începînd a se certa perșii între ei, singuri de voia lor au încetat luptele.

S-a spus oarecînd Cuviosului Simeon că împăratul Teodosie cel Tînăr a dat evreilor biserica pe care o luaseră creștinii. Atunci Sfîntul a trimis îndată o scrisoare împăratului, învățîndu-l și înfricoșîndu-l cu mînia lui Dumnezeu, netemîndu-se de puterea împărătească. Citînd-o împăratul, s-a temut și iarăși a poruncit creștinilor să-și ia biserica înapoi, iar pe eparhul acela care l-a sfătuit să dea evreilor biserica l-a alungat din dregătorie, trimițînd rugămintea Cuviosului să facă pentru dînsul rugăciune către Dumnezeu. Soția aceluiași împărat, Evdochia, după moartea soțului ei căzînd în eresul lui Eutihie, Cuviosul a sfătuit-o prin scrisori și, după patru ani, a întors-o la credința ortodoxă. După întoarcerea ei, alți patru ani trăind în pocăință, s-a învrednicit de fericitul sfîrșit în Ierusalim și a fost îngropată în biserica Sfîntului întîiului mucenic Ștefan, zidită de dînsa. După Teodosie cel Tînăr, luînd împărăția Marchian, adeseori cerceta pe Cuviosul Simeon în taină și mult se folosea de dînsul.

Împărăteasa perșilor, auzind de minunata sfințenie a Cuvio-sului Simeon, a trimis la dînsul, cerînd binecuvîntare, și a luat unt-delemn binecuvîntat de dînsul, pe care îl avea ca un mare dar și-l păzea cu cinste. O împărăteasă a ismailitenilor, fiind stearpă, a trimis la dînsul, cerînd rugăciune, ca prin sfințele lui rugăciuni să poată a se numi mamă de copii. Și s-a făcut așa că degrabă i s-a dezlegat nerodirea ei și a născut un fiu, pe care, luîndu-l, a pornit pe cale la Cuviosul. Dar auzind că nu este cu puțință femeilor să meargă la Cuviosul, căci nici pre mama sa nu a lăsat-o să vină la dînsul, a trimis pe fiul ei prin mîinile slugilor sale pentru binecuvîntare, zicînd: "Acesta este, părinte, rodul sfințelor tale rugăciuni, deci binecuvîntează rodul acesta!"

Ce să zicem pentru nevoițele lui cele nespuse ? Că precum întrec puterea omenească, așa și a le spune nu se poate. Eu mai înainte de toate - zice Teodorit - mă minunez de răbdarea lui, că noaptea și ziua stătea neacoperit și toți îl vedeau. S-a întîmplat oarecînd că erau luate ușile și o mare parte din zidul de deasupra risipit de vechime și pînă ce zidul și ușile s-au înnoit, Sfîntul era văzut de toți multă vreme. Atunci puteai să vezi o privesc nouă și minunată, pentru că uneori stătea nemișcat multă vreme, iar alteori făcea dese închinăciuni, aducînd rugăciuni lui Dumnezeu. Oarecare din cei care stăteau înainte, a spus: "Am vrut, zice, să-i număr închinăciunile pe care le făcea neîncetat, și am numărat o mie două sute patruzeci și patru, apoi am slăbit, neputînd mai mult să privesc la înălțimea stîlpului, și am încetat a număra. Însă Sfîntul nu a slăbit de la închinăciuni. Deoarece primea hrană o dată pe săptămînă și aceea foarte puțină și ușoară, se făcuse ușor și lesnicios spre acele dese închinăciuni.

Din multa stare în picioare i se făcuse la un picior o rană netămăduită și mult sînge curgea dintr-însa. Însă rana nu a putut să-l rupă pe el de la gîndirea la Dumnezeu și pe toate le răbda cu vitejie mucenicul cel de bunăvoie. Rana aceea a fost silit oarecînd s-o arate pentru niște pricini ca acestea : Un preot din Arabia, om bun și însuflat de Dumnezeu, a venit la dînsul, zicînd: "Te întreb pe tine, prin singur adevărul care trage la sine neamul ome-nesc, să-mi spui mie: ești om, sau o fire fără de trup ?" I-a răspuns Cuviosul: "Pentru ce mă întrebi pe mine de acestea ?" Iar el a zis: "Am auzit despre tine că nici nu mănînci, nici nu bei, nici nu dormi, că acestea sînt firești omului și nu poate să fie viu fără hrană, fără băutură și fără somn." Deci a poruncit Cuviosul să se urce preotul la dînsul pe stîlp, și l-a lăsat să pipăie și să vadă cea rană putrezită, plină de viermi, pe care vîzînd-o preotul și auzind de hrana lui foarte puțină, căci mîncă o dată pe săptămînă, s-a minunat de răbdarea și de nevoița Sfîntului. După atîta nevoiță, după atîtea faceri de minuni și viață îmbunătățită, era așa de blînd și de smerit, ca și cum ar fi fost mai mic și mai netrebnic decît toți oamenii. Către toți arăta față luminoasă și cuvînt de dragoste, precum la boier, așa și la slugă; precum la bogat, așa și la sărac și la cel mai de pe urmă. Căci nu era la dînsul căutare în față și toți nu se puteau sătura de vederea cea cu sfință podoabă a feței lui și de cuvintele cele dulci ale vorbirii lui, pentru că rugăciunea lui era plină de darul Sfîntului Duh. Avînd darul înțelepciunii, în toate zilele adăpa inimile celor ce-l ascultau prin rîul învățăturilor și mulți povătuindu-se de învățătura lui, părăseau toate cele pămîn-tești și ca niște întraripați se înălțau în sus; unii se duceau în mî-năstiri, alții în pustiu, iar alții voiau să viețuiască lîngă dînsul. Rînduiala cea de toate zilele a vieții cuviosului acestuia era în acest fel: noaptea toată și ziua, pînă la ceasul al nouălea, stătea la rugăciune; după al nouălea ceas dădea învățătura celor ce se întîmplau acolo; apoi asculta nevoile și cererile tuturor celor ce veneau la dînsul și pe bolnavi îi tămăduia cu rugăciunea. După aceea îmblînzea certurile și pricinile omenești și făcea pace. Apoi apunînd soarele, iar se întorcea la rugăciune. Avînd atîtea osteneli, nu înceta a purta grijă de partea bisericească, risipind necredința păgînilor, biruind hulele evreilor și pierzînd învățăturile ereticilor. Iar pe împărați și pe boieri și pe toate stăpînirile îi învăța prin scrisorile sale înțelepte și folositoare, spre frica de Dumnezeu, spre milostivire și dragoste și îi îndemna spre apărarea Bisericii lui Dumnezeu, învățînd mult pe toți pentru folosul sufletesc.

Așa ducîndu-și minunata viață, care era cu greutate de purtat firii omenești, s-a apropiat de sfîrșitul său, avînd de la naștere mai mult de o sută de ani - precum scriu cei vrednici de credință despre Sfîntul Simeon Stîlpnicul cel desăvîrșit întru bunătăți, înger pămîntesc și om ceresc. Pentru fericitul său sfîrșit așa scrie Antonie, ucenicul lui: "A fost - zicea el - într-o zi de Vineri, după ceasul al nouălea, cînd așteptam de la dînsul obișnuită învățătura și binecuvîntare, dar n-a mai privit de pe stîlp spre noi. Asemenea și

sîmbătă și Duminică a încetat a ne da, după obicei, părintescul său cuvînt. Deci eu m-am înfricoșat și m-am suit pe stîlp și iată stătea Cuviosul cu capul plecat în jos, ca la rugăciune, și mîinile strînse la piept. Părîndu-mi-se că face rugăciune, am stat tăcut. Apoi, mergînd înaintea lui, am zis: "Părinte, binecuvîntază-ne, că iată poporul de trei zile și trei nopți stă aproape, așteptînd bine-cuvîntare de la tine." Iar el nu mi-a răspuns. Și iarăși am zis către dînsul: "Pentru ce, părinte, nu răspunzi fiului tău, care este în ascultare ? Oare te-am scîrbit cu ceva ? Întinde-mi acum mîna ta să o sărut" și nu mi-a răspuns. Apoi, sînd înaintea lui ca o jumătate de ceas, m-am îndoit și gîndeam: "Oare nu cumva s-a dus la Domnul?" Am plecat și nu era suflare, fără numai mult miros ieșea din trupul lui ca din felurite arome binemirosoare. Atunci, cunoscînd că s-a odihnit întru Domnul, m-am temut și am plîns cu amar.

Deci, apropiindu-mă de dînsul, l-am așezat și i-am învelit moaștele și i-am sărutat ochii, barba, gura și mîinile lui, zicînd: "Cui mă lași pe mine, părinte ? Unde voi auzi învățăturile tale cele dulci ? Unde mă voi sătura de îngereștile tale vorbe, sau ce răspuns voi da pentru tine popoarelor care așteaptă binecuvîntarea ta ? Ce voi zice bolnavilor cînd vor veni aici să ceară tămăduiri ? Și cine nu va plînge văzînd stîlpul tău gol, nevăzîndu-te pe tine, luminătorul nostru ? Și cînd mulți vor veni de departe, căutîndu-te pe tine, și nu te vor afla, oare nu se vor tîngui ? Vai mie, acum te văd, iar dimineață de mă voi duce în dreapta sau în stînga, nu te voi afla.

Deci, plîngînd eu așa peste dînsul, din amărăciunea sufletu-lui am adormit și mi s-a arătat Cuviosul ca un soare, zicîndu-mi: "Nu voi lăsa stîlpul, nici locul, nici muntele acesta binecuvîntat! Deci pogoară-te tu și dă binecuvîntare poporului. Pentru că eu, iată, m-am odihnit precum Domnul a voit și să nu le spui lor, ca să nu fie gîlceavă, ci să trimiți degrab în Antiohia, spunîndu-le pentru mine. Iar ție ți se cade să slujești la acest loc și-ți va răsplăti ție Domnul după osteneala ta!"

Apoi m-am deșteptat din somn și, tremurînd, am zis: "Nu mă uita pe mine, părinte, întru sfință odihna ta!" Și am căzut la pî-cioarele lui și am sărutat sfinții lui pași și, luînd mîna lui, am pus-o pe ochii mei, zicînd: "Binecuvîntază-mă, părinte!" Și iarăși am plîns foarte. Apoi, sculîndu-mă, m-am șters de lacrimi ca să nu înțeleagă cineva lucrul, m-am coborît și am trimis în taină un frate credincios în Antiohia la patriarhul Martirie, spunîndu-i despre mutarea Cuviosului. Și a venit degrabă patriarhul cu trei episcopi, asemenea și Ardaborie eparhul, cu ostașii săi și mulțime de popor, nu numai din Antiohia, ci din toate cetățile și satele dimprejur și de prin mînăstiri, călugări cu lumînări și cu tămîieri; și din saracini s-au adunat multă mulțime degrabă ca rîurile, pentru că a străbătut vestea într-un ceas pretutendeni, purtîndu-se ca de un duh.

Deci, s-au suit patriarhul cu episcopii pe stîlp și, luînd cinstitele moaște le-au coborît jos și le-au pus lîngă stîlp, plîngînd tot poporul. Încă și mulțimea păsărilor, precum se vedea de către toți, zburînd împrejurul stîlpului, strigau, ca și cum ar plînge pentru sfîrșitul unui luminător ca acesta al lumii; iar glasul plîngerii a tot poporul se revărsa la șapte stadii și cele dimprejurul locului aceluia, munții, cîmpiile și copacii, se vedea că se întristează și plîng. Pentru că pretutindena văzduhul era întunecos și un nor întunecat se purta pe deasupra. Eu am văzut pe un înger arătîndu-se lîngă sfințele lui moaște și era fața lui ca fulgerul, hainele ca zăpada iar el vorbea cu șapte bătrîni. Am auzit glasul lor, dar ce anume grăiau n-am înțeles, pentru că frica și spaima mă cuprinseseră."

În acea zi în care s-a mutat Cuviosul Simeon, ucenicul și următorul sfintei lui vieți, Cuviosul Daniil - care, cu puțin mai înainte de acea vreme, la gura Mării Negre, aproape de Constantinopol, avea să se suie pe stîlp - a văzut mulțime de oști cerești din acele părți lîngă stîlpul Cuviosului Simeon mergînd de la pămînt spre cer, iar în mijlocul lor ridicînd sufletul vesel al Sfîntului Simeon. Dar nu numai Cuviosul Daniil, ci și fericitul Axentie, cel ce din pustie la soborul cel din Calcedon a fost che-mat, a văzut aceeași vedenie, fiind atunci în Bitinia. Iar cînd s-au pus cinstitele moaște ale Sfîntului Simeon pe patul gătit pentru moarte, patriarhul, vrînd să ia de binecuvîntare puțini peri din barba lui sfință, și-a întins mîna și îndată i s-a uscat. După ce s-a făcut multă rugăciune pentru dînsul către Dumnezeu și către plăcutul lui, i s-a însănătoșit mîna. Apoi, luînd sfințele moaște cu psalmi și cu cîntări, le-au dus în Antiohia și a ieșit

toată cetatea în întâmpinare. Și era acolo un om mut și surd de patruzeci de ani. Acesta, cum a văzut sfântul trup al Cuviosului, îndată i s-a dezlegat legătura auzului și a limbii, și, căzînd înaintea sfintelor moaște, a strigat: "Bine ai venit, robule al lui Dumnezeu, că, iată, venirea ta m-a vindecat pe mine !"

Primind antiohienii trupul sfântului mai de preț decît aurul și argintul l-au dus în biserica cea mare, făcîndu-se multe minuni și tămăduiri la mormîntul lui.

După cîțiva ani au zidit o biserică în numele Cuviosului Simeon Stîlplnicul și au mutat acolo sfintele lui moaște.

Cuviosul s-a săvîrșit în timpul împărăției lui Leon cel Mare, după mărturia lui Gheorghe Kedrinos și a celorlalți, în al patrulea an al împărăției lui, adică anul 460 de la Nașterea lui Hristos. Împăratul Leon trimitea la antiohieni dorind să-i dea moaștele Cuviosului să le aducă la Constantinopol. Dar ei, nevrînd să se lipsească de un ajutor ca acesta, au zis trimișilor împărătești: "De vreme ce cetatea noastră nu are ziduri de piatră căci au căzut, risipindu-se, atît de mînia împărătească, cît și de cutremurul cel mare al pămîntului sfărîmîndu-se, pentru aceasta sfântul trup al lui Simeon aici l-am adus, să ne fie nouă zid și apărare". Mai tîrziu o parte din moaștele Sfîntului Simeon s-au adus la Cuviosul Daniil Stîlplnicul, după a lui rugăminte, precum scrie de aceasta în viața aceluia sfînt.

Pe locul unde era stîlplul Cuviosului Simeon au zidit cre-dincioșii biserică în numele lui, foarte frumoasă, în chipul crucii, și au așezat mînăstire mare. Deci s-a împlinit făgăduința Cuviosului Simeon pe care a spus-o lui Antonie ucenicul său, în vedenie, că nu va părăsi locul său. Căci minunile acolo nu se împușinau și tămăduirile bolnavilor izvorau. În toți anii la ziua pomenirii lui se arăta o stea mare deasupra stîlplului și toată partea aceea o stră-lucea. Pentru arătarea stelei aceleia, mulți scriitori de istorii mărturisesc, iar mai ales Evagrie Scolasticul care a văzut acea stea cu ochii săi.

Să nu tăcem și aceasta de care același Evagrie scrie, că locul acela sfînt nicidecum nu era umblat de femei, și nu puțină pază se făcea pentru aceasta, ca să nu îndrăznească a se atinge de prag picior femeiesc, unde nici maicii Cuviosului Simeon nu i-a fost slobod să intre. Se spune că o femeie s-a îmbrăcat bărbătește, ca fiind necunoscută să intre în biserica Sfîntului. Și cînd s-a atins de pragul bisericii, îndată a căzut moartă înapoi. Că deși mergeau acolo femeile, precum scrie Nichifor, însă nu îndrăzneau să se apropie de ogradă, ci stăteau departe și își făceau rugăciunile lor privind la stîlp, și nu se lipseau de darul Cuviosului. Cele ce mergeau cu credință și primeau ajutor și felurite tămăduiri se întorceau cu bucurie, mulțumind Unuia în Treime Dumnezeu, Tatăl și Fiul și Sfîntul Duh, Căruia I se cuvine cinstea, slava și închinăciunea acum și pururea și în vecii vecilor, Amin.

Deci de voiești, cititorule, să știi ceva mai mult despre minunile Sfîntului, citește în Prolog, la septembrie, ziua întîi; în Limonar, pentru Mina diaconul din Rait, căruia i-a curs ochiul în vremea slujbei, după proorocia Sfîntului; și pentru preotul cel lovit de duh necurat și care, după nouă ani, a primit tămăduire de la Cuviosul; și pentru alt preot care a legat dobitoacele cele necuvîntătoare cu numele Sfîntului Simeon.

Iar pentru anii lui, cîți a stat pe stîlp, unii scriitori nu se potrivesc. Unii au scris că 47 de ani, iar alții numai 40. Unii, precum Teodorit, a scris viața Sfîntului mai înainte de sfîrșitul lui, și singur s-a sfîrșit ca mai înainte. Noi însă aflăm nu numai de la vechii scriitori de ani, ci și din singură numărarea anilor, că a stat pe feluriți stîlpi 50 de ani. Despre aceasta și în cartea care se numește "Ospăț sufletesc", în cuvîntul dintîi, care este în Duminica a doua după Rusalii, se mărturisește. Pentru că toți anii Cuviosului au fost 103, precum în trifoloul Lvovului s-a scris. Căci s-a tuns în rînduiala călugărească la 10 ani de la naștere, trei ani a viețuit închizîndu-se în chilie de piatră aproape de satul Talanissa, apoi s-a suit la înălțimea muntelui și pe stîlp, avînd puțin mai mult de 20 de ani. Deci unde i-a trecut pe ceilalți ani care în numărul cel de o sută merg, dacă nu pe stîlp?

**Aducerea aminte de Soborul
Preasfintei Născătoare de Dumnezeu
cel din lăcașul Miasiniei
(1 septembrie)**

În vremea eresului iconomahilor (iconomah - luptător împotriva sfintelor icoane), care se întărise în Răsărit cu ajutorul împăratului Leon Isaurul, cel împotriva sfintelor icoane, o icoană a Prea Curatei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, făcătoare de minuni, de la locașul Miasinilor, a fost aruncată în iezerul Azurului. Despre locașul Miasinilor se povestește în viața Cuviosului Acachie, episcopul Melitinei, luna aprilie, ziua a 17-a, unde se scrie: Era un loc elinesc de la cetatea Melitina cea armenescă, ca de optsprezece stadii, numindu-se Miasina, loc șes foarte frumos și desfătător, costisă între două dealuri, care des-părtea amîndouă părțile în larg. Prin mijloc, un pîrîu repede și curat curgea spre răsărit, care se numește Azor sau Azur, și de iezeru împrejur se umple șesul acela. Deci era acolo, la loc deosebit și frumos, o capiște idolească și o livadă de pomi bine roditori, care se adăpa de la apele iezerului Azurului, dar se spurca cu diavolești jertfe. Pe acel loc, curățindu-l Sfîntul episcop Acachie în zilele sale de spurcăciunile idolești, a zidit acolo o biserică, dăruind-o Prea Curatei Fecioare Născătoare de Dumnezeu. Apoi, sfințindu-o pe ea, a făcut locuință sfinților îngeri locul acela care, mai înainte, era lăcaș diavolilor și unde se făceau jertfirile cele sîngeroase și spurcate ale diavolului. Acolo a început a se aduce lui Dumnezeu Jertfa cea fără de Sînge și se săvîrșeau minuni cu darul Prea Curatei Maicii lui Dumnezeu. Pînă aici din viața lui Acachie.

Deci, este arătat că lîngă acea biserică a Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, a fost alcătuit locașul care se numea Miasina, după locul cu același nume, unde a fost aruncată icoana Maicii lui Dumnezeu în iezer de luptătorii de icoane. După mulți ani a ieșit icoana din iezer deasupra apei, în timpul împărăției binecredinciosului împărat Mihail și a Teodorei, maicii lui. A fost aflată icoana de credincioși în luna lui septembrie, ziua întîi, nesuferind nici un fel de vătămare din cauza apei, după atîta vreme. Pentru o minune ca aceasta, se săvîrșea sobor în locașul acela în toți anii, în cinstea și slava Prea Nevinovatei Stăpînei noastre Prea Curatei Fecioare Născătoare de Dumnezeu.

În această zi facem și pomenirea lui Isus al lui Navi, dreptul rege al israeliților, care a fost după Moise și a trecut rîul Iordanului pe uscat cu tot poporul, ca și Marea Roșie. Acest rege, pe sfîntul Arhanghel Mihail, voievodul puterilor cerești, în vederea ochilor l-a văzut. Zidurile Ierihonului prin glasul trîmbițelor le-a surpat la pămînt. Iar, bătîndu-se cu vrăjmașii, soarele din mers l-a oprit pînă ce desăvîrșit a călcat pe potrivnicii săi. Apoi, pe popor ducîndu-l în țara făgăduinței, a împărțit-o cu sorți și s-a sfîrșit în pace.

Tot în această zi mai pomenim pe Sfînta Marta, mama Cuviosului Simeon Stîlpcul.

Tot în această zi facem pomenirea sfintelor 40 de fecioare pustnice care cu dascălul lor, Ammum Diaconul, pe timpul împărăției lui Lichinie s-au prins de ighemonul Vacd, în țara Macedoniei, iar de Ieraclie s-au adus la chinuri. Dintre acestea, zece au fost aruncate în foc, opt cu sfîntul Ammum au fost tăiate, șase cu cuțitele străpunse, alte șase, primind fiare înfocate prin gură, s-au sfîrșit. Celelalte zece, cu săbiile în inimă străpungîndu-se, mucenicește și-au săvîrșit nevoița și toate au mers la Domnul ca să-și ia cununa răsplătirii.

Tot în această zi se mai face pomenirea Sfintei Mucenițe Calista și a celor de o naștere cu ea, frați după trup, Eliod și Ermoghen, care în Nicomidia, prin tăiere de sabie pentru Hristos, și-au pus capetele lor.

Viața și pătimirea Sfântului Mucenic Mamant (2 septembrie)

(După Sf. Simeon Metafrast, pe scurt)

Mucenicul lui Hristos, Mamant, avea patrie Paflagonia și părinți însemnați. Tatăl lui se chema Teodot, iar mama lui Rufina, amândoi din neam mare de patricieni, cinstiți și bogăți și străluciți prin dreapta credință. Ei, nesuferind mai mult să ascundă credința lor în Hristos și osîrdnica dragoste înăuntrul lor, au arătat-o înaintea tuturor, mărturisind dreapta lor credință și spre dînsa aducînd pe mulți. Pentru aceasta au fost clevetiți la Alexandru dregătorul căruia i se poruncise de către împărat să înmulțească cu toată sîrguința cinstea zeilor lor, iar pe creștinii ce se aflau și nu se supuneau poruncii lor, să-i muncească și să-i dea la moarte.

Deci Alexandru, aducînd înaintea judecării sale pe Teodot, îl silea să jertfească idolilor, dar el nici nu voia să audă cele ce grăia Alexandru. Iar acela, deși era gata să muncească pe cel ce nu se supunea, a fost oprit însă de neamul cel mare al lui Teodot. Căci nu se cădea lui ca pe fiii din neam patrician să-i necinstească și să-i chinuie fără poruncă împărătească. De aceea, l-a trimis pe el în Cezareea Capadochiei, la dregătorul Faust, care, pe cît era mai cald întru a sa păgînatate, cu atît mai cumplit se arăta creștinilor.

Acela, văzînd pe Teodot, îndată l-a aruncat în temniță, iar femeia lui, fericita Rufina, deși era însărcinată, a urmat bărbatului ei și cu dînsul împreună a intrat în temniță și sufereau acolo pentru Hristos. Teodot, știindu-și neputința trupului său și gîndindu-se la sălbăticia prigonitorului, a alergat spre Domnul cu osîrdnică rugăciune, dorind mai bine să moară decît să greșească ceva împotriva drepte credințe, cînd nu va putea suferi muncile cele grele, zicînd acestea în rugăciunea sa: "Doamne, Dumnezeu puterilor, Tatăl iubitului Tău Fiu, pe Tine Te binecuvîntez și Te preamăresc, că m-ai învrednicit pe mine să fiu aruncat în temnița aceasta pentru numele Tău. Deci, mă rog Ție, Doamne, primește sufletul meu în legăturile acestea, Cea ce știi neputința mea, ca nu cîndva să se laude vrăjmașul meu asupra mea."

Așa se ruga el, iar Dumnezeu Cel ce a zidit în chip deosebit inimile noastre și cunoaște toate lucrurile noastre, auzind rugăciunea credinciosului Său rob, îndată i-a dat fericitul sfîrșit și, sco-țînd din temniță sufletul lui, l-a sălășluit în luminatele lăcașuri cerești. Iar soția lui, fericita Rufina, răbdînd nevoia și scîrba temniței și cuprinzîndu-se de mare mîhnire pentru bărbatul ei, a născut înainte de vreme prunc de parte bărbătească. Deci, privind spre prunc și spre trupul mort al bărbatului ei, a strigat către Dumnezeu cu lacrimi și suspine, zicînd: "Dumnezeule, Cel ce ai zidit pe om și din coasta lui ai făcut-o pe Eva, poruncește ca și eu să merg pe aceeași cale pe care a mers bărbatul meu și, dezlegîndu-mă din viața aceasta de scurtă vreme, primește-mă în veșnicele Tale locașuri, iar pe acest prunc născut să-l hrănești Tu precum știi. Tu să-i fii lui tată și mamă și păzitor al vieții lui". Acela cinstită și sfîntă femeie, strigînd așa către Dumnezeu în mîhnirea sa, a fost auzită de El și dezlegîndu-se din legăturile trupești, s-a dus către veșnica mîntuire, dîndu-și duhul în mîinile Domnului, rămînînd pruncul viu între părinții săi morți.

Atunci, Domnul, Cel ce păzește pe prunci, a binevoit a descoperi aceasta unei femei oarecare de bun neam și ortodoxă care trăia în Cezareea, al cărei nume era Amia, și i-a poruncit prin îngerul Său în vedenia nopții, zicînd către ea să ceară de la dre-gător trupurile sfinților celor săvîrșiți în temniță, și să le îngroape cu cinste, iar pe prunc să-l ia la dînsa și să-l crească, ca pe fiul ei. Sculîndu-se ea, a alergat îndată, după porunca Domnului, și a rugat pe dregător să-i dea voie să ia din temniță trupurile celor morți legați. Iar Dumnezeu, plecînd spre milă inima lui cea nemilostivă, a îngăduit să fie după voia acelei cinstite femei.

Intrînd Amia în temniță, a aflat trupurile lor împreună zăcînd, iar în mijloc pruncul, luminos și vesel la față. Deci, luînd trupurile sfinților, le-a îngropat cu cinste în grădina sa, iar pe prunc, primindu-l, l-a iubit ca pe o odraslă a sa, hrînindu-l creștinește pentru că văduva aceea era fără de fii și întregă la minte.

Pruncul crescînd, n-a grăit cinci ani. După aceea a început a zice către Amia, care îi era a doua mamă, acest cuvînt: "mama", care în latinește înseamnă sîn sau maică. După acest cuvînt, pruncul s-a numit Mamant. După aceasta, acea mamă a dat pruncul la învățatura cărții, întrecînd degrabă pe toți vîrstnicii săi, încît toți se mirau de istețimea minții lui.

În acea vreme împărătea în Roma răucredinciosul Aurelian, care silea pe toți să se închine idolilor, nu numai pe bărbați și femei, ci și pe pruncii cei mici, pentru care mai mult se sîrguia, căci fiind tineri de ani și mici la minte, cu ușurință puteau să se înșele și să se plece la tot lucrul rău. Încă i se părea nelegiuitului împărat că, deprinzîndu-se copiii la tinerețe să mănînce cele jertfite idolilor, la bătrînețe vor fi mai mari cinstitori de idoli. De aceea, cu felurite amăgiri îi atrăgea pe ei la păgînatatea sa. Dar, deși mulți din copiii cei mici și dintre tineri se amăgeau și se supuneau voii împăratului, unii din cei ce urmau la școală cu Mamant făceau împotriva, urmînd învățaturii lui. Pentru că Mamant, în anii tinereții sale, avînd căruntețea înțelepciunii, vîrsta bătrîneții și viață neîntinată, arăta celor de-o seamă cu el deșertăciunea zeilor păgîni, fără suflet și nelucrători, învățîndu-i să cunoască pe Unul ade-văratul Dumnezeu pe Care numai el singur îl cunoștea, și Aceluia să-i aducă înțelegătoare jertfă, adică duh umilit și inimă curată și smerită.

Atunci a venit de la împărat în Cezareea dregătorul Democrit în locul lui Faust, fiind aprins cu îngrozire și cu ucidere asupra creștinilor, pentru că era mare rîvnitor necuratei și idolatrii sale păgînată. La dînsul a fost clevetit Sfîntul Mamant precum că nu numai el singur nu se închină idolilor, ci și pe ceilalți copii care învățau cu dînsul îi îndărătnicește și îi învață creștineasca credință. Mamant avea atunci cincisprezece ani de la naștere și rămăsese sărman și de a doua sa mamă, Amia, care, lăsîndu-i fiului ei celui de o împărțășire multe averi pe pămînt, ca unui moștenitor, s-a dus la cereștile bogății, gătite celor ce Îl iubesc pe Dumnezeu.

Democrit, auzind de Mamant, a trimis după dînsul și după ce l-au adus înaintea lui, îl întrebă mai întîi de este creștin. Apoi, dacă numai el singur nu se închină idolilor, sau și pe alți tineri asemenea lui îi îndărătnicește, învățîndu-i să nu se supună poruncii împă-rătești. Iar el, arătîndu-se bărbat desăvîrșit în anii cei tineri, fără frică a răspuns, zicînd: "Eu sînt cel ce nesocotesc căruntețile voastre cele rătăcite din calea cea dreaptă și de atîta întuneric cuprinse, încît la lumina adevărului nu puteți privi, căci, părăsind pe Dumnezeu cel viu și adevărat, v-ați apropiat de demoni, închinîndu-vă idolilor fără de suflet, muți și surzi. Iar eu, niciodată nu mă voi depărta de Hristos al meu și mă sîrguiesc să-i aduc la El pe care îi pot".

Mirîndu-se de un răspuns atît de îndrăzneț ca al lui Mamant, Democrit îndată a poruncit cu mînie celor ce stăteau înainte să-l ducă pe el în capiștea lui Serapid, spurcatul lor zeu, și acolo să-l tragă cu sila la jertfă idolească. Mamant, netemîndu-se de mînia dregătorului, cu limbă slobodă i-a zis: "Nu se cade să-mi faci rău, eu fiind de neam mare, pentru că sînt fiu de părinți din singlit, care au fost de neam bun". Democrit a întrebat pe cei ce stăteau de față despre neamul lui Mamant și, aflînd că este de neam din vechii boieri romani, iar Amia, femeie slăvită și bogată, l-a crescut și l-a făcut moștenitor al averilor sale celor multe, n-a voit să-l chinuiască pe el, pentru că nu avea așa putere. De aceea, punînd pe el lanțuri de fier, l-a trimis la împăratul Aurelian care era atunci în cetatea Egeea și l-a înștiințat prin scrisoare de toate cele pentru Mamant.

Împăratul, luînd scrisoarea lui Democrit și citind-o, a poruncit să fie adus îndată înaintea sa copilul Mamant. Văzîndu-l pe el, împăratul a început în tot felul să-l atragă la credința sa cea rea, cînd prin îngrozire înfricoșîndu-l, cînd prin îmbunare amăgindu-l. Că făgăduindu-i daruri de cinste, îi zicea: "De te vei apropia de marele Serapid și de îi vei jertfi lui, o, frumosule copil, vei fi cu noi în palate și te vei hrăni împărătește și toți te vor cinsti și te vor lăuda și vei fi fericit cu adevărat. Iar de nu-mi vei da ascultare, rău vei pieri!"

Copilul Mamant i-a răspuns bărbătește, zicînd: "Să nu fie una ca aceea, o, împărate, să mă închin idolilor fără suflet, pe care voi ca pe niște zei îi cinstiți; cît de fără minte sînteți, închinîndu-vă lemnului și pietrei nesimțitoare, iar nu lui Dumnezeu Celui viu. Deci, încetează a mă amăgi cu cuvintele tale înșelătoare,

căci tu când faci bine chinuiești, iar când chinuiești faci bine. Să știi că facerile tale de bine făgăduite mie, darurile și cinstea, mi-ar fi mie grele chinuri, dacă le-aș iubi pe ele în locul lui Hristos. Iar chinurile cele grele, pe care pentru numele lui Hristos mi le făgăduiești, îmi vor fi mie mari faceri de bine, căci mai bine îmi este a muri pentru Hristosul meu decât toată cinstea și averea."

Așa a grăit Sfântul Mamant înaintea împăratului și nu s-a rușinat, care, deși era tinerel, avea inimă netemătoare și înțelegerea bărbatului desăvârșit. Căci puterea lui Dumnezeu a știut și pe cel mic și tânăr David a-l arăta nebirit de Goliat, și din gura pruncilor a-și aduce laudă, și pe copilul cel mic de ani a-l înțelepți, ca mai mult decât bătrînii să înțeleagă. Pe toate acestea puteai să le vezi la tînărul copil Mamant. Nu l-au biruit pe el cuvintele împăratului celui fărădelege, nu l-au amăgit darurile, nu l-au înfricoșat muncile pe care le-a primit cu osîrdie, mai bine decât darurile cele mari. Deci, mîniindu-se chinuitorul, îndată a poruncit să-l întindă la pămînt și să-l bată fără cruțare. Dar fiind bătut trupul lui cel frumos, el răbda ca și cum nu simțea nici un fel de durere.

Împăratul a zis către el: "Spune numai cu gura că vei jertfi idolilor și îndată vei fi scăpat din munci". Mamant a răspuns: "Nici cu inima, nici cu gura nu mă voi lepăda de Dumnezeu și Împăratul meu Iisus Hristos, măcar de mi-ai da mie și alte munci mai mari decât aceste bătăi, pentru că acelea mă vor împreuna cu Domnul meu cel dorit. Voiesc să nu obosească mîinile celor ce mă bat, căci cu cît aceia mă bat, cu atît mai mari bunătăți îmi pricinuiesc de la pritorul de nevoie Hristos!". Aurelian, văzînd pe Mamant nebăgînd seamă de bătăi, a poruncit să-i ardă trupul cu lumînări. Făcîndu-se aceasta, focul, rușinîndu-se de trupul mucenicului, nu s-a atins de el, ci s-a îndreptat spre fața chinuitorilor. Deci mai amar s-a aprins chinuitorul cu mînia și s-a ars cu iuțimea, decât mucenicul lui Hristos cu focul cel materialnic; că pe cît mucenicul nu băga seama de foc, pe atît inima chinuitorului se ardea. Apoi a poruncit ca să ucidă cu pietre pe Sfântul Mamant. Însă acea bătaie cu pietre îi era bine primită, fiind pentru dragostea lui Hristos, ca și cum l-ar fi presărat cu flori bine mirositoare.

Văzînd împăratul că nimic nu sporește, l-a osîndit pe mucenic la moarte, să fie aruncat în mare. Deci, legînd slujitorii un plumb mare de grumajii lui, l-au dus la mare. Dar nici acolo nu a lăsat Domnul pe robul Său, că a poruncit îngerilor Săi să-l păzească. Și iată s-a arătat îngerul Domnului pe cale strălucind ca un fulger, pe care văzîndu-l cei ce îl duceau, au fugit înapoi de frică, lăsînd pe Sfântul Mamant. Luînd îngerul pe mucenic, i-a dezlegat plumbul și ducîndu-l pe un munte înalt în pustie aproape de Cezareea, i-a poruncit să viețuiască acolo. Acea viață din pustie a început-o Mamant cu post, căci a postit în muntele acela patruzeci de zile și patruzeci de nopți și s-a făcut ca alt Moise căruia i s-a dat în mîini Legea nouă. Căci s-a pogorît la dînsul din cer și glas și toiag. Iar cînd a primit toiagul, poruncindu-i glasul, a lovit cu acel toiag în pămînt și îndată a primit o Evanghelie care a ieșit din sînurile pămîntului și a zidit acolo o mică biserică, în care rugîndu-se, citea Sfînta Evanghelie.

Cu porunca lui Dumnezeu se adunau la Sfîntul Mamant în pustia aceea fiarele, ca oile la păstor și ca niște pricepute își plecau urechile lor la cuvintele Sfîntului și i se supuneau. Hrana lui era lapte de animale sălbatice pe care, mulgîndu-le, făcea brînză de mîncare nu numai pentru el, ci și pentru săraci. Străbătînd vestea despre dînsul în cetatea aceea, un oarecare Alexandru, nu cel ce s-a pomenit mai întîi, ci altul, era pus în acea vreme ighemon în Capadochia. Acela, fiind om iute și foarte rău, înștiințîndu-se de toate cele pentru Mamant, îl socotea fermecător și a trimis niște ostași călări în pustie să-l caute și, aflîndu-l, să-l aducă la dînsul.

Căutînd ei pe sfîntul în pustie, el se pogora singur din munte și, întîmpinîndu-i, i-a întrebant: "Pe cine căutați?" Iar ei, socotind că este păstor și își paște oile în muntele acela, îi spuseră: "Căutăm pe Mamant care petrece undeva în pustia aceasta. Oare nu știi unde este?" Mamant i-a întrebant: "Pentru ce îl căutați?" Iar ei au zis: "Este clevetit la ighemon că este fermecător și ne-a trimis să-l ducem la chinuit". Mamant le-a zis: "Eu vă voi spune despre dînsul, prietenilor, numai să veniți în coliba mea și, odihnindu-vă puțin de osteneală, să vă întăriți cu hrană". Deci au mers ostașii în locuința lui, iar el le-a pus înainte să mănînce brînză.

Mîncînd ei, iată, veniră, după obiceiul lor, cerboaiacele și caprele sălbatice cu lapte să fie mulse. Iar el a muls lapte și a pus înaintea ostașilor să bea, apoi s-a întors la rugăciune. Și începură a veni mai multe fiare pe care, văzîndu-le ostașii, se temură și, lăsînd hrana, au fugit. Mamant le-a poruncit să nu se teamă, apoi le-a spus că el este cel căutat. Iar ei îi ziseră: "De voiești să mergi la dregătorul, vino cu noi; iar de nu, dă-ne voie să mergem singuri, că noi nu îndrăznim să te ducem. Însă ne rugăm ție să nu ne vatăme fiarele". Iar el, mîngîindu-i, le-a poruncit să meargă, zicîndu-le: "Mergeți voi înainte, iar eu voi merge singur în urma voastră".

Ducîndu-se ostașii, așteptau venirea lui la porțile cetății, căci credeau în cuvintele unui bărbat ca acela și nu puteau nici a gîndi ceva nedrept împotriva lui. Mamant, luînd cu sine un leu, a mers după dînșii în cetate și, intrînd el, leul a rămas afară, iar ostașii, luînd pe Mamant, l-au pus înaintea ighemonului Alexandru.

Ighemonul, văzînd pe Sfîntul Mamant, îndată a început a-l întreba: "Tu ești acel vestit fermecător de care am auzit?" Sfîntul a răspuns: "Eu sînt robul lui Iisus Hristos, al Celui ce dă mîntuire tuturor celor ce cred în El și fac voia Lui, iar pe vrăjitori, pe fermecători și pe cei ce se închină idolilor îi va da focului veșnic. Deci, spune-mi, pentru ce m-ai chemat la tine?" A zis ighemonul: "Pentru aceea te-am chemat, că nu știu cu ce fel de vrăji și farmece ai îmblînzit fiarele sălbatice și cumplite, căci te sălășluiești cu dînsele, petreci în mijlocul lor și le poruncești ca unor pricepute, precum am auzit de tine". A răspuns Sfîntul Mamant: "Cel ce slujește lui Dumnezeu Celui viu și adevărat, acela nu îngăduie deloc să trăiască cu închinătorii de idoli și cu făcătorii de rău. Pentru aceasta și eu am voit mai bine a trăi cu fiarele în pustie, decît cu voi în locașurile păcătoșilor. Căci fiarele, precum ți se pare, cu nici un fel de farmece nu se îmblînzesc și nu se supun, pentru că nici eu nu știu ce sînt farmecele. Ele, măcar că sînt nepricepute, însă știu a se teme de Dumnezeu și a cinsti pe robii Lui. Iar voi sînteți cu mult mai nepricepuți decît fiarele că nu cunoașteți pe adevăratul Dumnezeu și necinstiți pe robii Lui, chinuindu-i și ucigîndu-i cu nemilostivire".

Umplîndu-se de mînie, ighemonul îndată a poruncit ca să-l spînzure pe sfîntul mucenic, să-l bată și să-l strujească trupul cu unghii de fier. Iar Mamant, deși era foarte rănit, răbda cu bărbăție ca și cum nu ar fi simțit nici o durere; nu a strigat nici a suspinat, ci numai spre cer ridicîndu-și ochii cu umilință, aștepta ajutor de sus, de care n-a fost lipsit. Căci îndată s-a făcut către dînsul glas din cer, zicîndu-i: "Întărește-te și te îmbărbătează, Mamante!". Acest glas l-au auzit mulți din credincioșii ce stăteau acolo și s-au întărit în dreapta credință. Iar Sfîntul Mamant, îmbărbătîndu-se mult prin glasul acela, nu băga seama deloc de chinuri.

După multă strunjire, dezlegîndu-l pe sfînt, l-au aruncat în temniță pînă se va găti cuptorul cel înfocat în care gîndise ighemonul să-l ardă. Erau legați și alții în temnița aceea ca la patruzeci de oameni, care, fiind slăbiți de foame și de sete, s-a rugat sfîntul pentru ajutorul lor și îndată a zburat un porumb prin fereastră în temniță, aducînd în gură hrană ca mîrgăritarul de luminoasă și mai dulce decît mierea, pe care punînd-o înaintea Sfîntului Mamant, a zburat afară. Iar hrana aceea s-a înmulțit la toți cei legați, precum oarecînd cele cinci pîini la acel popor mult din pustie, și, mîncînd ei, s-au întărit. Apoi, iarăși rugîndu-se sfîntul în miezul nopții, s-au deschis ușile temniței și au ieșit toți cei legați, numai singur Sfîntul Mamant a rămas.

Înfierbîntînd cuptorul tare, au scos din temniță pe mucenic și l-au aruncat în cuptorul cel înfocat. Dar Dumnezeu, Cel ce a răcorit oarecînd cuptorul Babilonului pentru cei trei tineri, a răcorit și lui Mamant focul și în mijlocul cuptorului ce ardea a făcut vînt rece robului Său. Iar mucenicul a petrecut trei zile în cuptorul acela, cîntînd și slăvind pe Dumnezeu pînă ce cuptorul s-a răcit și cărbunii din foc s-au prefăcut în cenușă. După acele trei zile, înștiințîndu-se ighemonul că Mamant este viu în cuptor s-a mirat mult de aceasta și a zis: "Cît de mare este fermecătorul acela că nici focul nu se poate atinge de el!" Iar mulți din popor, văzînd că focul nu s-a atins de sfînt, nevătămîndu-l în nici un fel, au cunoscut pe adevăratul Dumnezeu și Lui Unuia socotind acea mare minune, preamăreau puterea Lui.

Nebunul ighemon n-a voit nici acum să cunoască pe Atotputernicul Dumnezeu, ci, scofînd pe mucenic din cuptor și văzînd nevătămarea lui de foc, a numit aceasta vrajă și a grăit multe minciuni asupra adevărului, apoi l-a osîndit spre mîncarea fiarelor. Ducînd pe sfîntul la privesiște, a dat drumul asupra lui unei ursoaice flămînde care, alergînd, s-a închinat sfîntului și s-a culcat la picioarele lui, cuprinzîndu-i pulpele. Apoi a dat drumul unui pardos, dar și acela l-a apucat cu blîndețe de grumaz, sărutîndu-i fața și lingînd sudoarea de pe fruntea lui. Făcîndu-se aceasta așa, îndată a alergat leul acela care venise cu sfîntul din pustie și, sărînd în privesiște, a grăit cu glas omenesc către sfîntul, pentru că Dumnezeu a deschis gura fiarei precum oarecînd a asinului lui Varlaam, spre arătarea tăriei Sale atotputernice. Iar cuvintele ce le grăia leul erau acestea: "Tu ești păstorul meu care m-ai păscut în munte."

Acestea grăind, leul îndată s-a repezit la oamenii care erau acolo, mulțime multă de elini, evrei și copii fără de număr, și, închizîndu-se ușile de la ograda privesiștei, Dumnezeu așa voind, a ucis acolo foarte mulți oameni. Numai ighemonul și puțini din cei ce erau cu dînsul acolo în ograda privesiștei au scăpat cu greu de mînia leului, care cu vitejie apuca și rupea. Apoi sfîntul a îmblînzit leul și l-a trimis în pustie.

Ighemonul, prinzînd pe sfînt, l-a ținut în legături și, scofîndu-l la privesiște, a slobozit asupra lui un leu al său foarte cumplit, dar și acela făcîndu-se blînd, se culca la picioarele sfîntului. Văzînd acest lucru, poporul păgîn scrișnea din dinți de mînie și striga către ighemon: "Depărtează leul ca să ucidem pe vrăjitorul acesta cu pietre." Și aruncară pietre asupra mucenicului. Iar un jertfitor ido-lesc, după porunca chinuitorului, a lovit tare cu o oiște în pîntecele Sfîntului Mamant și l-a pătruns cu ea, încît au ieșit dintr-însul toate cele dinlăuntru lui, pe care singur, luîndu-le cu mîinile, s-a dus după cetate purtîndu-și măruntaiele sale. Iar sîngele lui vărsîndu-se ca apa, oarecare femei credincioase îl adunară într-un vas de apă. Ducîndu-se sfîntul ca la două stadii, a aflat o peșteră de piatră și s-a odihnit într-însa. Deci s-a făcut către dînsul glas din cer, chemîndu-l la cele de sus, și și-a dat cu bucurie duhul său în mîinile Domnului, pentru care a pătimit cu osîrdie.

Așa a luat cununa muceniciei Sfîntul Mamant, iar sfintele lui moaște s-au îngropat de cei credincioși în același loc unde se săvîrșeau multe minuni, precum se arată în cuvîntul Sfîntului Mare-lui Vasile, care scrie așa la pomenirea Sfîntului Mucenic Mamant, propovăduirea sa către norod: "Aduceți-vă aminte de Sfîntul Mucenic, cîți l-ați văzut cu ochii, cîți la locul acesta, adunîndu-vă, l-ați avut ajutor; la cîți, chemîndu-i numele, cu singur lucrul a venit, pe cîți rătăciți în viață i-a povățuit, pe cîți de neputințe i-a tămăduit, la cîți, murindu-le fiii, iarși la viață i-a întors, la cîți a lungit viața; toți adunîndu-vă împreună, să aduceți laudă mucenicului."

Din aceste cuvinte ale marelui Vasile se arată cît de multe tămăduiri și minuni se săvîrșeau la mormîntul Sfîntului Mucenic Mamant. Se cuvine încă a spune și această minune. Iulian Paravatul, încă tînăr fiind și vrînd să arate dreapta credință, deși era lup în haină de oaie, a început a zidi deasupra mormîntului Sfîntului Mucenic Mamant o biserică prea minunată, cu mare cheltuială. Însă aceasta nu din ortodoxie, ci din slavă deșartă și fățarnicie. Atunci puteai să vezi cu adevărat o minune prea slăvită. Pentru că ceea ce ziua se zidea, noaptea se risipea; iar stîlpii, punîndu-se, se întorceau îndărăt în sus. Pietrele nici una nu putea să vină cum se cade în zid, căci una era vîrtoasă, încît nu putea fi tăiată, iar alta se risipea ca praful, iar varul și cărămizile în toate diminețile se aflau spulberate ca de vînt și aruncate de la locurile lor. Și aceasta era zidirea păgînătății lor și semnul prigoanei ce era să fie asupra Bisericii lui Dumnezeu. O minune ca aceasta se săvîrșea deasupra mormîntului sfîntului, pentru că el nu a voit să-i zidească biserica sa acel împărat apostat, care avea degrab să strice credința cea dreaptă.

Doamne, cu rugăciunile Mucenicului Tău Mamant, fă cu noi semn spre bine și izbăvește-ne de cei ce ne prigonesc, ca să Te slăvim pe Tine împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

Viața celui între Sfinți Părintele nostru Ioan Pustnicul, Arhiepiscopul Constantinopolului (2 septembrie)

Cel între sfinți Părintele nostru Ioan a fost pe vremea împăraților Iustin, Tiberie și Mavrichie, născut în Constantinopol. Mai întâi a fost lucrător de aur, bărbat dreptslăvitor, iubitor de săraci, primitor de străini și temător de Dumnezeu. Acesta l-a primit pe un călugăr, anume Evsevie din Palestina, și petrecea cu dînsul. Odată, ducîndu-se el pe cale, mergea călugărul de-a dreapta lui Ioan și, iată, un om necunoscut i-a zis: "Nu ți se cade, Părinte, să mergi de-a dreapta celui mare!", Dumnezeu înainte vestind spre dînsul că i se va încredința arhieria cea mare.

Auzind călugărul aceasta, a spus fericitului Eutihie, Patriarhul Constantinopolului, iar Patriarhul l-a sfătuit pe Ioan să se călu-gărească, fiind vrednic de clerul bisericesc. Sînd la rugăciune în biserica Sfîntului Lavrentie, i s-a întîmplat lui că a văzut o descoperire ca aceasta: mulțime de sfinți se veseleau în altar și toți erau îmbrăcați cu haine albe și strălucitoare și cîntau o prea frumoasă cîntare; iar un oarecare a ieșit purtînd un vas, din care, luînd, împărțea la mulțimea săracilor care se adunaseră și vasul nu se mai deșerta. Iar unul din săraci de strîmtorare striga: "Doamne, miluiește, pînă cînd nu se poate deșerta această pungă!". Și îndată punga a rămas deșartă. Această vedenie a avut-o cuviosul și, venindu-și în fire, se mira de ceea ce văzuse. Aceasta, precum socotesc, însemna rînduiala lui ce avea să fie și milostivirea cea mare către săraci.

După multă vreme Eutihie, Patriarhul Constantinopolului, a murit și cu voia lui Dumnezeu a fost ales Ioan, ca un vrednic la hirotonisire, dar nu voia, pînă ce a văzut o vedenie înfricoșată în acest fel: De o parte vedea cum marea se înălța pînă la cer și era un cuptor înfocat înfricoșat; iar pe de altă parte, mulțime de îngeri grăind astfel către dînsul: "Nu primești scaunul? Altul va fi, iar tu vei fi muncit de noi toți". Unele ca acestea zicîndu-i îngerii cu îngrozire, s-a supus fără de voia lui și l-au ales patriarh al Constantinopolului.

El a avut postire desăvîrșită și viață curată cu toată fapta bună, pînă la sfîrșit, lucru pe care îl mărturisesc minunile lui. Odată marea învăluindu-se foarte mult, Sfîntul Ioan a alinat-o, cu rugăciunea și cu semnul Crucii. Pe un orb, anume Ioan de la Gaza, l-a luminat, punînd pe ochii lui o pîrticică din trupul lui Hristos și zicînd: "Cel ce a tămăduit pe cel orb din naștere, Acela să te tămăduiască și pe tine", și îndată a văzut orbul.

Odată, cînd era ciumă mare în Constantinopol, cu voia lui Dumnezeu, cuviosul se ruga să-Și întoarcă Dumnezeu dreapta Sa mînie. Și a poruncit unui credincios slujitor al său să ia două vase, unul plin de pietricele mărunte, iar altul deșert, și să stea toată ziua în locul unde se scoteau cei morți, și să-i numere, mutînd pietricelele din vasul cel plin în cel deșert. Numărînd slujitorul, a aflat în prima zi trei sute douăzeci și trei de morți, și a spus Sfîntului. Atunci el a proorocit că moartea va înceta, lucru care se arăta în fiecare zi. A doua zi, servitorul stînd și numărînd în același loc, a aflat mai puțini scoși din cei morți, a treia zi și mai puțini, iar la o săptămînă a încetat cu desăvîrșire secera morții năpraznice, după proorocia Sfîntului și cu rugăciunile lui.

Înfrînarea lui era în acest fel: șase zile nu gusta hrană, iar a șaptea zi gusta numai puțin din verdețurile grădinii, din pepeni, din struguri sau din smochine. Așa i-a fost hrana lui în toți anii arhieriei. De dormit dormea foarte puțin, și atunci, șezînd cu pieptul lipit de genunchi, înfigînd o andrea într-o lumînare aprinsă și cînd ajungea focul lumînării la andrea, cădea andrea într-un lighean și se scula. Iar de se întîmpla să nu audă sunetul andrei, toată noaptea următoare o petrecea fără de somn. În rugăciune și în nevoie multe petrecea neîncetat, luptîndu-se cu patimile. De multe ori a întors înapoi năvălirile barbarilor și a izbăvit cetatea din pierzare cu rugăciunea și cu postul. Turma sa și-a păzit-o de vrăjmașii

văzuți și nevăzuți și era foarte milostiv; tatăl sărmanilor, hrănitorul săracilor, izbăvitorul celor năpăstuiți și rîvnitor de Dumnezeu, deznădăcinînd toată răutatea.

Odată, într-o zi de vineri, i s-a spus Sfîntului că dimineață va fi alergarea cailor și era sîmbăta Cincizecimii. Deci a răspuns Sfîntul: "Alergarea cailor în sfînta zi a Rusaliilor să nu fie". Și căzînd în genunchi, s-a rugat lui Dumnezeu să fie vreun semn pentru înfricoșarea și stricarea unui lucru ca acela, care s-a și făcut. Pentru că, făcîndu-se adunarea la locul unde era obiceiul și începînd alergarea și privilegiștea, din văzduh s-a iscat furtună cumplită cu tunete și fulgere, cu ploaie cu piatră mare, încît toți de frică au fugit.

Mai avea cuviosul putere și asupra duhurilor necurate pe care le izgonea din oameni. O femeie, avînd bărbat îndrăcit, l-a dus la un sihastru în pustie, iar acela i-a zis: "Mergi la Prea Sfîntul Ioan, Patriarhul Constantinopolului, că acela poate să-ți tămăduiască bărbatul!" Făcînd aceasta, femeia și-a cîștigat dorirea, pentru că luîndu-și bărbatul tămăduit cu rugăciunile cuviosului, s-au dus bucurîndu-se la locul lor. Mulți bolnavi cîștigau tămăduiri și la multe femei se dezlegau legăturile nerodirii, cu rugăciunile lui.

Păscînd bine cuvîntătoarea turmă pînă la bătrînețe, a ajuns la fericitul sfîrșit și a trecut de la pămînt la cereștile lăcașuri. În timp ce era dus sfîntul lui trup, a venit la dînsul, spre sărutare, Nil, slăvitul eparh, și, plecîndu-se, l-a sărutat. Iar Sfîntul, mort fiind și toți văzînd și mirîndu-se, a șoptit oarecare cuvinte la urechea lui Nil eparhul, pe care el nu le-a spus nimănui. Deci, l-au îngropat pe el înăuntrul altarului bisericii Sfîntilor Apostoli, ca pe un vrednic, slăvind și binecuvîntînd pe minunatul între sfinți Dumnezeu, pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh. Amin.

În această zi mai pomenim și pe cei 3680 sfinți mucenici, care au venit de bunăvoie la chinuri pentru Hristos, în timpul împărăției lui Dioclețian și Maximian, din Alexandria în Nicomidia. Pentru că, fiind ucis Sfîntul Petru, Arhiepiscopul Alexandriei, ucigașii aceia au crezut în Domnul cu toți casnicii lor și cu mulți alții, care s-au sîrguit să moară pentru Hristos.

Deci, luîndu-și femeile și copiii și toate rudeniile, au mers în Nicomidia și stînd înaintea împăratului, au strigat: "Sîntem creștini!" Auzind aceasta, Dioclețian s-a tulburat și mai întîi cu îmbunări îi îndemna să se lepede de Cel răstignit. Apoi, nesupunîndu-se ei, a poruncit ostașilor să-i taie cu săbiile înaintea lui și în prăpăștiile muntelui să-i arunce. Iar după mulți ani se aflară cinstitele lor moaște, prin minunile pe care le făceau, de sfinți mucenici.

Viața și pătimirea Sfîntului Sfîntului Mucenic Antim, Episcopul Nicomidiei, și a celor împreună cu dînsul (3 septembrie)

Cetatea Nicomidia a fost moștenirea Sfîntului Antim, care din tinerețe avea obiceiurile bărbatului desăvîrșit. Cu floarea tinereții sale aducea rodul cel copt al nerăutății, crescînd cu trupul, împreună creștea și cu duhul și, ajungînd la vîrstă majoră, a covîrșit pe toți cu faptele bune. Trupul lui era potolit, duhul smerit, zavistia deznădăcinată, mînia întru dînsul nici urmă nu arăta, iușimea nici se auzea vreodată, lenevirea izgonită, îmbuibarea nu avea întru dînsul loc, ci înfrînare întru toate, dragoste și pace cu toți, bună înțelegere între toți, iar sîrguința lui pentru slava lui Dumnezeu se arăta înaintea tuturor.

Viețuind el o viață așa de îmbunătățită, s-a făcut vrednic de rînduiala preoțească, în care calea cea mîntuitoare săvîrșea cu lucrul și cu cuvîntul, învățînd pe toți rugăciunea cea gînditoare de Dumnezeu și osteneala cea folositoare. Apoi Sfîntul Chiril, păstorul Bisericii Nicomidiei, murind, s-a ridicat în scaun

Antim, a cărui ale-gere vrednică a fost mărturisită de sus, strălucind o lumi-nă cerească în biserică în vremea hirotonisirii și oarecare glas dumnezeiesc auzindu-se.

Deci, primind rînduirea Bisericii Nicomidiei, ca un bun cîrmaci în mijlocul valurilor mari a păzit întreaga corabie de înecare. Căci deși mulți creștini erau înecați în mare pentru Hristos, nu s-au afundat în apele păgînatății, nu i-a înecat pe ei viforul închinării de idoli, nici nu i-a înghițit adîncul iadului cel mai dedesubt, ci s-au aflat în limanul ceresc cel lin și neînvișorât prin povățuirea și cîrmuirea lui Antim, păstorul lor.

Acest bun păstor a adus lui Dumnezeu, prin cununile muce-nicești, nu toată turma sa, însă puțini au rămas în viață. Pentru că era mare prigoană asupra creștinilor de la închinătorii de idoli în toate părțile Răsăritului și mai ales în Nicomidia, unde viețuiau atunci păgînii împărați Dioclețian și Maximian. Dar Sfîntul Antim îi învăța și îi întărea pe toți spre nevoiță mucenicească, zicînd: "Acum se cade să ne arătăm noi creștini. Acum este vremea ne-voinței, acum să stea cu vitejie la luptă cel ce este ostaș al lui Iisus Hristos. Aici să pătîmim puțin pentru Hristos Cel ce a pătîmit mult pentru noi. Aici să-L mărturisim pe El înaintea oamenilor, ca acolo El să ne mărturisească pe noi înaintea Tatălui Său cel ceresc. Aici să-L preamărim pe El înaintea oamenilor, ca acolo El să ne preamărească pe noi înaintea îngerilor Săi. Deci să-L preamărim pe Dumnezeu în trupurile noastre, dîndu-ne pe noi la bătăi. Să murim vremelnic, ca să fim veșnic vii. Să nu ne temem de chinuitorii care neucid, că de ne vor ucide aici pe noi, de cea mai fericită viață ne vor fi nouă pricinuitori. Capul tăiat îl încununează cu cunună nesticăcioasă dreapta Punătorului nostru de nevoiță. Mădularele cele sfărîmate se vor lumina ca soarele în împărăția Lui. Bătăile pe care le luăm, veșnică răsplătire ne vor înmulți nouă, iar înșoșirea prin sînge ne va duce pe noi în camera Mirelui ceresc. Deci să răbdăm pînă la sînge, ca să fim privesițe îngerilor și oamenilor".

Cu aste cuvinte și cu altele asemenea cu acestea întărîndu-și turma Sfîntul Antim, o! cît de mulți credincioși s-au dat cu îndrăzneală pe sine singuri la chinurile cele amare pentru prea dulcele Iisus, Domnul lor! Unii din cei mai fierbinți cu credința, rîvnind după Dumnezeu, au arătat o îndrăzneală ca aceasta: Cînd a ieșit porunca împărătească pentru uciderea creștinilor scrisă pe hîrtie și a fost citită în mijlocul cetății Nicomidia, apoi a fost pironită în zid la loc de privesițe, Sfîntul Antim a mărturisit pe Hristos înaintea tuturor și a rupt acea poruncă de pe zid și a sfărîmat-o, ocărînd cu mare glas păgînatatea. Atunci mai întîi Antim s-a arătat mucenic în Nicomidia.

După aceasta, mai mulți din boieri și dintre marii slujitori ai casei împărătești începură a mărturisi pe Hristos pe față, spunînd că ei sînt creștini. Unii ca aceștia au fost Dorotei, Mardonie, Migdonie, Petru, Indis și Gorgonie, cu alți mulți însoțitori ai lor, care se dădeau pe sine la chinuire pentru Hristos, și dintre care nu puțini au ucis chinuitorii prin diferite feluri de morți.

În aceeași vreme, spre mai grele scîrbe ale creștinilor, s-a întîmplat un lucru de acest fel. Nu se știe de unde s-au aprins palatele împărătești și o mare parte a lor a ars, lucru pe care păgînii l-au pus asupra creștinilor, zicînd că ei le-au aprins din ură. Atunci mînia împărătească s-a aprins foarte tare și răcnea mai mult decît o fiară cumplită, înghițind pe creștini. Căci erau grămezi mari de creștini tăiați de săbii, și alții arși de foc. Dar și singuri dintre credincioși, cei mai mulți bărbați și femei, văzînd moartea de neînălțurat ce se grămădea asupra altora, asemenea și asupra lor, se aruncau pe ei înșiși în foc ca într-o apă rece, aprinzîndu-se cu dumnezeiască dragoste; iar cealaltă mulțime de popor creștinesc era legată de chinuitori, pusă în luntre și înecată în adîncul mării. Și nu numai trupurile celor vii, ci și trupurile mucenicilor celor morți cu cinste îngropate, împărăteasca mînie cea neîmblînzită a poruncit să le dezgroape din pămînt și să le arunce în mare, ca nu cumva să se cinstească de către creștinii rămași. Atît era de mare prigoana, între care Sfîntul Antim era tîrît mai întîi decît toți, ca un mielușel spre junghiere, pentru că lupii se sîrguiau să-l rupă mai întîi pe păstor, apoi să înghită turma. Dar dumnezeiasca purtare de grijă și acoperire îl păzea pe Antim într-un sat oarecare ce se numea Seman, ca mai întîi oile sale cuvîntătoare să le trimită la Dumnezeu și după aceea să meargă și el, pecetluind Biserica Nicomidiei cu vîrsarea sîngelui credinței sale. Atunci și pe cei douăzeci de mii de sfinți i-au ars în biserică, în ziua nașterii lui Hristos, iar

rămășițele turmei lui erau închise în temniță pe care sfântul îi învăța și îi întărea prin desele sale scrisori trimise lor în taină.

Măcar că nu era la ei cu trupul, căci era depărtat de dînșii pentru o vreme, după dumnezeiasca poruncă, dar cu duhul se afla prin temnițe lîngă dînșii și le punea înainte masă duhovnicească prin scrisorile sale. Oile se luptau la arătare, iar păstorul se lupta în taină cu lupii. Nu se ascundea sfântul temîndu-se de munci, căci pe cei mai slabi îi sprijinea cu învățătura și cu rugăciunea, pe cei neputincioși îi întărea, pe cei fricoși îi făcea îndrăzneți, pînă ce avea să-i pună pe toți înaintea lui Hristos, apoi și pe sine urma să se dea la aceleași munci.

Prin tainuita lui întărire, unul din cei credincioși, anume Zinon, fiind ostaș, a mustrat înaintea tuturor pentru păgînatate pe împăratul Maximian, căci era în Nicomidia, aproape de locul cel de privesc, o capiște a zeiței păgîne, pe care o cinstea foarte mult acolo. La acea zeiță aducea multă jertfă Maximian cu oastea sa și cu tot poporul, închinîndu-se idolului. În acea vreme a praznicului urît de Dumnezeu, Zinon, stînd la un loc înalt, a strigat cu voce tare către împărat: "Te amăgești, împărate, închinîndu-te pietrei celei fără suflet și lemnului celui mut, pentru că aceasta este înșelăciune diavolească, care duce în pierzare pe închinătorii săi. Să cunoști, Maximiane, și să întorci ochii tăi spre cer și pe cei dinăuntru. Vezi și din zidirea prealuminată, ce fel este Făcătorul. Cunoaște-l din fapte. Învață să cinstești pe acest Dumnezeu care nu binevoiește în sîngele celor junghiate și în puturosul fum al necuvîntătoarelor dobitoace ce se ard, ci binevoiește în sufletele curate și în inima cea curată a zidirii".

Auzind Maximian acestea, a poruncit ca Zinon să fie prins și bătut cu pietre peste față și peste gură pentru acele cuvinte îndrăznețe către împărat. Așadar, l-au prins și l-au lovit peste dinți de i-au stricat chipul și i-au sfărîmat limba care mărturisea pe Hristos. Apoi, fiind încă viu, l-au scos din cetate, tăindu-i sfântul cap, după porunca împăratului.

În acea vreme, Sfântul Antim a trimis pe diacon de la locul în care era ascuns, cu scrisorile sale la Dorotei și la toți cei ce ședea în temniță, care erau închiși cu dînsul pentru Hristos, îndemnîndu-i la răbdare, ca să moară veselindu-se pentru dătătorul de viață, Domnul tuturor.

Pe acest diacon l-au prins păgîinii și l-au dus înaintea lui Maximian împăratul, cu scrisorile Sfîntului Antim trimise la mucenici, pe care luîndu-le împăratul, le-a citit și a aflat scris acolo ceea ce nu era plăcut lui. Căci era scrisă acolo închinăciune iubită de la sfîntul, milostivire osîrdnică, sfătuire părintească, învățătură păs-torească, binecuvîntare arhierescă pentru nevoița mucenicească și întărire spre călcarea idolilor.

De acestea toate mîniindu-se împăratul, a poruncit ca toți să fie scoși din temniță și să fie aduși înaintea judecării sale, spre care ei căutînd cu ochi mîndri și cu față de fiară i-a ocărît mult, apoi a poruncit să se citească scrisoarea lui Antim, spre ocara și mustrarea lor, zicînd: "Voi credeți în înșelătoarele chinuri ale acestui om rău și ascultați îndărătnica lui învățătură, iar nu porunca cea îm-părătească?" Auzind ei scrisoarea citită și văzînd pe diaconul lui Antim, s-au bucurat mult și au vărsat lacrimi de bucurie urînd sănătate diaconului care stătea departe cu privire luminoasă, cu față veselă și cu cap plecat, zugrăvind în inimile lor cuvintele Sfîntului Antim care se citeau spre mustrarea lor.

Împăratul a zis către diacon: "Spune-ne de unde ai venit, cine ți-a dat aceste scrisori care îndărătnicesc poporul și unde se ascunde cel ce te-a trimis pe tine?" Iar diaconul, deschizînd gura sa plină de dar, a început a grăi așa: "Cel ce trimite aceste scrisori este păstor".

Dar stînd departe de la turmă, o învață prin scrisori și o îndeamnă spre dreapta credință, mai ales cînd aude despre năvălirea lupilor celor mulți asupra turmei celei cuvîntătoare. Atunci cu mare glas spune oilor ce trebuie să facă și le spune de la Cel mai întîi păstor cuvintele acestea: "Nu vă temeți de cei ceucid trupul, iar sufletul nu-l pot ucide. Această scrisoare o aduc eu acestei turme a lui Hristos și o arăt, iar unde

este el acum nu voi spune, pentru că mare nebulie ar fi de m-aș face vânzătorul păstorului meu de la care mult folos se primește, care și fără să mai zic eu ceva, învățătura lui degrabă va fi arătată, căci nu poate cetatea să se ascundă stînd deasupra muntelui.

De aceste cuvinte îndrăznețe mîniindu-se prigonitorul, a osîndit pe sfîntul diacon la moarte. Numele lui era Teofil. Mai întîi îi tăiară limba cea dulce grăitoare. Apoi, lovindu-l cu pietre și cu săgeți rănindu-l, l-au ucis. După aceasta pe mucenicii de față pu-nîndu-i la judecată, a poruncit să-i piardă în multe feluri. Sfîntului Dorotei să-i taie capul, pe Mardonie cu foc să-l ardă, pe Migdonie să-l arunce de viu în groapă și să-l acopere cu pămînt, iar lui Gorgonie, Indis și Petru, legîndu-le cîte o piatră de moară la grumaji, să-i arunce în mare și pe toți ceilalți să-i omoare cu diferite morți, care prin răbdarea a felurite chinuri toți s-au înălțat la Domnul. Iar trupurile mucenicilor aruncate în mare, pescarii cu mrejele le-au tras afară, pe care o fecioară, pe nume Doamna, le-a îngropat. Fiind înștiințați păgînii de aceasta, au ucis-o și pe ea cu sabia pe cînd se ruga deasupra moaștelor sfîntilor.

În aceeași vreme și Eftimie, cel ce prin învățătura sa pe mulți i-a adus la mărturisirea lui Hristos spre mucenicească nevointă, acolo iarăși în Nicomidia, după felurite munci, prin sabie și-a luat sfîrșitul. Apoi, după cei mulți, a sosit și vremea Sfîntului Antim ca să pătimizească pentru mărturisirea lui Iisus Hristos.

Ascunzîndu-se el în satul Seman și semănînd în taină cuvîntul lui Dumnezeu și credința în Hristos Domnul înmulțind-o, s-a înștiințat de dînsul Maximian și îndată a trimis douăzeci de ostași călări să-l prindă. Ajungînd ei la satul acela, i-au întîmpinat Sfîntul Antim și pe el însuși l-au întrebat despre dînsul: "Unde se află Antim, învățătorul creștinesc?" Iar el, luîndu-i pe ei, i-a dus în ca-sa sa, zicîndu-le: "Vă voi spune vouă de Antim și vi-l voi da pe el în mîinile voastre, numai să vă odihniți puțin de cale". Și le-a pus înainte mîncare și le-a făcut ospăț după putere, hrănindu-i cu dra-goste. Apoi s-a arătat pe sine că el este Antim. "Eu sînt, a zis el, cel pe care îl căutați. Luați-mă și mă duceți la cel ce v-a trimis!" Auzind ostașii aceasta, s-au mirat și se rușinau să caute la cinstitele lui căruntețe, văzînd primirea cu dragoste și ospătarea făcută de dînsul. Apoi se gîndeau că nu spre binele vieții acesteia îl vor duce la împărat pe acest om bun și nevinovat, ci la cel mai de pe urmă rău și la moarte sigură în urma cumplitelor munci. De acest lucru fiindu-le jale și rușine înaintea feței Sfîntului Antim, îi ziseră: "Nu te vom lua cu noi, ci te sfătuim să te ascunzi, iar nouă ne este destul să spunem înaintea lui Maximian că am căutat pretutindeni împrejurul Nicomidiei pe Antim și nu l-am aflat!" Însă Antim, care păzea cu sfințenie poruncile Domnului, îi învăța să grăiască ade-vărul, nevrînd să spună minciună pentru dînsul.

Deci aceasta și dorind, să moară pentru Hristos, a mers pe cale cu dînșii. Mergînd împreună, le grăia lor cuvîntul lui Dumnezeu, învățîndu-i credința în Domnul nostru Iisus Hristos. Și nu a căzut în deșert sămînta cuvîntului semănată de el, ci pe pămînt bun a nimerit; pentru că s-a înrădăcinat în inimile lor și a răsărit și a crescut prin desăvîrșirea credinței. Iar cînd au ajuns la un rîu, a făcut sfîntul rugăciune pentru ei și i-a botezat în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh. Apoi iar începură pe cale a vorbi cuvînt folositor de suflet pînă au ajuns la cetate. Deci, intrînd Sfîntul Antim în cetate, au spus despre dînsul lui Maximian, iar el a poruncit ca să-l aducă legat înaintea lui.

În acest fel a stat sfîntul înaintea prigonitorului avînd mîinile legate la spate, căci așa se cădea să stea legat pentru dreptate, ca un tîlhar înaintea judecății păgînilor. Mintea însă o avea îndreptată spre cer, de acolo nădăjduind ajutor. Apoi a poruncit prigonitorul ca toate uneltele gătite spre muncire să fie aduse, vrînd mai înainte să înfricoșeze pe Antim prin vederea acelora ca, văzîndu-le, să cu-noască ce are să pătimizească și temîndu-se, să se plece la voia cea împărătească. Apoi a început a-l întreba, zicînd: "Tu ești Antim care te rătăcești după un om prost ce se zice Hristos și duci după tine, în aceeași rătăcire, poporul cel simplu, amăgindu-i și în-dărătnicindu-i să se împotrivescă poruncii noastre împărătești, iar pe zeii noștri cu nenumărate deosebiri să-i hulească și să-i ocărască?"

Iar el, netemîndu-se de uneltele puse de față și de cuvintele muncitorului, a zis: "Să știi, împărate, că la această întrebare a ta n-aș fi răspuns nimic de nu m-ar fi sfătuit dumnezeiescul Apostol, care ne învață să

fim gata întotdeauna spre tot răspunsul către cel ce ne întreabă cuvînt pentru credința noastră. Căci ne-a făgăduit Dumnezeu să ne dea gură și înțelepciune, căreia nimeni nu i se va putea împotrivi, și nu-i vor putea răspunde cei ce ne vor sta nouă împotriva. Eu mai întîi am rîs de idoli voștri pe care îi numiți dumnezei, iar acum rîd de marea ta nebunie, că ai nădăjduit să mă rupi de Ziditorul meu, care și pe tine, zidire a Sa nemulțumitoare, te-a cinstit cu chipul Său. Pentru ce m-ai adus legat la a ta judecată și uneltele tale de chinuire le-ai pus înaintea ochilor mei? Voiești cu acestea să mă înfricoșezi, ca temîndu-mă, să mă supun poruncii tale fără Dumnezeu? Nu vei putea să înfricoșezi cu acestea pe cel ce singur caută să moară pentru Domnul său. Să le pui pe acestea înaintea celor ce sînt nerăbdători și fricoși, cărora le este mare mîngîiere viața aceasta vremelnică, iar pierderea vieții acesteia vremelnice le este mare chin. Pe aceia să-i înfricoșezi cu acestea, iar nu pe mine. Că mie acest trup de pămînt și această viață vremelnică îmi sînt ca niște grele legături și temniță, căci nu lasă sufletul meu să treacă la doritul Dumnezeu; iar ale tale îngroziri, pedepsele și muncile îmi sînt mai primite decît toată dulcețaa, că ele au ca urmare moartea care mă va dezlega din trupeștile legături și mă va trimite acolo unde este toată dorirea mea".

Acestea zicîndu-le Sfîntul Antim, a poruncit prigonitorului să-l bată cu pietre peste grumaz, iar el, primind aceasta cu mul-țumire ca pe un început al pătimirii pentru Hristos și ca pe o tre-ime a cununilor, dorea cele mai mari bătăi, vrînd să moștenească mai bună răsplătire. Pe de o parte rîzînd și batjocorînd pe chi-nuitor, iar pe de altă parte mîniindu-l, ca cu mai mari bătăi să po-runcească a-l munci, repeta acest cuvînt proorocesc: "Idolii, care nu au făcut cerul și pămîntul, să piară!"

Aceste cuvinte au pătruns în inima chinuitorului și a poruncit să i se găurească picioarele cu țepuși de fier. Dar și acea muncă era veselia sfîntului pentru că, bucurîndu-se, lăuda pe Dumnezeu Care l-a învrednicit a răbda unele ca acestea pentru numele lui Hristos. Apoi Maximian a poruncit să se aștearnă pe pămînt hîrburi ascuțite și punînd pe sfîntul gol peste ele, a poruncit să fie bătut cu toiege, ca îndată durerea să străbată inima lui, de deasupra din bătaia toiegelor, iar de dedesubt din ascuțirea hîrburilor. Dar el și atunci, nedeznădăjduindu-se de biruința sa asupra chinuitorului, cînta astfel: "Mulțumesc Ție, Doamne, Împărate al veacurilor, că m-ai încins cu putere spre război, împiedicat-ai pe toți cei ce se sculau asupra mea sub mine; vrăjmașii mei au fugit și pe cei ce mă urăsc pe mine i-ai pierdut".

După aceasta altă muncă a scornit chinuitorul. A pus în pi-cioarele lui încălțăminte de aramă arsă în foc pînă s-a înroșit. Ci oarecare dumnezeiesc dar de sus a urmărit pe pătimitorul, întă-rindu-l în chinuri; și a auzit un glas, făcîndu-i cununa de grabă și făcînd veselie inimii lui. Din acea dumnezeiască mîngîiere, a în-ceput, la arătare, a nu băga de seamă la chinuri, ca și cum nu ar fi suferit nici o durere și zîmbea cu fața veselindu-se. Iar chinuitorul, vîzînd aceasta, înnebunea mai mult și zicea că este vrăjitor și cu farmece biruiește puterea focului arzător. Apoi întreba pricina pentru care se veselește, fiind într-un chin ca acesta. Iar el a zis: "Pentru aceasta sînt bucuros, că chinurile acestea de acum îmi sînt nădejde încredințată de bunătațile cele făgăduite. Degrabă voi birui mînia ta cea deșartă și pe idoli tîi îi voi arăta mult mai nepu-tincioși decît puterea omenească și te vei căi de bucuria ta în veci, dar fără de folos. Nu te vei duce mai întîi din viața aceasta pînă ce nu te vei osîndi în veșnica pierzare".

Cu aceste cuvinte mai tare aprinzîndu-se împăratul, a poruncit să lege pe sfîntul de o roată și întorcînd cu dînsul roata să ardă trupul lui cu foc. Dar cînd slujitorii începură să îplinească această poruncă, legînd pe Antim de roată și foc punînd dedesubt, deodată au căzut ca morți, căci a stat roata și s-a repezit focul spre dînșii și i-au ars și au mărturisit înaintea chinuitorului, zicînd: "Cînd am început a întoarce roata și a arde dedesubt pe cel legat, s-au arătat aproape de noi trei bărbați purtători de lumină, zicînd: (r) Nu te teme, robule al lui Dumnezeu, Antime! Ț Căutînd el spre noi, a căzut frica pe noi și focul de sub roată în fața noastră s-a întors și ne-a vătămat". Acestea auzindu-le, chinuitorul s-a mirat mult și toate acestea le-a socotit farmece. Apoi, scoțînd de pe roată pe sfîntul Antim, îl îngroziră cu tăiere de sabie de nu va jertfi idolilor. Iar mucenicul, auzind de tăiere de sabie, s-a bucurat și s-a rugat lui Dumnezeu dinadins să-l trimită cu izbîndă mai degrobă la turma sa care mai înainte de el prin mucenicie s-a suit la cer, ca să poată zice: "Iată eu și pruncii care mi i-ai dat, Doamne!"

Mai întâi păgînul a poruncit să-l ducă în temniță legat cu lanțuri de fier. Ducîndu-l, Sfîntul lăuda și binecuvînta pe Dumnezeu pentru toate, apoi deodată a strălucit peste el o lumină din cer și s-au sfărîmat lanțurile care îl legau. Slujitorii care îl duceau au căzut de frică, iar el, ridicîndu-i, le zicea lor să-și îndeplinească porunca. Ajungînd la temniță, sfîntul a intrat între făcătorii de rele și între tîlharii care ședeau acolo și, intrînd, se veselea ca la un ospăț mare sau ca la o nuntă, căci punînd înaintea lor duhovnicească hrană a cuvîntului lui Dumnezeu și gătindu-le băutura dreptei mării, i-a cîștigat pe toți lui Hristos și i-a împreunat cu Biserica, învățîndu-i credința și lucrurile bune. Tot acolo în acea temniță i-a născut pe ei prin baia botezului și a fost temnița biserică luminată, plină de Duhul Sfînt, unde, șezînd, ziua și noaptea aducea jertfă de laudă lui Dumnezeu.

Înștiințîndu-se de aceasta Maximian, a poruncit să-l aducă pe Sfîntul Antim înaintea sa și a început a-l îndemna cu îmbunări spre închinarea la dumnezeii lor, făgăduindu-i să-l facă mai mare decît toți cei ce jertfesc idolilor. Dar el, prin obișnuita sa îndrăzneală, a răspuns împăratului: "Mai înainte de cuvintele tale sînt și eu preot începător între dumnezeieștii preoți și preot al lui Hristos, întîiul începător al păstorilor, care S-a îmbrăcat în trupul meu și S-a pogorît la mine pentru mine. Acela S-a făcut lui Dumnezeu-Tatăl jertfă pentru popoare, a murit pe Cruce, s-a pogorît și a înviat în a treia zi și la ceruri cu slavă S-a înălțat, ridicînd cu Sine pe toți cei ce cred într-însul. Aceluia Îi sînt preot și Aceluia pe sine-mi mă aduc jertfă vie, iar a voastră jertfire și jertfă și idolii voștri întunerici sînt și întru întunericul cel veșnic vor merge".

Auzind acestea, chinuitorul l-a osîndit la moarte și mergea sfîntul la moarte plin de bucurie. "Acum este, zicea el, vremea veseliei mele, acum este cîștigarea dorinței mele, acum mi se deschide ușa vieții veșnice, ca ieșind din trup să intru la Domnul și să mă satur cînd mi se va arăta slava Lui". Ajungînd la locul în care avea, prin vremelnică moarte, să treacă la viața cea nesfîrșită a cerut vreme de rugăciune și îndestulat rugîndu-se și-a plecat sfîntul său cap pe care i l-au tăiat cu securea, după porunca împăratului. Așa a luat sfîrșit mucenicia sa pentru Hristos, la 3 septembrie. Iar pe înnoptate, mergînd oarecare din credincioși în taină, au luat mult pătimitorul lui trup și l-au îngropat cu cinste, slăvind pe Prea Sfînta Treime, pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe unul Dumnezeu, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

Pătimirea Sfintei Mucenițe Vasilisa din Nicomidia (3 septembrie)

În împărăția rău credinciosului Dioclețian nici o altă cetate nu s-a înroșit cu sîngele mucenicilor așa ca Nicomidia, întru care era atîta mulțime de credincioși uciși pentru Hristos, încît într-o lună s-au numărat șaptesprezece mii de mucenici, fără de cele douăzeci de mii care au fost arși în biserică, în ziua Nașterii lui Hristos. Această nevinovată junghere a credincioșilor s-a sfîrșit nu într-o lună, ci multă vreme s-a întins, fiind acea urmărire grea și cumplită prigonire, între care, cîți creștini uciși au fost, cine poate să-i numere, fără numai singur Dumnezeu, Cel ce numără mulțimea stelelor.

În aceeași cetate a Nicomidiei a pățimit și această sfîntă mu-ceniță Vasilisa. Și slava Atotputernicului Dumnezeu știe că nu numai în oamenii cei desăvîrșiți, ci și în copiii cei mici poate să-și arate puterea Sa cea mare. Pentru că această muceniță a fost fecioară de nouă ani, mireasă curată a cerescului Mire și fiind pusă înaintea ighemonului Alexandru al Nicomidiei cu așa îndrăzneală a mărturisit pe Hristos, încît toți s-au mirat de buna înțelegere și de sloboda ei limbă, căci ca un bărbat desăvîrșit, așa se lupta cu chinuitorul pentru cinstea Domnului. Pe aceasta, după multe cuvinte îmbunătoare și făgăduințe, vâzînd-o prigonitorul neplecată, a poruncit să o bată peste obraz, iar ea a mulțumit lui Dumnezeu. Apoi a poruncit s-o dezbrace de haine și cu vergi să o bată, iar ea a dat lui Dumnezeu mai multă mulțumire. Deci, mîniindu-se ighemonul, a poruncit să o bată și mai mult. Și atîta o bătură peste tot trupul, încît s-a făcut trupul ei numai o rană, iar ea striga: "Doamne, mulțumesc Ție de toate".

După aceea prigonitorul a poruncit să i se sfredească gleznele și, legînd-o cu funia, să o spînzure cu capul în jos, iar sub dînsa să se aprindă focul, deasupra căreia să se pună smoală, pucioasă, untdelemn și plumb, ca din acea silnică durere și de iuțimea focului degrabă să-i iasă sufletul. Sfînta, pătimind așa, se simțea ca într-o răcorire a raiului și cînta lăudînd pe Dumnezeu. Văzînd ighemonul că nu ia în seamă chinuirea lui, a poruncit să ardă un cuptor și acolo să o arunce pe sfînta. Iar ea, însemnîndu-se cu semnul cinstitei Cruci, a intrat în mijlocul văpăii și, stînd multă vreme în focul arzător, a fost păzită fără vătămare. Toți cei ce vedeau se spăimîntară și nu pricepeau acea preaslăvită vedere. Apoi, scoțînd pe Vasilisa din cuptor, a dat drumul la doi lei asupra ei ca s-o mănînce. Dar sfînta, rugîndu-se, a rămas nevătămată de fiare, că rugăciunea cea feciorească, ca și a lui Daniil, a astupat gurile leilor.

Văzînd acestea, ighemonul Alexandru s-a spăimîntat și a fost în uimire multă vreme. După aceea a zis: "Acestea sînt judecățile lui Dumnezeu!" și îndată a căzut la picioarele sfîntei, zicînd: "Miluiește-mă, roaba ceresului Împărat și Dumnezeu, și mă iartă pe mine de cîte răutăți ți-am făcut, iar pe Dumnezeul tău roagă-L pentru mine să nu mă piardă pentru tine, căci iată și eu de acum cred într-Însul". Atunci sfînta muceniță, deschizîndu-și gura, a preamărit cu mare glas pe milostivul Dumnezeu, care a luminat orbirea ighemonului și la cunoștința adevărului l-a povățuit. Apoi, chemînd pe episcopul Antonin, i-a poruncit să-l povățuiască și, învățîndu-l credința, să-l boteze.

Mare bucurie a fost credincioșilor ce se aflau acolo pentru întoarcerea lui Alexandru care, fiind botezat, se căia de păgînatatea sa dinainte și pentru tirania cu care pierdea pe cei ce mărturiseau pe Hristos. Apoi se rugă Sfîntei Vasilisa să-i ceară milă de la Dumnezeu, prin ale cărei mijlociri și rugăciuni în puțină vreme, plin de adevărată pocăință, s-a mutat la Domnul în mărturisirea cea bună și s-a îngropat de credincioși cu cinste. Iar sfînta, după îngroparea lui, a ieșit din cetate ca la trei stadii și, oprindu-se, a aflat o piatră și stînd pe dînsa s-a rugat și îndată a curs apă din piatră, din care, bînd, s-a depărtat puțin de acolo și, plecîndu-și genunchii la pămînt cu rugăciune, și-a dat Domnului duhul său.

Înștiințîndu-se de aceasta, episcopul Antonin a mers și a îngropat pe sfînta, făcîndu-i mormîntul aproape de piatră, unde cu rugăciunea ei a ieșit apa. Prin rugăciunile Sfîntei Vasilisa, Doamne, varsă peste noi mila Ta cea mare și bogată. Amin.

În această zi mai facem pomenirea sfințitului mucenic Aristion, episcopul Alexandriei, cum și pomenirea Cuviosului părintelui nostru Teoctist, care a fost împreună pustnic cu marele Eftimie. Catalogul de mucenici cel latinesc în această zi pune pomenirea sfîntei Fiva, pe care Sfîntul Apostol Pavel, în scrisoarea cea către Romani, la capitolul 17 o pomeneste, zicînd: "Încredințez vouă pe Fiva, sora noastră, care este slujitoarea Bisericii din Kencreas, ca să o primiți în Domnul cu vrednicia sfinților și să o ajutați ori de ce lucru va avea trebuință de la voi. Căci aceasta a fost folositoare multora și mie însumi". Kencreas era sat și liman de corăbii în Corint.

Pățimirea Sfîntului Sfințitului Mucenic Vavila și a celor cu dînsul trei tineri (4 septembrie)

(De la Sfîntul Simeon Metafrast, pe scurt)

Păgînul împărat Numerian, petrecînd în Antiohia cea mare, într-una din zile a făcut mare praznic zeilor și a adus atotspurcatele jertfe idolilor, amestecîndu-le cu sînge nevinovat, căci a junghiat un mic prunc împărătesc, pe care îl avea zălog de la oarecare împărat barbar, pentru o pace nestrucată și trainică. Căci cînd purtase război cu împăratul acela și nu putea unul pe altul să se biruiască, făcură pace între ei și o întăriră cu jurăminte, încheind prietenie între dînșii. Spre adevierea acelei păci neschimbate și a

prieteniei, împăratul barbar a dat lui Numerian pe fiul său, tânăr copilaș, și l-a încredințat în grija lui, ca un tată să-l crească și ca pe un fiu firesc al său să-l aibă la sine. Numerian, luând copilul împărătesc cu înșelăciune, îndată și-a arătat cruzimea cea fără omenie, căci a stricat pacea cu împăratul acela, nebăgînd în seamă jurămîntul și defăimînd prietenia lui, și singur, cu mîna sa, a junghiat pe fiul împărătesc în capiștea urîților săi zei.

Întru acea vreme era păstor al Bisericii Antiohiei sfîntul și purtătorul de Dumnezeu Părintele Vavila, care, fiind ales prin dumnezeiasca înainte-însemnare la scaunul arhieriei, păștea bine turma lui Hristos, făcîndu-se exemplu credincioșilor cu cuvîntul, cu viața, cu dragostea, cu duhul, cu credința și cu curăția. Cînd se săvîrșea acel diavolesc praznic și cumplită ucidere, Sfîntul Vavila, adunîndu-și credincioșii săi care erau în Antiohia și intrînd în sfînta biserică, aducea jertfa cea fără de sînge adevăratului Dumnezeu, rugîndu-se pentru cuvîntătoarea sa turmă să nu fie răpită de lupii cei pierzători de suflet și învățînd oile sale să fie tari în credință, ca să nu cadă în vreme de ispite.

Dar necuratul împărat, întorcîndu-se de la spurcatele jertfe ucigașe de oameni, s-a pornit spre creștineasca biserică, vrînd să vadă dumnezeieștile taine care se săvîrșeau și să spurce sfințenia Domnului prin intrarea sa necurată. Atunci rîvnitorul lui Dumnezeu, Sfîntul Vavila, auzind că vine împăratul cu toată suita spre biserică, a lăsat dumnezeiescul altar și, ieșind împotriva împăratului, a stat în ușile bisericii. Apoi văzînd că se apropie, a strigat cu mare glas către dînsul: "Nu ți se cade împărate, fiind închinător de idoli, să intri în biserică Dumnezeului Celui viu și să o necinstești cu intrarea ta". Și s-a împotrivit Sfîntul Vavila foarte mult împăratului, muștrîndu-l pentru idoleasca necurăție și cu totul oprindu-l să intre în biserică. Cînd s-a apropiat împăratul de ușă, Sfîntul Vavila a arătat o asemenea îndrăzneală că, punîndu-și dreapta sa în pieptul lui, l-a oprit și l-a împins afară din biserică lui Dumnezeu, încît s-a întors împăratul rușinat. Că deși voia să intre cu sila, avînd cu el slujitori și ostași, însă îl oprea o putere dumnezeiască prin Sfîntul Vavila și nu lăsa pe acel necurat nici măcar să se atingă de biserică. Căci cuvintele lui Vavila ca și cuvintele îngerului erau, și înfricoșau pe sufletul cel îndrăzneț și fără Dumnezeu. Afară de aceasta s-a îndoit împăratul și de popor, temîndu-se ca nu cumva să se facă ceartă și tulburare, pentru că multă mulțime de credincioși se adunase acolo în acea vreme.

Deci răbdînd muștrarea în tăcere, s-a dus cu mînie la palatele sale. A doua zi a poruncit să ardă cu foc biserică aceea, iar pe patriarh, punîndu-l înaintea sa, a început să-l ocărească de lucrul ce a îndrăznit să facă, zicîndu-i: "O, ticălosule mai mult decît toți, spre cine ai nădăjduit de ai cutezat a te împotrivi puterii mele și mi-ai oprit intrarea în biserică? Nu știi cîtă răutate este a muștra pe împărat și sub ce fel de pedepse se află cel ce îndrăznește a necinsti fața împărătească?" Iar Sfîntul Vavila, fără teamă, i-a răspuns: "Nu caut la împăratul pămîntesc, nici nu mă rușinez de fața lui, ci privesc spre Împăratul ceresc, nădăjduind spre Dînsul. De Acela mă tem, Care m-a pus păstor al oilor Sale și-mi poruncește să fiu treaz cînd năvălește lupul și să nu las fiara să intre în turmă. Deci nu pe împărat l-am muștrat, căci știu că îndrăzneala de a muștra pe împărat nu este departe de nebunie; ci am oprit pe acela care cu intrarea sa a vrut să necinstească sfințenia lui Dumnezeu și să o facă necurată. Pentru aceea este cu dreptate să-mi mulțumești că te-am oprit de un plan rău ca acesta prin care ți-ai fi adus asupra ta pierzarea cea mai de pe urmă, mîhnind cu totul pe Ziditorul tău, de la care a cădea este mai cumplit decît orice moarte".

Numerian a zis: "Se cădea ție ca pentru lucrul de ieri pe care ai îndrăznit a-l face împotriva noastră să te căiești și să ceri iertare de la noi, iar tu și acum ne nesocotești pe noi". A răspuns Vavila: "Nu ni se cade nouă, creștinilor, a ocări și a muștra pe nimeni din oameni, deci nici pe tine nu te muștrăm. Că nu se cuvine a necinsti zidirea lui Dumnezeu, împodobită cu chipul Lui, însă de îndrăznește cineva împotriva lui Dumnezeu și aduce necinste asupra sfințeniei Lui, apoi pe unul ca acela nu numai nu este vrednic a-l cinsti, ci cu dreptate este a-l și urî, după cum ne grăiește dumnezeiescul David: Au nu pe cei ce te urăsc pe Tine, Doamne, i-am urît și asupra vrăjmașilor Tăi am luptat? Cu urîciune desăvîrșit i-am urît pe ei, vrăjmași mi s-au făcut mie".

Acestea grăind sfântul, i-a zis împăratul: "Lasă aceste cuvinte multe ale tale și ascultă-ne pe noi, de voiești să scapi de pedeapsa ce ți se cuvine pentru greșala ta și să câștigi de la noi iertare, apoi să aduci jertfă zeilor noștri și să te închini lor". A răspuns sfântul: "Pentru turma încredințată mie toate le pot pătimi și sufletul sînt gata a mi-l pune". Apoi, tăcînd puțin, a zis: "Nu se poate, o, împărate, să mă depărtez de Dumnezeu meu și să slujesc zeilor mincinoși, ale căror lucruri nelegiuite este rușine a le și pomeni".

Împăratul a grăit: "Iar îți zic cuvîntul dinainte: Lasă multa ta grăire și jertfește zeilor, iar de nu voiești, pe tine, cel rău, te va pierde stăpînirea mea". A răspuns Vavila: "Dorința mea era să te mîntuiesc pe tine de întunericul ce te-a cuprins, ca să fii scăpat de muncile cele nesfîrșite, iar tu îi chemi și pe alții în aceleași chinuri, aprinzîndu-ți gheena cea mare. Deci îți spun că nu vei putea să scapi de mîinile Dumnezeului celui viu!"

Apoi chinuitorul, schimbîndu-și furia în blîndețe, a început a întreba fără mînie pe Sfîntul Vavila: "Oare vei putea să ne spui ce este Dumnezeu?" A răspuns Vavila: "Firea lui Dumnezeu, oricît de mult te-ai osteni, nu vei putea s-o cuprinzi, că Dumnezeu este negrăit, neajuns și necercat de gîndurile omenești. El este înce-pătorul a toate, alcătuitorul, ziditorul și Domnul tuturor, Cel ce este deapaurarea și a făcut pe îngeri, pe arhangheli și toate celelalte ființe. Apoi l-a zidit pe om și l-a umplut de nenumărate bunătăți, punîndu-l împărat peste făpturi, și i-a rînduit să locuiască în rai. Apoi, ca să-și cunoască omul cinstea sa, și cu cît întrece pe celelalte vietăți, le-a adus pe toate înaintea lui și i-a poruncit să le pună nume. Încă i-a zidit lui și ajutoare și l-a învrednicit pe om a se îndulci de dumnezeieștile cuvinte. Iar nemulțumitorul om, defăimînd pe Ziditorul și poruncile Lui nebăgîndu-le în seamă, a ascultat pe vrăjmașul care nu i-a făcut niciodată vreun bine, fără numai i-a adus cuvînt înșelător, pe care, crezîndu-l, s-a lipsit de rai, fiind izgonit de dreapta judecată a lui Dumnezeu. Dar Dumnezeu Cel fără răutate, măcar că l-a izgonit pe om, însă n-a încetat a-i face bine, arătînd că, deși greșim fără număr, El nu voiește pierzarea noastră, ci ne rînduiește nouă cele spre mîntuire".

Numerian, auzind aceste cuvinte, nu a putut să le înțeleagă, pentru că sufletul care n-a gustat darul, nici nu s-a împărtășit cu înțelegerea, nefiind bun și nicidecum pedepsit, cum putea să înțe-leagă cele folositoare? Însă, rușinîndu-se de cei ce stăteau împrejur, ca să nu fie cunoscută cu totul neînțelegerea lui, se arăta că le înțelege pe toate cele grăite de Vavila și a laudat pe sfîntul ca pe un frumos grăitor. Apoi iar a întreat: "Ce este omul?" Iar el a răspuns: "Omul este făcut de Dumnezeu din țărîină și este muritor, mai cinstit decît toate vietățile cele muritoare, blînd, iubitor de prietenie, deși noi ne înrăim unul asupra altuia mai cumplit decît fiarele". Numerian, mirîndu-se de cuvintele lui Vavila și arătîndu-se pe sine înțelept, se jura pe zeii săi, mărturisind că Vavila este înțelept și nu grăiește nimic mincinos, numai dacă ar jertfi idolilor. Că zicea: "Numai singură aceasta îi lipsește lui Vavila, că nu cinstește pe idoli noștri; ci trebuie ca înțeleptul acesta să nu necinstească zeii și să nu-și întrarmeze așa limba sa asupra lor".

Căutînd din nou înspre Vavila, i-a zis: "O, bătrîne prea înțelepte, să aduci jertfă zeilor noștri și îndată te voi avea ca pe un tată. Văd zeii că nu mint și vei fi domn în stăpînirea mea și vei avea multe averi". Așa amăgea necuratul împărat pe bărbatul cel drept cu felurite îmbunări și cu făgăduințe de bogății mari și de cinste. Dar adevăratul mărturisitor al lui Hristos a stat nemișcat în credință. Iar împotriva înșelătoarelor cuvinte ale chinuitorului a răspuns: "Capul tuturor bunătăților este dreapta credință, fără de care toate bunătățile făgăduite mie de tine sînt sărăcie și cea mai de pe urmă ocară și lipsirea de cele pe care le am".

Deci Numerian, văzînd pe Sfîntul Vavila neplecat spre păgînatatea lui, s-a pornit cu mînie și a poruncit lui Victorin, ducele său, ca punîndu-i lanțuri grele de fier la grumaji și la picioare, să-l poarte prin mijlocul cetății spre privirea tuturor. Pentru că nădăjduia nelegiuitul că acest cinstit bărbat fiind slăvit de toți cetățenii, rușinîndu-se de o necinstire ca aceea, se va pleca la necurata lui voie. Iar lanțurile fiind puse pe sfînt, împăratul zicea batjocorindu-l: "Așa mă jur pe zei, Vavila, că îți este podoabă ție a umbla în aceste lanțuri, că acestea se cuvin bătrînețelor tale!" A răspuns sfîntul: "Tu, împărate, spre rîs îmi zici aceasta, iar eu îți spun adevărul că așa de cinstite îmi sînt aceste lanțuri, precum ție coroana cea împărătească, iar

pătimirile cele pentru Hristos așa de iubite îmi sînt, precum ție scepturile. Și moartea pentru Cel fără de moarte Împărat așa îmi este de dorită, precum ție viața".

Din întîmplare erau acolo, lîngă Vavila, trei frați tineri de ani, dar bătrîni cu înțelepciunea, pe care sfîntul i-a crescut cu duhov-nicească hrană și îi avea ca pe fiii săi. Aceia, urmînd învățătorului lor, chiar cînd era legat, nu îl părăseau. Spre ei căutînd împăratul, a zis către sfînt: "Mi se pare, Vavila, că acești copii spre mîndrie te ridică pe tine, numindu-te învățător, și pentru dînșii stăruiești întru împotrivirea ta". A răspuns sfîntul: "De vei voi să-i întreb pe copiii aceștia, îi vei vedea mai înțelepți decît tine și vei cunoaște că ei sînt sămînța cuvintelor mele". Deci a întreat împăratul: "Ai cui sînt copiii?" A răspuns sfîntul: "Ai mei sînt după duh, pe care, prin bunavestire, eu i-am născut, prin învățătură i-am hrănit, prin pedepsire i-am crescut și sînt în aceste mici trupuri bărbați mari și creștini desăvîrșiți. Întreabă-i și vei vedea".

Atunci a poruncit împăratul ca pe Vavila să-l ducă la pri-veliște și să-l arunce în temnița poporului, iar pe tineri, chemîndu-i înaintea sa, i-a întreat mai întîi de au mamă. Iar ei ziseră: "Și ma-ma și tatăl și învățătorul nostru este Vavila, pe care îl iubim mai mult decît pe o maică, pentru că mama numai ne-a născut, iar Vavila ne învață pe noi înțelegerea și dreapta credință și spre înăl-țimea bunătăților ne ridică, îngrijindu-se de sufletele noastre". Îndată împăratul a poruncit să caute și să aducă pe mama lor. Fiind adusă maica, o întreat împăratul cum o cheamă și de este ea mama copiilor acelora. Iar ea a răspuns, zicînd: "Numele meu este Hristodula și acești copii sînt rodul pîntecelui meu, pe care i-am adus în dar lui Dumnezeu ca pe niște începători ai durerilor mele și nădăjduiesc că înțeleptul Vavila în vistieriile cerești îi va pune pe dînșii, pentru că i-am încredințat în grija lui pe acești fii ai mei".

Numerian, umplîndu-se de mînie, a poruncit ca pe acea dreptcredincioasă mamă să o bată peste obraz, zicîndu-i: "Nu grăi înaintea împăratului cu așa îndrăzneală!" Iar tinerii, vâzînd pe maica lor așa bătută, ziceau: "A înnebunit împăratul! Bate pe mama noastră care grăiește adevărul". Împăratul a întreat pe copii de nume și de ani. Și spuseră aceștia că cel dintîi se numește Urban, avînd doisprezece ani; al doilea, Prilidian, avînd nouă ani; al treilea, Epolonie, avînd șapte ani. Apoi îi amăgi și pe ei prigonitorul cu cuvinte bune și cu daruri, ca să se închine la idoli, iar ei cu o gură răspundeau: "Sîntem creștini și nu se cade nouă să ne închinăm idolilor. Pentru că sîntem învățați să cunoaștem pe unul Dumnezeu, Care a făcut cerul și pămîntul. Aceluia ne închi-năm, și nu idolilor!"

După multe îmbunări, vâzîndu-i prigonitorul pe ei neplecați, a poruncit să-i bată, dîndu-le lovituri după numărul anilor lor. Astfel, pe cel dintîi întinzîndu-l, i-a dat douăsprezece lovituri aspre; celui de al doilea, nouă; celui de al treilea, șapte, iar ei cu bărbăție răb-dau. Numai de aceea le era jale, că nu aveau mai mulți ani, ca mai multe bătăi să fi primit pentru Hristos și ziceau: "Măcar de ne-ați și ucide pe noi, nu ne vom închina mincinoșilor voștri zei, ci unuia Dumnezeu ne închinăm, Domnului nostru Iisus Hristos".

Ducînd pe copii deosebit și pe mama lor liberînd-o, iar l-au pus pe Vavila înaintea sa și i-a zis: "Iată acum copiii tăi se închină zeilor noștri, deci se cade ție ca, nezăbovind, acelora să te închini". A răspuns Vavila: "De la diavolul, tatăl minciunii, v-ați învățat a minți, pentru că știu că nici cu amăgirile voastre, nici cu muncile nu veți putea să-i rupeți pe ei de la Hristos, căci i-am învățat bine a cunoaște pe unul, adevăratul Dumnezeu, și a crede într-Însul". Atunci împăratul a poruncit ca pe Vavila și pe copii, spînzurîndu-i de un lemn, să-i ardă cu foc. Iar Vavila, ridicîndu-și ochii în sus, s-a rugat lui Dumnezeu să dea de sus tăria Sa spre răbdarea tinerilor celor mici, ca să nu-i dovedească pe ei chinul. Apoi îi învăța pe dînșii să rabde cu bărbăție, făgăduindu-le lor de la Hristos mare răsplătire. Și răbdau vitejește copiii cei fără de răutate împreună cu dascălul lor, întărindu-i pe ei ajutorul lui Dumnezeu.

Prigonitorul, luîndu-i de pe lemn, pe Vavila l-a închis legat cu lanțuri într-o casă din apropiere, iar pe copii încerca să-i ispitească din nou cu îmbunări și să-i amăgească, numindu-i pe ei fii ai săi cu nume bun și chemîndu-i copii frumoși, le-a dat aur și argint.

Ei însă cu un singur glas grăiau: "Înșelătorule viclean, pentru ce întinzi spre noi cursa cea mult împletită a înșelăciunii tale, vrînd să ne vinzi pe noi ca pe niște vrăbii? Să știi cu adevărat că nimic nu vei spori, oricît de mult te vei osteni, pentru că avem pe Hristos Cel ce ne păzește și ne acoperă pe noi, cu a Cărui putere cursa ta degrabă se va sfărîma, iar noi vom fi izbăviți". Apoi, suspinînd, zi-seră: "O, dreaptă credință, mama noastră, nu ne vom lepăda de tine! O, împărate, oare nu se cade ție să ai grijă de stăpînirea ta și să te înarmezi împotriva vrăjmașilor și război să faci cu dînșii, iar nu să ne prigonești pe noi fără vină? Dar tu, lăsînd toată grija cea din afară, te-ai pornit asupra noastră și nebăgînd seamă te înarmezi și ne gonești pe noi. Iar aceasta o faci nu ca să dobîndești vreun folos pămîntesc, ci ca să placi mîniei tale cea de fiară și sălbăticeii celei firești". Cu aceste cuvinte aprinzîndu-se prigonitorul, pe Vavila și pe copii i-a judecat și i-a osîndit la moarte.

Cînd erau duși de ostași la tăiere, Vavila a cîntat cuvintele lui David: "Întoarce-te sufletul meu la odihna ta, că Domnul bine a făcut ție!". Și ajungînd la locul unde aveau să-și pună capetele lor pentru Hristos, Vavila, punînd înaintea sa pe copii, pe ei mai întîi îi aduse sub sabie, temîndu-se ca nu cumva vreunul din ei, rămînînd după dînsul, să se teamă de moarte și să se depărteze de la Domnul. Pentru aceasta îi trimise pe ei la cer înaintea sa și îi mîngîia, învîțîndu-i să nu se înfricoșeze de tăierea sabiei pentru care vor lua de la Hristos viața cea veșnică.

După ce au fost tăiați copiii, Vavila a strigat cu veselie: "Iată eu și pruncii pe care mi i-ai dat, Dumnezeule!" Apoi singur sub sabie și-a plecat grumazul său și a poruncit celor ce voiau să-i în-groape trupul, ca cu dînsul împreună să se pună în mormînt lanțurile și obezile lui, "ca să fie acestea și după moartea mea podoaba trupului meu". Tăindu-i-se sfîntul lui cap, s-a dus la locașurile cele de sus și a stat cu copiii săi înaintea tronului ceresc. Iar sfîntul lui trup s-a așezat și s-a îngropat împreună cu lanțurile precum singur a rînduit, alături de cei trei tineri sfinți care au fost îngropați împreună cu dînsul.

Nu după puțină vreme, cînd împăratul Constandie, fiul mare-lui împărat Constantin, a făcut părtaș împărăției sale pe Gal, fratele lui Iulian, fiul unchiului său - pentru că nu avea fii care să fi fost moștenitori ai împărăției lui -, atunci împăratul cel nou, Gal, ve-nind în Antiohia, a adus moaștele Sfîntului Vavila și cu dînsul și pe ale celor trei tineri ce au pătimit la locul ce se numea Dafne, care era înaintea cetății. Iar locul acela se spune că avea numirea de la o oarecare fecioară ce se numea Dafne, care fugea acolo de tata lui Apolzin, precum se povestește în mitologia elinească.

Acel loc era foarte frumos, cu copaci de chiparos răsădiți și cu alți înalți pomi roditori împrejmuit, și verde și larg, avînd izvor de apă repede curgătoare. În mijloc era o capiște idolească, în care idolul Apollin, cel cu meșteșug cioplit, dădea răspunsuri la cei ce-l întrebau, pentru că diavolul ședea într-însul și răspundea oame-nilor. Acolo se adunau popoarele să jertfească idolului și se făceau toate jucăriile și spurcatele lucruri.

De aceea Gal, care s-a numit mai sus, fiind creștin drept-credincios și vrînd să întoarcă acele popoare păgîne de la a lor ne-dumnezeire, dar neputînd în acel loc Dafne să strice capiștea idolească ce era într-însul că se temea să nu ridice război de către poporul elinesc, pentru că era încă mulțime nenumărată acolo de elini care erau gata a muri pentru spurcații lor zei, a făcut acolo o biserică mică. Și, precum s-a zis, a mutat acolo moaștele Sfîntului Vavila, cu ale celor trei tineri și le-au pus pe ele într-o raclă mare de piatră, ca adunîndu-se la acel loc necurații oameni să poată pe îndelete a se întoarce la Hristos, văzînd puterile făcătoare de minuni ale sfintelor moaște.

Cînd Iulian potrivnicul s-a făcut împărat după uciderea lui Gal și după moartea împăratului Constandie, și mergînd asupra perșilor, fiind în Antiohia, a mers la Apollin, idolul din capiștea lui, închinîndu-i-se cu jertfe și întrebînd pe idol pentru biruință, dacă va birui pe perși. Idolul i-a răspuns că de cînd se aduseseră moaștele Sfîntului Vavila la locul acela a fugit oracolul și a tăcut idolul, nerăspunzîndu-le la nici o întrebare. Jertfitorii lui Apollin fiind în mare mîhnire pentru acest lucru, oracolul le-a spus că pentru moaștele lui Vavila nu poate zeul lor să le grăiască. De aceasta înștiințîndu-se Iulian, a poruncit

galileenilor, căci așa numea pe creștini, să ia de acolo moaștele sfinților cu racla cea de piatră. Deci adunându-se toți credincioșii de la mic pînă la mare cîți puteau atunci să fie în Antiohia, cu psalmi și cu cîntări au dus în cetate pe Sfîntul Vavila și pe cei trei tineri, ducînd cu dînșii racla aceea de piatră legată și cîntînd: "Să se rușineze toți cei ce se închină celor ciopliți, și cei ce se laudă cu idolii lor".

După mutarea moaștelor sfinților, a căzut foc din cer peste capiștea lui Apollin și a ars-o cu idolul ei, spre rușinarea necuraților. Iar credincioșii s-au bucurat, lăudînd pe Dumnezeu, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

Viața Sfîntului Prooroc Moise, văzătorul de Dumnezeu (4 septembrie)

(Din Dumnezeiasca Scriptură, pe scurt, și de la scriitorii de istorii)

Murind Iosif în pămîntul Egiptului, neamul lui Iacov, tatăl lui, nu după multe sute de ani s-a înmulțit atîta, încît tot pămîntul acela s-a umplut de poporul israelit, iar la războaie puteau să fie dintr-înșii cîte șase sute de mii de bărbați. Atunci împăratul Egiptului, temîndu-se ca nu cumva, sfătuindu-se cu vrăjmașii lor, să piardă pe egipteni de pe pămînt, a poruncit dregătorilor săi să chinuiască pe poporul lui Israel în toate chipurile și cu slujbele și cu bătăile. Pentru că din sudorile lor cele cu multă osteneală au zidit niște cetăți nu atîta pentru trebuință, cît pentru mărire deșartă și pentru ca pînă în sfîrșit să împruțineze neamul evreilor. Însă pe cît îi chinuia și-i muncea mai mult, pe atîta ei se înmulțeau, pentru că nu putea să-i împruțineze oamenii, pe aceștia pe care Dumnezeu a voit a-i înmulți și a-i mări. Și deși împăratul porunca moașelor egiptene ca pe tot pruncul evreiesc ce se năștea parte bărbătească să-l ucidă, moașele, temîndu-se de Dumnezeu, pe partea bărbătească o cruța. Atunci împăratul a dat poruncă în tot pămîntul Egiptului, ca oricine va vedea prunc evreu, parte bărbătească, să-l ia și să-l arunce în rîu.

În acea vreme era un om din seminția lui Levi, anume Avram, avînd femeie din aceeași seminție - anume Iohabeta. Aceștia, mai înainte de acea vreme, au născut un fiu, Aaron, și o fiică, Mariami.

În acea vreme singură și cumplită cînd se ucideau pruncii, născu un prunc, parte bărbătească, pe care văzîndu-l foarte frumos, plîngea pentru dînsul. Știind porunca împărătească, de a ucide pe toți pruncii neamului evreu, l-au ascuns pe el la dînșii trei luni. Și de vreme ce nu mai puteau să-l ascundă pe el, mama sa i-a făcut un sicriaș de papură, l-a uns cu rășină și cu smoală, a pus pruncul într-însul și l-a așezat pe el în margine lîngă fluviul Nil. Și păzea sora lui de departe ca să știe ce i se va întîmpla pruncului.

După rînduiala lui Dumnezeu s-a pogorît atunci fiica lui faraon ca să se scalde în Nil, iar slujnicele ei umblau pe lîngă apă și văzînd un sicriaș în margine, a trimis o slujnică de l-a luat. Deschizîndu-l, a văzut un prunc frumos plîngînd în sicriaș și fiindu-i milă de el fiicei lui faraon, a zis: "Acesta este dintre pruncii evreiești". Vrînd să-l aibă pe el de fiu, a poruncit să-i caute o doică. Deci, scrie Iosif Flavius, i s-au adus multe doici egiptene și n-a voit pruncul să sugă din pieptul lor. Atunci s-a apropiat Mariami de fiica lui faraon, căreia îi și slujea, și i-a zis: "Dacă voiești, stăpînă, să-ți chem ție o femeie hrănitore de la evrei,

ea va hrăni pruncul". Și i-a zis ei fiica lui faraon: "Mergi și cheamă!" Și ducându-se copilă, a chemat pe mama pruncului. Și a zis către dînsa fiica lui faraon: "Păzește-mi pruncul acesta și mi-l hrănește, iar eu îți voi plăti ție".

Deci a luat femeia pruncul pe mîini și îndată, cu dragoste, s-a alipit de dînsa ca de mama sa, iar ea l-a hrănit. Apoi, după ce a crescut pruncul, l-a dus pe el la fiica lui faraon, care îl iubea foarte mult, fiindcă pruncul era foarte frumos, și l-a rugat pe tatăl său ca să-i fie ei în loc de fiu. Și i-a pus lui numele de Moise, zicînd: "Din apă l-am scos pe el", pentru că "Moise" în egipteană înseamnă "apă". Se scrie despre dînsul în istorii vechi că odată l-a dus pe el fiica lui faraon la tatăl său. Jucîndu-se cu copilul, faraon a pus pe capul lui coroana cea împărătească pe care era cioplit un idol mic. Iar pruncul, apucînd coroana de pe cap, a aruncat-o la pămînt și a călcat-o cu picioarele, lucru pe care l-a văzut împăratul și cei ce erau lîngă dînsul. Un preot bătrîn care avea înștiințare de la vrăjitori că atunci cînd se va naște povătuitorul poporului israelitean multe pedepse va lua Egiptul, l-a sfătuit pe faraon să poruncească să ucidă pe pruncul acela, ca nu cumva, crescînd, să aducă vreo primejdie asupra pămîntului lor. Dar Domnul, vrînd să-și împlinească voia Sa după rînduială, au grăit alții împotriva, cum că pruncul cel fără de răutate a făcut aceasta din neștiință.

Vrînd să ispitească știința și răutatea lui, aduseră la dînsul un cărbune aprins pe care, luîndu-l, l-a băgat în gură și și-a ars limba, pentru aceea era zăbavnic la limbă. Iar după ce a mai crescut, a pus lîngă dînsul fiica lui faraon filosofi aleși egipteni ca să-l învețe toată înțelepciunea. Și era copilul isteț la minte, întrecînd în puțină vreme pe dascălii săi, fiind iubit împăratului și tuturor celor din palatele împărătești. Iar cînd a fost înștiințat de neamul său că era evreu, a început a cunoaște pe unul Dumnezeu care este în ceruri Ziditorul a toată făptura, pe care evreii îl cinsteau, iar de păgînătatea egipteană se îngrețoșa.

Scriu unii că atunci cînd năvăliseră etiopienii asupra Egiptului, Moise, fiindcă devenise bărbat desăvîrșit, a fost ales de toți egiptenii să fie povătuitor oștilor, care au și bătut pe etiopieni cu vitejia sa. Și pentru această vitejie împăratul Egiptului, în loc să-i arate dragoste, l-a urît pe el, pentru că unii dintre jertfitorii egipteni prooroceau după magia lor că acesta va să aducă primejdii asupra Egiptului și sfătuiau pe împărat să-l ucidă. Ascultîndu-i, împăratul a gîndit să ucidă pe Moise, însă nu a făcut aceasta degrabă, nevrînd să mîhnească pe fiica sa, dar căuta pricină asupra lui și vreme potrivită.

În zilele acelea, ieșind Moise la frații săi, la fiii lui Israel și cunoscînd durerea lor, a văzut pe un egiptean bătînd pe un evreu. Căutînd încoace și încolo, n-a văzut pe nimeni și, ucigînd pe acel egiptean, l-a ascuns în nisip. Apoi, ieșind a doua zi, a văzut doi bărbați evrei bătîndu-se și a zis celui ce năpăstuiă pe celălalt: "Pen-tru ce-l bați tu pe aproapele tău?" Iar el a zis: "Cine te-a pus pe tine mai mare și judecător peste noi? Oare, voiești să mă ucizi și pe mine așa cum ai ucis ieri pe egipteanul acela?" Și s-a temut Moise, auzind că nu s-a tănuțit uciderea cea făcută. Deci a auzit faraon de pricina aceasta și încerca să-l ucidă pe Moise. Și s-a dus Moise de la fața lui faraon și s-a sălășluit în pămîntul Madiamului, dar, ostenind pe cale, a șezut lîngă o fîntînă. Și iată șapte fiice ale lui Iotor, preotul Madiamului, pascănd oile tatălui lor, veniră la fîntînă și, scoțînd apă, turnau în jghiaburi ca să adape oile.

Venind păstorii de la alte oi le izgoneau pe ele. Apoi, sculîndu-se, Moise le-a apărat de acei păstori, le-a turnat lor apă și le-a adăpat oile. De aceasta au spus fiicele tatălui lor Iotor, zicînd: "Un om egiptean ne-a apărat pe noi de păstori și ne-a adăpat oile noastre". Iar Iotor a primit pe Moise în casa sa și i-a dat lui de fe-meie pe Semfara, fiica sa, și cu dînsa a născut doi fii; pe cel dintîi l-a numit Girsam, zicînd "că nemernic sînt în pămînt străin"; iar pe celălalt l-a numit Eliazar, zicînd "că Dumnezeuul părintelui meu este ajutătorul meu și m-a izbăvit din mîinile lui faraon".

După trecerea a multe zile a murit împăratul Egiptului și au suspinat fiii lui Israel în Egipt de greutăți și au strigat și s-a suit la Dumnezeu strigarea lor de împilare. A auzit Dumnezeu suspi-nul lor și și-a adus aminte de așezămîntul Său cel făcut cu Avraam, cu Isaac și cu Iacob și, căutînd Dumnezeu spre fiii lui Israel, a voit să-i izbăvească pe ei.

Iar Moise păștea oile lui Iotor, socrul său, și mîna oile la pășune și a mers în muntele Horeb. Aici i s-a arătat lui îngerul Domnului în văpaia focului din rug. Și vedea Moise că rugul ardea cu foc și nu se mistuia și a zis: "Trecînd alături voi vedea această mare vedenie". Și l-a strigat Domnul din rug: "Moise, Moise!" Iar el a zis: "Ce este, Doamne?" Și i-a zis Domnul: "Să nu te apropii aici. Scoate-ți încălțămintele din picioarele tale, că locul pe care stai tu este pămînt sfînt". Și i-a zis lui: "Eu sînt Dumnezeu tatălui tău, Dumnezeu lui Avraam, Dumnezeu lui Isaac, și Dumnezeu lui Iacob. Am văzut chinuirea poporului Meu din Egipt și strigarea lor am auzit. Că știu durerea lor și M-am pogorît să-i scot pe ei din mîna Egiptului, să-i iau din pămîntul acela și să-i duc pe ei în pămîntul cel bun, în pămîntul în care curge lapte și miere. Iar tu vino ca să te trimit la faraon, împăratul Egiptului, și vei scoate pe poporul Meu, pe fiii lui Israel din pămîntul Egiptului".

A zis Moise către Dumnezeu: "Cine sînt eu ca să merg la faraon și să scot pe fiii lui Israel din pămîntul Egiptului?" Și mult se ruga lui Dumnezeu ca să nu-l trimită pe el, "că sînt slab în glas și zăbavnice la limbă". Dar Domnul i-a făgăduit că va fi cu dînsul; încă i-a făgăduit că și pe Aaron, fratele lui, îl va trimite cu dînsul. Atunci Moise, mergînd la Iotor, a cerut să meargă în Egipt ca să-și cerceteze frații. Și i-a zis Iotor: "Mergi sănătos". Și s-a dus Moise în calea sa netemîndu-se de nimic, că împăratul acela care a vrut să ucidă pe Moise murise și toți cei ce căutau sufletul lui muriseră. Și a ieșit întru întîmpinarea lui Moise, după porunca lui Dumnezeu, Aaron Levitul și, întîmpinîndu-se, s-au sărutat amîndoi. Și a spus Moise lui Aaron toate cuvintele Domnului. Apoi, intrînd în Egipt, a adunat pe toți bătrînii fiilor lui Israel și le-au spus lor toate cuvintele acelea pe care le auziseră de la Domnul. Și făcură semne înaintea poporului și le-a crezut poporul și s-au bucurat că a cercetat Dumnezeu pe fiii lui Israel și a căutat spre necazul lor.

După acestea au intrat Moise și Aaron la faraon și i-au zis lui: "Acestea grăiește Domnul Dumnezeu lui Israel: Dă libertate poporului Meu, ca să-Mi faci Mie praznic în pustie". Și a zis faraon: "Cine este Dumnezeu lui Israel al cărui glas să-l ascult? Nu știu pe Domnul acela și pe Israel nu-l voi elibera". Și a poruncit ca pe poporul evreilor să-l chinuiască cu mai multă slujbă, dîndu-le și multe bătăi că șed fără lucru de aceea vorbesc, ca să meargă să jertfească dumnezeului lor. Atunci poporul fiind chinuit mai cu amar, striga asupra lui Moise și a lui Aaron: "Să vadă Dumnezeu și să vă judece pe voi, că ați făcut urît duhul nostru înaintea lui faraon și înaintea slugilor lui, ca să dați sabie în mîna lui să ne ucidă pe noi".

Iar Moise, întărîndu-se de Dumnezeu, a intrat iar cu Aaron la faraon, zicînd: "Domnul Dumnezeu lui Israel m-a trimis la tine, grăind: Liberează pe poporul Meu!" Iar ca să înțeleagă faraon că sînt trimiși de la Dumnezeu, începură a face semne. Și a aruncat Aaron toiagul înaintea slugilor lui și s-a făcut șarpe. Deci a chemat faraon pe înțelepții Egiptului și pe vrăjitori și făcură și vrăjitorii Egiptului cu toiegele lor asemenea și a aruncat fiecare toiagul său și s-au făcut șarpe; și a înghițit toiagul lui Aaron toiegele acelora. Și s-a învîrtoșat inima lui faraon și nu i-a ascultat, precum le-a grăit lor Domnul și n-a voit să elibereze poporul pentru că s-a împietrit inima lui. Atunci, după porunca lui Dumnezeu, a început a aduce pedepse asupra pămîntului Egiptului.

Cea dintîi pedeapsă a fost aceasta: Luînd Aaron toiagul său a lovit apa rîului înaintea lui faraon și înaintea slugilor lui și s-a prefăcut toată apa rîului în sînge și peștii cei din rîu au murit și s-a împutit rîul și nu puteau egiptenii să bea apă din el. A doua pedeapsă au fost broaștele. A întins Aaron mîna spre apele Egiptului și a scos broaște care au intrat prin case și prin odăile cele de culcat, pe așternuturi și în casele slugilor lor, ale poporului lor, în aluat și în cuptor, la împărat, la slugile lui și la oamenii lui au intrat broaștele. Și a scos pămîntul lor broaște care, după porunca lui Moise, au fost omorîte și egiptenii le-au adunat grămezi, grămezi și s-a împutit tot pămîntul Egiptului de broaștele care muriseră și pu-treziseră.

A treia pedeapsă au fost ținăriile care au înțepat pe oameni și pe dobitoace și au intrat la faraon, în casele lui și la robii lui și tot nisipul era plin de mușită în tot pămîntul Egiptului. A patra pedeapsă au fost muște cîinești. A cincea pedeapsă, moarte foarte mare în toate dobitoacele pămîntului Egiptului. A șasea pedeapsă, bubele cele cu puroi, care se iveau la oameni și la dobitoace. A șaptea pedeapsă, grindină și foc

arzător cu piatră; și a ucis piatra în tot pământul Egiptului de la om pînă la dobitoc și toată iarba și toți copacii cei din cîmpii i-au sfărîmat piatra. A opta pedeapsă erau lăcustele și omizile care au mîncat tot rodul pământului Egiptului. A noua pedeapsă a fost întuneric în tot pământul Egiptului trei zile, întuneric pe care nu putea focul să-l lumineze și nimeni nu l-a văzut pe fratele său trei zile și nu s-a sculat nimeni de pe patul său trei zile. A zecea și cea mai de pe urmă pedeapsă a fost moartea celor întîi născuți ai Egiptului. Toate pedepsele acestea se aduceau asupra lor de la Dumnezeu prin Moise și prin Aaron, dar nici una din ele nu a vătămat pe evrei, ci numai pe egipteni, pentru că nu voia faraon să elibereze poporul lui Dumnezeu. Deși de multe ori făgăduia să-l libereze, înspăimîntîndu-se de pedepse, cînd slăbeau acestea, îndată se învîrtoșa inima lui și nu-i libera, pînă la a zecea pedeapsă. Dar mai înainte de a zecea pedeapsă, precum le-a poruncit lor Moise, au cerut fiii lui Israel de la egipteni vase de argint și de aur și haine de mult preț, cîte au putut să ducă cu dînșii; și a făcut Moise poporului Pasca, învățîndu-i pe ei cum trebuia să mănînce mieluşelul cu al cărui sînge se ungeau pragurile ușilor lor. Și în miezul nopții Domnul a ucis pe tot cel întîi născut în pămîntul Egiptului, de la întîiul născut al lui faraon, cel ce ședea pe scaun, pînă la întîiul născut al roabei celei din groapă și pînă la tot întîiul născut al dobitoacelor, iar ale evreilor toate erau întregi.

Deci s-a sculat faraon noaptea și toți robii lui și toți egiptenii; și a fost țipet mare în tot pământul Egiptului, că nu era casă în care să nu fie mort. Și a chemat faraon pe Moise și pe Aaron noaptea, și le-a zis: "Sculați-vă și vă duceți de la poporul meu și fiii lui Israel. Să mergeți și să slujiți Domnului Dumnezeului vostru precum ziceți. Și oile și dobitoacele voastre, luîndu-le, duceți-vă!" Și îi si-leau egiptenii pe evrei cu sîrguință, ca să-i surpe de pe pămînt, pentru că, ziceau, noi toți vom muri pentru dînșii".

Deci au ieșit israeliții, luîndu-și făina mai înainte de dospirea aluatului, că n-au putut să-și gătească hrana de cale din cauza grabei egiptenilor care îi și rugau, îi și sileau pe dînșii să se ducă mai curînd. Și ieșiră cu argint și cu aur și cu bogăție multă și nemernici mulți au ieșit cu dînșii și oi și boi și dobitoace foarte multe. Și erau bărbați pedestri ca la șase sute de mii, afară de copiii cei de casă, și de bătrînii care mergeau cu dînșii. Încă a luat Moise și oasele lui Iosif cu sine. Pentru că Iosif, murind în Egipt și văzînd înainte cu duh proorocesc ceea ce era să fie, a jurat pe fiii lui Israel cu jurămînt, zicînd: "În cercetarea cu care vă va cerceta Dumnezeu pe voi, să ridicăți și oasele mele de aici cu voi".

Ducîndu-se evreii din pământul Egiptului, Dumnezeu era cu dînșii și îi povățuia ziua cu stîlp de nor, care le arăta lor calea, iar noaptea cu stîlp de foc, care îi lumina și n-a lipsit stîlpul cel de nor ziua și cel de foc noaptea înaintea întregului popor.

Înștiințînd pe faraon, împăratul Egiptului, că a fugit poporul, s-a întors inima lui faraon și a slugilor lui asupra poporului israelit și a zis: "De ce am făcut aceasta, liberînd pe fiii lui Israel, ca să nu ne slujească nouă?" deci a înhămat faraon la căruțele sale și a adunat cu sine tot poporul, a luat șase sute de căruțe alese, toți caii Egiptului și voievozi peste tot și a alergat în urma fiilor lui Israel și i-a ajuns pe ei cînd erau așezați lîngă mare. Dar n-au putut să năvălească peste dînșii, pentru că îngerul lui Dumnezeu, care mergea înaintea pîlcurilor fiilor lui Israel, a mers dinapoia lor și s-a luat și stîlpul cel de foc de la fața lor și a stat dinapoia lor și a intrat între tabăra egiptenilor și între tabăra fiilor lui Israel și au stat și s-a făcut întuneric și ceață și a venit noaptea întru care și-a întins Moise mîna sa cu toiagul spre mare și a lovit Domnul marea toată noaptea cu vînt puternic dinspre austru și a făcut marea uscată și s-a despărțit apa. Și au intrat fiii lui Israel în mijlocul mării pe uscat și s-a făcut apa ca un zid de piatră și ca un zid de stîncă. Iar egiptenii alergară și veniră în urma lor pe aceeași cale, în mijlocul mării, toți caii lui faraon și carele și călăreții. Moise, după ce a trecut poporul, a stat pe țărături și iar și-a întins mîna spre mare și s-a așezat apa dinspre zid la loc. Iar egiptenii fugeau pe sub apă și i-a pierdut Dumnezeu pe egipteni în mijlocul mării, căci întorcîndu-se apa, a acoperit căruțele și călăreții și toată puterea lui faraon și nu a rămas dintr-înșii nici unul, iar fiii lui Israel au trecut pe uscat prin mijlocul mării. Și i-a izbăvit Domnul pe fiii lui Israel în ziua aceea din mîinile egiptenilor și au văzut fiii lui Israel pe egipteni morți pe marginea mării pentru că i-au aruncat marea din sine. Și s-a temut poporul de Domnul și a crezut în Dumnezeu și lui Moise, plăcutul Lui.

Atunci au cîntat Moise și fiii lui Israel cîntarea aceasta Domnului, bucurîndu-se și dănuind pentru biruința ce s-a făcut cu mîna înaltă asupra egiptenilor: "Să cîntăm Domnului că cu slavă S-a preamărit, pe cal și pe călăreț l-au aruncat în mare".

Moise a luat pe fiii lui Israel de la Marea Roșie și i-a dus în pustiu Sur și au mers trei zile prin pustie și nu au aflat apă să bea. Și au mers la Mera și nu puteau să bea apă din Mera, că era amară; și poporul cîrtea asupra lui Moise, zicînd: "Ce vom bea?" Și Moise a strigat către Domnul și Domnul i-a arătat lui un lemn pe care l-a băgat în apă și s-a îndulcit apa și au băut dintr-însa.

Așa a călăuzit Moise poporul israelit prin pustietăți felurite patruzeci de ani, mijlocindu-le lor toate bunătățile de la Dumnezeu. Cînd au cîrtit pentru bucate, aducîndu-și aminte de bunătățile din Egipt, el a rugat pe Dumnezeu și le-a plouat mană să mănînce și le-a trimis cristei pînă s-au săturat. Cînd au cîrtit pentru băutură, el le-a scos apă din piatră: a lovit piatra și a curs apă. Cînd a tăbărit asupra lor Amalic, el a cerut de la Dumnezeu biruință supra lui Amalic. Căci își ridica mîinile la rugăciune și biruia Israel pe Amalic, pe care, pînă în sfîrșit l-a tăiat cu sabia. Și de cîte ori au mîniat pe Dumnezeu în pustie, Moise l-a rugat pe Domnul pentru dînșii și i-ar fi pierdut pe ei, de nu ar fi stat Moise, cel ales al Lui, cu inimă zdrobită înaintea Lui, ca să întoarcă mînia Domnului să nu-i piardă pe ei. Le-a dat lor și lege scrisă pe lespezi de piatră, pe care le-a luat Moise, în munte, de la Dumnezeu, după ce postise patruzeci de zile și patruzeci de nopți. Și a grăit Domnul către dînsul față către față, ca și cum ar grăi cineva către prietenul său. Și a făcut cortul mărturiei din acoperăminte frumoase, de culori roșii mohorîte și de vison și chivotul legii, ferecat cu aur, în care a pus năstrapa cea de aur care avea mana și toiagul lui Aaron ce a înfrunzit și Tablele Legii. Iar deasupra chivotului a pus doi he-ruvimi de aur și a așezat toate cele spre jertfă și spre arderea cea de tot. Le-a pus lor preoți și diaconi, învățîndu-i pe ei rînduiala jertfei. Le-a așezat lor praznice și luni noi, învățîndu-i pe dînșii judecățile și îndreptările.

După ce le-a așezat rînduiala cea duhovnicească, s-a îngrijit și de cea pămîntească. A ales bărbați puternici din tot Israelul și i-a făcut pe ei mai mari peste o mie și peste o sută și peste cincizeci și peste zece și logofeți de scrisori care judecau poporul în toate timpurile. Iar toate pricinile cele greu de dezlegat, le arătau lui Moise. Aceasta a făcut-o după sfatul lui Iotor, socrul său, care împreună cu Semfora, femeia lui Moise, cu averile lui și cu cei doi fii ai lui, venise la dînsul din pămîntul Madiamului, în pustie, auzind despre dînsul, despre toate cîte a făcut Domnul cu el. Moise, primindu-l cu dragoste și ospătîndu-l, i-a dat voie a merge cu pace la locul său.

Multe semne și minuni a făcut robul lui Dumnezeu Moise și a dat sfaturi și a purtat de grijă poporului israelit. Despre acestea toate se scrie în cărțile lui - Ieșirea, Leviticul, Numeri, și în A doua Lege. În aceste cărți se cuprind, cu de-amănuntul, viața lui și ostenețile pe care le-a suferit, povățuind și îndreptînd pe fiii lui Israel. Apoi, sosindu-i sfîrșitul, Domnul i-a vestit înainte mutarea lui din trup, zicînd: "Să te sui în muntele Avarim, care este în pămîntul lui Moab, în preajma Ierihonului, și să vezi pămîntul lui Canaan, pe care Eu îl voi da fiilor lui Israel, spre stăpînire și să te sfîrșești acolo".

Mai înainte de sfîrșitul său, Moise a binecuvîntat pe fiii lui Israel, pe fiecare seminție deosebit, proorocindu-le cele viitoare. După aceasta s-a suit în muntele în care i s-a poruncit să se suie, cel din care i-a arătat lui Domnul tot pămîntul Galaadului pînă la Dan și tot pămîntul Neftalimului și tot pămîntul lui Efreim și al lui Manasi și tot pămîntul Iudeei pînă la marea cea mai de pe urmă. Și pustia și satele cele dimprejurul Ierihonului, cetatea Finicienilor pînă la Sigor. Și a zis Domnul către Moise: "Acesta este pămîntul pe care m-am jurat lui Avraam, lui Isaac și lui Iacov, zicînd: Semin-ției voastre îl voi da pe el și l-am arătat pe el ochilor tăi, însă acolo nu vei intra".

Și s-a sfîrșit acolo Moise, robul Domnului, în pămîntul lui Moab, după cuvîntul Domnului. Și-l îngropară pe el aproape de casa lui Fogor și n-a știut nimeni de îngroparea lui pînă astăzi. Cînd s-a sfîrșit Moise era de o sută douăzeci de ani. Nu i s-au întunecat ochii, nici nu i s-au stricat buzele. Și au plîns fiii lui Israel pe Moise în Aravothul lui Moab la Iordan, aproape de Ierihon, treizeci de zile. Și s-au sfîrșit zilele

plîngerii celei de tînguire pentru Moise, cu ale cărui rugăciuni să ne izbăvească Domnul din tot necazul ca din Egiptul acestei lumi cu multe primejdii scoțîndu-ne, să ne sălășluiască pe noi în veșnicele lăcașuri. Amin.

Viața Sfîntului Prooroc Zaharia, tatăl Înaintemergătorului și Botezătorului Ioan (5 septembrie)

Sfîntul prooroc Zaharia a fost fiul lui Varahie, preotul din Legea veche, avînd femeie din fiicele lui Aaron pe Elisabeta, sora Anei, maica Prea Sfîntei Născătoare de Dumnezeu. Mărturisește de dînșii Sfînta Evanghelie că se aflau întru toate faptele bune, petrecîndu-și calea vieții fără prihană. Au fost, zice, amîndoi drepti înaintea lui Dumnezeu, umblînd întru toate poruncile și dreptățile fără de prihană, iar dovadă a vieții celei cinstite este Sfîntul Ioan cinstitul și slăvitul prooroc, Înaintemergătorul și Botezătorul Domnului. Scris este că "din rodirile lor îi veți cunoaște", că și rodul pomului celui bun nu este rău, ca să se împlinească ceea ce s-a zis: "Dacă rădăcina este sfîntă, apoi sfînte sînt și ramurile". Ramura cea sfîntă, Ioan a crescut din rădăcina sfîntă.

Acest sfînt Zaharia, tatăl Înainte-Mergătorului, a fost preot în Ierusalim pe vremea împărăției lui Irod, fiind din neamul lui Avia, care a avut rîndul săptămîinii a opta. Iar despre rînduri, se povestește că împăratul David, văzînd că se înmulțise seminția lui Aaron într-asa de mare număr, încît nu era cu putință ca toți să slujească împreună în Biserică, a împărțit-o pe ea în douăzeci și patru de rînduri sau de cete, ca unii după alții să slujească toți țînîndu-și săptămîna în biserică.

Și au ales dintre dînșii în fiecare ceată să aibă preotul său mai mare. Deci fiecare ceată avea preoți mai mult de cinci mii. Iar ca să nu fie între dînșii ceată, care preot cu ceata sa va ține înția săptămîină, care a doua, care a treia pînă la douăzeci și patru, aruncau sorți și după sorți primea rîndul său. Și s-a ținut o rînduială ca aceasta pînă la venirea Mîntuitorului care este legea cea nouă, pentru că preotul fiecărei seminții își avea rîndul său, după soarta strămoșului său. Deci a ieșit al optulea sorțul părintelui Avia, din a cărui seminție a fost născut Sfîntul Zaharia, și acesta ținea al optulea rînd al slujbei în biserică, fiind mai mare peste preoții seminției sale.

Cînd slujea el în rîndul săptămîinii sale înaintea lui Dumnezeu, după datoria preoției a trebuit să tîmnieze intrînd în biserică Domnului, fiind adunată la rugăciune mulțime de popor. Și iată, i s-a arătat lui îngerul Domnului, stînd în partea dreaptă a altarului tîmniei. Văzîndu-l Zaharia s-a temut, dar îngerul a alungat frica de la dînsul, zicîndu-i: "Nu te teme, Zaharie!" Și l-a mîngîiat, spunîndu-i că rugăciunea lui este bineprimită înaintea lui Dumnezeu și a plecat pe Dumnezeu spre milă, și a cercetat pe Elisabeta, femeia lui, dezlegîndu-i ei legăturile nerodirii, fiind steapă și dîndu-i să nască fiu pe Ioan, cel de un nume cu darul, care prin nașterea sa a făcut bucurie nu numai părinților, ci și la multe popoare. Mulți se vor bucura de nașterea lui.

Îngerul a vestit lui Zaharia că fiul său va fi mare înaintea Domnului, nu cu creșterea trupului, ci cu a duhului. Că atît de înfrînat și de postitor a fost, încît chiar cuvîntul lui Dumnezeu a mărturisit spre dînsul: "A venit Ioan Botezătorul nici pnine mîncînd, și nici vin bînd. Și se va umple de Duhul Sfînt din pîntecele maicii sale și pe mulți din fiii lui Israel îi va întoarce la Domnul Dumnezeu lor. Acela va fi mergător înaintea lui Hristos, cu Duhul și cu puterea lui Ilie, aducînd Domnului popor desăvîrșit".

Acestea toate auzindu-le Zaharia, se mira și nu credea cele ce se grăiau de vreme ce Elisabeta era neroditoare și amîndoi erau bătrîni de ani. Și a zis către înger: "După ce voi cunoaște aceasta? Pentru că eu sînt bătrîn și femeia mea trecută în zilele ei". Și rîspunzînd îngerul, i-a zis lui: "Eu sînt Gavriil, cel ce

stau înaintea lui Dumnezeu, și sînt trimis să grăiesc către tine și să-ți vestesc ție aceasta. Și, iată, vei fi mut și nu vei putea grăi pînă la ziua în care se vor plini acestea, fiindcă nu ai crezut cuvintele mele care se vor împlini la vremea lor". Zăbovind Zaharia în altar, într-o vorbire ca aceasta cu îngerul, oamenii cei ce așteptau în biserică se minunau. Ieșind, Zaharia le făcu semn că era mut și poporul a cunoscut că preotul a văzut vedenie în biserică. Apoi, săvîrșindu-și slujba, Zaharia s-a întors la casa sa, pe care o avea în partea muntelui, la Hebron, cetatea Iudeei. Pentru că acea cetate era una dintr-acelea care căzuse în partea sorțului Iudei. (Luca 1).

După aceasta, împlinindu-se vestirea îngerească și născîndu-se Ioan din cea neroditoare, cînd Zaharia i-a scris numele pe tăbliță, îndată i s-a deschis gura lui și i s-a dezlegat limba și grăia, binecuvîntînd pe Dumnezeu. Și umplîndu-se de Duhul Sfînt, a proorocit, zicînd: "Bine este cuvîntat Domnul Dumnezeu lui Israel, că a cercetat și a făcut izbăvire poporului Său și a ridicat corn de mîntuire nouă în casa lui David slugii sale, precum a grăit prin gura sfinților celor din veac prooroci ai lui. Și tu, pruncule, prooroc al Celui Prea Înalt te vei chema, că vei merge înaintea feței Domnului, să gătești calea lui".

Iar cînd s-a născut Domnul nostru Iisus Hristos în Betleem, venind magii de la răsărit spuseră lui Irod de Împăratul cel de curînd născut. Atunci Irod, trimițînd ostași în Betleem, ca săucidă acolo pe toți pruncii, și-a adus aminte și de Ioan, fiul Zahariei, de care știa bine. Căci auzise el de toate cele ce se întîmplase în vremea nașterii lui Ioan, pentru că a cuprins frica pe toți cei ce locuiau împrejur și în toată partea cea de la munte a Iudeei se spuneau acele lucruri de mirare și i s-au spus chiar și lui Irod. Și toți cei ce auzeau își ziceau în inimile lor: "Oare ce va să fie pruncul acesta?" Aducîndu-și aminte în acea vreme Irod de Ioan, a zis întru sine: "Nu cumva acela va fi împăratul Iudeei?" Gîndind să-lucidă pe el, a trimis într-adins ucigași la casa lui Zaharia, dar n-au aflat trimișii pe Sfîntul Ioan, pentru că începîndu-se în Betleem cea fără de Dumnezeu ucidere de prunci, glasul și țipetul s-au auzit în Hebron, cetatea Iudeei, că nu era așa departe, și pricina țipetului aceluia s-a știut. Și, îndată, Sfînta Elisabeta, apucînd pe pruncul Ioan care avea atunci un an și jumătate, a fugit în munte.

Iar Sfîntul Zaharia era atunci în Ierusalim, slujind după obicei în biserică, în rîndul săptămîinii sale, care în acea vreme îi căzuse. Deci, ascunzîndu-se Elisabeta în munte, se ruga cu lacrimi lui Dumnezeu ca s-o apere pe ea și pruncul. Cînd a văzut de sus pe ostași cu dinadinsul căutînd-o și apropiindu-se, a strigat către muntele cel de piatră care era acolo: "Munte al lui Dumnezeu, primește pe maica cu pruncul!" Și îndată s-a desfăcut muntele și a primit-o pe ea înăuntrul său și a ascuns-o de ucigașii cei ce o căutau.

Ostașii, neaflînd pe cea căutată, s-au întors deșerți la cel ce i-a trimis pe ei. Atunci Irod a trimis la Zaharia în biserică, zicînd: "Dă-mi mie pe fiul tău Ioan". Iar Sfîntul Zaharia a răspuns: "Eu acum slujesc Domnului Dumnezeului lui Israel, iar pe fiul meu nu-l știu unde este". Iar Irod, mîniindu-se, a trimis la dînsul a doua oară și a poruncit, de nu-și va da Zaharia fiul, apoi să-lucidă chiar pe el. Și s-au dus niște ucigași sălbatici ca fiarele, sîrguindu-se să-și săvîrșescă porunca și ziceau cu mînie către preotul lui Dumnezeu: "Unde ai ascuns pe fiul tău? Dă-ni-l nouă, că poruncește împăratul. Iar de nu ne vei da fiul, apoi tu însuși vei muri". A răspuns Sfîntul Zaharia: "Voi veți ucide trupul, iar Domnul va primi sufletul meu". Și îndată ucigașii repezindu-se, după porunca lui Irod, l-au ucis pe el între templu și altar. Iar sîngele lui care s-a vărsat pe marmură s-a închegat și s-a făcut ca piatra spre mărturie lui Irod și spre veșnica lui osîndire. Iar Elisabeta, acoperindu-se de Dumnezeu, petrecea în muntele cel ce se desfăcuse împreună cu Ioan, unde, după dumnezeiasca poruncă, li se făcuse peșteră și curgea izvor de apă. Și a crescut un finic deasupra peșterii, plin de roade. Cînd era vreme de mîncare, se pleca pomul acela jos, dîndu-și spre mîncare rodul său, apoi iar se ridica în sus.

După patruzeci de zile de la uciderea lui Zaharia, Sfînta Elisabeta, mama Înainte-Mergătorului, și-a dat sîrșitul în aceeași peșteră. Iar Sfîntul Ioan a fost hrănit de un înger pînă la creșterea lui, și l-a păzit în pustie, pînă la ziua arătării sale către Israel.

Despre Hebron, cetatea Iudeei (5 septembrie)

Pământul Palestinei fiind împărțit cu sorți semințiilor lui Israel, seminției lui Levi nu i-a dat Moise moștenirea, de vreme ce Însuși Domnul Dumnezeu lui Israel este moștenirea lui, precum a grăit Aaron, în cartea Numerilor, în capul 18, stih 20 și 21: "În pământul lor să nu moștenești moșie și parte să nu-ți fie ție între dînșii, că Eu sînt partea ta și moștenirea ta între fiii din Israel. Fiilor lui Levi, iată, le-am dat toată zeciuiala cea din Israel".

Cînd fiecare seminție își lua partea sa, mergeau și leviții cei mai mari în Siloam la Eleazar preotul și la Iisus al lui Navi, împărțitorii pământului Palestinei, și ziceau: "Deși nu s-a poruncit seminției noastre să aibă osebită parte de pământ, Domnul a poruncit prin Moise ca celelalte seminții din partea lor să ne dea nouă cetăți de viețuire. Căci a zis Domnului Moise la Iordan, lîngă Ierihon: "Să poruncești fiilor lui Israel ca să dea leviților din pământul stăpînit de ei cetăți de locuință și cetățui. Deci să ne dați nouă loc în moștenirea voastră". Și le-au dat lor fiecare seminție din stăpînirea sa cetăți deosebite.

În acea vreme s-a dat seminției lui Aaron din pământul în care căzuse sorțul pentru Iuda, vestita cetate Hebron, care era de la Ierusalim, cale de opt ceasuri. Acea cetate era cea mai departe de Betleem, la loc mai înalt, și se numea cetate de munte, din cauza munților celor înalți, iar hotarele ei se numeau parte de munte, precum se scrie în Evanghelie pentru Preacurata Născătoare de Dumnezeu: "Sculîndu-se Maria, a mers la munte degrabă în cetatea Iudeei, adică în Hebron, unde era casa Zahariei".

Unii, tîlcuind Evanghelia, socotesc că Ierusalimul, precum se arată în altă parte din Sfînta Scriptură, în cartea lui Iisus al lui Navi, capitolul 18, versetul 28, și în cartea Judecătorilor lui Israel, capitolul 1, nu făcea parte din pământul cuvenit lui Iuda prin sorți, ci dintr-al lui Veniamin, deși nu se afla departe de Iudeea. Cu toate că muntele acela se numea parte a Iudeii, avînd depărtare de la Ierusalim cale de un ceas și jumătate, Ierusalimul, cu toate acestea, nu se numea cetate a lui Iuda, ci a lui Veniamin, deși după aceea a împărățit neamul lui Iuda în Ierusalim. Iar Betleemul și Hebronul din început au fost cetăți ale lui Iuda, de unde Gheorghe Chedrinos zice pentru Preasfînta Născătoare de Dumnezeu: "Maria, ducîndu-se de la dînsa îngerul, a mers la munte", adică la Betleem. Însă nu în Betleem, ci în Hebron era casa lui Zaharia. Și amîndouă aceste cetăți erau în partea muntelui, singura cale de la ele la Nazaret fiind prin Betleem la Hebron. Alții zic astfel: Calea Preacuratei Născătoare de Dumnezeu la munte era prin Ierusalim, iar de la Ierusalim a mers la Betleem și de aici la Hebron. Și era de la Nazaret la Ierusalim cale de trei zile, iar a patra zi a sosit în casa Zahariei, că nu era departe de la Ierusalim, și s-a închinat Elisabetei.

Pătimirea Sfinților Mucenici Urban, Teodor, Medimn și a celor împreună cu dînșii (5 septembrie)

În împărăția răucredinciosului Valent, arienii în Constantinopol aveau mare putere, avînd sprijinitor pe împăratul cel orbit de același eres. Ridicînd prigonire asupra binecredincioșilor creștini, au izgonit pe Evagrie episcopul și făceau ortodocșilor multă greutate, pe unii bătîndu-i, pe alții închizîndu-i în temniță, iar altora jefuindu-le averile și chinuindu-i cu toate muncile. Pentru aceasta credincioșii erau în mare necaz și, adunîndu-se în taină, s-au sfătuit să trimită rugăminte la împărat, acesta fiind atunci în Nicomidia, că dacă nu îi va scoate nu cu totul de la arieni măcar să poruncească să-i mai ușureze, nepierzînd poporul cu desăvîrșire.

Au ales pentru această trimitere ca la șaptezeci de bărbați cinstiți din duhovniceasca rînduială, tari în credință, puternici în cuvînt și desăvîrșiți întru înțelegere, între care mai de căpetenie erau Urban, Teodor și Medimn. Aceștia, apucînd drumul, au ajuns la Nicomidia și, stînd înaintea împăratului, au făcut rugămintea să-i chezășuiască pe dînșii și să-i apere de minile arienilor. Iar împăratul s-a mîniat asupra lor foarte tare, însă nu și-a arătat mînia, ci a trimis în taină la eparhul Modest ca, prinzînd pe toți trimișii, să-i piardă cu moarte.

Deci, prinzîndu-i eparhul pe ei și temîndu-se să-i piardă la vedere înaintea tuturor, ca să nu fie gîlceavă în popor, a poruncit ca pe toți să-i pună într-o corabie, scoțînd vorba că-i trimite în surghiun, iar pe corăbieri i-a învățat ca atunci cînd vor fi la mijlocul mării, ieșind singuri în caic, să aprindă corabia cu cei șaptezeci de bărbați. Acest lucru s-a și făcut. Pentru că, fiind în noianul mării Astachiei, au aprins corabia cu sfinții mucenici, iar corăbierii singuri, șezînd în caicul cel pregătit, s-au întors la eparh, spunîndu-i de sfîrșitul acelora. Iar corabia ardea ca o făclie, fugind iute pe apă, că o gonia vîntul, și mergea arzînd și plutînd pînă la locul ce se numea Dachidis unde, oprindu-se desăvîrșit, a ars, înălțîndu-se fumul din trupurile sfinților celor ce ardeau, asemenea unui fum de tămîie către Dumnezeu. Așa s-au sfîrșit sfinții și s-a împlinit cu dînșii cuvîntul Scripturii care zice: "Trecut-am prin foc și prin apă și ne-ai scos pe noi întru repaos". Pentru că pe apă arzîndu-se cu foc, s-au aflat întru odihna cea cerească, unde, stînd înaintea scaunului Stăpînului, se roagă pentru noi. Cu ale căror rugăciuni, Doamne, dă-ne și nouă ca să cîștigăm viața veșnică. Amin.

Pomenirea Prea Slăvitei minuni a Sfîntului Arhanghel Mihail, care s-a făcut în Colose (6 septembrie)

În Colose din Frigia, aproape de Ierapole, era o biserică a Sfîntului Arhanghel Mihail, deasupra izvorului cu apă făcătoare de minuni, din care bolnavii primeau multe tămăduiri, mai multe decît din scaldătoarea Siloamului, pentru că acolo, o dată pe an, se pogora îngerul Domnului și tulbura apa, iar aici, totdeauna era darul Începătorului de cete îngerești. Acolo, cel ce intra întîi, după tulburarea apei, în scaldătoare, se făcea sănătos; aici, toți, și cei dintîi și cei de pe urmă primeau sănătate. Acolo era trebuință de pridvoare spre petrecerea bolnavilor pentru a-și căpăta sănătatea pe care nu o luau și cineva în treizeci și opt de ani a cîștigat-o; aici într-o zi sau într-un ceas bolnavul cîștiga sănătatea.

Despre începutul aceluia izvor se pomenește așa: Cînd toată lumea era umbrită cu întunericul neîndumnezeitei mulțimi de idoli și oamenii se închinau făpturii, nu făcătorului, în acea vreme în Ierapole, cei necredincioși cinsteau o viperă mare și înfricoșată, căreia i se închinau toată noaptea, orbindu-se cu diavolească înșelăciune. Pe ea o ținea poporul sălbatic încuiată într-o casă zi-dită în cinstea ei și aducînd multe feluri de jertfe, hrănea acea viperă plină de otravă, care vătăma pe mulți. Singurul Dumnezeu adevărat, vrînd ca lumina cunoștinței Sale să lumineze lumea și să-i povățuiască pe oamenii cei rătăciți de la calea adevărată, a trimis pe sfinții Săi ucenici și Apostoli în tot pămîntul ca să propovăduiască Evanghelia la toată făptura. Dintre aceștia, doi: Sfîntul Ioan Teologul și Sfîntul Filip, ajungînd unul în Efes, iar altul în Ierapole, se osteneau întru buna vestire a lui Hristos. Atunci era în Efes o capiștea minunată și un frumos idol al neslăvitei zeițe păgîne Artemida, față de ai cărei slujitori și închinători Sfîntul Ioan s-a arătat biruitor, luptîndu-se cu sabia cea duhovnicească a cuvîntului lui Dumnezeu, căci, cu puterea numelui lui Hristos, a făcut să cadă și capiștea și idolul și ca praful să se risipească și toată cetatea a adus-o la sfînta credință întru Hristos.

După risipirea idolului Artemidei, Sfântul Ioan a venit de la Efes în Ierapole ca să ajute împreună slujitorului său, Sfântul Apostol Filip, împlinindu-se atunci acolo și Sfântul Apostol Bartolomeu și sora lui Filip, Mariami. Cu dînșii împreună, slujea la mîntuirea oamenilor și Sfântul Ioan Teologul. Mai întîi, ei s-au ridicat asupra viperei căreia oamenii cei necredincioși îi aduceau jertfe, avînd-o pe ea în loc de Dumnezeu, și au ucis-o cu rugăciunea. Apoi au arătat popoarelor pe unul adevăratul Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul și pămîntul. Apoi, stînd la un loc care se numea Herotop, proorociră că darul lui Dumnezeu va străluci peste dînsul și sfîntul Arhanghel Mihail, voievodul puterilor cerești, va cerceta locul acela și multe minuni se vor săvîrși acolo.

Acest lucru s-a și împlinit curînd. Pentru că, ducîndu-se Sfântul Ioan în alte cetăți la propovăduire, iar Sfântul Filip pătîmind de la păgîni, asemenea și Bartolomeu și Mariami ducîndu-se în alte țări, a izvorît din locul acela apă făcătoare de minuni, după proorocia Sfinților Apostoli, și s-a împlinit scriptura, care zice: "S-a vărsat apa în pustie și vale în pămîntul cel însetat și cele fără de apă vor fi bălți și pe pămîntul cel însetat va fi izvor de apă. Acolo va fi veselia păsărilor și sălaș de trestie și baltă. Și acolo va fi cale curată și cale sfîntă se va numi".

Deci începură a veni la izvorul acela mulți, nu numai credincioșii, ci și necredincioșii, pentru că minunile cele ce se făceau îi chemau ca niște trîmbițe cu glas mare și toți cei ce beau și se spălau din izvorul acela se tămăduiau de neputințele lor, și, primind sănătate, se botezau mulți în numele Sfintei Treimi.

Deci a fost oarecare elin din Laodichia, a cărei fiică, una născută, era mută din naștere. De acest lucru era foarte supărat tatăl ei și sîrguindu-se mult pentru dezlegarea limbii ei și nesporind nimic, a rămas în mîhnire. Într-o noapte a adormit pe pat și a văzut în vedenie pe îngerul lui Dumnezeu stînd înaintea lui, strălucind ca soarele. Nu pentru că era vrednic să-l vadă pe el, ci ca prin acea vedenie să vie la cunoștința adevărului, iar pe alții să-i aducă cu sine la Dumnezeu. De aceea, văzînd pe înger s-a cutremurat și l-a auzit pe el grăind către dînsul: "De voiești ca să se dezlege limba fiicei tale, să o duci pe ea la izvorul acela al meu, care este aproape de Ierapole, în Herotop, și să-i dai să bea din apa aceea și vei vedea slava lui Dumnezeu".

Sculîndu-se din somn omul acela se miră de ceea ce văzuse și, crezînd în cuvintele ce i s-au zis, îndată, luîndu-și fiica, a mers degrabă la apa cea făcătoare de minuni la care, ajungînd, a aflat mulțime de oameni scoțînd din ea și botezîndu-se într-însa, și primind tămăduiri de bolile lor. Deci i-a întrebat pe ei: "Cui vă ru-gați, spălîndu-vă cu apa aceasta?" Iar ei ziseră: "Chemăm numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh și mai chemăm în ajutor și pe Sfîntul Arhanghel Mihail". Atunci omul acela, ridicîndu-și ochii în sus și înălțîndu-și mîinile, a zis: "Părinte, Fiule și Duhule Sfinte, Dumnezeule cel creștinesc, miluiește-ne pe noi. Sfinte Mihaile, sluga lui Dumnezeu, ajută-ne și tămăduiește pe fiica mea!" Și scoțînd din apă a dat să bea fiicei sale cu credință, și îndată limba ei cea legată cu muțenie s-a dezlegat spre preamărirea lui Dumnezeu și a grăit luminos, strigînd: "Dumnezeule cel creștinesc, miluiește-mă pe mine; Sfinte Mihaile, ajută-mi mie!"

Toți cei ce se întîmplaseră acolo se minunau de puterea lui Dumnezeu și slăveau pe Sfînta Treime și preamăreau ajutorul Sfîntului Arhanghel Mihail. Iar elinul acela, văzînd tămăduirea fiicei sale s-a bucurat foarte și, nepregetînd deloc, s-a botezat îndată cu fiica și cu toți casnicii săi, care veniseră cu dînsul. Iar ca semn de mulțumire a zidit deasupra izvorului aceuia o biserică frumoasă, afierosindu-o întru numele Sfîntului Arhanghel Mihail, voievodul, mai marele puterilor cerești și înfrumusețîndu-o cu toată buna podoabă și rugîndu-se în ea destul, s-a întors la locul său.

În anul al nouăzecilea de la zidirea bisericii aceleia, a venit la Ierapole un copil mic, avînd zece ani de la nașterea sa, cu numele Arhip, născut din părinți creștini și crescut în bunăcredință și a început a viețui lîngă acea biserică a Sfîntului Arhanghel Mihail, făcînd slujba de aprinzător de lumînări. Așa a pus început vieții sale, că de cînd se nevoia lîngă biserica aceea, slujind lui Dumnezeu, n-a gustat nimic din mîncărurile și băuturile mirenești, nici carne, nici vin, nici pîine nu mîncea, ci numai verdețuri de pustie pe

care, adunându-le și fierbându-le, le mânca o dată pe săptămână, fără sare, iar băutura lui era o măsură mică de apă.

Cu o răbdare ca aceasta și-a înfrînat trupul prin acest fel de fapte bune, îndreptîndu-se pe sine din tinerețe și pînă la bătrînețe, petrecînd neschimbat în ele, unindu-se cu totul cu Dumnezeu și asemănîndu-se vieții celor fără de trup, deși se afla în trup. Hainele lui nu erau de mult preț. Avea numai două rase. Cu una se îm-brăca, iar cu cealaltă își acoperea patul care era așternut cu pietre ascuțite și-l acoperea cu rasa pentru ca cei ce intrau în casa lui să nu vadă asprimea pietrelor. Iar căpățîiul lui era un sac umplut cu mărăcini.

Așa era așternutul acestui fericit nevoitor și aceasta era odihna lui. Iar cînd avea trebuință de somnul firesc își punea mult ostenitul trup pe acele aspre pietre și pe spini, somnul lui fiind trezire mai mult decît somn și odihna lui chin mai mult decît odihnă. Că, ce ușurare poate fi trupului să se culce pe pietre vîrtoase și ce fel de somn este acela ca să-și odihnească cineva capul pe spini? El își schimba haina o dată pe an. Cu rasa pe care o avea pe trup, își acoperea patul, iar cu cealaltă, care era pe pat, se îm-brăca. După un an își schimba rasele tot la fel. Și nu avea odihnă, ziua și noaptea obosindu-și trupul și păzindu-și sufletul de cursele vrăjmașului.

Trecînd calea cea strîmtă și cu necazuri, se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Nu mă lăsa pe mine, Doamne, ca de bucuria cea deșartă să mă bucur pe pămînt, nici să biruiască bunătățile lumii acesteia înaintea ochilor mei. Să nu-mi fie mie a mă veseli de vreun lucru vremelnic în această viață ci, umple-mi, Doamne, ochii mei de lacrimi duhovnicești și umilește inima mea. Îndreaptă căile mele și-mi dă mie ca pînă în sfîrșit să mă zdrobesc pe sine-mi și să robesc trupul meu duhului. Că ce-mi folosește mie trupul acesta care acum este și pe urmă va putrezi ca o floare, care dimineța înflorește, iar spre seară se usucă? Deci dă-mi mie, Doamne, să mă nevoiesc la cele care folosesc sufletului și mijlocesc viața cea veșnică".

Întru acestea învățîndu-se fericitul Arhip și vorbind cu Dumnezeu prin rugăciunea cea cu osîrdie, s-a făcut un înger al Lui pe pămînt, petrecînd viața cerească. Și se îngrijea nu numai de mîntuirea sa, ci și de a multora, căci boteza pe cei necredincioși, întorcîndu-i la Hristos. Văzînd acest lucru, elinii cei fără de Dumnezeu s-au pornit spre zavistie, nesuferind să vadă minunile slăvite care se făceau prin sfînta apă. Pe sfîntul bărbat ce petrecea acolo îl urau, năvălind asupra lui, adeseori îl ocărau, trăgîndu-l de păr și de barbă și trîntindu-l la pămînt, îl tîrau, călcîndu-l cu picioarele și batjocorindu-l în multe feluri, îl izgoneau să plece de acolo. Iar fericitul Arhip cel cu sufletul tare ca un diamant, pe toate acestea le suferea cu vitejie de la închinătorii de idoli și nu s-a depărtat de la sfînta biserică, slujind lui Dumnezeu cu cuvioșie și în nerăutatea inimii sale, îngrijindu-se de mîntuirea sufletelor omenești.

Odată, adunîndu-se necurații, se sfătuiră: "De nu vom astupa cu pămînt apa aceea și pe omul acela de nu-l vom ucide, toți zeii noștri vor fi defăimați cu desăvîrșire de către cei ce se tămăduiesc acolo". Și s-au dus mulți elini adunați să astupe cu pămînt apa ceea făcătoare de minuni și pe acel om nevinovat, pe fericitul Arhip să-lucidă. Dar, ajungînd la acel loc sfînt, se depărțiră în două. Unii s-au repezit la biserică și la izvor, iar alții s-au sîrguit spre casa robului lui Dumnezeu, ca să-lucidă. Însă Domnul, Cel ce nu lasă toiagul păcătoșilor peste soarta dreptilor, a păzit pe robul său de acei ucigași, căci de năpraznă le-a amorțit lor mîinile și n-au putut să le ridice asupra cuviosului. Iar din apă a arătat o necunoscută minune că, atunci cînd necurații se apropiaseră de izvor, îndată a ieșit din el o pară de foc și, repezindu-se la ei, i-a alungat departe. Și așa acei elini fărădelege s-au îndepărtat tot cu rușine de la izvorul acela făcător de minuni și de la cuviosul Arhip, însă nu încetau scrișnind cu dinții și lăudîndu-se că o să piardă izvorul acela, biserica și pe slujitorul ei.

Era la locul acela un rîu curgînd la stînga bisericii al cărui nu-me era Hristos. Pe acesta au cugetat nelegiuții să-l îndrepte asupra acelu loc sfînt, ca izvorul, amestecîndu-se cu apa rîului, să-și piardă puterea făcătoare de minuni. Cînd începură să-și pună în lucrare acel gînd rău, oprind curgerea rîului ca să schimbe apa, acoperind izvorul, îndată rîul, cu porunca lui Dumnezeu și-a făcut altă cale apelor sale și a curs pe la dreapta bisericii. Iar ei, umplîndu-se ia-răși de rușine, s-au întors la locurile lor.

Erau acolo alte două râuri curgînd despre răsărit și apropiindu-se de locul cel sfînt la o depărtare ca la trei stadii; numele unui râu, Licocaper, iar al altuia, Kufos. Aceste două râuri izbindu-se de marginea unui munte mare, s-au împreunat amîndouă într-unul și abătîndu-se în dreapta, curgea spre partea Likiei. Atotvicleanul diavol a băgat în inimile acelor oameni răi acest sfat: ca pe amîn-două aceste râuri să le îndrume asupra locului făcător de minuni, ca astfel curgerea lor să strice biserica Sfîntului Arhanghel Mihail și să acopere cu apele acelea sfîntul izvor, îneacănd pe Cuviosul Arhip. Locul era potrivit spre pornirea apei într-acolo, pentru că râurile acelea se pogorau de la înălțime mare în jos, iar biserica era la un loc tot mai jos.

Sfătuindu-se necurații, se adunară din toate cetățile mulțime fără de număr și întîlnindu-se în satul Laodichiei, s-au dus la biserică. Aproape de altarul bisericii era o piatră, avînd lățimea și înălțimea fără de măsură, iar adîncimea în pămînt nesfirșită. Deci, au săpat un șanț adînc și larg începînd de la acea piatră la muntele acela sub care râurile se împreunaseră. Săpînd cu mare osteneală și terminînd albia pe care trebuia să îndrume apele asupra bisericii, au ieșit pîraiele acelea, ca să se adune apă multă și s-au ostenit în acea deșertăciune a lor vreme de zece zile. Iar cuviosul Arhip, văzînd lucrul acela al lor, a căzut la pămînt în biserică, rugîndu-se lui Dumnezeu cu lacrimi și chemînd în ajutor pe cel cald folositor, pe Sfîntul Arhanghel Mihail, ca să-și păzească locul de înecare a apei și să nu se bucure vrăjmașii cei ce voiau să piardă sfințenia Domnului și zicea: "Nu voi fugi de la locul acesta sfînt nici nu voi ieși din biserică, ci aici să mor și eu, de va voi Domnul să fie înecat locașul acesta".

Cînd s-au sfirșit acele zece zile și apele s-au înmulțit foarte mult, au săpat necurații elini acel loc singur pe unde era să se pornească apele spre calea cea pregătită și îndrumară apele asupra sfintei biserici îngerești în ceasul întîii al nopții. Iar ei alergînd, au stat sus din partea stîngă, vrînd să vadă înecare a locului sfînt. Și au sunat apele ca un tunet, rostogolindu-se cu freamăt mare. Iar Cuviosul Arhip, fiind în biserică la rugăciune și auzind vuietul apei, a strigat mai cu dinadinsul către Dumnezeu și către Sfîntul Arhanghel Mihail, cerînd milă și ajutor, ca să nu fie înecat sfîntul loc și să nu se veselească vrăjmașii, ci să se rușineze necurații, să se preamărească numele Domnului și să se laude puterea și sprijinirea cea îngerească. Și a cîntat psalmul lui David, zicînd: "Ridicat-au râurile, Doamne, ridicat-au râurile glasurile lor, ridica-vor râurile va-lurile lor de glasuri de ape multe. Minunate sînt înălțările mării, minunat este întru cele înalte Domnul. Casei tale se cuvine sfin-țenie, Doamne, întru lungime de zile".

Cînd grăia acestea Sfîntul Arhip, a auzit un glas poruncindu-i să iasă din biserică. Deci, ieșînd sfîntul din biserică, a văzut pe păzitorul neamului creștinesc, pe cel cald folositor, pe Sfîntul Arhanghel Mihail, în chip omenesc, prea minunat și prea luminat, precum s-a arătat oarecînd proorocului Daniil, și neputînd să caute spre el a căzut de frică la pămînt. Iar el a zis către dînsul: "Îndrăznește și nu te teme! Scoală-te și vino la mine aici și vei ve-dea puterea lui Dumnezeu în apele acelea". Și sculîndu-se fericitul Arhip s-a apropiat cu frică de arhanghelul puterilor cerești și a stat de-a stînga după porunca lui și a văzut un stîlp de foc de la pămînt pînă la cer. Iar cînd s-au apropiat apele, și-a ridicat arhanghelul dreapta sa și a însemnat cu semnul crucii peste fața apelor, zicînd: "Să stați acolo!" Și îndată s-au oprit apele și s-a împlinit cuvîntul cel proorocesc: "Văzutu-te-au apele și s-au temut"; au stat râurile ca un zid de piatră și s-au înălțat în sus ca un munte înalt. Și întorcîndu-se arhanghelul la piatra aceea mare, care era aproape de altar, a lovit într-însa cu toiagul pe care îl avea în mîini, însemnînd spre dînsa semnul Crucii și îndată s-a făcut un tunet mare și s-a cutremurat pămîntul și piatra aceea s-a despicat în două și s-a făcut în piatră o prăpastie mare. Și a zis Sfîntul Mihail: "Aici să se sfă-rîme toată puterea cea protivnică și să fie izbăvire de toate răută-țile tuturor celor ce vor alerga cu credință!"

Acestea zicînd, a poruncit fericitului Arhip să treacă de partea dreaptă, și stînd cuviosul în partea dreaptă, Sfîntul Mihail a zis cu mare glas către ape: "Să intrați în strîmtoarea aceasta!" Și îndată au curs apele în ruptura pietrei, huind. De atunci totdeauna s-a făcut cale pîraielor acelora piatra aceea, iar vrăjmașii, stînd de partea stîngă, vrînd a vedea înecare a sfintei biserici, au încremenit de frică. Sfîntul Arhanghel Mihail, păzînd așa biserica și pe Cuviosul Arhip de înecare a apei, s-a suit la cer, iar fericitul a înălțat mul-țumire lui Dumnezeu pentru minunea aceea prea slăvită și a prea-mărit ajutorul păzitorului celui mare.

Deci se umplură de rușine toți protivnicii și s-a făcut bucurie mare credincioșilor care alerară la biserica cea îngerească și la izvorul cel minunat, dând laudă lui Dumnezeu împreună cu Cuviosul Arhip. Din acea vreme au așezat ca să se prăznuiască acea zi în care s-a făcut acea prea sfințită minune prin arătarea îngerească. Iar Cuviosul Arhip a petrecut de aici înainte în acel loc, mai cu dăruire, slujind lui Dumnezeu ani îndestulați și s-a mutat la Dumnezeu cu pace, având șaptezeci de ani de la nașterea sa. A fost îngropat de credincioși în același loc sfânt care de la minunea pomenită mai înainte s-a numit Hones, adică mistuire, pentru că acolo s-au mistuit apele în piatră.

Deci se cade ca în această zi să pomenim și alte minuni ale Sfântului Arhanghel Mihail pe care le-a săvârșit, făcând bine nea-mului creștin.

Între marea Adrianului și între muntele care se numește Gargan, este cetatea Sipont, aflându-se departe de munte ca la două-sprezece mii de pași. În cetatea aceasta era un om bogat, a cărui cireadă păștea pe sub munte și s-a întimplat de a rătăcit un bou, despărțindu-se de cireadă; căutând stăpînul mult împreună cu slugile sale, l-a aflat în vârful muntelui aceluia stînd lîngă ușa unei peșteri. Umplîndu-se de mînie că s-a ostenit căutîndu-l a luat arcul și o săgeată adăpată cu otravă și a îndreptat-o spre boul său, vrînd să-l ucidă. Dar deodată săgeata, întorcîndu-se înapoi, a rănit pe săgetător, iar cel ce era cu dînsul, văzînd aceea, s-a temut și nu îndrăznea să se apropie de peștera aceea, ci, întorcîndu-se în cetate, a spus tuturor ce se făcuse.

Deci, înștiințîndu-se episcopul cetății aceleia, s-a rugat lui Dumnezeu să-i arate lui taina aceasta. Și i s-a arătat lui în vedenie Sfîntul Arhanghel Mihail spunîndu-i că el și-a ales locul acela și-l păzește și voiește ca acolo adeseori să cerceteze și să ajute oame-nilor celor ce vor aleră cu rugăciune. Iar episcopul a spus vedenia aceea cetățenilor și, după postul de trei zile pe care l-a poruncit la toată cetatea, s-a dus cu clerul său și cu tot poporul la muntele acela și, suindu-se deasupra, a aflat într-o piatră o peșteră în care era intrarea strîmtă; și nu a îndrăznit să intre înăuntru, ci și-a săvârșit rugăciunile înaintea ușii.

De atunci adeseori mergeau acolo cei ce doreau, făcîndu-și rugăciunile lor către Dumnezeu și către Sfîntul Arhanghel Mihail. Iar mai demult napolitanii, fiind necredincioși, și-au adunat ostașii și au mers fără de veste la cetatea Sipontului, vrînd să o ia și să o dărîme. Cetățenii erau cuprinși de frică mare iar episcopul a poruncit post la popor, ca trei zile să nu guste hrană și să se roage cu stăruință, ca să se izbăvească ei de vrăjmașii cei ce i-au înconjurat. Mai înainte de ziua aceea în care vrăjmașii voiau cu toate puterile lor să cucerească cetatea, s-a arătat arhanghelul puterilor cerești episcopului, în vedenie, zicîndu-i: "Mîine, în ceasul al patrulea din zi, să poruncești tuturor cetățenilor să se înarmeze și să iasă din cetate împotriva vrăjmașilor și eu voi veni să vă ajut vouă". Episcopul, sculîndu-se din somn, a spus vedenia la toți și s-a bucurat foarte mult de biruința cea făgăduită asupra vrăjmașilor și s-au întărit cu nădejde bună. Apoi, venind al patrulea ceas din zi, s-a făcut un tunet mare și, ridicîndu-și credincioșii ochii, au văzut la muntele Gargan un nor mare pogorîndu-se și s-a făcut, ca odi-nioară la muntele Sinai, foc și fum, fulgere și tunete, încît tot muntele acela s-a cutremurat și s-a acoperit cu nor.

Văzînd aceea protivnicii, s-au temut și au început a fugi, iar cetățenii, cunoscînd că bunul păzitor și grabnicul folositor a venit cu oștile sale cerești să le ajute, au deschis porțile cetății și au aleră pe urma vrăjmașilor lor, secerîndu-i ca pe niște paie. Ei îi tăiau dinapoi, iar Sfîntul Arhanghel Mihail, din înălțime, cu tunete și cu fulgere îi ucidea, încît se făcuse numărul celor morți șase sute de bărbați căzuți de tunete și de fulgere. Gonindu-i deci, pînă în depărtare și biruindu-i desăvîrșit pe vrăjmașii lor, s-au întors veselindu-se în cetatea lor. Din acea vreme napolitanii, cunoscînd mîna cea tare a lui Dumnezeu Celui Atotputernic, au primit sfînta credință, iar cetățenii Sipontului adunîndu-se toți, cu episcopul și cu clerul, s-au dus la muntele acela la care a fost cea arătare înfri-coșată, vrînd să aducă acolo mulțumire lui Dumnezeu și ajutăto-rului lor, Sfîntului Arhanghel Mihail, și tuturor puterilor cerești.

Cînd s-au apropiat la ușa peșterii aceleia, au aflat pe marmură urme de pași omenești bine însemnate, ca pe pămînt moale, și ziceau unii către alții: "Iată, cu adevărat Sfîntul Arhanghel Mihail a lăsat aici semnul

ajutorării sale, că singur a fost aici, mîntuindu-ne pe noi de vrăjmașii noștri. Și închinîndu-se, au sărutat urmele acelea și, săvîrșind cîntarea cea de rugăciune se veseleau pentru păzitorul și folositorul lor, mulțumind lui Dumnezeu. Au hotărît, deci, să zidească la locul acela o biserică în numele Sfîntului Mihail. Cînd se găteau spre lucrul acela, iarăși s-a arătat Sfîntul Arhanghel episcopului, zicîndu-i: "Nu vi se cade vouă să vă îngrijiți de zidirea bisericii, pentru că eu fără osteneala voastră mi-am gătit acolo biserică, numai să intrați în ea. Iar tu mîne să faci în ea Sfînta Liturghie și să împărtășești pe credincioși cu Dumnezeieștile Taine".

După vedenia aceasta, episcopul a poruncit ca toți credincioșii să fie gata spre împărtășirea cu Sfintele Taine și a mers cu dînșii cîntînd și rugîndu-se. Iar cînd au sosit la acel loc sfînt, unde erau închipuite sfintele urme pe marmură, au aflat cioplită în piatră o biserică mică, făcută nu după obiceiul lucrului mîinilor omenești, ci ca o peșteră, neavînd pereții netezi, iar vîrfurile erau împodobite cu diferite înălțimi, așa că pe cîte o parte puteai să ajungi cu capul, iar pe alta nu puteai nici cu mîna. Astfel arăta oamenilor că Dumnezeu nu voiește pietrele cele împodobite în biserică, ci inimile cele curate; iar sfînta masă era acoperită cu acoperămînt roșu și a săvîrșit pe dînsa episcopul Sfînta Liturghie și a împărtășit pe credincioși cu Prea Curatele Taine, iar în altar, despre partea de miază noapte, de la vîrf picura apă curată, dulce, foarte luminoasă și făcătoare de minuni, din care, bînd, bolnavii cîștigau sănătate. Și beau credincioșii din apa aceea după împărtășirea Sfintelor Taine și se făceau minuni fără de număr în biserică aceea și se tămăduiau toate neputințele cu rugăciunile Sfîntului Arhanghel Mihail. Deci a zidit episcopul chilii lîngă biserică și a rînduit să fie acolo preoți și diaconi și cîntăreți și citeți, ca în toate zilele să se săvîrșească pravila bisericească, în slava lui Dumnezeu și în cinstea Sfîntului Arhanghel Mihail.

Credem că este bine să pomenim și această minune care s-a făcut în muntele Athos. În zilele dreptcredincioșilor împărați bulgari era un om vestit, bogat și cu mare vază, care se numea Dohiar, om al palatelor împărătești. Acesta, venind în frica lui Dumnezeu, a dorit să fie călugăr și, luînd mulțime de aur din vistieriile sale, s-a dus la Sfîntul Munte ca să cerceteze mînăstirile și să-și caute lui un loc în care să-i placă a se sălășlui. Înconjurînd multe mînăstiri și dînd multă milostenie, a mers din lavra Fericitului Atanasie, pe malul mării cel dinspre Salonic, și a aflat loc foarte frumos, avînd ape dulci și poame foarte multe, dar nelocuit de nimeni. Plăcîndu-i locul acela, a gîndit să se așeze într-însul și să zidească o mînăstire și, adăugînd sîrguință, degrabă și-a săvîrșit dorința. Mai întîi a ridi-cat o biserică foarte frumoasă în numele Sfîntului Ierarh Nicolae, apoi a împrejmuit mînăstirea cu ziduri de piatră și rînduindu-le pe toate după cerință, precum se cuvine singur s-a îmbrăcat într-însa în chip călugăresc. Cheltuindu-și toată averea lui pentru zidirile cele multe, nu i-a ajuns aur ca să înfrumusețeze și biserica cu podoabă cuviincioasă și bună. Însă avea nădejde la Dumnezeu, zi-cînd: "De va voi Dumnezeu ca să proslăvească locul acesta, apoi cu judecățile care știe va purta grijă pentru înfrumusețarea bisericii. Fie voia Lui".

În dreptul Sfîntului Munte, este un ostrov care se numește Lug, spre care, peste mare pînă la el, este cale de o zi. Acolo păstorii stăteau cu dobitoacele, că locul acela este plin de verdeață și este pășune bună pentru dobitoace. Era în ostrovul acela un stîlp de piatră foarte înalt, la un loc pustiu, iar în vîrfurile stîlpului un idol și o scriere elinească în acest fel: "Oricine mă va lovi pe mine în creștet, va afla mulțime de aur". Pentru aceea mulți se ispiteau să știe de este adevărat lucrul acela și loveau în cap idolul, dar nu aflau nimic. S-a întîmplat în acea vreme de păștea un copil boii aproape de stîlpul acela și copilul era înțelept și știa a citi și, citind cuvintele cele scrise pe stîlp, lovi pe idol în cap ca și ceilalți ca să afle aurul, însă n-a aflat nimic. Apoi a gîndit că este ascunsă în pămînt comoara și, apunînd soarele, privea unde se sfîrșea umbra stîlpului aceluia și acolo, la vîrfurile capului idolului celui desemnat de umbră, a săpat pămîntul căutînd comoara, dar n-a aflat-o.

Apoi răsărind soarele, iarăși a privit unde se sfîrșea umbra stîlpului aceluia și acolo a început a săpa. Săpînd el, s-a auzit un sunet la locul acela, și cunoscînd că acolo este comoară, a început mai cu dinadinsul a săpa și a aflat o piatră de moară mare, cît nu putea el să o miște, dar întinzînd mîna prin gaura pietrei a aflat aur mult; și nu se pricepea ce să facă cu el, că zicea întru sine: "De voi spune cui va de

comoara aceasta, apoi mă tem ca să nu măucidă pentru aur". Iar Dumnezeu, ascultînd rugăciunile bătrînului celui pomenit mai înainte și purtînd grijă de înfrumusețarea sfintei bise-rici, a pus în mintea copilului să se ducă în Sfîntul Munte la una din mînăstiri și să spună egumenului de comoara aceea aflată, lucru pe care l-a și făcut. Luînd cîtiva bani de aur spre încredințarea co-morii celei aflate, a mers într-un sat care este aproape de mare și a găsit un om ca să-l treacă pe el la Sfîntul Munte. Iar după purtarea de grijă a lui Dumnezeu s-a oprit în limanul mînăstirii celei nou zidită. Mînăstirea aceea se numește pe numele întemeietorului său: Dochiaru. Deci omul cel ce a trecut pe copil s-a întors în satul său, iar copilul s-a dus la mînăstire și, văzînd pe egumen, i-a spus lui toate cu de-amănuntul despre comoara ce a aflat.

Egumenul, cunoscînd că lucrul acesta este al lui Dumnezeu, a chemat pe trei călugări și, făcîndu-le cunoscut lor lucrul cel spus de copil, i-a trimis cu dînsul ca să aducă la mînăstire aurul ce se afla-se. Iar ei mergînd degrabă au luat un caiac și, sosind la ostrovul acela, au ajuns la stîlp și la comoară și prăvălind piatra aceea de moară, au aflat un cazan plin de aur; și s-au bucurat de dînsul foarte tare. Iar vrăjmașul cel ce urăște binele a semănat un gînd rău în inima unuia din călugării aceia și a zis acela către alt călugăr: "Frate, de ce este nevoie să ducem egumenului aurul acesta pe care l-am găsit? Dumnezeu ni l-a trimis nouă ca singuri noi să ne facem nouă locaș și să ridicăm mînăstire". Iar el a zis: "Dar cum vom putea tăinui aurul acesta?" Răspuns-a acela: "Aceasta este, că putem să-l aruncăm pe copil în mare și nimenea nu va fi să mărturisească această faptă asupra noastră". Și așa, sfātuindu-se, au spus sfatul lor celui de al treilea călugăr. Iar acela, avînd întru sine frica lui Dumnezeu, a zis către dînșii: "Nu, fraților, să nu îndrăzniți a face aceasta, să nu pierdeți pe copil pentru aur și îm-preună cu el și sufletele voastre". Iar ei, neascultîndu-l pe el, au stăruit pe lîngă dînsul ca să se învoiască la sfatul lor. La sfîrșit îi ziseră: "De nu vei fi una cu noi, apoi să știi că și pe tine și pe copil vă vom pierde". Apoi văzînd fratele gîndul cel rău al lor neschimbat, s-a temut ca nu cumva să-l piardă și pe el; pentru aceea le-a zis lor: "Dacă voi ați voit așa, faceți ce știți, voi veți vedea; iar eu mă jur cu numele lui Dumnezeu că nu voi spune la nimenea de aceasta și nici nu am trebuința de aur".

Așa, întărindu-și cuvîntul cu jurămînt, a tăcut. Iar ei luînd aurul și piatra aceea cu care aurul a fost acoperit le-au dus în caiac, apoi șezînd cu copilul, au început a pluti spre mînăstire. Iar cînd era în mijlocul noianului mării, au năvălit asupra copilului și începură a-i lega piatra de grumaz. Iar el văzînd ceea ce era să-i facă a început să plîngă și cu tînguire amară se ruga lor să nu-l piardă. Dar nimic nu a folosit că ticăloșii aceia de călugări, avînd inima împietrită și suflet iubitor de aur, nu s-au temut de Dumnezeu, nici nu s-au umilit văzînd lacrimile copilului și nu i-au ascultat rugămîntea lui cea din adîncul inimii, ci, luîndu-l pe el, cu pia-tra l-au aruncat în mare și îndată s-a cufundat în valuri. Era noapte cînd săvîrșeau fapta cea rea acei oameni fără de Dumnezeu.

Dar milostivul Dumnezeu, privind de sus spre tînguirea cea amară a copilului și văzînd înecarea lui cea nevinovată, a trimis pe păzitorul neamului omenesc, pe Sfîntul Arhanghel Mihail, ca, luînd pe cel înecat din fundul mării, să-l aducă pe el viu în biserică. Și așa a fost. Pentru că fără de veste s-a aflat copilul în biserică, aproape de Sfînta Masă, cu piatra spînzurată de grumaji. Sosind ceasul Utreniei, cel rînduit a intrat în biserică, ca să aprindă lumî-nările și să toace la cîntarea cea de dimineață și a auzit un glas în altar ca glasul omului ce geme și i-a fost frică și, alergînd, a spus egumenului. Iar egumenul, numindu-l împuținat la suflet, l-a trimis iarăși în biserică. Iar el, intrînd a doua oară, a auzit același glas și iarăși a alergat la egumen.

Atunci egumenul a mers cu dînsul în biserică, după care, amîndoi auzind glas de copil și intrînd în altar, au văzut pe copil stînd aproape de Sfînta Masă, cu piatra la grumaji și apa de mare curgînd încă din hainele lui. Și, cunoscîndu-l pe el, l-a întrebat: "Ce ți s-a întîmplat ție, fiule, și cum ai venit aici?" Iar el, deșteptîndu-se ca din somn, a zis: "Vielenii aceia de călugări pe care i-ai trimis cu mine după aurul ce s-a aflat, aceia, legîndu-mi piatra aceasta de grumaji m-au aruncat în mare și afundîndu-mă eu întru adîncul mării, am văzut doi oameni luminoși ca soarele și i-am auzit pe ei vorbind între dînșii și a zis unul către altul: Arhanghele Mihaile, să duci pe acest copil în mînăstirea care se chiamă Dochiaru. Auzind eu acestea, îndată am început a nu mă simți pe mine și nu știu cum m-am aflat aici". Iar egumenul, auzind

cele spuse de copil, se minuna foarte și lăuda pe Dumnezeu cel ce face minunate și prea slăvite minuni ca aceasta. Apoi a zis către copil: "Să rămâi, fiule, la locul acesta pînă mîine, pînă ce răutatea aceasta va fi vădită". Și, ieșind, a încuiat biserica și a rînduit ca paracliserul să nu spună nimănui ceva, iar Utrenia a poruncit să o cînte în tindă. Și a zis pa-racliserului: "De te va întreba cineva ce este acest lucru nou, de ce nu se cîntă Utrenia în biserică, ci în tindă, să-i răspunzi că părintele egumen a poruncit așa".

Egumenul poruncind eclesiarhului, singur s-a suit pe un stîlp deasupra porții ca să păzească venirea spurcaților acelora de uci-gași; apoi făcîndu-se ziuă, iată veneau spre mînăstire ucenicii aceia, iar aurul îl ascuseseră într-alt loc oarecare.

Văzîndu-i pe ei egumenul, a ieșit cu ceilalți frați în în-tîmpinarea lor și i-a întrebat pe dînșii, zicînd: "Ce este aceasta? Patru v-ați dus, iar acum trei v-ați întors! Unde este cel de al patrulea?" Iar ei, ca mîniindu-se, ziseră: "Părinte, și pe tine și pe noi ne-a amăgit copilul spunînd că a aflat comoară, dar nu ne-a arătat nouă nimic și singur nu știe nimic. Pentru aceea, rușinîndu-se de noi, s-a ascuns, și noi, căutîndu-l pe el, nu l-am găsit, de aceea singuri ne-am întors la tine". Iar egumenul a zis: "Voia lui Dumnezeu să fie!" Și așa intrară în mînăstire. Apoi i-au dus pe ei în biserică unde tînărul acela se afla, curgînd încă apa din hainele lui și l-a arătat pe el zicîndu-le: "Cine este acesta?" Iar ei, spăimîn-tîndu-se, stăteau ca niște ieșiți din minte, neputînd să răspundă nimic timp îndelungat. Iar mai pe urmă au mărturisit fapta lor cea rea și au arătat unde au ascuns aurul cel aflat.

Egumenul, trimițînd frați mai credincioși, au adus aurul în mînăstire. Și s-a auzit de această prea slăvită minune în tot Sfîntul Munte și s-au adunat toți călugării de la toate mînăstirile, la vede-rea minunii acesteia și au adunat sobor și au numit biserica aceea cu numele Sfîntului Arhanghel Mihail, iar în numele Sfîntului de minuni făcătorul Nicolae au zidit altă biserică. Pe acei doi ucigași vicleni i-au blestemat și, însemnîndu-le fețele, i-au gonit din mînăstire, pe al treilea, fiindcă nu s-a învoit la înecarea copilului și s-a întors despre fapta cea rea l-au declarat nevinovat, iar pe copilul acela izbăvit din mare, îmbrăcîndu-l în chip călugăresc, s-a făcut bun nevoitor și călugăr iscusit. Egumenul cu aurul acela ce s-a aflat, a reînnoit toată biserica cu bună podoabă și a înfrumusețat-o cu toate bunătățile. A ridicat și un foișor foarte frumos din temelie și piatra aceea cu care tînărul a fost aruncat în mare a pus-o în zid, spre cunoștința tuturor.

Mutîndu-se către Domnul egumenul acela, în locul lui a fost pus acela izbăvit din mare și cu dumnezeiască plăcere viețuind și acela, a trecut la Domnul purtat de mîinile Sfîntului Arhanghel Mihail, prin care din mare în biserică a fost adus.

Pentru toate acestea slăvim pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh și pe Sfîntul Arhanghel Mihail îl mărim în veci. Amin.

Pătîmirea Sfinților Mucenici Gomil și Eudoxie și a celor împreună cu dînșii (6 septembrie)

Sfîntul Gomil a fost, pe vremea împărăției lui Traian Cezarul, mai mare în casele împărătești. Iar cînd Traian era cu mulțimea oștirilor sale în părțile Răsăritului, împăcînd cu sine pe iviri, pe sabromiți, pe osdroeni, pe arabi și alte popoare, atunci numărîndu-și ostașii, a aflat între ei unsprezece mii de creștini care măr-turiseau pe Hristos și se lepădau de închinăciunea idolilor. Pe aceștia toți i-a trimis în Armenia cu necinste, nădăjduind că pentru această necinste se vor lepăda de Hristos și vor jertfi la idoli, ca să fie puși iarăși în rînduiala lor ostășească și să fie cinstiți de dînsul. Iar Gomil, fiind mai mare în rang, a mers înaintea împăratului și l-a ocărît pentru păgînatate și pentru acel lucru fără de socoteală, căci, ieșind la război, singur își împutinează oastea. Și s-a mărturisit pe sine că este creștin și gata a muri pentru numele

lui Iisus Hristos, Dumnezeu. Mîniindu-se împăratul asupra lui a poruncit să-l bată fără de milă. Apoi l-a osîndit la moarte și îi tăiară cînstitul lui cap. Iar pe creștinii trimiși la surghiun i-au pierdut cu felurite morți, dintre care zece mii au fost răstigniți în pustia muntelui Ararat din Armenia, iar pe cei rămași i-au omorît cu alte munci.

Sfîntul Eudoxie a fost pe vremea împărăției lui Dioclețian, care prigonea foarte mult biserica lui Dumnezeu. De la el a ieșit acea poruncă fără de Dumnezeu ca toată lumea să nu se închine unuia, adevăratului Dumnezeu, ci să dea cînstea ce se cuvine lui Dumnezeu, idolilor celor muți și fără glas. Atunci mulți din cei credincioși au voit să trăiască mai bine în pustietăți și în munți cu fiarele, decît cu oamenii cei fărădelege prin cetăți. Cei mai mulți din dregători și din oamenii slăviți, lăsîndu-și dregătoriile și casele lor, se ascundeau prin locuri neștiute. Unul ca acesta era Eudoxie, credinciosul rob al lui Iisus Hristos, fiind comite cu dregătoria. El, lăsîndu-și această cînst, se ascunse cu femeia și cu copiii săi de păgîni, fugind de mînia împărătească.

Fiind pîrît la ighemonul Melitinei, ostașii îl căutau pretutindeni. Iar el, fiind îmbrăcat cu haine proaste, i-a întîmpinat în cale și a fost întrebat de dînșii dacă nu a auzit undeva de comitele Eudoxie? Iar el, văzînd că pe sine îl caută pentru chinuire, le-a zis: "De vă veți abate la mine să mîncăți pîine în casa mea și să vă odihniți de cale, apoi vă voi spune vouă despre el, că știu unde se ascunde cu casa sa". Auzind ei s-au abătut la dînsul și, primindu-i pe ei, i-a ospătat îndeajuns. Apoi, s-a arătat lor cum că el este cel pe care îl caută. Iar ei, mirîndu-se, ziseră: "Pentru a ta facere de bine nu te vom lua cu noi, iar celui ce ne-a trimis îi vom spune că deși te-am căutat mult, nu te-am aflat. Însă tu să te ascunzi, ca nu cumva altcineva, știindu-te, să-i spună".

Vrînd ei să se ducă, i-a oprit pe dînșii, zicînd: "Așteptați-mă, fraților, că merg și eu cu voi. Că nu mi se cade mie a mă mai ascunde, singur Dumnezeu chemîndu-mă la nevoița mucenicească ca să fiu mărturisitor și martor al numelui Său Celui sfînt. Că de ar fi voit Dumnezeu să mă aibă pe mine ascuns, nu m-ați fi aflat voi pe cale, nici nu v-ar fi trimis pe voi să mă căutați pe mine, nici mie nu mi s-ar fi întîmplat să vă întîmpin pe voi. Dar acestea toate sînt semn că așa este bunăvoiața lui Dumnezeu, ca să rabd pentru dînsul pînă la sînge". Apoi, chemînd pe soția sa, anume Vasilisa, pe fiii săi, pe slugi și pe prieteni, le-a zis lor: "Vremea mi-a fost altă-dată a mă ascunde, iar acum este vremea să mă dau de față și să mă dau în mîinile prigonitorilor de bunăvoie pentru Iisus Hristos, Care singur S-a dat pentru noi la patima cea de voie. Deci voi merge și fie precum Domnul meu va voi să rînduiască pentru mine, iar pe voi vă las lui Dumnezeu".

Apoi a poruncit și a pus în rînduială toate cele pentru casă, pentru fii și pentru slugi, învățîndu-i pe ei cum să viețuiască după dînsul cu fapte bune, în frica și dragostea de Dumnezeu. Iar la sfîrșit a poruncit soției sale să nu plîngă, nici să nu se tînguiască cînd va auzi de moartea lui, ci mai ales să petreacă ziua aceea în bucurie și în veselie, mulțumind lui Dumnezeu că l-a învrednicit de cununa mucenicească pe robul său. Apoi luînd pe sine îmbrăcă-mintea cea cuviincioasă dregătoriei sale, armele și brîul cel ostă-șesc, s-a îmbrăcat așa precum se cade unui comite și și-a lăsat nu numai casa, femeia și copiii, ci și slugile și prietenii, toate averile, le-a lepădat pentru dragostea Domnului său. Ce jale era acolo, cînd se despărteau femeia de bărbat, fiii de tată, prietenii de iubitul prieten! Plîngeau toți pentru dînsul, luîndu-și cel din urmă rămas bun unul de la altul, știind că de-acum el nu se va mai întoarce la dînșii. Dar dintre toate amărăciunile, una le era lor spre ușurare. Aceea că se sîrguia să pătimească pentru Hristos și, dorind să fie purtător de biruință, avea să stea înaintea lui Hristos, Domnul său.

Despărțindu-se de toți, fericitul Eudoxie a început drumul împreună cu ostașii. Iar Vasilisa, soția lui, îl urma de departe, vrînd să-i vadă nevoița. Și mergeau cu dînsul și doi iubiți prieteni, Zinon și Macarie, cărora de asemenea li se gătea cununa muceniciei.

Deci, sînd fericitul Eudoxie înaintea ighemonului, acesta i-a urat cuvinte bune, zicîndu-i: "Bucură-te, comite Eudoxie!" Iar mucenicul i-a răspuns: "Bucură-te și tu, ighemoane!" iar ighemonul i-a zis: "Am pus

la probă onoarea ta, ca să împlinești porunca îm-părătească și precum se cade, să aduci jertfe zeilor, dar mai ales tatălui tuturor zeilor, marelui Dia, și celui cu chip de soare, Apolon, și iubitei fete, Artemida". Răspuns-a sfântul: "Eu, unuia Dumnezeu, în trei fețe preamărit, știu să-i aduc jertfă Celui ce a zidit toată lumea și dă viață și mîntuire. Aceluia îi jertfesc jertfă de laudă. Iar aceia pe care tu îi numești zei sînt lemne și pietre și cu nimic nu se deosebesc de un lucru neînsuflețit oarecare". A zis ighemonul: "Eu te învăț pe tine ca să dai zeilor cinstea cuvenită, iar tu, precum văd, nu numai pe zei îi defăimezi, ci chiar și pe împărat îl socotești a fi nimic; încă aud că, aducînd înăuntru o credință nouă, amăgești pe mulți cu aceea".

Acestea zicîndu-le ighemonul și-a întors privirea asupra mul-țimii ostașilor cei ce erau acolo și le-a zis cu mînie: "Tot cel ce nu va aduce la împlinire porunca împărătească, să se dezbrace de hai-nele cele ostășești, că nu este vrednic de dînsule, și să se socotească pe sine că este gol și căzut dintr-o asemenea cinste". Nelegiuitul zicea aceasta, vrînd să descurajeze pe Sfîntul Eudoxie, crezînd că nimeni nu va fi nesupus poruncii celei fără de Dumnezeu a împă-ratului lor, decît numai singur Eudoxie care, rușinîndu-se, se va învoi la voia lor necurată ca să nu cadă din cinstea și rînduiala sa. Dar prigonitorul însuși s-a rușinat de cele ce grăise, căci Sfîntul Eudoxie depuse brîul care-i îndreptătea rangul de comite în fața schingiuitorului și cu el împreună și cei 104 ostași de sub comanda lui, care erau creștini în taină, aprinși fiind atunci și gata cu duhurile ca și de trupurile lor să se dezbrace, punîndu-și sufletele pentru mărturisirea lui Iisus Hristos.

Deci, prigonitorul s-a îndoit văzînd deodată atîta mulțime a mărturisitorilor numelui lui Hristos și, lăsînd a-i întreba pe dînșii mai pe urmă, a trimis îndată la împăratul Dioclețian, înștiințîndu-l de aceasta și întrebîndu-l ce să facă. Iar împăratul degrabă i-a tri-mis răspuns ca numai pe cei mai mari să-i pedepsească cu chinuri cumplite, iar pe cei mai mici să-i mai lase. Atunci ighemonul, șezînd la judecată, a pus sub pază pe Eudoxie comitele ca pe un începător, și i-a zis lui: "Pe tine, Eudoxie, te sfătuiesc să lași netrebnicia iubire de ceartă și nebuna împotrivire și de voia ta să aduci jertfă zeilor; iar dacă nu, să știi că vei jertfi chiar și nevrînd, căci vei fi silit la aceasta cu chinuri amare". Și a început apoi a-i număra cîte una; întîi legăturile și temnițele înfricoșate, bățile și strujirile; apoi arderile cu foc și toate chinurile cumplite care sînt înfricoșate nu numai vederii, dar și auzului. La aceste zise mucenicul a răspuns: "Bîrfești, ighemoane, spunîndu-mi aceasta. Pe acestea eu le socotesc că sînt chinuri copilărești, pentru că privesc la răsplătirea care va să fie, nădăjduindu-mă spre dreapta cea îndurată a purtătorului meu de nevoie, Hristos. Mă tem, nu de acel foc de care ai pomenit, ci de acela care niciodată nu se stinge, de scrișnirea dinților și de toate cumplitele munci, cele gătite celor ce nu ascultă pe adevăratul Dumnezeu și se leapădă de El. Iar chinurile tale pentru mine sînt jucării și focul cu care tu mă îngro-zești este cu mult mai rece decît focul gheenei; iar sabia ta îmi va fi mie ca o cheie de ușă, spre marginea cea dorită unde, în locul acestui soare văzut pe care îl vedem și apune degrabă, voi vedea lumina cea neapusă și raza cea însuflețită; și în locul celor vremelnice voi moșteni bunătățile cele veșnice. Deci, să știi cu dinadinsul că idolilor voștri nu mă voi închina. Că mare nebunie este aceasta, a cinsti ca pe Dumnezeu lemnul, piatra, aurul și argintul cel făcut de mîna meșterului". Iar ighemonul a zis: "Blîndețele mele ațîță nebunia ta, că ești cu atîta îndrăzneală, încît necinstești și ocărăști pe zei, pe împărat și pe mine. Eu necinstirea mea o rabd; necinsti-rea zeilor și pe cea împărătească a o răbda mai mult nu se poate".

Și a poruncit ca pe Sfîntul Eudoxie întinzîndu-l în patru părți, să-l bată fără milă cu curele crude, apoi spînzurîndu-l, să-l stru-jească pe coaste cu unelte de fier ascuțite; după aceasta l-a aruncat pe el în temniță. Iar după cîteva zile iarăși, scoțîndu-l pe el la în-trebare, l-a aflat neclintit în credință, ca pe un stîlp nemișcat și ca o cetate tare; și a poruncit ca cu șine de fier să-l bată peste gruma-jii lui, ca toate mădularele lui să le rupă din încheieturi, lucru care este mai cumplit decît moartea. După aceasta la tăiere de sabie l-a osîndit.

Cînd îl duceau pe sfînt la locul tăierii, el se ruga așa: "Dumnezeule, Cel ce ai privit spre jertfele lui Abel și ale lui Avraam, Cel ce ai primit răbdările a mulți mucenici, caută cu milostivul Tău ochi spre această jertfă a mea și nu-mi defăima sîngele meu, pe care eu, întru căldura duhului meu, din dragostea inimii îl

aduc Ție". Acestea grăindu-le Sfântul, uitându-se înapoi, a văzut pe soția sa urmându-i și tînguindu-se cu lacrimi. A întrebat-o dacă se îndeplinesc toate așa precum le văzuse el mai înainte și i-a poruncit ca după tăiere să-i ia trupul și să-l îngroape la un loc, care se numea Amimna. Apoi cea de pe urmă poruncă i-a dat să nu plîngă pentru ieșirea lui din trup, ci mai ales să cinstească ziua aceea, îmbrăcată fiind în haine de sărbătoare și cu alte podoabe să se înfrumusețeze pe sine. Apoi văzînd pe iubitul său prieten, Zinon, tînguindu-se pentru dînsul, a strigat către el: "Iubite Zinone! Nu plînge, pentru că Dumnezeu căruia slujim nu ne va despărți pe noi unul de altul, ci ca într-o corabie vom înota către viața cea veșnică împreună. La aceste cuvinte s-a pornit Zinon și cu mare glas a început a striga: "Și eu sînt creștin, mărturisesc pe Hristos și pentru El voiesc a muri. Și îndată fu prins de slugile cele păgîne și spus ighemonului." Iar ighemonul a poruncit ca împreună cu Eudoxie să-l taie și pe el. Deci a suferit tăiere mai întîi Zinon rugîndu-se pentru dînsul Eudoxie. Apoi Eudoxie, trimițîndu-și înainte la cer pe prietenul său, și-a plecat și el capul sub sabie și a luat fericitul sfîrșit.

Au fost tăiați atunci și alți sfinți mucenici care, cu îndrăz-neală, au mărturisit pe Hristos, și au fost lăsați neîngropați. Iar Vasilisa, femeia lui Eudoxie, fără de temere luînd trupul bărbatului său, l-a îngropat cu cinste, la locul cel mai înainte hotărît. Pentru acest lucru, fiind prinsă și dusă la ighemon, a mărturisit și ea pe Dumnezeu și a ocărît pe idoli și pe cinstitorii lor, vrînd să meargă degrabă la Domnul, în urma bărbatului, pe calea muceniei. Dar prigonitorul i-a zis ei: "Știu că ai vrea să mergi după bărbatul tău, ca să ai laudă de la galileeni și, deși ești vrednică de moarte, nu voi face aceasta". Iar ea i-a zis: "Domnul meu Iisus Hristos vede dorin-ța mea pe care o va primi în loc de alt lucru mai bun și cu toate că poate nu voi fi ucisă de tine, însă înaintea Domnului Dumnezeu de partea cea cu bărbatul meu nu mă voi lipsi". Și a izgonit-o pe ea de la fața ighemonului.

Iar după șapte zile i s-a arătat ei Sfântul Eudoxie în vis, zi-cîndu-i: "Să spui lui Macarie, prietenul și păzitorul casei noastre, să meargă la curte și pe aceeași cale după noi să se grăbească, că iață îl așteptăm pe el". De aceasta cînd a spus Vasilisa lui Macarie, el îndată, grăbindu-se, a mers la ighemon și a mărturisit că este creștin și ucenic al lui Eudoxie. Văzîndu-l prigonitorul și auzînd mărturisirea lui cea cu îndrăz-neală, a poruncit ca cu sabia să-i taie capul. Și așa s-a dus după Eudoxie și după Zinon, la bunul purtător de nevoie Hristos, Domnul nostru, Căruia și Vasilisa, plăcîndu-i, s-a sfîrșit în buna mărturisire și a stat în ceata sfinților, înaintea scaunului slavei lui Dumnezeu, slăvind pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh, în veci. Amin.

Viața Cuviosului Părintelui nostru David, care mai înainte a fost tîlhar (6 septembrie)

(Scrisă de Ioan preotul din lăcașul lui Theodosie din Palestina)

Acest bun și cuvios părinte David a fost mai înainte tîlhar. Petrecînd în pustia Ermopoliei și făcînd multe răutăți, pe mulți ucidea, că era atît de rău și de sălbatic, încît nimeni altul de pe vremea lui nu-l întrecea, pentru că avea cu sine tovarăși mai mulți de treizeci, care făceau tîlhării cu dînsul. Odată șezînd în munte cu dînsii și cugetînd la viața lui, s-a temut foarte mult de Dumnezeu. Venindu-și apoi în sine, a lăsat pe toți cei ce erau cu dînsul, a mers la o mînăstire și, bătînd în poartă, a ieșit portarul și l-a întrebat: "Ce voiești?" Iar David a răspuns: "Voiesc să fiu călugăr". Și du-cîndu-se portarul a vorbit de dînsul egumenului. Venind egumenul, l-a văzut că este om bătrîn și i-a zis: "Nu vei putea să fii aici pentru că

frații au multă osteneală și mare înfrînare, iar tu ai alte deprinderi și pravilele mînăstirești n-o să le poți păzi". Iar el se ruga, zicînd: "Toate cele ce-mi veți porunci le voi face, numai să mă primiți". Dar egumenul îl înlătura mereu, zicînd: "Nu vei putea cu nici un chip să viețuiești cu noi". Atunci a zis către egumen: "Să știi, părinte, că eu sînt David, căpitanul de tîlhari, și am venit la voi ca să-mi plîng păcatele mele; iar de nu vreți să mă primiți, vă spun cu jurămînt, să știți că mă voi duce iarăși la lucrul meu de mai înainte și voi aduce cu mine pe tîlharii pe care-i am și pe toți vă voi risipi împreună cu mînăstirea voastră". Aceasta auzind-o egumenul, l-a primit pe el în mînăstire și l-a tuns în îngerescul chip. Deci, a început David a se nevoi cu înfrînare și a se deprinde cu smerenia și, în puțină vreme, i-a întrecut pe toți călugării din mînăstire cu faptele bune și era la toți folositor cu viața și cu cuvîntul.

Șezînd el odată în chilie, i-a stat înainte Arhanghelul Gavriil și i-a zis: "Davide, Davide, ți-a iertat Domnul păcatele tale și de acum vei face minuni." Iar David a răspuns către înger: "Nu pot să cred că mi-a iertat Domnul păcatele mele în atît de puțină vreme, că sînt foarte grele și mai multe decît nisipul mării". Iar arhanghelul i-a zis: "Eu sînt Arhanghelul Gavriil care și pe Zaharia, cel ce nu credea cuvintele mele, nu l-am cruțat, ci i-am legat limba spre pedeapsă, ca să creadă cele grăite de mine; dar pe tine oare te voi cruța? Deci, de acum să fii mut". Iar David s-a închinat și a zis către înger: "Cînd am fost tîlhar și făceam necuvioase lucruri și am vărsat mult sînge, atunci nu mi-ai legat limba care nu aducea slavă lui Dumnezeu, iar acum, cînd voiesc să slujesc Domnului și să-I aduc laudă, îmi legi limba ca să nu vorbesc?" I-a grăit îngerul: "Să grăiești numai cînd vei slăvi pe Dumnezeu și cînd te vei ruga lui în rînduială, iar afară de acestea să taci". Așa pedepsindu-l îngerul, s-a dus, iar el a dat mulțumire lui Dumnezeu pentru iertarea păcatelor sale și s-a liniștit. După aceea, multe minuni a făcut cu darul lui Dumnezeu. Pe cei orbi i-a luminat, pe cei ologi i-a făcut a umbla, pe cei îndrăciți i-a tămăduit și cînta în biserică cîntări în vremea slujbei de rugăciune, însă alt cuvînt nu putea să grăiască, ca un al doilea Zaharia. Apoi a trecut la Domnul și acum, stînd înaintea Lui, fără tăcere se roagă pentru noi. Cu ale cărui rugăciuni să ne ajute nouă a cîștiga de la Domnul milă. Amin.

În această zi prăznuim și pe Sfîntul sfințitul Mucenic Chiril, episcopul Cortiniei, care a pătimit pentru Hristos de la Agripin ighemonul în insula Creta, la vîrsta de 95 de ani, pe timpul împărăției lui Maximian. Tot în această zi, 6 septembrie, facem și pomenirea sfinților mucenici Faust preotul și Aviv diaconul, și cu dînsul 13 mucenici, care au fost uciși cu sabia pentru Hristos, în Alexandria, cetatea Egiptului, pe vremea împărăției lui Decie. În această zi mai pomenim pe Sfîntul Mucenic Chiriac, care pe vremea aceluiași Decie, a pătimit pentru Hristos și a fost martirizat de dregătorul Valerie.

Pătımirea Sfîntului Mucenic Sozont (7 septembrie)

(Culegere după Sf. Simeon Metafrast)

Maximian, ighemonul Ciliciei, cînd a intrat în cetatea Pompeiopol, făcîndu-se praznic idolului de aur, a adus multe jertfe. Era acolo un tînăr cu neam din Licaonia, anume Sozont, creștin cu credință, cu deprinderi bune, plin de lucruri bune, pentru că învăța ziua și noaptea legea Domnului. Acesta, pascînd oile cele ne-cuvîntătoare, pe cele cuvîntătoare le povățuia la pășunea cea bună; pentru că unde era el cu oile, acolo se adunau la dînsul și ceilalți păstori, copiii și bărbați, și îi învăța pe ei să cunoască pe unul Dumnezeu. Așa, pe mulți a adus la Sfîntul Botez, pentru că darul Domnului nostru Iisus Hristos era întru dînsul.

Odată, păsând oile pe lîngă un izvor unde se afla un stejar mare, a adormit cu somn dulce și a avut o vedenie dumnezeiască, care îl chema pe el la nevoița mucenicească, și i s-a mai spus că acel loc are să fie multora de folos, pentru că se va sfinți cu darul cel ce se coboară de sus și mulți vor afla mîntuire printr-însul și vor preamări Sfînta Treime. Deci, sculîndu-se din somn bunul păstor, a încredințat altora oile și a lăsat în locul acela arcul său și trei săgeți spre pomenirea sa, iar el singur a intrat în cetatea Pompeiopol și a văzut păgînatatea ce se înmulțea și sfînta credință scăzînd, și l-a durut inima de aceasta. Intrînd în capiștea idolească, unde se găsea un idol de aur, a luat de la dînsul o mîna și, sfărîmînd-o, a împărțit-o la săraci. Apoi fiind mare tulburare în cetate pentru mîna cea de aur care se luase de la idol, mulți erau cercetați și chinuiți. Dar Sfîntul Sozont, nevrînd ca altcineva să pătimească pentru vina lui, a mers singur la ighemonul Maximian și s-a dat pe față. "Eu sînt - zise el - cel ce am luat mîna idolului vostru, pe care am zdrobit-o, iar aurul l-am dat celor ce aveau trebuință".

Fiind cercetat pentru ce a îndrăznit a face un lucru ca acela și a aduce necinstire idolului lor, a răspuns : "Am făcut aceasta ca să vă încredințați de puterea cea slabă a idolului vostru. Cînd am luat mîna de pe dînsul, el nu s-a împotrivit. Să fi zis ceva!? Nici că l-a durut și nici nu a suspinat. Și cum putea să se împotrivescă fiind mut și fără de suflet ? Că de ar fi fost Dumnezeu adevărat și viu, mi s-ar fi împotrivit și nu s-ar fi lăsat să-i fac rău. Iar eu, cunoscîndu-l pe el că este idol, iar nu Dumnezeu, i-am sfărîmat mîna; ba încă era să-l zdrobesc cu totul, ca să nu vă mai închinați lucrului cel făcut de mîini omenești care, deși are ochi, urechi, mîini și picioare, nici nu vede, nici n-aude, nici nu grăiește, nici nu pipăie, nici nu umblă și nici nu poate să-și ajute lui ceva, cînd l-ar bate cineva sau l-ar preface în bucăți".

Auzind aceasta, ighemonul a poruncit ca să-l lungească pe el fără milă. Deci, mai întîi, l-au spînzurat și cu drugi de fier peste coaste l-au strujit; apoi încălțîndu-l cu încălțăminte de fier care avea piroane ascuțite pe dinăuntru, l-au pornit prin cetate, iar sfîntul preumblîndu-se astfel, slăvea pe Hristos Dumnezeu. După aceasta, iarăși îl spînzurără pe lemn și cu toiege de fier foarte tare îl bătură, cît nu numai trupul, ci și oasele i-au sfărîmat. În acele munci sfîntul și-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu. Apoi, văzîndu-l pe el prigonitorii că murise, l-au luat de pe lemn, după porunca ighemonului și au făcut foc mare ca să-i ardă trupul pentru a nu fi cinstit de credincioși. Și cînd aruncară în foc trupul lui, cel mult pătimitor, deodată se făcură fulgere și tunete groaznice și a căzut ploaie mare cu grindină, încît îndată focul s-a stins. Iar poporul ce se afla acolo s-a răspîndit de frică și a rămas trupul sfîntului întreg. Și, venind noaptea, credincioșii vroiau să ia sfintele lui moaște, dar nu puteau fiind întuneric mare. Și mișnindu-se ei foarte tare de aceasta, iată în miezul nopții, o lumină din cer a strălucit peste moaște pe care, luîndu-le credincioșii, le-au îngropat cu cinste. Iar de la mormîntul lui multe minuni se făceau și nu numai de la mormînt, ci și de la izvorul cel de sub stejar, unde sfîntul, dormind, a avut vedenia aceea. Asemenea felurite tămăduiri se dau bolnavilor, cu darul lui Hristos și cu rugăciunile sfîntului pătimitor. Pentru aceea, mai pe urmă s-a zidit acolo o biserică în numele lui, spre lauda întru dînsa a unuia în Treime adevăratului Dumnezeu, Căruia se cuvine slava în Veci. Amin.

Sfîntii Mucenici Evod și Onisifor, dintre cei șaptezeci de apostoli (7 septembrie)

(Istorisire după Sf. Simeon Metafrast)

Sfîntul Evod a fost unul din cei șaptezeci de apostoli, făcîndu-se întîi episcop în Antiohia cea mare, după Sfîntul Apostol Petru. Era mare propoveditor al Cuvîntului lui Dumnezeu; Sfîntul Ignatie purtătorul de Dumnezeu îl pomenește în scrisoarea sa cea către antiohieni, zicînd: "Aduceți-vă aminte de fericitul Evod, părintele vostru, care v-a fost pus vouă păstor întîi de apostol; deci, ca să nu se rușineze de voi părintele, fiți adevărați fii, iar nu din preacurvie".

Acest Sfânt Evod a scris pentru Prea Curata Fecioară că a născut pe Mîntuitorul lumii în anul al cincisprezecelea al vieții sale: "De la trei ani, zice, a fost dusă în Biserica Domnului, unde a trăit unsprezece ani, apoi, sosind al doisprezecelea an, de mîinile preoților a fost dată lui Iosif spre pază, viețuind la el patru ani, a primit Bunavestire cea de bucurie de la înger și a născut pe Hristos, lumina lumii, petrecînd cincisprezece ani ai vieții sale". Și alte multe scrieri de folos a lăsat Sfîntul Evod, dar vremurile cele cumplite în care a fost prigonită biserica n-au îngăduit ca veacul nostru cel de pe urmă să le vadă. A scris o carte care avea titlul: Luminător. Vechiul scriitor Nichifor Calist enumeră acest titlu în istoria sa. Se scrie despre dînsul în martirologiul latin că și-a vărsat sîngele pentru Hristos și luînd cununa muceniciei s-a sfîrșit. Unii povestesc că sfîntul a pătimit atunci cînd Vespasian a fost în Antiohia. În acea vreme s-a făcut tulburare în cetate din pricina unui iudeu, Antioh, care, lăsîndu-și legea sa, a jertfit la idoli. Mulți din iudei au fost uciși, pentru că nu s-au închinat la idoli, și tot atunci mai mulți iudei au primit credința creștină și îl aveau pe Evod arhiereu. Deci, odată cu dînșii, și Sfîntul Evod a fost ucis ca un păstor și mai mare începător al lor.

Iar Sfîntul Onisifor, asemenea era din cei șaptezeci de apostoli, pe care Pavel îl pomenește în scrisoarea cea către Timotei, zicînd: "Să dea Domnul milă casei lui Onisifor, că de multe ori m-a odihnit pe mine, și de lanțul meu nu s-a rușinat, ci venind în Ro-ma, mai cu osîrdie m-a căutat și m-a aflat. Să-i dea lui Domnul ca să afle milă de la El în ziua aceea. Și la cîte în Efes mi-a slujit mie, tu mai bine știi". Acesta a fost episcop în Kolofonia și în Kirini și pînă la sînge a pătimit pentru credință. Mărturisește pentru dînsul minologhionul că, după multe bătăi, fiind tîrît de cai sălbatici, și-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu și în ceata mărturisitorilor împreună cu Evod, se sălășluiește în lăcașurile cerești.

Viața celui între Sfinți Părintele nostru Ioan, Arhiepiscopul Novgorodului (7 septembrie)

Noul făcător de minuni al Rusiei, sfîntul Ioan, s-a născut în marele oraș Novgorod, din părinți binecredincioși; tatăl său se numea Nicolae, iar maica sa, Christina. Avea și frate după trup, anume Gavriil, cu care era crescut în bună învățătură și deprins în frica lui Dumnezeu. Din tinerețe s-a îndreptat pe sine la fapta bună. Iar la vîrsta potrivită, a fost hirotonit preot la biserica Sfîntului sfințit Mucenic Vlasie. Și slujea Domnului cu toată osîrdia, umblînd fără prihană în toate poruncile lui. Iubind însă viața cea liniștită și fără de tulburare, a avut dorința a se îmbrăca în chipul călugăresc. Pentru aceea a gîndit să zidească și o mînăstire nouă din averea ce rămăsese de la părinți. Sfătuindu-se cu fratele său Gavriil, mai întîi a zidit o biserică de lemn, întru numele Prea Curatei Maicei lui Dumnezeu, întru pomenirea cinstitei Bunevestiri, și a întemeiat mînăstire și a rînduit toate cele trebuincioase ei. Apoi s-a sîrguit ca să zidească biserica de piatră.

Deci, începîndu-se acel lucru bun, și zidindu-se bine biserica cea de piatră, au ajuns la ferestre; și le-a lipsit argintul pentru săvîrșirea bisericii. De aceea fericitul Ioan și Gavriil, fratele lui, erau în mare mîhnire. Dar avînd mare credință și osîrdie către Prea Curata Născătoare de Dumnezeu, întru mîhnirea lor au năzuit cu lacrimi spre dînsa ca spre cea grabnică ajutoare și scîrbiților mîngîietoare, rugîndu-se și zicînd: "Tu, Stăpînă, știi credința noastră și dragostea pe care o avem către Fiul Tău și Dumnezeul nostru și spre tine, Doamna noastră, cu toată osîrdia și credința spre zidirea prea cinstitului tău hram ne-am pornit și spre ajutorul tău ne-am pus nădejdea noastră, Maica lui Dumnezeu. Deci, ajută-ne nouă ca să săvîrșim biserica ta, trimite ajutorul tău, Stăpînă, și nu ne rușina pe noi robii tăi, că, iată, am început a zidi și nu putem a o sfîrși fără de ajutorul tău". Așa rugîndu-se și tînguindu-se ei, li s-a arătat noaptea în vis Preacurata Maica lui Dumnezeu, cereasca împără-teasă, zicîndu-le lor: "De ce v-ați tînguit atîta pentru zidirea bisericii mele, iubiiții mei robi ai lui Dumnezeu? Nu voi trece cu vederea rugăciunea, credința și dragostea voastră, ci degrabă vă voi trimite vouă cele spre săvîrșire; ba vă va și prisosi; și altă trebuință nu

este, fără numai sîrguiți-vă la lucru și nu vă împruținați în credință". Această vedenie o văzură amîndoi frații și, deșteptîndu-se, s-au umplut cu mare bucurie. Iar după cîntarea Utreniei au spus unul altuia cele ce văzuseră, și s-au întărit cu nădejde. Și într-aceeași zi, de dimineață, după rînduiala lui Dumnezeu, ieșind afară din mînăs-tire, au văzut un cal foarte minunat stînd înaintea porții, cu frîu aurit, înfrînat, și șeaua de pe dînsul ferecată cu aur, iar călăreț pe el nu era. Și sta calul blind și nemișcat. Mirîndu-se de frumusețea și mărimea calului, așteptară mult: oare nu va veni de undeva călărețul calului acestuia? Și pentru că nu a venit nimeni, calul stînd la un loc, nemișcat, se apropiară de dînsul și văzură doi săcu-șori plini pe amîndouă părțile șelei atîrnați. Cunoscînd deci că de la Dumnezeu li s-a trimis lor aceasta, au luat de pe cal săcușorii aceia și îndată calul s-a făcut nevăzut din fața ochilor lor. Apoi, dezlegînd săcușorii, au aflat unul plin cu aur iar altul cu argint și, mirîndu-se de o asemenea purtare de grijă dumnezeiască și a Preacuratei Maicei lui Dumnezeu, mare mulțumită au înălțat și degrabă au săvîrșit biserica, cu toată buna podoabă înfrumusețînd-o. Ase-menea au cumpărat mînăstirii și mulțime de moșii, iar rămășița au-rului și a argintului au dat-o egumenului și fraților. Și ei se îmbrăcară în călugărescul chip acolo și s-au numit Ioan-Ilie și Gavriil-Grigorie și petreceau în mănăstirea aceea cu plăcere dumnezeiască în post și în rugăciune și întru toate nevoițele și ostenelele călugărești.

Murind preasfințitul arhiepiscop al Novgorodului, Arcadie, l-au luat pe fericitul Ilie din mînăstirea sa și l-au ridicat la scaunul arhiepiscopiei cu sila, căci el se lepăda, socotindu-se nevrednic de o rînduială ca aceasta; dar Dumnezeu l-a făcut pe el vrednic. Deci, voievodul, toți mai marii duhovnicești și mireni, tot poporul cetății aceleia, cu un glas, l-au ales pe el, căci era iubit de Dumnezeu și de oameni și prin rugămintele l-au făcut pe el să primească scaunul arhiepiscopiei. Atunci s-a supus și a fost așezat arhiepiscop al Novgorodului de prea sfințitul Ion, mitropolitul Kievului și a toata Ru-sia. Și păstora bine turma oilor lui Hristos, viețuind întru cuvioșie și dreptate.

În acea vreme, Roman, voievodul Suzdalului, și alții din ace-lași pămînt al Rusiei, demnitari mulți, șaptezeci și doi la număr, se sculareră asupra marelui oraș Novgorod, vrînd să-i risipească pe el și pe oamenii săi, cei de un neam și de o credință, să-i prade și să-i dea morții. Pentru aceea au mers la cetate cu marea mulțime a oș-tilor lor și, împresurînd-o, au strîmtorat-o cu sila trei zile. Iar cetă-țenii, văzînd puterea cea mare a protivnicilor și slăbind de război, erau în necaz și în nepricepere mare, neașteptînd ajutor de nicăieri, numai de la Dumnezeu cereau milă, și nădăjduiau spre rugăciunile sfințitului lor păstor. Iar bunul păstor, văzînd pe lupii cei ce năvăliseră și căutau să-i rănească turma, a stătut la strajă, privind cu ochi nedormit spre Dumnezeu și cu rugăciunile sale îngrădînd cetatea și cu ziduri. Iar în noaptea a treia stînd el, după obicei, la rugăciune înaintea icoanei Domnului Iisus Hristos, și cu lacrimi, strigînd către Stăpîn pentru izbăvirea cetății, a auzit un glas zicînd către dînsul: "Să mergi în biserica Domnului nostru Iisus Hristos, cea de pe ulița lui Ilie, și acolo, luînd chipul Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu, să-l înalți pe zidul cetății împotriva vrăjma-șilor și îndată vei vedea mîntuirea cetății". Iar el, care a auzit un glas ca acesta, s-a umplut de negrăită bucurie și a petrecut fără de somn toată noaptea aceea.

A doua zi a chemat deci tot soborul și le-a spus lor de glasul ce se făcuse către dînsul; iar poporul, auzînd aceea, a proslăvit pe Dumnezeu și pe Preacurata Maica lui Dumnezeu și primind oarecare putere a îndrăznit. Apoi, arhiepiscopul a trimis pe arhidiaconul său dimpreună cu clerul, poruncindu-i să aducă la sobor acea cin-stită icoană, iar el, împreună cu sfințitul sobor, intrînd în biserica cea mare a înțelepciunii lui Dumnezeu, au început a săvîrși cîntări de rugăciune. Ajungînd, deci, trimișii la biserica Mîntuitorului, unde se afla icoana făcătoare de minuni a Prea Sfintei de Dumnezeu Născătoare și, închinîndu-se precum se cădea, cînd au vrut să o ia, n-au putut nici să o miște din loc; și, pe cît au încercat mai mult, pe atît nicidecum n-au putut. Și, întorcîndu-se, au spus sfințitului. Apoi el, adunînd tot soborul, a mers cu sîrguință și, intrînd în biserică, a căzut înaintea icoanei Stăpînei noastre, rugîndu-se și zicînd: "O, prea milostivă Doamnă, Fecioară de Dumnezeu Născătoare, tu ești nădejdea, scăparea și apărarea cetății noastre, zidul, acoperămîntul și limanul tuturor creștinilor. Drept aceea și noi păcătoșii, spre tine nădăjduim. Roagă-te, Doamnă, Fiului tău și Dumnezeului nostru pentru cetatea noastră și nu ne da în mîna vrăjmașilor noștri pentru păcatele noastre, ci ascultă plîngerea și suspinarea robilor tăi și scapă-ne. Precum oarecînd pe niniviteni Fiul tău i-a cruțat, pentru pocăință, așîșderea și aici arată-ți, Stă-pîină, mila ta". Astfel rugîndu-se

sfințitul, a început a cînta paraclisul; și cînd clericii cîntau condacul după a șasea peasnă: "Ceea ce ești folositoare creștinilor, neînfruntată", îndată cinstita icoană a Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu s-a mișcat singură. Iar poporul văzînd acea minune, toți ca un singur glas strigau: "Doamne miluiește!" Apoi, prea sfințitul arhiepiscop, luînd în mîini acea cinstită icoană, a sărutat-o cu dragoste și, mergînd cu poporul, săvîrșind cîntări și rugăciuni a înălțat-o pe zidul cetății și a pus-o împotriva luptătorilor. Și, fiindcă la al șaselea ceas începuseră protivnicii a se năpădi mai tare la cetate și îndreptară săgeți asupra ei ca ploaia de multe, îndată cinstita icoană a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu schimbîndu-și fața sa dinspre protivnici, a întors-o spre cetate. Această mișcare era semn sigur de prea marea milostivire a Stăpînei noastre, pe care a arătat-o popoarelor celor ce se primejduiau de către împresurători. Privind arhiepiscopul spre sfința icoană a văzut lacrimi curgînd din ochii ei ca un izvor al raiului și luînd felonul său, adună într-însul pe cele ce picau din icoană și grăi: "O, minune prea slăvită! Cum din lemn uscat pică lacrimi! Iată, Împărăteasă, ne arăți nouă semn adevărat, că te rogi Fiului tău și Dumnezeului nostru, cu lacrimi, pentru scă-para cetății". Poporul, văzînd că plîngea icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a strigat către Dumnezeu cu lacrimi și cu suspinuri. Și deodată a coborît frică asupra protivnicilor, i-a aco-perit întunericul, iar mînia lui Dumnezeu i-a tulburat și începură unul pe altul să seucidă. Iar cetățenii, văzînd o tulburare ca aceea a lor, au deschis porțile cetății și, ieșind înarmați, s-au repezit asupra vrăjmașilor, pe unii tăindu-i, iar pe alții de vii robindu-i și așa au biruit toate taberile vrăjmașilor, cu ajutorul Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu.

Din acea vreme arhierul lui Dumnezeu, Ilie, a așezat praznic luminos: să se prăznuiască acel prea minunat semn al Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu în marea cetate Novgorod, și a numit ziua aceea pe de-o parte zi de izbăvire, iar pe de alta, zi de pedepsire; de izbăvire, deoarece cu rugăciunile Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu a trimis Dumnezeu izbăvire cetățenilor, iar zi de pedepsire pentru aceia care, sculîndu-se asupra celor de un neam și de o credință, făceau război între frați. Și așa, din vremea aceea marele Novgorod era în pace și în liniște adîncă prin ocîrmuirea bunului păstor.

Fericitul, șezînd pe scaunul său ani îndestulați spre înălțarea laudei lui Dumnezeu, a zidit șapte biserici vestite. Cea dintîi biserică, pe care mai întîi de călugăria sa a zidit-o, era cu hramul Bunavestire a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu. A doua, pe care în vremea arhieriei sale a zidit-o, avea hramul Botezul Domnului. A treia, în numele Sfîntului Prooroc Ilie. A patra era afie-rosită în numele cuviosului Theodor, egumenul Studitului. A cincea, a Sfîntilor Anania, Azaria, Misail și a Sfîntului Daniil proorocul. A șasea avea hramul Sfîntului drept Lazăr, celui a patra zi înviat. A șasea era închinată Sfîntului ierarh, făcătorului de minuni Nicolae. Și era sfîntul foarte milostiv către toți, avînd, pe cîtă mare blîndețe, pe atîta dragoste nefățarnică. Era ca un soare în biserica lui Hristos, luminînd prin lucruri bune, gonind întunericul faptei rele și sfărîmînd capul diavolului, domnul întunericului, care vrăjmășește totdeauna și pizmăiește mîntuirea omenească.

Pentru că sfîntul avea putere mare peste duhurile cele necu-rate, așa că le putea lega pe ele cu cuvîntul, credem că este de folos a arăta aici o povestire minunată: Sînd odată sfîntul, după obiceiul său, la rugăciune, în chilia sa, la miezul nopții diavolul, vrînd să-l înfricoșeze pe sfînt prin năluciri, a mers și a intrat în ligheanul cel ce sta în camera lui de culcat și a început a tremura, tulburînd apa. Iar sfîntul, înțelegînd diavoleasca nălucire, s-a apropiat de vas și l-a însemnat pe el cu semnul Crucii și cu certare l-a legat în lighean pe diavol, așa ca să nu mai iasă el de acolo multă vreme. Diavolul, fiind ars de puterea Crucii, a început să strige ca omul: "O, amar mie, că sînt ars și nu pot să rabd! Degrabă mîntuiește-mă, sfînte al lui Dumnezeu!" Iar sfîntul i-a zis: "Cine ești tu și cum ai intrat aici?" Răspuns-a diavolul: "Eu sînt vicleanul diavol și am venit aici ca să te tulbur, căci mi se părea că te vei înfricoșa ca om și te vei lăsa de rugăciune, iar tu m-ai încuiat în vasul acesta, unde groaznic mă chinui. Vai mie! că m-am amăgit și am intrat aici! Mîntuiește-mă, robule al lui Dumnezeu, și de acum făgăduiesc că nu voi mai veni altă dată aici". Strigînd diavolul mult așa, i-a zis sfîntul: "Iată, pentru îndrăzneala ta nerușinată îți poruncesc ca în noaptea aceasta să mă duci în Ierusalim, la biserica unde este mormîntul Domnului. Iar din Ierusalim, să mă aduci ia-răși aici, în chilia mea, în noaptea aceasta, și după aceea îți voi da drumul". Deci, diavolul s-a făgăduit să facă voia sfîntului, numai să fie mîntuit din vas. Apoi sfîntul, cercetîndu-l, l-a mîntuit zicîndu-

i: "Să-mi fii ca un cal, gata, stînd înaintea chiliei mele, ca încălecînd pe tine, să-mi săvîrșesc dorința". Iar diavolul a ieșit ca un întuneric din vas și a stat, după porunca sfîntului, la ușa chiliei ca un cal.

Sfîntul ieșind deci din chilie, s-a înarmat pe sine cu crucea și a încălecat pe drac și s-a aflat într-aceia noapte în sfînta cetate a Ierusalimului, lîngă biserica Sfintei Învieri, unde este mormîntul Domnului. Iar pe diavol l-a certat să nu se ducă de la locul acela, și sta diavolul, neputînd nicidecum să se miște din loc, pînă ce sfîntul a făcut închinăciune la mormîntul Domnului și la cinstitul lemn al Sfintei Cruci. Mergînd la biserică și-a plecat genunchile înaintea ușii și s-a rugat și îndată i s-au deschis ușile bisericii singure, de la sine, și lumînările și candelile la mormîntul Domnului s-au aprins. Iar Sfîntul, rugîndu-se lui Dumnezeu cu mulțumită, a vărsat lacrimi și s-a închinat la mormîntul Domnului și l-a sărutat. Asemenea și la lemnul făcător de viață și la toate sfintele icoane și la locurile cele din biserică, și, săvîrșindu-și dorința, a ieșit și iarăși ușile bisericii s-au închis singure. Și găsind pe diavol în același loc unde-i poruncise, stînd ca un cal, gata, a încălecat pe el, și s-a aflat în noaptea aceea în marele Novgorod, în chilia sa.

Ducîndu-se diavolul la sfînt, l-a rugat ca să nu spună nimănui cele ce se petrecuseră cu dînsul, cum că, legat fiind prin certare i-a slujit ca un rob. "Iar de vei spune cuiva - zicea - că ai umblat călare pe mine, apoi nu voi înceta să-ți fac supărare, pînă ce nu voi aduce asupra ta o ispită mare". Acestea spunîndu-le diavolul, sfîntul a făcut semnul Crucii pe sine și îndată diavolul s-a stins ca fumul și a pierit de la dînsul.

Iar odată sfîntul, cu cinstiții bărbați, cu egumeni, cu preoții și cu cetățenii cei de Dumnezeu temători, îndeletnicindu-se în vorbă duhovnicească și povestind din viețile sfinților și spunînd multe spre folos, i s-a întîmplat lui de a arătat și acest lucru de care am povestit, spunînd că altcuiva i se întîmplase, zise: "Știu pe un om care într-o noapte din marele Novgorod a fost în Ierusalim și, închinîndu-se la mormîntul Domnului și la lemnul făcător de viață al Sfintei Cruci, s-a întors în marele Novgorod, mergînd călare pe diavol, pe care, prin certare, îl legase ca pe un rob". Iar cei ce au-zeau se mirau de aceasta foarte tare, dar diavolul scrișnea cu dinții asupra sfîntului, zicîndu-i: "De vreme ce ai dat pe față taina aceasta, voi aduce asupra ta o asemenea ispită ca să fii osîndit de toți cetățenii ca un desfrînat".

Din vremea aceea, prin voința lui Dumnezeu, a început diavolul a aduce asupra sfîntului o astfel ispită: venind mulți oameni pentru binecuvîntare la sfîntul, diavolul le arăta în chilia lui felurite năluciri - uneori încălțăminte femeiască, alteori mărgelile, iar alteori alte găteli și haine cu care femeile se împodobesc. Deci, oamenii ce veneau, văzîndu-le, se scandalizau și gîndeau rău de sfîntul, părăindu-li-se că ține femeie în chilia sa și se tulburau și, sfātuindu-se între dînșii, ziceau: "Este nedrept ca un arhiereu depravat ca acesta să fie pe scaunul apostolesc". Și, adunîndu-se oamenii la chilia sfîntului, diavolul s-a închipuit în fetișoară și alerga înaintea lor ca și cum ar fi fugit din chilia sfîntului, iar oamenii, văzînd-o, strigară și începură a alerga vrînd să prindă pe fetișcana aceea; însă diavolul a scăpat după chilia sfîntului și s-a făcut nevăzut.

Auzind sfîntul gălăgia poporului, a ieșit din chilie, și a zis că-tre oameni: "Ce este fiilor? De ce este gîlceavă între voi?" Iar ei, strigînd la el ca la un depravat, defăimîndu-l și ocărîndu-l, l-au apucat și începură a-l batjocori. Apoi, nepricepîndu-se ce să-i mai facă, ziseră între dînșii: "Să-l ducem la rîu și să-l punem pe o plută, ca să-l ducă apa de la cetatea noastră în jos, pe rîu". Și ducînd pe sfîntul și curatul arhiereu al lui Dumnezeu la podul cel mare, care este pe rîul Volhov, i-au dat drumul pe o plută; și s-au împlinit cuvîntul vicleanului diavol, care i-a zis lăudîndu-se: "Vei aduce asupra ta o asemenea ispită ca să fii osîndit de toți ca un depravat". Și se bucura vicleanul văzîndu-l pe sfînt batjocorit. Însă cu ajutorul darului lui Dumnezeu a biruit nevinovăția dreptului, și a rușinat pe vrăjmași căci sfîntul fiind pus pe plută, pluta aceea plutea în susul rîului, împotriva apei, care este la podul cel mare nefiind dusă de nimeni, decît de puterea lui Dumnezeu. Și plutea spre mînăstirea Sfîntului Gheorghe care se afla departe de cetate ca la trei stadii. Iar oamenii, văzînd minune ca aceasta, s-au înspăimîntat și părăsind răutatea își rupeau hainele și se tînguiau, zicînd: "Am greșit și am făcut nedreptate. Oameni fiind, am judecat pe păstor". Și alergau pe mal, rugînd pe sfînt să le ierte păcatul și să se întoarcă la scaunul său. "Iartă-ne nouă, părinte - ziceau -

întru neștiință și-am greșit. Să nu pomenești răutatea noastră și nu ne lăsa pe noi, fiii tăi". Așijderea și tot clerul, întîmpinînd pe sfînt și plecîndu-și capetele la pămînt, cu lacrimi îl rugă să se întoarcă la scaunul său, iar el, ca un alt Ștefan, întîiul mucenic, se ruga lui Dumnezeu pentru cei ce l-au nedreptățit, zicînd: "Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta". Și s-a oprit la margine, aproape de mînăstire despre care am amintit înainte ca la o jumătate de stadiu și, sculîndu-se de pe plută, a ieșit la mal. Iar poporul căzînd cu plîngere la dînsul, își cerea iertare și se bucura că a îmblînzit pe sfînt și că a descoperit Domnul viața lui cea nevinovată și curată. Iar el, fiind fără de răutate și dîndu-le tuturor iertare, le-a spus cum, umblînd călare pe diavol, a fost în Ierusalim și cum diavolul s-a lăudat asupra lui. Auzind aceasta, toți au proslăvit pe Dumnezeu. Și așa s-a întors sfîntul la scaunul său cu mare cinste și slavă și învăța pe oameni, zicîndu-le: Fiilor, cu cercetare să faceți tot lucrul, ca să nu fiți amăgiți de diavol și ca să nu aflați cîndva răutatea împletită cu bunătatea și să fiți vinovați în fața judecării lui Dumnezeu.

După aceasta mai viețuind puțin sfîntul și cunoscîndu-și ducerea sa la Dumnezeu și-a lăsat omoforul, acum fiind la adînci bătrînețe, și s-a călugărit în marea schimă și l-a numit în schimă cu numele lui cel dintîi, Ioan. Și s-a mutat cu pace la Domnul; iar trupul lui îl pusese în biserica cea mare, în călugărescul chip. După dînsul ridicară la scaun pe Grigorie, fratele lui, care păștea binecinstitoarea turmă, dînd Dumnezeului nostru slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Pomenirea Sfîntului Mucenic Evpsihie (7 septembrie)

Sf. Evpsihie s-a născut și a crescut în Cesareea Capadociei, iar pe vremea împărăției lui Adrian a fost clevetit că nu cinstește pe idolii elinești și i se închină lui Hristos. Pentru aceasta mai marele Capadociei l-a prins și, întinzîndu-l, l-a strujit pe coaste și l-a aruncat în temniță, unde zăcea abia mai trăind; rugîndu-se, i s-a arătat îngerul Domnului și, prin atingerea sa, i-a tămăduit rănile, apoi l-a scos liber din temniță. Această eliberare s-a făcut prin grija lui Dumnezeu, pentru ca multele bogății pe care le avea Evpsihie să nu cadă pe mîinile celor fără de Dumnezeu, ci să se cheltuiască bine la trebuința săracilor, care lucru s-a și făcut; căci pre toate agoniseliile adunate încă de la strămoșii lui le-a împărțit la săraci, iar cîteva le-a dăruit vrăjmașilor săi, celor ce l-au clevetit pe el, cinstindu-i cu daruri ca pe niște făcători de bine ai săi și pricinuitori ai pătimirii sale. Apoi cînd stăpînea în Cesareea Saprikie boierul, iarăși l-au prins pe Sfîntul Evpsihie și spînzurîndu-l l-au strujit rău, după care a luat sfîrșit prin sabie. Deci se spune că în loc de sînge au curs lapte și apă din rănile trupului său.

Cuvînt la Nașterea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu (8 septembrie)

Domnul, Cel ce locuiește în cer, vrînd să Se arate pe pămînt și să viețuiască cu oamenii, mai întîi a pregătit loc de sălășluirea slavei Sale, pe Preacurata Maica Sa. Pentru că este obicei la împărați ca mai înainte să-și pregătească, în cetatea în care vor să meargă, palatul de petrecere. Și, precum palatele împăraților pămîntești se zidesc de prea înțelepții lucrători din materiale mai scumpe, la loc mai înalt, mai frumoase și mai desfătate decît alte locuințe omenești, a trebuit a se zidi așa și palatul cerescului împărat al slavei.

În Legea veche, cînd a vrut Dumnezeu să petreacă în Ierusalim, Solomon l-a zidit Lui casă, cu prea înțeleptul lucrător Hiraam, care era meșter renumit și plin de înțelepciune și de știință, ca să săvîrșească

tot lucrul. Deci, a zidit-o din materii prime prea scumpe, din pietre alese, din lemne binemiroitoare de cedru și chiparos, care se aduceau din Liban, și din aur curat, la un loc prea înalt, pe muntele Morea. Era prea frumoasă, căci a săpat heruvimi pe pereți, și nenumărate feluri de pomi și de flori. Deci, avea și lărgime casa aceea, ca să nu încapă cu înghesuială în ea mulțimea poporului lui Israel. Și a venit întru ea slava Domnului în foc și în nor. Dar nu era de ajuns casa aceea spre a cuprinde întru sine pe Dumnezeu cel neîncăput. Solomon i-a zidit Lui altă casă, dar Cel Prea Înalt nu locuiește în biserici făcute de mâini omenești. "Ce casă îmi veți zidi mie, zice Domnul, sau care este locul odihnei mele?" Deci, a binevoit, la începutul darului celui nou, a I se zidi casă, nefăcută de mână, pe Preacurata, Prea Binecuvântata Fecioara Maria. Și de care lucrători s-a zidit casa aceea? Cu adevărat de cei prea înțelepți, adică de însăși înțelepciunea lui Dumnezeu, după cum zice Scriptura: "Înțelepciunea și-a zidit ei însăși casă". Pentru aceasta toate cele ce se fac cu înțelepciunea lui Dumnezeu sînt fă-cute bune și desăvîrșite. Iar de vreme ce palatul cel însuflețit l-a zidit înțelepciunea lui Dumnezeu Cuvîntul, spunem deci că I s-a zidit lui Dumnezeu desăvîrșită casă; Prea Luminatului Împărat I s-a zidit prea luminat palat; Prea Curatului Mire I s-a pregătit cea prea curată și neîntinată cămară; neprihănitului Mielușel I s-a zidit cea fără de prihană sălășluire, la care lucru Însuși este martor credincios în cer, zicînd către dînsa: "Toată ești bună, cea de aproape a Mea, și prihană nu este în tine". Iar Sfîntul Damaschin zice: "Toată ești cămara Duhului, toată cetatea lui Dumnezeu și noian de daruri, toată frumoasă, toată aproape de Dumnezeu".

Dar din ce fel de material s-a zidit palatul acesta? Din cele cu adevărat prea scumpe; căci ca dintr-o piatră scumpă s-a născut din neamul cel împărătesc, din David, care a biruit pe Goliat prin piatra aceea ce mai înainte închipuia pe Hristos, piatra cea nepusă în praștie. Și ca din niște lemne binemiroitoare de cedru și de chiparos, s-a născut Fecioara Născătoare de Dumnezeu din neamul arhieresc, cel ce aducea lui Dumnezeu jertfe binemiroitoare. Tatăl ei, sfîntul și dreptul Ioachim, era fiul lui Varpafir cel ce-și trăgea obîrșia sa din Natan, fiul lui David, iar mama ei, sfînta și dreapta Ana, era fiica lui Natan preotul din neamul lui Aaron. Și era Preacurata Fecioara după tată din neam împărătesc, iar după mamă din neam arhieresc.

O, Doamne, din cîte prea scumpe materii și din ce prea cinstite neamuri s-a pregătit palatul cel însuflețit al Împăratului slavei! Și precum în casa lui Solomon zidurile cele de piatră și de lemn aveau mai multă cinste decît aurul cel curat cu care erau aurite; tot așa în nașterea Preasfîntei Născătoare de Dumnezeu neamurile bune, cel împărătesc și arhieresc, s-au cinstit mai mult cu curăția deplină a sfinților ei părinți, care este mai scumpă decît tot aurul și argintul și mai cinstită decît pietrele cele de mult preț. Tot lucrul pămîntesc nu este vrednic de cinstea ei, pentru că Preasfînta Fecioară s-a născut din curăția părinților, care este mai presus decît tot neamul bun. Acest lucru îl mărturisește Sfîntul Ioan Damaschin, vorbind așa către sfinții și dreptii dumnezeiești părinți: "O, fericită însoțire, Ioachime și Ano! din rodul pîntecelui vostru cu adevărat fără de prihană v-ați cunoscut!" După cuvîntul Domnului: (r)Din rodurile lor îi veți cunoaște pe dînșiiZ. Ați rînduit viața voastră precum a fost plăcut lui Dumnezeu. Pentru că viețuind în curăție și cuvioșie ați răsărit vistieria fecioriei, pe Fecioara aceea ce a fost mai înainte de naștere fecioară, cu mintea, cu sufletul și după naștere fecioară și totdeauna fecioară, cu mintea, cu sufletul și trupul de-a pururea feciorind.

Deci, se cădea ca fecioria cea născută pe sine din curăție să se aducă trupește pe sine însăși luminii celei uneia născute. O, doime a cinstitelor turturele cuvîntătoare, Ioachime și Ano! Voi, păzind fireasca lege cu curăție, v-ați învrednicit celor mai presus de fire daruri dumnezeiești, pentru că pe Fecioara, dumnezeiasca Maică, voi viețuind cu dreaptă credință și cu cuvioșie, în omenească fire ați născut, ați odrăslit pe cea mai înaltă decît îngerii, pe fiica aceea ce și pe îngeri acum stăpînește. O, prea frumoasă și prea dulce fiică! O, crinule, cel ce ai crescut în mijlocul spinilor, fiind din rădăcină împărătească cea de bun neam! Prin tine împărăția cu preoția s-au îmbogățit!"

Cu aceste cuvinte, Sfîntul Ioan Damaschin arată din ce fel de părinți s-a născut dumnezeiasca Maică, din cît de scumpe materii s-a pregătit palatul Împăratului ceresc. În ce fel de loc s-a doșpit acest aluat însuflețit? Cu adevărat în cel preainalt, pentru că Biserica dă o mărturie ca aceasta despre dînsa: "Cu

adevărat ești Fecioară curată mai presus decât toate". Însă nu cu înălțimea locu-lui, ci cu a bunătăților și cu a darurilor dumnezeiești, pentru că lo-cul unde s-a născut prea Binecuvântata Fecioară era o cetate mică în pământul Galileei, care se numește Nazaret (Despre casa lui Ioachim și Anei, după multă cercetare, n-am putut să aflăm, lămurit, unde a fost. Am găsit scris în unele locuri că a fost în Ierusalim, iar în aceste cărți scrie că în Nazaret, și nedumerirea a rămas tot nedumerire), sub Capernaum, cetatea cea mare, aflându-se neslăvită și necinstită și locuitorii ei defăimați. Mai apoi și pentru Hristos s-a zis: "Din Nazaret oare poate să iasă ceva bun?" Iar Domnul, "Cel ce petrece întru cele înalte și spre cei smeriți privește", a binevoit să se nască Preacurata Maica Sa, nu în Capernaumul cel ce prin mândrie pînă la cer se înălțase, ci în smeritul Nazaret, arătînd că tot ce este între oameni înalt este urîciune înaintea lui Dumnezeu, iar ceea ce este trecut de dînșii cu vederea și defăimat, aceea la Dînsul este înalt și cinstit. La aceasta se mai poate adăuga că din singur numele de Nazaret să se arate înălțimea bunătăților Preacuratei Fecioare. Precum prin nașterea Sa în Betleem, care se tîlcuiește "casa pîinei", a închipuit cu taină că El este pîinea cea coborîță din cer spre însuflețirea și întărirea lumii, așa și în nașterea Preacuratei Maicii Sale în Nazaret, arată cele înalte pentru că Nazaretul se tîlcuiește "înflorit, sfin-țit și deosebit de cele pămîntești, încununat și păzit".

Toate acestea se arată luminos întru Preacurata Fecioară, pentru că ea este floarea ce a răsărit din pomul cel uscat, din pîntecele cel neroditor și sterp și a înnoit firea noastră cea uscată; floarea cea neveștejită, care înflorește pururea prin feciorie, floarea cea cu bun miros care a născut mirosul cel frumos, pe singur Împăratul; floarea care a adus rod pe Hristos Domnul, ceea ce singură a răsărit mărul cel cu bun miros; este sfințită cu darul Sfîntului Duh, cel ce a venit spre dînsa și a umbrit-o. Și este mai sfîntă decât toți sfinții, pentru că a născut pe Cuvîntul, cel mai sfînt decât toți sfinții. Ea este deosebită de păcătoșii pămîntești, căci nici un păcat în toată viața sa n-a cunoscut.

Toți cu David grăiesc: "Fărădelegea mea eu o cunosc și pă-catul meu înaintea mea este pururea". Numai singură aceea gră-iește: "Fără de neleguire am alergat și v-am îndreptat", pentru că ea este îndreptarea oamenilor, nu numai nefăcînd păcatul, ci și pe păcătoși abătîndu-i de la lucrurile cele rele, așa cum zice Biserica spre dînsa: "Bucură-te, ceea ce curățești lucrurile cele spurcate". Ea este încununată cu slavă și cu cinste. Încununată cu slavă, că din împărăteasca rădăcină a răsărit, încununată cu cinste, că din arhierasca seminție a crescut. Încununată cu slavă, că din cei curați și drepți născători a odrăslit; încununată cu cinste, ca cea cinstită prin bunavestire și slujire a arhanghelului; încununată cu slavă ca o maică a lui Dumnezeu. Că ce este oare mai slăvit decât a naște pe Dumnezeu? Încununată cu cinste, ca cea pururea fecioară; căci ce este mai cinstită decât aceasta, ca și după naștere a fi fecioară? Încununată cu slavă cea mai slăvită decât serafimii, care ca un serafim a iubit pe Dumnezeu; încununată cu cinste, cea mai cinstită decât heruvimii, ca ceea ce pe heruvimi cu înțelepciunea și cu cunoștința cea dumnezeiască i-a covîrșit. "Iar slavă, cinste și pace se cuvine tot omului care face binele", zice apostolul. Și cine din pămînteni s-a aflat lucrător de bunătăți mai bun decât Preacurata Fecioară? Toate poruncile Domnului le-a păzit, toată voia Lui a făcut-o, toate cuvintele Lui le-a luat în minte, toate graiurile Lui le-a ascuns în inima sa, toate lucrurile cele de milostivire le-a arătat celor de aproape. Deci, cu vrednicie s-a încoronat ca o lucrătoare a tuturor faptelor bune. Este încă și păzită, că vistieria curăției sale feciorești o păzea cu strășnicie, încît nici îngerului nu voia să o încredințeze, pentru că, văzînd pe înger, s-a tulburat de cuvîntul lui și gîndea în ce chip va fi acea închinare?

Toate acestea Nazaretul, prin numirea sa, le-a arătat a fi în Preacurata Fecioară și cine nu va zice că palatul acesta înalt al lui Hristos, cu bunătățile și dumnezeieștile daruri nu este foarte înăl-țat? Înaltă este, că din cer s-a dăruit, deși pe pămînt din pămînteni s-a născut. Din cer, că precum zic unii din gînditorii de Dumnezeu, arhanghelul Gavriil, cel ce a binevestit lui Zaharia nașterea lui Ioan, același a binevestit lui Ioachim și Anei zămislirea Preasfîntei Născătoare de Dumnezeu, acela a adus din cer și numele ei cel prea binecuvîntat zicînd către maica cea neroditoare: "Ano, Ano, vei naște pe fiica cea prea binecuvîntată și se va chema numele ei Maria".

Drept aceea fără îndoială poate să se numească cetate sfântă, Ierusalim nou, pogorît din cer de la Dumnezeu și locaș al lui Dumnezeu între oameni. Înalt este lăcașul lui Dumnezeu, că mai presus de serafimi s-a înălțat, născînd pe Împăratul Hristos. "O, înălțime, cu anevioie de suit de gîndurile omenești!"

Dar ce fel de frumusețe are Fecioara Maria, palatul cel dumnezeiesc al lui Hristos, să ascultăm pe același Ioan Damaschin, care zice așa: "S-a adus lui Dumnezeu, Împăratul tuturor, îmbrăcată cu bună podoabă a faptelor bune, ca și cu o haină de aur și înfrumusețată cu darul Duhului Sfînt, a cărei slavă este înăuntru. Că precum la toată femeia, bărbatul este slava ei cea din afară, așa sla-va Născătoarei de Dumnezeu este înăuntru, adică rodul pîntecelui ei". Și iar zice același: "Fecioară de Dumnezeu dăruită, biserică sfîntă a lui Dumnezeu, pe care acel începător de lume, Solomon, a zidit-o, și în dînsa a pietruit, nu cu aur împodobită, nici cu pietre neînsuflețite, ci, în loc de aur, strălucind cu Duhul, iar în loc de pietre scumpe, avîndu-l pe Hristos mîrgăritarul cel de mult preț". O podoabă ca aceasta este înfrumusețarea palatului acestuia, mult mai frumoasă decît ceea ce a fost în biserica lui Solomon, în care se vedeau închiphuite asemănări de heruvimi, de pomi și de flori. Dar și în această însuflețită biserică, în Preacurata Fecioară, se văd arătate chipuri de heruvimi, căci vița sa cea de heruvim nu numai s-a asemănat heruvimilor, dar i-a și întrecut.

Dacă Biserica a obișnuit a-i numi heruvimi pe alți sfinți, cîntînd: "Ce vă vom numi pe voi, sfinților? Heruvimi, că întru voi s-a odihnit Hristos", cu atît cu cît mai ales Fecioara Născătoarea de Dumnezeu este heruvim, în care s-a odihnit trupește Hristos și pe mîinile ei cele preacurate a șezut Dumnezeu ca pe un scaun: "scaun de heruvimi, fecioara". A închiphuit în sine și asemănările pomilor celor bine roditori, făcîndu-se, duhovnicește, măslin roditor în casa lui Dumnezeu și finic înfloritor. Pentru aceasta acum se numește mlădița de viață purtătoare, Biserica cîntînd așa: "Din cea neroditoare rădăcină, mlădiță de viață purtătoare ne-a odrăslit nouă pe Maica Sa, Dumnezeu minunilor". Deci, acestea toate se grăiesc pentru frumusețele ei cele duhovnicești. Dar, pe lîngă acestea, și de cele trupești nu era lipsită, după cum adevăresc mulți dascăli bisericești, că în toată partea cea de sub soare n-a fost și nu va fi fecioară așa de frumoasă, precum a fost Fecioara Născătoare de Dumnezeu, pe care, Sfîntul Dionisie Areopagitul, văzînd-o, voia să o numească Dumnezeu, de nu ar fi știut pe Dumnezeu cel născut dintr-însa. Pentru că dumnezeiescul dar de care era plină strălucea din prealuminată fața ei. Un palat ca acesta înainte și-a gătit Lui pe pămînt, Împăratul cel ceresc frumos cu sufletul și cu trupul, ca o mireasă împodobită bărbatului său. Dar încă și desfătat: "Pîntecele ei mai desfătat decît cerurile l-au lucrat". Și au încăput întru dînsa Cel neîncăput, Hristos Dumnezeu.

Cea desfătată sălășluire a Cuvîntului, Preacurata Fecioară, nu numai lui Dumnezeu Cuvîntul, ca unui împărat este desfătată, ci și nouă, robilor celor ce alergăm către Dumnezeu, Cel ce S-a sălășluit într-însa. Pe Dumnezeu L-a încăput în pîntece, iar pe noi ne înca-pe în a sa milostivire. Vasul cel ales, Sfîntul Apostol Pavel, pornindu-se spre milostivire, zicea către iubii săi: "Inima noastră s-a lărgit, aveți loc destul întru noi". Dar, la care din sfinți poate să se găsească milostivirea așa de desfătată spre încăperea tuturor, pre-cum, după Dumnezeu, a Mariei? Că încape aicea atît cel curat, după cum și păcătoșului iarăși nu-i este strîmt aici. Acolo cel pocăit are locul său și disperatul asemenea cu cel nepocăit. Ca și în corabia lui Noe neoprită, nu numai celor curate, ci și vietăților celor necurate se află scăpare.

Întru a ei milostivire toți cei scîrbiți, năpăstuiți, flămînzi, învi-forați și bolnavi află loc de ajuns, pentru că nu știe să fie nemi-lostivă cea al cărei pîntece ne-a născut nouă pe prea Bunul Dumnezeu. Mulți străjeri înarmați păzesc palatele împăraților pă-mîntești și nu dau voie tuturor ce voiesc să între într-însele, ci îi opresc și îi întreabă de unde și la ce vin. Iar palatul lui Hristos cel însuflețit, deși este înconjurat de heruvimi și de serafimi și de nenumărate cete ale îngerilor și ale tuturor sfinților, la ușa milostivirii îndurărilor ei nimenea nu oprește pe cela ce va să între. Nu-i o-presc străjerii, nu-i gonesc ostașii, nici la ce vin nu-i întreabă, ci fără de apărare intră cu rugăciunea, și primește dar spre cererea cea de folos.

Drept aceea să alergăm la milostivirea celei ce s-a născut din pîntece neroditor, dîndu-i ei o închinăciune ca aceasta: "Bucură-te, palatul cel cu totul fără de prihană al Împăratului tuturor! Bucură-te, sălășluirea lui

Dumnezeu, Cuvîntului, căreia, și ție, fiicei părintelui, Maicii Fiului, miresei Sfîntului Duh, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh de la noi cei din țărîină, să fie cinste și slavă în veci". Amin.

În această zi în Prolog se pomenește și despre oarecare plăcut al lui Dumnezeu, Nichita, ce s-a numit Hartularie, fiind pus în povestire de preotul care a avut vrajbă cu diaconul Sozont.

Pentru praznicul de acum noi l-am istorisit mai înainte.

Viața Sfinților, dreptilor și dumnezeieștilor părinți Ioachim și Ana (9 septembrie)

(Sfîntul Epifanie și Sfîntul Ioan Damaschin, Cartea 4, pentru credință, cap. 15)

Sfîntul și dreptul Ioachim a fost din seminția lui Iuda, trăgîndu-și neamul din casa lui David împăratul în acest chip: din neamul lui Natan fiul lui David s-a născut Levi, iar Levi a născut pe Melhie și pe Pamfir; Pamfir a născut pe Varpafir, iar Varpafir a născut pe Ioachim, tatăl Născătoarei de Dumnezeu. Acesta petrecea în Nazaretul Galileii, avînd soție pe Ana din seminția lui Levi, din neamul lui Aaron, fiica lui Mathan preotul care a preoțit în zilele Cleopatrei și ale lui Casopar, împărații Perșilor, mai înainte de împărăția lui Irod, fiul lui Antipater. Iar Mathan avea femeie pe Maria din seminția lui Iuda din Betleem și a născut cu dînsa trei fiice: pe Maria, pe Sovia și pe Ana.

Deci, s-a măritat cea dintîi Maria, în Betleem, și a născut pe Salomeea. S-a măritat și Sovia, cea de-a doua, de asemenea în Betleem, și a născut pe Elisaveta, maica lui Ioan Înainte Mergătorul. Iar a treia, Sfînta Ana, maica Preasfîntei Născătoarei de Dumnezeu, a fost precum am zis, soția lui Ioachim în pămîntul Galileei, din cetatea Nazaret. Această însoțire de neam mare, Ioachim și Ana, viețuind după lege, drepti au fost înaintea lui Dumnezeu; iar fiind îndestulați cu bogăția cea materialnică, mai presus de toate aveau pe cea duhovnicească. Și așa, cu toate bunătățile se înfrumusețau ei, umblînd în toate poruncile Domnului fără de prihană. Iar la tot praznicul deosebeau din averile lor două părți, din care o parte o dădeau lui Dumnezeu la bisericile trebuințe, iar cealaltă parte la săraci. Și atît au plăcut lui Dumnezeu, încît i-a învrednicit pe ei să fie născători Fecioarei celei fără de prihană, pe care mai înainte a ales-o Lui spre maică.

Din aceasta este cunoscută viața lor cea sfîntă, plăcută lui Dumnezeu și cinstită, că li s-a dat lor fiica cea mai sfîntă decît toți sfinții și decît heruvimii mai cinstită, care mai mult decît toți a plăcut lui Dumnezeu. Că nu era în acea vreme pe pămînt, între oa-meni, mai bine primiți lui Dumnezeu decît acești doi, Ioachim și Ana, pentru viața lor cea neprihănită. Astfel că un dar ca acesta nu li s-ar fi dăruit lor dacă nu ar fi prisosit dreptatea și sfințenia lor mai mult decît a altora. Ci, precum singur Domnul avea să se întrupeze din Preasfînta, Precurata Maică, așa se cădea ca și Maica Domnului să se nască din părinți sfinți și curați. Căci, precum și împărații își fac porfirele lor, nu din postav simplu, ci din pînzeturi țesute cu aur, așa și Împăratul ceresc a voit să aibă pe Maica Sa cea Precurată, întru al cărei trup ca într-o porfiră împărătească avea să se îmbrace, nu din neînfrîinate însoțiri, ca din niște postav prost, ci din părinți curați și sfinți, ca dintr-o țesătură de aur. Maica Domnului de demult a fost preînchipuită prin sfîntul cort, despre care a poruncit Dumnezeu lui Moise să-l facă din postav mohorît, roșu și din vison, întrucît cortul a simbolizat pe Fecioara Maria în care, sălășluindu-se Dumnezeu, după cum este scris, avea să petreacă cu oamenii. "Iată cortul lui Dumnezeu este cu oamenii și El va locui cu dînșii" (Apoc. 21, 3).

Deci, materialul mohorît și roșu, precum și visonul din care s-a alcătuit cortul închipuiau pe mama Maicii lui Dumnezeu, care din curăție și din înfrînare s-a născut.

Dumnezeiasca voință, mai întâi, a ținut multă vreme însoțirea acestor sfinți fără de fii, ca prin zămislirea și nașterea unei fecioare ca aceasta să se arate și puterea darului lui Dumnezeu, și cinstea celei născute, și vrednicia părinților ei. Pentru că a face să nască pîntecelul cel neroditor și sterp, aceasta este puterea darului dumnezeiesc, fiindcă aici nu firea, ci Dumnezeu Cel ce biruiește firea dezleagă legăturile nerodirei. A se naște din cei neroditori și stră-îni, aceasta este cinstea celei născute, care a ieșit nu din părinți care s-ar fi sîrguit la fapte trupești, ci din cei înfrînați, fiind ei la bătrînețe; pentru că petrecuseră în însoțire, neavînd fii, cincizeci de ani. Se arată și aici vrednicia părinților Maicii Domnului, că după lunga lor nerodire au născut pe bucuria a toată lumea. În acest lucru Sfinții Ioachim și Ana s-au asemănat Sfîntului Patriarh Avraam și soției lui, cinstitei Sara, care la bătrînețe a născut pe Isaac, după făgăduință. Iar noi zicem că mai mult decît Avraam este aici, că pe cît este mai mare Fecioara Maria decît Isaac, pe atît mai mare este vrednicia lui Ioachim și a Anei, decît a lui Avraam și a Sarei. Dar la această vrednicie nu au ajuns pînă ce nu au rugat pe Dumnezeu în amărăciunea sufletului lor și în mîhnirea inimii, cu mult post și cu rugăciuni. Că înainte merge mîhnirea și apoi vine bucuria. Și înainte mergătoare a cinstei este necinstea și povățu-itoare spre cîștigarea celor bune este cererea, rugăciunea cu lacrimi către Dumnezeu.

Cînd se mîhneau ei mult și se tînguiau pentru nerodirea lor, a adus Ioachim daruri Domnului Dumnezeu în biserica Ierusa-limului la un praznic mare, în care toți fiii lui Israel aduceau darurile lor lui Dumnezeu. Iar Isahar, arhiereu fiind atunci, n-a voit să primească darurile lui Ioachim și l-a defăimat cînd le-a adus, ocărîndu-l pentru nerodire: "Nu se cade a primi din mîinile tale daruri, că ești fără de fii, neavînd dumnezeiasca binecuvîntare, pen-tru oarecare tainuite păcate ale tale". Asemenea și un oarecare evreu, din seminția lui Ruvim, aducînd darurile sale cu ceilalți oa-meni, a ocărît pe Ioachim, zicîndu-i: "De ce apuci înaintea mea, aducînd darul lui Dumnezeu? Nu știi că ești nevrednic să aduci cu noi daruri, de vreme ce nu ai lăsat seminție în Israel?"

Acestea auzindu-le Ioachim s-a mîhnit și s-a dus de la biserica Domnului foarte întristat, rușinat și defăimat și i s-a întors lui praznicul acela în plîngere și bucuria praznicului aceluia în tînguire. Și nu s-a întors atunci la casa lui, de mîhnirea cea mare, ci s-a dus în pustie, la păstorii turmelor sale, și acolo a plîns pentru două lucruri: pentru nerodire și pentru defăimare și ocară. Apoi, adu-cîndu-și aminte de Sfîntul Avraam strămoșul, căruia i-a dat Dumnezeu fii după ce îmbătrînise, a început a se ruga Domnului cu dinadinsul, ca și el de aceeași binecuvîntare să se învrednicească, ca auzit și miluit să fie, ca să se ridice ocară lui dintre oameni și să se dea rod însoțirii lui la bătrînețe, precum oarecînd lui Avraam, ca să poată a se numi tată de fii, iar nu ca un neroditor și lepădat de Dumnezeu să rabde de la oameni ocară. Și a adăugat la rugăciune post, patruzeci de zile, nevrînd să guste pîine. "Nu voi da - zicea - gurii mele hrană, nici mă voi întoarce la casa mea, ci lacrimile me-le să-mi fie mie hrană și pustia aceasta casă, pînă ce va auzi și mă va cerceta pe mine Domnul Dumnezeu lui Israel".

Asemenea și Ana, femeia lui, în casă șezînd și înștiințîndu-se că arhiereul nu a vrut să primească darurile lor, ocărîndu-i pentru nerodire, și că bărbatul ei, de mîhnire, lăsînd-o pe ea, s-a dus în pustie, plîngea cu nemîngîiate lacrimi. "Acum - zicea - sînt mai ticăloasă decît toți: de Dumnezeu lepădată, de oameni defăimată și de bărbat lăsată. Deci de care lucru mai întâi voi plînge? Oare pentru văduvia mea sau pentru nerodire? Oare pentru sărăcia mea sau că nu m-am învrednicit a mă numi maică?" Și se tînguia cu amar în toate zilele acelea. Iar o slujnică a ei, anume Iudit, o mîn-gîia pe ea, dar nimic n-a sporit, pentru că cine putea să o consoleze pe dînsa?!

Odată, tînguindu-se, a intrat în livada sa și, șezînd sub un co-pac de dafin, a suspinat din adîncul inimii. Și ridicîndu-și cu lacrimi ochii săi spre cer, a văzut în copac un cuib de pasăre avînd pui mici. Și de acolo, luînd pricină de mai mare durere a inimii, a înce-put a striga: "Vai, mie, celei lipsite! Că eu singură sînt mai păcă-toasă între fiicele lui Israel! Eu singură decît toate mai defăimată între femei. Toate își poartă rodul pîntecelui pe mîinile lor, toate de fiii lor se mîngîie, iar eu singură sînt străină de acea mîngîiere.

Vai, mie! Că toate în biserica lui Dumnezeu se primesc cu darurile și au cinste pentru a lor naștere de fii, iar eu singură de la biserica Dumnezeului meu sînt lepădată. Vai, mie! Cine mai este ca mine? Nici cu păsările cerului nu m-am asemănat, nici fiarelor pămîntului, pentru că acelea sînt roditoare înaintea ta, Doamne Dumnezeule, iar eu neroditoare mă aflu. Nici pămîntului nu m-am asemănat, căci acela răsare și și crește semințele sale și, roduri aducînd, Te binecuvîntează pe Tine, Tatăl cel ceresc, iar eu sînt singură și fără de fii pe pămînt. Vai mie, Doamne, Doamne! Eu, păătoasa, singură am sărăcit de facerea de roade. Tu, Cela ce ai dat Sarei oa-recînd, la bătrînețele cele prea adînci, fiu pe Isaac; Tu, Cela ce ai deschis pîntecele Anei, mama lui Samuil, proorocul tău, caută acum spre mine și ascultă rugăciunile mele! Adonai Savaot! Știi ocara nerodirii, deci singur să-mi dezlegi durerea inimei mele și să deschizi jghiaburile pîntecelui și pe cea neroditoare să o arăți rodi-toare, ca pe cea născută în dar să o aducem Ție, binecuvîntînd, cîntînd, și cu un gînd slăvind milostivirea Ta".

Unele ca acestea cu plîngere și cu tînguire grăindu-le, iată în-gerul Domnului i s-a arătat ei, zicîndu-i: "Ano, Ano, s-a auzit rugă-ciunea ta și suspinurile tale au străbătut norii, iar lacrimile tale au ajuns înaintea lui Dumnezeu și, iată, vei zămisli și vei naște pe fiica cea prea binecuvîntată, pentru care se vor binecuvînta toate semin-țiile pămîntului. Printr-însa se va da mîntuire la toată lumea și se va chema numele ei Maria".

Deci, auzind aceste cuvinte îngerești, Ana s-a închinat lui Dumnezeu și a zis: "Viu este Domnul Dumnezeu, că de voi naște prunc, îl voi da pe el spre slujba Lui, ca să fie slujind și lăudînd nu-mele Lui cel sfînt ziua și noaptea, în toate zilele vieții sale". Apoi, umplîndu-se de negrăită bucurie, Sfînta Ana a alergat la Ierusalim cu sîrguință, ca acolo mulțumita și rugăciunile sale să le dea lui Dumnezeu, pentru cercetarea Lui cea milostivă.

În același ceas, același înger s-a arătat lui Ioachim în pustie, zicîndu-i: "Ioachime, Ioachime, a auzit Dumnezeu rugăciunea ta și a voit să-ți dea ție darul Său că, iată, femeia ta, Ana, va zămisli și va naște ție o fiică, a cărei odrăslire pe pămînt la toată lumea va fi bucurie! Și acesta să-ți fie ție semnul adevăratei mele bune vestiri: să mergi în Ierusalim la biserica Domnului și acolo vei afla, la porțile cele de aur, pe soția ta Ana, căreia aceeași bucurie i s-a vestit". Deci, se mira Ioachim de această bună vestire îngerească și preamărea, mulțumind lui Dumnezeu cu inima și cu gura de o milostivire ca aceasta a Lui. Apoi a alergat degrabă, bucurîndu-se și veselindu-se, la biserica Domnului și, precum i-a zis îngerul, a aflat pe Ana la porțile cele de aur rugîndu-se lui Dumnezeu, căreia i-a spus de buna vestire îngerească. Asemenea și ea i-a spus lui că a văzut și a auzit de la înger spunîndu-i pentru zămislire. Deci, proslăviră pe Dumnezeu Cel ce a făcut cu dînșii o milă ca aceea, Căruia, închinîndu-I-se în sfînta biserică, s-au întors la casa lor. Și a zămislit Sfînta Ana în ziua a noua a lunii lui decembrie, iar în septembrie, la opt zile, a născut pe fiica cea preacurată și bine-cuvîntată Fecioara Maria, pe începătoarea și mijlocitoarea mîntuirii noastre, de a cărei naștere cerul și pămîntul s-au bucurat.

Și a adus Ioachim lui Dumnezeu daruri mari, jertfe și arderi de tot și s-a binecuvîntat de arhieru, de preoți, de leviți și de tot poporul că s-a învrednicit de binecuvîntarea lui Dumnezeu. Deci a făcut Ioachim ospăț mare în casa sa și toți se veseleau, lăudînd pe Dumnezeu.

Apoi, crescînd Fecioara Maria, o păzeau părinții ei ca lumina ochilor, știind din descoperire dumnezeiască că va să fie lumină a toată lumea și înnoire a firii omenești. Deci o creșteau pe ea pre-cum se cădea aceleia care avea să fie mamă a Mîntuitorului nostru, nu numai iubind-o pe ea ca pe o fiică dorită de mulți ani, ci și cin-stind-o ca pe o stăpînă a lor, pentru că-și aduceau aminte de înge-reștile cuvinte cele zise pentru ea și înainte vedeau în duh cele ce erau să fie întru dînsa. Pentru că Fecioara, fiind plină de harul lui Dumnezeu, de același har și pe părinții săi în taină îi îmbogățea, nu într-alt chip, ci precum soarele cu razele sale luminează stelele ce-rului, împărțindu-le lor lumina sa. Așa Maria cea aleasă, ca un soare strălucea pe Ioachim și pe Ana cu razele darului celui dat ei, încît erau plini de duhul lui Dumnezeu și cu dinadinsul credeau împlinirea cuvintelor îngerești.

Apoi, cînd era de trei ani, prin dumnezeiască poruncă au dus-o pe ea cu slavă în biserica Domnului, petrecînd-o cu făclii, și au dat-o pe ea lui Dumnezeu ca dar precum se făgăduiseră. Iar după ducerea ei, trecînd cîțiva ani, Sfîntul Ioachim a trecut din aceste de aici, avînd vîrsta de optzeci de ani, iar Sfînta Ana, fiind văduvă, a lăsat Nazaretul și a mers la Ierusalim și acolo petrecea aproape de fiica sa cea prea sfîntă, rugîndu-se în biserica lui Dumnezeu. Petrecînd în Ierusalim doi ani, s-a odihnit în Domnul, avînd șaptezeci și nouă de ani.

Deci, o, cît de binecuvîntați sînteți, sfinților părinți Ioachim și Ana, pentru cea prea binecuvîntată fiică a voastră! Încă îndoit sîn-teți binecuvîntați pentru Domnul nostru Iisus Hristos, în Care s-au binecuvîntat toate neamurile și toate semințiile pămîntului. Cu drept cuvînt v-au numit pe voi Sfînta Biserică părinți ai lui Dumnezeu. Pentru că pe Cel ce S-a născut din fiica voastră cea prea sfîntă, Dumnezeu Îl cunoaștem, Căruia acum, în cea cerească îna-inte stare aproape fiind, rugați-vă ca și noi să nu fim depărtați de bucuria voastră care petrece în veci. Amin.

Unii zic cum că Mathan, tatăl Sfintei Ana și moșul după ma-mă al Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, ar fi născut pe Iacov, tatăl lui Iosif teslarul. Dar aceasta este o greșeală, care mi se pare a fi ieșit de acolo că la evanghelistul Matei, în cap. I, se pomenește Mathan, tatăl lui Iacov, așa: Eleazar a născut pe Mathan, iar Ma-than a născut pe Iacov, iar Iacov a născut pe Iosif, bărbatul Mariei. Oarecare socotind că același Mathan este tatăl lui Iacov și tatăl ce-lor trei fiice - Maria, Sovia și Ana, au scris că nu Mathan au născut pe Iacov și pe cele trei fiice; ci altul este acesta și altul acela. Pentru că acesta a fost din seminția lui Levi, din fiii lui Aaron, preot, iar altul cel de la Evanghelie. Acela era din seminția lui Iu-da, din casa lui David împăratul, al douăzeci și treilea de la neamul lui David și al lui Solomon, pe care Sfîntul Epifanie, în cuvîntul la nașterea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu și Sfîntul Ioan Da-maschin în cartea 4, cea pentru credință, în cap. 15, scriu așa: "Din seminția lui Solomon, fiul lui David, s-a născut Mathan. Acesta a născut pe Iacov, tatăl lui Iosif, și a murit, și a luat Melhi pe femeia lui, pe mama lui Iacov, din seminția lui Natan, fiul lui David, fiul lui Levi, fratele lui Pamfir, care a fost tatăl lui Varpafir și moș lui Ioachim, iar strămoș era Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu. Și a născut Melhi, din mama lui Iacov pe Ili, și era Iacov din sămînța lui Solomon, iar Ili era din sămînța lui Natan. Deci, și-a luat femeie și a murit fără de fii. Iar după dînsul Iacov, care era fratele lui de o mamă, dar nu de un tată, i-a luat pe femeia lui, deoarece legea poruncește: De va muri cineva neavînd fii, să ia fratele lui pe femeia lui și să ridice sămînță fratelui său. Deci, după acea lege, a luat Iacov pe femeia fratelui său și a născut pe Iosif teslarul, logodnicul Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu; și era Iosif fiul amîndorura; al lui Iacov după fire, iar al lui Ili după lege. Pentru aceasta, Sfîntul evanghelist Luca, scriind de neamul lui Hristos, a pus lui Iosif pe Ili tată, grăind pentru Hristos: Fiind precum se părea, fiu al lui Iosif, al lui Ili, al lui Mathan. Pe Ili îl pune în locul lui Iacov. Iar cum că Mathan, preotul, cel ce a născut trei fiice, nu acela era pe care Evanghelistul în neamul lui Hristos îl pomenește, din aceasta se arată cu dinadinsul. Sfîntul Evanghelist Luca scrie pentru Zaharia, tatăl Înainte Mergătorului Ioan, așa: A fost în zilele lui Irod, împăratul Iudeii, un preot, anume Zaharia, și femeia lui din fiicele lui Aaron, numele ei Elisaveta. Iar pe Elisaveta a născut-o Sovia, fiica lui Mathan preotul și era Mathan moș Elisavetei după mamă. Deci, de ar fi fost Mathan unul și același cel din cartea neamului lui Hristos, apoi n-ar fi zis evanghelistul, "femeia lui din fiicele lui Aaron", ci cu adevărat ar fi zis, femeia lui din fiicele lui David, de vreme ce Mathan cel din cartea nașterii era pus nu din casa lui Aaron, ci din a lui David, din sămînța lui Solomon. Dar de vreme ce acest Mathan preotul, altul era de cel din cartea nașterii, nu din David, ci din Aaron trăgîndu-și seminția sa, pentru aceea evanghelistul Luca, de nepoata lui, de Sfînta Elisaveta, femeia lui Zaharia a scris: "Femeia lui era din fiicele lui Aaron!"

De aici se dovedește că altul este Mathan cel din cartea naș-terii, care a născut pe Iacov tatăl lui Iosif, și altul este Mathan acesta preotul Domnului, care a născut cele trei fiice: pe Maria, pe Sovia și pe Ana, maica Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu. Aceasta se înștiințează și de Sfîntul Mucenic Ipolit, pe care Nichi-for Calist în cartea 2, cap. 3, îl aduce mărturie. Acela, scriind de neamul Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, pomenește pe Ma-than preotul, moșul după mamă al Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, că a născut trei fiice. Iar nu pomenește că acel preot ar fi născut pe Iacov, tatăl lui Iosif, ci numai fiicele, iar

fiu nici unul. Și încă să mai știm și aceasta, că seminția lui Iuda și casa lui David nu erau preoți, ci numai seminția lui Levi și casa lui Aaron.

Arătat este deci că altul era tatăl lui Iacov, și altul, tatăl celor trei fiice.

Nu fără trebuință mi se pare să știm și aceasta că în așezământul cel vechi a poruncit Dumnezeu să nu-și ia lor femei din altă seminție, nici femeile să nu se mărite în altă seminție, ci fiecare în moștenirea sa să se însoare. Drept aceea aici se va mira cineva, de ce Mathan preotul și-a luat femeie din altă seminție, din seminția Iudei? Asemenea și Sfântul Ioachim, fiind din casa lui David, a luat pe Sfânta Ana din fiicele lui Aaron. Oare n-a greșit, călcând porunca Domnului? N-a greșit! Că deși altor seminții ale lui Israel le-a fost poruncit ca fiecare în al său neam să se însoare și să se mărite, însă, precum Sfântul Epifanie mărturisește, nu era oprită seminția Iudei ca să se unească cu a lui Levi; casa cea împărătească să fie rudenie cu casa cea preotească, la care lucru începător a fost cel mai dintâi arhiereu Aaron, care a luat pe Elisaveta, fiica lui Aminadav, sora lui Naason, care atunci era domn în Iudeea. Asemenea și Iodae, arhiereul cel ce a luat pe Iosavet, fiica lui Ioram, împăratul Iudeii, sora lui Ohozie.

Aceasta s-a făcut cu rânduiala lui Dumnezeu, ca Preacurata Fecioară să fie fiică și împărătească și arhierească, fiindcă avea să nască pe Hristos, împăratul și arhiereul.

Pățimirea Sfântului Mucenic Severian (9 septembrie)

Împărățind Liciniu, rău credinciosul împărat, când sfinții patruzeci de mucenici au fost prinși de Agricola, dregătorul Sevastiei, și aruncați în temniță, atunci era acolo un bărbat anume Severian, de neam boieresc, crezând în Dumnezeul nostru Iisus Hristos. Acesta, adeseori cercetând în temniță pe sfinții mucenici, îi întărea pe dînșii spre nevoința mucenicească cea pentru Hristos. Iar ei, de dragostea cea spre Dumnezeu atât s-au aprins ca de foc, încît nici iezerul Sevastiei n-a putut să stingă văpaia cea dumnezeiască dintr-înșii. Așa au stat, cu un suflet mărturisind numele lui Iisus Hristos înaintea prigonitorului și pînă la moarte s-au nevoit pentru dînsul. Iar după ce au pățimit și și-au luat cununile mucenicești acei patruzeci de răbdători de chinuri, atunci a sosit și vremea sfântului Severian ca să iasă la aceeași nevoință și luptă, la care pe alții, cu cuvintele, îi îndemna. Pentru că apropiindu-se clevetitorii de dregătorul îi ziseră: "Cinstea marilor noștri zei se micșorează în cetatea aceasta de către Severian care nu numai singur nu-i cinstește pe ei și nu li se închină, dar și pe mulți alții îi sfătuiește ca să ocărăscă și să defăimeze pe zeii noștri. Și crezând singur în cel răstignit, îi învăța și pe ceilalți la aceeași credință, și, iată, nu puțin popor a tras în urma sa. Deci, de nu-l vei pierde pe acesta, apoi, toată cetatea se va întoarce după dînsul și se vor mînia zeii pe cetate și o vor lăsa pe ea. Apoi și împăratul, cînd va auzi despre aceasta, nu ne va cruța pe noi".

Atunci Lisie, care înlocuia în dregătorie pe Agricola, auzind acestea, a trimis pe slujitori ca să-l prindă pe Severian și să-l aducă la el. Iar ostașul lui Hristos, neașteptînd pînă ce vor veni trimișii ca să-l prindă pe el, apucînd înainte de venirea lor, a mers singur și, stînd înaintea dregătorului, a început cu limbă slobodă a grăi către dînsul zicîndu-i cu îndrăzneală: "Dar au nu-ți ajunge ție pierzarea ta, o, boierule, ci și sufletele noastre voiești să le pierzi și ca pe o dobîndă să le dai dracilor tăi? Ci să știi că ai nimerit aici peste bărbați tari, iar nu peste nerăbdători și fricoși. Pentru că mie, precum grăiește Pavel învățătorul meu, viața îmi este Hristos, și moartea un cîștig" (Fil. 1,21).

Deci Lisie, auzind aceste cuvinte îndrăznețe ale sfântului, a tăcut puțin, apoi, uitîndu-se la cei ce erau de față și cu mîna ară-tînd spre Severian, a zis cu mînie: "Luați-l pe el și cu vîne de bou crude să-l bateți, ca să învețe a grăi cu blîndețe înaintea stăpînirii!"

Iar bătut fiind sfântul, se veselea că s-a învrednicit a lua rane pentru Hristos și cuvintele psalmistului avându-le ca pe o răcorire, în durerile bătăilor sale, cânta: "Pe spatele mele au lucrat păcătoșii; îndelungat-au fărădelegea lor". Iar prigonitorul, văzînd că osteniseră slujitorii, iar pe mucenic mai luminat la față și mai îmbărbătat îl vedea, a poruncit ca să înceteze a-l mai bate. Apoi a zis către dîn-sul: "Iată, poți să cunoști din bătăile ce le-ai suferit, că nici o mîn-gîiere, nici o fericire îți aduce ție Hristosul tău". Iar mucenicul i-a răspuns: "De n-ar fi ochii tăi sufletești întunecați cu întunericul ne-dumnezeirii, ți-aș arăta ție cît de multe bunătăți îmi mijlocesc mie, de la Hristosul meu, pătimirile mele. Iar acum ce să mai fac, aprinzînd celui orb lumina sau cîntare cîntînd surdului? De n-ai fi fost orb și surd, o, judecătorule, ai fi cunoscut darul lui Hristos și puterea care mă întărește pe mine".

Acestea și mai multe altele grăind sfântul, spre mai mare mînie s-a pornit prigonitorul și, spînzurînd pe mucenic de un lemn, a poruncit ca să-i strujească trupul cu unghii de fier. Iar el, într-aceea cumplită durere aflîndu-se, se ruga zicînd: "Iisuse Hristoase, Cel ce ai fost răstignit pe cruce și ai surpat mîndria vrăjmașului și pînă acum ești laudat pentru toate lucrurile tale minunate, vino ca să-mi ajuți mie și sfărîmă brațul chinuitorului, iar mădulările mele cele rupte adună-le, și-mi dă mie ca bine să trec nevoița muceniciei".

Deci, se schimbau slujitorii cei ce chinuiau pe sfântul și chinuindu-l mult, l-au dezlegat de pe lemn și l-au dus în temniță după porunca prigonitorului. Iar sfântul mucenic, mergînd la temniță, prea dulce ritor s-a arătat; ca și cum nu simțea durerile, se lauda cu rănile cele suferite pentru Hristos și, mergînd prin mijlocul cetății, către mulțimea poporului ce privea la dînsul, cu față luminoasă și cu glas dulce, arătîndu-și rănile sale, grăia: "Priviți-mă, oamenilor, și în ce fel de bună norocire sînt acum, înțelegeți. Vouă, socotesc, vi se pare că sînt mai ticălos și mai mișel decît toți că nu numai de dregătoria mea cea vremelnică și de bogăție m-am lipsit, ci și de singură sănătatea mea. Dar eu sînt cu mult mai fericit decît voi toți, pentru că ranele mele acestea pentru Hristos Iisus, Domnul meu, îmi sînt mai dulci decît toate dulcețile cele pămîntești. Curgerea aceasta a sîngelui și rușinea mai cinstită-mi este mie decît porfira cea împărătească. Chinul aceasta mai primit îmi este mie decît toate desfătările voastre pe care voi le iubiți; iar dregătoria mea cea dintîi și bogăția ce era, au nu este deșertăciune, praf și înșelăciune a lumii acesteia pe care eu ca o tină de la picioarele mele o scutur, suindu-mă la cea mai mare vrednicie mucenicească și luînd bogăția cea neîmputînată?"

Pentru că numai a mă numi eu mucenic al lui Hristos mai slăvit îmi este decît împărăteștile titluri, și a mi se răpi bogățiile mele pentru Hristos, mai de mult preț și mai bogat lucru îmi este decît vistierile tuturor împăraților celor pămîntești. Dar unde mai socotești sănătatea mea cea trupească, tăria alcătuirilor, frumusețea feții, ce era mai înainte? Au nu-i o durere, o slăbănogire și ceva de care nu-și poate cineva face idee că mădularele mele, acestea cînd nu erau rănite pentru Hristos și sîngiurile nu se vărsaseră, mi-erău mie ca niște legături și temnițe sufletului meu și nu ca niște mădulare ale mele? Iar acum îmi sînt mie mădulare cînd pentru Hristos se taie. Acum trupul meu este sănătos și tare cînd pentru Hristos se bate, frumusețea mea este cu mine, cînd mă vedeți pe mine neavînd chip omenesc, ci cu totul sînt ca o rană, precum și Domnul meu Iisus Hristos, de la picioare pînă la cap a fost rănit. Și cu atît mai mult mă bucur în pătimirile mele, cu cît împlinesc în trupul meu ceea ce a lipsit pătimirii lui Hristos. Voi cei ce vedeți rănile mele, să vă gîndiți la răsplătirile care vin pentru dînsule. Nu este cu puțință nici a ajunge cu mintea, nici a spune cu cuvintele bunătățile acelea pe care Împăratul cel fără de moarte le dă și a-cum celor ce pătinesc pentru dînsul, și la ceruri le păstrează pe ele în veci. Și numai a pătîmi pentru dînsul este dulce, dar a muri pen-tru dînsul este și mai dulce. O, prietenilor, de este aici cineva de ai noștri, de se află cineva din cei credincioși, robi ai lui Hristos, în mijlocul acestui popor necredincios, văzîndu-mă pe mine așa răb-dînd pentru Domnul, întăriți-vă inimile voastre, îmbărbătați-vă și să nu fiți fricoși, ca nu cumva să vă rupă pe voi de la prea dulcele Iisus, Domnul nostru, nici un chin! Să nu vă înfricoșeze pe voi sa-bia cea spre voi ascuțită, cuptorul cel înfocat sau furia fiarelor. Să nu vă amăgească pe voi îmbunarea chinuitorului, făgăduința daruri-lor sau a boierilor. Pe acestea toate să le călcați cu picioarele voas-tre, ca pe niște gunoaie, ca să împărățiți cu Hristos".

Acestea grăindu-le el, în urmă era lume multă ascultînd cu-vintele lui cele folositoare, pînă ce a fost dus la temniță și aruncat fiind într-însa, ca într-o cămară luminoasă dănuia, sărutînd locul acela pe care sfinții patruzeci de mucenici pentru Hristos au șezut, cei cu care vorbea mergînd mai înainte adeseori. Iar închis fiind în temniță, a petrecut într-însa cinci zile și iar a fost scos la judecată; iar Lisie, ca un lup îmbrăcat în piele de oaie, se arăta a-i fi milă de sfîntul și cu vicleșug a început a grăi către dînsul: "Știu toți zeii, Severiane, că mi-e jale de tine și foarte mă minunez că tu, om bun fiind și frumos la chip și cinstit, de bună voie te lipsești de lumina aceasta dulce. Laud tăria ta și bărbăția dacă ai fi folosit-o pe aceasta împotriva vrăjmașilor; dar a te lupta cu fierul, cu focul, cu fiarele și cu pietrele și a-ți pierde puterea ta, este lucru fără de minte cu adevărat că, iată, virtutea ta este sfărîmată și trupul zdrobit". Acestea le zicea nelegiuitul, vrînd ca în vicleșug să amăgească pe ade-văratul plăcut al lui Hristos, însă el cu bărbăție i-a răspuns: "Nu-ți fie milă de trupul meu cel rănit de bătaii, ci, de voiești, mai mari munci încă să-i adaogi. Nu numai să-l bați și să-l strujești, ci și cu pietre strivește-l și cu foc arde-l, și orice voiești și poți, fă; dar să știi, că nu mă vei întoarce pe mine de la Dumnezeu. Și, mai întîi, tu te vei osteni, muncindu-mă pe mine, decît eu răbdînd pentru Hristosul meu".

Iar prigonitorul, lepădînd vicleșugul, s-a plecat iar la obișnuita sa mînie și a poruncit ca să bată pe sfîntul cu pietre peste gură, zi-cîndu-i: "Nu purta pe Hristos pe limba ta, nici supăra urechile bo-ierului cu pomenirea numelui aceluia". Iar sfîntul, cu gura sfărîmată de bătaia pietrelor, a răspuns: "Ticălosule, cela ce cîndva în sufletul tău ai făcut locaș al diavolilor, nici cu auzul nu poți suferi numele lui Hristos!".

Apoi, iar a poruncit prigonitorul ca să-l spînzure pe el, și cu unghii de fier să-i strujească trupul. Deci, cumplit strujit fiind sfîn-tul, a grăit: "Singura rană care o socotesc că este grea, este aceea de a mă desparte de Hristos; iar acestea toate îmi sînt mie mai mult dulceață decît durere, pentru că despărțindu-mă pe mine de la cele pămîntești, mă împreună cu Hristos". Iar boierul a zis către dîn-sul: "Severian, jertfește zeilor și te voi scăpa de munci". Iar el nu i-a răspuns nici un cuvînt, ci încetișor în sineși grăia: "Nu sînt vrednice pătimirile lumii de acum de slava ce va să se arate". Iar dre-gătorul socotind-o lui aceea că este ocară, că, adică, nu-i răspundea lui, alt chin a scornit asupra lui. Luîndu-l pe el de pe lemn, l-a dus la zidul cetății și legîndu-i o piatră grea pe grumaji, iar alta de picioare, și pe dînsul încingîndu-l cu funia de pe zid, a poruncit să-l spînzure pe el. Și așa spînzurat fiind sfîntul și-a dat sfîntul său suflet în mîinile purtătorului de nevoință Hristos, Domnul său. Iar sfîntul lui trup, oarecare din credincioși luîndu-l noaptea, l-au dus la moșia sa. Iar cînd s-au apropiat de satul în care era casa Sfîntului Severian, cu psalmi și cu cîntări ducîndu-l cu cinste, atunci a ieșit întru întîmpinarea lui tot poporul, bătrînii și tinerii cu sîrgu-ință, unii pe alții întrecînd, care mai de care să ia binecuvîntare de la mult pătimitorul lui trup. Rămăsese în casă numai femeia unei slugi a lui, plîngînd deasupra trupului bărbatului său, pentru că unul din robii sfîntului mucenic murise atunci și zăcea neîngropat. Deci, se tînguia pentru dînsul femeia lui, zicînd către cel mort de parcă ar fi fost viu: "Iată stăpînul nostru se apropie de casă și toți au ieșit în întîmpinarea lui, numai tu nu ieși și eu din pricina ta; scoală-te deci și mergi să întîmpini pe stăpînul tău!" Iar acestea grăindu-le ea cu plîngere, îndată s-a sculat mortul ca din somn și a mers înaintea moaștelor sfîntului mucenic Severian și, întîm-pinîndu-l, a căzut la sfintele lui moaște, cu bucurie sărutînd pe stăpînul său. Deci, tot poporul, văzînd pe mortul înviat prin venirea mucenicului, s-a mirat și a proslăvit pe Dumnezeu și cu mai multă osîrdie s-a lipit de sfîntul.

Apoi, era între dînșii nedumerire pentru îngroparea trupului sfîntului, neștiind unde să-l pună pe el. Pentru că unii ziceau că acolo, iar alții aiurea este cuviincios loc de îngroparea lui. Deci, era pe moaștele sfîntului o cunună de flori frumos împletită și, iată, fără de veste a zburat un vultur și apucînd cununa aceea zbură încet și nu departe a șezut. Iar poporul mergea după el și apropiindu-se de vultur, el iar zbură mai departe cu cununa aceea, iar ei îl urmau și așa i-au adus pe ei pînă la pustia din apropiere și a șezut pe un munte înalt la un loc foarte frumos și acolo punînd acea cunună, a zburat de la ochii lor. Iar lumea, găsind cununa pe mun-te, cunoscă că acolo vrea Dumnezeu ca să pună trupul sfîntului mucenic. Și, luîndu-l pe el cu cinstea cea cuviincioasă, l-au îngropat pe muntele acela, unde la mormîntul lui mulți bolnavi s-au tămăduit.

Iar cel care, înviind, a ieșit în întâmpinarea sfântului, a trăit după învierea sa cincisprezece ani, șezînd lîngă mormîntul stăpînului său, și după aceea, cu pace s-a sfîrșit.

Deci pentru toate acestea se cuvine să dăm slavă lui Dumnezeu unuia în Treime: Tatălui și Fiului și Sfîntului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Pomenirea Fericitului Nichita ascunsul, plăcut al lui Dumnezeu, pe care l-a văzut Sozont diaconul (9 septembrie)

Plăcutul lui Dumnezeu cel ascuns, fericitul Nichita, care se numea Hartularie, s-a născut în Constantinopol, din părinți de neam bun și trecînd prin lume și în taină slujind lui Dumnezeu, I-a plăcut Lui atîta, încît și ușile bisericii i se deschideau singure cînd venea el în mijlocul nopții la rugăciune și sfeșnic aprins nu de mîini omenești îi lumina lui. Despre el se cuvine a ști următoarele:

Un preot dreptcredincios, cu un diacon cucernic, cîștigaseră dragostea cea după Dumnezeu unul către altul, iar după cîțva vreme, prin drăceasca bîntuială, dragostea s-a schimbat în vrajbă. Și numele diaconului era Sozont, iar preotului nu i se știe numele.

Deci, multă vreme petrecînd ei în vrajbă, s-a întîmplat de a murit preotul în mînia aceea. Atunci, diaconul a început a se tulbura cu gîndul și a fi muștrat de conștiință că nu-și dezlegase mînia prin iertare. Deci, s-a dus să caute un părinte duhovnicesc căruia să poată a-i descoperi neliniștea sa; și străbătea locurile cele pustii, căutînd doctor pentru rana inimii sale și, aflînd pe un stareț sporit în fapte bune, mare și sfînt, aceluia i-a mărturisit păcatul mîniei și al vrajbei pe care l-a avut cu preotul și i-a cerut iertare. Iar starețul i-a grăit lui: "Tot cel ce cu credință cere, primește, și celui ce bate i se deschide". Și bine faci, frate, grijindu-te de grabnica dezlegare a aceluia mare păcat. Să-ți ajute ție Domnul! Însă nu stă în puterea mea, o, fiule! ca să te împac pe tine cu cel mort. Drept aceea, întoarce-te la Constantinopol de unde ai venit și la biserica cea mare a Sfintei Sofii mergînd, noaptea să stai lîngă frumoasele uși cele mari și pe care îl vei vedea mai întîi venind la uși, să te închini lui și să-i spui de noi, dînd lui această scrisoare pecetluită. Și-ți va fi dînsul ocîrmuitor în păcatul tău.

Iar diaconul, împlinind această poruncă a părintelui său celui duhovnicesc, a mers în cetate și noaptea, tîrziu, a ajuns la ușile bisericii Sfintei Sofia și a stat așteptînd venirea feței celei neștiute. Și, iată, a văzut pe un bărbat apropiindu-se și acela era fericitul Nichita, despre care ne este nouă cuvîntul - iar diaconul, închinîndu-i-se aceluia și sărutîndu-l pe el, i-a dat scrisoarea starețului și i-a spus lui mîhnirea sa, iar bărbatul acela ascultînd cele spuse de diacon și citind scrisoarea de la stareț, zicînd, se tînguia: "Cine sînt eu, mai micul, ca să îndrăznesc a face lucrul cel ce covîrșește puterea mea? Însă, cu rugăciunile celui ce te-a trimis pe tine, nădăjduind, mă voi nevoi pe cît îmi va ajuta Dumnezeu, la lucrul ce mi se poruncește mie". Aceasta zicînd, a stat înaintea ușii și, mîinile spre cer ridicîndu-și, se ruga în șoaptă.

Apoi, plecîndu-și genunchii și lipindu-și capul de pămînt, făcea rugăciunea încet și, după puțin sculîndu-se, a zis: "Deschide lor, Doamne, ușa milostivirii tale". Și, îndată, ușa cea dintîi singură s-a deschis, iar el, luînd pe diacon, au intrat în tindă și, de ușile bisericii apropiindu-se, a zis diaconului: "Aici să stai nemișcat". Iar el singur a făcut închinăciune pe pragul bisericii și s-a deschis ușa și a intrat înăuntru. Și, cînd sta în mijlocul bisericii rugîndu-se, un sfeșnic luminos prins (atîrnat) de bolta bisericii, ce se afla deasupra capului bărbatului acestuia, s-a pogorît și a luminat toată biserica. Apoi, a mers la jertfelnic, dar și acolo ușile singure i s-au deschis; plecîndu-și capul și rugîndu-se în tăcere, a ieșit la diacon, iar ușile toate s-au închis numai la vedere. Aceasta văzînd-o diaconul s-a înspăimîntat și nu îndrăznea să se

apropie de bărbatul acela, pentru că o frică mare îl cuprinsese pe el și fața aceuia o vedea ca o față de înger preaslăvită de rugăciune.

Și gîndea în sine diaconul: "Nu cumva înger, iar nu om este acesta ce văd?" Chiar și aceasta nu s-a tăinuit de bărbatul acela, pentru că a zis către diacon: "De ce cu cugetul te tulburi pentru mine, omule? Să crezi că și eu sînt om, zidit din țărîină, născut din sînge și carne, crescut în casă luminoasă și în această cetate, dar darul lui Dumnezeu lucrează și în cei neputincioși. Ci, să mergem pe calea care ne este nouă înainte". Și au mers la locul unde se făcea tîrgul, iar diaconul mergea după el. Apoi, ajungînd acolo la biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, cu rugăciune s-au deschis ușile bisericii și în biserică fiind și rugîndu-se au ieșit, și ușile singure s-au închis. Iar diaconul privind la aceea, nefăcînd nimic altceva, fără numai încetinel zicea cu spaimă în sineși: "Doamne miluiește". După aceea, merseră la biserica Vlahernei; și adeveri mai în urmă diaconul că atît de iute era mergerea lor pe la biserici, precum ar fi zburat o pasăre. Sosind ei la ușile bisericii Vlaherniei, cînd bărbatul acela a făcut rugăciune cu lacrimi, îndată, ca și la celelalte biserici, s-au deschis ușile de la sine; și punînd pe diacon în uși și poruncindu-i ca să privească cu dinadinsul înăuntru, singur a intrat în biserică și, plecîndu-și genunchii, se ruga cu osîrdie. Iar diaconul, sînd în ușă și privind, a văzut lumină înăuntru bisericii, scaldînd-o cu totul în strălucirea ei. Și un diacon luminos, ieșind din altar, cădelnița atunci toată biserica, iar după puțin timp, a văzut o ceată de preoți îmbrăcați cu haine albe, ieșind din altar în mijlocul bisericii. Apoi, a văzut altă ceată de preoți îmbrăcați în veșminte mohorîte și toți adunîndu-se împreună în mijlocul bisericii cîntau cîntări foarte frumoase și alese, din care nici una n-a putut diaconul să învețe, decît numai "Aliluia".

Deci, bărbatul acela, sculîndu-se de la rugăciunea sa, a zis către diacon: "Frate, să intri înăuntru bisericii fără de temere și, spre ceata cea de-a stînga privind, ia aminte la preoții cei ce stau, doar vei cunoaște pe preotul acela cu care ai avut vrajbă". Iar diaconul, intrînd cu cutremur și apropiindu-se de omul lui Dumnezeu, privea spre ceata cea din stînga și n-a aflat pe preotul cel căutat. Apoi, bărbatul cel în chip de înger a poruncit diaconului să ia seama la ceata preoților din dreapta și, cercetînd diaconul, a văzut pe preotul acela cu care avea vrajbă și l-a arătat pe dînsul cu degetul omului lui Dumnezeu. Iar el a zis diaconului: "Mergi de spune preotului pe care l-ai cunoscut: Nichita Hartularie stă afară și te cheamă pe tine să vii la dînsul". Iar diaconul, mergînd după porunca lui, a luat pe preot de mîna dreaptă și l-a dus la omul lui Dumnezeu care ieșise afară din biserică. Iar el, căutînd spre dînsul cu ochi blînzi, i-a zis cu glas lin: "Cucernice preot! Să vorbești cu fratele tău, diaconul, și să dezlegați vrajba pe care ați avut-o între voi". Și îndată preotul și diaconul unul la altul și-au plecat genunchii și, cu deplină sărutare, își dezlegară vrajba. Deci, preotul dînd iertare, a intrat în biserică și a stat în ceata sa. Iar omul lui Dumnezeu Nichita, pe pragul bisericii a făcut închinăciune și îndată ușile bisericii s-au închis. Și luînd pe diacon, s-au dus înapoi de unde veniseră. Apoi, mergînd o parte de cale, a zis către diacon: "Frate Sozont, mîntuiește-ți sufletul tău și îl adaugă pe el spre al meu folos. Iar părintelui celui ce te-a trimis pe tine să-i spui: Curăția sfințelor tale rugăciuni și îndrăznirea cea către Dumnezeu poate și pe morți a-i învia". Și, acestea zicînd, s-a dus de la ochii diaconului. Iar diaconul, închinîndu-se la locul acela unde au stat picioarele minunatului bărbat, a mers la stareț, înspăimîntat, dar bucuros, slăvînd și mulțumind lui Dumnezeu că s-a învrednicit, prin acel uimitor și minunat chip, a se împăca cu pristăvitul preot, cu rugăciunile celui rob ascuns al lui Dumnezeu, Nichita Hartularie, care, viețuind în mijlocul poporului și al gîlcevilor, atît de mult a plăcut lui Dumnezeu.

Apoi, se mai face pomenirea sfinților mucenici Hariton și Strator. Acesta din urmă, legat fiind la doi copaci de cedru, l-au rupt în două pentru Hristos. Mai pomenim și pe al treilea sfînt Sinod de două sute de Părinți care s-au adunat în Efes, și au surpat pe rău credinciosul Nestorie la anul 431.

În această zi, se mai face și pomenirea cuviosului părintelui nostru Teofan pusnicul și mărturisitorul, care a urmat lui Hristos de la o vîrstă tînă. El a suferit bătăi de la împărații Caros, Carin și Numerian, pentru mărturisirea numelui lui Iisus Hristos și, fiind mîntuit, s-a pristăvit în pustnicie.

Viața și pătimirea Sfințelor Mucenițe Minodora, Mitrodora și Nimfodora (10 septembrie)

Aceste trei fecioare, Minodora, Mitrodora și Nimfodora, s-au adus pe sine în dar Sfintei Treimi. Alții aduc lui Dumnezeu daruri din averile lor cele din afară, precum oarecînd cei trei împărați de la răsărit au adus aur, tămîie și smirnă. Iar ele au adus daruri din visteriile cele din lăuntru; și-au adus sufletele ca un aur, dar nu aur stricăcios răscumpărat, ci sînge cinstit, ca al unul miel fără de prihană. Au adus cugete curate drept tămîie, grăind cu apostolul: "A lui Hristos bună mireasmă sîntem" (II Cor.2,15), iar trupurile lor, neatinsse de mîna bărbătească, spre bătaia dîndu-le pentru Hristos, le-au adus pe ele dar lui Dumnezeu ca smirnă știind bine că Domnul nu are trebuință de ale noastre bogății vremelnice, ci de noi înșine, după cuvîntul lui David: "Domnul meu ești Tu, că bunătățile mele nu-Ți trebuie". Drept aceea singure pe sine s-au adus lui Dumnezeu, precum arată sfînta lor viață și vitejeasca pă-timire.

Acestea s-au născut în Bitinia și, după trup surori fiind, s-au făcut surori și după duh; cu un suflet au ales a sluji lui Dumnezeu mai mult decît lumii și deșertăciunilor ce sînt în lume. Și, vrînd ca împreună cu sufletul să-și ferească și trupul neîntinat, ca prin cu-răție să se unească cu curatul mire, Hristos Domnul lor, au ascultat glasul Lui ce zice: "Ieșiți din mijlocul popoarelor și vă deosebiți, iar de necurăția lor să nu vă atingeți și Eu vă voi primi pe voi" (II Cor. 6,17). Drept aceea, au ieșit de la petrecerea cea împreună cu oamenii, dorind și hotărînd ca să petreacă în feciorie și, înstră-inîndu-se de toată lumea, s-au sălășluit la un loc singuratic, bine știind că nu se poate ușor să se păzească curăția feciorească în mijlocul lumii, ce are ochi plini de răutate și de desfrînare. Că precum apele de izvoare intrînd în mare își pierd dulceața și cu apa mării împreunîndu-se se fac sărate, tot așa și curăția, cînd s-ar sălășlui prin mijlocul lumii ca prin mijlocul mării și ar iubi-o pe ea, nu-i es-te cu puțință ca din apele cele sărate ale iubirii de dulceață să nu bea. Fiica lui Iacov, Dina, pînă nu s-a dus ea la Sichem, cetatea limbilor, era fecioară curată, iar cînd a ieșit ca să cunoască pe fiicele cele ce locuiau acolo și s-a împrietenit cu dînsele, îndată și-a pierdut fecioria sa (Facere 34,2).

Ticălosul Sichem, adică lumea aceasta, cu cele trei fiice ale sale: "pofta trupului, pofta ochilor și trufia vieții" (I Ioan 2,16) nu știe nimic altceva decît numai a vătămă pe cei ce se lipsesc de dînsa. Precum funinginea înnegrește pe cei ce se ating de dînsa, tot așa și pe cei ce-o îndrăgesc îi face negri, necurați și spurcați. Fericit este acela ce fuge de lume, ca să nu se înnegrească de necurățiile ei; fericite sînt aceste trei sfînte fecioare care au scăpat de lume și de cele trei fiice ale acesteia de care am amintit, că nu s-au înnegrit cu spurcăciunile lor și s-au făcut albe și curate porumbițe, care prin lucrare și prin dumnezeiască vedenie, cu două aripi zburînd prin munți și prin pustietăți, au dorit ca în dumnezeiasca dragoste, ca într-un cuib să se odihnească, "pentru că pustnicilor celor ce sînt afară de lumea cea deșartă" li se face neîncetată dorire dumnezeiască.

Petrecerea lor era pe un deal înalt și pustiu, care era aproape de apele cele calde ale Pithiei ca la două stadii depărtare. Acolo, sălășluindu-se, petreceau neîncetat în post și în rugăciuni. Lină adăpostire și odihnă bună și-au aflat curăției lor celei feciorești care, ca să nu fie văzută de oameni, au ascuns-o în pustie, iar ca să nu fie văzută de îngeri, au suit-o pe ea pe dealul cel înalt. La înăl-țimea muntelui s-au suit ca, praful cel pămîntesc de pe picioarele lor scuturîndu-l, spre cer să se apropie. Chiar din singurul loc în care petreceau viața lor cea îmbunătățită se arată lepădarea de toa-te și singurătatea, pentru că aceasta arată pustia. Zelul ce înari-pează dumnezeiasca lor gîndire, apele cele calde lîngă care petreceau, nu înseamnă oare căldura inimii lor, cea îndreptată către Dumnezeu? Că precum Israel scăpînd din robia Egiptului petrecea în pustie, așa aceste sfînte fecioare, ieșind din lume, viața cea pustnicească au iubit-o. Și precum Moise, suindu-se în munte, a văzut pe Dumnezeu, așa acestea în zelul lor cel înalt fiind, ochii cei trupești i-au ridicat spre Dumnezeu, iar cu cei ai gîndului priveau spre dînsul luminos. Și, precum

acolo, prin lovirea în piatră au ieșit ape, așa, în dînsele, din cea smerită lovire în piept, pîraie de lacrimi din ochii lor ieșeau și cu atît mai calde erau izvoarele apelor, cu cît de calde erau lacrimile ochilor lor, pentru că acelea numai trupezca tină puteau să o spele, iar acestea și prihămirile cele sufletești le curăteau și le albeau mai mult decît zăpada.

Dar ce mai aveau lacrimile să curățească din acelea care, curățindu-se pe sine de toată spurcăciunea trupului și a duhului, viețuiau ca îngerii pe pămînt? În inima cuiva, din aducerea aminte a mulțimii păcatelor, se nasc umiliința și lacrimile; într-însele, ca în niște curate fecioare, din dragostea cea către Dumnezeu izvor de lacrimi ieșeau, pentru că unde focul dumnezeieștii iubiri arde, acolo este cu neputință ca să nu fie ape de lacrimi. Că așa este puterea focului aceluia care, cînd se aprinde, ca în cuptor arde în inima cuiva; pe cît este văpaia pe atît și roua înmulțește; că pe cîtă dragoste este undeva, pe atîta este și umiliință. Din dragoste se nasc lacrimile și Hristos cînd plîngea pe prietenul Său Lazăr, s-a zis despre Dînsul: "Vezi cum îl iubea pe el!" Plîngeau sfintele fecioare în rugăciuni și în dumnezeieștile lor cugetări pentru că iubeau pe Domnul, de a cărui vedere dorind să se sature, cu lacrimi așteptau vremea Lui, ca să vadă pe mirele ceresc cel iubit. Fiecare dintr-însele cu David grăia: "Cînd voi veni și mă voi arăta feței lui Dumnezeu, făcutu-s-au lacrimile mele mie pîine ziua și noaptea"; ca și cum ar zice: "De aceasta ziua și noaptea lăcrămăm, că nu vine degrabă acea vreme în care am putea să venim și să ne arătăm feței prea dulcelui și doritului nostru Iisus Hristos, de a cărui ve-dere dorim să ne săturăm, așa cum dorește cerbul izvoarele ape-lor".

Cu o viață aleasă ca aceasta, au fost miluite de Dumnezeu, cînd sfintele fecioare se depărtară din lume; pentru că după cum nu poate să se ascundă cetatea deasupra muntelui stînd, tot astfel tămăduirile neputințioșilor pe care, cu minune, dînsele le făceau, ca niște trîmbițe cu mare glas, prin toată partea aceea le-a vestit.

Într-acea vreme împărătea Maximian păgînul, iar în partea aceea stăpînea Fronton, boierul, care, auzind de aceste sfinte fecioare, a poruncit să le prindă pe ele și să le aducă înaintea sa. Mielușelele lui Hristos, pe care nu le-au vătămat fiarele pustiei, oamenii cei cu chip de fiară și cu nărav rău le-au prins și le-au adus înaintea prigonitorului. Au stat la judecata pagînilor cele trei fecioare, ca trei îngeri înaintea lui Dumnezeu celui în Treime slăvit. Nu erau vrednici ochii oamenilor celor păcătoși să privească la fețele lor cele cu sfință cuviință, care străluceau cu îngereasca frumusețe și cu darul Sfîntului Duh. Se mira prigonitorul de frumusețea lor cea în pustie păzită, frumusețe cum nici în casele împărătești n-au văzut vreodată. Că deși trupurile lor de multele osteniri și de postiri erau istovite, fețele lor nu-și pierduseră frumusețea cea feciorească deloc, ba încă o aflaseră pe ea pentru că unde era inima plină de duhovniceasca bucurie și veselie acolo nu se putea veșteji floarea frumuseții feței, după cum scrie: "Inima veselindu-se, fața înflorește". Înfrînarea are uneori oarecare dar de felul acesta, că în loc de întristare, cu podoabă înfrumusețează fețele omenești, precum pe Daniil și cu dînsul pe cei trei tineri; aceștia în post și în înfrînare trupezcă petrecînd, frumusețea lor întrecea pe a tuturor tinerilor celor împărătești din Babilon. Aceeași frumusețe puteai să vezi și la acele sfinte fecioare, încît se uimea mintea omenească văzînd pustiniceștile flori și dum-nezeieștile fecioare că întreceau cu frumusețea lor și cu podoaba toate frumusețile fiicelor omenești.

Deci, le-a întrebat pe ele mai marele, mai întîi de nume și moșie. Iar ele i-au spus că după numele lui Hristos creștine se numesc, iar numele cele luate de la botez sînt: Minodora, Mitro-dora și Nimfodora, născute într-acea țară a Bithiniei de un tată și de o mamă. Apoi, a tins mai marele către dînsele vorba sa prin îmbunări, trăgîndu-le pe ele spre păgînatatea sa și zicîndu-le: "O, fecioarelor frumoase! pe voi marii noștri zei v-au iubit și cu frumu-sețe ca aceasta v-au cinstit, iar încă și cu mari bogății a vă cinsti pe voi sînt gata, numai voi să le dați lor cinste și cu noi să le aduceți jertfă și închinăciune. Iar eu înaintea împăratului vă voi lăuda pe voi și cînd vă va vedea împăratul vă va iubi, și cu multe daruri vă va cinsti și după cei mai mari ai săi vă va căsători pe voi și veți fi mai mult decît alte femei cinstite, slăvite și bogate. Atunci, Minodora, sora mai mare, și-a deschis gura sa cea tăcută, zicînd: "Dumnezeu ne-a zidit pe noi și cu chipul său ne-a înfrumusețat, acestuia ne închinăm, iar de alt dumnezeu afară de dînsul nici nu vrem a

auzi. Iar de darurile voastre și de așa cinste avem trebuință precum cineva are trebuință de gunoiul ce se calcă cu picioarele. Ba încă și bărbați de bun neam de la împăratul tău ne făgăduiești nouă? D-apoi cine poate să fie mai bun decât Domnul nostru, Iisus Hristos, căruia prin credință ne-am făcut mirese, prin curăție ne-am însoțit, cu sufletul ne-am lipit, cu dragoste ne-am unit și El este nouă cinste și slavă și bogăție și de Dînsul nu numai tu și împăratul tău, ci nici toată lumea aceasta nu poate să ne despartă pe noi". Iar Mitrodora a zis: "Ce folos este omului de a dobîndi toată lumea și și-ar pierde sufletul". Pentru că ce ne este nouă lumea aceasta împotriva iubitelui Mire și Domnului nostru? Tina împotriva auru-lui, întunerice împotriva soarelui, fiere împotriva mierei. Deci, oare pentru lumea cea deșartă să cădem din dragostea Domnului și să ne pierdem sufletele noastre?

Iar prigonitorul a zis: "Multe grații că nu știți chinurile, nici să luați bătăi, pe care, cînd le veți ști, veți zice altfel".

Atunci a răspuns cu rîvnă Nimfodora: "Oare cu munci și cu bătăi cumplite voiești să ne înfricoșezi pe noi? Adună aici din toată lumea uneltele cele de muncire, săbiile, grătarele, unghiile cele de fier. Cheamă pe toți muncitorii din toată lumea. Strînge toate felurile de munci și le întoarce pe ele spre trupul nostru cel slab și vei vedea că mai întîi toate uneltele acelea se vor sfărîma, mîinile tuturor prigonitorilor vor obosi și toate felurile de munci ale tale vor slăbi mai înainte de a ne lepăda noi de Hristos al nostru, pentru care muncile cele amare vor fi pentru noi rai dulci, iar vremelnica moarte, viață veșnică ne va fi nouă".

Iar mai marele a zis către dînsule: "Va sfătuiesc pe voi ca un tată; ascultați-mă pe mine, fiicelor, și jertfiți zeilor noștri. Sînteți surori de un pîntece, deci să nu vreți a vedea una pe alta plină de necinste și de rușine, suferind cumplite munci, nici să poftiți ca să vedeți veștedă floarea frumuseții voastre. Oare nu vă zic bine, oare nu vă sînt vouă de folos cuvintele mele? Eu vă dau adevărat sfat părintesc, nevrînd ca să vă văd pe voi dezbrăcate, bătute, tăiate și în bucăți zdrobite. Deci, să vă supuneți poruncii mele, că nu numai de la mine, ci și de la împăratul să luați dar și, toate bunătățile luîndu-le, întru norocire să petreceți zilele voastre, ascultîndu-mă pe mine acum. Iar de nu, apoi îndată primejdii amare și dureri grele vă vor cuprinde pe voi și va pieri frumusețea feții voastre".

La aceste cuvinte a răspuns Minodora: "Nouă, o, judecătorule, nici îmbunările tale nu ne sînt primite, nici îngrozirile înfricoșate! Pentru că știm că a ne desfăta voi de bogății, de slavă și de toate dulcelele cele vremelnice ne este nouă a ne găti veșnica amărăciune în iad. Iar a răbda pentru Hristos vremelnicele munci, este a ne mijloci nouă veșnica bucurie în ceruri. Și acea nenorocire pe care o făgăduiești nouă este nestatornică și muncile cu care ne îngrozești pe noi sînt vremelnice. Iar ale Stăpînului nostru, atît muncile pe care le-a gătit celor ce-L urăsc pe el sînt veșnice, cît și mulțimea bunătății pe care a ascuns-o celor ce-L iubesc pe El este nesfîrșită. Pentru aceea, nu vrem bunătățile voastre, nici ne temem de munci că sînt trecătoare, ci ne temem de muncile iadului și privim la bunătățile cele cerești, că sînt veșnice, dar mai ales iubim pe Hristos, Mirele nostru, pentru care chiar dorim a muri; ci a muri cu un suflet împreună, ca să ne arătăm că sîntem surori cu duhul, mai mult decât cu trupul. Și, precum un pîntece ne-a născut pe noi în lume, tot așa moartea cea mucenicească pentru Hristos deodată să ne scoată din lumea aceasta și o cămară a Mîntuitorului să ne primească pe noi și așa nu ne vom despărți în veci".

După aceasta, ridicîndu-și ochii în sus a suspinat și a zis: "O, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, nu ne vom lepăda de Tine înaintea oamenilor, nici Tu să nu Te lepezi de noi înaintea Tatălui Tău, care este în ceruri". Și iar a zis către prigonitori: "Muncește dar, o, judecătorule, acest trup al nostru care se vede, frumos rănește-l pe el cu bătăile, că nici o înfrumusețare nu poate să fie mai bună trupului nostru, nici aurul, nici mărgăritarele, nici hainele cele de mult preț, precum sînt bătăile cele pentru Hristos al nostru, pe care demult dorim ca să le suferim".

Iar boierul a zis către dînsa: "Tu ești mai mare și cu anii și cu înțelegerea, și ar fi trebuit să înveți și pe celelalte să se supună poruncii împăratului; iar tu nu ascuți, răzvrătindu-te împreună cu dînsule. Deci,

ascultă-mă pe mine, rogu-mă ție, împlinește porunca și închină-te zeilor, așa încât surorile tale, privind la tine, să facă tot așa".

Iar Sfânta i-a răspuns: "În zadar te ostenești îngrijindu-te ca să ne desparti pe noi de Hristos și să ne abați la închinăciunea idolilor pe care voi zei îi numiți. Nici eu nu voi face aceasta, nici surorile mele cu care sînt, precum și ele cu mine, un suflet, un gând și o inimă, iubind pe Hristos. Deci te sfătuiesc pe tine să nu te ostenești mai mult cu cuvintele, ci cu un singur lucru să nu încetezi: bate, taie, arde, zdrobește mădulele, atunci vei vedea de ne vom supune neîndumnezeitei tale porunci. Ale lui Hristos sîntem și sîntem gata a muri pentru Dînsul"!

Acestea auzindu-le Fronton, s-a umplut de mînie și toată iuțimea sa spre Minodora a vărsat. Și îndată a poruncit ca pe cele două surori mai mici depărtîndu-le, pe Minodora, sora lor, să o dezbrace și patru speculatori (Cel ce retează capetele condamnaților) să o bată. Și bătură pe sfînta în timp ce pristavul striga: "Cinstește pe zei și laudă pe împăratul și legile lui nu le defăima"! Și o bătură pe ea două ceasuri. Iar cînd a zis chinuitorul către dînsa: "Jertfește idolilor!", ea a răspuns lui: "Nu fac altceva decît numai jertfă aduc. Au nu vezi că toată pe mine m-am adus jertfă Dumnezeului meu?" Iar prigonitorul porunci slugilor ca să o bată pe ea mai tare. Deci o bătură peste tot trupul fără milă, sfărîmîndu-i alcătuirile ei, frîngîndu-i oasele și trupul zdrobindu-i. Iar ea, cuprinsă fiind de dragostea cea cu osîrdie a Mirelui sau Celui fără de moarte și de dorire, cu vitejie răbdă ca și cum nu simțea durerile. Apoi, din adîncul inimii a strigat: "Doamne Iisuse Hristoase, veselia mea și dragostea inimii mele, la Tine pun nădejdea mea și mă rog, primește în pace sufletul meu". Și acestea zicîndu-le și-a dat duhul și a mers la iubitul său Mire, înfrumusețată cu rănile ca de niște podoabe de mult preț.

Iar după patru zile prigonitorul punînd pe Mitrofora și pe Nimfodora înaintea sa la judecată, a adus lîngă picioarele lor trupul cel mort al surioarei lor cea mai mare. Și zăcea acel trup cinstit al sfintei Minodora gol, neacoperit cu nimic, și nu era pe dînsul nici un loc nerănit, toate mădulele sfărîmate de la picioare pînă la cap, nu era nimic întreg, și era umilită priveliște pentru toți. Aceasta a făcut-o prigonitorul, ca și cum ar zice: "Oare vedeți pe sora voastră? Aceeași soartă veți avea și voi!" Și nădăjduind că acele două surori, văzînd trupul surorii lor muncit așa de cumplit, se vor teme și se vor supune voiei lui. Iar toți cei ce erau de față, privind la trupul acela mort și cumplit, erau biruiți de firească jale și umilindu-se, plîngeau; doar singur prigonitorul mai mult se întărea ca o piatră. Iar pe sfintele fecioare Mitrodora și Nimfodora, deși dragostea cea către soră le pleca spre lacrimile oprea pe ele dragostea cea mare a lui Hristos și nădejdea cea încredințată, că sora lor acum se veselește în camera Mirelui său, și pe dînsule le va aș-tepta la sine ca, de aceleași răni împodobindu-se, să se sîrguiască a veni și a se arăta feții Domnului celui prea dorit. Aceasta oprea la-crimile sfintelor fecioare care, privind sfîntul trup cel ce zăcea înaintea lor, ziceau: "Fericită ești tu, soro și maica noastră, căci te-ai învrednicit a fi încoronată cu mucenicească cunună și a intra în că-mara Mirelui tău! Deci roagă-te Domnului celui prea bun, pe care acum îl vezi, ca nezăbovind să ne poruncească și nouă ca prin a ta cale să venim la Dînsul și să ne închinăm măririi Lui, să ne îndul-cim de dragostea Lui și să ne veselim cu dînsul în veci. O, prigonitorilor, de ce zăboviți mult neucizîndu-ne pe noi? Pentru ce ne lipsiți pe noi de partea iubitei surori? De ce nu ne dați nouă de-grabă acest pahar al morții, de care însetăm ca de o prea dulce băutură? Iată, gata sînt mădulele noastre spre zdrobire, gata coastele spre ardere, trupul spre rupere, capetele spre tăiere și gata inima spre bărbăteasca răbdare. Deci, începeți lucrul vostru și să nu nădăjduiți de la noi nimic, căci nu vom pleca genunchii la idolii cu nume mincinos. Ne vedeți pe noi cu osîrdie dorind de moarte și ce vreți mai mult? Dorim a muri cu sora noastră pentru Hristos Domnul, Mirele nostru cel prea iubit!" Iar judecătorul, deși vedea min-țile lor cele nefricoase și dorirea lor neschimbată pentru Hristos, le ispătea încă, cu momire, ca să se plece la gîndul său, și le zicea oarecare lucru viclean.

Ele i-au răspuns: "Cît o să mai stăruiești, ticălosule, a grăi ce-le potrivnice hotărîrii noastre celei tari? Dacă crezi că sîntem ra-muri ale unei rădăcini și surori de un pîntece, apoi să știi cu de-adinsul că și un gînd avem, pe care de la sora noastră cea ucisă de tine să-l înțelegi: că dacă chipul ei nu arăta că va putea pătimi cu bărbăție și cu toate acestea atîta putere în răbdare a arătat, apoi ce crezi că vom face noi, privind

la sora noastră care s-a dat pe sine pildă nouă? Au nu vezi cum aceasta, chiar și zăcînd și gura închisă avînd-o, ne învață pe noi și ne sfătuiește spre nevoința cea mucenicească? deci, nu ne vom despărți de dînsa, nici nu vom rupe legăturile rudeniei noastre, ci vom muri, precum și aceea a murit pentru Hristos. Ne lepădăm de bogățiile tale făgăduite, ne lepădăm de slava și de tot lucrul cel ce din pămînt este și în pămînt iar se întoarce. Ne lepădăm de mirii cei stricacioși, avînd pe Cel nestri-căcios, pe carele Il iubim și căruia în loc de zestrea noastră, li adu-cem moartea cea pentru Dînsul, ca să ne învrednicească de camera Lui cea fără de moarte, veșnică și sfîntă".

Atunci prigonitorul, deznădăjduindu-se de așteptarea sa, s-a mîniat foarte și a poruncit ca pe Nimfodora să o depărteze, iar pe Mitrodora spînzurînd-o, să-i ardă cu făclii trupul. Și i-au ars tot tru-pul două ceasuri. Iar o muncă ca aceasta răbdînd, și-a ridicat ochii săi către iubitul său Mire, pentru care pătimea, cerînd ajutor de la Dînsul. Iar arsă ca un cărbune luînd-o de pe lemn, a poruncit prigonitorul ca cu bețe de fier tare să o bată, sfărîmîndu-i toate măduarele ei și într-acele munci Sfînta Mitrodora, strigînd către Domnul, și-a dat în mîinile Lui sfîntul său suflet.

Deci, murind ea, adusă a fost a treia mielușea a lui Hristos, Sfînta Nimfodora, ca să vadă trupurile cele moarte ale celor două surori ale sale și de cea cumplităucidere a acelora înfricoșîndu-se, să se lepede de Hristos. Și a început către dînsa prigonitorul cu vicleșug a zice: "O, frumoasă fecioară, de a cărei podoabă eu mai mult decît de ale celorlalte mă minunez, și de tinerețe mi-e milă! Zeii îmi sînt martori că nu te iubesc mai puțin decît pe fiica mea, numai apropie-te și te închină zeilor și îndată vei avea de la împă-ratul mare dar, că îți va da ție averi și cinste. Iar ce este mai mult, multă trecere vei avea la dînsul. Iar de nu, vai mie, rău vei pieri, ca și surorile tale, ale căror trupuri le vezi aici." Iar sfînta nu lua aminte la cuvintele lui, ci chiar împotriva-i grăia, ocăra idolii și pe închinătorii de idoli, ca David zicînd: "Idolii păgînilor, argint și aur, lucruri de mîini omenești. Asemenea lor să fie cei ce îi fac pe ei și toți cei ce se nădăjduiesc spre dînșii." Iar văzînd nelegiuitul că nu sporește cu cuvintele nimic, a poruncit ca, dezbrăcînd-o, pe ea să o spînzure și cu unghii de fier să-i strujească trupul. Iar ea în acele munci, nici a strigat, nici a suspinat, ci numai în sus ridicîndu-și ochii, își mișca buzele, semn de rugăciune a ei către Dumnezeu.

Și cînd a strigat pristavul, jertfește idolilor, și te vei izbăvi de munci, a răspuns sfînta: "Eu m-am jertfit pe mine Dumnezeului meu pentru care și a pătimi îmi este dulcețã mie și a muri do-bîndă".

La sfîrșit, a poruncit ca prigonitorul să o bată cu bețe de fier pînă la moarte și ucisă a fost sfînta pentru mărturisirea lui Iisus Hristos.

Așa treimea aceasta de fecioare, pe Sfînta Treime a proslăvit cu moarte mucenicească. Iar prigonitorului nu i-a fost destul ca să le muncească vii, ci și moarte fiind și-a răzburat asupra lor ura sa cea neîmblînzită. Pentru că a poruncit să aprindă un foc mare și trupurile sfîntelor mucenițe într-însul spre ardere să le arunce. Iar aceasta făcîndu-se, deodată alt foc cu tunet mare a căzut din cer și îndată a ars pe Fronton și pe toți slujitorii lui, cei ce au muncit pe sfintele mucenițe. Iar peste focul cel aprins o ploaie mare s-a vărsat și l-a stins. Atunci, credincioșii, luînd trupurile sfîntelor de foc nevătămăte, le-au îngropat pe ele cu cinste, aproape de apele cele calde într-un mormînt. Pe cele care un pîntece le-a născut, pe acelea și un mormînt le-a primit, ca cele ce nedespărțite au fost în viața lor, nedespărțite să fie și după moarte. Surori au fost pe pămînt, surori sînt la ceruri într-o cămară a Mirelui lor, surori și în mormînt, deasupra căruia s-a zidit o biserică în numele lor. Și curg dintr-însa rîuri de tãmãduiri, întru slava lui Dumnezeu unuia în Treime și întru pomenirea acestor trei sfinte fecioare, pentru ale căror rugăciuni să ne învrednicim a vedea pe Sfînta Treime, cea în Tatăl și în Fiul și în Sfîntul Duh, într-Unul Dumnezeu, căruia se cuvine slava în veci. Amin.

Viața Sfintei Pulheria împărăteasa (10 septembrie)

(Istorisire de la Nichifor, Sozomen, Evagrie și Kedrinos)

Murind Arcadie împăratul grec, a lăsat pe fiul său cel mic Teodosie fiind de opt ani, și pe cele trei fiice, Pulheria, Arcadia și Marina. Și era Pulheria cu cinci ani mai mare decât fratele său, foarte înțeleaptă și curată. Purtarea de grijă a lui Dumnezeu a dăruit-o ca pe un dar împărăției grecești, spre ajutor tânărului Teodosie și spre apărarea Ortodoxiei care, în acea vreme, era tulburată de eretici. Aceasta, având o înțelegere care covârșea anii ei, a fost primită la împărăție împreună cu fratele său și a fost rânduită Augustă. Și era atunci de șaisprezece ani când, luând puterea cea împărătească, nu cu cunoștință femeiască, ci cu înțelepciune bărbătească, a început a așeza împărăția grecească; de la înțelepciunea și cunoștința ei toată lumea se minuna, pentru că de la Dumnezeu avea această dăruire pentru curăția vieții sale. Că pentru dragostea lui Dumnezeu și purtând grijă de pacea grecilor n-a vrut să se însoțească cu bărbat, ca să nu fie vreo dezbinare între bărbatul și fratele ei, ci făgăduindu-se pe sine mireasă lui Dumnezeu a vrut ca pînă la moarte să petreacă în feciorie. Iar spre semnul fecioriei sale celei lui Dumnezeu logodită, în soborniceasca biserică din Constantinopol a făcut un prestol dumnezeiesc din aur și din pietre scum-pe, minunat și de mult preț.

Încă îndemna spre paza fecioriei și pe Arcadia și pe Marina, surorile ei, care așijderea au făgăduit lui Dumnezeu ca să-și păzească curăția lor pînă la sfîrșitul vieții. Și viețuiau cu dînsa în post și în rugăciune, supunîndu-se ele acesteia nu numai ca celei mai mari surori, ci ca și maicii lor, și ca împărătesei; încă ținea loc de maică și fratelui său Teodosie, împăratul, pentru că se îngrijea de dînsul foarte mult, învățîndu-l pe el frica lui Dumnezeu. Și știind bine limba greacă și latină, singură i-a fost lui învățătoare, nu numai învățîndu-l pe el carte, ci și la bunele obiceiuri povățuindu-l pe dînsul.

Ci îl învăța pe el toate lucrurile cele bune spre o bună și cuviincioasă ocîrmuire. Și cădea sămînța cea bună nu pe pămînt rău, că o asculta pe ea în toate și atîta a putut învățătura ei cea bună încît atunci când a ajuns la vîrsta de bărbat desăvîrșit era mai mult decât alți împărați bun și blînd, răbdător și nerăutăcios, înțelept și socotitor, îndurător și milostiv, pentru că, pe lîngă învățătura, și rugăciunea Sfintei Pulheria i-a sporit lui în viață. Această sfîntă a zidit o Biserică prea slăvită în numele Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu și a făcut în Vlaherne alte multe biserici și mînăstiri; a dat la săraci nelipsită milostenie, și prin sîrguința ei împărăția era în pace și în liniște mare, ferită de dezbinările eretice dinlăuntru. Săvîrșindu-se douăzeci de ani de la nașterea împăratului Teodosie și venind vremea însurării lui, preafelicita Pulheria se sîrguia ca să afle o fecioară vrednică de cămara împărătească. În acea vreme, a venit de la Atena în Constantinopol o oarecare fecioară, pe nume Athinai (sau Atinaida), păgînă cu credința, foarte frumoasă și înțeleaptă, fiică a unui filosof atenian, anume Leontie, care învățase bine de la tatăl său filosofia, astronomia, geometria și toată înțelepciunea greacă și pe mulți înțelepți cu cunoștința îi întrecea.

Deci, venise în Constantinopol pentru o pricină ca aceasta: murind tatăl ei, a împărțit moștenirea toată la doi fii ai săi, Valerie și Aetie, iar ei nu-i lăsase mai nimic, numai cîtiva galbeni. Între-bîndu-l pe el rubedeniile și vecinii ce lasă fiicei sale, a răspuns: "Destul este ei frumusețile și înțelepciunea ei". Și aceasta zicînd-o, a murit. Și împărțiră cei doi frați toată averea părintească între dînșii, iar surorii lor nu i-au dat nimic. Pentru aceea venise ea la Constantinopol, ca să se jeluască de nedreptatea fraților săi. Pe aceea văzînd-o Pulheria, precum și frumusețea ei, bunul obicei și înțelepciunea cercetîndu-le cu privirea, a gîndit să o logodească pe ea cu fratele său.

Drept aceea, mai întîi spre sfîntul botez a apropiat-o pe ea și ca pe o fiică a făcut-o sieși. Apoi, ca pe o vrednică de nunta împărătească, a însoțit-o cu împăratul, fratele său Teodosie. Și i-a dat ei nume din Sfîntul botez, Eudoxia. După aceea, i-a născut Eudoxia lui Teodosie o fiică, care, cînd a împlinit vîrsta

potrivită, a fost în-soțită cu Valentinian al III-lea în Roma, cel pe care l-a învrednicit Teodosie la o parte a împărăției sale.

În timpul acestor drept credincioși împărați a fost soborul al treilea a toată lumea în Efes, care a discutat erezia lui Nestorie, prin sîrguința fericitei Pulheria, pentru că mare rîvnă avea aceasta pentru dreapta credință. Și pe fratele său, fiindcă începuse a se în-șela cu eresul și a rătăci din adevărata cale, l-a sfătuit, și în dreapta credință l-a întărit, fapt pentru care era cinstită de sfinții părinți cu multe laude. După cîțiva ani, vrăjmașul, nesuferind să vadă risipirea ere-surilor sale care se făcea prin Sfînta Pulheria, s-a înarmat asupra ei vrînd să o depărteze pe ea de la împărătescul scaun și de la stă-pînire. Acest lucru l-a și făcut la o vreme, Dumnezeu îngăduind ca plăcuții săi să fie ispitiți. Iar ispitirea aceea s-a început cu un chin ca acesta: era la împăratul Teodosie un famen oarecare, anume Hrisafie, iubit de împăratul și între sfetnici nu mai prejos, dar plin de vicleșug și de răutate, de vrajbă și de iubire de argint. Acela s-a sculat asupra prea sfințitului patriarh Flavian, care se suise pe sca-un după sfîntul Proclu. Și era Flavian bărbat vrednic de acea cinste, ca un dreptcredincios, care și viață cerească avea. Iar Hrisafie era eretic și nu se învoise la supunerea lui. Deci, căutînd asupra lui pricină, a trimis la dînsul, zicînd să se gătească un dar împăratului spre binecuvîntare, ca unul ce a fost pus arhieru din nou. Iar el, gătind, a trimis niște pîini curate. Iar Hrisafie, lepădînd pîinile, a zis: "Aur, iar nu pîini, se cade a se trimite spre binecuvîntare de la patriarh". Iar patriarhul prin trimiși i-a răspuns zicînd: "Bine știe Hrisafie că aurul și argintul bisericesc este al lui Dumnezeu și la nimeni nu se poate da, decît numai la săraci".

Atunci, Hrisafie, mai mult mîniindu-se asupra patriarhului, se gîndea cu ce fel de meșteșug i-ar săpa lui groapa. Văzînd că fericita Pulheria, dreptcredincioasă fiind, îl sprijină foarte mult pe patriarh și nu îi era cu putință ca să-i facă lui ceva rău, a gîndit vrăjmașul ca să-i facă rău și ei. Deci, a început a semăna neghină între Pulheria și Eudoxia împărăteasa, făcînd vrajbă între dînsele cu felurite meșteșuguri.

În acea vreme s-a întîmplat un lucru ca acesta: avea obicei împăratul Teodosie de iscălea împărăteștile sale scrisori fără a le citi, necercînd nici să știe ce era scris într-însele și oricine poftea, după a sa voie, gătind scrisoarea, o aducea la împăratul, iar el neobservînd ce era scris într-înșa, puneu mîna sa cea împărătească. Drept aceea, fericita Pulheria văzînd acea neîngrijire a lui, a vrut, ca una ce totdeauna se îngrijea de dînsul, ca să-l îndrepteze pe el cu dragoste. Și a pus la cale o meșteșugire de acest fel: a scris o adresă ca din partea împăratului, în care scria cum împăratul îi da în robie pe femeia sa surorii sale, Pulheria, prin rugămîntea ei, și îi adeverește că de acum nu mai are stăpînire asupra ei. O scrisoare ca aceasta gătind-o, i-a dat-o împăratului să o iscălească. Iar el, după obiceiul său, necitind scrisoarea și neștiind ce era într-înșa scris, a pus mîna sa cea împărătească și a iscălit. Iar Pulheria, luînd acea scrisoare, a chemat cu cinste pe împărăteasa Eudoxia în palatul său și cu vorbă de dragoste și cu cinste a ținut-o pe ea la sine mult. Iar trimițînd împăratul după împărăteasa, Pulheria nu a lăsat-o pe ea. Și a doua oară trimițînd, i-a răspuns zîmbind Pulheria: "Să știe împăratul că nu are putere peste împărăteasa sa, că mi-a dat-o mie în robie și prin scrisoarea sa cea împărătească a în-tărit aceasta". Acestea zicîndu-le, a mers singură la fratele său și i-a zis: "Vezi, împărate, că nu faci bine iscălind scrisorile necitite!" Și i-a arătat lui scrisoarea aceea. Cu o meșteșugire ca aceasta înțe-leaptă a sfătuit pe împăratul ca să fie mai cu pază și să cerceteze și să citească scrisorile acelea pe care avea să-și pună împărăteasca iscălitură. Înștiințîndu-se de aceasta, vicleanul vrăjmaș Hrisafie, fa-menul, s-a apropiat de Eudoxia împărăteasa, zicîndu-i: "Vezi ce-ți face ție Pulheria, cum te defaimă? Roaba ei vrea să te facă pe tine. Pînă cînd vei suferi de la dînsa unele ca acestea?! Au nu ești ca și ea împărăteasă și cu împăratul mai de aproape, ca un trup cu dîn-sul?" Unele ca acestea și mai multe zicîndu-le, vrăjmașul a pornit spre mînie pe Eudoxia, care după aceea a început a-și îndemna bărbatul ca, luînd stăpînirea împărătească de la Pulheria, singur să împărătească. Iar împăratul, îndemnat de femeie și de Hrisafie, deși se gîndea să le urmeze sfatul, se rușina ca să aducă necinste asupra surorii și învățătoarei sale. Deci în taină a rugat pe patriarh ca pe Pulheria, cînd va intra în biserică, să o sfătuiască ca să se facă diaconiță, ca pe una ce viețuia cu curăție și cu sfințenie și de slujba diaconiei fiind vrednică. Pentru că era obiceiul într-acele vremi ca pe fecioarele cu viață curată să le silească, chiar și nevrînd, la slujirea diaconească. Deci și pe sfînta Pulheria voia să o silească la aceeași faptă, ca să o depărteze cu o slujbă ca aceasta de la stăpînirea împărătească. Deci, patriarhul a spus de

aceasta Pulheriei în taină, iar ea, cunoscând o scornire ca aceea a fratelui său și cunoscând vrajba împărătesei și a lui Hrisafie, singură și-a lăsat stăpînirea împărătească și, plecînd din palatele împărătești cu servitoarele sale și așezîndu-se la un loc osebit de liniște, slujea lui Dumnezeu în tăcere și fără tulburare.

Atunci, ereticul Hrisafie, aflînd vreme cu prilej răutății sale, a pornit pe împăratul împotriva patriarhului. Și era biserica lui Dumnezeu în tulburare, sculîndu-se ereticii fără temere, nemaifiind Pulheria apărătoarea dreptei credințe. Atunci a deschis Dumnezeu împăratului ochii minții lui, ca să-și cunoască greșeala și să știe mînia cea nedreaptă a împărătesei sale asupra sfintei Pulheria și să înțeleagă înrăutățita purtare a lui Hrisafie.

Oarecînd aduseră împăratului Teodosie un măr foarte frumos și mare, mai presus de a sa fire, de a căruia frumusețe și mărime neobișnuită mirîndu-se, l-a trimis pe el împărătesei sale. Și aceea, ținîndu-l la sine, nu l-a mîncat, ci l-a trimis lui Paulin senatorul, un iubit prieten al împăratului, bolnav fiind atunci. Iar Paulin, neștiind nimic, a trimis mărul acela împăratului. Deci, luînd mărul împăratului, l-a cunoscut pe el și mergînd la împărăteasă, a întrebat-o zi-cînd: "Unde este mărul pe care l-am trimis ție?" Iar împărăteasa neștiind că mărul acela a venit iarăși în mîinile împăratului i-a răs-puns: "L-am mîncat". Atunci împăratul i-a arătat ei mărul și i-a zis: "Dar acesta ce este?" Și dintr-acea vreme s-a mîniat foarte asupra împărătesei și cu necinste a ocărît-o pe ea, pentru că i se părea că îl înșală cu Paulin și îndată pe Paulin l-a trimis la surghiunie în Capadocia, iar pe împărăteasă, de atunci, nu o mai lăsa să vină pe la dînsul. Așijderea și asupra lui Hrisafie, famenului, sfetnicul împărătesei, foarte s-a mîniat, pentru că s-a încredințat că era prici-nuitor de multă răutate. Și mai întîi a luat de la dînsul averea, apoi în surghiunie l-a trimis.

Dumnezeu însă a făcut izbîndire pentru supărarea cea nevi-novată a Sfintei Pulheria, pentru că Hrisafie, călătorind cu corabia, s-a înecat în mare. Paulin în surghiun a fost tăiat fără vină după porunca împăratului. Mai pe urmă, murind acesta, împărăteasa sin-gură, cu jurămînt, a adeverit că Paulin era curat de acel presupus păcat; așijderea și ea era nevinovată de cele ce i se imputau. Însă a avut Dumnezeu purtarea de grijă ca să vină o mîhnire ca aceea lui Paulin spre mîntuirea sufletului, iar împărătesei spre învățătură. Deci, auzind împărăteasa de tăierea lui Paulin, s-a mîhnit fără de măsură că a pătimit pentru dînsa un om ca acela cu bună înțe-legere și întreg la minte, fără de vină, și a rugat pe împăratul să nu o oprească pe ea să meargă la Ierusalim să se închine Sfințelor Lo-curi. Și, dîndu-i voie, s-a dus la Ierusalim și a făcut acolo milostenii mari și a zidit biserici multe și a făcut mînăstiri, pentru că a zăbovit în Ierusalim multă vreme, pînă ce, prin multe rugăciuni, a potolit mînia cea împărătească și pe sfînta Pulheria iar a împăcat-o cu sine. Și i-a trimis spre semn de pace și de dragoste necurmată chipul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, cel zugrăvit de Sfîntul Evanghelist Luca.

După plecarea ei la Ierusalim, împăratul Teodosie a trimis ru-găminte la sora sa, Sfînta Pulheria, ca să se întoarcă iar la scaunul său. Dar ea nu voia, dorind ca să slujească unuia Dumnezeu mai bine în singurătate, decît să stăpînească multe țări. Și iar a rugat-o împăratul să vină în palatele împărătești ca să împărătească cu dîn-sul și n-a încetat din stăruinți pînă ce nu a înduplecat-o pe ea. Și s-a întors cu mare cinste Sfînta Pulheria la palatul său cel împără-tesc și pe dată a încetat eretica vijelie, s-au alinat valurile și s-a făcut liniște în biserică, după care împărăția iar mergea ca înainte, cu pace. Iar după îndelungată vreme a venit și Eudoxia împără-teasa de la Ierusalim, aducînd cu sine mîna Sfîntului întîiului mu-cenic Arhidiacon Ștefan, pe care cînd au adus-o în Halchidon, s-a arătat într-acea noapte Sfîntul Ștefan fericitei Pulheria, zicîndu-i: "Iată, ți-ai cîștigat dorința, că și eu am venit în Halchidon". Iar a doua zi, sculîndu-se Pulheria, a luat pe fratele său, împăratul Teo-dosie, și a ieșit în întîmpinarea mîinii sfîntului întîiului mucenic, pe care împreună și cu împărăteasa Eudoxia a primit-o cu dragoste.

Iar trăind împăratul Teodosie de la nașterea sa patruzeci și doi de ani, i-a sosit sfrîșitul și a spus sfintei Pulheria o descoperire dumnezeiască, care i se făcuse lui în Efes, pe cînd se afla în Biserica Sfîntului Ioan Teologul. Pentru că stînd el acolo în rugă-ciune, i s-a descoperit lui că, după moartea lui, o să ia Marcian Ostașul sceptrul împărăției grecești și a rugat-o pe ea ca să-i ajute lui Marcian la împărătescul scaun.

Deci, era Marcian de neam din Turcia, fiul oarecărui ostaș, el însuși ostaș viteaz, înțelept în toate, iscusit, milostiv și bun; încă din tinerețe era însemnat la împărăție, fiind el păzit din întâmplări de moarte. Pentru că, oarecînd, mergînd la Filipopol, a găsit pe cale un trup lepădat al unui om nu demult ucis. Deci, a stat deasupra trupului și se umilea fiindu-i jale de omul ucis. Apoi, vrînd ca să facă fapta cea bună a milosteniei, adică să îngroape pe cel mort, a început să-i sape groapa și iată, oarecare, pe aceeași cale mergînd spre cetate, a văzut pe Marcian îngropînd pe cel mort și părîndu-li-se că el a făcut aceaucidere l-au prins pe el și, ducîndu-l în cetate, l-au dat judecătorului. Și, nefiind cine să mărturisească pentru nevinovăția lui, ci numai el singur apărîndu-se, nu i s-a dat crezămînt și ca pe un ucigaș la moarte l-au osîndit. Și era să fie pedepsit cu moartea în curînd, dacă cu dumnezeiască descoperire nu s-ar fi arătat adevăratul ucigaș.

Deci acela și-a luat după fapte pedeapsa, iar Marcian, cu cinste fiind pus în libertate, slujea în oastea greacă, pe lîngă voievodul Aspar. Iar făcîndu-se război cu vandalii, cînd au biruit vandalii pe greci și pe mulți i-a luat vii în robie, atunci cu aceia și Marcian fiind prins, a fost dus la comandantul vandalilor Ginseric. Iar Ginseric, vrînd să vadă pe cei robiți, s-a urcat pe un loc înalt, în miezul zilei fiind arșiță mare, și a văzut de departe pe Marcian dormind pe pămînt, iar deasupra lui un vultur zburînd cu aripile întinse îi făcea lui umbră apărîndu-l de arșița soarelui. Aceasta văzînd-o Ginseric, căpetenia vandalilor, a cunoscut cele ce erau să fie și chemînd la sine pe robitul acela și întrebîndu-l pe el de nume și de moșie i-a zis: "De voiești ca să fii viu, întreg și slobod, jură mie că atunci cînd te vei sui la împărăteasca vrednicie nu vei face război cu vandalii niciodată, ci în pace cu noi vei petrece". Deci, Marcian s-a jurat comandantului și a plecat cu cinste la locul său.

Apoi, întorcîndu-se iar Marcian din robie în oastea greacă, dar cu un grad mai mic și mergînd oarecînd grecii asupra perșilor, s-a îmbolnăvit Marcian pe cale și a rămas în cetatea Lichiei care se numea Sidina. Și l-au primit pe el doi frați în casa lor, Tațian și Iulian, bărbați cinstiți; și îl căutau pe el, îngrijindu-se de sănătatea lui, pentru că aveau pentru el mare dragoste. Iar sculîndu-se el de pe patul durerii, au ieșit amîndoi frații cu dînsul împreună la vînătoare de păsări, iar fiind amiază și aflîndu-se în arșiță de soare, se culcară să se odihnească și adormiră, iar dormind s-a deșteptat mai întîi decît toți Tațian și a văzut ca și Ginseric oarecînd un vultur mare zburînd deasupra lui Marcian cel ce dormea, cu aripile întinse, acoperindu-l pe el de arșița soarelui și umbrindu-l.

Văzînd aceasta, Tațian a deșteptat pe Iulian, fratele său cel mai tînăr, și se mirau amîndoi de minunea aceea. După aceasta, deșteptîndu-se și Marcian din somn, a zburat vulturul, iar Tațian și Iulian prooroceau că o să fie împărat și-l întrebară: "Ce fel de mulțumire și milă le va arăta cînd va fi împărat?" Iar el zicea: "De va fi după proorocia voastră, apoi îmi veți fi mie în loc de tată".

După aceasta, a început Marcian a fi mai mult mărit între greci, preamărînd Dumnezeu pe bărbatul pe care l-a ales după ini-ma sa. Apoi, s-a pristăvit drept credinciosul împărat Teodosie cel tînăr, iar împărăteasa Eudoxia s-a dus iarăși la Ierusalim, și acolo cîțiva ani petrecînd bine, s-a mutat către Domnul și o îngropară în biserica Sfîntului întîiului Mucenic și Arhidiacon Ștefan, cea zidită oarecînd de dînsa. Iar fericita Pulheria, după moartea fratelui său, sfătuindu-se cu boierii și cu toți mai marii oștilor, pe Marcian ostașul l-au ales la împărăție, ca pe un vrednic și ales al lui Dumnezeu.

Fiind împărat Marcian, a chemat pe cei înainte pomeniți doi frați, Tațian și Iulian, și, cu înalte dregătorii cinstindu-i pe ei, i-au pus pe unul asupra Traciei stăpînitor, iar pe altul asupra Liciniei. Așijderea și cu Ginseric și-a împlinit jurămîntul său, păzind cu dîn-sul pacea nestrictă pînă la sfîrșit. Iar Pulheria împărăteasa, după ce s-a așezat Marcian, a vrut ca iar să se întoarcă la al său loc singuratec. Dar împăratul nou și tot sfatul palatului au rugat-o pe ea ca să nu-i lase, ci să le ajute lor a cîrmui împărăția ca o înțeleaptă și iscusită; iar într-alt chip aceea nu se putea să fie, fără numai de-venind soție împăratului. Iar ea le punea lor înainte că și-a făgăduit lui Dumnezeu fecioria sa, pe care datoare este să o păzească pînă la moarte. Dar, așijderea și împăratul spunea că și-a făgăduit și el lui Dumnezeu curăția sa. Dar pentru nevoia Sfintei Biserici care era tulburată de ereticii cei ce atunci se înmulțiseră, a fost silită să se

însoțească cu Marcian împăratul, însă într-o însoțire ca aceea în care floarea fecioriei n-a veștejit-o, ci neatinsă pînă la sfîrșitul vieții a păzit-o. Că și făgăduința cea lui Dumnezeu făcută și obișnuita curățenie a amîndorura nu-i lăsară a-și călca făgăduințele date, pentru că ea era atunci de cincizeci și unu de ani și nici împăratul nu mai era tînăr. Și se numea Pulheria femeia împăratului, dar într-adevăr nu femeie, ci ca o soră îi era, împărățind cu dînsul și bine ocîrmuind sceptrul împărăției cu mare folos pentru toată biserica lui Dumnezeu și pentru toată împărăția. Și se numea și Marcian bărbat Pulheriei, însă într-adevăr nu bărbat, ci ca frate îi era, împărățind cu dînsa ca împreună cu o fiică împărătească și moștenitoare a scaunului tatălui său. Și puteai atunci să vezi pe scaunul împărăției grecești fecioreasca curăție împărățind, pentru că au împărățit păzindu-se pe sine și împăratul cu sufletul și cu trupul curat, și împărăteasa fecioară neprihănită. O însoțire feciorească, care abia de vezi sau de auzi! Să se minuneze aici lumea cea plină de poftă necurate! Să se rușineze oamenii cei ce slujesc patimilor și dulceților trupești, auzind de o însoțire ca aceasta a dreptcredincioșilor acestora împărați, care s-au asemănat cu îngereasca curăție! Cu sîrguința acestei sfinte împărătese s-a adunat sinodul sfinților părinți în Calcedon, împotriva răucredinciosului Dioscor și a lui Eftihie arhimandritul. Apoi, asemenea sinod a fost și în Efes tot după purtarea ei de grijă, pentru că foarte mult ajuta dreapta credință. Scriitorii Istoriei Bisericești Universale ne descriu că această împărăteasă a luat parte la amîndouă sinoadele atît din Efes, cît și din Calcedon, ca o mare apărătoare a credinței. Era într-însa rîvnă de dreaptă credință și mare înțelepciune; că în sufletul și în inima ei cea curată petrecea Sfîntul Duh ca într-o biserică sfîntă, și cu mari daruri a îmbogățit-o pe ea. Apoi, viețuind cincizeci și patru de ani și toate averile sale la biserică, la mînăstiri și la săraci împărțindu-le, s-a mutat la Dumnezeu, căruia cu toată osîrdia i-a slujit. Cu ale ei rugăciuni, Doamne, nu ne lipsi și pe noi de împărăția ta cea cerească. Amin.

Pomenirea Sfințelor trei femei, ce s-au aflat într-un munte pustiu (10 septembrie)

Pavel, episcopul Monomvasiei, ne-a spus: "Fiind eu, zice, mirean, trimis am fost la Răsărit ca să adun dajdia împărătească. Și mi s-a întîmplat în cale o mînăstire pustnicească și am vrut să intru într-însa, iar egumenul cu călugării au ieșit în întîmpinarea mea și, sărutîndu-ne unul pe altul, am șezut afară.

Deci, era acolo o grădină de pomi avînd roduri și am văzut păsările zburînd și rupînd ramuri cu poame și ducîndu-se cu ele. Și am întrebat pe egumenul zicînd: "De ce nu mănîncă aici păsările acestea poamele ci, rupîndu-le cu ramuri, le duc în altă parte?" Și mi-a zis mie egumenul: "Iată, unsprezece ani sînt de cînd așa fac totdeauna păsările acestea." Iar eu, zise Pavel, ca de Dumnezeu îndemnîndu-mă, am zis: "Sînt undeva, în munți, sfinți bărbați sau femei în Dumnezeu petrecînd și după a Lui poruncă, păsările acestea le duc lor acele poame". Acestea grăindu-le eu, iată, a zburat un corb și a rupt o ramură cu rodul. Și am zis eu egumenului: "Să mergem după dînsul!" Și așa am mers, iar corbul zbura înaintea noastră cu rodul și, zburînd, a șezut pe un deal, lăsînd jos din cioc ramura. Iar noi, suindu-ne la dînsul, îndată a luat corbul ramura și a zburat din nou într-o vale ce era deosebit de adîncă și acolo, lă-sînd ramura, a venit de acolo neavînd nimic. Iar noi apropiindu-ne la prăpastia aceea am aruncat o piatră în jos și am auzit un glas de acolo zicînd: "De sînteți creștini, nu ne ucideți pe noi!" Iar noi am zis: "Dar voi cine sînteți?" Iar ele au zis: "De voiți să ne vedeți pe noi, aruncați-ne nouă trei haine, că sîntem femei goale. Și mergînd pe sub munte veți afla o cărăruie strîmtă și pe aceea veți putea veni la noi".

Acestea dacă le-am auzit noi, îndată trei călugări din cei ce erau cu mine s-au dezbrăcat de hainele lor și învăluind într-însele niște pietre, le-au aruncat jos la dînsule. Și pogorîndu-ne din munte, am aflat o cale mică și strîmtă, precum ne spusese ele, încît abia puteam să mergem pe dînsa, și am ajuns pînă la acea intrare de munte, în care petreceau sfințele. Și am aflat trei femei care, văzîndu-ne pe noi, s-au închinat nouă pînă la pămînt. Și, făcînd rugăciune, am șezut.

Deci, una dintre dînsele a stat jos, iar două în picioare. Atunci egumenul a zis către ceea ce ședea: "De unde ești, stăpînă și maică, și cum ai venit aici?" Răspuns-a aceea zicînd: "Eu, părinte, sînt din Constantinopol și am avut bărbat cu dregătorie la curtea împărătească; el tînăr pristăvindu-se, am rămas văduvă la ceva mai mult de douăzeci de ani.

Și petreceam plîngînd de două lucruri: de văduvie și de nerodire. Iar după cîteva zile, un oarecare boier auzind de mine, a trimis slugile sale, vrînd să mă răpească pe mine cu sila; și nu mă slăbeau trimișii, vrînd să mă ducă la stăpînul lor. Deci, m-am rugat Domnului meu Iisus Hristos ca să mă izbăvească de acel silnic care voia să-mi întineze sufletul și trupul. Și am zis către slujitori: "Stăpînii mei! Au doar n-aș vrea eu să merg cu bucurie la stăpînul vostru cel lăudat?! Dar acum, fiind în neputință de boală, nu pot. Deci, îngăduiți-mă pînă ce mă voi tămădui și atunci voi merge la dînsul cu veselie". Aceasta auzind-o slugile, se duseră zicînd: "Stăpînul nostru te va aștepta pe tine pînă la patruzeci de zile." Iar după ducerea tuturor aceluia, tuturor slugilor și slujnicilor mele le-am dat drumul, plătindu-le, și din toate am oprit numai pe aceste două, pe care le vedeți acum, și am împărțit toată averea mea la săraci. După aceasta chemînd pe un om iubitor de Hristos din neamul meu, cu jurămînturi înfricoșate l-am jurat pe el ca să vîndă moșiile mele și casa și aurul și pe toate să le împartă la săraci. Apoi, sculîndu-mă noaptea, am luat pe aceste două slujnice - iar acum surori ale mele - și am intrat cu dînsele în corabie și, povățuindu-ne mîna lui Dumnezeu, am venit la locul acesta. Și acum sînt unsprezece ani de cînd om nu am văzut, fără numai pe voi astăzi. Iar hainele noastre după un an rupîndu-se, au căzut de pe noi.

Și a zis către dînsa egumenul: "De unde, stăpîna mea, aveți voi hrană?" Iar ea a zis: "Bunul și Iubitorul de oameni, Dumnezeul nostru, Cel ce a hrănit pe poporul Său în pustie patruzeci de ani, acela și nouă nevrednicilor roabelor sale ne trimite hrană, că peste tot anul - cu purtarea Lui de grijă cea Dumnezeiască - păsările ne aduc nouă tot felul de poame, nu numai de trebuința noastră, ci și de prisosit. Și goale noi fiind, ne acoperă și ne încălzește Dumnezeu cu darul Său, încît nici iarna nu ne temem de ger, nici vara de zăduf, ci petrecem ca în rai salășluindu-ne și slăvind totdeauna pe Sfînta Treime."

Acestea auzindu-le noi și minunîndu-ne, a zis către dînsa egumenul: "De vei porunci, stăpînă, aș trimite un frate la mînăstire ca să aducă bucate, și să mîncăm cu voi". Iar ea a răspuns: "De vei voi, părinte, ca să faci aceasta, apoi să poruncești ca să vină un preot și să săvîrșească aici sfînta slujbă, ca să ne împărtășim cu Prea Curatele Taine ale lui Hristos, că de cînd am plecat de la cetate nu ne-am învrednicit să primim sfințirea aceluia." Și îndată egumenul a trimis un monah la mînăstire, ca să cheme un preot și să aducă bucate. Deci, venind preotul a săvîrșit Sfînta Liturghie și s-a împărtășit întîi ea singură, apoi și slujnicele ei cu Prea Curatele Taine. Și au mîncat acolo cu noi - grăiește Pavel episcopul - și a zis stăpîna către egumen: "Rogu-mă sfinției tale, părinte, ca să petreci aici trei zile". Și a făgăduit egumenul. Apoi, sculîndu-se cea fericită femeie s-a rugat Domnului cu dinadinsul și s-a pristăvit. Iar noi, cu lacrimi cîntînd deasupra gropii cîntări, am îngropat-o. Iar în dimineața zilei a doua rugîndu-se, s-a pristăvit și a doua cu pace: Așijderea și cea de a treia a murit în a treia zi. Și, îngropîndu-le pe ele, ne-am întors, slăvind pe Hristos Dumnezeul nostru, Cel ce face minuni prea slăvite întru sfinții Săi, căruia Se cuvin cinstea și închinăciunea în veci. Amin.

În această zi mai facem și pomenirea Sfinților Apostoli din cei șaptezeci, Apolos și Luție. Vezi pentru dînșii la luna ianuarie în 4 zile, cum și a Sfîntului Mucenic Baripsav care, de la un pustnic luînd sînge de cel curs din prea curată coasta Domnului nostru Iisus Hristos, multe tămăduiri făcea cu dînsul. Pentru aceea, fu ucis noaptea de cei necredincioși.

Viața și ostenele Cuvioasei Maicii noastre Teodora, care s-a nevoit în chip bărbătesc († 491) (11 septembrie)

(De la Sf. Simeon Metafrast adunată)

Ochii Domnului, care privesc spre toate căile omenești și cercetează chiar și lucrurile cele tainuite, sînt de mii și mii de ori mai luminoși decît soarele. Mai înainte de a se zidi, toate s-au știut de El. N-a știut aceasta oarecare femeie de bun neam, anume Teodora, din cetatea Alexandriei, fiindcă a ascultat pe vrăjmașul cel ce a ispitit-o și i-a zis că păcatul cel făcut în întuneric, pe care nu-l vede soarele, nu-l știe Dumnezeu. Dar cînd a cunoscut că nu se tainuiește nimic înaintea lui Dumnezeu, o, cu cît de mare pocăință s-a îndreptat! Pentru că ea, viețuind cu cinste în însoțirea bărbatului său, a căzut într-o ispitire de acest fel: un oarecare om bogat, dar tînăr cu anii și cu mintea, îndemnat de diavolul, s-a rănit de frumusețea ei și în toate chipurile se sîrguia să o ducă în des-frînare. Îi trimetea ei daruri mari și lucruri multe și mai mari îi făgăduia și o amăgea cu cuvintele. Dar neputînd să facă ceva singur, și-a găsit o unealtă ca aceasta: s-a învoit cu o fermecătoare amăgitoare să înșele pe Teodora cea curată, povățuind-o pe ea la acel fapt de neiertat al lui. Aceea, avînd ajutor pe satana, a găsit vreme cu prilej și a grăit Teodorei de tînărul acela. Iar Teodora a zis: "O, de aş scăpa de omul acesta, care de multă vreme mă supără pe mine, căci de îl voi asculta pe el, apoi dacă nu alții, dar cel puțin soarele care ne luminează pe noi tot va fi martor păcatului meu înaintea lui Dumnezeu!" Răspuns-a înșelătoarea: "După ce va apune soarele și va fi noapte întunecoasă, la un loc ascuns să faci voia tînărului și nimeni nu va ști atunci fapta voastră, nici nu va fi cineva care să mărturisească înaintea lui Dumnezeu. Pentru că noaptea cea tăcută și întunecoasă pe toate le acoperă". Iar Teodora a zis: "O, de n-ar ști Dumnezeu păcatul cel făcut noaptea, bine ar fi!" Răspuns-a înșelătoarea: "Așa este! că numai păcatele pe care le luminează soarele le vede Dumnezeu, iar pe cele făcute în întuneric, cum poate să le vadă?"

Aceste cuvinte ale amăgitoarei le-a crezut Teodora, ca o femeie tînără și neînvățată, la care s-a mai adăugat încă și dia-voleasca ispitire care putea mult, fiindcă puterea diavolului este tare, iar firea și puterea noastră sînt pătimase și slabe. Deci, s-a învoit Teodora cu sfatul vicleanului și, făcînd fărădelegea în în-tunericul nopții, cu revărsarea luminii celei de dimineață, s-a suit lumina milostivirii celei grabnice a lui Dumnezeu peste inima ei. Căci, cunoscîndu-și păcatul său, se căia, își bătea fața, își rupea părul, singură se rușina de sine și singură de sine îi era scîrbă. Așa milostivirea lui Dumnezeu care nu voiește moartea păcătosului, pentru curăția ei cea mai dinainte a deșteptat-o pe ea spre grabnica pocăință și iertare. Pentru că Dumnezeu îndreaptă uneori asupra omului vreo cădere ca, sculîndu-se, să se arate mai multă osteneală, îndreptare și osîrdie spre Dumnezeu Care iartă păcatele.

Deci, se tînguia Teodora de păcatul făcut și, plîngînd, își mîn-gîia puțin cugetul său grăind în sine: "Nu știe Dumnezeu păcatul meu, dar, deși nu-l știe, rușine-mi este mie și durere". Apoi stră-bătînd printr-însa întristarea, s-a dus la o mănăstire de fecioare, la stareța, pentru cercetare, căci se cunoștea cu dînsa. Iar stareța, vă-zînd-o mîhnită la față, a întreat-o: "Ce mîhnire ai tu, fiica mea? Au doară ești năpăstuită de bărbat?" Iar ea a răspuns: "Nu, stăpî-nă! Alta este pricina de care mi s-a mîhnit inima". Iară stareța vrînd să o mîngîie pe dînsa, mișcîndu-se de duhul lui Dumnezeu, a început a vorbi pentru folosul sufletului ei și a citi din cărți. Citind ea un cuvînt a ajuns pînă la textul acesta din Evanghelie: "Nimic nu este acoperit care să nu iasă la iveală și nimic ascuns care să nu ajungă cunoscut. Ceea ce vă grăiesc la întuneric, spuneți la lumină și ceea ce auziți la ureche, propovăduiți de pe case" (Matei 10, 26-27).

Aceste cuvinte ale Evangheliei auzindu-le Teodora, s-a lovit în piept, zicînd: "Vai mie, ticăloasa, cum m-am înșelat, socotind că nu știe Dumnezeu de păcatul meu". Și a început a se bate peste față, tînguindu-se și plîngînd. Atunci stareța a cunoscut că a avut o cădere în păcat și a început a o întreba ce i s-a întîmplat ei. Iar ea, abia putînd grăi de plîns, i-a spus stareței cu tot de-amănuntul, și a căzut la picioarele ei, zicînd: "Miluiește-mă, stăpînă, pe mine cea pierită, și mă povățuiește ce să fac! Oare se poate să mă mîntuiesc

sau sînt pierdută în veci? Oare să mai nădăjduiesc spre mila lui Dumnezeu, sau să mă deznădăjduiesc?" Iar stareța a început a-i grăi: "N-ai făcut bine fiica mea, ascultînd pe vrăjmaș. Nu ai înțeles bine pe Dumnezeu socotind că te vei tăinui înaintea Celui ce cearcă inimile și rărunchii, Care știe cugetele; chiar și cele nelucrate le văd ochii Lui și nici o noapte sau un loc ascuns și întu-necos nu pot să ascundă pe cel păcătos, dinaintea ochiului Lui cel atotvăzător. N-ai făcut bine, fiica mea, căci și pe Dumnezeu L-ai mîniat și credința bărbatului nu ai păzit-o și trupul ți-ai spurcat și sufletul ți-ai vătămat. De ce nu mi-ai spus mie despre aceasta mai înainte, că eu ți-aș fi ajutat ție și te-aș fi învățat să te ferești de cursele vrăjmașului? Dar de vreme ce așa ți s-a întîmplat, de aici înainte să te îndrepti și să cazi la milostivirea lui Dumnezeu, rugîndu-te cu sîrguință ca să-ți ierte păcatul. Să nu te deznădăjduiești fiica mea, că deși ai făcut mare păcat, însă mai mare este mila lui Dumnezeu și nu este vreun păcat care să biruiască iubirea lui de oameni; scoală-te, pocăiește-te și te vei mîntui". Acestea și multe asemenea grăindu-le stareța, a sfătuit-o pe ea și a învățat-o calea pocăinței. Apoi a mîngîiat-o, spunîndu-i de milostivirea lui Dumnezeu și de bunătatea Lui cea negrăită că este gata a primi pe cei ce se pocăiesc și a-i ierta pe cei ce greșesc. Încă i-a adus aminte și de femeia păcătoasă din Evanghelie, care cu lacrimi a spălat picioarele lui Hristos și cu perii capului ei le-a șters și a cîștigat de la Dumnezeu iertare de păcatele sale.

Toate cuvintele acestea primindu-le Teodora de la acea bună povătuitoare și așezîndu-le în inima sa, a zis: "Cred Dumnezeului meu, stăpîină, și de acum nu voi mai face un păcat ca acesta, ci și de cel făcut, pe cît voi putea, mă voi pocăi". Și primind oarecare răcorire în inimă, s-a întors la casa sa. Și se rușina a căuta în fața bărbatului său, avînd mustrare în cugetul său, și se gîdea în ce fel ar ruga pe Dumnezeu; și dorea să meargă în mănăstirea de fe-cioare, dar știa că bărbatul ei o va opri. De aceea, ca să tănuiască de bărbatul său și de toți cunoscuții, a gîndit un lucru ca acesta: ducîndu-se bărbatul ei de acasă la oarecare lucru, ea, seara tîrziu, tunzîndu-și părul capului s-a îmbrăcat în haine bărbătești și, punîndu-și nădejdea sa în Dumnezeu, s-a tănuit de toți și a ieșit încetișor din casă și alerga degrabă ca o pasăre zburînd din cursă. Și ajungînd la oarecare mănăstire pustnicească care se numea Octodecat, care era departe de cetate ca la optsprezece stadii, a bătut în poartă și, portarul deschizîndu-i, a zis: "Fă bine, părinte și spune egumenului ca să mă primească în mănăstire, că sînt om păcătos, și vreau să mă pocăiesc de faptele mele cele rele. Că pentru aceea am venit aici, ca să spăl picioarele voastre cele sfinte și ca să slujesc vouă ziua și noaptea, la orice lucru îmi veți porunci mie". Deci, mergînd portarul, a spus egumenului, iar el a zis: "Se cade a-l ispiți pe acesta mai întîi, dacă a venit la noi fiind povățuit de Dumnezeu, deci să nu-i dai răspuns pînă dimineață și să nu-l lași să intre în mănăstire, pînă ce vom vedea dacă nu se va duce supărat. Iar dacă va răbda lîngă poarta mănăstirii, așteptînd milă, atunci vom cunoaște cu adevărat că a venit cu osîrdie la noi să slujească lui Dumnezeu".

Și așa a făcut portarul: n-a îngrijit de dînsa, ci a trecut-o cu vederea ca pe un rob netrebnic, iar ea ședea plîngînd lîngă poartă. Apoi a înnoptat și, iată, fiarele sălbatice treceau pe lîngă dînsa - pentru că era pustia aceea plină de fiare - însă, cu darul lui Dumnezeu, a rămas neatinsă, înarmîndu-se, ca și cu o pavăză, cu rugă-ciunea și cu sfînta cruce. Iar a doua zi ivindu-se portarul prin ferestre a văzut-o șezînd lîngă poartă și i-a zis: "De ce zăbovești aici omule? Nu te vom primi pe tine, căci nu ne trebuiești." Iar ea a zis: "Chiar dacă voi muri aici, lîngă poartă, nu mă voi duce pînă ce nu vă veți milostivi de mine și mă veți primi în mănăstire." Atunci portarul, văzînd răbdarea și smerenia ei, i-a deschis ușa și a dus-o la egumen, iar egumenul a întrebat-o de unde este, cum se numește și la ce a venit. Iar ea a zis: "Din Alexandria sînt, părinte. Numele meu este Teodor. Plin sînt de păcate și de fărădelegi. Cercetîndu-mi cugetul și cunoscîndu-mi păcatele am vrut să mă pocăiesc și am venit la sfîntia voastră să mă primiți în rînduiala voastră și să mă mîntuiți pe mine, păcătosul cel pierit. Deci, pri-mește-mă pe mine, părinte, precum Domnul a primit pe tîlharul, pe vameșul și pe fiul cel desfrînat". Atunci egumenul a început a-i ară-ta greutățile vieții mănăstirești și nevoița cea mare și i-a zis: "Nu le vei putea purta acestea, fiule, că te văd tînar și crescut în des-fătări lumești, iar mănăstirea noastră nu are nici o odihnă, și rîn-duiala noastră are viață aspră și viețuirea noastră împreună are trebuință de multă înfrînare și post. Frații noștri poartă ostenele mari în ascultări, nelăsînd nici pravila bisericească, nici rugăciunea miezului nopții și Utrenia, precum și ceasurile și Vecernia și cele-lalte rugăciuni și închinăciuni din chilie și privegherile cele de toată noaptea, adeseori. Iar tu te-ai obișnuit cu odihna trupească și nu-ți este cu puțință ca

împreună cu noi toți să porți greutatea nevoiței călugărești, deși te văd că alergi cu osîrdie. Mă tem însă să nu-ți schimbi mai tîrziu gîndurile pentru că mulți oameni de multe ori încep un lucru bun cu osîrdie, apoi degrabă, supărîndu-se, încetează de la fapta cea bună și se fac mai leneși. Deci, te sfătuesc să te întorci în lume și Dumnezeu să-ți rînduiască mîntuirea precum voiește". Atunci Teodor, căzînd la picioarele egumenului, plîngînd a zis: "Nu mă lepăda pe mine, părinte, de la sfîntul vostru lăcaș, nu mă lipsi pe mine de îngereasca voastră împreună trăire, nu mă izgoni pe mine la lumea din care scăpînd odată, ca din Egipt, iarăși la dînsa nu mă voi întoarce niciodată. Să nu te îndoiești părinte din cauza tinereții mele pentru că prin sfintele voastre rugăciuni mă voi deprinde la toată înfrînarea, și ajutîndu-mi Dumnezeu, voi purta toate ostenele și orice îmi veți porunci voi face cu osîrdie și cu sîrguință, numai să mă primiți pe mine, cel ce voiesc să-mi plîng păcatele.

Rugat fiind egumenul astfel, l-a primit și i-a poruncit să pe-treacă în toate ascultările mănăstirești. Și viețuia femeia între bărbați, în chip și cu nume bărbătesc, neștiind nimeni această taină, fără numai singur Dumnezeu. Dar cine va spune viața ei cea cu multe ostenele? Vedeau frații ostenele ei în ascultări, răbdare în înfrînare, smerenie în supunere, dar nevoițele cele ascunse și tăi-nuite ale ei, rugăciunile cele de toată noaptea, suspin inimii, lacri-mile, plecările genunchilor, ridicările mîinilor, numai singur Dumnezeu le vedea. Pentru că ziua și noaptea cădea la îndurările Lui și, ca femeia desfîrnată, uda picioarele Domnului cu lacrimi. Mai mare era pocăința ei decît păcatul făcut, căci cu totul s-a răstignit pe crucea pătimirii, la toți s-a aruncat pe sine la picioare prin smerenie, toată voia sa a tăiat-o prin lepădarea de sine și s-a făcut înger în trup. Iar trupul ei cel mai înainte întinat, după aceea, prin ostenele pocăinței și prin lacrimile cele fierbinți curățindu-l, s-a făcut sfîntă Biserică Dumnezeiască Sfîntului Duh Celui ce locuia întru dînsa.

După opt ani de viețuire aici, se făcuse lipsă de untdelemn în mănăstire și a fost trimisă sfînta în cetatea Alexandriei, cu cămilele, ca să cumpere untdelemn. Iar bărbatul ei, neștiind unde s-a dus femeia lui sau ce s-a făcut ea o căuta mult și neaflînd-o, se tînguia ziua și noaptea și se ruga lui Dumnezeu cu sîrguință ca să-i arate lui unde este soția sa. Într-o noapte, a văzut în vedenie pe un înger zicîndu-i: "Nu te întrista pentru femeia ta, că slujește lui Dumnezeu în mijlocul aleșilor Lui. Iar de voiești să o vezi, să mergi dimineață și să stai lîngă biserica Sfîntului Petru și acolo o vei vedea. Acela care va merge pe lîngă biserica și se va închina ție este femeia ta". Și s-a bucurat bărbatul de vedenia cea îngerească ce îi spusese despre femeia lui că urma să o vadă și a alergat de dimineață la biserica Sfîntului Petru. Sînd acolo, privea în dreapta și în stînga, vrînd să vadă pe cea dorită. Și sînd el așa, iată, fericita Teodora mergea cu cămilele. Bărbatul ei, văzînd-o, n-a cunoscut-o, pentru că nu mai era cu puțință s-o mai cunoască din pricina îmbrăcămînții bărbătești și pentru că se schimbaseră; înainte era cu față luminoasă, și acum, nu numai de post, dar de ostenele călugărești, își întu-necase podoaba ei. Iar ea, cunoscîndu-l pe el de departe a lăcrimat în sine și a zis: "O, amar mie, păcătoasa, că pentru păcatul cel împotriva bărbatului meu m-am lipsit de mila lui Dumnezeu". Și mergînd pe lîngă dînsul, i s-a închinat zicînd: "Bună să-ți fie ție, ziua, străine". Așijderea și el i s-a închinat ei, zicînd: "Să mergi sănătos, părinte". Și așa s-au despărțit. Sînd omul acela puțin acolo, s-a întors acasă mîhnit, necîștigîndu-și dorința, iar vedenia pe care văzuse o socotea că este înșelăciune și se ruga cu plîngere, zicînd: "Doamne, vezi necazul meu și auzi rugăciunea mea și spu-ne-mi mie: oare este între vii femeia mea sau nu?! Oare pe bună cale se află, sau pe cea rea?!" În cealaltă noapte a văzut iarăși în vedenie pe îngerul acela zicîndu-i: "Ce plîngi, omule? Ce, n-ai vă-zut-o pe femeia ta ieri, precum ți-am spus ție?" Iar el a zis: "N-am văzut-o, Doamne al meu". Iar îngerul i-a zis: "Au nu ți-am spus ție că cea ce, trecînd alătura, se va închina ție și-ți va da bună ziua, acela este femeia ta?" Atunci înțelegînd bărbatul că și-a văzut fe-meia, dar n-a cunoscut-o, a mulțumit lui Dumnezeu că femeia lui este între cei vii, și slujește lui Dumnezeu și nădăjduia că și el să se mîntuiască cu rugăciunile ei. Asemenea și fericita Teodora mulțumea lui Dumnezeu că și-a văzut bărbatul și că n-a cunoscut-o. Și întorcîndu-se la mănăstire lua aminte de mîntuirea sa, postind mai întîi o zi, după aceea două, apoi trei și patru, iar uneori și săptămîna întregă trăia nemîncînd, rugîndu-se cu sîrguință pentru iertarea păcatului său.

Aproape de mănăstirea aceea era un iezer în care trăia un crocodil care, ieșind adeseori din iezer, ucidea pe oamenii și pe dobitoacele ce le întâlnea în cale. Iar Grigorie eparhul, care era pus între anii 476-475; 476-491 de împăratul Zinon peste Alexandria, a pus străjer pe calea care mergea lângă iezer ca să nu lase pe nimeni să meargă pe cale, din cauza fiarei aceleia. Iar egumenul, vrînd să știe darul lui Dumnezeu cel ce era întru Teodor, l-a chemat și i-a zis: "Frate Teodore! Îmi trebuie apă din iezer. Deci să iei vasul cel de apă și să mergi să aduci". Iar ea, ca un bun ascultător, luînd vasul, s-a dus. Străjerii i-au zis: "Să nu vii aici, părinte, la apă, că te va mânca fiara!" Dar ea le-a zis: "Părintele meu, egumenul, m-a trimis pe mine; eu voi îndeplini porunca". Cînd a mers la malul iezerului iată crocodilul a venit și a luat-o pe ea pe spatele sale și a dus-o la mijlocul iezerului, iar ea, scoțînd apă, iarăși fiara a adus-o la mal. Apoi, întorcîndu-se, a legat pe fiară ca din acea vreme să nu mai vatăme pe nimeni și îndată fiara a murit. Străjerii, văzînd acea minune, au spus egumenului și au înștiințat și în cetate pe mai marele cetății și toți au slăvit pe Dumnezeu, iar frații se minunau cum n-a vătămat fiara pe fericita și lăudau puterea ascultării.

Unii dintre frați, îndemnați fiind de diavol, pentru că nimeni nu este slobod de ispitele vrăjmașului, nu credeau ceea ce se făcuse și începură a urî, zicînd: "Iată noi atîția ani am petrecut în mî-năstire și nu facem semne iar acesta a venit și face minuni. Oare vrea să fie mai mare decît noi? Nu cumva cu oarecare farmece a omorît fiara aceea?"

Altă mănăstire era la cîteva stadii depărtare de mănăstirea lor, în cea mai adîncă pustie. Drept aceea, cei care o urau, scriind o scrisoare la mănăstirea aceea seara tîrziu, ferindu-se de egumen, au mers la chilia fericitei și i-au zis ei: "Frate Teodor, îți poruncește ție egumenul să iei scrisoarea aceasta și să o duci degrabă la mănăstirea aceea că este de trebuință". Iar Teodora, sculîndu-se, a luat scrisoarea și a alergat noaptea la mănăstirea aceea. Acest lucru îl făcură zavistnicii pentru ca ea să fie mîncată de fiare pe cale, pentru că erau acolo nenumărate fiare sălbatice, încît nu putea cineva să treacă pe calea aceea noaptea, de frica lor. Zavistnicii în sine ziceau așa: "Să vedem sfîntul acesta, căruia i se supun fiarele, oare se va întoarce teafăr?"

Mergînd Teodora pe cale, iată o fiară mare întîmpinînd-o și închinîndu-i-se s-a întors și a mers înaintea ei, întovărășind-o pe ea pînă la porțile mănăstirii. Acolo a bătut în poartă și, deschizîndu-i portarul, a mers sfînta cu scrisoarea la egumen; iar portarul n-a închis porțile mănăstirii și a intrat fiara în mănăstire și, întîlnind pe portar umblînd, l-a apucat și a început a-l mușca sfărîmîndu-l. Și striga portarul: "Vai, Vai ajutați-mi mie!" Și se deșteptară toți la glasul acela, și cunoscînd sfînta lucrul ce se petrecea, a alergat din chilie de la egumen la fratele pe care-l mânca fiara și apucînd fiara de grumaji a izbăvit pe om din dinții ei și a zis: "De ce ai îndrăznit la chipul lui Dumnezeu și ai vrut să îl omori pe el?! Moartă să fii!" Și îndată a căzut fiara înaintea picioarelor ei și a murit, iar pe fratele cel rănit de fiară l-a uns cu untdelemn prin chemarea numelui lui Hristos și a însemnat cu sfînta cruce hainele lui și l-a făcut sănătos și întreg. Toți văzînd minunea ce se făcuse, s-au închinat fericitei și au preamărit pe Dumnezeu, Cel ce a supus fia-rele cele sălbatice robului său Teodor.

Izbăvind cu scrisoarea din mănăstirea aceea, s-a grăbit să ajungă la locașul său foarte de dimineață și, venind, n-a spus nimănui unde a fost sau ce-a făcut. Iar dimineața au sosit niște monahi de la mănăstirea aceea unde fusese Teodor cu scrisoarea aducînd oarecare daruri și au spus starețului și tuturor fraților cele ce se făcuse și s-au închinat egumenului mulțumindu-i că Teodor, ucenicul lui, a izbăvit pe portarul lor din dinții fiarei și l-a tămăduit pe el de răni iar pe fiară a omorît-o. Auzind aceasta egumenul și toți călugării s-au minunat foarte tare și, dînd binecuvîntare fraților celor ce veniseră a adunat egumenul pe toți călugării și i-a întrebat pe dînșii: "Cine a trimis pe fratele Teodor la mănăstirea aceea?" Și toți s-au lepădat zicînd: "Nu știm". Apoi a întrebat egumenul pe Teodor zicînd: "Cine te-a trimis, frate, în noaptea aceasta la mănăstirea aceea?" Iar ea, vrînd să tănuiască pe răufăcătorul său, a zis egumenului: "Iartă-mă părinte! Dormitînd în chilie, nu știu cine a venit poruncindu-mi mie în numele tău să duc degrabă scrisoarea la egumenul acela; și m-am dus, săvîrșind ascultarea". Pismuitorii, cunoscînd atunci darul lui Dumnezeu în fericita Teodora, se căiau de răutatea lor și, căzînd la dînsa, și-au cerut iertare. Iar ea, fiind

fără răutate nu s-a supărat pe dînșii, nici nu a spus despre dînșii cuiva, ci se defăima pe sine ca pe o păcătoasă, nevrednică de dragostea fraților.

Odată, îndeletnicindu-se în ascultare, i s-a arătat ei diavolul zicîndu-i cu mînie: "Tu, spurcato, prea desfrînat! Lăsîndu-ți bîr-batul ai venit aici ca să te înarmezi asupra mea? Mă jur pe puterea mea că îți voi săpa ție o groapă, că nu numai de călugărie, dar și de cel răstignit să te lepezi și vei fugi de la locul acesta. Și să nu socotești că eu nu sînt aici, căci nu te voi lăsa pînă ce nu voi în-tinde cursă picioarelor tale și nu te voi arunca în groapa pe care tu nu o aștepti". Iar ea, însemnîndu-se cu semnul sfîntei cruci, a zis: "Dumnezeu să sfarme puterea ta, diavole!" Și diavolul s-a făcut nevăzut.

După cîtăva vreme, fiind lipsă în mănăstire, iarăși a fost trimisă cu cămilele în cetate fericita Teodora ca să cumpere grîu pentru trebuința mănăstirii. Și, cînd își lua drumul spre cetate, egu-menul i-a zis: "Fiule, de vei însera pe cale, să te abați la mănăstirea Enatului și să rămîi acolo cu cămilele". Pentru că era pe calea aceea, aproape de cetate, o mănăstire care se cheama Enat.

Mergînd, deci, Teodora a înserat pe cale și, după porunca părintelui său, s-a abătut la mănăstirea aceea și, închinîndu-se egumenului aceluia ce era acolo, a cerut binecuvîntare ca să odihnească cămilele în mănăstirea lor pînă ce se va face ziuă. Iar egumenul i-a dat ei loc în arhondaric care nu era departe de grajdul de cămile.

Era acolo o fecioară, nu tînără de ani, fiică a egumenului ace-luia, care venise să se închine tatălui său și să-l vadă. Fecioara aceea vîzînd pe monahul cel tînăr, pe fericita Teodora, s-a îndră-gostit de la drăceasca lucrare, și a mers noaptea la Teodora care se odihnea lîngă cămile și neștiind că este femeie, a început fără ruși-ne a o ispiti și a o sili la păcat. Iar Teodora i-a zis: "Du-te de la mine, soro, că nu m-am obișnuit la lucrul acesta și am în mine și un duh rău și mă tem ca să nu te ucidă pe tine". Iar aceea, ducîndu-se rușinată, a aflat un alt oaspete cu care a făcut fărădelege și a zămislit în pîntece. Făcîndu-se ziuă, Teodora s-a dus în cetate și săvîrșindu-și ascultarea s-a întors la mănăstire. Și se nevoia pentru mîntuirea sa. După șase luni, a fost cunoscută fecioara aceea că este îngreunată și ai săi bătînd-o, întrebau cine a îngreunat-o. Iar ea, îndemnată de diavol, a dat vina asupra fericitei Teodorei zicînd: "Călugărul Teodor Octodecateanul, cînd mergea din mănăstirea sa la cetate cu cămilele s-a odihnit în casa de oaspeți. Acela a venit la mine noaptea și mi-a făcut silă și am zămislit de la dînsul". Auzind aceasta tatăl ei, egumenul Enatului, a trimis pe călugării săi în mănăstirea care se cheamă Octodecat ca să se certe cu egumenul acestei mănăstiri de ce călugărul său a spurcat pe fecioara lor și a îngreunat-o. Și, ducîndu-se călugării, s-au certat cu egumenul Octodecatului, zicîndu-i: "Călugărul tău, Teodor, a silit pe fecioara noastră și a îngreunat-o. Oare așa sînteți voi, călugării?" Egumenul a chemat pe Teodora și întreat-o: "Ce-ai făcut, frate, în mănăstirea Enatului, cînd ai fost acolo?" Iar ea le-a zis: "Nimic n-am făcut, cinstite părinte". Iar egumenul i-a zis: "Au nu auzi ce grăiesc oamenii aceștia asupra ta, spunînd că pe fecioara lor ai silit-o și acum este îngreunată?" Iar Teodora a zis: "Iartă-mă, părinte. Dumnezeu este martor că nu am făcut aceasta". Nu voia egumenul să creadă cele ce spuneau călugării cei ce veniseră, știind pe fratele Teodor curat cu viața și sfînt, ca pe un înger al lui Dumnezeu. Dar cînd a născut fecioara prunc, parte bărbătească, călugării Enatului au venit cu pruncul în mănăstirea Octodecatului și l-au aruncat în mijlocul mănăstirii, ocărînd pe călugării cei ce locuiau acolo și zicîndu-le: "Hrăniți pe acesta ce l-ați născut". Atunci egumenul, vă-zînd pe prunc, a crezut lucrul și s-a mîhnit foarte tare asupra celei nevinovate și curate cu inima și cu trupul. Drept aceea, aducînd pe frați și chemînd pe Teodor l-a întreat zicînd: "Spune-ne nouă, ticălosule, de ce-ai făcut aceasta? Ai adus necinste asupra mănăstirii noastre și ocară asupra rînduiei noastre celei călugărești, nete-mîndu-te de Dumnezeu. Noi te-am avut pe tine ca pe un înger, iar tu te-ai făcut ca un diavol! Deci, spune-ne nouă lucrul tău cel fărădelege". Iar fericita Teodora, minunîndu-se de năpasta aceea, tăcea negrîind nimic decît: "Iertați-mă, părinților sfînti, păcătos sînt!" Iar ei făcînd sfat au izgonit-o pe ea din mănăstire cu necinste și cu bătăi, dîndu-i în brațe pruncul.

O, minunată răbdare a fericitei! Pentru că putea cu un cuvânt să-și arate nevinovăția dar n-a vrut să arate această taină, că era femeie, vrînd ca sub acoperămîntul acestui păcat străin să păți-mească pentru păcatul său cel mai dinainte.

Luînd pruncul, a șezut înaintea mănăstirii tînguindu-se ca Adam cel izgonit din rai. Și a făcut înaintea mănăstirii o colibă mică pentru prunc și cerînd lapte la păstori, a hrănit pruncul șapte ani, în foame și în sete și în golătate, avîndu-și băutura din mare și răbdînd gerul și zăduful, cu buruieni sălbatice hrănindu-se.

Nesuferind diavolul o răbdare ca aceasta a ei, a vrut să o în-șele în chipul acesta: s-a prefăcut în chipul bărbatului ei și, intrînd în colibă unde ședea ea cu pruncul, i-a zis: "Aici șezi dar, stăpîna mea ? Eu de atîția ani mă ostenesc plîngînd și căutîndu-te și tu nu te grijești de mine, stăpîna mea ? Au nu știi că pentru tine mi-am lăsat tată și mamă iar tu m-ai lăsat pe mine ? Cine te-a amăgit ca să vii la acest loc ? Unde este culoarea feții tale ? Pentru ce te-ai uscat așa ? Vino, iubita mea, să mergem la casa noastră, pentru că de vei voi să-ți păzești curăția, apoi și acasă vei putea, că eu nu te voi supăra pe tine de aceasta. Adu-ți aminte de dragostea mea, stăpîna, și vino cu mine la casa noastră."

Zicînd diavolul acestea, fericita n-a cunoscut că este diavolul, ci i se părea că este cu adevărat bărbatul ei și i-a zis: "Nu-mi este cu puțință să mă întorc la tine în lumea din care am fugit pentru păcatul meu. Mă tem să nu cad în alte păcate mai rele".

Și, cînd și-a ridicat mîinile sale cu semnul crucii în rugăciune, îndată a pierit diavolul. Atunci fericita a cunoscut că era diavolul și a zis: "Puțin de nu m-ai înșelat pe mine, diavole". Și se căia că s-a dat la vorbă cu diavolul. Și din acea vreme se păzea mai cu tărie de meșteșugirile drăcești. Cu toate acestea n-a încetat diavolul a se întări asupra ei, pentru că a adunat mulțime de diavoli care, închipuindu-se în felurite fiare, au năvălit asupra ei grăind ome-nește: "Să mîncăm pe desfrînata aceasta". Iar ea, însemnîndu-se cu sfînta cruce, zicea: "Înconjurînd m-au înconjurat și în numele Domnului i-am biruit pe ei". Și îndată piereau. După aceea diavolul, vrînd să o înșele cu iubirea de argint, i-a arătat ei mulțime de aur și niște oameni adunîndu-l, dar și acela tot din semnul crucii s-a stins. S-a făcut apoi boier, și mergînd înainte mulți călăreți treceau pe lîngă coliba ei și strigau: "Trece boierul, trece boierul !" Apoi ziseră călăreții către Teodora: "Închină-te boierului !" Iar ea a răs-puns: "Eu, unuia Dumnezeu mă închin". Iar ei, trăgînd-o din coliba sa, o duceau cu sila la începătorul întunericului, Dumnezeu dîndu-le voie așa a se atinge de sfînta, ca să fie ca aurul curățit în foc; o sileau ca să se închine boierului, iar ea n-a voit, zicînd: "Eu Domnului Dumnezeului meu mă închin și Aceluia unuia slujesc". Deci o bătură pe ea vrăjmașii fără de milă și, lăsînd-o vie, s-au dus. Iar păstorii venind la Teodora, o aflară zăcînd ca moartă și socotind că a murit, o luară de o duseră și o puseră în coliba ei și au venit în mănăstire zicînd: "Călugărul vostru, Teodor, a murit. Luați deci trupul lui și-l îngropați".

Apoi a mers egumenul cu frații în coliba ei și cunoscînd că sufletul ei este într-însa a zis: "Luați-l, că este viu !" Și s-a întors la mănăstire. Iar în miezul nopții venindu-și în fire Teodora, a început a plînge și a se bate în pieptul său zicînd: "Vai mie, păcă-toasei ! Amar mie, celei fără de ajutor ! O, cum mă pedepsește pe mine Dumnezeu pentru păcatele mele !" Și ridicîndu-și mîinile spre cer, cu glas mare a strigat: "Dumnezeule milostiv! Izbăvește-mă pe mine din mîinile diavolului și uită păcatele mele".

Iar păstorii cei ce rămîneau aproape acolo, auzind pe fericita rugîndu-se, s-au mirat că a înviat, pentru că o socoteau pe ea moar-tă, și dusă la Dumnezeu.

După aceasta, a poruncit egumenul ca să ia de la dînsa copi-lul în mănăstire. De acest lucru s-a bucurat fericita că a scăpat de osteneală și de grija cea pentru hrănirea pruncului. Și umbla prin pustie rătăcindu-se. Și se înnegrise trupul ei de zăduf și de frig și ochii ei se întunecaseră și petrecea cu fiarele care i se supuneau ca oile și erau blînde. Încă o dată a încercat diavolul a o ispiti; vă-zînd-o pe ea foarte flămîndă, i s-a arătat în chip de ostaș ducînd într-un vas niște bucate bune și i-a zis: "Boierul cel ce te-a bătut, acum

se căiește și ți-a trimis ție mîncarea aceasta rugîndu-se să-l ierți și să primești acesta de la dînsul". Iar ea, cunoscînd înșe-lăciunea cea diavolească, s-a însemnat pe sine cu sfînta cruce și a zis: "Dumnezeu să te surpe și să-ți strice meșteșugul vrăjmașule, pentru că nu mă vei putea înșela pe mine, ajutîndu-mi Dumnezeu". Și din acea vreme a încetat diavolul a o mai ispiti.

Deci, săvîrșindu-se șapte ani dintr-o viață aspră ca aceasta, s-au umilit călugării și au mers la egumenul zicînd: "Miluiește, părinte, pe fratele Teodor că iată, și-a săvîrșit pocăința pentru păcatul său. Iartă-l și-l primește în mănăstire". Iar egumenul a răs-puns: "Cu adevărat, fraților, într-această noapte mi-a vestit mie Dumnezeu; iertat este păcatul fratelui Teodor. Deci, duceți-vă, cău-tați-l și să-l aduceți aici.

Aflînd-o pe ea rătăcindu-se în pustie, o aduseră în mănăstire, și i-a zis ei egumenul: "Frate Theodore, ți-a iertat Dumnezeu păca-tul pe care l-ai făcut. Deci să petreci cu noi în mănăstire și să te nevoiești, nemaiieșind de-acum nicăieri din mănăstire, ca să nu te arunce iarăși pe tine diavolul în ispită. Să-l învești și pe fiul tău să fie rîvnitor al nevoițelor tale." Și i-a dat ei chilie, nemaîinda-torînd-o la vreo slujbă mănăstirească, ca să se roage lui Dumnezeu în pace, și să se odihnească după atîtea osteneli. Și a petrecut în chilia aceea doi ani împreună cu acel presupus fiu al său, Teodor, învățîndu-l carte și frica lui Dumnezeu, smerenie și ascultare și alte călugărești fapte bune.

Într-un an a fost secetă mare și s-au uscat în mănăstire pu-țurile, chiar și iezerele au secat căci era lipsă mare de apă. Atunci a zis egumenul unor frați duhovnicești: "Nimeni altul nu va îndupleca pe Dumnezeu să ne dea nouă apă, fără numai Avva Teo-dor, pentru că de mare dar dumnezeiesc este plin." Și, chemînd la sine pe fericita, i-a zis egumenul: "Părinte Theodore ! Să iei vasul și să ne scoți nouă apă din puț". Și era uscat puțul, neavînd nici o picătură de apă. Iar ea a zis: "Binecuvîntează părinte!" Și a plecat la puț în care, slobozind vasul, l-a scos plin de apă curată și l-a dus la egumen, care ședea cu frații. Toți s-au minunat văzînd acest lucru. Apoi merseră la puțul în care demult secase apa și privind, l-au văzut plin de apă și au slăvit pe Dumnezeu. Și a fost apa aceea din destul la toată trebuința mănăstirească, pînă ce s-a pogorît ploa-ia și a umplut de apă toate cisternele cele uscate. Iar fericita, sme-rită fiind cu duhul, zicea către frați: "Nu pentru mine s-a făcut aceasta, ci pentru părintele, egumenul nostru care cu credința pe care o are către Dumnezeu, m-a trimis cu neîndoire. Iar eu mi-am făcut slujba mea, nădăjduindu-mă spre rugăciunile părintelui nos-tru".

Și petrecea Teodora în chilia sa rugîndu-se lui Dumnezeu și învățîndu-l pe cel din nevinovății fiu al său.

Într-o seară, luîndu-și pruncul înaintea tuturor, s-a închis cu dînsul în chilie și a început a-l învăța pe el. Iar egumenul, îndemnat de duh, pornindu-se, a trimis pe unii frați să asculte încetișor lîngă chilie ce vorbește Teodor cu pruncul său. Iar ea, luîndu-și pruncul în brațe și cuprinzîndu-l, îl săruta pe el zicîndu-i: "Fiul meu iubit, vremea mea a sosit, sfîrșitul meu s-a apropiat și de acum mă voi duce de la tine. Tu să nu plîngi pentru mine, și să nu-ți zici: (r)sărman sîntZ pentru că ai tată pe Dumnezeu, Cel ce te acoperă pe tine cu duhul Său, pe care și eu, de voi afla îndrăznire înaintea Lui, Îl voi ruga pentru tine ! Deci, să ascuți cuvintele mele cele de la sfîrșit și să le scrii în inima ta. Să iubești pe Dumnezeu mai mult decît toată zidirea și mai mult decît pe tine însuși. De El cu toată inima să te lipești și să nu încetezi, lăudîndu-l pe El și rugîndu-L cu gura și cu inima, cu limba și cu mintea. Pravila cea sobor-nicească niciodată să nu o lași și cu ceilalți frați să intri în biserică la înfiul ceas, la al treilea, al șaselea, la al nouălea și la Vecernie, la rugăciunea miezului nopții și la Utrenie. Și toate rugăciunile tale să le faci cu zdrobire de inimă, cu lacrimi și cu suspine. Să plîngi înaintea lui Dumnezeu în toate zilele, ca să te învrednicești de veș-nica mîngîiere. Ascultător să fii egumenului și fraților, să te lepezi de voia ta, să o păzești nerăutatea de-acum și pînă la sfîrșitul vieții tale. Să-ți închizi gura cu tăcere. Ferește-te ca să nu osîndești pe cineva, nici să rîzi de păcat străin ci, văzînd pe cel greșit, roagă-te pentru dînsul lui Dumnezeu, Celui singur fără de păcat, ca să-l în-depărteze pe el și pe tine de căderile în păcate și de ispitirile vrăj-mașului să te izbăvească. Să nu grăiești nici o deșertăciune, spurcăciune sau hulă; să nu iasă din gura ta vreun cuvînt ca acela de care ai avea tu să dai răspuns în ziua judecării. Să fii blînd și smerit cu inima, pe toți să-i socotești drept părinți și de bine făcători, iar pe tine să te prețuiești ca fiind sub picioarele tuturor. De vei

auzi că bolește cineva din părinți, să nu te lenevești a-l cerceta și a-i sluji cu osîrdie, iar toată slujba care ți se poruncește să o săvîrșești fără cîrtire. Sărăcia și neagoniseala să le iubești ca pe o comoară de mult preț. Să-ți aduci aminte de viața mea, cînd m-am nevoit cu tine. Ce am agonisit în coliba mea, înaintea ogrăzii mănăstirii ?! Oare bucate, sau haine, sau vase, sau vreo comoară ?! Nimic altceva n-am agonisit, fără numai pe Dumnezeu. Pentru că ce este mai de trebuință omului decît Dumnezeu și decît dragostea Lui cea Dumnezeiască ? El este comoara noastră, bogăția, hrana și băutura, El haina și acoperămîntul, El sănătatea și puterea noastră, El veselia și bucuria, El nădejdea și așteptarea noastră. Pe Acesta să te ostenești să-L cîștigi fiul meu, pentru că de vei cîștiga pe Dumnezeu destul este ție și mai mult de El te vei veseli, decît de a fi cîștigat toată lumea. Să te îngrijești să-ți păzești curăția ta; precum acum ești curat cu trupul și cu duhul, așa să fii pînă la sfîrșit. Păzește-te, fiul meu, să nu mîhnești Duhul lui Dumnezeu Cel ce viețuiește întru tine și să nu-l gonești pe El de la tine, prin iubirea și plăcerea trupului. Înfrînează-ți mădularele tale, să nu dai odihnă și molesire trupului tău, smerește-l pe el ca pe un catîr zbunguitor, supunîndu-l cu foamea, cu setea, cu slujba și cu rugăciunea pînă ce-ți vei pune sufletul tău înaintea lui Hristos, ca pe o mireasă curată. Încă păzește-te cu stăruință și de meșteșugirile diavolești. Trezește-te și priveghează, pentru că diavolul nu încetează, căutînd să înghită pe tot cel ce slujește lui Dumnezeu. Ajutorul lui Dumnezeu să te apere pe tine împotriva lui. Fiul meu, să faci pomenire și pentru mine, ca să aflu milă la Dreptul jude-cător, care nu numai păcatele ci și dreptățile le va judeca, la care acum mă duc să stau de față". Iar pruncul, priceput fiind, a zis: "Tată al meu, acum, te duci de la mine, lăsîndu-mă pe mine săr-man ? Ce mă voi face dar, fără de tine ? Vai mie, primejdutul ! Vai mie, sărmanul, că mă lipsesc de tine, părintele meu cel bun !" Iar ea, mîngîindu-l, i-a zis: "Ți-am spus să nu zici sărman, că ai pe Dumnezeu, Cel ce te păzește și se îngrijește de tine. El îți va fi ție tată și mamă, învățător și poruncitor, acoperitor și îndrumător spre mîntuire".

Apoi, s-a sculat și a început a se ruga plîngînd și zicînd: "Dumnezeule! Cel ce știi păcatele mele și pocăința mea, Tu știi du-rerea inimii mele, prin care n-am încetat a plînge, pentru că te-am mîniat pe tine, Doamne. Tu știi ostelenile mele prin care mi-am smerit păcătosul trup, pentru că am îndrăznit de am făcut fără-delege și am mîhnit bunătatea Ta. Tu știi mîhnirea sufletului meu, care de cînd am cunoscut păcatul, n-a încetat în toată vremea a se întrista și cu amar a se tîngui, că a mîniat milostivirea Ta. Acum ascultă suspinul meu, ia aminte rugăciunea mea, vezi inima mea care se topește ca ceara, cercetează rărunchii mei, vezi lacrimile mele și miluiește sufletul meu. Lasă fărădelegile mele, iartă păcatele mele, nu pomeni lucrurile mele cele rele, despre mila ta pomenește-mă, pentru bunătatea ta, Doamne. Primește pocăința mea, primește rugăciunea și tînguirea mea și primește și sufletul meu".

Așa se ruga mult, dar nu se puteau auzi toate cele grăite în rugăciune, se auzea numai plîngerea ei și lovirea în piept. Plîngea împreună cu dînsa și pruncul, tînguindu-se de sărăcia sa. Și după aceea iarăși îl mîngîia și iarăși se ruga. Iar la sfîrșit cu bucurie a grăit: "Mulțumesc Ție, prea milostive făcătorul meu, că m-ai auzit și m-ai miluit și ai izbăvit sufletul meu din moarte și ochii mei din lacrimi". Și grăind și alte cuvinte de mulțumire, în veselia sufle-tului a tăcut, pentru că și-a dat în acea vreme sufletul său cel sfînt în mîinile Domnului său. Nu s-a mai auzit decît plîngerea pruncului. În acel ceas începu a toca de utrenie, iar acei ce în taină au ascultat, au mers la egumen și i-au spus toate. El, ascultîndu-i pe dînșii a început a grăi plîngînd: "Eu, fiii mei, în noaptea aceasta am adormit și am fost în vedenie. Și, iată, venind doi bărbați purtători de lumină, m-au dus la înălțimea cerului de unde a venit la mine un glas zicîndu-mi: "Vino și vezi bunătățile cele ce le-am gătit miresei mele, Teodora". Și am văzut Raiul cel purtător de lumină a cărui frumusețe și podoabă nu este cu puțință a o spune. Apoi, ducîndu-mă pe mine înlăuntru, mi-a arătat o cămară și într-însa așternut un pat de aur și îngerul stînd îl păzea. Am întrebat pe cei ce mă duceau pe mine: "Cui este gătită cămara aceasta și patul ?" Și-mi ziseră mie: "Așteaptă puțin și vei vedea slava lui Dumnezeu." Și după puțin am văzut cetele îngerilor, ale mucenicilor și ale cuvioșilor venind spre acea cămară cu cîntări frumoase a căror dulceață de glas nu este cu puțință a o spune. Iar în mijlocul lor am văzut o femeie foarte frumoasă, în slavă mare, pe care, ducînd-o la cămară, au pus-o pe pat cîntînd cîntări dulci. Iar eu m-am închinat cu frică acelei cinstite femei. Deci, mi-a zis mie îngerul: "Oare știi cine este acesta ?" Am răspuns eu: "Nu, Domnul meu". Iar el mi-a zis: "Acesta este călugărul tău, Teodor, pentru că femeie era cu firea, iar bărbat cu chipul. Aceasta, în însoțire petrecînd puțin, a lăsat lumea

pentru Dumnezeu și s-a ostenit în mănăstirea voastră. Fiind clevetită pentru fecioara care a născut pruncul, n-a spus că nu este bărbat; ci s-a tăinuit, femeie fiind. Și ea a primit pruncul ca un firesc tată și l-a hrănit. Și, izgonită din mănăstirea voastră, a pățit mult, mîncînd buruieni și bînd apă din mare, răbdînd frigul și zăduful și golătatea și suferind multe supărări de la diavoli. Pentru toate acestea așa a cinstit-o pe ea milostivul Dumnezeu, pentru că a iubit-o ca pe o mireasă a Sa și moștenitoare a împărăției Sale cu toți sfinții a făcut-o. Auzind, am început a plînge, că nu am știut taina aceasta și crezînd minciuna, am chinuit pe sfînta izgonind-o cu necinste pe ea din mănăstire. Și în această plîngere m-am deșteptat din somn. Și acum dar, fiii mei, inima mea este plină de bucurie și de durere. Mă bucur că m-am învrednicit să văd această vedenie prea slăvită, pe care ochiul nu a văzut-o, și să aud glasurile dulcilor cîntări ale sfinților, pe care urechea nu le-a auzit, dar mă doare și plîng pentru că n-am știut pe roaba lui Dumnezeu și pe mireasa Lui cea iubită, care între noi, păcătoșii, a petrecut. Și, ne-știind-o, am chinuit-o pe ea foarte multă vreme".

După aceea, adunînd egumenul pe frați, au mers la chilia fericitei și au bătut în ușă zicînd: "Părinte Teodore, binecuvintează!" Și n-a dat răspuns, pentru că se mutase la Domnul. Iar pruncul, plîngînd, adormise deasupra ei și abia au putut de l-au deșteptat ca să deschidă ușa. Și, intrînd în chilie, au aflat-o pe ea zăcînd la pămînt avîndu-și mîinile strînse la piept și ochii închiși, iar fața strălucită cu podoabă, ca o față de înger. Înfășurînd sfîntul trup, egumenul a descoperit pieptul ei cel uscat de mult post și din aceasta toți s-au minunat cunoscînd că era femeie și au plîns. Apoi, a poruncit egumenul să nu spună nimănui taina aceasta pînă ce nu se vor chema aceia ce au pus clevetirea asupra cuvioasei pentru fe-cioară și pentru prunc.

A trimis egumenul niște frați la egumenul Enatului, zicînd: "Ne rugăm dragostei tale, părinte, să vii la noi cu frații tăi că un praznic mare este la noi astăzi și dorim ca să prăznuiești cu noi".

A venit egumenul Enatului, luînd cu sine pe călugării săi. Și îi duseră pe ei la sfîntul trup al Fericitei Teodorei zicînd: "Părinte, bărbatul fiicei tale a murit". Și îi arătară lui trupul cuvioasei și i-au zis: "Au nu este acesta Teodor?" A zis egumenul Enatului: "Acesta este cu adevărat". Apoi întrebă pe călugării cei ce venise cu dînsul, zicîndu-le: "Oare-l știți pe el?" Iar ei ziseră: "Bine-l știm. Acesta este minciinosul călugăr Teodor, cel ce a necinstit pe fecioara noastră, să-i plătească Dumnezeu după faptele lui". Atunci, egumenul Octodecatului a descoperit pieptul ei și le-a arătat lor pieptul ei cel femeiesc și le-a zis: "Oare bărbătesc este trupul acesta? Cu adevărat, părinților, ne-am înșelat socotind că este bărbat, dar este cu firea femeie; schimbîndu-și numele și chipul, trăia ca un înger între noi, păcătoșii, neștiind noi taina aceasta. Și multe ispite a luat de la noi, iar acum sfîrșitul ei ne-a arătat ce era și ce este. Că este dreaptă și cuvioasă și iubită lui Hristos, Dumnezeul nostru. Pentru că am văzut-o pe ea în camera cea cerească. În slavă și în lumină mare, cu cetele îngerești și cu toți sfinții veselindu-se".

Atunci toți cei ce stau de față s-au spăimîntat, și s-au minunat de o taină mare ca aceea și s-au rușinat foarte tare cei ce o clevetiseră pe ea pentru păcatul de care nu era vinovată, și plîngeau toți mult, zicînd: "Amar nouă că am scîrbit, multă vreme, pe roaba lui Dumnezeu". Și căzînd cu lacrimi la sfintele ei moaște, ziceau: "Iartă-ne pe noi, roaba lui Dumnezeu, că în neștiință am greșit ție".

După aceasta, s-a arătat îngerul lui Dumnezeu egumenului mănăstirii aceleia, zicîndu-i: "Să iei un cal și să mergi la cetate și pe care om îl vei vedea mai întîi întîmpinîndu-te pe tine pe acela să-l iei și să-l aduci aici".

A ieșit egumenul degrabă precum i se poruncise și văzînd un om pe cale, înaintea lui venind, l-a întrebat pe el: "Unde mergi omule?" Iar el a zis: "Am auzit că femeia mea a murit în mănăstire și merg ca să o caut și să o văd". Apoi egumenul a luat pe omul acela cu sine și, punîndu-l pe cal, au mers la mănăstire. Și l-a dus pe el la sfîntul trup al Cuvioasei pe care, văzîndu-l bărbatul, a început a se tînguî cu amar și a se bate deasupra moaștelor ei, încît a-l mîngîia nu era cu putință.

Auzind cei dimprejurul mănăstirii toate acestea, s-a adunat mulțime fără de număr de călugări cu luminări și cu tămâie și, ridicînd trupul ei cel sfînt, l-au îngropat cu cinste în mănăstirea aceea în care s-a nevoit mult. Și au făcut praznic mare multe zile, slăvind pe Hristos Dumnezeu și mărind pe acea femeie iubită Lui, pe cuvioasa Teodora. Iar bărbatul, după îngroparea ei, a cerut chilia aceea în care a viețuit femeia lui, dar mai ales mireasa lui Hristos pentru sine și acolo, călugărindu-se, s-a nevoit în post, în rugăciuni și în lacrimi, aducîndu-și aminte de ostenele cuvioasei Teodora. Și nu după multă vreme, sfîrșindu-se, a trecut la Domnul. Iar copilul acela, anume Teodor, pe care cuvioasa l-a avut în loc de fiu, a moștenit obiceiurile, ostenele, nevoițele și toată viața cea îmbunătățită a acelu nevinovat tată al său, mai bine spus a maicei sale, cuvioasa Teodora, și a ajuns în atîta desăvîrșire, încît, după moartea egumenului mănăstirii aceleia, a fost ales egumen de toți călugării și a fost părinte bun, povățuindu-i pe fiii săi la calea mîntuirii pe care și el însuși a mers în lăcașurile cerești unde acum se sălășluiește.

Pentru rugăciunile sfinților tăi Doamne, nu ne lipsi și pe noi de cereasca Ta Împărăție. Amin

Pomenirea Cuviosului Eufrosin (11 septembrie)

Cuviosul părintele nostru Eufrosin era născut din părinți neînvățați, dar i-a întrecut pe cei de bun neam cu lucrările cele bune. Pentru că mulți cu fala neamului cel bun al lor cad în adîncul iadului; fiind fără de lucrări bune, iar cei neînvățați, cu smerenia lor cea îmbunătățită, în mijlocul dumnezeiescului rai se înalță. Așa și acest cuvios Eufrosin era văzut în rai. Să ascultăm prin ce fel de viață s-a sălășluit în rai.

La început, slujea fraților într-o mănăstire, la bucătărie; dar slujea nu ca oamenilor, ci ca lui Dumnezeu, cu mare smerenie și supunere, ostenindu-se în ascultare ziua și noaptea. Rugăciunile și posturile niciodată nu le-a lăsat. Răbdarea lui era negrăită, pentru că multe nevoi, defăimări, batjocoriri și dese ocări lua. Focul, acest material aprinzîndu-l, se învăpăia cu focul cel duhovnicesc al dragostei dumnezeiești și ardea cu inima către Domnul. Fierbînd bucatele fraților, își gătea lui masă în împărăția lui Dumnezeu, prin viața sa cea îmbunătățită, ca să se sature împreună cu aceia pentru care s-a zis: "Fericit este cel ce va prîzni întru împărăția lui Dumnezeu" (Luca 14,15).

Deci, slujea Domnului în taină, ca să i se facă lui arătare. Și a arătat Domnul răsplătire robului său în chipul acesta: oarecare preot, viețuind în aceeași mănăstire cu dînsul, se ruga Domnului mereu, ca să-i arate lui într-un chip văzut bunătățile viitoare, cele gătite celor ce-l iubesc pe el. Deci, într-o noapte, a avut o vedenie ca aceasta: i se părea că stă în rai cu frică și cu bucurie, privind la frumusețile cele negrăite ale raiului celui văzut acolo. A văzut într-însul pe Eufrosin, bucătarul mănăstirii sale, umblînd, și, apropiindu-se de el preotul, l-a întrebat: "Frate, Eufrosine, ce este aceasta ? Nu cumva acesta este raiul ?" Răspuns-a Eufrosin: "Așa este, părinte, raiul lui Dumnezeu este". Iarăși l-a întrebat preotul: "Dar tu cum te-ai aflat aici?" Răspunse acest bucătar, Eufrosin: "Pentru bunătatea cea mare a lui Dumnezeu sînt sălășluit ca să locuiesc aici, pentru că locașul aleșilor lui Dumnezeu este acesta". Și a zis preotul: "Nu cumva ai vreo stăpînire peste frumusețile acestea ?" Și a zis Eufrosin: "Pe cît pot, pe atîta dau dintr-acestea pe care le vezi". Zis-a lui preotul: "Oare poți să-mi dai mie ceva dintr-acestea ?" Și i-a grăit Eufrosin: "Cele ce poțezi, ia-le cu darul Dumnezeului meu". Atunci preotul a arătat cu mîna spre mere și luînd Eufrosin trei mere, le-a pus în basmaua preotului, zi-cîndu-i: "Primește cele ce ai cerut și te îndulcește". Și îndată începu a toca în toaca bisericii de utrenie, iar preotul, deșteptîndu-se și în sine venindu-și, socotea ca un vis vedenia aceea. Apoi, întin-zîndu-și mîna la basma, a găsit merele pe care le-a luat de la Eu-frosin în vedenie. Și mirosind bună mirosire dintr-însele, a rămas minunîndu-se pe pat. Și lăsînd merele pe pat, a mers în biserică și a aflat pe Eufrosin în sobor, stînd la cîntarea cea de dimineață. Apropiindu-se de el, l-a jurat ca să-i arate lui unde a fost în noaptea aceasta, iar el a zis: "Iartă-mă părinte, că acolo am fost în noaptea aceasta, unde m-ai văzut pe mine". Și i-a zis preotul: "Pentru aceasta cu

jurământ înainte te-am apucat, spre arătarea dumnezeieștilor măririi, ca să nu îndrăznești a spune adevărul". Atunci, cel smerit la minte, Eufrosin, a zis: "Tu, părinte ai cerut de la Domnul ca să-ți arate ție în chip văzut răsplătirile aleșilor lui. Deci, a vrut Domnul ca să înștiințeze pe cuvioșia ta prin mine, ne-învățatul și nevrednicul, și m-ai aflat în raiul acela al lui, Dumne-zeului meu". Apoi l-a întrebat preotul: "Și ce mi-ai dat mie părin-te, în rai, când am cerut de la tine ?" Răspuns-a Eufrosin: "Ți-am dat ție acele trei mere bine miroitoare, pe care le-ai pus în chilia ta pe pat. Însă iartă-mă, părinte, că eu vierme sînt, iar nu om".

Deci, sfișindu-se utrenia, a adunat preotul pe frați și le-a arătat lor acele trei mere din rai și le-a spus cu de-amăruntul vedenia aceea. Și se umplură toți din merele acelea de negrăită bună mireasmă și de dulceață duhovnicească, și s-au mirat, umilindu-se, de cele spuse de preot. Apoi alergară în bucătărie la Eufrosin, ca să se închine robului lui Dumnezeu, și nu l-au aflat pe el, pentru că el, ieșind din biserică, s-a tănuit fugind de slava omenească și cu totul neștiut s-a făcut. Iar unde s-a dus nu este de nevoie a căuta mult, pentru că fiindu-i lui raiul deschis, apoi avea unde să se întoarcă. Iar merele acelea le-au împărțit frații între dînșii, și le-au dat spre binecuvîntare la mulți, dar mai ales spre vindecare. Cîți bolnavi au gustat din ele s-au tămăduit de bolile lor și s-au folosit mult toți de o cuvioșie ca aceasta a Sfîntului Eufrosin. Și scriind această minunată vedenie nu numai pe hîrtii, ci și pe inimile lor, se întindeau spre nevoințele cele mari și plăcute lui Dumnezeu.

Cu rugăciunile cuviosului Eufrosin, să ne învrednicească și pe noi Domnul sălășluirii raiului. Amin.

În această zi mai facem pomenirea Sfintei Mucenițe Ia, care era din cetatea Vezad, robită de perși pe vremea împărăției lui Savorie, și dată la chinuri pentru Hristos, mai marelui vrăjitorilor; multe munci pătîmind, la sfișit i-au tăiat capul.

Mai facem și pomenirea Sfinților Mucenici Diodor și Didim, care în Laodichia Siriei au pătimit pentru Hristos și a sfinților mucenici Dimitrie și a Evantie, femeia lui, și Dimitrian, care pentru Hristos au murit.

În această zi, Prologul pune pe Sfinții Mucenici Serapion și Leontie, cei aruncați în mare, și pe Sfinții Mucenici Valerie și Seleuc, cei aruncați la fiare. Dar aceștia vor fi în ziua a 18-a a acestei luni.

Viața și pătîmirea Sfîntului Sfînit Mucenic Aftonom († 313) (12 septembrie)

(Istorisire pe scurt, după Sf. Simeon Metafrast)

După cum se dovedește răutate cînd cineva grăiește cele necuviincioase, tot așa este și cînd lăsăm în tăcere cele ce sînt folositoare și cinstite. Că precum se vatămă gîndurile celor ce aud pe cel ce grăiește lucruri necinstite, așa este și cel ce tace faptele cele bune ale sfinților, și lipsește de folos pe cei dreptcredincioși. Pentru aceea, fericita viață a Sfîntului Aftonom nu am socotit să o acoperim cu tăcerea, ci prin scris ne-am sîrguit a o da în auzul dreptcredincioșilor. Acest dumnezeiesc bărbat, Aftonom, era împodobit cu cinstea episcopiei în Italia pe vremea împărăției lui Dioclețian (284-305), dar sosind prigoana cea cumplită asupra creștinilor și-a adus aminte de cuvintele lui Hristos cele scrise în Evanghelie: "Cînd vă vor urmări pe voi, fugiți din cetatea aceasta în cealaltă" (Matei 10, 23). Deci, lăsînd Italia, a mers în Bitinia și prin dumnezeiasca voie a ajuns la un loc care se numea Soreos. Acolo a fost întîmpinat în cale de oarecare iubitor de străini Cornelie, la care a viețuit multă vreme. Și, propoveduind pe Hristos, întorcea pe păgîni la credința creștină. A dobîndit acolo multe suflete lui Dumnezeu, pentru că se ducea mulțime de popor în casa lui Cornelie, spre a asculta învățătura lui Aftonom, iar el ca un apostol

le grăia cuvântul lui Dumnezeu cu toată îndrăzneala, fără de opreală, căci lucra într-însul același Duh Sfânt care peste sfinții apostoli, în limbi de foc s-a pogorât oarecând. Și se aprindeau, prin propovăduirea lui Aftonom, inimile omenești spre dreapta-credință și spre dragostea lui Dumnezeu.

Auzind învățătura sfântului, se umileau și cu dragoste primeau cuvintele lui și cereau botezul de la dânsul. Și a adus atîția oameni la acel loc spre sfînta credință, încît nu încăpea în casa lui Corneliu adunarea aceea de credincioși. Apoi, le-a zidit lor o biserică afierosită numelui Sfîntului Arhanghel Mihail, voievodul puterilor cerești, încredințîndu-i lui spre pază pe oamenii cei din nou luminați ca unui păzitor al neamului creștinesc. Iar făcînd pe Corneliu diacon și încredințîndu-i lui turma cea cuvîntătoare a lui Hristos s-a dus în Licaonia și în Isauria, dorind ca și acolo să fie propovăduitor al dreptei-credințe. Deci, ostenindu-se vreme în-delungată în cuvîntul buneii-vestiri, iarăși s-a întors la Corneliu, cercetînd oile cele cîștigate lui Hristos și făcînd pe Corneliu preot, slujea împreună cu dînsul mîntuirii omenești. Iar cînd rău-credinciosul împărat Dioclețian a mers în Nicomidia, vrînd să piardă tot neamul creștinesc, atunci și sfîntul Aftonom, ca cel mai vestit între creștini, a fost cercat spre chinuire de către închinătorii de idoli. Iar el, dorind ca să aducă încă mulți oameni din întunericul păgînătății la lumina cunoștinței lui Dumnezeu, nu s-a dat pe sine în mîinile chinuitorilor ci, păzindu-și viața cea de bună trebuință bisericii, s-a dus cu corabia la Claudiopol care se afla lîngă Marea Eucsinului (Marea Neagră), și semăna acolo sămînța cuvîntului lui Dumnezeu care, căzînd pe pămîntul cel bun al inimilor omenești, degrabă, cu dumnezeiescul dar, a adus multe roduri duhovnicești. Și, îndreptînd bine toate cele spre dreapta credință și povățuindu-i pe calea mîntuirii, s-a întors iarăși la Soreos. Și văzînd că se înmulțise biserica, a pus pe Corneliu episcop; iar el singur s-a abătut în părțile Asiei, dezrădăcinînd spinii nedumnezeirii și sădind sfînta credință cea într-unul Dumnezeu. Și ajutîndu-i darul sfîntului Duh, pe mulți oameni în țara aceea i-a izbăvit din rătăcire și din pierzare prin învățătura cuvintelor sale, risipind capiștele idolești și zidind în inimile omenești locașuri duhovnicești Sfîntului Duh. Apoi, iarăși s-a întors ca să cerceteze pe Corneliu Episcopul și turma cea încredințată lui. Și văzîndu-i pe toți învățîndu-se în legea Domnului și sporind în fapte bune, s-a mîngîiat și mulțimea lui Dumnezeu că nu a lăsat ca osteneala lui să fie în zadar, ci a înmulțit pe fiii cei bisericești pe care el i-a născut prin bunavestire.

Aproape de cetatea Soreos era un loc care se numea Limnos, ai cărui locuitori erau toți împîclîți cu întunericul slujirii idolești. Deci, mergînd la dînșii Arhiereul lui Dumnezeu Aftonom, le-a propovăduit lor pe Hristos și în puțină vreme pe cei mai mulți acolo i-a dobîndit și, învățîndu-i tainele sfînteii credințe, i-a luminat cu botezul și i-a numărat cu turma cea aleasă a lui Hristos. Într-una din zile, cei ce rămăseseră în necredință făceau praznic unui spurcat idol al lor și, aducînd jertfe zeilor, dănuiau în capiștea idolească. Iar oamenii cei din nou luminați, a căror putere era atunci mai multă acolo, adunîndu-se, au mers cu mînie la necredincioșii cei ce prăznuiau și le-au răsturnat jertfele și pe idoli i-au sfărîmat ca praful; și au risipit capiștea lor pînă la temelie arătîndu-le lor că idolii nimic nu pot, pentru că nu se împotrivesc celor ce îi sfărîmă, nici strigă cînd îi risipesc. Iar necredincioșii greu s-au mîniat pentru un lucru ca acela, și gîndeau cum ar putea să răzbune pierzarea idolilor lor, și căutau vreme potrivită pentru aceea.

Fiind înștiințați de ziua în care slujitorul Domnului, Aftonom, avea să aducă lui Dumnezeu jertfa cea fără de sînge în biserica cea zidită de dînsul a Sfîntului Arhanghel Mihail, în cetatea Soreos și a adunat pe toți ai lui, cei din cetate, dimprejur; și se făcuse mul-țimea lor nenumărată și se gătiră în taină ca să năvălească fără de veste asupra bisericii și săucidă pe povățuitorul creștinilor, Aftonom. Acest lucru l-au și făcut în vremea Dumnezeieștii liturghii; au năvălit necredincioșii asupra bisericii, bizuindu-se pe mulțimea puterii lor și avînd în mîini unii arme, alții securi, iar alții pietre, au izgonit pe toți credincioșii cei ce erau atunci în biserică, iar pe Sfîntul Aftonom în dumnezeiescul altar l-au ucis fără de milă și s-a stropit tot altarul cu sfîntul lui sînge. Așa arhiereul, aducînd lui Dumnezeu jertfa cea fără de sînge, singur jertfă sîngeroasă s-a adus în jertfelnicul cel mai presus de ceruri. Apoi, ucigîndu-l pe el, necredincioșii au aruncat asupra lui mulțime de pietre cu care îl izbeau. Unii îl împungeau pe dînsul cu arme, alții îl băteau cu lemne, iar alții cu pietre azvîrleau într-însul și, făcînd dănuire că și-au răzbunat necinstea idolilor lor, s-au dus.

Sfântul Aftonom zăcea ucis și a fost atunci mare tulburare bisericii și plîngere nemîngîiată a credincioșilor pentru uciderea părintelui și păstorului lor cel bun. Iar oarecare diaconiță, anume Maria, luînd sfântul lui trup, l-a dat cinstitei îngropări.

Trecînd mulți ani după îngroparea lui, cînd ajunsese marele Constantin împărat (306-337), și a primit sfântul botez, atunci un boier, anume Severian, a fost trimis de împăratul Constantin în Alexandria. El, temîndu-se de tulburarea mării, nu a mers cu cora-bia, ci pe uscat, pe calea care era pe lîngă mare. Iar, după rînduiala lui Dumnezeu, li s-a întîmplat lor să meargă pe lîngă mormîntul Sfîntului sfințit Mucenic Aftonom, și îndată catîrii au stat și nu puteau să pășească mai departe ! Zadarnic îi bătea cu bicele, nici-unul nu s-a mișcat din locul său; și i-a ușurat și de sarcinile pe care le duceau, însă nici așa nu au putut să pășească mai departe, deoa-rece cu mîna nevăzută erau opriți. Și rămăsese Severian în nedumerire. Se întîmplase atunci de era lîngă dînsul oarecare bărbat sfînt, care avea darul a spune tainele lui Dumnezeu. Acela a zis lui Severian: "Se cade ție ca pe acest loc să ridici o biserică sfîntului mucenic al cărui mormînt este aici. Și dacă vei făgădui să faci a-ceasta, îndată vei vedea pe catîrii tăi degrabă mergînd". Iar Severian cu bucurie a făgăduit și s-au pornit îndată de la locul lor catîrii și s-au dus înainte. Severian atunci i-a ridicat o casă mică de rugăciune sfîntului mucenic pînă ce s-a întors din Alexandria și întorcîndu-se, a zidit o Biserică prea frumoasă deasupra mor-mîntului sfîntului.

Iar după mulți ani, un preot, neștiind că sînt aici cinstitele moaște ale sfîntului Aftonom, acoperite cu pămînt în biserica aceea, a risipit-o și a zidit altă nouă, la alt loc, aproape de mare, iar în locul cel dintîi, care avea întru sine moaștele sfîntului, necunoscute, a fost pustiu șazeci de ani, pînă la moartea lui Zinon, împăratul grecesc († 491). Și nimeni nu știa de această comoară de mult preț, pe care sînul pămîntului o ascundea întru sine.

După mulți ani, un ostaș din străjerii împărătești, anume Ioan, avînd poruncă împărătească, păzea în acele pomenite locuri, Soreos și Limnos. Acesta, sculîndu-se într-una din zile, a mers la vînat și, fiind la locul unde oarecînd fusese biserica de deasupra moaștelor sfîntului, a văzut acolo un iepure fugind și, încordîndu-și arcul, a dat drumul săgeții și l-a ucis. Apoi, vînd și alte fiare, s-a întors, iar odihnindu-se el noaptea pe patul său, i s-a arătat în vis Sfîntul Aftonom, poruncindu-i să zidească o biserică pe locul acela unde ieri ucisese iepurele. Iar ostașul, sculîndu-se din somn, s-a sîrguit să împlinească porunca și în scurtă vreme a zidit o biserică prea mi-nunată în numele sfințitului mucenic Aftonom ale cărui moaște le-a aflat întregi în pămînt, fără nici o stricăciune. De la ele multe minuni se săvîrșeau și izvorau tămăduiri bolnavilor. Despre ne-stricăciunea sfîntelor lui moaște, fericitul Simeon Metafrast zicea așa: "Eu văzînd pe viteazul nevoitor și după moarte biruind firea, mă ridic spre prea mărirea lui Dumnezeu, pentru că, privind oarecînd cu ochii în mormîntul cel mucenicesc, am văzut sfintele lui moaște petrecînd nebiruite de puterea morții; pentru că ceea ce se lauda că pe toată alcătuirea de viețuitoare în trei zile o va risipi, aceea, de atîta mulțime de ani, n-a putut să strice nici măcar un fir de păr al acestui bărbat prea luminos. Am văzut capul cu perii nevătămat, fața lui întreagă, pielea tare și nici genele lui nu și-au pierdut perii, fără numai ochii erau închiși. Și privind eu la dînsul, se vedea că, numai păzind legea morții, se prefăce a tăcea și tot trupul lui se ține întreg pe toate alcătuirile sale de mai înainte. Nici din capul lui nu se rupsesse ceva, nici din celelalte părți ale trupului nu se despărțise ceva. Așa știe Dumnezeu a preamări pe aceia care l-au proslăvit pe el în trupurile lor. Pentru că aceuia i se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

În această zi, mai facem pomenirea sfințitului mucenic Cornut, Episcopul Nicomidiei, care fiind legat și tîrît pe ulițele cetății mult, i s-a tăiat capul și s-a sfișit. Mai facem și pomenirea sfîntului mucenic Iulian și cu dînsul patruzeci de tovarăși, care pe vremea împărăției lui Dioclețian și Maximian, în Galatia, prigonți de Antonin ighemonul, au pătimit pentru Hristos.

Cuvînt la tîrnosirea Sfintei Biserici a Învierii Mîntuitorului Hristos, din Ierusalim (13 septembrie)

(Istorisire după Evseviev, Teodorit și Nichifor)

Astăzi prăznuim sfințirea bisericii celei noi, mare și prea slăvită din Ierusalim; nu aceea pe care împăratul Solomon a zidit-o la Muntele Moriah, ci cea prea minunată, pe care dreptcredinciosul împărat Constantin (306-337), împreună cu cea vrednică de laudă mamă a sa, Elena, a făcut-o în muntele Golgota, locul cel spurcat curățindu-l de necurățiile idolești, înnoindu-l și sfințindu-l. După patima cea de bunăvoie a lui Hristos, după înviere și după înălțarea la ceruri, acel loc sfînt pe care s-a săvîrșit mîntuirea noastră era urît și întinat de oamenii cei urîtori de Hristos. Mai ales Adrian, împăratul necurat (117-138), toate aceste sfînte locuri le-a batjocorit cu necurați idoli și jertfe. Și mai cu seamă cînd în locul celei mai frumoase cetăți a Ierusalimului, cea risipită de Tit (79-81), a zidit cetatea în numele său, numind-o Elia Capitolina, fiindcă el se numea Eliu Adrian, atunci mormîntul Domnului a poruncit să-l astupe cu țărînă și cu pietre, iar pe muntele acela unde Domnul s-a răstignit, a zidit o capiște spurcatei sale zeițe Venera și a pus într-însa idol, iar deasupra mormîntului celui dumnezeiesc a pus un alt idol al zeiței. Și unde Mielușelul lui Dumnezeu s-a adus pe sine jertfă Tatălui pentru păcatele noastre, acolo se aduceau necuratele jertfe idolilor și se săvîrșeau nelegiuite păcate. Asemenea și în Betleem, unde Cel preacurat din pîntecele celei Preacurate s-a născut, l-a pus pe idolul Adon, ca sfîntul loc să se spurce cu lucruri de rușine. Și unde era biserica lui Solomon a zidit o capiște idolească și a poruncit ca nimeni să nu îndrăznească a numi cetatea aceea Ierusalim, ci să o numească Elia. Acestea toate le-a făcut vrînd ca și pomenirea numelui lui Iisus Hristos să o piardă pe pămînt; pentru aceea i-a schimbat numele și cetății în care Hristos a făcut multe semne, și în locurile unde s-a născut, unde s-a răstignit și s-a îngropat, a făcut locuințe idolești ca urmașii să uite cu totul pe Hristos și locurile acelea, pe care au umblat picioarele lui Hristos, să nu le mai pomenească niciodată. Însă ticălosul singur a pierit și locul cel sfînt iarăși l-a proslăvit Împăratul slavei, pentru că a ridicat pe împăratul Constantin și pe mama sa Elena și pe aceștia, luminîndu-i cu lumina sfintei credințe, le-a pus în inimă sfînta cetate a Ierusalimului ca să o înnoiască și biserică prea frumoasă să zidească lui Dumnezeu în acel loc, pe care biserica trupului lui Hristos, cea risipită în trei zile, s-a zidit și pe toate sfintele locuri de spurcăciunile idolilor să le curățească și să le sfințească.

Deci, a trimis binecredinciosul împărat Constantin la acest lucru pe sfînta maica sa Elena, cu mulțime de aur la Ierusalim, și a scris preasfințitului patriarh Macarie (314-333) ca să adauge sîrguință pentru zidirea bisericii.

Drept aceea, ajungînd Sfînta Elena la Ierusalim, a risipit toate capiștele idolești, idoli i-a sfărîmat și sfînta cetate de toate spurcăciunile a curățit-o și a înnoit-o. Deci, a aflat Cinstita Cruce a Domnului și mormîntul și aruncînd țărîna și pietrele cu care era astupat a întemeiat o biserică foarte mare pe acel loc și a îngrădit cu un zid amîndouă locurile acelea unde s-a răstignit Hristos și unde s-a îngropat, pentru că nu erau departe unul de altul, după cum grăiește Sfîntul Evanghelist Ioan: "Și era la acel loc, unde s-a răstignit, grădină, și în grădină mormînt nou". Deci, acolo a pus pe Iisus pentru că mormîntul era aproape, și pentru că se apropia vinerea jidovilor, drept aceea a cuprins în zidirea unei biserici și Golgota și mormîntul Domnului, și s-a numit biserica aceea Martirion, adică mărturie. S-a numit așa ca o mărturie a învierii lui Hristos, că a murit și a înviat. A zidit Sfînta Elena și alte biserici în Betleem și pe Muntele Eleonului și în grădina Ghetsimani și la multe locuri sfînte, și le-a înfrumusețat cu tot felul de podoabe. Însă biserica aceea de pe mormîntul Domnului era mai frumoasă și mai mare decît toate, dar săvîrșirea ei chiar împărăteasa Elena nu a văzut-o, pentru că se întorsese la fiul său și a răposat în Domnul, nesăvîrșită fiind Biserica, că nu era cu puțină ca o zidire atîta de minunată și mare să se zidească în puțină vreme; abia în zece ani s-a zidit. Iar după ce s-a săvîrșit biserica, a poruncit dreptmăritorul împărat ca să se adune episcopii din toate țările în Ierusalim la sfințirea bisericii și era multă mulțime de arhieriei adunați, din Vithinia, din Cilicia și Cappadocia, din Siria și Mesopotamia, din Finicia și Arabia, din Palestina, din

Egipt, Africa, Thivania și din Persia a venit un episcop. Și credincioși, mulțime fără de număr, din toată lumea s-a adunat, încât hotarele Ierusalimului nu-i încăpeau pe ei. Și s-a sfințit Biserica Învierii lui Hristos în luna septembrie în 13 zile și tot Ierusalimul s-a înnoit, la treizeci de ani ai împărăției lui Constantin. Și au așezat sfinții părinți, cei ce acolo se adunaseră, ca să se prăznuiască ziua înnoirii după cum făcuse și Solomon. Că precum Solomon în așezământul cel vechi zidind acea biserică prea slăvită, Sfânta Sfințelor, a legiuit ca în toți anii în această lună a lui septembrie, în care ea fost sfințită, să se prăznuiască înnoirile ei de acest lucru și cum în Evanghelie se pomenește: "Și era atunci (Ioan 10, 22) sărbătoarea înnoirii Ierusalimului, așa sfântul și întocmai cu apostolii împărat Constantin zidind darul cel nou ca o a doua Sfântă a Sfințelor, a hotărât, împreună cu sfinții părinți, ca să fie prăznuită înnoirea bisericii celei mari din Ierusalim, care este mamă a tuturor bisericilor, de toate bisericile din toată lumea.

Deci, să prăznuim, mulțumind lui Hristos Dumnezeu, Celui ce, cu patima Sa și cu învierea, a înnoit toată făptura și a curățit biserica sa cea sfântă de spurcăciunile idolești. Să ne înnoim și noi, fiind biserici ale Dumnezeului Celui viu, lipsindu-ne de omul cel vechi și întru cel nou îmbrăcându-ne. Să ne abatem de la răutățile noastre cele învechite în noi și să facem lucruri bune, începând a umbla în înnoirea vieții, ca precum oamenii în înnoirea bisericii celei făcută de mână, așa îngerii să prăznuiască biserica noastră cea sufletească nefăcută de mână, pentru că face bucurie în ceruri îngerilor, păcătosul cel ce prin pocăință se înnoiește. De aceasta singur Cel ce nu voiește moartea păcătoșilor se bucură de pocăința și întoarcerea către făcătorul îngerilor Hristos Dumnezeu nostru, căruia se cuvine slava în veci.

Viața Sfântului Sfințit Mucenic Corneliu Sutașul (13 septembrie)

(Culegere de la Metafrast)

După patima cea de bună voie a Domnului nostru Iisus Hristos, după Învierea și după Înălțarea Lui la ceruri, era în Cezareea Palestinei un sutaș, anume Corneliu, de neam din Tracia. Acesta fiind în întunericul necredinței, avea lucrările luminii și, deși era păgân, a viețuit ca un creștin, și pe Hristos, pe care nu-l știa, prin milostenii îl cinstea. Viețuind în mijlocul lumii celei rele, s-a făcut bun, precum mărturisește de dânsul Sfântul Apostol și Evanghelist Luca, în faptele Apostolilor, zicând: "Un bărbat oarecare era în Cezareea, anume Corneliu, sutaș, din cetatea care se cheamă Italia; fiind cucernic și temător de Dumnezeu, cu toată casa sa, făcea milostenii multe la săraci, și se ruga lui Dumnezeu totdeauna" (Fapte 10,1-2). Deci, n-a trecut cu vederea Dumnezeu aceste fapte bune ale lui, ci a binevoit a-l lumina pe el cu lumina credinței și a-l aduce în cunoștința adevărului, ca lucrările lui cele bune să nu se acopere de întunericul necredinței. Acest bărbat temător de Dumnezeu, rugându-se lui Dumnezeu în casa sa, într-una din zile, a văzut că i s-a arătat lui îngerul lui Dumnezeu, spunându-i că rugăciunile și milosteniile lui au ajuns înaintea lui Dumnezeu și poruncindu-i să trimită în Ioppi după Simon, care se cheamă Petru, și de la dânsul ceea ce va auzi, aceea să facă. Iar el, îndată a trimis cu rugămintă să cheme pe Petru. Deci, mergând trimișii la Ioppi, s-a suit Petru în casa de sus, ca să se roage în ceasul al șaselea din zi și fiind foarte flămînd, a avut o vedenie care îl îndemna să nu se îngrețoseze a merge la acel bărbat de alt neam din cei netăiați împrejur, pentru că nu se amestecau evreii cu alte neamuri, ci se îngrețosau de dînșii. Vedenia lui Petru a fost astfel: Un vas oare-care ca o masă de pînză, legată în patru colțuri, se pogora de trei ori din cer, și un glas îi porunca lui Petru ca cele ce se află în vas, cele cu patru picioare de pe pământ și fiarele și tîrtoarele, precum și păsările să le junghie și să le mănînce. Lepădîndu-se Petru, a zis că niciodată n-a mîncat ce este necurat. Atunci, glasul din cer i-a zis: "Cele ce Dumnezeu le-a curățit, tu nu le spurca" (Fapte 10,15). Această vedenie era semnul întoarcerii la Creștinism al lui Corneliu și al celorlalte neamuri. Foamea lui Petru a însemnat foamea cea scrisă de Proorocul Amos: "Nu foame de pîine, nici sete de apă, ci foame de auzirea cuvîntului Domnului" (Amos 8,11). Și o foame ca aceea era în casa lui Corneliu și a tuturor limbilor. Că precum do-re-a Petru acea pîine trupească, așa doreau aceia pe

cea sufletească. Vasul cel de patru colțuri legat închipuia biserica Lui care prin pa-tru Evangheliști s-a întărit în credință. În vas erau felurite viețu-itoare din cele necurate: fiarele, tîrîtoarele, păsările care înseamnă limbile cele ce, prin înțelegerea lor cea pămîntească, erau viețu-itoare cu patru picioare, privind cu mintea în pămînt și neînțelegînd cele de sus și neștiind a cerceta cele din înălțime. Deci, fiare erau cu iuțimea și jigăni otrăvitoare cu necurăția cea vătămătoare de suflet, iar păsări zburătoare pe sus erau cu înălțarea minții spre mîndrie. Dar i s-a poruncit a le junghia pe acelea și a le mînca, adică: cu sabia cea ascuțită a cuvîntului lui Dumnezeu să ucidă patimile cele vechi păgînești, necuvîntătoare și deprinderile cele de fiare, și să facă sufletele și trupurile lor, curățite prin botez, jertfă vie, bine primită lui Dumnezeu. Pogorîrea cea de trei ori a vasului din cer a însemnat cea de trei ori afundare la sfîntul botez. Glasul cel ceresc i-a spus că erau curățite acelea de Dumnezeu, adevărindu-l că nu numai pentru israiliteni, ci și pentru alte neamuri și-a vărsat Hristos sîngele cel ce spală spurcăciunile păcatelor.

Drept aceea, cugetînd Petru la acea vedenie și nedumerindu-se, iată ajunseseră trimișii de la Corneliu și întrebînd de dînsul. Iar Duhul i-a poruncit să meargă cu dînșii neîndoindu-se de nimic, ca pe cel dintîi om dintre păgîni să-l împreune cu trupul bisericii lui Hristos; iar după dînsul și celelalte neamuri să vină la Hristos. Deci, intrînd Petru în casa lui Corneliu, l-a întîmpinat pe el Corneliu cu cinste, cu toate rudeniile sale și cu prietenii cei iubiți și, cîzînd la picioarele lui, i s-au închinat. Iar Petru l-a ridicat pe el, zicînd: "Voi știți că nu se cade omului evreu a intra la cei de altă seminție și a avea împărțășire cu dînșii; însă, mi-a descoperit mie Dumnezeu că nu se cuvine a numi spurcat sau necurat, pe nici un om. Deci, am venit la voi fără îndoire, și vă întreb: cu ce gînd m-ați chemat pe mine la voi?" (Fapte 10, 28-29).

Iar Corneliu i-a răspuns lui cu de-amănuntul, cum a văzut pe înger și ce a auzit de la dînsul și l-a rugat pe Petru ca să-i spună lui cuvîntul cel de mîntuire, iar Petru, deschizîndu-și gura, a în-ceput a-i propovădui lui pe Iisus, că Dumnezeu era în trup, cu oamenii, pe pămînt petrecînd, învățînd și povățuind pe oameni la calea ce duce la cereasca Împărăție, și a făcut multe semne și minuni, tămăduind toate bolile și învățînd cu cuvîntul. "Acela de voie a pățimit, a murit, și a înviat, ca pe om să-l izbăvească din pa-timi și să-l învieze din moarte, dăruindu-i lui viață veșnică; și acela va judeca viii și morții, pentru care toți proorocii mărturisesc, și tot cel ce crede în numele Lui, iertare de păcate va lua" (Fapte 10,43). Acestea grăindu-le Petru și Duhul Sfînt sălășluind cuvintele lui în inimile celor ce ascultau, i-a adus pe ei la credință și s-a botezat Corneliu cu toată casa sa.

Corneliu este cel dintîi din păgîni care a crezut în Domnul nostru Iisus Hristos; iar după botezul său a părăsit toate cele păgî-nești și a mers în urma lui Petru și a fost pus episcop de dînsul.

Deci, înconjurînd cu dînsul și cu mulți alții diferite țări, se ostenea cu propovăduirea lui Hristos. Și fiind Petru cu Timotei și cu Corneliu în Efes, li s-a făcut lor știre de cetatea Scipseos, cum că locuitorii ei se închină la idoli cu sîrguință. Și se sfătuiau care dintre dînșii să meargă acolo la propovăduire. Și aruncînd sorții, a căzut soarta pe Corneliu care, chemînd pe Dumnezeu în ajutor, a mers la cetatea aceea degrabă.

Era acolo oarecare dregător, anume Dimitrie, filosof iscusit în înțelepciunea elinească, care ura foarte mult buna cinstire creș-tinească și jertfa zeilor păgîni, mai ales lui Apolo și Zeus. Fiind înștiințat despre Corneliu, că intrase în cetate, îndată l-a chemat pe el înaintea sa și l-a întreat de unde și pentru ce a venit. Iar Corneliu a răspuns: "Rob sînt al Dumnezeului celui viu și, trimis fiind, am venit aici ca să te chem pe tine din întunericul cel adînc al ne-științei și să te scot la lumina adevărului și raza cea curată a cunoș-tinței să lumineze sufletul tău". Iar el, neînțelegînd nimic din cele grăite, s-a mîniat și cu iuțime i-a zis: "Eu altele te-am întreat și tu altele-mi răspunzi mie. Așa, mă jur pe zei, că dacă nu-mi vei răspunde la fiecare întrebare, apoi nu voi cruța bătrînețele tale, nici mă voi rușina de căruntețele tale. Deci, spune-mi mie: la cine ești ostaș și pentru ce pricină ai venit aici?" Iar Corneliu a zis: "De voiești ca să știi gradul meu, apoi să știi că sînt sutaș cu dregătoria și cînd am auzit de tine, că tu și femeia ta și toți cei ce sînt sub stăpînirea ta ați căzut în mare rătăcire, am venit ca să vă scap pe voi de idoleasca înșelăciune și să vă povățuiesc la calea cea adevă-rată și să vă împac cu unul Dumnezeu cel viu, care a făcut cerul și pămîntul și toate cele ce sînt în dînsule". La acestea Dimitrie a zis: "Te văd pe tine ajuns la bătrînețe și mi-e milă

pentru anii tăi cei mulți; deci, încetează a-ți lungi prin cuvinte minciuna ta, apropie-te la zeii noștri și te închină lor, iar de nu vei voi ca să faci aceasta, apoi să știi că la grele chinuri te voi da pe tine și nici un Dumnezeu, afară de zeii mei, nu te va scoate pe tine din mâinile mele". Iar Cornelia a zis: "Puternic este Dumnezeul meu, nu numai să mă păzească pe mine de toate răutățile tale întreg și nevătămat și să mă izbăvească din mâinile omenești, dar încă și pe zeii tăi să-i zdrobească și să-i sfarme ca praful pe idoli lor și pe tine, cel ce în deșert nădăjduiești spre dînșii să te aducă la a lor cunoștință. Iar eu, zeilor tăi, ca și idolilor lor celor fără de suflet, niciodată nu mă voi închina. Pentru că scris este: zeii cei ce n-au făcut cerul și pământul să piară; și iarăși: "Domnului Dumnezeului tău să te închini și Lui unuia să-I slujești". Am venit aici pentru ca să vă povățuiesc pe voi la pocăință, ca să ieșiți din cursele diavolului, fiind de vii vânați de dînsul după voia lui".

Iar dregătorul a zis: "M-am jurat pe zeii mei că nu te voi cruța pe tine ci la grele munci te voi da, de nu vei jertfi zeilor". Apoi, Cornelia l-a întrebat: "La care zei poruncești să jertfesc?" Și i-a zis dregătorul: "Jertfește lui Apolin și lui Die". Iar Cornelia a zis: "Deci, arată-mi mie pe acei zei ai tăi". Și s-a bucurat dregătorul, socotind că vrea să se închine lor și l-a dus pe el la capiștea lui Die. Și le urma lor lume multă, vrînd să vadă pe Cornelia închi-nîndu-se la idoli. Și sosind la capiște, au intrat într-însa dregătorul cu Cornelia și cu toți cei ce veniseră cu dînșii, între care era și femeia boierului, anume Evantia, și Dimitrie, fiul lui, că așa se che-ma după numele tatălui său.

Deci, Sfîntul Cornelia, fiind în capiștea idolească, s-a întors spre răsărit și, plecîndu-și genunchele sale la pământ, se ruga zicînd: "Dumnezeule, Cel ce ai cutremurat pământul și prin el ai mutat munții în inimile mărilor, Cel ce prin mîna lui Daniil ai sfărîmat pe Vil și ai omorît pe balaur și gurile leilor astupîndu-le ai păzit întreg pe robul tău, Tu și acuma răstoarnă idoli aceștia și dă cunoștință poporului tău, ca să știe că brațul tău este puternic!". Așa ru-gîndu-se sfîntul, a ieșit din capiște împreună cu Dimitrie dregătorul și cu toată mulțimea poporului ce venise; iar Evantia cu Dimitrie, fiul său, rămăseseră încă înăuntrul capiștei și deodată s-a făcut cutremur și a căzut capiștea cu idoli, sfărîmîndu-se ca praful idoliilor lor spre care nădăjduiau; și a fost apucată acolo femeia dregătorului cu fiul lor, sub zidurile cele căzute. Și toată mulțimea văzînd căderea capiștei, s-a spăimîntat. Iar boierul nu știa că femeia și fiul lui s-au astupat de ziduri. Cornelia însă, veselindu-se de puterea Dumnezeului Celui viu, a zis către boier: "Unde sînt acum, boierule, idoli tăi cei mari?" Iar el, umplîndu-se de mînie, a zis: "Spune nouă, fermecătorule, cu ce vrăji ai făcut să cadă capiștea cu idoli noștri?" Și se sfătuia boierul cu ai săi cu ce fel de chinuri să-l piardă pe Cornelia. Dar, iată că aproape trecuse ziua și soarele apunea; pentru aceea, nu era vreme ca să chinuiască pe Cornelia. Deci, a poruncit dregătorul ca să-l lege cu mîinile și picioarele și așa să-l spînzure pe el în temniță, ca toată noaptea, spînzurat, să pătimească pînă dimineața, iar a doua zi voia să-l chinuie pe el cumplit și apoi să-lucidă. Fiind dus sfîntul în temniță cu mîinile și picioarele legate și spînzurîndu-l, precum a poruncit prigonitorul, îndată a alergat la dregătorul unul din slujitorii lui, anume Teleton, zicîndu-i: "Stăpîne, doamna ta și unul născut, fiul tău, au pierit în capiște, sfărîmați fiind între ziduri de cutremur!" Auzind aceasta Dimitrie și-a rupt hainele sale și se văita cu amar, încă se tînguiau cu dînsul împreună și mai marii cetății, în timp ce alții îl mîngîiau. Dar cine putea să mîngîie o jale mare ca aceea care venise pe nesimțite, aducînd moartea cea neașteptată a femeii și a fiului său? Apoi, a zis către cei ce stăteau de față: "Mergeți, aruncați pietrele capiștei celei căzute, pînă ce veți afla oasele iubitei mele soții și ale dulcelui meu fiu și, aflîndu-le, să mi le aduceți aicea". Grăind acestea a ridicat glasul și a plîns cu jale mare. Tînguindu-se el, a venit degrabă mai marele jertfitorilor, anume Varvat, zicînd: "Am auzit glasul femeii tale și fiului tău, din mijlocul zidurilor celor căzute, strigînd așa: "Mare este Dumnezeul creștinesc care ne-a scăpat pe noi vii de această cumplită moarte, prin robul său Cornelia. Deci, rugați pe acel sfînt bărbat ca să ne scoată pe noi de aici, ca să nu pierim desăvîrșit, pentru că vedem minunile cele de mirare ale Dumnezeului lui și auzim glasul îngerilor celor ce cîntă: Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, întru oameni bună-voire".

Acestea auzindu-le boierul de la Varvat, îndată a alergat de grabă cu toți ai săi la robul lui Dumnezeu în temniță și l-au aflat pe el umblînd, pentru că Îngerul Domnului îl dezlegase pe el din legături. Și a căzut boierul la picioarele lui Cornelia, zicînd: "Mare este Dumnezeul tău, Cornelia, care păzește pe soția mea

și pe fiul meu, încă vii, în capiștea cea căzută. Deci, ne rugăm ție, robule al Dumnezeului celui preaînalt, vino și îi scoate pe dînșii de acolo și, iată, eu și toți cei cu mine credem în cel propovăduit de tine, Hristos cel răstignit".

Deci, mergînd Sfîntul Corneliu cu dînșii la capiștea idolească cea căzută și ridicîndu-și spre cer ochii săi, a zis: "Doamne, Dumnezeul puterilor! Cel ce cauți pe pămînt și îl faci pe el de se cutre-mură, de a cărui față se tolesc munții și seacă adîncurile, Însuți fiind Domn; ascultă suspinele celor legați și scoate din pămînt pre Evantia, și nu-Ți întoarce fața ta de la fiul ei și ia aminte spre sufle-tele lor pentru numele Tău". Așa rugîndu-se el, deodată s-a deschis locul unde era ținută Evantia cu fiul său, între zidurile cele căzute și au ieșit de acolo amîndoi sănătoși, lăudînd pe Dumnezeu. Deci, toți cei ce erau acolo, și au văzut acea preaslăvită minune, strigau: "Mare este Dumnezeul creștinilor". Și s-a botezat Dimitrie cu fe-meia, cu fiul său și cu toată casa sa și s-au botezat cu dînsul și cei-lalți oameni, la număr două sute șaptezeci și șapte.

A petrecut Sfîntul Corneliu în acea cetate vreme îndelungată, dezrădăcinînd spinii necredinței din inimile omenești și semănînd sămînța buneii credințe. Și, în scurtă vreme a adus la Hristos toată cetatea și pe oarecare bărbat cinstit, anume Evnomie, pe care l-a făcut preot. Apoi, plin fiind de zile, a sosit la fericitul său sfîrșit, de care fiind înștiințat mai înainte de vreme, se nevoia la rugăciune cu osîrdie, gătindu-se mai înainte spre calea pe care avea să meargă la Dumnezeul său.

Deci, adunînd pe toți creștinii pe care îi întorsese de la ne-dumnezeire, îi învăța pe dînșii ca să petreacă în credință, în dra-goste și în toate faptele bune, să se ocîrmuiască pe sine, sporind în poruncile Domnului. Apoi, învățîndu-i pe ei din destul, a auzit un glas din cer, zicînd către dînsul: "Corneliu, vino la mine, că iată s-a gătit ție cununa dreptății!" Aceasta auzind-o Corneliu, îndată s-a întors la rugăciune și plecîndu-și genunchele a zis: "Doamne, Dumnezeul nostru, Cel ce m-ai învrednicit pe mine a păzi credința, a săvîrși nevoița și a birui pe cel potrivnic, mulțumesc Ție de toate. Încă mă rog ție Doamne, caută spre robii tăi din înălțimea cea sfîntă a Ta și milostiv să fii lor. Întărește-i pe dînșii în credință, îm-puternicește-i în nevoiță, sporește-le lor în păzirea sfîntelor Tale porunci, ca neîncetat să slăvească Prea Sfînt Numele Tău, acum și în vecii vecilor". Și toți zicînd: "Amin!" și-a dat cu bucurie duhul său în mîinile Dumnezeului Celui ce la cer l-a chemat pe el. Iar dregătorul Dimitrie cu Evantia soția sa, cu fiul Dimitrie, cu Evno-mie preotul și cu toți credincioșii, plîngînd mult deasupra părintelui și învățătorului lor și aprinzînd lumînări și cîntînd cîntări deasupra mormîntului, l-au îngropat pe el cu cinste aproape de capiștea cea căzută a lui Die. Și în toate zilele credincioșii mergeau la mormîntul lui, cădelnițau cu tămîie și se rugau și multe tămăduiri se da bolnavilor de la mormîntul lui.

Trecînd mulți ani și ducîndu-se toți la Domnul, a rămas neștiut urmașilor lor locul acela unde au fost îngropate moaștele Sfîntului Corneliu, că crescuseră împrejurul lui rugii și tufe multe și nimeni nu știa de comoara aceea de mult preț.

S-a întîmplat oarecînd de a mers acolo episcopul Silvan de la cetatea care se numea Troia, căruia sfîntul Corneliu i-a zis: "De multă vreme petrec aici și nimeni nu m-a cercetat". Iar episcopul, sculîndu-se din somn, se mira de acea vedenie, și nu se pricepea cine i se arătase lui. Iar în noaptea viitoare iarăși i s-a arătat sfîntul, zicîndu-i: "Eu sînt Corneliu sutașul. Moaștele mele zac în rugii cei ce sînt aproape de locul acela unde era oarecînd capiștea lui Die. Drept aceea, tu să-mi zidești mie biserică aproape de locul lui Dimitrie, iar locul acela se numește Pandohium și multe trupuri ale credincioșilor și sfîntilor frați sînt îngropate acolo. Dimineața, episcopul a spus vedenia aceea clerului său și au mers cu toții la rugii aceea pe care în vedenie îi arătase lui sfîntul și, rugîndu-se cu dina-dinsul, începu a săpa; și aflară racla care avea în ea moaștele sfîntului Corneliu, din care ieșeau negrăite, bune, miresme întregi și nestricate. Și s-au veselit foarte mult pentru aflarea unei astfel de mari vistierii.

Episcopul era în dificultate pentru biserica pe care sfîntul i-a poruncit să o zidească, pentru că n-avea atîta avere cît ar fi fost de trebuință spre zidirea bisericii. Însă și în aceasta Sfîntul Corneliu nu a zăbovit a ajuta

episcopului; pentru că, în viitoarea noapte, s-a arătat oarecăruia om, anume Evghenie, care era dreptcredincios și foarte bogat. Aceluia i-a poruncit ca să dea averi episcopului Siluan cât va fi de-ajuns spre zidirea bisericii. Iar Evghenie a spus vedenia aceea episcopului și i-a dat lui toate cele de trebuință. Și începînd a zidi sfînta biserică, degrabă a săvîrșit-o pe ea și a înfrumusețat-o cu toată buna podoabă. Apoi, sosind vremea în care cinstitele moaște ale sfîntului să fie aduse din rugi în acea biserică zidită din nou, s-a adunat mulțime de credincioși, cu episcopul Siluan și cu Evghenie, avînd în mîinile lor lumînări aprinse. Și cînd a început episcopul cu clerul a cînta cîntarea cea întreit sfîntă, îndată singură de sine s-a mișcat racla și se ducea cu nevăzute mîini la biserică și nu îndrăznea nimeni din oameni a se atinge de dînsa.

Deci, văzînd toți acea minune, cum merge racla singură de sine, se mirau cu frică și ca printr-o gură strigau cu toții: "Sfînt! Sfînt! Sfînt! Domnul Savaot, Cel ce ne-a arătat nouă puterile și minunile sale, prin Cornelia, robul Său". Încă s-a întîmplat de erau acolo și mulți necredincioși care, văzînd acea minune, au crezut în Domnul nostru Iisus Hristos. Iar cînd au ajuns la biserică și au intrat într-însa, mulți stau și de-o parte și de alta, privind unde va merge racla cu moaștele și unde va sta. Deci, mergînd ea drept a stat aproape de altar, de partea dreaptă. Apoi, voia episcopul ca să-l pună pe el înlăuntrul altarului și nimeni nu putea să miște ra-cla din locul acela, în care singură a stat. Și s-au făcut multe mi-nuni atunci și după aceea de la sfintele și făcătoarele de minuni moaște ale plăcutului lui Dumnezeu.

Murind episcopul Siluan, s-a pus după dînsul episcop Filostorghie. Acela a îndemnat pe oarecare zugrav, anume Evcratie, ca toa-tă biserica să o înfrumusețeze dar mai cu seamă icoana Sfîntului Cornelia să o împodobească frumos. Deci, zugravul, cînd începu să zugrăvească icoana Sfîntului Cornelia, nu putea ca să-i închipuiască bine fața lui și o ștergea și iarăși o zugrăvea și iarăși o ștergea, de multe ori, neputînd deodată să o zugrăvească cu bună podoabă.

S-a mîhnit Evcratie și zicînd asupra sfîntului oarecare cuvinte de hulă i-a lăsat chipul lui așa. Și vrînd ca să zugrăvească altceva pe zidul bisericii, s-a suit pe o scară și, alunecînd cu picioarele, a căzut de pe scară la pămînt și atît de rău s-a lovit încît a rămas aproape mort. Apoi, luîndu-l pe el ceilalți, care se întîmplaseră acolo, l-au dus la casa lui și l-au pus pe pat abia viu, neputînd nici a grăi. Și vedeau toți că erau viermi împrejurul buzelor lui și unii intrau, iar alții ieșeau din gură. Aceasta era pedeapsa pentru că a îndrăznit, cu buzele lui, a zice cuvinte de hulă asupra sfîntului. Dar, precum singur Domnul, așa și sfînții, robii lui, nu se mînie pînă la sfîrșit, nici nu țin vrăjmășie în veac, așa a doua zi acela care pe fe-meia și pe fiul lui Dimitrie din mijlocul zidurilor celor risipite i-au scos vii, acela și lui Evcratie i s-a arătat și, luîndu-l pe el de mîină, ca din somn l-a ridicat de pe pat și apoi nevăzut a fost. Iar Evcratie, simțindu-se pe sine sănătos, a alergat la biserica sfîntului și căzînd la cinstita raclă, în care zăceau tămăduitoarele moaște ale lui Cornelia, cu lacrimi cerea iertăciune pentru greșeala sa și mulțimea sfîntului că l-a miluit și l-a tămăduit de durere pe el, cel ce era aproape de moarte. Deci, două folosuri a cîștigat zugravul ace-la, din arătarea sfîntului: tămăduire și cunoștința feței lui, adică ce fel fusese la chip. După însănătoșire, a zugrăvit pe Sfîntul Cornelia pe icoană, așa precum l-a văzut pe el arătîndu-se lui. Și preamărea pe Hristos Dumnezeu, Cel împreună cu Tatăl și cu sfîntul Duh slăvit în veci. Amin.

În această zi facem și pomenirea sfîntilor mucenici Ilie, Zotic, Luchian și Valerian, care pe timpul împărăției lui Licinius (308- 321) au pătimit de la Macsim, prefectul lui, precum și pomenirea cuviosului părintelui nostru Petru, celui din Atrou. Acesta se pare că ar fi acela ce mai înainte în luna aceasta, în luna a 5-a, a fost cel din Afira. Facem și pomenirea Sfîntului Sfîntit Mucenic Iulian, prezviterul din Anghira Galatiei, care pe vremea împărăției lui Licinius a pătimit pentru Hristos, a Sfîntilor Mucenici Cronid, Leontie, Serapion care, în Egipt, după multe chinuri, s-au sfîrșit înecați în mare, și a Sfîntilor Mucenici Selevchie, Macrovie și Gordian, cei ce au fost în Galatia dați la fiare. Și aici mai pomenește Prologul sfînți prăznuiți de Sfînta noastră Biserică Creștină Ortodoxă de Răsărit.

Cuvînt la Înălțarea cinstitei și de viață făcătoarei Cruci a Domnului (14 septembrie)

Împărățind în Roma Maxențiu, persecutorul (307-312), făcea multă chinuire popoarelor, gonindu-i și chinuindu-i nu numai pe creștini, dar și pe păgînii săi ucigîndu-i și jefuindu-le averile lor. Petrecea cu necurăție, siluind casele celor de bun neam, și era tuturor romanilor foarte greu și urît, pentru acea tiranică, cumplită a lui viață și prea spurcată. Deci, au trimis romanii, în taină, la împăratul Constantin (306-337) care petrecea atunci în Britania cu mama sa, Elena, rugîndu-l pe el să vină și să-i scape de tiranul acela. Iar Constantin i-a scris mai întîi lui Maxențiu, sfătuindu-l pe el prietenește să înceteze o tiranie ca aceea. Iar el nu numai că nu l-a ascultat pe dînsul și nu s-a îndreptat, dar și mai amar s-a făcut. S-a sculat chiar asupra lui Constantin, pe care toată oastea romanilor la împărăție-l alesese, nevrînd ca să-l aibă deopotrivă cu sine la împărăție. Pentru că Maxențiu, cu de la sine putere s-a suit în Roma pe scaunul împărătesc, nu cu voința poporului; ci numai cu sprijinul cîtorva mai mari, cărora le-a făgăduit multe daruri și cin-ste. Iar Constantin a fost ales împărat de către toți cu un glas. Drept aceea, auzind Constantin că Maxențiu tot neîndreptat petrecea, ba încă și la alte fapte mai rele se întinde, s-a sculat și a mers asupra lui cu război. Văzînd însă că puterea oștilor sale nu este de ajuns și gîndind apoi la farmecele cele rele ale lui Maxențiu, a început a se îndoii, pentru că știa că Maxențiu a vărsat mult sînge omenesc la facerea vrăjilor: mulți băieți, fete și femei îngreunate a înjunghiat la jertfele diavolilor, căutînd milostivirea deșertilor idoli, spre care nădăjduia. Deci, văzînd Constantin că la Maxențiu era mare putere diavolească, a început a se ruga unui Dumnezeu care stăpînește cerul și pămîntul, pe care și neamul creștinesc îl cinstește, ca să-i dăruiască lui chip de biruință asupra prigonitorului. Drept aceea, rugîndu-se el cu osîrdie, i s-a arătat în amiază-zi chipul Crucii Domnului închipuit cu stele, strălucind mai mult decît soarele și deasupra scris pe dînsul: "În acest semn vei învinge". Au văzut aceea și ostașii toți, între care era și dulcele Artemie cel care după aceea a fost chinuit pentru Hristos de Iulian, și se mirau. Iar cei mai mulți dintre dînșii au început a se teme că păgînilor chipul crucii le era semn de mare nenorocire și de moar-te, fiindcă pe cruce se pedepseau cu moarte tîlharii și făcătorii de rele. Deci, ostașii se temeau ca nu cumva războiul lor să fie fără noroc și din pricina aceasta împăratul Constantin era în mare îndoială. Iar într-o noapte, pe cînd dormea el, i s-a arătat însuși Hristos Domnul și iarăși i-a arătat semnul cinstitei cruci pe care îl văzuse și i-a zis lui: "Să faci asemănare chipului acestuia și să poruncești ca să-l poarte înaintea oștilor și nu numai pe Maxențiu, ba încă și pe toți vrăjmașii tăi îi vei birui". Deci, sculîndu-se împăratul, a spus mai marilor săi vedenia și chemînd argintari iscusîți le-a poruncit lor să facă cinstita cruce de aur, de mîrgăritar și de pietre scumpe după chipul semnului celui arătat și, ceva mai mult, a poruncit la toată oastea să închipuiască pe toate armele, pe coifuri și pe zale semnul crucii.

Iar rău-credinciosul Maxențiu, fiind înștiințat de venirea lui Constantin în Italia asupra Romei, cu multă îndrăzneală și-a scos oastea romană și a mers împotriva marelui Constantin. Iar Constantin a poruncit ca să poarte cinstita cruce înaintea taberilor armatei sale. Și cînd s-a început lupta cu Maxențiu, atunci, cu puterea cinstitei cruci, Maxențiu a fost biruit și mulțimea ostașilor lui a fost tăiată (28 octombrie 312), și însuși Maxențiu a fugit. Și l-a urmărit împăratul Constantin și, fugind el pe podul de peste rîul Tibru, pe care singur l-a zidit, s-a rupt podul, cu puterea lui Dumnezeu, și s-a afundat ticălosul în rîu cu oastea sa, ca și faraonul cel de demult, încît s-a împotmolit rîul de călăreți, de cai și de arme. Iar marele Constantin a mers în Roma biruitor și l-a întîmpinat pe el tot poporul cu bucurie mare și cu cinste. Iar el înălța mare mulțumire lui Dumnezeu, Celui ce i-a dat lui biruință asupra vrăjmașului, cu pu-terea cinstitei și de viață făcătoarei Cruci. Iar spre pomenirea biru-inței celei prea slăvite, a pus o cruce în mijlocul Romei, pe un stîlp de piatră și a scris pe dînsa: "Cu acest mîntuitor semn, cetatea aceasta a fost scăpată de sub jugul tiranului".

Avînd el al doilea război împotriva celor de la Bizanț a căror numire de obîrșie se trage încă de pe vremea împăratului Iudeei, Manasi, cînd un oarecare grec Bizas a pus temelie cetății, numind-o Bizantion, de unde mai tîrziu Bizanț, și fiind biruit Constantin de către aceștia de două ori, era întru mîhnire mare. Și

fiind într-o seară, și-a ridicat ochii spre cer și a văzut o scrisoare alcătuită de stele, care închipuia aceste: "Să mă chemi în ziua necazului tău". Apoi, înfricoșându-se, și-a ridicat iar ochii spre cer și a văzut o cruce de stele, ca și mai înainte închipuită pe cer și scriind de-a-supra, împrejurul ei, așa: "În acest semn vei învinge". Și așa pur-tându-se crucea înainte în tabere, a biruit pe vrăjmașii săi și a luat cetatea Bizanțion.

Și având el al treilea război cu goții, la râul Dunării, iar i s-a arătat pe cer mîntuitoarea armă și i-a făcut ca și mai înainte biru-ință. Și de aici Constantin cunoscînd puterea lui Hristos celui răs-tignit pe cruce, și crezîndu-l pe acesta că este adevărat Dumnezeu, s-a botezat întru dînsul, cu maica sa Elena cea vrednică de laudă, pe care, ca pe o foarte iubitoare de Dumnezeu, a trimis-o la Ieru-salim cu multă avere spre căutarea cinstitei cruci. Iar ea, ducîndu-se la Ierusalim, a cercetat sfintele locuri și le-a curățit de spurcăciunile idolești și a scos la lumină cinstite moaște ale diferiților sfinți. Era atunci în Ierusalim patriarh Macarie (314-333), care a întîmpinat pe împărăteasa cu cuviincioasă cinste.

Deci, fericita împărăteasă Elena, vrînd să găsească crucea cea de viață făcătoare a Domnului, cea ascunsă de evrei, a chemat pe toți evreii și i-a întrebat pe dînșii, ca să-i arate ei locul unde era ascunsă cinstita cruce a Domnului. Dar lepădîndu-se ei, că nu știu, împărăteasa Elena i-a îngrozit cu munci și cu moarte, și aceia i-au arătat ei un bărbat bătrîn, anume Iuda, zicînd: "Acesta poate să-ți arate ție ceea ce se caută, de vreme ce este fiul unui cinstit pro-oroc". Și făcîndu-se multă cercetare, și Iuda refuzînd a spune, împărăteasa a poruncit să-l arunce pe el într-o groapă adîncă în care, petrecînd el cîtăva vreme, a făgăduit să spună. Apoi, scoțîndu-l pe el, merseră la un loc unde era un munte mare împresurat cu pămînt și cu pietre, pe care Adrian (117-138), împăratul Romei, zi-dise o capiște zeiței Venera și pusese într-însa un idol. Acolo, Iuda a arătat că este ascunsă crucea Domnului. Iar împărăteasa Elena a poruncit ca să se risipească capiștea cea idolească și să se răs-colească țarina și să se sape. Iar Macarie patriarhul, rugîndu-se la locul acela, iată a ieșit un miros de bună mireasmă și îndată s-a arătat mormîntul și locul căpățînii în partea dinspre răsărit și aproape de dînsele au aflat îngropate trei cruci și după aceea au aflat cinstitele piroane. Dar neștiind care ar fi fost crucea lui Hristos, s-a întîmplat în acea vreme că se ducea un mort la îngropare și atunci Macarie, patriarhul, a poruncit celor ce-l duceau să stea; și se așezară crucile pe mortul acela cîte una pe rînd, iar cînd au pus crucea lui Hristos, îndată mortul a înviat și s-a sculat viu cu puterea Dumnezeieștii Cruci a Domnului.

Deci, împărăteasa primind cu bucurie cinstita cruce, i s-a închinat și a sărutat-o; asemenea și toată suita împărătească, ce era cu dînsa. Iar alții nu puteau să vadă și să sărute sfînta cruce în acea vreme, din pricina mulțimii celei mari de lume, și au dorit ca mă-car de departe s-o poată vedea. Atunci Macarie, patriarhul Ieru-salimului, stînd la un loc mai înalt, a făcut înălțarea, arătînd cinstita cruce mulțimii, iar ei au strigat: "Doamne miluiește". Și de atunci s-a început praznicul "înălțării cinstitei Cruci a Domnului".

Deci, împărăteasa Elena a păstrat la sine o parte din acest cinstit lemn, precum și sfintele piroane, iar cealaltă parte, punînd-o într-o raclă de argint, a dat-o lui Macarie, patriarhul, spre ocrotirea neamului în viitor. Atunci Iuda cu mulțime de jidovi a crezut și s-a botezat și s-a numit din sfîntul botez Chiriac. Mai în urmă, el a fost patriarh al Ierusalimului și în vremea lui Iulian Apostatul (361-363) s-a sfîrșit, fiind prigonit pentru Hristos. Iar sfînta împărăteasă Elena a poruncit să se zidească biserici în Ierusalim pe la sfintele locuri; mai întîi a poruncit să se zidească biserica Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, unde este sfîntul mormînt al lui Hristos și unde s-a aflat cinstita cruce. Apoi, a poruncit să se zidească în Ghetsimani, unde este mormîntul Sfintei adormiri a Prea Sfintei Născătoarei de Dumnezeu. Apoi a zidit celelalte optsprezece biserici și le-a înfrumusețat cu tot felul de podoabe, dăruindu-le cele de trebuință cu îndestulare. A venit în Bizanț (Astăzi Constantinopol), aducînd cu sine partea lemnului crucii celei de viață făcătoare și sfintele piroane, cu care a fost pironit trupul lui Hristos. Aici, sfîntul împărat Constantin a pus lemnul cel de viață făcător în raclă de aur, iar din sfintele piroane, unul s-a aruncat în Marea Adrianului, de către sfînta Elena, cînd se întorcea de la Ierusalim la Constantinopol, pentru alinarea mării, pentru că se ridicase furtună mare și învăluire cu primejdie mare; pe altul, împăratul l-a ferecat în coiful său, pe al treilea l-a ferecat la zăbală, în frîul calului său, ca să se îplinească cele zise de Zaharia

proorocul: "În ziua aceea va fi (scris) pe frîul cailor: Sfînt lui Dumnezeu Atotîitorul" (Zaharia 14, 21), iar al patrulea piron l-a dat împărăteasa Elena Trevirilor în pază.

După sosirea Sfintei Elena de la Ierusalim în Bizanț, iubitorul de Hristos împăratul Constantin a făcut trei cruci mari, după numărul celor ce i se arătasera lui la războaie: cea dintîi în Roma, cînd l-a înecat pe Maxențiu, a doua în Bizanț, cînd l-a cucerit, a treia cînd a bătut pe goți la rîul Dunării. După chipul celor trei arătări a făcut trei cinstite cruci din materii scumpe și a scris pe dîsele cu slove de aur cuvintele acestea: Is Hr Ni Ka, adică "biruiește", arătînd la toți rîvna dreptei credințe. Iar ca să arate lumii că cu puterea crucii a biruit pe vrăjmași, a înălțat o cruce spre răsărit, în tîrgul de sus, apoi alta deasupra stîlpului cel roșu la locul iubirii de frați, iar pe cea de-a treia a înălțat-o pe locul cel de marmoră, cel foarte frumos, în tîrgul de pîine, la care loc se făceau multe puteri și semne prin sfînta cruce. Încă se mărturisea de mulți că îngerul Domnului se pogora din cer în lumină mare noaptea, în locul acela, și tămîia împrejur cinstita cruce, cîntînd cîntarea cea întreit sfîntă cu glas dulce, și apoi iar se suia la cer. Și aceasta se făcea de trei ori pe an: adică în luna aceasta, la înălțarea cinstitei cruci, apoi în luna lui mai, în 6 zile, la arătarea Crucii Domnului pe cer și în sfîntul marele post cel de patruzeci de zile, în Duminica închinării crucii. Și mulți din oamenii cei cucernici, care cu cinste și cu sfințenie viețuiau, vedeau această pogorîre a îngerului și auzeau cîntarea lui.

Încă se cuvine a pomeni și că cinstitul și de viață făcătorul lemnul Crucii Domnului a fost luat oarecînd de Perși (602-610) și iar s-a întors în Ierusalim, spre mîngîierea credincioșilor; pe vremea împăratului grec Foca, Chosroe II (590-628), împăratul perșilor, biruind Egiptul, Africa și Palestina, a luat Ierusalimul și pe mulți creștini i-a ucis și luînd cu de-a sila vistieriile cele bisericesti și podoabele, între altele a luat și vistieria cea de mult preț, lemnul crucii Domnului celei de viață făcătoare, și l-a dus în Persia. Peste puțin, murind Foca împăratul, a fost ales Eraclie (610-641); în locul lui, el încearcă să biruiască pe Chosroe II, dar de multe ori nebiruind a cerut pace, însă nu a cîștigat-o de la vrăjmașul cel mîndru. Atunci fiind în mîhnire mare, a început a căuta ajutor la Dumnezeu, și a poruncit tuturor credincioșilor să facă rugăciuni, priveghieri și postiri ca să-i scape Domnul de acela ce se lăuda, în mîndria sa, că va pierde pe toți creștinii; de acela ce hulea numele lui Iisus Hristos, ca să nu zică vrăjmașii că mîna lor este înaltă și idolii lor puternici, ci să cunoască neamurile că unul este Dumnezeu cel adevărat, Căruia cine poate să-I stea împotriva puterii și tăriei? Și chiar împăratul se ruga singur cu lacrimi și cu post înde-lungat. Apoi, adunîndu-și toți ostașii și în nădejdea ajutorului lui Dumnezeu înarmîndu-se cu puterea crucii, a mers asupra perșilor și lovindu-se cu Chosroe II, l-a biruit și l-a pus pe fugă. Și a fost cu oștile în pămîntul Persiei șapte ani, luînd cetățile, robind satele și biruind multe prigoniri ale lui Chosroe. Iar mai pe urmă Chosroe, neputînd să se împotrivescă puterii grecești, a fugit din pămîntul său și, trecînd peste rîul Tigru, cu cel mai tînăr fiu al său, Medars, a împărțit el împărăția sa. De acest lucru s-a mîniat Siroes, fiul lui cel mai în vîrstă, și a gîndit ca și pe tată și pe frate împreună să-i ucidă; lucru pe care l-a și făcut degrab. Iar după uciderea acelora, Siroes a fost moștenitor împărăției Persiei și a trimis cu rugăminte și cu multe daruri la Heraclie, împăratul grec, smerindu-se lui și poftindu-l să înceteze a prăda pămîntul lui.

Atunci Heraclie, făcînd pace cu împăratul Persiei, a luat de la perși făcătorul de viață lemnul Crucii Domnului, cel luat de Chosroe din Ierusalim, care fusese patrusprezece ani la perși, și l-a adus împreună cu multe daruri la locul său, bucurîndu-se și slăvind pe Dumnezeu pentru ajutorul Lui cel mare.

Iar cînd a ajuns la Ierusalim, a luat împăratul cinstitul lemn pe umerile sale, ca să-l ducă la locul lui cel mai dinainte. Însă era îmbrăcat în porfira cea împărătească, cu aur și cu pietre scumpe împodobit, avînd în cap coroana cea împărătească. Atunci se făcu o minune înspăimîntătoare, pentru că deodată a stat în ușile acelea, prin care se intra la locul căpățînei, și nu putea să pășească mai departe cu cinstitul lemnul Crucii, oprit fiind de puterea cea Dum-nezeiască; și toți se minunau de un lucru ca acesta. Iar Zaharia, patriarhul Ierusalimului (609-631), care a mers cu toată mulțimea Ierusalimului în întîmpinarea împăratului, avînd ramuri de finic în mîini și ieșind pînă la muntele Eleonului, mergea cu împăratul alături și, căutînd cu ochii, a văzut pe îngerul lui Dumnezeu ca un fulger în poartă stînd, oprindu-le intrarea, și zicînd: "Nu cu astfel de chip Făcătorul nostru a purtat aici acest lemn al Crucii, cu care voi îl duceți pe el". Aceasta

văzînd-o și auzînd-o patriarhul, s-a înspăimîntat și, întorcîndu-se spre împăratul, i-a zis: "Să știi, împărate, că cu neputință îți este ție ca în haine bogate îmbrăcat și cu podoabele împărătești înfrumusețat să duci lemnul acesta sfînt, pe care, săracul Hristos, Cel ce a sărăcit pentru mîntuirea noastră, l-a dus. Drept aceea, de voiești ca să duci Crucea Lui, să urmezi sărăciei Lui". Atunci, împăratul a dezbrăcat de pe sine porfira și coroana și s-a îmbrăcat în haine sărăcicioase și proaste și a dus cinstitul lemn al Sfintei Cruci fără de nici o împiedicare, mergînd cu picioarele desculțe. Și l-a dus în biserică, la locul de la care îl luase Chosroe al Perșilor. Acolo, binecredinciosul împărat Heraclie a pus iar lemnul Sfintei Cruci și a fost mare bucurie și veselie credincioșilor pentru întoarcerea Crucii Domnului, și dăntuiau precum oarecînd israilitenii pentru întoarcerea chivotului legii de la filistenii, laudînd pe Cel răstignit pe Cruce, Hristos Împăratul slavei, și închinîndu-se așternutului picioarelor Lui, Crucii celei sfînte. Căreia și de la noi să fie cinste, slavă și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Pentru minunea prin care s-a cunoscut adevărata cruce a lui Hristos, mulți nu se potrivec în spusele lor. Unii zic că pe o fecioară moartă o duceau la îngropare și cu puterea Sfintei Cruci a înviat; alții zic că o văduvă moartă era cea care a înviat prin făcătorul de viață lemn, iar alții povestesc că o văduvă zăcea în casă bolnavă și era aproape de moarte. Mergînd la ea patriarhul cu împărăteasa și aducînd crucile, le-a pus pe cea bolnavă și, punîndu-se crucea Domnului, îndată s-a sculat sănătoasă. Alții spun că un om mort pe care-l duceau la groapă a înviat prin atingerea Sfintei Cruci a Domnului. Iar Nichifor al lui Callist, cel numit Xantopol, în cartea 8, la cap. 29, zice că amîndouă aceste minuni prin Crucea Domnului atunci s-au făcut așa: văduva zăcînd în casă bolnavă și murind, de la porțile morții a fost adusă la viață și la sănătate, și mortul cel dus la groapă a înviat.

În această zi, cinstirea celui între sfinți părintelui nostru Ioan Gură de Aur și pomenirea Sfîntului Mucenic Papia, care, în țara Licaoniei, pe vremea împărăției lui Maximian, s-a sfîrșit mucenicește

Pătîmirea Sfîntului Mucenic Nichita Romanul (15 septembrie)

Dînd semnul biruinței, cinstita și de viață făcătoare Crucea Domnului ridicîndu-se la înălțimea Sa, îndată sub semnul acesta a alergat cel ce numele biruinței purta, numindu-se Sfîntul Nichita. Pentru că ieri am prăznuit înălțarea Sfintei Cruci, care este lumii neclintită biruință, azi pe sfîntul Nichita îl cinstim, al cărui nume se țîlcuiește "biruitor".

Acesta, bun ostaș al lui Iisus Hristos, a stat ca sub un steag sub Sfînta Cruce, ca să se lupte împotriva vrăjmașilor Sfintei Cruci, pentru cinstea Celui răstignit pe Cruce. Unul se războiește pentru împăratul pămîntesc, altul pentru a sa întregime și slavă deșartă, iar altul pentru vremelnicele bogății. Sfîntul Nichita nu s-a războit pentru nici una din acestea, ci a luptat numai pentru unul Dumnezeu Iisus Hristos, care este Împărat a toată zidirea, slavă a feții noastre și bogăție necheltuită niciodată. Să ascultăm unde și în ce fel acest ostaș s-a luptat pentru Hristos:

În vremile cînd, întocmai cu Apostolii, Sfîntul marele Împărat Constantin a început a lăți sfînta credință prin toată lumea, atunci și în țara goșilor, de partea stîngă a rîului Dunărea, bunacredință sfîntă a răsărit ca o lumină din întunec. Deci, într-acea țară a fost nașterea, creșterea și luminarea Sfîntului Nichita, pentru că Teofil, episcopul goșilor, care a fost și la întîiul sinod din Niceea (325) și a întărit dogmele dreptei credințe, cu limba și cu mîna, acela și pe Nichita l-a luminat cu lumina sfîntei credințe și întru mărturisirea Sfintei Treimi l-a botezat. Nu după multă vreme, răutatea cea ve-che, diavolul, nesuferind să vadă lățirea sfîntei credințe și înmulți-rea neamului creștinesc în mijlocul pămîntului barbar cel întunecat cu îndrăcirea idolească, a ridicat război și prigonire mare asupra celor care mărturiseau numele lui Hristos

și credeau într-însul, pen-tru că a îndemnat pe conducătorul țării aceleia, cel cu numele Atanaric, ca să ucidă pe creștini și să piardă pomenirea lor din pământul său.

În vremea aceea s-a întâmplat o dezbinare a goților avînd război între dînșii, că despărțindu-se în două, o parte avea un povă-țuitor, anume Fritigern (369-380), iar alta pe Atanaric (367-381), barbarul păgîn.

Deci, cînd amîndouă taberele de un neam și de o seminție s-au lovit una cu alta la războiul cel dintre dînșii și s-a făcut mare tăiere, atunci Atanaric, avînd mai mare putere și vitejie, a biruit pe Fritigern, și i-a înfrînt pe ostașii lui, punîndu-i pe goană. Drept ace-ee, fiind biruit Fritigern, a fugit în părțile grecești la împăratul Valens, împărat semiarian (364-378); aici, Fritigern a cerut ajutor de la dînsul. Iar Valens a poruncit la toată oastea ce era în Tracia ca să meargă în ajutorul lui Fritigern, împotriva lui Atanaric. Deci, adunînd Fritigern puterea sa care îi mai rămăsese și luînd oastea cea greacă din Tracia, a mers asupra vrăjmașului său și, trecînd rîul Dunărea, a făcut semnul Sfintei Cruci și a început să-l poarte înaintea taberilor sale și așa a năvălit asupra lui Atanaric. Și făcînd război mare, cu puterea Crucii au biruit creștinii pe Atanaric și toa-tă oastea lui a zdrobit-o, pe unii i-au tăiat cu săbiile, pe alții i-au prins vii, iar Atanaric cu puțini tovarăși abia au scăpat.

Din acea vreme a început a se înmulți mai mult între goți dreapta credință, cea creștină, pentru că văzînd puterea cea nebi-ruită a crucii cu care se izbîndea în războaie, mulți au crezut în Domnul cel răstignit pe cruce.

Murind episcopul Teofil, s-a urcat la scaunul episcopal Ulfila († 383), bărbat cu bună înțelegere și dreaptă credință. Acela a tăl-măcit goților Scriptura și a tradus multe cărți din limba greacă în limba goților. Și creștea la barbari, din zi în zi, sfînta credință cea în Hristos și i-a ajutat în sîrguința aceea și Sfîntul Nichita, pentru că fiind de neam mare și slăvit în pământul acela, pe mulți i-a adus la Hristos prin chipul dreptei sale credințe și prin cuvintele cele de Dumnezeu insuflate.

După cîtăva vreme, necuratul Atanaric iar s-a întors la locul său. Luînd stăpînirea și puterea, îndemnîndu-l pe el diavolul, a ridicat asupra creștinilor cumplită prigonire în cuprinsul stăpînirii sale, răzbuinîndu-și rușinea ce suferise; că de creștini fusese biruit și rușinat în război.

Atunci, Sfîntul Nichita, aprinzîndu-se cu rîvna cea după Dumnezeu, a ieșit la război împotriva amîndorura vrăjmașilor, împotriva celui nevăzut și a celui văzut. Se lupta împotriva vrăjmașului celui nevăzut aducînd pe cei necredincioși la credință, iar pe cei cre-dincioși întărindu-i spre muceniceasca nevointă, iar împotriva vrăj-mașului celui văzut se lupta cînd muștra pe prigonitorul Atanaric și îl înfrunta pentru o așa nedumnezeire și neomenie, căci da la felurite munci mulțimea cea fără de număr a credincioșilor. Și i-a biruit pe amîndoi: și pe diavol a călcat, și cruzimea prigonitorului a dovedit-o, pentru că prigonitorul a rămas în nepricepere cu toate felurile de chinuri cu care se sîrguia ca să-l întoarcă de la Hristos pe pătimatorul cel bun. Cu toată puterea sa, n-a putut pe un rob al lui Hristos să-l plece la păgînăteasa sa, pentru că era ca un stîlp tare și nemișcat. Și ce a făcut nelegiuitul? A poruncit ca să-l omoa-re cu foc pe acesta, pe care nici multele bătăi, nici ruperea trupului și chiar zdrobirea mădularelor n-a putut să-l ucidă. Dar ce a cîștigat din aceasta păgînul? Nimic altceva decît că pe sine s-a aprins mai mult cu mînia, iar mucenicul, deși se afla în focul cel mare, n-a fost mistuit cu trupul, iar cu sufletul, ca și pasărea Fenix, din cenușă a răsărit spre cea mai bună, nouă și fără de moarte viață zburînd. Iar prigonitorul, chiar și fără foc, prin ne-dumnezeire ars, a murit cu sufletul și în cenușă și-a gătit în iad a i se risipi oasele. Așa Sfîntul Nichita, sub semnul crucii s-a luptat pentru Hristos și s-a arătat bi-ruitor și cu numele, și cu lucrul.

Iar trupul lui cel nevătămat de foc, rămăsese neîngropat și zăcea pe cîmp aruncat și necinstit. Deci, un bărbat, anume Marian, de neam din părțile Ciliciei, din cetatea Mopsuestia, creștin bine-credincios, a venit în pământul goților pentru niște biruinți ale sale, și zăbovind într-însul multicel, se cunoscu cu Sfîntul Nichita și legase cu dînsul dragoste prietenească. Iar mai ales atuncea-l iubise pe dînsul, cînd l-a văzut răbdînd cu tărie schingiuiți pînă la sînge pentru credința lui Hristos. Și zăcînd aruncat sfîntul lui

trup, cugeta Marian cum ar putea să ia trupul iubitului său prieten, mucenicul lui Hristos, și să-l ducă pe el la moșia sa, dar de frica celui mai mare nu putea, pentru că poruncise tiranul să nu îndrăznească cine-va să îngroape trupul mucenicului.

Deci, a chibzuit Marian ca în taină să-l ia pe el noaptea. Dar când a înnoptat și s-a pregătit să-și ducă la îndeplinire lucrul de care gîndea, calea îi era foarte grea, pentru că noaptea era foarte întunecoasă și ploua; din această pricină se afla în mare mîhnire și nu știa unde să meargă și unde să afle pe cel dorit sufletului său. Fiind foarte mîhnit de aceasta, Dumnezeu cel a toată mîngîierea, care oarecînd pe magi prin stea i-a povățuit la Bethleem, acela și pe Marian l-a mîngîiat în necaz și i-a arătat cale lesnicioasă spre aflarea mucenicescului trup; a trimis oarecare putere cerească în chip de stea, care răsărind înaintea lui Marian, l-a dus pe el unde avea trebuință. Deci steaua aceea mergea înaintea lui Marian, lumi-nîndu-i lui întunericul cel de noapte, iar el urma după dînsa cu bucurie. Și venind la trupul sfîntului mucenic, steaua a stat de-a-supra, iar Marian, învelind trupul sfîntului cu pînză subțire, curată și luîndu-l pe el, l-a dus în casa în care era de gazdă, iar steaua ce se arătase, petrecînd pe Marian la întoarcere pînă la poarta casei, s-a făcut nevăzută.

Așa Marian, cîștigînd comoara cea căutată, a ascuns-o la sine cu pază și degrabă s-a întors la moșia sa ducînd cu sine trupul sfîntului mucenic. Și ajungînd la cetatea Mopsuestia l-a îngropat pe el cu cinste în casa sa. Deci, a binecuvîntat Dumnezeu casa lui Marian pentru Sfîntul Nichita, răbdătorul său de chinuri, cu multe bogății, precum a binecuvîntat oarecînd casa lui Putifar pentru Iosif și casa lui Abiadar pentru Chivot. Și era îndestulată casa lui Marian cu bogăție îmbelșugată, și material și duhovnicește, pentru că multe daruri se dădeau tuturor bolnavilor; celor ce aveau trebuință le izvorau tămăduiri de la mormîntul sfîntului. Deci, se adunau toată cetatea și locuitorii cei dimprejur la mormîntul sfîntului, încît nu mai încăpea casa lui Marian pe credincioșii cei ce se adunau; pentru aceea, s-au sfătuit cu toții să zidească o biserică în numele sfîntului și într-însa să pună sfintele moaște; au și făcut-o degrabă, multă sîrguință adăugînd la aceasta. Iar după ce zidiră biserica, o și înfrumusețară cu podoaba cea cuviincioasă și frumoasă. Au deschis mormîntul mucenicului și, luînd racla, au dus-o în biserica cea zidită din nou și acolo l-au pus pe el în pămînt.

Iar Marian, spre binecuvîntarea casei lui, a luat din moaștele sfîntului un deget și îl păstra la sine cu cinste, dar altcineva n-a mai putut să ia ceva din moaștele lui.

Fericitul Auxențiu, episcopul cetății aceleia, cînd a zidit biserica Sfinților Mucenici Taruh, Prov și Andronic, a trimis o scri-soare a sa la cetatea care se numea Anabarza, în care se odihneau sfintele moaște ale acelor sfinți, poftind pe cetățeni ca să-i dea lui o parte din moaștele sfinților mucenici, la sfințirea bisericii cea zidită din nou. Atunci l-au rugat pe el acei cetățeni ca să le dea cu împrumutare o parte din moaștele Sfîntului Nichita, spre binecuvîntarea cetății lor; drept aceea a poruncit episcopul ca să descopere moaștele sfîntului mucenic și îndată piatra cea de marmoră care era pe mormînt s-a desfăcut în două, neavînd nici o pricină de acea despicare a sa. Iar unul din cei ce a descoperit mormîntul s-a atins cu îndrăzneală cu mîna sa de sfintele moaște și îndată i s-a uscat mîna, și l-a cuprins frica. Apoi s-a făcut tunet mare și fulgere din cer au pogorît încît toți se înfricoșară. Și a cunoscut episcopul că nu binevoiește Dumnezeu ca să se împartă moaștele sfîntului și se căia de îndrăzneala ce avusese. Iar mîna cea uscată a omului acela care fără de temere se atinsese de sfînt, luînd-o, a lipit-o pe ea iar de sfînt, zicînd: "Sfînte Mucenice Nichito! Mai lesne este ție a tămădui decît a vătăma, pentru că bun ești și următor al Celui bun și de ai vrut ca puțin să-l pedepsești pe acesta, apoi oare nu cu mult mai ales îl vei milui pe el?" Acestea grăindu-le episcopul, s-a tămăduit mîna cea uscată a omului acela și toți s-au mirat de minunea Sfîntului Mucenic Nichita și au slăvit pe Dumnezeu. Iar episcopul nemaicutezînd de-aci înainte să se mai atingă de moaștele sfîntului, cîntînd pe deasupra îndestulate cîntări, au acoperit iar mormîntul cu cinste, slăvind pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe unul în Treime Dumnezeu, căruia se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea în veci. Amin.

Sfântul Mucenic Nichita Daco-Romanul (Gotul) († 372) (15 septembrie)

Al doilea mucenic cu numele Nichita, adică "Biruitoarul", care a pătit martiriul de la goți în anul 372 pe pământul țării noastre, după Sfântul Mucenic Sava, este Sfântul Mare Mucenic Nichita, numit uneori "Romanul", alteleori "Daco-romanul" sau "Gotul". Acest venerabil mucenic era de neam grec după părinți, din aceeași patrie cu Sfântul Apostol Pavel, adică Cilicia, din Asia Mică. Părinții săi au fost aduși de goți și colonizați în Dacia după anul 258.

Fericitul Nichita s-a născut într-un sat din câmpia Dunării (poate Valea Argeșului), la începutul secolului IV, și a învățat tainele credinței în Hristos de la Episcopul Teofil al Sciției și Goției (Daciei). Călugărindu-se la una din mănăstirile din sudul Dunării, sau poate în Munții Buzăului, unde era o mică așezare monahală cunoscută, tânărul ostaș al lui Hristos, Nichita, a fost hirotonit preot de către același Teofil și a ajuns presbiter misionar prin sate, catehizînd și botezînd mulți daco-romani și goți.

Văzînd mai marii goților credința și biruința lui asupra păgînilor și pornindu-se marea persecuție a lui Atanaric împotriva creștinilor, la anul 372, fericitul Nichita a fost prins de ostași în biserică, pe cînd slujea, și ars de viu în fața sfîntului altar, după obiceiul goților, în ziua de 15 septembrie. Vina lui era că îndemna pe creștini să nu jertfească unui idol al goților pe care îl purtau într-o căruță prin sate.

Sfintele sale moaște, cîte au mai rămas din foc, au fost adunate de creștini și cinstite cu mare evlavie. Iar în anul 451, au fost aduse în patria sa străbună, Cilicia, și așezate într-o biserică din orașul Mopsuestia, cinstindu-se ca "mare mucenic" în toată Biserica creștină.

Sfântul Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș, Mitropolitul Timișoarei († 1656) (15 septembrie)

Acest ierarh sfînt și purtător de Dumnezeu, Iosif cel Nou de la Partoș, s-a născut pe la anul 1568, în orașul Raguza Dalmației, dintr-o familie de creștini valahi. Din botez se numea Iacob. Rămî-nînd orfan de mic, mama sa i-a dat o creștere aleasă, iar la vîrsta de 12 ani a fost trimis la Ohrida să învețe carte.

Cînd avea 15 ani, tânărul Iacob este chemat de Hristos la sfînta nevoie călugărească, în Mănăstirea Maicii Domnului din localitate. După cinci ani se duce la Muntele Athos și intră în obștea Mănăstirii Pantocrator. Aici, după aspre osteneli duhovnicești, îmbracă schima marelui și îngerescului chip sub numele de Iosif.

La Pantocrator Cuviosul Schimonah Iosif "Valahul" s-a nevoit mulți ani de zile, împreună cu numeroși alți monahi greci, români și macedoneni. Acolo a deprins meșteșugul luptei duhovnicești, postul desăvîrșit, privegherea de toată noaptea, ascultarea și smerenia. Apoi, făcîndu-se sihastru în pădurile din împrejurimi și mult ostenindu-se, a ajuns la măsura desăvîrșirii, învrednicindu-se de la Dumnezeu de darul lacrimilor și al rugăciunii neadormite care se lucrează cu mintea în inimă. Pentru sfîntenia vieții sale avea încă și darul facerii de minuni, vindecînd multe boli, îndeosebi pe cei ologi. Pentru aceasta era chemat în multe mănăstiri atonite și vindeca pe călugări de grele suferințe trupești.

Văzîndu-l umbrît de harul Duhului Sfînt, părinții au chemat în obște pe Cuviosul Iosif Valahul și, făcîndu-l preot, l-au rînduit duhovnic al călugărilor din Muntele Athos. Și era atît de iscusit povătuitor de suflete, încît ajunsese vestit la patriarhul de la Constantinopol. Pentru aceea a fost rînduit egumen la Mănăstirea Sfîntului Ștefan din Adrianopol, pe care o conduce cu multă în-țelepciune șase ani. Apoi este numit egumen în Mănăstirea Cutlumuș din Athos, renumită ctitorie a domnilor Țării Românești, unde se nevoiau mulți călugări români și macedoneni.

După ce formează numeroși fii duhovnicești, se retrage în liniște în preajma Mănăstirii Vatoped. Dar, răposînd mitropolitul Timișoarei, românii din Banat, călăuziți de Duhul Sfînt, au ales păstor în locul lui pe Cuviosul Iosif Valahul, deși avea 80 de ani, fiind vestit în toate țările balcanice și cinstit ca sfînt încă din viață.

În anul 1650 este hirotonit arhieru și așezat în scaunul de mitropolit al Timișoarei. Aici bunul păstor s-a dovedit mare apărător al Ortodoxiei, mîngîind și povătuind către Hristos timp de trei ani de zile Biserica Banatului. Căci era tare în credință, înțelept la cuvînt, blînd la inimă și neadormit în rugăciune. A făcut și unele minuni spre lauda lui Dumnezeu și alinarea suferințelor unor credincioși, punînd mîinile pe capul lor și rugîndu-se pentru ei. De asemenea, a stins cu rugăciunea sa focul ce cuprinsese partea de apus a Timișoarei. Căci, ieșind din biserică cu Sfintele Taine în mîinile sale și rugîndu-se cu lacrimi, îndată a trimis Dumnezeu o ploaie puternică și s-a stins focul.

În anul 1653, Sfîntul Ierarh Iosif cel Nou se retrage la Mănăstirea Partoș. Aici, mai trăind încă trei ani, în toamna anului 1656 își dă sufletul în mîinile Marelui Arhieru Iisus Hristos, fiind în vîrstă de peste 85 de ani. Biserica Ortodoxă Română l-a canonizat la 7 octombrie 1956 și se face pomenirea lui la 15 septembrie.

Minunat este Dumnezeu întru sfinții Săi, Dumnezeul părinților noștri!

În această zi, pomenirea cuviosului Filotei Presviterul și făcătorul de minuni, care a prefăcut apa în vin, și o piatră mare la alt loc a mutat-o cu cuvîntul, al cărui cinstit trup la un an după moarte, doi preoți vrînd să-l ia pe el din mormînt, ca un viu și-a întins mîinile și i-a apucat de spate și a pășit de trei ori, și încă a izvorît și mir tămăduitor.

Și pomenirea Sfîntului Mucenic Porfirie care fiind dintre saltimbanci înaintea ochilor împăratului Iulian (361-363), urîtorul de Dumnezeu, rîzînd de creștini, fiindcă era păgîn, a intrat în apă, ca și cum ar vrea să se boteze. Și cînd s-a afundat, după chipul botezului creștinesc, cu chemarea numelui prea Sfintei Treimi, al Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, prin cea minunată lucrare a darului lui Dumnezeu, din necredincios, după cum era, s-a schimbat creștin și mărturisindu-l pe Hristos; împăratul l-a chinuit foarte și l-a tăiat cu sabia pentru Hristos.

Pomenirea Sfîntului Mucenic Măcsim, cel ucis de sabie, și a Sfintelor două fecioare Mucenițe care, prin sfîrșit de sabie și-au pus capetele lor, pentru dragostea Mirelui Celui fără de moarte, și a Sfinților Mucenici Teodot și Ascliad care au fost chinuți pentru Hristos.

În această zi, aflarea moaștelor Sfîntului întîiului Mucenic și Arhidiacon Ștefan și aflarea moaștelor Sfîntului Acachie, episcopul Melitinei.

**Pătimirea Sfintei, întru tot lăudatei,
Marei Mucenițe Eufimia († 304)
(16 septembrie)**

Pe timpul împărăției lui Dioclețian păgînul (284-305), stăpînea la Calcedon Prisc Antipatul, cel întărit de dînsul. Acesta, vrînd să facă praznic zeului ce se numea Aris, a cărui capiște și chiar idol erau în Calcedon, a trimis invitațiile sale prin cetăți și prin satele cele dimprejur, iscălite cu numele împărătesc, poruncind tuturor ca să se adune în Calcedon la praznic și să aducă fiecare, după puterea sa, jertfă lui Marte. Și îngrozea, în scrisorile sale, cu mari prigoniri pe aceia care n-ar asculta porunca și nu s-ar afla la acel praznic a cărui zi o hotărîse, după opt zile. Iar cînd a sosit ziua cea arătată a praznicului celui păgînesc, s-a adunat mulțime multă de popor, cu dobitoacele ce le aduseseră ca jertfă și se făcea praznicul cu dănțuire, junghiind oi și boi și închinîndu-se idolului neînsuflețit, dar mai ales diavolului celui ce locuia într-însul.

Atunci creștinii cei ce locuiau acolo, scîrbindu-se de acea prăznuire urîță de Dumnezeu și temîndu-se de groaznica înfricoșare a Antipatului, se ascuseră pe unde puteau și adunîndu-se în locuri tănuite făceau slujbele adevăratului Dumnezeu, Domnului nostru Iisus Hristos.

Deci, a fost cercetare cu poruncă dată de prigonitor, să se dovedească dacă se mai află cineva potrivit poruncii lui, dacă mai este cineva care să nu se închine zeului Marte. Și s-au găsit creștini potriviți dorinței prigonitorului care, neascultînd porunca lui, nu dădură diavolului cinstea aceea care se cuvine unuia adevăratului Dumnezeu.

Deci, mîniindu-se prigonitorul că nu-l ascultă creștinii, a poruncit să-i caute și să-i aducă la chinuire. Creștinii, patruzeci și nouă, se ascuseră la un loc tănuit, făcînd rugăciuni; între dîșii era o fecioară foarte frumoasă, anume Eufimia, de neam bun, fiica binecredincioșilor părinți Filotron Sigeliticul și Teodorosia. Și prigonitorul a fost înștiințat despre creștinii cei ascunși, pe care a poruncit să-i prindă pe toți și să-i aducă înaintea judecății sale. Deci, îndată, după porunca prigonitorului, slujitorii cei sălbatici, întocmai ca fiarele gata a vîna prada, pornindu-se spre turma cea cuvîntătoare adunată pentru Hristos, înconjurară cu arme casa ace-ee, în care credincioșii slujeau lui Dumnezeu într-ascuns și spărgînd ușile, cu nemilostivire, pe fiecare, cîte unul, îl trăgea afară ca nici unul dintr-înșii să nu scape. Și prinzîndu-i pe toți îi duseră la Antipatul cu necinste și cu batjocură. Deci, fiind duși ca oile la junghiere, au stat înaintea mîndrului prigonitor smeriții robi ai lui Hristos, gata fiind să îndure pînă la sînge pentru slava Domnului lor. Văzîndu-i, mîndrul stăpînitor le-a zis: "Oare voi sînteți potriviți poruncii împărătești și poruncii noastre, cei ce defăimați jertfă marelui zeu Marte?" Iar ei au zis: "Poruncii împăratului și poruncii tale, Antipate, se cade a ne supune de nu va fi potrivit Dumnezeui Ceresc, iar de este potrivit lui Dumnezeu se cade nu numai a ne supune acestei porunci, dar și a ne împotrivi. De ne-ați fi poruncit nouă acele lucruri la care sîntem datori a ne supune stăpînirilor, apoi am fi dat cele ce sînt ale Cesarului, Cesa-rului. Însă de vreme ce porunca ta este potrivnică și urîță lui Dumnezeu, pentru că ne porunciți să cinstim pe făptură mai mult ca pe Făcătorul, să ne închinăm și să ne jertfim diavolului, iar nu lui Dumnezeu celui de sus, această poruncă a voastră niciodată nu o vom asculta, pentru că sîntem închinători adevărați ai adevăratului Dumnezeu, Celui ce la ceruri petrece".

Atunci, prigonitorul deschizîndu-și gura sa mincinoasă și ascuțindu-și ca briciul limba sa înșelătoare, a întins vorba sa cea împletită cu meșteșug prin îmbunări și prin făgăduințe de daruri și de cinste, trăgîndu-i pe aceștia de la calea cea dreaptă pe care Hristos i-a cîștigat cu cinstitul și scumpul Său sînge la închinarea sa pierzătoare de idoli. Apoi îi îngrozea pe dîșii cu chinuri amare, de n-ar vrea să facă aceasta la care îi sfătuia și le porunca. Iar sfinții au răspuns: "Darurile și cinstirile tale, Antipate, pe care ni le făgă-duiești nouă, de mult le-am lepădat de la noi, le-am urît și le-am socotit ca pe niște gunoaie pentru Hristos, că avem bunătățile cele cerești mai mari și mai bune decît toate bunătățile cele pămîntești. Bunătățile pămîntești sînt vremelnice și nestatornice, iar cele cerești veșnice și neschimbate; iar de muncile tale cele amare cu care ne îngrozești pe noi, nu numai nu ne temem, ci și dorim prea mult să le suferim, ca să se arate în noi puterea și tăria Dumne-zeului nostru de care ați putea să vă mirați și să vă rușinați, cunos-cînd neputința zeilor voștri celor de Dumnezeu urîți. Însă ce nevoie îți este ție să-ți

lungești vorba și să-ți lățești cuvântul! Începe lucrul tău pe care îl gîndești și vei vedea că mai mare va fi în noi osîrdia spre răbdare, decît în tine spre chinuire". Atunci prigonitorul a început a-i schingiui pe dînșii cu legături și cu bătăi. Și îi chinuiră pe sfinți nouăsprezece zile în multe feluri, în toate zilele bătăi pes-te bătăi luînd, foamea și setea răbdînd. Și avînd cu dînșii pe Sfînta fecioară Eufimia, tînăra și frumoasă, grăiau către dînsa încurajînd-o: "Nevoiește-te, fecioară, pentru Mirele Ceresc, nevoiește-te, ca să-L întîmpini cu fecioarele cele înțelepte, ca să te iubească pe tine ca pe o mireasă a Sa, și în camera Sa să te ducă pe tine".

După aceasta trecînd douăzeci de zile îi puseră la judecată unde-i întreba pe dînșii Antipatul: "Poate că după ce v-ați pedepsit, veți vrea să fiți ascultători poruncii noastre?" Atunci sfinții muce-nici împreună cu Sfînta Eufimia, răspunzînd, au zis: "Să nu te nă-dăjduiești, Antipate, că ne vei abate pe noi din calea cea dreaptă; că mai degrab vei răsturna munții la pămînt și vei mișca stelele de pe cer, decît vei putea să abați inimile noastre de la adevăratul Dumnezeu".

După aceste cuvinte, înrăindu-se prigonitorul, a poruncit ca să îi bată cît se poate de mult peste fețele lor. Apoi văzînd că nimic nu poate să izbîndească, s-a sfătuit să-i trimită pe dînșii la îm-păratul; și mai înainte de a-i trimite, a poruncit să-i închidă în tem-niță. Ducîndu-se ei spre temniță, a văzut Antipatul pe Sfînta Eufimia, fecioară tînăra și frumoasă, care în mijlocul cetei aceleia a sfinților mucenici strălucea ca luna între stele. Pe aceasta, ca lupul pe oaie din turma lui Hristos a răpît-o. Iar ea, ridicîndu-și ochii și mîinile spre Cer, a strigat: "Nu mă lăsa pe mine, prea iubite Mirele meu, Iisuse Hristoase, că spre Tine nădăjduiesc, să nu dai fiarelor sufletul cel ce Te iubește pe Tine și mărturisește numele Tău cel sfînt. Să nu mă lași ca să se bucure vrăjmașul meu de mine. Întă-rește-mă pe mine, neputincioasa roaba Ta, ca să nu mă biruiască pe mine fărădelegea". Iar prigonitorul, vrînd să o momească pe ea spre a sa nedumnezeire, toate chipurile de înșelăciune le scornea: cu cuvinte bune, cu daruri multe și cu felurite făgăduințe vîna inima ei cea feciorească. Cu toate acestea ea grăia bărbătește: "Să nu gîndești, o, chinuitorule, că slăbiciunea mea cu înlesnire vei putea să o pleci la a ta fărădelege și necurăție cu amăgirile tale meșteșugite, că deși sînt cu firea de partea femeiască, neputincioasă cu trupul și tînăra de ani, totuși să știi că inima mea este mai bărbată decît a ta, mai tare este puterea mea cea în sfîntă credință decît vitejiile voastre, și mai mare înțelegere am cu darul Hristosului meu decît toți ritorii voștri păgîni, cu care vi se pare că sînteți înțelepți! Iar voi, mai fără de minte sînteți decît toți proștii nevrînd să cunoașteți pe Dumnezeul Cel adevărat, că pe diavolul în loc de Dumnezeu îl aveți. Deci nu mă vei amăgi pe mine prin cuvintele tale cele cu meșteșug, precum oarecînd șarpele pe strămoașa noastră Eva; nu-mi vei îndulci mie lumea aceasta amară, cu desfă-tările ei pe care pe toate le socotesc ca pe niște pelin pentru Iisus al meu Cel prea Dulce. Și nu vei birui puterea ceea ce întru nepu-tință se desăvîrșește cu toate războaiele tale, că nădăjduiesc spre Hristos al meu, că nu mă va lăsa pe mine, nici nu va lua de la mi-ne mîna cea tare a ajutorului Său pînă ce capul șarpelui cel înălțat se va călca de picioare femeiești".

Atunci, prigonitorul, văzîndu-se înfruntat, s-a mîniat foarte și schimbînd în mînia cea urîță dragostea sa care o arăta către dînsa, a poruncit să gătească roata cea pentru tortură, care avea într-însa mulțime de cuțite ascuțite, gătite spre acel lucru, ca toată carnea ei de pe oase să o taie și să o zdrobească. La acea roată pe sfînta fecioară, care cu semnul Crucii s-a îngrădit, legînd-o, cînd începură slujitorii a întoarce roata, trupul ei se zdrobea și încheieturile ei se desfăceau. Iar ea făcea rugăciune cu tărie către Dumnezeu, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, lumina sufletului meu, Izvorule al vieții mele, Cel ce dai mîntuire celor ce nădăjduiesc spre Tine, vino acum spre ajutorul meu ca să se știe de toți că Tu ești Dumnezeu Însuși și adevărată nădejdea celor ce Te așteaptă pe Tine și că nu vor veni rele, nici se va apropia bătaie de trupurile celor ce și-au pus scăparea lor spre Tine, Cel prea Înalt". Așa rugîndu-se ea, îndată a stat roata și slujitorii, ostenind, au căzut, pentru că îngerul lui Dumnezeu, venind, i-a întrerupt învîrtirea și pe sfînta fecioara de pe roată pogorînd-o, a tămăduit-o de răni și cu totul sănătoasă a făcut-o. Iar ea întreagă pogorîndu-se, cu bucurie cînta mulțumind lui Dumnezeu, și proslăvind tăria Lui cea atotputernică.

Aceasta văzînd-o prigonitorul și toți cei ce erau acolo, au rămas în nepricepere, și se mirau foarte mult de minune. Însă unde răutatea a orbit ochii minții, acolo nimic n-a folosit minunea cea atît de mare, pentru că

n-a putut să cunoască mâna cea tare a ade-văratului Dumnezeu. Văzînd n-au văzut, și auzind n-au înțeles, că s-a împietrit inima lor și semnul cel de minune l-au socotit vrăji-torie. După aceasta a poruncit prigonitorul să se ardă cuptorul foar-te tare, ca după aceea să arunce pe sfînta în foc.

Deci, înroșit fiind cuptorul și arzînd încă foc mare, sfînta muceniță s-a îmbrăcat în zaua celor trei tineri, adică în rugăciune și împotriva focului celui materialnic a aprins focul dragostei celei tari către Dumnezeu și, ridicîndu-și ochii către cer, a zis: "Dumnezeule, Cea ce întru cei de sus petreci și spre cei smeriți privești, Cea ce în Babilon pe cei trei tineri pe care pentru legea Ta i-au dat focului, i-ai păzit întregi și nevătămați de foc prin îngerul cel sfînt, și rouă de sus le-ai trimis lor, Tu să-mi fii ajutor și mie, roabei Tale, care mă nevoiesc pentru slava Ta, Iisuse Hristoase al meu!" Așa a zis și cu semnul crucii, ca cu o altă armă înarmîndu-se, sta gata să intre în foc și aștepta pînă ce o vor arunca pe ea. Iar doi ostași, Victor și Sostene, cărora le era poruncit să arunce pe muce-nița în foc, văzură o vedenie minunată în foc lucrîndu-se; văzură pe îngerii lui Dumnezeu risipind focul în cuptor și îngrozindu-i pe dînșii, ca să nu îndrăznească a se atinge de mireasa lui Hristos. Această minune văzînd-o ziseră către prigonitor: "Nu putem noi, Antipate, să ne atingem cu mîinile noastre cele spurcate de această cinstită fecioară și s-o aruncăm pe ea în foc, măcar că ne vei tăia și capetele noastre. Pentru că vedem o minune prea de mirare, pe care ochii tăi nu o văd. Și mai de folos ne este nouă să suferim mînia ta, decît a fețelor celor purtătoare de lumină, care ne îngrozesc pe noi din văpaia focului". Acestea auzindu-le prigonitorul, s-a mîniat asupra lor și părăindu-i-se că sînt creștini și pentru aceea nu vor să arunce în cuptor pe fecioară, i-a dat pe dînșii la închisoare. Apoi, altora doi, cărora le era numele Kesar și Varie, le-a încredințat ca să aducă la îndeplinire acea poruncă; și luînd pe fecioară, o aruncară în cuptor și îndată focul cel mare din cuptor a izbucnit și în fața celor ce o aruncaseră s-a repezit și în locul acela i-a prefăcut pe ei în cenușă iar pe ceilalți slujitori i-a alungat departe, iar sfînta, în mijlocul cuptorului, ca într-o cămară luminoasă și ca într-o rouă de răcorire, dănuind, cînta cîntarea tinerilor din Babilon: "Binecuvîntat ești Doamne Dumnezeul părinților noștri și laudat și prea slăvit este numele Tău în veci" (Daniel 3,26). Și a fost o minune prea slăvită că nu s-a atins de dînsa focul, nici chiar de hainele ei, pentru că singurul nestricăcios Mirele ei, Hristos Domnul, în taină a venit în cuptor la sfînta Sa mireasă și cu cereasca răcorire a rourat-o pe ea. Apoi, stingîndu-se cuptorul, a ieșit sfînta întregă și sănătoasă, toți minunîndu-se de un lucru ca acela. Iar prigonitorul, nepricepîndu-se ce să facă, a aruncat-o în temniță pe ea, zicînd: "În această noapte voi chibzui ce să fac vrăjitoarei acesteia". Apoi, pe Victor și pe Sostene aducîndu-i înaintea sa, se înrăutăți asupra lor și le făgădui să-i piardă pe ei de nu se vor închina zeilor. Iar ei răspunseră: "Pînă acum eram rătăciți, neștiind adevărul, dar acum am cunoscut pe unul Dumnezeu Cel ce a făcut cerul și pămîntul. În Acesta credem și ne închinăm, iar idolilor tăi, cărora și noi mai înainte ne închinam, neștiind amăgirile diavolești, de acum nu ne vom mai închina. Iar tu fă cu noi ceea ce voiești, în mîinile tale sînt trupurile noastre, iar sufletele noastre în sprijinul lui Dumnezeu". Și i-a osîndit pe dînșii prigonitorul să fie sfîșiți de fiare.

Mergînd sfinții la locul unde aveau să fie mîncăți de fiarele sălbatice, se rugau lui Dumnezeu cu tărie ca milostiv să le fie lor și, iertîndu-le păcatele rătăcirii și ale credinței lor celei mai dina-inte, să rînduiască sufletele lor cu cei ce au crezut într-însul. Și în-dată a venit din cer un glas dumnezeiesc, chemîndu-i pe dînșii la odihnă, pe care, auzindu-l cu bucurie, și-au dat sufletele lor în mîinile lui Dumnezeu; iar de trupurile lor fiarele nu s-au atins, și s-au îngropat de cei credincioși în taină.

Trecînd noaptea și fiind a doua zi, a șezut prigonitorul la ju-decată și scoaseră pe Sfînta Eufimia din temniță. Ea mergînd, cînta cu veselie: "Ție voi cînta, Doamne, cîntare nouă, pe tine, Doamne, te voi preaslăvi, tăria mea!; cînta-voi ție între neamuri și numele tău voi preaslăvi, că Tu ești unul adevăratul Dumnezeu și nu este altul afară de tine" (Psalm 107,3). Așa cîntînd, a mers la judecată. Și fiind mult întrebată, cercetată și silită la jertfire, a văzut prigonitorul inima ei neînduplecată și a poruncit ca spînzurînd-o, să-i strujească trupul cu fiare ascuțite. Dar și după această pătimire s-a aflat întregă cu puterea lui Dumnezeu. Apoi săpînd o groapă adîncă și umplînd-o cu apă a adunat acolo mulțime de număr de balauri, vipere și jigăanii otrăvitoare din mare și tot neamul de tîrtoare care se mișcă pe pămînt și se află în ape; cu de acelea umplînd groapa, a poruncit ca să arunce într-însa pe Sfînta Eufimia. Iar ea,

însemnându-se pe sine cu semnul Crucii, zicea: "Lumina mea, Iisuse Hristoase, Tu în pînțele fiarei celei din apă ai păzit nevătămat pe Iona, Tu pe Daniil din gurile leilor l-ai izbăvit; Tu dar și pe mine mă păzește cu mîna Ta cea tare, ca să se proslă-vească și în mine numele Tău cel sfînt". Și a sărit în groapă; iar balaurii și jivinele, plecîndu-se la dînsa, nu o vătămără, ci se vedea că se îngrijesc de sănătatea ei, că o purtau pe ea pe spatele lor, nelăsînd-o să se afunde în adîncul gropii celei pline de apă. Și a ieșit sfînta din groapa aceea fără de nici o vătămăre, cu darul lui Hristos. Și nu se mai pricepea prigonitorul ce să-i mai facă. Apoi, vrînd ca desăvîrșit să o piardă și gîndind că farmecele pe care el le socotea ale sfîntei, numai chinurile cele arătate le biruiesc, iar nu și pe meșteșugurile cele tănuite, a poruncit să sape altă groapă tănuită și s-o umple cu sulii ascuțite, săbii și cuțite, înfișînd acele arme în fundul gropii cu ascuțitul în sus, iar deasupra acoperindu-le puțin cu paie și cu pămînt, a poruncit ca să meargă mucenița peste groapa cea acoperită ca, neștiind nimic, să cadă acolo peste armele cele ascuțite și, rănindu-se, să moară. Și a trecut sfînta pe deasupra gropii ca o pasăre peste cursă zburînd, iar alți păgîni neștiind groa-pa aceea, au căzut într-însa și au pierit. Văzînd prigonitorul acest lucru, s-a rușinat foarte mult și s-a împlinit acolo scriptura aceea: "Groapă a săpat și a adîncit-o și va cădea în groapa pe care a fă-cut-o" (Psalm 7,15).

Iar sfînta lăuda pe Dumnezeu și cînta: "Cine va grăi puterile Domnului, auzite va face toate laudele Tale, Doamne. Că pe cea rănită, roaba Ta, de răni nevătămată o ai păzit, din foc o ai mîntuit, de fiare, de apă și de roată o ai apărut și din groapă o ai scos; iar acum, Doamne, izbăvește sufletul meu din mîinile vrăjmașului celui din început. Păcatele tinerețelor mele și ale neștiinței mele nu le pomeni, ci cu picăturile sîngelui tău Cel vărsat pentru mine cură-țește spurcăciunea trupului și a sufletului meu. Că Tu ești curățirea, sfîntirea și luminarea robilor Tăi".

Iar Antipatul, încă a încercat ca, cu cuvinte bune, să o amă-gească pe ea: "Să nu-ți necinstești, zicea, neamul tău, să nu-ți pierzi floarea tinerețelor tale și să nu te lipsești de viața ta! Întoarce-te spre cinstirea marelui zeu Marte și vei fi de noi toți cinstită și lăudată și cu multă slavă și bogăție îndestulată". Și alte multe cuvinte înșelătoare, cînd le zicea sfîntei, ea a rîs de dînsul și l-a ru-șinat pe el ca pe un nebun. Atunci, iar a început a o munci pe ea și bătînd-o mult cu toiege, a poruncit ca să o fierăstruiască cu un fierăstrău ascuțit. Dar nu putea fierăstrăul să-i vatăme sfîntul ei trup. Apoi, pe o tigaie înfocată să o ardă, dar și tigaia s-a răcit, pentru că îngerii erau cu mireasa lui Hristos păzind-o pe ea de toa-te chinurile. La sfîrșit, a dat-o spre mîncare fiarelor. Iar ducîndu-se sfînta la privesițe, unde era să fie mîncată de fiare, se ruga lui Dumnezeu ca să-i dea ei sfîrșitul muceniei, să primească sufletul ei în mîinile sale, să-i poruncească ei ca din mult pătîmătorul trup să treacă la marginea cea dorită și zicea: "Doamne al tuturor pu-terilor, Tu ai arătat întru mine puterea Ta cea nebiruită și dreapta cea nedovedită; ai vădit drăceasca slăbiciune și nebulia prigo-nitorului, iar pe mine mai presus decît toate muncile m-ai păstrat. Drept aceea, acum, precum ai primit uciderea și vărsarea sîngelui mucenicilor celor ce au fost mai înainte, așa primește și jertfa mea, ce cu suflet umilit și cu inimă smerită se aduce ție și, în locașurile sfîntilor, în ceata mucenicilor primind sufletul meu, odihnește-l, că bine ești cuvîntat în veci". Așa rugîndu-se sfînta, au dat drumul fiarelor asupra ei, leii și urșii, care, apropiindu-se, îi lingeau picioa-rele. O ursoaică i-a făcut ei în picior puțină rană și a curs sînge, după care a venit un glas din cer chemînd-o pe ea la cele de sus și îndată și-a dat duhul său Domnului, pentru care a pătimit cu osîr-die. Și s-a cutremurat pămîntul și se clătina cetatea, se sfărîmau zidurile, cădeau casele și s-a făcut frică mare. Fugind toți de la privesițea aceea de frică, a rămas sfîntul ei trup zăcînd mort! Și în acea vreme, venind părinții ei, au luat pe fiica lor cea sfîntă și au îngropat-o cu cinste, aproape de cetate, ca la o stadie depărtare, mulțumind lui Dumnezeu și veselindu-se că s-au învrednicit a fi părinții unei așa fiice, care prin sîngele său s-a făcut mireasa cerescului Mire Hristos și a Împăratului a toate, căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh se cuvine cinste și slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

În această zi pomenirea sfîntei mucenițe Sevastiana, care era ucenică Sfîntului Apostol Pavel și a pătimit în părțile Traciei pe timpul împărăției lui Domețian (81-96). Iar cînd după chinurile cele multe i s-a tăiat capul, în loc de sînge a curs lapte din rănile ei; și a sfîntei mucenițe care, pe vremea împărăției lui Antonin (138-161), a pătimit în Tracia din cauza lui Antioh ighemonul.

În această zi pomenirea cuviosului Dorotei, pustnicul cel din Tebaida, care a avut petrecere în pustie, aproape de Alexandria, la locul ce se numea Chilizii sihăstrești. De ale căruia pustnicești nevoi-înțe, Palladie, episcopul Elenopoliei, povestește de dînsul așa: fiind rugător singur în tinerețele sale, șazeci de ani a petrecut starețul într-o peșteră, avînd viață foarte aspră. Fiind iubitor de osteneală, în toate zilele aduna pietre în arșița soarelui cea de la amiază, umbînd pe lîngă mare și cu acelea zidea chilii și le da, ca să șadă în ele, celor ce nu puteau să zidească. Iar eu, zice Palladie, i-am zis lui odinioară: "Ce faci, părinte, în niște bătrînețe ca acestea, muncindu-ți trupul în arșița cea cumplită?" Iar el mi-a răspuns, zicînd: "Ca să nu mă muncească el pe mine, îl muncesc eu pe dînsul". Și mînca cu măsură în toate zilele o dată pe zi pîine uscată și puține verdețuri sălbatice. Și, tot așa, chiar și apă bea cu măsură. Iar Dumnezeu este martor că nu l-am văzut pe el culcîndu-se pe rogo-jină, nici dormind, ci toată noaptea, șezînd în picioare, împletea coșnițe de mlădițe de finic și pe prețul lor își cumpăra mîncare. Crezînd eu că numai cînd sînt eu aici trăiește așa aspru și dorind ca să știu despre toată viața lui, am întrebat pe mulți ucenici ai lui: oare așa este, totdeauna, viața lui aspră? Și îmi spuseră mie că din copilărie are o viață ca aceasta și niciodată n-a dormit, după obicei, culcat, fără numai lucrînd sau mîncînd închidea uneori ochii, încît de multe ori și pîinea cădea din gura lui în vremea mîncării. Silindu-l noi oarecînd ca să se odihnească puțin, șezînd jos, pe rogojină, plîngînd a zis către noi: "De veți îndupleca vreodată pe înger să doarmă, atunci mă veți pleca și pe mine".

Iar într-o zi m-a trimis - zice Palladie - la fîntînița sa, în ceasul al nouălea, ca să aduc un vâscior de apă la masa lui. Deci, s-a întîmplat cînd m-am apropiat de fîntîniță că, plecîndu-mă, am văzut într-însa o aspidă și de frică n-am scos apă și, fugind, m-am întors la dînsul spunîndu-i și zicînd: "Am fugit, părinte, că am văzut o aspidă în fîntîniță "; iar el, zîmbind puțin și clătînd cu capul, mi-a zis mie: "De-ar fi vrut diavolul ca în toate fîntînile și în toate izvoarele apelor să arunce vipere, aspidă și altele oarecari jivine otră-vitoare, apoi tu niciodată n-ai fi băut apă, ci ai fi murit de sete". Aceasta zicînd, s-a sculat și a mers singur la fîntîniță de unde, scoțînd apă, a însemnat-o pe ea cu semnul crucii și a gustat dintr-însa zicînd: "Unde este crucea, acolo nimic nu vatămă puterea drăcească".

Pătimirea Sfintelor Mucenițe Pistis, Elpis și Agapi, și maica lor, Sofia († 137) (17 septembrie)

Pe timpul împărăției lui Adrian (117-138), împăratul rău-credincios al romanilor, era în Roma o văduvă de neam italian, anume Sofia, al cărei nume se tilcuiește "înțelepciune". Aceasta, după numele său, petrecea viața în credință creștinească, cu înțelepciune; o astfel de înțelepciune o laudă apostolul Iacov zicînd: "Înțelepciunea cea de sus întîi era curată, apoi pașnică, blîndă, bineplăcută, plină de milă și de roade bune" (3,17). Această înțeleaptă Sofia, cînd trăia în însoțire legiuită, a născut trei fiice, cărora le-a pus numele celor trei virtuți evanghelice: pe cea dintîi a numit-o Pistis (Credința), pe a doua Elpis (Nădejdea), pe a treia Agapi (Dragostea). Că ce altceva avea să nască înțelepciunea cea creștinească, dacă nu bunătățile cele plăcute lui Dumnezeu? Dar, după nașterea acestor trei fiice a rămas văduvă în curînd, și viețuia cu dreaptă credință, plăcînd lui Dumnezeu, îndeletnicindu-se cu rugăciunea, cu postul și cu milostenia înconjurată de cele trei fiice ale sale. Pe acestea le creștea într-o astfel de învățătură, pe care ar fi putut să le-o dea numai o mamă așa înțeleaptă, că purtînd numele bunătăților celor mari evangheliști, nu trebuia mai mult decît să le deprindă pe fiecare din ele cu practica virtuții al cărei nume îl purta, ceea ce s-a și făcut. Crescînd ele cu anii, creșteau într-însele și bunătățile; și au învățat bine cărțile proorocilor și ale apostolilor, s-au deprins la cuvintele învățăturilor și se nevoiau la citire, la rugăciune și la ostenele casnice, supunîndu-se sfîntei, de Dumnezeu înțelepțitei lor mame, sporind și înaintînd de la o faptă bună la alta și mai bună și se suiau din ce în ce mai sus pe treptele scării morale.

Atunci, toți și-au întors ochii spre dîsele pentru frumusețile lor cele prea mari și pentru cea bună înțelegere desăvîrșită, că străbătuse vestea prin tot Imperiul Roman de frumusețea lor ceea ce covîrșea, izvorînd din înțelepciune. Auzind despre aceasta, Antioh eparhul dorea să le vadă pe ele și, văzîndu-le, s-a înștiințat că sînt creștine, pentru că nu-și tănuiau credința lor cea în Hristos și nu se îndoiau în nădejdea lor cea spre Hristos și nici nu-și împuținau dragostea lor cea spre Hristos, ba încă mai luminos măreau înaintea tuturor pe Hristos, iar de idoli cei de Dumnezeu urîți se îngrețosau. Acestea toate le-a spus Antioh împăratului Aelius Adrian, iar el îndată a trimis slugile ca să le cheme pe ele la sine. Deci, mergînd slugile la casa Sofiei, au aflat pe maică îndeletnicindu-se cu învățătura fiicelor sale; și o chemară pe ea cu fiicele la împărat. Iar ele, cunoscînd pricina chemării lor, toate se așezară la rugăciune, zicînd: "Tu, atotputernice Dumnezeule, rînduiește pentru noi după sfîntă voia Ta și nu ne lăsa pe noi, ci ne dă nouă ajutorul Tău cel sfînt, ca să nu se înfricoșeze inima noastră de prigonitorul cel mîndru, să nu ne temem de muncile lui cele înfricoșate, să nu ne spăimîntăm de moartea cea amară și să nu ne rupă pe noi cu nimic de la Tine, Dumnezeul nostru!" Și după rugă-ciune, închinîndu-se lui Dumnezeu, au ieșit toate patru, maica cu fiicele, luîndu-se de mîini ca o cunună împletită. Și mergeau, căutînd adeseori spre cer, cu suspinuri și cu rugăciunea în taină, încredințîndu-se la ajutorul Celuia ce a poruncit "să nu ne temem de cei ceucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă".

Apoi, ajungînd la palatele împărătești, s-au însemnat cu semnul crucii zicînd: "Ajută-ne nouă, Dumnezeule, Mîntuitorul nostru, pentru mărirea numelui Tău cel sfînt". Și au stat înaintea împăratului celui ce ședea pe scaun în mîndria sa, pe care văzîndu-l, i-au dat cinstea cea cuviincioasă. Și ședea ca și cum erau chemate la un ospăț; au venit cu bucurie pentru Domnul lor la cercetare, fără nici o temere, cu fețele luminoase, cu inimi îmbărbătate și cu ochii veseli privind spre toți. Văzînd împăratul fețele lor cinstite, luminate și neînfricoșate, a întrebat pe maică de neam, de nume și de credință. Iar ea, înțeleaptă fiind, cu pricepere răspundea, încît toți cei ce auzeau se mirau de o înțelepciune ca aceea a ei. Pome-nind puțin de neamul și de numele său a început a grăi pentru Acela pe "al cărui neam cine-l va spune" se va mîntui și la al cărui nume toți sînt datori să se închine. Și mărturisea credința sa cea în Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, și roabă se numea Aceluia și în numele Lui se lăuda. "Acesta - zicea - îmi este numele cel cinstit, în care mă laud că sînt creștină". Încă a spus că și pe fiicele sale lui Hristos le-a logodit, ca curăția lor neîntinată să o păzească ne-stricăciosul Mire, Fiului lui Dumnezeu. Văzînd împăratul pe aceas-tă femeie înțeleaptă, și nevrînd atunci ca să zăbovească cu dînsa la vorbă multă și să facă judecată, a amînat-o pe altă dată, iar acum, deocamdată, le trimise pe cîteșipatru la o femeie de neam bun, anume Palladia, încredințîndu-i-le ca să le păzească și a treia zi să le aducă pe ele la judecată.

Atunci maica, petrecînd în casa Palladiei și avînd vreme de ajuns pentru învățătura fiicelor sale, le încuraja pe ele ziua și noaptea și învățîndu-le cu cuvinte de Dumnezeu insuflăte, le zicea: "Fiicele mele iubite! Acum este vremea nevoinței voastre, acum a sosit ziua ca să vă faceți mirese Mirelui vostru Celui fără de moar-te, ca după numele vostru să vă arătați către dînsul credința voastră cea tare, nădejdea cea neîndoită și dragostea cea nefățarnică, care niciodată nu cade! Acum a venit ceasul veseliei voastre, ca să vă încununați prin cununa mucenicească cu preaiubit Mirele vostru și cu dînsul în cămara Lui prea luminoasă să intrați, în glas de bucu-rie. Fiicele mele, să nu vă cruțați trupurile voastre cele tinere pen-tru cinstea lui Hristos, să nu jeliți floarea tinerețelor voastre celor frumoase, pentru cel mai frumos ca podoaba și decît fiii omenești, nici să vă mîhniți de lipsirea vieții acesteia vremelnice, pentru viața cea veșnică. Pentru că neprețuitul vostru Mire ceresc, Iisus Hristos, este sănătate veșnică, frumusețe negrăită și viață fără de moarte. Și cînd trupurile voastre pentru dînsul vor fi chinuite spre moarte, el le va îmbrăca pe ele în nesticăciune și rănile de pe trupurile voas-tre le va lumina ca stelele cerului. Cînd frumusețile voastre vor fi luate prin chinurile îndurate pentru Dînsul, El vă va înfrumuseța pe voi cu cereasca frumusețe pe care ochiul n-a văzut-o. Iar cînd vre-melnica voastră viață o veți pierde, punîndu-vă sufletele voastre pentru Domnul vostru, apoi El viața cea fără de sfîrșit vă va dărui vouă, în care vă va mări pe voi în veci înaintea Tatălui său cel ceresc și înaintea sfinților Lui îngeri și de toate cereștile duhuri vă veți numi mirese și mărturisitoare ale lui Hristos; pe voi vă vor lăuda toți cuvioșii, de voi se vor veseli înțeleptele fecioare și vă vor primi în ceata lor.

Dulcele mele fiice! Să nu vă mlădiați a fi amăgite de înșelă-ciunile vrăjmașului, pentru că, precum mi se pare, mult vrea să vă îmbuneze pe voi împăratul și să vă făgăduiască mari daruri și să vă pună înainte mărire, bogății, cinste și toată frumusețea și dulceața lumii acesteia stricătioase și deșarte. Să nu iubiți nimic dintr-acestea, că toate se sting ca fumul, ca praful de vînt se spulberă, ca floarea și ca verdeța ierbii se veștejesc și în țărînă se sălășluiesc. Nici să vă înfricoșați cînd veți vedea cumplitele chinuri, pentru că puțin pătîmind și pe vrăjmașul biruindu-l, în veci veți dăntui. Și cred Dumnezeuului meu Iisus Hristos că nu vă va lăsa pe voi, cele ce pentru Dînsul pătîmiți, Cel ce a zis: "De va și uita femeia pe fiii pîntecelui său, dar Eu nu vă voi uita pe voi". Ci nedepărtat va fi de voi întru toate chinurile voastre, privind nevoințele voastre, în slă-biciunea voastră și împletindu-vă cununa răsplătirii voastre. O, fii-cele mele cele bune! Gîndiți-vă la durerile mele pe care le-am avut la nașterea voastră. Aduceți-vă aminte de ostenele mele pe care în vremea prunciei le-am suferit la creșterea voastră. Aduceți-vă amin-te și de bunătățile mele, cu cîntă dragoste v-am învățat pe voi frica de Dumnezeu și să mîngîiați bătrînețele mamei voastre prin acea statornică și bărbătească mărturisire a voastră a lui Hristos. Pentru că aceasta îmi va fi mie veselie, bucurie, cinste și laudă între toți credincioșii, cînd mă voi învrednici să mă numesc mamă de muce-nițe, cînd vă voi vedea pe voi că viteze răbdați pentru Hristos și, mărturisind cu îndrăzneală numele cel sfînt al Lui, pentru dînsul muriți. Atunci se va mări sufletul meu și, bucurîndu-se duhul meu, se vor întări bătrînețele mele. Atunci îmi veți fi mie adevărate fiice cînd, învățăturile mamei voastre ascultîndu-le, veți suferi pentru Domnul nostru pînă la sînge și veți muri pentru dînsul cu osîrdie".

O învățătură ca aceasta a mamei lor ascultînd-o fiicele cu u-milință, li se înfierbînta inima și se bucurau cu sufletul, așteptînd vremea muceniei ca ceasul cel de nuntă. Pentru că ramuri fiind a-le rădăcinii celei sfînte, cu tot sufletul doreau acelea aceasta, la ca-re le povățuia pe ele înțeleapta lor mamă, Sofia. Și pecetluindu-se cuvintele ei în inimile lor, se împodobeau, ca la o cămară, la ne-voința mucenicească și, îngrădindu-se cu credință, se întăreau cu nădejde, aprinzînd într-însele focul dragostei către Domnul. Și una pe alta încurajîndu-se, făgăduiau mamei lor ca toate cuvintele ei cele folositoare de suflet să le pună la lucru, cu ajutorul lui Hristos.

Sosind a treia zi, au fost duse la judecată înaintea păgînului împărat. Iar el, socotind că fecioarele fiind tinere, vor asculta lesne cuvintele lui cele înșelătoare, a început a grăi către dînele așa: "Eu, fiicelor, văzînd frumusețea voastră și crușînd tinerețele voas-tre, vă învăț pe voi părintește să vă închinați zeilor celor ce stăpînesc lumea. Și de mă veți asculta pe mine și de veți îndeplini această poruncă, apoi fiice ale mele vă voi numi pe voi, voi chema eparhii și ighemonii și pe toți sfetnicii mei și înaintea lor vă voi face pe voi fiice ale mele și de către toți veți fi cinstite și laudate. Iar de nu mă veți asculta și de nu vă veți supune poruncii mele, apoi în multe rele veți cădea și veți duce în primejdie bătrînețele mamei voastre și voi înșivă veți pieri în acea vreme, în care ați pu-tea să vă veseliți, petrecînd în desfătări, în bunătăți și în bucuriile lumii acesteia. Că eu vă voi pierde pe voi cu rău și mădularele voastre, sfărîmîndu-le, le voi arunca spre mîncare cîinilor și veți fi defăimate de toți. Drept aceea, ascultați-mă pe mine, ca să vă fie vouă bine, că vă iubesc pe voi și n-aș vrea ca să vă pierd frumu-sețea voastră și să vă lipsesc pe voi de viața aceasta, ci fiice ale mele vreau să vă am pe voi".

Deci, au răspuns sfintele fecioare, toate, cu o gură, zicînd: "Noi, tată avem pe Dumnezeuul ceresc care se îngrijește de viața noastră și miluiește sufletele noastre. De Acela vrem să fim iubite și ale Aceluia adevărate fiice căutăm să ne numim și Aceluia închinîndu-ne și păzind poruncile Lui, spre idolii voștri scuipăm, iar de îngrozirile tale nu ne temem. De aceea și dorim să pătîmim și să răbdăm muncile cele amare pentru cel dulce Iisus Hristos, Dumnezeuul nostru".

Auzind împăratul un răspuns ca acesta, a întrebat pe mama, Sofia, de numele și de anii lor, iar ea a zis: "Cea dintîi fiică a mea se numește Pistis și are doisprezece ani; a doua, Elpida, are zece ani; iar a treia fiică se numește Agapi și este de nouă ani". Și se mira împăratul de acea vitejie a sufletului ce în puțini ani agoni-siseră și de răspunsul dat cu pricepere și îndrăzneală. Apoi, a înce-put pe cîte una, pe rînd, a le sili la păgînatatea sa. Întîi, pe cea mai mare soră, Pistis, o silea zicîndu-i: "Jertfește mării zeițe Artemida!" Iar ea n-a vrut. Atunci a poruncit împăratul să o dezbrace pe ea și să o bată tare. Iar chinuitorii bătînd-o

fără de milă, îi ziceau: "Jert-fește mării zeite Artemida!". Dar ea răbda ca și cum nici n-ar fi fost trupul ei. Iar chinuitorii, nesporind nimic cu bătaia, i-au tăiat fragedul ei piept și în loc de sânge a curs lapte din răni, și toți cei ce priveau la chinuirea ei se mirau de răbdarea și de minunea aceasta, cum curgea din răni lapte, iar nu sânge. Și clătînind cu capetele, osîndeau în taină nerozia și răutatea împăratului, zicînd: "Ce a greșit această frumoasă fecioară de pătimește așa! O, vai de nebunia împăratului și de cruzimea lui cea de fiară, care mîncă fără de omenie nu numai pe oamenii cei bătrîni, dar și pe copiii cei tineri!". După aceasta, chinuitorii aduseră un grătar de fier și-l puseră pe un foc mare, și grătarul s-a înroșit îndată ca un cărbune aprins, încît scăpăra scînteii; pe acela o puseră pe sfînta fecioară Pistis care, după ce a stat două ceasuri pe el și rugîndu-se către Domnul său, nu s-a ars deloc, așa încît toți se mirau. O aruncară apoi într-o căldare care sta pe foc plină de smolă amestecată cu untdelemn și foarte fiartă; și nici acolo nu s-a vătămat, ci ca în apă rece șezînd, cînta lui Dumnezeu.

Iar prigonitorul, neștiind ce să mai facă cu dînsa ca să o poată abate de la credința în Hristos, a hotărît asupra ei judecată de sa-bie de care auzind sfînta Pistis s-a umplut de bucurie și a zis către mama sa: "Roagă-te pentru mine maica mea, ca să-mi săvîrșesc a-lergarea mea și, trecînd la marginea cea dorită, să văd pe Domnul și Mîntuitorul meu Cel iubit și să mă îndulcesc de vederea Lui cea dumnezeiască". Iar către surori a zis: "Iubitele mele surori! Știți cui ne-am făgăduit și cui ne-am făcut mirese! Știți că însemnate sîntem prin Sfînta Cruce a Domnului nostru spre veșnica Lui slujbă. Deci, să răbdăm pînă în sfîrșit. De o mamă sîntem născute, una ne-a hră-nit și ne-a învățat, deci unul și același sfîrșit să primim, o voie să avem, ca unele care într-adevăr am ieșit din unul și același pîntece. Iată eu vă voi fi vouă pildă, ca amîndouă după mine să veniți la Mirele nostru cela ce la Sine ne chiamă pe noi". Acestea zicîndu-le a sărutat pe mama sa, așijderea și cu surorile, îmbrățișîndu-se s-au sărutat și a plecat să se pună sub sabie.

Iar mama nu s-a mîhnit pentru fiica sa, căci atît mîhnirea inimii, cît și durerea maicii cea pentru fii a fost biruită într-însa de dragostea cea către Dumnezeu. Și numai de aceea ofta și se în-grijea ca nu cumva vreuna din fiicele sale, înfricoșîndu-se de mun-că, să se lepede de Domnul tuturor și zicea către Pistis: "Eu, fiica mea, te-am născut pe tine și pentru tine am răbdat dureri. Pe acestea tu numai atunci mi le răsplătești mie bine, cînd vei muri întru mărturisirile lui Hristos, și-ți vei vărsa sângele tău pe care din pîntecele meu l-ai luat pentru Hristos. Drept aceea să mergi la dînsul, iubita mea fiică, și cu sângele tău, roșindu-te, ca îmbrăcată fiind cu o haină mohorîtă să te arăți frumoasă ochilor Mirelui tău și pe mine, mama ta cea săracă, înaintea Lui să mă pomenești și pentru surorile tale roagă-te Lui, ca să le întărească și pe ele întru aceeași răbdare pe care tu o ai".

Și tăiară cinstitul cap al Sfintei Pistis. Iar mama a luat mult pătimitorul ei trup și, sărutîndu-l pe el, se bucura și slăvea pe Hristos Dumnezeu, Cel ce a primit pe fiica ei Pistis în cămara cea ce-rească.

Iar păgînul împărat a adus de față pe cealaltă soră, pe sfînta fecioară Elpida, și a zis către dînsa: "Fiică bună, rogu-mă ție, as-cultă sfatul meu, că te sfătuiesc ca un tată, iubindu-te pe tine: în-chină-te Artemidei celei mari. Ai văzut muncile cele ale surorii tale celei mari și ai privit la moartea ei cea amară; deci, să nu vrei și tu să pătimești la fel. Să mă crezi pe mine fiică, că îmi este jale de tinerețile tale și aș dori să te am pe tine fiică, de te-ai supu-ne poruncii mele". Iar Sfînta Elpida a răspuns: "Au doar, împărate, nu sînt soră aceleia pe care au ucis-o? Doar nu din aceeași mamă m-am născut? Doar nu cu același lapte m-am hrănit și același botez am avut pe care l-a avut și sora mea cea sfîntă? Împreună cu dînsa am crescut și din aceeași cărți și aceeași învățătură a mamei m-am învățat a cunoaște pe Unul Dumnezeu și Domnul nostru Iisus Hristos și întru dînsul a crede și Lui Unuia a mă închina. Deci, să nu nădăjduiești, împărate, că eu n-aș cugeta, n-aș gîndi sau n-aș vrea a merge pe aceeași cale pe care a plecat sora mea Pistis, la care sînt gata; ci numai nu zăbovi mult ostenindu-te cu cuvintele și începe însuți lucrul și vei vedea că tot același este gîndul meu ca și acela al surorii mele celei mai dinainte".

Auzind împăratul un răspuns ca acesta a dat-o pe ea la chi-nuri și dezbrăcînd-o pe ea slujitorii ca și pe Pistis, au bătut-o fără milă, mult, încît s-au ostenit bătînd-o. Iar ea tăcea ca și cum n-ar fi simțit durerile, fără numai privea spre fericita maica sa Sofia, care sta tot acolo, și, cu vitejie spre pătimirea fiicei sale

privind, cu tărie ruga pe Dumnezeu ca să dea fiicei sale răbdare multă. Apoi, după porunca împăratului celui fără de lege, o aruncară în foc, în care, ca și cei trei tineri, nearsă fiind, lăuda pe Dumnezeu. După aceasta o spânzurară și cu unghii de fier au strujit-o. Iar căzîndu-i carnea și sîngele curgînd ca pîrîul din ranele ei ieșea oarecare minunată bună mirosire, și zîmbea cu fața luminoasă și cu darul Sfintului Duh strălucind și batjocorind pe chinuitor că pe o copiliță mică cum e ea nu putea să o biruiască, zicea: "Cu ajutorul lui Hristos, nu numai nu bag în seamă chinul, dar mai ales îmi place întru el, ca într-o dulceață a raiului, că dulce îmi este pentru Domnul meu. Iar pe tine chinuitorule, te așteaptă munca cea fără de sfîrșit cu dia-voli, în gheena focului pe care în loc de Dumnezeu îi ai ție". Cu aceste cuvinte întărîtîndu-se mai mult chinuitorul, a poruncit să gătească o căldare plină cu smoală amestecată cu seu și dedesubt să-i dea foc, ca în căldura cea fiartă să o arunce pe sfință; fierbînd căldarea, cînd era să arunce pe sfința într-însa, îndată căldarea s-a topit ca ceara și s-a vărsat smoala ce clocotea într-însa și seul cel fierbinte și au ars pe toți cei ce stau împrejur, căci atîta putere făcătoare de minuni a lui Dumnezeu era întru Sfînta Elpida.

Dar prigonitorul văzînd toate acestea, n-a vrut să cunoască pe adevăratul Dumnezeu, pentru că inima lui a întunecat-o diavolescul întunec și rătăcirea pierzătoare și se rușina văzîndu-se batjocorit de o copiliță așa mică. Apoi, nevrînd ca să rabde mai mult rușinea aceea, a osîndit-o pe ea la tăiere. Fecioara, auzînd de sfîrșitul său, a alergat cu bucurie la mama sa, zicînd: "Fii liniștită, mama mea! Să fii sănătoasă și să pomenești pe fiica ta". Iar mama, cuprinzînd-o pe ea, o săruta, zicîndu-i: "Fiica mea, Elpida, binecuvîntată ești tu de Domnul Dumnezeu Cel de sus, spre care nădăjduiești și sîngele tău pentru Dînsul să nu-l cruți. Mergi dar la sora ta Pistis și cu dîn-sa să stai înaintea Dumnezeului tău". Apoi sărutîndu-se Elpida cu sora sa Agapi, care privea la sfîrșitul ei, zise către dînsa: "Să nu rămîi aici, sora noastră, ci să grăbești a veni ca împreună să stăm înaintea Sfintei Treimi". Apoi s-a apropiat de trupul cel mort, tăiat, al Sfintei Pistis, sora sa, și cuprinzîndu-l pe el cu dragoste, din fire spre lacrimi se pleca, iar din dragostea cea întru Hristos spre bucu-rie era îndemnată. După aceea și-a plecat sfîntul său cap sub sabie și tăiară pe Sfînta Elpida. Iar mama a primit trupul ei și proslăvea pe Dumnezeu, bucurîndu-se de o vitejie ca aceasta a celor două fiice ale sale, vitejie la care și pe a treia fiică o îndemna cu cuvinte dulci și cu înțelepte sfaturi.

Apoi, chemînd prigonitorul pe a treia fecioară, Agapi, o în-demnă pe ea, ca și pe cele două, ca să se depărteze de Cel răstignit și să se închine Artemidei. Dar în zadar s-a ostenit înșelătorul pen-tru că cine avea să rabde mai mult pentru Domnul cel iubit al său, precum Agapi, care se țilcuiește "dragoste", de vreme ce este scris: "tare ca moartea este dragostea, apa cea multă nu poate să stingă pe dragoste și chiar rîurile nu o vor îneca pe ea"? Că n-au stîns focul dragostei celei către Dumnezeu în această fecioară apele cele multe ale dulceților lumești și nu o înecară pe ea rîurile primejdiilor și ale chinurilor, ba încă se da pe față dragostea ei cea mare prin aceea că era gata în orice vreme să-și pună sufletul pentru iubitul său Iisus Hristos. Mai mare dragoste decît aceasta nimeni nu are, ca cineva să-și pună sufletul pentru altcineva. Iar cunoscînd prigonitorul că nu poate să sporească nimic cu înșelăciune, a început a o chinui pe ea, vrînd ca în feluri de munci să despartă pe Agapi de dragostea lui Hristos. Ci sfînta alcătuia cu buzele cuvintele Apostolului: "Cine mă va despărți de la dragostea lui Dumnezeu? Oare necazul sau strîmtoarea sau gonirea sau foamea sau golătatea sau primejdia sau sabia? În toate acestea biruiesc pentru cel ce m-a iubit pe mine" (Romani 8,35-37).

Deci s-a început chinuirea ei așa: a poruncit chinuitorul să o întindă pe ea la o roată și cu toioge să o bată. Și întinsă a fost sfînta atît de mult, încît din trupul ei cel tînăr se desfaceau măduarele din încheieturile lor și, bătîndu-se, se roșea cu sîngele ca o porfiră, iar pămîntul se adăpa din sîngele ei ca din ploaie. Apoi arseră un cuptor foarte tare pe care, arătîndu-l sfintei, chinuitorul zicea: "O, fecioară, numai atîta să zici : Mare este zeița Artemida! ; și-ți voi da drumul. Iar de nu vei zice aceasta, îndată într-acel cuptor ars vei arde". Iar sfînta a zis: "Mare este Dumne-zeul meu Iisus Hristos! Iar Artemida și tu cu dînsa, să pieriți". Și îndată prigonitorul mîniindu-se, a poruncit celor ce stau de față să o arunce în cuptor. Iar ea, neașteptînd să o arunce cineva, singură s-a grăbit a intra; și umbla prin mijloc nearsă și ca la un loc de răcoare dănțuia cîntînd și binecuvîntînd pe Dumnezeu. Iar din cuptor îndată a ieșit focul asupra necredincioșilor celor ce stăteau împrejurul cuptorului și a ars pe unii prefăcîndu-i în cenușă, iar pe alții i-a pîrlit și chiar pe împăratul, ajungîndu-l, l-a vătămat, încît a fugit departe de cuptor. Deci, se vedeau în acel cuptor și alte

oarecare ființe foarte luminoase dănuind cu dînsa și se prea măsura numele lui Hristos, iar necurații se rușinau.

Apoi, stingîndu-se cuptorul, a ieșit sfînta ca dintr-o cămară, mireasa cea frumoasă a lui Hristos, luminoasă și sănătoasă. Prinzînd-o chinătorii, după porunca împăratului, cu sfredelile i-au găurit încheieturile, dar dumnezeiescul ajutor întărea pe sfînta în muncile acelea, încît n-a murit. Pentru că cine ar fi putut răbda acestea? Oricine îndată ar fi murit. Însă iubitul ei Mire, Iisus Hristos, o întărea pe ea ca și necurații de mai mare rușine să se umple, iar sfîntei mai multă răsplătire să i se înmulțească și să se proslăvească puterea cea tare a lui Dumnezeu în vasul cel slab. Mai pe urmă, prigonitorul bolnăvindu-se de pîrlirea aceea a focului, a poruncit să o taie pe sfînta cu sabia. Iar ea, auzind de tăierea sa, se bucura și zicea: "Cum oare să binecuvîntez mult lăudatul numele Tău, Doamne Iisuse Hristoase, Cel ce mă iubești pe mine, roaba Ta, Agapi, că cu surorile mele mă rînduiești pe mine, învrednicindu-mă ca aceleași munci pe care și ele le-au pățimit pentru nu-mele Tău să le pățimesc!?" Iar mama ei, Sfînta Sofia, neîncetat se ruga lui Dumnezeu pentru a treia fiică a sa ca să-i dea ei răbdare pînă la sfîrșit și zicea către dînsa: "A treia mlădiță a mea, fiica mea cea prea iubită, nevoiește-te pînă în sfîrșit, pentru că pe bună cale mergi, și iată, ți s-a împlătit ție cununa și ți s-a deschis cămara cea gătită, și Mirele stă așteptîndu-te pe tine și privind de sus la nevoița ta. Cînd îți vei pleca capul sub sabie, el să primească sufletul tău cinstit și fără de prihană; să-l cuprindă și să te odihnească pe tine cu ale tale surori. Încă să mă pomenești și pe mine, mama voastră, în împărăția Mirelui nostru, ca milostiv să-mi fie mie și să nu mă lipsească pe mine de partea voastră și de petrecerea împreună întru slava Sa cea sfîntă". Și îndată o tăiară pe sfînta Agapi cu sabia.

Iar maica luînd trupul ei, l-a pus într-o raclă frumoasă împreună cu trupurile sfințelor Pistis și Elpida și a împodobit tru-purile lor precum se cădea și, punîndu-le într-o căruță, le-a dus din cetate ca la cîteva stadii și acolo cu cinste a îngropat pe fiicele sale, scăldate în lacrimi de bucurie, la un loc înalt. Apoi, însăși ea, șezînd lîngă mormîntul lor trei zile, se ruga lui Dumnezeu cu umi-lință și a adormit cu somnul morții în Domnul și s-a îngropat de către credincioși în același loc împreună cu fiicele cu care a avut parte de împărăția cerească și de încoronarea mucenicească, că deși n-a suferit cu trupul, cu inima a pățimit mult pentru Hristos.

Așa de înțelepțește și-a sfîrșit Sofia alergarea sa aducînd Sfîntei Treimi în dar pe cele trei îmbunătățite fiice ale sale, Pistis, Elpida și Agapi! O, sfîntă și dreaptă Sofie! Care dintre femei s-a mîntuit așa prin nașterea de fii, precum tu, care ai născut niște fiice ca acestea care Mîntuitorului s-au făcut mirese și pentru dînsul pătimind, cu dînsul acum împărățesc și se proslăvesc! Cu adevărat tu ești mamă minunată și vrednică de bună pomenire, că privind la cele cumplite și amare chinuri și la morțile fiicelor tale celor iubite, nimic nu te-a durut de dînsele ca pe o maică, ci cu atît mai mult te-ai bucurat de darul lui Dumnezeu, mîngîindu-te, și singură le-ai învățat pe ele și le-ai rugat să nu-și cruțe viața lor vremelnică, ci să-și verse fără de cruțare sîngele pentru Hristos Domnul, de a cărui prea luminată față acum, prin vedere, te veselești la cer, cu sfințele tale fiice! Înțelepțește-ne și pe noi ca să aducem roadele virtuților credinței, nădejdei și dragostei și să ne învrednicim ca înaintea preasfîntei, neziditei și de viață făcătoarei Treimi să stăm și să o slăvim pe ea în vecii vecilor. Amin.

În această zi, pomenirea Sfîntei Mucenițe Agatoclia, care de la stăpîna sa Arianca a pățimit multe răutăți în opt ani pentru dreapta credință, cu pietre peste grumaz fiind bătută neconținut și sfărîmîndu-i-se coastele cu ciocan de fier, mai pe urmă lipsindu-se de vremelnica viață, prin ardere de foc a trecut la viața cea veșnică.

Și pomenirea Sfîntei Mucenițe Teodota care pe vremea împărăției lui Alexandru (222-235), de către Simblic prigonitorul a fost purtată prin multe cetăți și s-a chinuit cu multe cazne, apoi s-a sfîrșit de sabie în Niceea.

Și pomenirea sfinților mucenici o sută cincizeci și șase, în Tir, cetatea Feniciei, pe timpul împărăției lui Dioclețian (284-305), chinuiți de Viturin dregătorul, prin multe munci, pentru Hristos. Între ei erau și doi

episcopi din Egipt, Pelie și Nil și Zinon preotul, și doi slăviți bărbați, Patermuhtie și Ilie, care, scoțându-li-se ochii și tăindu-li-se pulpele, s-au sfințit prin foc.

Pomenirea Cuviosului Părinte Eumenie, Episcopul Gortinei (sec. VII) (18 septembrie)

Acest cuvios, părintele nostru Eumenie, prin îmbunătățita viață a plăcut lui Dumnezeu din tinerețe, pentru că a călătorit pe calea cea strîmtă care duce la cer, ascultînd pe cea ce zice: "Nevoiți-vă a intra prin poarta cea strîmtă, prin care, ca să poată intra cineva, două sarcini grele are a lepăda: averea și trupul"; Eumenie a lepădat averea pentru că a împărțit-o la săraci, știind că bogatul cu greu va intra în împărăția lui Dumnezeu. Cine va putea să intre prin porțile cerești cele strîmte fiind încărcat cu sarcina bogăției?

După cum a sfătuit Domnul pe tînărul acela care a întrebat despre viața cea veșnică: "Vinde-ți - zice - averile și le împarte la săraci și vei avea comoară în cer" (Matei, 19,21). Pentru că cel ce slujește Mamonei nu poate să slujească și lui Dumnezeu. Și cel însărcinat cu mulțimea bogățiilor nu va trece prin ușile cerești cele strîmte, precum nici cămila prin urechea acului. Cel ce voiește să treacă prin strîmtoare, nu numai sarcina, ci și hainele le leapădă. Cel ce dorește ca să fie în cer următorul Domnului, nu numai ave-rile acelea care sînt de prisosit ca o netrebnică sarcină le leapădă, ci și pe acelea ce sînt de nevoie, care ca o haină pe neajungerea trupului o acopere, și pe acelea le împarte la săraci.

Unul ca acesta era Sfîntul Eumenie. El pe toate le-a socotit a fi gunoaie, de toate s-a lepădat, pe toate le-a lăsat, ca să alerge după Hristos, și pentru ca să-L afle și să-L dobîndească. Averea, dezbrăcînd-o de pe sine ca pe o haină, pe cei săraci, pe cei goi și pe cei lipsiți i-a îmbrăcat, apoi el însuși, dezbrăcîndu-se de toată dulceața pămîntească, a trecut prin strîmtoarea sărăciei și a intrat prin poarta cea îngustă care duce la cereasca bogăție.

Acest cuvios a lepădat și altă grosime a trupului cînd cu ne-voințele, cu ostenele, cu înfrînarea, cu postul și cu pribegirea și-a supus poftele sale și s-a făcut subțire, ferindu-se de toată plăcerea trupească și de iubirea dulcetilor lumești. Pentru că "cel ce se luptă - precum zice apostolul - se înfrînează de la toate" (I Corinteni 9,25). S-a înfrînat și el de toate acelea prin care trupul s-ar fi în-grășat și s-ar fi îngroșat poftele, născîndu-se patimile. Nu și-a dat ochilor săi somn, pînă ce sufletul și trupul, curățindu-se de patimi, s-a făcut locaș Sfîntului Duh. Așa lepădînd amîndouă sarcinile cele groase: una de avere, iar alta a trupului mult pătimașului, s-a făcut ușor trecerea pe calea cea îngustă a porților celor strîmte care duc la viața veșnică. Iar cînd viața lui îmbunătățită strălucea ca o lu-mină și era de folos tuturor, atunci a fost ales și ridicat la scaunul episcopal al Bisericii Gortinei, unde ca o lumină stînd în sfeșnic, a luminat păstoria sa și ca un soare a luminat Biserica lui Hristos cu lucrurile și cu cuvintele, pentru că așa se cade să fie lumina lumii, ca fapta să meargă înaintea cuvintelor, precum raza apucă înaintea luminii. Drept aceea și acest sfînt, șezînd pe scaunul său de episcop, învăța pe fiii săi sufletești mai întîi cu fapta, chip și pildă făcîndu-se turmei cu viața cea curată și plăcută lui Dumnezeu, apoi îi învăța și cu cuvîntul.

Mai întîi fiind lumină pentru sine, a luminat și pe alții. Întîi cugetînd el la legea Domnului ziua și noaptea și pe alții după aceea i-a învățat. Întîi el a viețuit cu sfințenie și apoi i-a sfințit pe alții. Întîi a cîștigat știința sa curată și apoi a curățit științele altora. Era încă și foarte milostiv și după numele său Eumenie, care se țilcu-iește milostiv, avea viața plină de lucruri bune. Era tată al sârma-nilor, bogăție a săracilor, dătător celor ce cer, mîngîietor, pătimitor celor ce pătinesc și făcător de minuni prea minunate.

O dată a omorît cu rugăciunea un șarpe mare ce se repezise asupra lui, dar mai mare minune a făcut că pe șarpele iadului, pe diavolul l-a călcat, pășind peste dînsul prin rugăciune și l-a alungat pe el de la turma lui

Hristos cea încredințată lui. Și nu numai în Gortina, ci și în Roma asupra diavolilor s-a înarmat pentru că, ajungând la Roma, prin semne și minuni, pe mulți i-a făcut a se mira; pe duhurile cele viclene le-a alungat din oameni, bolnavii a tămăduit, era făcător de pace în mijlocul vrajbelor și al mâniilor. Ajungând la Tebaida în vreme de secetă, a pogorât ploaie din cer cu rugăciunea și acolo sfârșindu-se cu pace, a început după viața cea vremelnică viața cea veșnică și nesfârșită. Iar sfântul lui trup a fost mutat în Gortina, la scaunul lui, și acolo l-au îngropat cu cinste.

Pomenirea Sfintei Mucenițe Ariadna (sec. II) (18 septembrie)

Această sfântă muceniță, Ariadna, a pătimit pentru Hristos pe vremea împărăției lui Adrian (117-138), fiind roabă la oarecare Tertill, mai mare al cetății Promisia, din țara Frigiei. Acel Tertill a făcut praznic în capiştea idolească la nașterea unui prunc al său, jertfind și închinându-se zeilor și dănțuind cu toți casnicii și cu prietenii și megiașii săi. Sfânta Ariadna a rămas acasă și n-a vrut să intre în capiştea idolească și să prăznuiască împreună cu stăpînul său. Deci mîniindu-se stăpînul ei, a bătut-o fără milă, apoi, spînzurînd-o, a strujit-o cu unghii de fier, după aceasta a aruncat-o în temniță și a chinuit-o cu foamea multă vreme, ca să se lepede de Hristos și să se închine idolilor neînsuflețiți. Apoi, i-a dat drumul din temniță și ea s-a dus din cetate. Dar stăpînul ei, căindu-se că a liberat-o, a alergat după dînsa cu slujitorii săi, iar ea uitîndu-se înapoi și văzînd pe urmăritorii săi, a fugit și, apropiindu-se de o oarecare piatră, s-a rugat lui Dumnezeu ca să o izbăvească pe ea din mîinile vrăjmașilor. Și îndată, cu dumnezeiască putere, s-a desfăcut piatra și a intrat sfânta înlăuntru, iar piatra s-a strîns la loc cum a fost, pentru că îngerul Domnului, arătîndu-se acolo, a făcut această minune. Deci, prigonitorii s-au tulburat de frică și, hărțuindu-se cu sulițele lor, singuri s-au împuns pe ei și au pierit.

Așa a izbăvit Domnul pe roaba sa din mîinile lor, ca pe o pasăre din cursa vînătorilor. Cu ale cărei rugăciuni să ne izbăvească Domnul și pe noi de vrăjmașii noștri și cu aceeași sfântă să ne învrednicească și pe noi a dănțui în bucuria cea cerească în veci. Amin.

În această zi, Sfintele femei Mucenițe Sofia și Irina și Sfîntul Mucenic Castor.

Tot în această zi la Prolog este pus Sfîntul Simeon, episcopul Ierusalimului, dar pomenirea lui se cinstește la aprilie, în 27 de zile.

Pătimirea Sfinților Mucenici Trofim, Savvatie și Dorimedont († 276) (19 septembrie)

Rău-credinciosul Probus (276-282) avea sceptrul împărăției Romei, iar în Antiohia stăpînea Attic, care se numea și Eliodor. Atunci se săvîrșea praznicul pierzător de suflet al lui Apolo și locuitorii cetății, precum le era obiceiul, toată ziua aceea se îndeletniceau cu aduceri de jertfe, beții, dănțuirii și toate lucrurile cele de desmierdare. Atunci au venit acolo din părțile din afară doi necunoscuți, Trofim și Savvatie, bărbați dreptcredincioși și închinători ai adevăratului Dumnezeu. Aceștia văzînd orbirea și pierderea mării mulțimi de suflete, au suspinat cu greu și, amestecîndu-și cuvintele cu lacrimi, au zis către Dumnezeu: "Dumnezeule! Cel ce cu cuvîntul din neffință toate Le-ai alcătuit și pe om după chipul Tău l-ai zidit, Tu caută din cer și scoate pe acești oameni din mîinile vrăjmașului". Grăind ei acestea, închinătorii la idoli, cei ce i-au văzut pe dînșii, au cunoscut că nu fac parte din păgînatatea idolească, și, prinzîndu-i, i-au dus

la stăpînitorul și judecătorul lor cel mai dinainte pomenit, Attic Eliodor, care văzîndu-i, îndată a poruncit să-i despartă pe unul de altul. Aducînd de față întîi pe Sfîntul Trofim îl întrebă de nume, de viață și de credință. Iar el a răspuns: "Numele meu este Trofim și m-am născut din părinți slobozi și de neam bun; însă am fost robit păcatului fără de necinstire; pînă ce, prin botezul lui Hristos, am luat cea mai bună libertate și neamul cel mai bun". Iar judecătorul a zis: "De care credință ești?" Răspuns-a Trofim: "Iată, ți-am spus, dar ascultă mai lămurit: Sînt creștin, rob al lui Hristos și lui Hristos jertfă vreau să fiu". Judecătorul a zis: "Dar ești străin sau cetățean?" Iar sfîntul, cel ce cu adevărat era străin de lume, a zis că este străin. Iar judecătorul l-a întreat: "Oare ai citit poruncile împăratești?" Răspuns-a sfîntul: "Le-am citit, însă ce este nouă că între dreapta credință și între înșelăciunea diavolească este atîta deosebire pe cît între zi și între noapte".

După aceste cuvinte, mîniindu-se prigonitorul, a poruncit ca pe Sfîntul Trofim, dezbrăcîndu-l, să-l întindă în patru părți și să-l bată fără milă. Și l-au bătut mult pe mucenic, pînă s-a roșit pămîntul de sîngele lui. Apoi, judecătorul a poruncit ca să înceteze a-l bate și i-a zis: "Jertfește zeilor, Trofime, că de nu vei jertfi, apoi te voi trimite în Frigia, la Dionisie prigonitorul". Acel Dionisie era foarte cumplit. Prin tirania sa cea fără de omenie era vestit în toată lumea. Răspuns-a Sfîntul Trofim: "Nu mi se cade mie nici a mă gîndi la aceasta, chiar dacă voi fi ucis de tine ori de altul, că de voi fi chinuit ori de Eliodor, ori de voi fi chinuit de Dionisie, tot o moarte îmi este înainte, pentru că amîndoi au același gînd: să ucidă pe aceia care au hotărît să slujească cu dreaptă credință lui Dumnezeu".

La aceste cuvinte judecătorul mai tare s-a mîniat și a poruncit să-l spînzure pe lemn pe sfînt și să-i rupă trupul. Și îndată veniră de față speculatorii (Cei care taie capetele) cu unelte ascuțite, cu care tăind trupul mucenicului și strujindu-l pînă la oase ajunseră la cele dinlăuntru lui. Iar el, răbdînd, grăia încet și lin: "Doamne, ajută robului Tău". Iar judecătorul a zis către dînsul: "Unde este Hristos al tău, Trofime?" Iar el a răspuns: "Hristos al meu este cu toți cei ce-L chiamă pe El în adevăr și de mine nu se desparte. Semnul adevărat al venirii lui Hristos la mine este acesta: că rabd cu înlesnire chinurile pe care nu le poate răbda firea omenească, de nu ar fi lîngă dînsa ajutorul lui Dumnezeu".

După aceste chinuri îl aruncară pe Sfîntul Trofim în temniță, apoi aduseră la judecată pe fericitul Savvatie. Și îndată a zis către dînsul judecătorul: "Nu te întreb pe tine de ești creștin, ci spune mai întîi de ce rînduială ești", pentru că singur cuvîntul creștin era așa de urît aceluia necurat, încît nici nu voia să-l audă; precum cel bolnav de ochi nu suferă să vadă lumina cea bineprimită la toți, fiindu-i ochii sufletești așa de întunecați nu suferă să caute cu dînșii la lumina numelui lui Hristos. Pentru aceea i-a zis: "Nu te întreb pe tine de ești creștin". Iar Sfîntul Savvatie a răspuns: "Mie, o, judecătorule, dregătoria, vrednicia, moștenirea, mărirea și bogăția îmi este Hristos, Fiul lui Dumnezeu Cel pururea viu, cu a Cărui purtare de grijă toată lumea durează și se cîrmuiește". Iar judecătorul, socotind răspunsul cel îndrăzneț al mucenicului ca o jignire, s-a mîniat și l-a lovit peste obraz, zicîndu-i: "Na, să răspunzi precum te întreb eu! Și mai înainte, pînă nu te voi pierde pe tine cu chinurile, apropie-te de zei și le jertfește lor". Sfîntul a ocărît pe zeii lor și a rîs de nebunia lor și a dat pe față păgînatatea lor. Atunci, după porunca prigonitorului l-au spînzurat și cu unghii de fier l-au strujit atît de mult, pînă ce au rămas oasele goale, căzînd carnea și cele dinlăuntru lui se vedeau rupte, încît chinuitorii nu aveau ce să mai rupă de pe dînsul, că toată carnea căzuse. Rămînînd numai oasele spînzurate, îl dezlegară de pe lemn și îndată Sfîntul Savvatie, în acele chinuri și-a dat sufletul în mîinile Domnului.

Mutîndu-se Sfîntul Savvatie către Domnul, a rămas singur în chin fericitul Trofim. Judecătorul, pierzînd speranța că-l va întoarce spre păgînatate, a gîndit să-l trimită în Frigia la prigonitorul Dionisie, de care am pomenit mai înainte. Drept aceea, a scris către dînsul o scrisoare, înștiințîndu-l despre Trofim, despre cîte chinuri a răbdat, și că s-a arătat mai tare decît cei care l-au chinuit și că pe Hristos Unul îl cinstește și pe ei ca pe nimic îi socotește.

Trimișii, luînd scrisoarea, au scos pe sfînt din temniță și, după porunca prigonitorului, l-au încălțat cu încălțăminte de fier care avea în ea mulțime de piroane ascuțite, cu care să-l ducă încălțat pe cale. Și luînd

ostașii pe sfânt îl duceau și îl sileau să meargă deopotrivă cu dînșii; ei pe cai, iar sfântul pe jos, în încălțăminte de fier, înțepându-i-se picioarele de piroane, mergea întrecînd pe cei pedestri și călări și se uda calea cu sfântul lui sînge. Acolo cu adevărat chinuitoare a fost calea ce a dus la viața veșnică, unde cu cîți pași a măsurat, atîtea răni noi a luat în picioare și cîte răni noi erau, atîtea dureri și necazuri a răbdat. Însă Domnul fiind calea, îl întărea pe robul său pe cale și pentru fiecare pas îi gătea lui răsplătire.

Mergînd trei zile a ajuns la cetatea Frigiei, care se numea Sinad. Și acolo ostașii au dat lui Dionisie scrisoarea de la Eliodor. Acesta, citind-o, a poruncit să-l aducă înaintea sa pe Sfîntul Trofim, și, văzîndu-l, l-a întrebant: "Oare tu ești Trofim?" Iar mucenicul a răsput: "Trofim mă numesc și sînt rob al lui Hristos, adevăratul Dumnezeu, în care cei ce cred nu se rușinează niciodată". Iar Dionisie a zis: "Și încă te afli tot în nesupunere și pe Acel Hristos zadarnic și în deșert Îl mai chemi; El la mulți a fost pricinuitor al morții. Dacă n-ai vrut mai întîi să te lepezi de El, apoi acum lasă nădejdea pe care ai avut-o spre Dînsul și jertfește idolilor ca, scăpînd de muncile cele cumplite și de moarte, să-ți petreci zilele tale în pace". Viteazul Trofim a răsput: "De moarte și dacă aș vrea să scap, nu este cu putință, că de nu mă vei ucide tu, apoi însăși firea cu adevărat este datoare să moară. Iar prin moarte se cade a dobîndi viața aceea care fără de măsură este mai bună și mai mare decît aceasta care este plină de răutăți și scurtă. Bunătățile vieții ce va să fie, ochiul cel de tină nu poate să le vadă și urechea să le audă, nici nu se suie la inima omului. Deci, cu mare dorință sînt robit de viața aceea și mă bucur auzind de la tine de moartea cu care mă îngrozești".

Atunci Dionisie, ofînd de mînie, a poruncit ca să-l bată pe sfîntul Trofim cu vine crude. Iar cînd îl bătea îi zicea prigonitorul: "Să zici numai cu buzele, Trofime: "voi jertfi zeilor" și îndată te vei izbăvi din chinuri". Iar el, nesocotind bătăile și cuvintele prigonitorului, tăcea. Apoi, slujitorii au turnat oțet cu muștar amestecat în nările lui, după porunca prigonitorului. După aceasta, spînzurîndu-l pe un lemn, îi spintecau coastele, făcîndu-i răni lungi și adînci, încît ieșeau rîuri de sînge din ele. Iar el, răbdînd, zicea în sine: "Multe-s necazurile dreptilor și din toate acelea îi va izbăvi pe ei Domnul". Aceasta auzind-o Dionisie, i-a zis: "Deșartă este nădejdea ta, Trofime, și zadarnice gîndurile tale, pentru că cine va veni la tine din Cer ca să te izbăvească de răutățile cele de aici? Deci, te sfătuesc pe tine, jertfește zeilor, și îți vei ajuta ție". Iar sfîntul, rîzînd de nebunia prigonitorului, a zis: "De Dumnezeuul meu cel adevărat și viu nu mă voi lepăda niciodată".

Dionisie a zis cu mînie către slujitori: "Mai groaznic să-l chi-nuiți pe el". Și se silea chinuindu-l foarte cumplit, iar sfîntul se ruga: "Caută din Cer, Dumnezeuul meu, și mă izbăvește de cursa vîntătorilor, că Tu ești așteptarea mea Doamne". Prigonitorul a poruncit ca să toarne pe rările lui oțet cu sare adăugîndu-i mai multă durere. Iar fericitul a zis către judecător: "Mai tare acum ai făcut trupul meu, ca să nu se strice de bătăile ce mi-ai dat tu". Apoi, cu lumînări aprinse îi arse coastele, dar nici așa nu s-a slăbit ostașul lui Hristos cel nebiruit. După aceasta, îl aruncară în temniță.

Era acolo un bărbat, anume Dorimedont, singlitic, întîi între sfetnici, creștin binecredincios, dar tănuit pentru frica muncitorului. Acela, mergînd adeseori în temniță în taină la Sfîntul Mucenic Trofim, îi spăla sîngele, îi ștergea ranele cu pînze curate, și-i lega umflăturile, avînd și în toate grijă de dînsul.

Dar nu s-a tănuit multă vreme această faptă bună a lui înaintea muncitorului, pentru că îndată a sosit praznicul cel urît de Dumnezeu care se numea "Dioscoria", adică ziua lui Castor și a lui Polux, și se sărbătorea de către întregul popor acel praznic păgînesc în cetatea Sinad. Dionisie, cu toți mai marii și sfetnicii săi, se închinau idolilor în acea vreme; dar văzînd că nu este cu dînșii și Dorimedont, au trimis după dînsul ca să se veselească cu dînșii. Iar fericitul Dorimedont a răsput celor ce veniseră la dînsul: "Sînt creștin, și nu mi se cade a veni la ospete păgînești!" Auzind aceasta Dionisie, a poruncit ca să-l aducă cu sila pe acela la sine. Întrebîndu-l pentru ce n-a venit cu dînșii la ospăț, s-a înștiințat că într-adevăr este creștin; însă, nevrînd în acea zi să-l judece pe el, a poruncit să-l ia sub pază.

Deci, trimitea la dînsul pe oarecare din prietenii săi, îndem-nîndu-l să se pocăiască și să se întoarcă la zeii lor. Iar el, privind cu iuțime la dînșii, le-a zis: "Depărtați-vă de la mine toți lucrătorii fărădelegii". Apoi iar tăcea și s-a făcut ca un om ce nu aude și nu avea în gura lui muștrări. Iar a doua zi a șezut prigonitorul la jude-cată, și aducînd de față pe Dorimedont, a zis către dînsul: "Omule înșelat, ce ți-a fost ție ieri că te-ai depărtat de zei și n-ai împlinit poruncile împăratești? Oare nu erai tu îndestulat ca să te cinstești de toți și să ai între noi locul cel mai de pe urmă?" Răspuns-a sfîn-tul: "Cel ce iubește pe adevăratul Dumnezeu, întru nimic socotește toată cinstea și slava. Pentru că ce folos este ca mai mult decît alții a se mîndri, în haine de mult preț a se îmbrăca, și celor fără de suflet idoli a se închina? Toate acestea sînt vremelnice și deșarte, despart pe om de Dumnezeu, și mijlocesc gheena focului".

Chinuitorul se sîrguia mult, cu îmbunări și cu îngroziri, ca pe sfîntul Dorimedont să-l despartă de Hristos; dar după ce n-a spus nimic, a poruncit să-l dezbrace și să-l spînzure și cu țepi de fier înfocate să-i ardă coastele lui. Și zicea nelegiuitul: "Voi vedea de va veni Hristos ca să-i ajute lui". Iar sfîntul fiind chinuit, chema nu-mele Domnului Dumnezeului său, și batjocorea pe idoli pîgînești și cu cuvintele sale rănea inima prigonitorului, mai mult decît acela cu țepile rănea trupul lui. Iar Dionisie se repezea la slujitorii cei ce munceau pe sfîntul, și îi muștra pe ei că nu pot să biruiască limba unuia ce hulește pe zeii lor, ca să tacă. Iar ei, umplîndu-se de mînie, cu unghii de fier au rupt fața sfîntului și i-au deșezat dinții lui; însă nici așa n-au putut să încuie cu tăcerea gura cea gră-itoare de Dumnezeu care mărturisea pe Hristos, și ocăra pe idoli cei fără de suflet. Apoi, au aprins foc sub dînsul și l-au pus pe cărbuni aprinși. Iar el, ca pe niște flori roșii umblînd, se bucura în pătimirile sale, arătîndu-se gata să rabde mai multe și mai cumplite munci pentru Hristos. După aceasta prigonitorul a poruncit să-l aducă pe el în temniță, iar pe Sfîntul Trofim să-l scoată din nou la chinuri, pe care, spînzurîndu-l, cu unghii de fier îi rupea carnea de pe trupul lui, îndoind ranele cele dintîi. După aceasta cu țepuși înfocate i-au scos ochii, iar sfîntul, pătîmind, mulțimea lui Hristos, apoi îl aruncară iar în temniță.

Deci se sfătui Dionisie cu sfetnicii săi cum să piardă pe Trofim și pe Dorimedont, că de toate muncile nu băgau seamă. Astfel, se hotărî să-i dea pe ei la mîncarea fiarelor. Apoi, a poruncit chinuitorul ca să pregătească niște fiare flămînde și să hotărască ziua priveliștii. Sosind ziua aceea în care sfinții erau să fie mîncăți de fiare, a ieșit Dionisie cu toți sfetnicii și cu slugile sale la priveliște, și s-a adunat popor mult. Apoi, scoaseră pe sfinții mu-cenici Trofim și Dorimedont, goi și răniți, fiindu-le tot trupul ca o rană.

Punîndu-i pe ei în priveliște, au dat drumul din cușcă la o ursoaică; iar ea, cu mînie repezindu-se, alerga spre dînșii. Cînd s-a apropiat de ei, îndată mînia fiarei a schimbat-o în blîndețe. Iar Sfîntul Dorimedont, dorind ca mai degrab să se dezlege din trup și cu Hristos să viețuiască, a luat pe ursoaică de ureche și o întărîta pe ea, ca doar mai degrab ar fi sfișiat de dînsa; iar ea, ca și cum se rușina de el, își pleca și-și întorcea capul ei. Iar muncitorul se mînia mai mult decît fiara, și singur întru sine se mîncea, vîzînd pe sfinți, nevătămați de acea ursoaică.

Apoi, a dat drumul din cușcă asupra lor unui pardos, dar și acela, ca un cîine bucurîndu-se, lînga picioarele lor. După aceea a dat drumul unui leu, însă și acela a făcut tot ca și cei dintîi, ară-tîndu-se ca un mielușel blînd. Apoi, s-a mîniat chinuitorul asupra celui ce avea grijă de fiare, și-l îngrozea pe el cu moarte de nu va întărîta pe fiară, ca pe acei doi creștini să-i mînce. Și cînd acela vrea să întărîte leul, îndată s-a repezit leul la dînsul și a rupt pe stăpînul său. Deci, tot poporul vîzînd o minune ca aceea, se mira și cunoștea puterea Marelui Dumnezeu și Mîntuitorului nostru. Numai singur muncitorul cel fărădelege nu voia să cunoască, și cu mai mult întuneric de nebulie se acoperea, hulind pe Hristos, și pe robii lui numîndu-i fermecători. Apoi a poruncit să le taie lor capetele cu sabia. Și așa sfinții mucenici Trofim și Dorimedont, după multe și amare munci, au murit cu ucidere de sabie, iar acum, în viața cea fără de moarte, adăugîndu-se Sfîntului Savvatie, dănțuiesc cu îngerii, slăvind pe Sfînta Treime, pe Tatăl, pe Fiul și pe sfîntul Duh, pe Unul Dumnezeu cel de toți slăvit în veci. Amin.

Pătimirea Sfântului Zosima Pustnicul (19 septembrie)

În părțile Ciliciei, înrăutățitul cîrmuitor Domițian (81-96) a încălecat pe cal cu slujitorii săi, și au mers la vînat. Trecînd prin multă pustie și peste dealuri, gonea și vîna fiare. La un loc văzură departe mulțime de fiare, iar în mijloc era un om bătrîn, umblînd și vorbind cu fiarele ca și cu oamenii. Spre acestea s-au repezit vînătorii și au fugit fiarele, iar pe omul acela prinzîndu-l, l-au dus la boier.

Părîndu-li-se că este vînător și că face farmece în pustie, îl întrebă cine este și cum îi este numele. Iar el a zis: "Sînt creștin și îmi este numele Zosima". Deci, legîndu-l pe el, îl duseră în cetate, unde, șezînd boierul la judecată, îl întreba pe el de vrăji și de farmece și în ce chip a fermecat fiarele de trăia în mijlocul lor nevătămat, și vorbea cu dînsule precum cu oamenii. Iar Zosima a răspuns: "Nu pentru farmece mi-am petrecut viața mea în pustie, ci fiind creștin nu puteam să petrec cu necredincioșii în cetate. De aceea m-am dus în pustie, vrînd ca mai bine să fiu cu fiarele, decît cu oamenii cei răi și vrăjmași ai Domnului meu Iisus Hristos. Pentru că m-am sîrguit să duc o viață ca mulți sfinți părinți de-ai noștri, care, înstrăinîndu-se de lume, au viețuit în pustie. Iar Dumnezeu cel ce știe pe cei ce-I slujesc Lui, se îngrijește de dînșii. Acela rînduind și pentru mine după bunătatea sa, mi-a supus fiarele cele sălbatice spre mîngîierea mea. Și am viețuit cu dînsele, mîngîindu-mă spre Dînsul, în El punîndu-mi toată nădejdea mea". Atunci boierul a zis: "Dar pe Nazarineanul Îl cinstești, răule bă-trîn? Bine, am să merg la Nazaret și acolo tare te voi munci pe tine, ca ori de Nazarineanul să te lepezi, ori rău să te lipsești de viața aceasta. Ba chiar și cei ce sînt nazarineni, văzînd muncile tale, o să se înfricoșeze".

Deci, l-a trimis pe Zosima ferecat la Nazaret, înaintea sa. După o vreme și el a sosit la Nazaret, și, alegînd vreme de jude-cată, a adus de față pe Zosima și i-a zis: "Spune-ți vrăjile tale, cum ai fermecat fiarele?" Iar el s-a mărturisit pe sine că este creștin. Și a poruncit înrăutățitul să-l spînzure pe el cu capul în jos, să-i lege o piatră mare de grumajii lui și cu unghii de fier să-l strujească pe el. După aceasta iar l-a întrebat pe el să-și spună farmecele. Iar Zosima a zis: "Hristos Dumnezeul meu, Acela a trimis fiarele spre mîngîierea mea în pustie". Apoi i-a zis judecătorul: "Dacă fiarele ascultă pe Dumnezeul tău, poruncește să vină aici o fiară, și toți împreună cu tine vom crede". Iar Zosima, întinzîndu-și cinstitele sale mîini în sus și rugîndu-se, a zis: "Doamne Iisuse Hristoase, Fi-ul lui Dumnezeu, ascultă-mă pe mine, robul Tău; fă să vină aici un leu înfricoșat, ca să-mi slujească mie". Deodată a sosit un leu înfri-coșat în cetate, și toți, văzîndu-l, au fugit; și venind leul, sprijinea pe dedesubt piatra care era legată de grumajii lui Zosima. Strigînd tiranul din cetate, a zis: "Zosima, îmblînzește fiara, ca să te dezle-găm". Iar Zosima a binecuvîntat ca să fie blîndă fiara. Deci, boierul a poruncit să dezlege pe sfîntul din legături - și voia să-l trimită pe el la împărat. Zosima, însă, rugîndu-se lui Dumnezeu, și-a dat du-hul iar leul s-a dus în pustie. Apoi creștinii au îngrijit trupul sfîntu-lui, și l-au îngropat pe el cu cinste, slăvind pe Tatăl și pe Fiul, și pe Duhul Sfînt, cel slăvit în veci. Amin.

Prologul în această zi pune pe sfîntul Anurie, episcopul, dar acela este sfîntitul mucenic Ianuarie, iar pomenirea lui se face în aprilie, ziua a 21-a. În această zi Prologul pune și pe sfinții mucenici Timotei, Agapie și Tecla, dar și pomenirea acestora se face la 29 August.

Viața și pătimirea Sfântului Marelui Mucenic Eustatie Plachida, a soției și fiilor lui († 118) (20 septembrie)

În zilele împărăției lui Traian (98-117), petrecea în Roma oa-recare dregător, anume Plachida, de neam bun, slăvit, mai bogat decît alții și atîta de viteaz în războaie încît chiar și numai numele lui era înfricoșat

vrăjmașilor. Acesta a fost ales povățuitor al oștirilor romanilor, atunci când împăratul Romei, Tit (79-81), a mers cu oaste în pământul Iudeei, și a arătat multă bărbăție în războaie.

Deși era închinător de idoli cu credința, arăta în viața sa lucruri creștinești, hrănindu-i pe cei flămânzi, îmbrăcându-i pe cei goi, ajutându-le celor căzuți în primejdii, și liberându-i pe mulți din legături și din temnițe. Și mai mult se bucura de aceasta, când făcând bine cuiva, îi da mână de ajutor fiind în primejdie, decât atunci când biruia cu mâna pe vrăjmași. Era ca un alt Corneliu, despre care pomenesc Faptele Apostolilor, în toate lucrurile bune desăvârșit, afară numai că nu avea sfânta credință, cea în Domnul nostru Iisus Hristos, fără de care toate lucrurile cele bune sînt moarte. Și avea soție tot așa cu fapte bune, ca și dînsul, cu care a născut doi fii. Plachida și femeia sa erau foarte buni și milostivi spre toți. Îi lipsea aceasta numai, să cunoască pe unul, adevăratul Dumnezeu, pe care neștiindu-l, prin lucruri bune Îl cinstea.

Deci, iubitorul de oameni, Dumnezeu, Cel ce vrea ca toți să se mîntuiască și nu trece cu vederea pe cei ce fac cele bune, n-a trecut cu vederea nici pe acest bărbat virtuos și nu l-a lăsat pe el ca să piară în întunericul înșelăciunii idolești, ci acela (Care în toate neamurile, cel ce se teme de Dumnezeu și face dreptate, este primit) l-a făcut pe el primit, și a vrut ca să-i arate lui calea mîntuirii cu un chip ca acesta: Plachida, fiind într-o zi, după obiceiul său, la vînătoare de fiare cu slugile sale, a găsit o cireadă de cerbi, și, rînduindu-și călăreții, au început a urmări pe cerbi.

Și văzînd un cerb mai mare din toată mulțimea, alerga după el. După ce s-a oșebit cerbul din grămadă, s-a despărțit și Plachida de ostașii săi, cu puțini tovarăși alergînd după el; iar slugile cele ce îi urmau lui, obosind, au rămas departe. Plachida singur, avînd calul mai iute, a alergat mai departe după cerb în pustie. Alergîndu-l pe el mult și fugind departe, cerbul s-a suit pe o piatră înaltă, și sta pe dînsa; și sosind aproape Plachida singur, cugeta în sine cum ar putea să vîneze cerbul, și privea la el. Iar înduratul Dumnezeu, Cel ce rînduiește în toate chipurile mîntuirea oamenilor, și cu judecățile care știe povățuiește la calea cea adevărată, Acela a vînat pe vînă-torul, nu ca pe Corneliu prin Petru, ci ca pe Pavel prin arătarea sa. Căci, sînd Plachida mult și privind la cerb, i s-a arătat lui Hristos, Domnul, astfel: Era o cruce foarte luminoasă între coarnele cerbului, spre care Plachida privind, a văzut asemănarea trupului celui răstignit pe cruce pentru noi, Iisus Hristos. Deci, minunîndu-se de acea înfricoșată vedenie, a auzit de acolo un glas zicînd către dînsul: "De ce mă prigonești, Plachido?!" Și îndată, odată cu acest dumnezeiesc glas, a căzut frică peste el, și căzînd de pe cal la pămînt, zăcea ca un mort. Apoi, abia venindu-și în sine, a zis: "Cine ești tu, Doamne, cel ce grăiești cu mine?" Iar Domnul i-a zis lui: "Eu sînt Iisus Hristos, care Dumnezeu fiind, pentru mîntuirea ome-nească îmbrăcîndu-mă în trup, de voie am pățimit, și cruce am răb-dat; iar tu, neștiindu-Mă, Mă cinstești, pentru că lucrurile tale cele bune, și milosteniile cele multe s-au suit înaintea Mea, și Mi-am adus aminte să te mîntuiesc pe tine. De aceea, M-am arătat ție prin această viețuitoare, ca să te vînez întru cunoștința Mea, și să te unesc cu credincioșii robii Mei, pentru că nu vreau ca omul cel ce face lucruri drepte, să piară încurcîndu-se în cursele vrăjmașului".

Și sculîndu-se Plachida de la pămînt, n-a văzut pe nimeni, și a zis: "Acum, Doamne, cred că Tu ești Dumnezeu cerului și al pămîntului, și Făcătorul a toate făpturile. Deci, Ție unuia mă în-chin, iar pe alt Dumnezeu, afară de Tine, de acum nu voi să știu, ci Ție Doamne mă rog! Povățuiește-mă pe mine, ce să fac!" Și s-a făcut un glas către dînsul, zicîndu-i: "Să mergi la un preot creștin și să te botezi de către dînsul, și acela te va învăța pe tine calea mîntuirii". Acestea auzindu-le Plachida, s-a umplut de bucurie și de umilință, și căzînd la pămînt, s-a închinat cu lacrimi Domnului Celui ce i s-a arătat lui, și se căia că pînă atunci n-a știut dreptatea, și n-a cunoscut pe Dumnezeu Cel adevărat. Dar se bucura cu duhul că s-a învrednicit de un dar ca acela, care l-a adus pe el la cu-noștință, și la calea cea dreaptă l-a povățuit. Apoi, încălecînd pe cal, s-a întors la ai săi veselindu-se cu duhul, și nespuînd nimănui ceea ce se întîmplase.

Iar după ce s-a întors de la vînat la casa sa, a chemat la un loc oșebit pe soția sa, și i-a spus ei toate cele ce văzuse. Iar ea a zis: "Eu, în noaptea cea trecută, am auzit pe oarecare zicînd către mine: "Tu și bărbatul tău și fiii tăi, mîine veți veni la mine, și mă veți cunoaște pe Mine, Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu,

Cel ce dau mîntuire celor ce mă iubesc pe Mine". Deci, să nu zăbovim, ci degrab să facem ceea ce ni s-a poruncit nouă". Și după ce a înnoptat, a poruncit Plachida să caute unde trăiește preotul creștin, și înștiințîndu-se de casa lui unde locuiește și-a luat femeia și copiii și pe oarecare din slujitorii săi cei credincioși, și au mers la casa unui preot, anume Ioan, căruia i-a spus toate cu deamăruntul, cum li s-a arătat lor Dumnezeu, și au cerut sfîntul botez de la dînsul. Iar el, auzind acestea, a proslăvit pe Dumnezeu cel ce adună din nea-muri, popor bineplăcut Lui și învățîndu-i pe ei sfînta credință, le-a spus toate poruncile lui Dumnezeu; apoi, din belșug învățîndu-i, și făcînd rugăciune, i-a botezat pe ei în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh. Și s-a dat lui Plachida din sfîntul botez, numele Eustatie, și soției lui, Teopista, iar fiilor lor: Agapie și Teopist. Și împărtășindu-i preotul cu Sfintele Taine cele Dumnezeiești, le-a dat binecuvîntare cu pace, zicîndu-le: "Dumnezeu să fie cu voi, Cel ce v-a luminat pe voi cu lumina cunoștinței Sale, și v-a chemat la moș-tenirea vieții veșnice, întru care de vederea Lui pururea vă veți sătura. Să vă aduceți aminte și de mine duhovnicul, părintele vos-tru".

Și se duseră la casa lor, născuți din scaldătoarea botezului, și plini de negrăită bucurie, pentru că a luminat darul lui Dumnezeu sufletele și le-a îndulcit inimile, încît li se părea că sînt în cer, nu pe pămînt.

A doua zi, Eustatie încălecînd pe cal și luînd cîteva slugi, s-au dus la locul de vînat, acolo unde a văzut pe Domnul, ca să-i dea mulțumită pentru nespusele Lui daruri. Și sosind la locul acela, a trimis pe slugile sale, zicîndu-le: "Să căutați vînat". Iar el, descă-lecînd de pe cal, a căzut cu fața la pămînt rugîndu-se cu lacrimi, și mulțumind lui Dumnezeu pentru o milă negrăită ca aceea a lui, că bine a voit a-l lumina pe el împreună cu toată casa sa, cu lumina credinței. Deci, de aci înainte, se încredința în mîinile Domnului său, punîndu-și nădejdea în voia Lui cea bună și desăvîrșită, ca după a Sa bunătate, pe toate cele pentru dînsul să le rînduiască spre folos, precum știe și vrea. Și i s-a făcut acolo descoperire de ispitele și de necazurile cele ce erau să vină asupra lui. Pentru că a auzit pe Domnul grăind către dînsul: "Eustatie, se cade ție să-ți arăți faptele credinței tale, neîndoirea nădejzii și osîrdia dragostei tale cea către mine; dar acestea se cunosc nu în vremelnicele bogății și în norocirea cea deșartă, ci în sărăcie și în ispite. Pentru acestea ai să ajungi în multe necazuri, și o să fii ispitit în primejdii ca un alt Iov, ca lămurit fiind ca aurul în ulceaș, vrednic Mie să te afli, și să primești cununa din mîinile Mele". Iar Eustatie a zis: "Doamne, iată înaintea Ta sînt, fă cu mine ceea ce voiești, sînt gata ca să primesc cu mulțumire orice din mîinile Tale. Că Tu bun și milostiv ești; pedepsești cu milă ca un Tată, și oare să nu primesc părinteasca învățătură din îndurate mîinile Tale? Cu adevărat sînt gata a suferi ca un rob și a răbda toate cele puse asupra mea, numai ajutorul Tău cel atotputernic să fie cu mine". Și iar a auzit acel glas: "Dar, acum vrei ca să primești necazul, sau în zilele cele mai de pe urmă în ale vieții tale?" Iar Eustatie a zis: "Doamne, de nu se poate ca să treacă ispitele, apoi dă-mi-le acum ca să rabd acele primejdii, numai trimite-mi ajutorul Tău, ca să nu mă biruiască răutatea, și să nu mă smulgă pe mine de la dragostea Ta!" Iar Domnul i-a zis: "Îndrăznește Eustatie, căci darul meu va fi cu tine, păzindu-te! Apoi cînd în adîncul smereniei vei veni, Eu te voi înălța pe tine și te voi proslăvi, nu numai la cer înaintea îngerilor Mei, dar și înaintea oamenilor te voi cinsti, pentru că, după acele multe necazuri, iar te voi mîngîia pe tine, și în dregătoria ta cea dintîi te voi rîndui. Iar tu nu de cîntea cea vremelnică să te ve-selești, ci de aceea că numele tău este scris în cărțile celor vii". Așa, sfîntul Eustatie vorbind împreună cu nevăzutul Dumnezeu, și din descoperirile lui scoțînd, s-a umplut de multă duhovnicească bucurie și de dumnezeiesc dar la acel loc și s-a întors la casa sa, aprinzîndu-se de dumnezeiasca dragoste.

Nu a tănuit aceasta nici de cîntita sa soție, ci pe toate i le-a spus ei, pe care din dumnezeiasca descoperire le știa, că adică vor veni asupra lor multe ispite și necazuri, pe care se cuvine să le rabde cu bărbăție pentru Domnul. Iar pe toate acestea, de le vor răbda, bine le va întoarce lor Domnul întru veșnică veselie și bucurie. Apoi, auzind de aceasta cea cu bună înțelegere femeie, a zis: "Voia Domnului să fie cu noi, fără numai ca dinadinsul să rugăm bunătatea Lui, ca să ne dea nouă răbdare". Și viețuiau în toată dreapta-credință și cînte, nevoindu-se în post și în rugăciuni, făcînd milostenii la săraci mai multe decît în trecut și petrecînd în toate faptele bune cu osîrdie, mai mult decît în cea dintîi viață bună a lor.

Iar nu după multe zile, Dumnezeu binevoind, au intrat boala și moartea în casa lui, în oameni și în dobitoace, și se îmbolnăviră toți cei ce petreceau în curtea lui. Și după puțină vreme au murit aproape toate slugile lui, dobitoacele și toate animalele de casă. Încă au furat și tâlharii averile lor noaptea, intrând în cămări, care atunci nu mai erau păzite. Și chiar dacă vreuna din slugi mai era încă în viață, fiind cuprinsă de boală, zăcea în pat. Și în puțină vreme, slăvitul acela și bogatul dregător a sărăcit. Dar nu s-a mîhnit de aceasta, nici s-a necăjit. În toate acestea ce i s-a întîmplat Eustatie n-a căzut în greșală, ci mulțumind lui Dumnezeu, ca un alt Iov grăia: "Domnul a dat, Domnul a luat. Precum Domnul a voit, așa a făcut. Fie numele Domnului binecuvîntat (în veac)" (Iov 1,21). Și încuraja pe soția sa, ca să nu se necăjească de cele ce se întîmplau. Iar ea îl încuraja pe el, și amîndoi răbdau cu mulțumire, incredințîndu-se voii Domnului lor, și se mîngîiau cu nădejdea milei lui Dumnezeu. Deci, văzîndu-se pe sine Eustatie sărăcit, a gîndit să se tăinuiască de toți cunoscuții și să petreacă într-o depărtată țară în-tre poporul cel de rînd, ascunzîndu-și neamul cel bun al său și dre-gătoria cea mare, în sărăcie și în smerenie, ca așa, fără vreo piedică sau gîlceavă, să slujească Celui ce a sărăcit și s-a smerit pentru mîntuirea noastră, lui Hristos Domnul.

Și sfătuindu-se despre aceasta cu soția sa, au hotărît ca vremea ieșirii lor din cetate să fie noaptea. Și așa au făcut. Tăi-nuindu-se de casnicii lor, care rămăseseră foarte puțini și aceia bolnavi, și-au luat pe cei doi fii ai lor, și schimbîndu-și hainele cele de mult preț, s-au îmbrăcat în altele rupte; și luînd puține din averi, pe cîte au putut să ia, au ieșit noaptea din casa lor, lăsîndu-le pe toate pentru Dumnezeu, slava și cinstea și bogăția, de care deși se lipsise Eustatie, putea cu înlesnire iar să le cîștige, fiind de neam mare, cu înaltă dregătorie cetățenească, iubit împăratului, și cinstit de toți.

Pe toate acestea le-a socotit a fi gunoaie, numai ca să do-bîndească pe Dumnezeu ajutor sieși. Și umbla prin locuri neștiute, ascunzîndu-se de cunoașterea omenească; se depărta fugind, și se așeza în mijlocul oamenilor celor cu totul de jos și care nu-l cunoșteau. Așa ieșind din prea luminate palatele lui, se înstrăina, următor fiind lui Hristos, neavînd unde să-și plece capul.

Și s-a făcut degrab știre împăratului și tuturor celor mari, că iubitul lor dregător, Plachida, s-a ascuns nu se știe unde. Și se mirau toți de ce i s-o fi întîmplat! Oare nu cumva l-a omorît pe el cineva din vrăjmașii cei de casă? Sau a pierit singur prin vreo întîmplare? Și nu se pricepea nimeni să spună ceva în legătură cu dînsul. Se îngrijeau toți și se făceau cercetări, dar n-a putut nimeni să știe tainele lui Dumnezeu care se făceau cu Eustatie. Pentru că cine a cunoscut gîndul Domnului? Sau cine i s-a făcut lui sfetnic? Iar trăind Eustatie în oarecare loc neștiut, i-a zis femeia lui: "Pînă cînd să trăim aici? Să mergem mai bine în țări depărtate, ca nu cumva să ne cunoască pe noi cineva, și să ne facem de ocară cunoscuților noștri". Și sculîndu-se cu copiii, s-au dus pe calea care merge spre părțile Egiptului; și mergînd cîteva zile, au sosit la mare. Aflînd în liman o corabie care vrea să meargă la Egipt, au intrat într-însa și începură a merge. Iar stăpînul corăbiei era barbar foarte. Acela văzînd pe femeia lui Eustatie frumoasă, s-a robit spre dînsa, și gîndea vicleșug în inima sa, vrînd să o ia de la acel om sărac. Apoi, sosind în portul la care se cădea să iasă Eustatie din corabie și să meargă în calea sa, stăpînul corăbiei a luat în loc de chirie, pe femeia lui Eustatie. Eustatie se împotriva lui și nu vrea să i-o dea, dar n-a putut mai mult nimic să facă. Căci nebunul ace-la și fără de omenie barbar, scoțînd sabia, vrea să-l ucidă pe el, și să-l arunce în mare. Și nu era nimeni ca să ajute lui Eustatie, și a început cu plîngere a cădea la picioarele omului aceluia, rugîndu-l ca să nu-l despartă de iubita sa soție. Dar nici așa n-a reușit ceva, că îi hotărîse răspuns desăvîrșit, zicîndu-i: "Sau te du tăcînd, de vrei să fii viu, sau vei muri îndată aici de sabia aceasta, și marea aceasta va fi ție mormînt". Atunci Eustatie cu cei doi fii au ieșit din corabie, tînguindu-se. Iar cîrmaciul acela, depărtînd corabia de la mal, a ridicat pînzele și a început a merge corabia înainte. Ce despăr-țire groaznică era plăcutului lui Dumnezeu de la soția sa cea cu-rată și cinstită! Unul pe altul se petreceau, plîngînd cu ochii și tînguindu-se cu inimile. Se tînguia Eustatie cu fiii, stînd pe mal; se tînguia și femeia lui în corabie, răpindu-se de la bărbat și ducîndu-se în neștiută țară. Și cine va spune jalea, plîngerea și tînguirea lor? Deci, a stătut Eustatie pe mal, privind după corabie, pînă cînd a putut a o vedea cu ochii, apoi a purces pe cale plîngînd și ducînd cu sine pe copilașii săi cei mititei; și bărbatul plîngea după femeia sa, iar fiii plîngeau după mama lor.

Numai cu aceea se mîngîia pe sine acel fericit suflet, că unele ca acestea le primea din mîna Domnului, fără de a cărui voie nimic nu putea să se facă asupra lor, și că spre aceasta este chemat în sfînta credință, ca prin răbdare să ajungă la cereasca moștenire.

Dar încă nu se sfîrșise necazul acela cu răpirea femeii, că mai mari decît cel dintîi, se arătau altele; încă nu uitase pe cel dintîi, și iată lipsirea de fii nu era departe. Pentru că s-a întîmplat de a întîlnit în calea lui un rîu revărsat peste margini și foarte repede, la a cărui margine nici luntre nici pod nu se afla, ci așa prin apă, gol, trebuia să-l treacă pe el călătorul, și din pricina cursului celui repede al apei, nu era cu puțință ca pe amîndoi fiii deodată să-i treacă de cealaltă parte a rîului acelaia.

Deci, lăsînd un copil pe mal, iar pe celălalt luîndu-l pe spate, l-a dus peste rîu; și trecîndu-l pe el, l-a pus pe celălalt mal, și pe cînd se întorcea să ia pe celălalt copil, ca și pe acela așijderea să-l treacă, fiind el în mijlocul rîului, a țipat copilul, și, ridicîndu-și ochii Eustatie, a văzut un leu venind spre copil, care, apucîndu-l pe copil, a fugit cu el în pustie. Și Eustatie sta privind și cu jale strigînd, pînă ce n-a putut să mai vadă pe fiară fugind cu copilul cel răpît. Apoi s-a întors înapoi, avînd nădejde în celălalt copil. Dar încă nu plînsese de-ajuns pe un copil, și iată că a sosit vremea să plîngă du-pă celălalt. Căci, cînd se întorcea el spre celălalt, iată un lup a alergat ca o năluca, l-a apucat și pe acela, și l-a dus în pădure. Acolo aflîndu-se, cuprins de necazuri din toate părțile, stînd în mijlocul rîului, omul se îneca în marea lacrimilor sale. Cine va spune dure-rile inimii lui, tînguirea și plîngerea cea multă? A fost lipsit mai întîi de soția sa cea curată, de o credință sfîntă, care îl mîngîia în mîhnirile lui. Apoi a fost lipsit de fii, spre care privind avea răco-rire în necazurile lui. Este adevărată minune că omul acesta a rămas viu. Cum n-a căzut în mijlocul apei, slăbind de mîhnire? Dreapta cea tare a Celui Prea-înalț îl întărea pe el în răbdare; pen-tru că cel ce a trimis asupra lui o ispitire ca aceea, acela i-a dat și răbdare.

Ieșind din rîu, a plîns la locul acela destul, și s-a dus pe cale tînguindu-se. Cu un gînd numai se îmbuna, cu mîngîietorul Dumne-zeu, în care a crezut, și pentru care pe toate acestea le suferea. În-să n-a cîrtit asupra lui Dumnezeu, și n-a zis: "Oare la aceasta m-ai chemat pe mine, Doamne, într-a Ta cunoștință, ca și de fe-meie și de fii să mă lipsești? Oare acesta este folosul credinței, ca mai nevoieaș decît toți oamenii să fiu? Oare așa iubești pe credincioșii Tăi, încît să piară risipiți unul de altul?" Nimic din toate acestea n-a zis dreptul și răbdătorul bărbat, ci plecîndu-și grumajii cu smerenie, se închină lui Dumnezeu, mulțumindu-I de o cercetare a Lui ca aceea, că pe robii săi nu în norocire luminează, nici în mîngîiere seacă, ci în necazuri și în primejdii voia să-i aibă, ca în veacul ce va să fie să-i mîngîie pe dînșii cu cea veșnică bucurie și veselie. Iar Dumnezeu, Cel ce pe toate spre folos le face, și îngăduie primejdii asupra dreptului, nu pedepsindu-l, ci ispitindu-i credința și bărbăția lui, și nu în mîhnire, ci în răbdarea lui cea bună binevoind, și mulțumirile lui ascultîndu-i, precum a păzit pe Iona în pîntecele chitului nevătămat, așa și pe amîndoi fiii lui cei de fiare răpiți, în gurile fiarelor i-a păzit întregi și sănătoși.

Căci leul, înotînd pe rîu cu copilul, cu nimic nu l-a vătămat pe acesta. Iar cînd îl ducea pe el în pustie, l-au văzut niște păstori și începură a alerga după dînsul chiuind. El, lepădînd copilul sănătos, a fugit.

Așijderea și lupul, ducînd pe copil viu, l-au văzut niște plugari, și strigînd, au alergat după dînsul; iar acesta le-a lăsat copilul întreg. Păstorii și plugarii fiind dintr-un sat, au luat copiii și i-au crescut la ei.

Eustatie, neștiind de aceasta, mergea pe cale, și uneori mulțumea lui Dumnezeu în răbdare, alteori, biruindu-se de fire, plîngea zicînd: "Vai mie, cel ce oarecînd eram bogat, iar acum sînt sărac și gol. Vai de mine, cel odinioară casnic, iar acum străin. Eram oarecînd ca un pom frumos înfrunzit și bine rodit, iar acum sînt ca o ramură uscată. Eram înconjurat în casă de prieteni, pe ulițe de slugi, în războaie de ostași, iar acum am rămas singur în loc pustiu. Nu mă lăsa Tu, Doamne, nu mă trece cu vederea Atoate văzătorule, nu mă uita întru tot Bunule! Doamne, nu mă părăsi pe mine pînă în sfîrșit! Mi-am adus aminte, Doamne, de cuvintele Tale cele ce mi-ai zis la locul unde Te-ai arătat mie: "Ai să iei ispite ca Iov". Acestea mai mult decît la Iov s-au făcut cu mine. Pentru că el, de s-a și lipsit de averea sa și de cinste, dar ședea în gunoiul său, iar eu în țară străină nu știu unde mă voi întoarce. El avea prieteni,

mîngîindu-l pe dînsul; iar mîngîierea mea, fiii mei cei iubiți, fiarele cele sălbatice apucîndu-i, i-au mîncat în pustia aceea. El, deși era lipsit de fiii săi, de la soție putea să aibă oarecare mîngîiere și alinare; buna mea împreună-viețuitoare în mîinile nelegiuitului bărbat a căzut, iar eu ca o trestie în pustie mă clatin de viforul amarelor mele necazuri.

Doamne, nu te mînia asupra mea, cel ce din amărăciunea inimii grăiesc; grăiesc ca un om, căci în Tine purtătorul meu de grijă și îndreptătorul căilor mele mă întăresc, și spre Tine nădăjduiesc, și cu a ta dragoste ca cu o rouă răcoroasă și de vînt adietoare, răco-resc focul mîhnirei mele. Cu a Ta dorire, precum cu o dulceață, îndulcesc amărăciunea primejdiilor mele. Așa grăind el cu suspinuri și cu lacrimi, a ajuns la oarecare sat ce se numea Vadisis, și intrînd într-însul, a început a sluji, supunîndu-se la locuitorii cei de acolo, ca să se hrănească din osteneală. Și lucra la lucrul pe care nu-l știa mai înainte, ostenindu-se întru aceea în care nu era obișnuit. După aceasta, a rugat pe oamenii satului acela ca să-l facă păzitor la țarina lor, și pentru aceea să-i dea o plată foarte mică. Și așa a petrecut în satul acela cincisprezece ani, în mare sărăcie și sme-renie și întru osteneli multe, pentru că mîncă pîine. Iar faptele lui bune și nevoițele cine le va spune? Poate tot omul să socotească că într-o sărăcie ca ceea și străinătate, întru nimic nu se îndeletnicea așa de mult ca în rugăciuni, în posturi, în lacrimi, în prive-gheri și în suspinurile inimii, înălțîndu-și spre Dumnezeu ochii, mîinile și inima, și de la îndurările Lui așteptînd milă. Iar fiii lui, nu departe, într-un alt sat creșteau. El nu-i știa, și nici ei nu știau unul de altul, deși viețuiau în același sat.

Iar femeia, ca o altă Sara oarecînd, era păzită de către Dumnezeu de necurăția bărbatului acela, care în același ceas cînd a luat-o pe ea de la adevăratul ei bărbat, a fost lovit de oarecare durere, și ajungînd la locul lui, a murit și a lăsat curată pe cea robi-tă de el, neatingîndu-se de dînsa.

Așa a păzit Dumnezeu pe credincioasa roaba sa, că în mijlocul curselor fiind, a rămas nevătămată, și "ca o apăsare s-a izbăvit din cursa vîntătorilor, cursa s-a sfârșit, iar ea s-a izbăvit cu ajuto-rul Celui prea înalt". Apoi, după moartea bărbatului acela, cea cinstită femeie a rămas liberă, și viețuia în pacea sa fără de ispită, avînd hrană din osteneala mîinilor sale.

În acea vreme, au făcut război cei de altă seminție asupra romanilor și i-au bătut mult, luînd unele cetăți și robind țări. Atunci Traian împăratul a fost în mare mîhnire și, aducîndu-și el aminte de viteazul său dregător Plachida, zicea: "De ar fi fost Plachida al nostru, nu și-ar fi rîs de noi vrăjmașii noștri, că era înfricoșat vrăj-mașilor, și de numele lui se temeau potrivit, că era viteaz și no-rocos în războaie". Și se mira împăratul cu toți dregătorii săi de acest minunat lucru, că nu se știa unde s-a ascuns Plachida cu femeia și cu copiii. Sfătuindu-se să trimită spre căutarea lui prin toată împărăția sa, a zis către cei ce stăteau de față: "Dacă cineva îmi va afla pe Plachida al meu, îl voi cinsti pe dînsul cu mare cinste, și îi voi da lui daruri multe". Și iată doi buni ostași, Antioh și Acachie, care au fost oarecînd credincioși prieteni lui Plachida și viețuiau în curtea lui, ziseră: "Stăpînitorule împărate, nouă să ne poruncești să căutăm pe omul acela care este de foarte bună trebuință la toată împărăția romanilor. Căci chiar pînă la marginea pămîntului de l-am căuta pe el, la aceasta ne vom sîrgui în tot chipul". Și bucurîndu-se împăratul de o sîrguință ca aceea a lor, i-au trimis pe dînșii îndată. Iar ei, ieșind, au străbătut toate provinciile împărăției, prin cetăți și prin sate căuțînd pe iubitul lor conducător, și pe oricine întîlneau, îl întrebau: "Nu cumva au văzut undeva pe un om ca acela?" Apoi, se apropiară de satul acela în care Eustatie își trăia viața. Iar Eustatie atunci păzea țarina în cîmp și văzînd pe ostașii cei ce veneau în sat, privea la dînșii. Și i-a cunoscut pe ei de departe, căci erau ostași ai lui, și s-a bucurat, încît de bucurie plîngea, și în taina inimii sale către Dumnezeu striga din adîncul suspinării și sta lîngă cale, pe unde ostașii aveau voie să treacă. Iar ei ajungînd la Eustatie, și urîndu-i de sănătate după obicei, l-au întreat: "Ce sat este acesta și cine îl stăpînește pe el?" Apoi începură a-l întreba: "Nu cumva este aici vreun om străin, al cărui stat este așa și fața în acest chip, și se numește Plachida?" Iar Eustatie le-a zis: "Pentru ce pricină îl căutați pe el?" Iar ei au zis: "Prieten ne este nouă, și de multă vreme nu l-am văzut pe el, și nu știm unde se află cu femeia și cu cei doi fii și de ne-ar spune nouă cineva de dînsul, mult aur i-am da omului acela". Iar Eustatie le-a zis: "Nu-l știu pe el, nici n-am auzit cîndva de Plachida; poate stăpîinii mei. Rogu-vă pe voi să veniți în sat, și să vă odihniți în căsuța mea, că vă văd pe voi și caii voștri osteniți de drum, deci să vă odihniți la mine, și

va fi vouă cu putință ca și pentru cel căutat să întrebați pe cineva din cei ce îl știu. Iar ei, ascultându-l pe el, au mers împreună în sat, însă nu-l cunoșteau pe el; iar el i-a cunoscut bine pe dînșii și lacrimi din ochii lui voiau să iasă, însă le oprea, ca să nu fie cunoscut. Și era în satul acela un om bun, la care își avea Eustatie adăpostirea. La acel om a dus pe ostașii aceia, rugîndu-l să-i odihnească pe dînșii și să pună înaintea lor cîte ceva de ospăț. Iar el zicea: "Îți voi plăti ție cu slujba mea toate cele ce vei cheltui la ospățul lor, pentru că îmi sînt mie cunoscuți". Iar omul acela, din obiceiul cel bun al său și din rugămintea lui Eustatie, care avea să-i răsplătească lui cu slujba, îi ospătă pe străinii aceia din belșug. Iar Eustatie le slujea lor, aducînd și punînd bucate înaintea lor și-și aducea aminte de viața lui cea dintîi, cînd așa îi slujeau lui aceia cărora el le slujește acum. Și se biruia de fire spre lacrimi, însă se ascundea ca să nu fie cunoscut și ieșind afară din casă, plîngînd puțin și ștergîndu-și lacrimile, iar intra, slujindu-le ca robul și fiind săteanul cel mai de jos. Iar ostașii aceia, căutînd adeseori la fața lui, începură cîte puțin a-l cunoaște și a grăi încet în sine: "Omul acesta asemenea este cu Plachida, sau cu adevărat sigur el este", și ziseră: "Ne aducem a-minte de o rană adîncă de la grumajii lui Plachida, pe care a luat-o la război, drept aceea, de este la dînsul rana aceea, cu adevărat el este Plachida". Văzîndu-i rana aceea, au sărit îndată de la masă și au căzut la picioarele lui, și sculîndu-se i-au cuprins grumajii și au plîns mult de bucurie, zicîndu-i: "Tu ești Plachida, pe care noi te căutăm! Tu ești iubitul împăratului, pentru care împăratul atîta vre-me se mîhnește. Tu ești renumitul general al armatei romanilor, comandantul, pentru care toți ostașii se tînguiesc".

Atunci Eustatie cunoscînd că a venit vremea aceea, în care i-a făgăduit lui Domnul să-l rînduiască, în dregătoria și în cinstea lui cea dintîi, le-a zis: "Eu sînt, fraților, cel pe care voi îl căutați. Eu sînt Plachida, cu care voi v-ați luptat multă vreme împreună. Eu sînt cel slăvit oarecînd în Roma, celor de alt neam înfricoșat, vouă bun prieten, iar acum sărac, și netrebnic și neștiut". Și s-a făcut între dînșii bucurie mare, și din bucurie lacrimi.

Apoi, l-au îmbrăcat pe el în haine de mult preț, ca pe un mare dregător, și i-au dat lui scrisorile împărătești și cu insistență îl rugau să meargă fără zăbavă la împărat, zicînd: "Iată și-a ridicat cornul său vrăjmașul, și nu este altul așa de viteaz ca tine, ca să biruiască și să alunge pe potrivnici". Iar stăpînul casei aceleia și toți casnicii lui, auzind acestea se mirau, și se uimeau și a străbătut vestea în tot satul zicînd: "Mare om s-a aflat în satul nostru". Și alergau toți ca la o mare minune, și se mirau văzînd pe Eustatie îmbrăcat ca un comandant de oști și cinstit de ostași. Iar Antioh și Acachie spuneau la oameni faptele și vitejia bărbatului, bogăția și bunul lui neam.

Iar ei auzind că Eustatie este un om de atîta preț, mare comandant al romanilor, se mirau zicînd: "O, cum bărbatul acesta mare și străin a fost la noi!" Și cădeau la dînsul și i se închinau zicîndu-i: "Pentru ce nu ne-ai spus nouă, stăpîne, neamul cel mare și dre-gătoria ta?" Și cădea la dînsul și stăpînul lui la care trăise Eustatie, rugîndu-l să nu se mînie pe dînsul, pentru că nu îl cinstea pe el. Și toți oamenii se rușinau de aceasta, că pe un om ca acesta l-au socotit dînșii ca pe un rob.

Apoi, l-au încălecat pe el ostașii pe cal, și au plecat întor-cîndu-se la Roma, iar toți oamenii satului aceleia i-au petrecut pe ei pînă departe cu cinste multă. Mergînd pe cale și vorbind, îl întrebau de femeia lui și de fii, iar el le-a spus pe rînd toate cele ce i se întîmplaseră și ostașii plîngeau, auzind de reaua întîmplare a lui. Așijderea și ei îi spuneau cum împăratul a fost în mare supă-rare pentru dînsul. Încă nu numai împăratul, ziceau ei, ci și tot sfa-tul ostășesc și ostașii se întristau pentru schimbarea lui. Și vorbind așa, nu după multe zile, au ajuns la Roma, și au spus ostașii aceia împăratului că au aflat pe Plachida, precum și modul cum l-au aflat pe el. Iar împăratul l-a primit pe el cu cinste, cu toți cei mari ai săi, și bucurîndu-se l-au sărutat pe el, și îl întrebau cum a ieșit din casa sa, și ce i s-a întîmplat lui. Iar el a spus toate cele ce i s-au întîmplat, și de femeie, și de copii, și toți ascultînd se înduioșau.

Atunci împăratul a pus pe Eustatie în cea dintîi rînduială a lui, și i-a dat lui multe averi, mai mari decît cele dintîi, și l-a îmbo-gățit pe el foarte, și toată Roma s-a bucurat de venirea lui Eustatie. Apoi, l-a rugat pe el împăratul ca să meargă la război împotriva barbarilor și cu cea dintîi vitejie să apere patria de

năvălirea lor, și să izbândească robia unor cetăți. Iar Eustatie, adunînd pe toți ostașii și văzînd că nu sînt de ajuns la un război ca acela, a zis împă-ratului să trimită porunci în toate hotarele sale, și să adune și din cetăți și din sate tineri plăcuți și să-i trimită la Roma, la rînduiala ostășească. Și s-a făcut așa. A trimis împăratul porunci, și s-a adu-nat în Roma mulțime de oameni tineri și tari, de bună trebuință la război. Între alții se aduseră acolo și cei doi fii ai lui, Agapia și Teopist, care se făcuseră mari și erau frumoși; la trup mari și tari la putere. Aceștia, dacă s-au adus în Roma, i-a văzut pe ei comandantul, și i-a iubit foarte. Pentru că singură firea părintescă spre fiii săi se pleca, și cu dragostea cea către dînșii se biruia. Neștiind Eustatie că aceștia sînt fiii firești ai lui, însă îi iubea pe dînșii ca pe niște fii ai săi și totdeauna stăteau înaintea lui, și îi făcea pe ei părtași cu sine la masa sa ca și erau lui plăcuți.

Deci, a mers Eustatie la război și bătîndu-se cu barbarii, cu puterea lui Hristos i-a biruit pe dînșii. Și nu numai cetățile și țările cele robite le-a dezrobotit, dar și pe tot pămîntul vrăjmașilor l-a biruit și l-a robit și pe ostașii lor desăvîrșit i-a nimicit, și în Domnul său a arătat vitejie și biruință, mai mare decît cele dintîi biruinți, pe care le purta mai înainte.

Sfîrșindu-se războiul, și întorcîndu-se cu pace Eustatie la locul său, i s-a întîmplat ca în călătoria sa să poposească într-un sat care era așezat la un loc frumos lîngă un rîu, unde fiind plăcut locul pentru repaus, s-a liniștit Eustatie cu oastea sa trei zile; Dumnezeu a voit ca în felul acesta să-l aducă întru cunoaștere pe credinciosul său rob, cu femeia sa și cu fiii și pe cei risipiți să-i adune la un loc, pentru că femeia lui viețuia în acel sat avînd o grădină și cîștigîndu-și dintr-însa cu multă osteneală hrana cea de toate zilele. Iar după Dumnezeiască rînduială, Agapie și Teopist, neștiind nimic de mama lor, și-au așezat cortul lor lîngă grădina ei, că dintr-un sat fi-ind ei, aveau un cort, o viață și o dragoste potrivindu-se întocmai unul cu celălalt în gîndire și în cugete, ca frații cei dintr-un pîntece. Ei însă nu știau că sînt frați, și neștiind nicidecum strînsa legătură de sînge dintre ei, se aveau ca frații. S-au culcat, deci, împreună lîngă grădina maicii lor să se odihnească. Nu departe era și tabăra marelui comandant al lor.

Într-una din zilele acelea, lucrînd ceva maica lor în grădina sa, în ceasul de amiază-zi, auzi vorba ostașilor celor ce se odihneau aproape în cortul lor. Iar vorba lor era aceasta: întreba unul pe al-tul, care de ce neam este. Și a zis cel mai mare: "Eu foarte puțin îmi aduc aminte că tatăl meu era comandant de oști în Roma și nu știu de ce a ieșit din Roma cu mama, luîndu-mă pe mine și pe un alt frate al meu mai mic, pentru că noi doi eram la dînșii, și am mers pînă la mare, unde am intrat într-o corabie, cu care mergînd peste mare, cînd am sosit la mal, a ieșit tata din corabie, și cu dînsul eu cu fratele meu, iar maica nu știu de ce a rămas în cora-bie. Numai aceasta îmi aduc aminte, că plîngea foarte mult după dînsa tatăl meu și noi asemenea, și mergeam pe cale plîngînd. Iar după ce am ajuns la un rîu, tatăl m-a lăsat pe mine pe mal; iar pe fratele cel mic luîndu-l pe umere l-a dus de cealaltă parte a rîului, și după ce l-a trecut pe el și venea la mine, un leu alergînd m-a răpit pe mine și m-a dus în pustie, iar niște păstori m-au scos pe mine din gura leului și am fost crescut într-acel sat, în care tu știi." Atunci cel mai tînăr sculîndu-se degrab a căzut pe grumajii lui cu bucurie și cu plîngere zicînd: "Cu adevărat tu ești fratele meu, că eu de toate acestea, care le spui tu, îmi aduc aminte; am văzut cu ochii cînd te-a apucat pe tine leul și pe mine în același ceas m-a răpit un lup, dar niște plugari m-au scos din gura lui. Și cunoscîndu-se amîndoi frații între dînșii s-au bucurat foarte, cuprinzîndu-se și sărutîndu-se unul pe altul, și au plîns mult de bucurie. Iar maica lor auzindu-le vorba, se mira, și cu ochii cu suspinuri și cu lacrimi spre cer își ridica. Căci a cunoscut că sînt fiii ei cei adevărați, și inima ei îndată se răcori din cele amare necazuri în care se afla pî-nă atunci. Însă fiind femeie înțeleaptă, n-a cutezat fără de cea mai vrednică credință de dovadă a se arăta lor, că era săracă, și îmbră-cată cu haine sărăcăcioase, iar ei erau ostași aleși și cinstiți. Și au văzut cu cuviință că e bine să meargă la comandantul de oști, pe care să-l roage ca pe lîngă oastea lui să poată a se întoarce la Ro-ma, și acolo mai bine să facă cunoștința fiilor săi, să se înștiințeze de bărbatul său, de este oare viu sau nu.

Deci, mergînd, a stat înaintea comandantului de oști, și i s-a închinat lui zicîndu-i: "Rogu-mă ție, stăpîne, să-mi dai voie ca pe lîngă taberile tale să merg și eu la Roma, pentru că eu sînt romană, și am fost luată în robie de barbari în pămîntul acesta, de acum șasesprezece ani, și acum fiind slobodă, trăiesc în țară străină, îndu-rînd sărăcia cea mare". Iar Eustatie fiind de bun neam, îndată s-a înduioșat la rugăciunea ei,

și i-a dat voie ca fără de temere să se întoarcă la moștenirea sa. Atunci femeia stînd și privind la comandant, l-a cunoscut că este bărbatul ei, și mirîndu-se, sta ca uimită. Iar Eustatie n-a cunoscut pe femeia sa. Însă ea deodată venindu-i peste bucurie, precum oarecînd mîhnirea era peste mîhnire, înlăuntru striga către Dumnezeu cu suspinuri, dar se temea să spună bărbatului său că este femeia lui. Pentru că îl vedea pe el în pompă mare, impunător la față, și mulțime de ostași stînd înaintea lui. Pe cînd, ea, ca una din cele mai nevoiașe femei, era săracă; și s-a dus de la ochii lui atunci, rugîndu-se stăpînului și Dumnezeului său, ca numai el să rînduiască în viitor, cum s-ar putea cunoaște de bărbat și de fiii săi. Apoi, găsind vreme cu prilej, a intrat și a stat înaintea comandantului care privind spre dînsa, i-a zis: "Ce mai poștești încă de la mine bătrîno?" Iar ea închinîndu-se lui pînă la pămînt, i-a zis: "Rogu-mă ție stăpînul meu să nu te mînie pe mine roaba ta că am să întreb de un lucru pe înălțimea ta; să îngădui puțin, ascultînd pe roaba ta". Iar el i-a zis ei: "Bine, spune!" Iar ea a început a grăi: "Au nu ești tu Plachida, cel ce din sfîntul botez te-ai numit Eustatie? Au nu ai văzut tu pe Hristos pe Cruce, între coarnele cerbului? Nu ai ieșit tu pentru Dumnezeu din Roma cu femeia și cu doi fii, Agapie și Teopist? Nu a luat cu sila de la tine barbarul cel din corabie pe femeia ta, care sînt eu cu adevărat? Martor cre-dincios îmi este la cer singur Hristos Domnul, pentru care multe ispite am suferit, că sînt femeia ta, și sînt păzită cu darul lui Hristos de întinăciune. Pentru că barbarul acela, pedepsindu-se de dumnezeiasca mînie, a pierit în același ceas, iar eu am rămas curată, și acum în nevoie după cum mă aflu". Auzind acestea Eustatie, s-a deșteptat ca din somn, și cunoscînd îndată pe femeia sa s-a sculat la dînsa, și îmbrățișîndu-se amîndoi, au plîns mult de bucuria cea mare. Apoi a început Eustatie: "Să lăudăm și să mulțumim lui Hristos Mîntuitorul nostru, care n-a depărtat de la noi mila Sa, ci precum a făgăduit ca după necazuri să ne mîngîie pe noi, așa a și făcut". Și mult bucurîndu-se și plîngînd, au mulțumit lui Dumnezeu. După aceasta, dacă a încetat Eustatie din plîns, l-a întrebat pe el femeia: "Dar unde sînt fiii noștri?" Iar el suspinînd din adîncul inimii a zis: "Fiarele i-au mîncat pe dînșii". Iar femeia a zis: "Să nu te întristezi stăpînul meu, că precum ne-a dat nouă Dumnezeu ca fără de așteptare să aflăm unul pe altul, așa ne va da nouă să aflăm și pe fiii noștri". Iar el a zis: "Au nu ți-am spus că sînt mîncăți de fiare!?" Iar ea a început a-i spune de toate cele ce le auzise ieri lu-crînd în grădina sa de la cei doi ostași ai lui, care vorbeau unul cu altul, și a cunoscut că sînt fiii lor. Iar Eustatie, chemîndu-i îndată pe dînșii, i-a întrebat: "De ce neam sînteți, unde v-ați născut și unde ați crescut?" - "Noi, stăpîne al nostru, am rămas foarte mici orfani de părinții noștri și îi ținem minte puțin, însă ne aducem aminte că tatăl nostru era comandant de oști al romanilor, precum ești măriata, și nu știm din ce împrejurare tatăl nostru a ieșit din Roma noaptea cu mama noastră și cu noi amîndoi și după ce am trecut marea în corabie, a rămas acolo mama noastră, nu știm pentru ce, iar tatăl nostru, plîngînd după dînsa, a mers cu noi la un rîu, peste care trecîndu-ne pe cîte unul, cînd era el singur în mijlocul rîului, niște fiare ne-au răpit pe noi; pe mine un leu, iar pe el un lup, și amîndoi am fost păziți de mîncarea fiarelor, căci pe mine niște păstori, iar pe el niște plugari ne-au crescut. Aceasta auzind-o Eustatie cu femeia sa, cunoscură pe fiii lor și, căzînd pe grumajii lor, au plîns mult. Și s-a făcut bucurie mare în tabăra comandantului precum oarecînd în Egipt, cînd s-au cunoscut Iosif cu frații săi. Și a străbătut vestea prin toate taberile de aflarea femeii și a fiilor comandantului lor, și s-au adunat toți bucurîndu-se, și au făcut veselie mare toată oastea. Pentru că nu se mîngîiau atîta de biruință, cît de această bucurie.

Așa a mîngîiat Dumnezeu pe credincioșii săi robi. Pentru că el omoară și face viu, face sărac și îmbogățește, pogoară în necazuri și ridică spre bucurie și veselie. Și putea atunci Eustatie ca să zică ca David: "Veniiți și auziți, și voi povesti vouă tuturor celor ce vă temeți de Dumnezeu cîte a făcut sufletului meu. Adusu-și-a aminte să facă milă cu mine. Dreapta Domnului m-a înălțat. Dreapta Domnului a făcut putere" (Psalm 117,16).

Iar cînd Eustatie se întorcea de la război, bucurîndu-se pentru două lucruri: adică pentru biruință, și pentru aflarea femeii și a fiilor săi, atunci mai înainte de mergerea lui în Roma, a murit Traian împăratul, iar în locul lui a stat Adrian (117-138), care era foarte rău, urînd pe cei buni, și alungînd pe cei binecredincioși. Intrînd Eustatie în cetate cu veselie și pompă mare, precum se obișnuia la marii comandanți ai romanilor, și ducînd cu sine mulți robi și fără de număr trofee scumpe, a fost primit cu cinste de împăratul și de toți romanii și i s-a răsplătit vitejia lui mai mult decît cea dinții, fiindcă acum era cinstit de toți mai mult decît înainte. Însă Dumnezeu, cel ce nu vrea ca robii lui în lumea aceasta, prea scurtă și nestatornică, să fie

cinstiți și slăviți pînă în sfîrșit, prin cinstirea cea deșartă și vremelnică, le-a gătit la ceruri cinstea și slava cea veșnic neschimbată.

Acela, prin aducerea în cea dintîi a lui cinstire, numai o răcorire de necazurile lui i-a făcut lui Eustatie, iar calea lui cea mucenicească spre cer i-a însemnat-o mai înainte. Căci nu după multă vreme, iar l-a întors la necinste și la necaz, pe care el le-a răbdat cu dulceață pentru Hristos. Pentru că rău-credinciosul Adrian a vrut să facă jertfă zeilor, mulțumindu-le pentru biruința cea asupra vrăjmașilor, și intrînd el în capiștea idolească cu mai marii oștilor sale, Eustatie n-a intrat, ci a rămas afară. L-a întreat atunci pe el împăratul: "De ce nu vrei să intri cu noi în capiște și să mulțumești zeilor? Ție ți se cade mai întîi să dai mulțumire idolilor, că nu numai în războaie te-au păzit întreg și sănătos, și ți-a dat biruință asupra vrăjmașilor, ba încă pe femeia ta și pe fiii tăi ți-au arătat ție!" Răspuns-a Eustatie: "Creștin sînt și pe Unul Dumnezeuul meu Iisus Hristos îl țin, pe Acela Îl cinstesc și-I mulțumesc și Lui mă închin, pentru că El pe toate acestea: sănătatea, biruința, pe soția și pe fiii mei mi i-a dăruit mie. Iar idolilor celor surzi, nelucrători, nu mă voi închina". Și s-a dus la casa sa Eustatie. Iar Împăratul mîniindu-se asupra lui, chibzuia cu ce chip i-ar răsplăti lui necinstirea zeilor săi. Și mai întîi, după puțină vreme, a luat de la dînsul dregătoria lui, și ca unui om de rînd i-a poruncit să stea înaintea lui; apoi pe femeia și pe fiii săi de față punîndu-i, îi îndemna pe ei cu cuvintele, ca să jertfească idolilor. Și neputînd să-i întoarcă pe dînșii de la Hristos, i-a osîndit la mîncarea fiarelor.

Și mergea sfîntul Eustatie, sărbătoritul acela și viteazul ostaș de odinioară, la locul cel de priveliște, cu ai săi osîndiți la moarte și nu se rușinau de o necinste ca aceea, nici se temeau de moartea cea pentru Hristos, Căruia precum a început a-I sluji cu credință, așa și sfîrșeau cu credința cea cu osîrdie și bine plăcută supunere, mărturisind numele Lui cel sfînt înaintea tuturor. Și întărea pe soția sa cea cinstită, și pe iubiții săi fii, ca să nu se teamă de moartea cea dătătoare de viață pentru Domnul tuturor. Asemenea și ei, întru dînșii unul pe altul se întăreau cu cuvintele și cu nădejdea răsplătirii celei ce va să fie, și mergeau la moarte ca la ospăț.

Dar, dînd drumul fiarelor asupra lor, nu i-au vătămat pe ei. Căci, oarecare fiară alerga la dînșii, îndată închinîndu-se, se întorcea înapoi. Fiarele își îmblînzeau mînia lor, iar împăratul mai mult se mînia, și a poruncit ca, ducîndu-i pe dînșii de la locul acela, să-i arunce în temniță. Iar a doua zi a poruncit ca să ardă un bou de aramă și să arunce într-însul pe sfîntul Eustatie cu femeia și amîndoi fiii. Și a fost sfîntilor mucenici boul acela ars, precum tinerilor cuptorul haldeilor cel de rouă răcorit, și întru acel bou rugîndu-se sfîntii mucenici, și-au dat în mîinile lui Dumnezeuu sfintele lor suflete, și au trecut la cereasca împărăție. Iar a treia zi a mers Adrian la boul acela, vrînd să vadă praful mucenicilor celor arși. Dar deschizînd ușa a aflat trupurile lor cele sfînte întregi și nevătămate, și nici un păr din capul lor n-a ars, ci ca niște vie și dormind se arătau fețele lor, pline de o frumusețe prea minunată, mai presus de fire, și tot poporul cel ce era acolo a strigat: "Mare este Dumnezeuul creștinilor".

Iar împăratul s-a întors cu rușine la palatul său, și tot poporul ocăra pe împăratul pentru răutatea lui, că pe unul ca acesta, la toată împărăția mai mare comandant, de bună trebuință, l-a pierdut în zadar. Deci, creștinii luînd cinstitele trupuri ale mucenicilor, le-au făcut cuviincioase îngropări slăvind pe Dumnezeuul cel minunat întru sfîntii săi: pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh, Căruia cinste, slavă și închinăciune toți să-I fie de la noi, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

**Pătimirea Sfîntilor din nou arătaților Mucenici
Mihail, voievodul Cernigovului, și Teodor,
dregătorul lui, care au pătimit de la păgînul Batus
(20 septembrie)**

Toată tulburarea și războaiele, sau oarecare alte pagube, când le vei vedea cândva, să nu socotești că se fac în zadar sau din vreo întâmplare, ci să știi că toate acestea prin vrerea Atotputernicului Dumnezeu vin pentru păcatele noastre, ca cei ce greșesc să-și vină în simțire și îndreptare. Drept aceea, mai întâi ne pedepsește Dumnezeu pe noi păcătoșii prin mici certări, iar când nu ne îndreptăm, atunci aduce pe cele mari, precum de demult și asupra israiltenilor. Pentru că asupra acelor care n-au vrut să se îndrepteze de biciul lui Hristos cel de frînghie, a trimis asupra lor alt bici. "Paște-vei pe ei, zice, cu toiag de fier" (Psalm 2,9), adică pe romani, după proorocia lui Daniil. Iar certările cele mici pe care le trimite Dumnezeu, întâi sînt: tulburări, foamete, morți năprasnice, războaie și altele ase-menea acestora. Iar dacă prin acestea păcătoșii nu se înțeleptesc, aduce asupra lor năvălirea cea nemilostivă și mai grea a celor de alt neam, ca măcar așa să-și vină în simțire oamenii, și să se întoar-că din căile cele rele, după cum zice proorocul: "Cînd îi ucidea pe ei, atunci îl căutau pe El". Așa se făcu la tot pămîntul cel rusesc. Că, atunci cînd noi am mîniat bunătatea prea milostivului Dumnezeu prin obiceiurile noastre cele rele, și îndurarea Lui am amărît prea mult, iar întru simțire a veni și abătîndu-ne de la rău spre a face bine nicidecum n-am vrut, atunci s-a mîniat Domnul foarte mult cu iuțime asupra noastră și a vrut să pedepsească cu pedeapsă prea cumplită fărădelegile noastre.

Deci, a trimis asupra noastră pe barbarii cei neîndumnezeiți și fără de omenie, care se numesc tătari, cu împăratul lor Batus, prea păgînul, și cel prea fărădelege care năpădind cu nenumărată mulțime a puterii lor cea păgînească asupra pămîntului rusesc, în anul facerii lumii 6746, iar de la întruparea lui Dumnezeu Cuvîntul în anul 1238, au sfărîmat toată puterea împăraților și domnilor creștini, toate cetățile le-au risipit, și tot pămîntul cu sabie și cu foc le-au prădat și le-au făcut pustii, neputînd nimeni să stea împotriva puterii lor celei fără de Dumnezeu, care pentru păcatele noastre ne-a dat Dumnezeu, și cu care s-au plinit zisele proorociei: "De veți vrea și de Mă veți asculta, bunătățile pămîntului veți mîncea, iar de nu Mă veți asculta, sabia vă va mîncea pe voi". Într-acea vreme, creștinii cei ce scăpau de sabie și de robie se ascundeau prin munți și prin pustii neumbrate, și puteai să vezi ca pe o privescătoare tristă locuințele omenești, cetățile și satele pustii, și pe unde viețuiau fiarele cele sălbatice acolo sălășluiau oamenii, ascunzîndu-se de barbari.

Pe timpul acela, domn al Kievului și al Cernigovului era bine-credinciosul și pururea pomenitul marele Mihail, fiul lui Vsevolod roșul, nepotul lui Oleg, care din tinerețe se deprinsese la viață îmbunătățită. Căci pe Hristos iubindu-l, Aceluia Îi slujea din tot sufletul și strălucea într-însul nerăutate sufletească, pentru că era blînd, smerit și iubitor spre toți, și spre săraci foarte milostiv. Iar prin rugăciuni și prin post plăcea totdeauna lui Dumnezeu, și cu toate lucrurile cele bune își împodobește sufletul său, încît era în el frumoasă sălășluire lui Dumnezeu, făcătorul său. Deci, avea acest binecredincios domn un dregător iubit lui, în toate bunătățile asemenea cu el, anume Teodor, cu care și sufletul său pentru Hristos și-a pus, pătîmind de la spurcatul Batus, precum se va arăta mai departe.

Acest binecredincios și de Hristos iubitor era cîrmuitor la domnia cea mare a Kievului; a trimis rău-credinciosul Batus pe tătarii săi să cerceteze Kievul. Iar aceia văzînd mărimea și frumusețea lui, s-au mirat, și întorcîndu-se au spus lui Batus de prea fru-moasa cetate a Kievului. Apoi iar Batus a trimis la voievodul Mihail în Kiev, amăgindu-l pe el ca să i se închine lui. Dar marele domn Mihail, înțelegîndu-le înșelăciunea lor că cu vicleșug vor să ia cetatea și să o pustiască, pentru că auzise de necredința acelor barbari care pe toți cu nemilostivire îi ucidea, chiar dacă de voie li se predau și li se închinau lor. Deci, a poruncit ca pe trimișii aceia să-i piardă, apoi înștiințîndu-se de puterea tătarască cea mare care se revărsa cu multă mulțime (că era oaste mare, sute de mii) ca lăcustele, a năvălit peste tot pămîntul Rusiei, și a luat cetățile cele tari.

Și cunoscînd că nu se poate să rămînă întreg Kievul de vrăj-mașii ce se apropiau, a fugit la unguri, cu dregătorul și prietenul său Teodor. Și era necunoscut în pămînt străin, ascunzîndu-se de dumnezeiasca mînie, ascultînd pe acela ce zice: "Ascundeți-vă puțin, pînă ce va trece mînia Domnului". Iar după plecarea lui din Kiev, alți domni ai Rusiei voiau să-l aibă, dar nu putură să apere Kievul de necuratul Han al tătarilor Batus, care cu toată puterea sa mer-gînd, a luat Kievul, ca și Cernigovul, și pe celelalte cetăți și

domnii mari și tari ale Rusiei le-a pustiit cu foc și cu sabie, în anul facerii lumii 6748, iar de la întruparea lui Dumnezeu-Cuvîntul în anul 1240.

Atunci, marea cetate a mării domnii a Rusiei, fu risipită cu desăvîrșire de mîna păgînilor urîtori de Hristos. Și așa au căzut oamenii cei puternici de sabia tătarilor, unii uciși, iar alții duși în robie. Bisericele cele frumoase le spurca și le ardea, încît s-au împlinit cuvintele Psalmistului David: "Dumnezeule, intrat-au nea-murile în moștenirea Ta, pîngărit-au locașul Tău ce sfînt, ... pus-au trupurile robilor Tăi mîncare păsărilor cerului, trupurile celor cu-vioși ai Tăi, fiarele pămîntului. Vărsat-au sîngele lor ca apa împrejurul Ierusalimului și nu era cine să-i îngroape" (Psalm 78,1).

Acestea toate întîmplate în pămîntul Rusiei, auzindu-le voievodul Mihail aflat în străinătate, se tînguia nemîngîiat, pentru frații săi cei de o credință, și pentru pustiirea pămîntului său. Apoi i s-a făcut lui înștiințare, cum că oamenilor ce rămăseseră prin cetăți, care mai scăpaseră de sabie și de robie, le-a poruncit barbarul împărat ca să locuiască fără de frică la locurile lor, punînd pe dînșii biruri.

Și mulți voievozi ai Rusiei care fugiseră în țări depărtate, și în pămînturi străine, auzind aceea, se întorceau în Rusia. Și închi-nîndu-se necredinciosului nou-cuceritor, își luau domniile lor și, dîndu-i lui dăjdi, locuiau prin cetățile lor cele dărîmate.

Deci, și binecredinciosul domn Mihail, cu dregătorul său Teo-dor, și cu toți oamenii săi s-au întors din străinătate, vrînd ca și ceilalți să dea biruri cuceritorului și să locuiască în moșia sa, deși pustiită, decît să fie pribeag în pămînt străin. A mers întîi în Kiev, și văzînd sfintele locuri pustii, și biserica Pecerschii cea frumoasă dărîmată pînă la jumătate a plîns amar, apoi a mers la Cernigov. Și odihnindu-se el puțin de cale, auzînd tătarii de întoarcerea lui, au mers de la Batus, și au început a-l chema pe el, ca și pe ceilalți domni ai Rusiei la împăratul său Batus, zicînd: "Nu este cu puțință vouă a locui în pămîntul lui Batus de nu vă veți închina lui. Deci, să veniți și să-i dați lui închinăciune, să-i plătiți biruri și așa să petreceți în locașurile voastre". Și era o rînduială la necuratul cu-ceritor: că dacă mergea cineva din domnii Rusiei să i se închine lui, vrăjitorii și jertfitorii tătărești îi luau pe ei și îi duceau prin foc, și dacă ducea ceva daruri împăratului, din toate acelea luînd cîte o parte mică, o arunca în foc. Apoi, trecînd focul, îi silea să se închine la idoli, la Han, la Cust și la soare și îi ducea înaintea barbarului. Și mulți din domnii Rusiei au făcut aceasta de frica lui, și pentru luarea domniei au trecut prin foc, s-au închinat idolilor și au cîștigat de la cuceritor ceea ce le trebuia.

Deci, auzind binecredinciosul domn Mihail că mulți din principii Rusiei, amăgindu-se de mărirea lumii acesteia, s-au închinat la idoli, îi era foarte jale, și rîvnind după Domnul Dumnezeuul său, a gîndit să meargă la păgînul cel nedrept și mai viclean decît tot pămîntul, și să mărturisească pe Hristos cu îndrăzneală înaintea lui și să-și verse sîngele său pentru Domnul. Acestea gîndindu-le și cu duhul aprinzîndu-se, a chemat pe credinciosul său sftenic, Teodor, și i-a spus lui gîndul său. Iar el, binecunoscător și credincios fiind, a lăudat un gînd ca acela al stăpînului său, și făgădui să nu se depărteze de dînsul pînă la sfîrșit, ci împreună cu dînsul să-și pună și el sufletul său pentru Hristos. Și așa sfătuindu-se amîndoi, au întărit cuvîntul, ca neschimbat și nemutat să meargă și să moară pentru mărturisirea lui Iisus Hristos.

Deci, sculîndu-se, a mers la părintele său cel duhovnicesc, anume Ioan, vrînd să-i spună lui sfatul său. Și mergînd la dînsul, a zis voievodul: "Vreau părinte să merg la păgînul, ca și toți prinții Rusiei". Iar duhovnicul auzînd cu greu acest cuvînt și din adînc suspinînd, a zis: "Mulți au mers acolo, și sufletele lor și le-au pierdut, făcînd voia aceluia și închinîndu-se focului și soarelui și celorlalți idoli. Deci, și tu de vrei, mergi cu pace, te rog numai să nu le jertfești lor, nici să faci ceea ce au făcut ei pentru domnie vremelnică. Să nu treci prin focul păgînilor, să nu te închini la urîții lor zei, căci unul este Dumnezeuul nostru Iisus Hristos. Și nimic să nu intre în ruga ta din spurcatele bucate cele jertfite idolilor, ca să nu-ți pierzi sufletul tău".

Iar voievodul cu dregătorul au zis: "Noi vrem ca pentru Hristos să ne vărsăm sângele nostru, și să ne punem pentru dânsul sufletele noastre, ca să-i fim Lui bine primită jertfă". Aceasta au-zind-o Ioan, s-a bucurat cu duhul și căutînd cu ochi veseli la dînșii, le-a zis: "De veți face acestea veți fi fericiți, și într-acest neam de pe urmă, din nou vă veți numi mucenici". Apoi, învățîndu-i pe ei din Evanghelie și din alte cărți, i-a împărțășit cu Dumnezeieștile Taine ale trupului și sîngelui Stăpînului și i-a binecuvîntat cu pace, zicîndu-le: "Domnul Dumnezeu să vă întărească, și să vă trimită harul Sfîntului Duh, ca să fiți tari în credință și îndrăzneți în măr-turisirea numelui lui Hristos, și viteji în pătîmire și să vă împreune pe voi Împăratul Ceresc cu ceata celor dintîi sfinți mucenici". Și așa se duseră la casele lor.

Apoi gătindu-se de cale, au dat binețe casnicilor lor și s-au dus degrab, rugîndu-se lui Dumnezeu, și aprinzîndu-se cu dragostea inimii către Dînsul și dorind cununa mucenicească precum dorește cerbul izvoarele apelor. Ajungînd ei la împăratul Batus cel fără de Dumnezeu, l-a înștiințat pe el de venirea lor, și chemînd vrăjitorii și jertfitorii săi, le-au poruncit ca și pe voievodul Cernigovului, du-pă obicei, să-l treacă prin foc, și să-l silească a se închina la idoli, apoi să-l aducă înaintea lui. Mergînd vrăjitorii la voievod, îi ziseră lui: "Te chiamă marele împărat". Și luîndu-l, îl duceau la acesta. În urma lui, a stăpînului său, se afla Teodor, dregătorul său. Cînd a ajuns la locul unde era focul cel aprins de amîndouă părțile iar prin mijloc cale gătită, pe care treceau mulți, pe care și pe voievodul Mihail voia să-l treacă, atunci voievodul le-a zis: "Nu se cade creștinilor să treacă prin acel foc pe care necurații îl au în loc de Dumnezeu. Eu sînt creștin, deci nu voi merge prin foc, nici mă voi închina făpturii, ci făcătorului mă închin, Tatălui și Fiului și Sfîn-tului Duh, Care este Unul în Treime Dumnezeu, Făcătorul cerului și al pămîntului". Aceste cuvinte, vrăjitorii și jertfitorii auzindu-le, s-au umplut de rușine și de mînie, și lăsîndu-l au alergat să spună păgînului împărat.

În acea vreme se apropiară de sfîntul voievod Mihai alți domni ai Rusiei, care merseseră cu dînsul la închinăciunea cuce-ritorului, între care era voievodul Boris al Rostovului. Acelora, fiindu-le milă de el, și rupîndu-li-se inima pentru dînsul, și temîndu-se de împărăteasca mînie cea asupra lor, sfătuiau pe Mihail să facă voia împăratului, "ca să nu pierim, ziceau ei, și noi cu tine. Căci poți să faci porunca cu amăgire și să te închini focului și soarelui, numai ca să te izbăvești de mînia necredinciosului și de cumplita moarte. Iar cînd te vei întoarce cu pace la locul tău, vei face cum vei vrea, căci nu va cere Dumnezeu, nici se va mînia de aceasta asupra ta, pentru că știe că nu cu voie o faci aceasta. Deși de la duhovnicul se va socoti ție aceasta păcat, noi toți vom lua asupra noastră pocăința ta, numai ascultă-ne pe noi, și trecînd prin foc, închină-te idolilor tătarești, ca și pe noi să ne mîntuiești de mînia împărătească și de amara moarte, și mult bine vei mijloci pămîn-tului tău". Acestea le ziceau ei cu multe lacrimi sfîntului. Iar feri-citul dregător Teodor, ascultînd cuvintele lor, era în mîhnire mare, temîndu-se ca nu cumva să se lipească voievodul lui de sfatul lor, și să cadă din credință.

Și apropiindu-se la dînsul, a început a-i aduce aminte de fă-găduința lui, și de cuvintele duhovnicului, zicîndu-i: "Adu-ți aminte binecredinciosule doamne, cum ai făgăduit lui Hristos, să-ți pui pentru Dînsul sufletul tău, adu-ți aminte de cuvintele Evangheliei, cu care ne învăța duhovnicescul părinte: "Căci cine va voi să-și scape sufletul său îl va pierde, iar cine va pierde sufletul său pentru Mine și pentru Evanghelie, acela îl va scăpa". Și iarăși: "Căci ce-i folosește omului să cîștige lumea întregă dacă-și pierde sufletul? Sau ce ar putea da omul în schimb pentru sufletul său?" (Marcu 8, 35-37; Matei 16, 25-26). Și iarăși: "Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri. Iar de cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor și Eu Mă voi lepăda de el înaintea Tatălui Meu, care este în ceruri" (Matei 10, 32-33). Voievodul Mihail asculta cu dulceață aceste cuvinte de la dregătorul său, și ardea cu rîvnă după Dumnezeu și aștepta cu veselie chinurile, gata fiind a muri pentru dătătorul de viață Hristos. Iar voievodul Boris, de care înainte am pomenit, îl ruga cu ceilalți cu dinadinsul, să facă voia tiranului. Dar el a zis către dînșii: "Nu vreau să mă numesc cu cuvîntul creștin și să fac lucrurile păgînilor"; și dezlegînd de la sine sabia sa, a aruncat-o la dînșii, zicîndu-le: "Luați-vă mărirea lumii aceștia, căci eu nu o vreau".

După aceasta a venit de la împăratul un dregător trimis, cu dregătoria stolnic, anume Eldeg, și acela a spus sfântului voievod Mihail împărăteștile cuvinte, zicându-i: "Marele Batus îți zice așa: De ce nu ascuți porunca mea și nu te închini zeilor mei? Iată acum îți stau în față două lucruri: viața și moartea; alege una din amândouă. De vei face porunca mea și de vei trece prin foc, și de te vei închina idolilor mei, vei fi viu, și vei afla mare har de la mine, și vei fi țării tale stăpîn. Iar de nu mă vei asculta, și de nu te vei închina idolilor mei, vei muri cu moarte rea". Iar sfântul voievod Mihail auzind acele cuvinte împărătești grăite de Eldeg, nu s-a înfricoșat deloc, ci a răspuns cu îndrăzneală, zicînd: "Să spui stăpînului tău: așa îți grăiește Mihail voievodul, robul lui Hristos: "De vreme ce ți s-a încredințat ție, împărate, de la Dumnezeu împărăția și slava lumii acesteia, și pe noi, pentru păcatele noastre, ne-a supus dreapta Celui prea înalt stăpînirii tale, datori sîntem să ne închinăm ție ca unui cîrmuitor, și să dăm cuviincioasa cinste împărăției tale. Iar a ne lepăda de Hristos și a ne închina idolilor tăi, să nu fie. Pentru că nu sînt Dumnezei, ci zidire. Iar la noi sceptorurile proorocești grăiesc așa: Dumnezeii care n-au făcut cerul și pămîntul, să piară. Căci ce este mai fără de minte decît a lăsa pe Ziditorul și să se închine cineva zidirii?" Iar Eldeg a zis: "Te înșeli Mihail numind soarele zidire! Spune-mi mie: cine s-a suit la ne-măsurata cea înălțime a cerului și a făcut un luminător mare ca acela care luminează toată lumea?" Iar sfântul i-a răspuns: "De voiești să ascuți, eu îți voi spune cine a făcut soarele și toate cele văzute și nevăzute: Dumnezeu cel fără de început și nevăzut, și Fiul Lui cel Unul Născut, Domnul nostru Iisus Hristos, și Acela așij-derea nezidit, nici început, nici sfîrșit avînd; de asemenea și Duhul Sfînt, cea Intreit alcătuită dumnezeire; însă Unul Dumnezeu, Acela a făcut cerul și pămîntul și soarele, căruia voi vă închinați, și luna și stelele, marea și uscatul, pe cel întîi om Adam, și i-a dat lui toate spre slujire. Apoi a pus lege oamenilor, ca să nu se închine nici la o zidire, nici la cele de pe pămînt, jos, nici la acelea din cer, sus, ci să se închine Unuia Dumnezeu, Care pe toate le-a făcut. Aceluia și eu mă închin. Iar ceea ce-mi făgăduiește mie împăratul, domnia și slava lumii acesteia, de aceasta eu nu mă îngrijesc, căci și împăratul însuși este vremelnic și îmi dă vremelnică domnie care mie nu-mi trebuie, căci nădăjduiesc spre Dumnezeul meu în care cred că-mi va da mie împărăția cea veșnică, care niciodată nu are sfîrșit". Iar Eldeg a zis: "De vei petrece în această nesupunere a ta Mihaile, și de nu o vei face voia împăratului, vei muri îndată". Iar sfântul i-a răspuns: "Nu mă tem de cea moarte, care-mi este cîști-gătoare și mijlocitoare de veșnica petrecere, cea cu Dumnezeu. Și ce grăiesc mai multe? Sînt creștin! Și pe făcătorul cerului și al pămîntului mărturisesc, întru Dînsul cu neîndoire cred, și voi muri pentru Dînsul bucurîndu-mă". Deci, văzînd Eldeg că nici cu îmbunare nici cu îngrozire nu poate să-l plece la voia tiranului, s-a dus la acesta să-i spună toate cele auzite de la voievodul Mihail.

Iar împăratul auzind cuvintele lui Mihail, cele grăite lui, s-a îndrăcit de mînie și ca cu o văpaie cu îngrozire suflînd, a poruncit celor ce-i stau înainte ca îndată să ucidă pe Mihail, voievodul Cernigovului. Și se repezîră slujitorii prigonitorului precum la vînat, sau ca lupii la oaie alergînd. Iar sfântul mucenic al lui Hristos sta la un loc cu Teodor, negrijindu-se de moarte, ci cîntînd Psalmi, și ru-gîndu-se lui Dumnezeu cu rîvnă mare. Apoi, cînd văzură pe ucigași alergînd spre dînșii, începură a cînta: "Mucenicii tăi Doamne multe chinuri au răbdat, și cu dragostea ta sfinții și-au unit sufletele". Ajungînd ucigașii la locul acela unde sta sfântul, l-a apucat ca fia-rele, și întinzîndu-l pe pămînt de mîini și de picioare, îl băteau fără de milă peste tot trupul, încît și pămîntul s-a roșit de sînge, și l-a bătut mult fără de cruțare. Dar el răbdînd cu vitejie nimic nu zicea, fără numai aceasta: "Creștin sînt". Apoi unul din slujitorii împăratului, anume Doman, care fusese creștin, și lepădîndu-se de Hristos a îmbrățișat păgîneasca credință tătărească, acel călcător de lege, văzînd pe sfântul că răbda cu vitejie muncile, s-a înfuriat asu-pra lui și ca un vrăjmaș creștinesc și-a scos cuțitul său și, întin-zîndu-și mîna, a apucat pe sfântul de cap, l-a tăiat și l-a aruncat de la trup, încă în gură avînd cuvîntul cel de mărturisitor, și zicînd: "Creștin sînt". O minune prea de mirare! Capul cu sila tăindu-se grăia, și pe Hristos cu gura mărturisea.

Iar după aceea începură necurații a grăi cu fericitul Teodor: "Fă măcar tu voia împăratului, și te închină la zeii noștri, și nu numai viu vei fi, ci mare cinste de la împăratul vei lua, și domnia stăpînului tău o vei moșteni". Iar sfântul Teodor le-a răspuns: "Domnia stăpînului meu nu o vreau, nici nu-mi trebuie cinste de la împăratului vostru, ci doresc ca pe aceeași cale să merg la Hristos Dumnezeu, pe care a mers sfântul

mucenic Mihail voievodul, stă-pînul meu. Căci, precum el, așa și eu într-Unul Hristos Făcătorul cerului și al pămîntului cred și pentru Dînsul voi să pățimesc pînă la sînge și la moarte".

Văzînd ucigașii neplecat pe sfîntul Teodor, l-au apucat și l-au chinuit cu nemilostivire ca și pe sfîntul Mihail. Iar mai pe urmă și cinstitul lui cap îl tăiară zicînd: "Cei ce n-au vrut să se închine prea luminatului soare, aceia nevrednici sînt să vadă soarele". Așa pătîmind sfinții din nou arătați, mucenicii Mihail și Teodor, și-au dat sufletele lor în mîinile Domnului, la Septembrie în 20 de zile, în anul facerii lumii 6743, iar de la întruparea lui Dumnezeu-Cuvîntul, în anul 1245. Iar sfințele lor trupuri au fost aruncate spre mîncarea cîinilor și multe zile au rămas întregi. Căci nimic nu s-a atins de ele, și așa, cu darul lui Hristos, au rămas nevătămate. Și se arăta stîlp de foc asupra trupurilor lor, strălucind cu prea luminoase raze, și lumini aprinse peste toate nopțile se vedeau, care lucru văzîndu-l credincioșii, cei ce se întîmplase acolo în acea vreme, au luat în taină sfințele lor trupuri și le-au îngropat cu cinste. Iar după uciderea sfinților mucenici, Batus cel fără de Dumnezeu ridicîndu-se încă, a mers cu toate oștirile spre ținuturile de la miazănoapte și de la apus, adică spre țara leșească și spre unguri. Și ucis fu blestematul de ungurescul crai Vladislav, și și-a luat răul sfîrșit vieții sale celei rele.

Deci, acela a moștenit iadul, iar sfinții mucenici moștenesc împărăția cerului, slăvind pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh, în veci. Amin.

Pomenirea Sfîntului Apostol Codrat († 130) (21 septembrie)

Sfîntul Apostol Codrat era unul din cei șaptezeci de apostoli. El a propovăduit cuvîntul lui Dumnezeu în Atena și în Magnesia, unde a fost și episcop și pe mulți i-a adus cu învățăturile sale la lumina dumnezeieștii cunoștințe și a fost după cuvîntul lui Sirah: "Ca o stea de dimineată în mijlocul norilor". Pentru că norii întunecoși păgînești nedumnezeiești erau cele străine față de lumina drepte credințe. Și ședea poporul acela în întuneric și în umbra morții. Iar sfîntul apostol Codrat, cu cuvîntul lui Dumnezeu strălucindu-le lor ca o lumină mare, le-a luminat lor întunericul, a surpat jertfele cele spurcate, a sfărîmat idolii și a risipit capiștele cele drăcești cu rugăciunea. Și precum steaua magilor celor de la răsărit, așa și el a arătat popoarelor calea cea spre Hristos. Și precum luceafărul cel de dimineată aduce după sine soarele, așa și el a adus în lume lumina cea mare a credinței și a luminat sufletele omenești cele întunecate. Dar întunericul totdeauna urăște lumina. Pentru că cei fără de Dumnezeu, văzîndu-și idolii călcați de sfîntul Codrat, și duhurile izgonite și păgînatatea lor deznădăcinată, au rînduit prigoană mare asupra apostolului și ca pe un alt Ștefan au voit să ucidă cu pietre pe sfîntul Codrat. Dar, lovit fiind cu pietre, a fost păzit viu cu darul lui Hristos.

Apoi l-au pus în legături, și l-au chinuit cu foame multă vreme. Pentru că ticăloșii închinători de idoli au oprit hrana trupească de la acesta, care hrănea sufletele lor, nu cu hrană pieri-toare, ci cu hrana care duce la viața veșnică. Și chinuind cu foamea pe sfîntul, ei înșiși pieriau de foamea aceea, pentru care scrie: "Nu foame de pîine, ci foame de auzirea cuvîntului Domnului". Deci, neputînd ca să omoare cu foamea pe acesta, care de-a pururea se întărea de sus cu dumnezeiască hrană, singur a murit cu cea veșnică moarte. Iar sfîntul Codrat, deși a murit după multe munci, sufletul lui viază în mîinile lui Dumnezeu și nu se atinge de el chinul; și-a sfîrșit nevoița muceniciei, pe vremea împăratului Adrian (117-138), și a început viața veșnică la Împăratul mării Iisus Hristos. Cu Dînsul a pățimit, cu Dînsul se și mărește în împărăția Lui. Iar sfîntul lui trup s-a așezat în Magnesia, și izvorăște multe tămăduiri neputincioșilor.

**Pomenirea Sfinților Sfințiți Mucenici
Ipatie și Andrei (sec. VIII)
(21 septembrie)**

Acești sfinți au fost din țara Liciei. Fiind copii, au învățat carte împreună în oarecare locaș și înfrumusețându-se cu toată fapta bună, au mers din treaptă în treaptă. Iar la vîrstă de bărbat ajungînd, Ipatie a îmbrățișat viața călugărească, pentru a trăi în liniște, slujind lui Dumnezeu. Iar Andrei s-a deosebit spre folosul sufletelor omenești și cleric făcîndu-se se silea la cuvîntul lui Dumnezeu, învățînd pe poporul lui Hristos în Biserica lui Dumnezeu. Amîndoi aveau mare înfrînare, cugetare smerită și dragoste către toți nefățarnicii. De a căror viață îmbunătățită înștiințîndu-se Arhiepiscopul Efesului, i-a chemat pe ei la sine și folosindu-se de vorbele lor, i-a iubit pe dîșii foarte, și a pus cu sila pe Ipatie episcop bisericii Asianului: "Nu se cade, zicea el, ca un luminător ca acesta să fie sub obrocul pustiei, ci în sfeșnicul arhieriei ca să lumineze biserica lui Dumnezeu cu învățătura". Iar pe Andrei l-a făcut preot. Și au fost acești doi luminători prea luminați în Biserica lui Dumnezeu, luminînd-o pe ea cu înțeleptele învățături și cu viața cea curată. Iar după aceea, cînd Leon Isaurul (717-741), împăratul grec, a ridicat hule asupra sfințelor icoane și prin toată împărăția sa a dat poruncă să arunce icoanele din bisericile lui Dumnezeu și nimeni să nu se închine lor, atunci acești sfinți învățători, Ipatie și Andrei, au grăit mult împotriva hulitorilor de icoane, învățînd po-popul păstoriei lor să nu asculte porunca împărătească cea fără de Dumnezeu. Auzind despre dîșii împăratul, a poruncit să-i aducă pe ei la sine, și mult i-a silit să se lepede de cinstirea sfințelor icoane. Și discuta cu dîșii prin înțelepții săi, dar n-a putut să clatine pe acești tari stîlpi bisericești, pe care închizîndu-i în temniță, i-a ținut mult și în tot chipul se silea să-i aducă la erezia sa. Apoi a poruncit ca să îi bată pe ei fără milă, după aceasta a jupuit pielea cu părul de pe capetele lor și bărbile lor, ungîndu-le cu smoală, le-a aprins, și sfințele icoane, cele de mult preț, le-au ars. Iar ei pe toate acestea cu vitejie le-au răbdat, și erau vii cu puterea lui Dumnezeu.

După aceasta, cel cu năravul de fiară Leon, cel ce avea după nume și viața, că precum numele așa și năravurile lui erau de fiară, a poruncit să-i tîrască prin mijlocul cetății pe ei, și a tîrît pe sfinți prin cetate spre rîsul tuturor, iar la sfîrșit i-a mîngîiat ca pe niște mielușei și așa sufletele lor în mîinile lui Dumnezeu și-au dat, pentru sfințele icoane pătimind. Iar trupurile cele cinstite le-au aruncat spre mîncarea cîinilor. Însă credincioșii luîndu-le în taină, le-au îngropat cu cinstea care se cuvine mucenicilor.

**Pomenirea Sfinților Mucenici
Eusebiu și Prisc, mărturisitorii
(21 septembrie)**

Sfîntul Eusebiu era în părțile Feniciei creștin tăinuit. Iar cînd a sosit prigoana cea mare de la păgîni asupra creștinilor, care unde puteau să prindă pe creștini îi chinuiau în multe feluri și, mulți credincioși fugind din mîinile păgînești, se ascundeau prin locuri neștiute. Atunci Eusebiu, dînd adevăratul preț cuvintelor lui Hristos: "Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, care este în Ceruri" (Matei 10, 32), s-a umplut de dumnezeiască rîvnă, și ducîndu-se, a stat înaintea mai marelui acelei cetăți și i-a zis: "Ce te înnebunești de Dumnezeu, luptătorule, prigonind turma lui Hristos!?" Iar mai marele căutînd spre dînsul, a zis: "Tu cine ești?", iar el a răspuns: "Rob al lui Hristos sînt, al cărui vrăjmaș ești tu". Iar mai marele mîniindu-se, a zis: "De unde ți-a venit ție, ticălosule, îndrăzneala aceasta, să stai înaintea mea și să mă ocărăști pe mine, cel ce sînt mai marele?" Iar Eusebiu a răspuns: "Rîvna cea după Domnul meu Iisus Hristos m-a pornit pe mine, ca să vădesc orbirea voastră, că v-ați înnebunit închinîndu-vă Diavolului, iar nu lui Dumnezeu". Atunci mai marele a poruncit să-l dezbrace pe el, și spînzurîndu-l, să-i strujească trupul lui. Și l-a strujit mult cu fiare ascuțite, încît i se vedeau oasele. Apoi oțet și sare au turnat, și-i freca ranele lui, și toate acestea le-a răbdat cu vitejie

mărturisitorul lui Hristos ca și cum n-ar fi fost al lui trupul și se bucura în pătimirile sale, împlinind lipsirea necazurilor lui Hristos în trupul său. După răbdarea chinurilor acelora, chinuitorii îi ziceau: "Jertfește zeilor și vei fi viu, iar de nu vei jertfi, te vom pierde cu desăvârșire".

Iar el a răspuns: "Voi mă veți pierde, dar Hristos al meu mă va afla, pentru care eu pînă la sfîrșit voi răbda, că acela ce va răbda pînă la sfîrșit, acela se va mîntui". Deci, văzîndu-l pe el că este neplecat, îi tăiară capul cu sabia, și așa s-a suit la ceruri, ca să ia cununa podoabei din mîna Domnului.

Iar sfîntul Prisc a mărturisit numele lui Hristos în Frigia, și pe mulți din păgîni i-a adus la Hristos. Apoi l-au prins necurații și l-au spînzurat și l-au strujit pe coaste adînc, și ca pe niște pămînt au arat trupul lui cu unghii de fier, ca să semene sîngele mucenicesc spre creșterea și înmulțirea Bisericii lui Hristos. Iar oarecare din păgînii cei ce stătea acolo, privind la o strujire cumplită ca aceea și la mucenicescul sînge cel ce se vărsa, sălbătîcindu-se de mai multă mînie ca fiarele, și-au scos săbiile lor, cu care împungeau pe sfîntul, pe care prin tot trupul străpungîndu-l, la sfîrșit îi tăiară capul. Așa a pătimit pentru mărturisirea lui Iisus Hristos, bunul mărturisitor, pe care acum îl mărturisește Hristos înaintea Tatălui Său cel Cereșc, căruia se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

Sfîntul Dimitrie, Mitropolitul Rostovului, făcătorul de minuni (21 septembrie)

Pe această ramură de rai, pe Dimitrie sfințitorul și făcătorul de minuni l-a crescut Rusia cea mică. El s-a născut într-o cetate mică și neînsemnată, care se numea Macarova, fiind departe de cetatea Kievului ca la cincizeci de stadii.

El s-a născut la anul 1629, luna decembrie, din părinți de bun neam, care erau împodobiți cu credința creștinească și umblau în poruncile lui Dumnezeu cu neabatere. Tatăl său se numea Sava și era cu rînduiala sutaș în oastea Rusiei, iar maica sa se numea Maria. La naștere i-a pus în grabă numele Daniil, luminîndu-l după aceea și cu Sfîntul Botez. După botez, pruncul a fost crescut de părinți în frica și respectul către Dumnezeu. L-a învățat legea creștinească și creștea împreună cu anii, cu înțelegerea și cu fapta bună, mergînd ca pe o scară din putere în putere.

După ce se deprinsese bine cu citirea și scrierea limbii slavonești, l-a dus în cetatea Kievului la școala mănăstirii Botezului Domnului, pentru învățatura acestor limbi străine și altor învățături libere care se învățau acolo. După ducerea la această școală, copilul Daniil prin istețimea minții sale și prin neadormita sîrguință, în scurtă vreme a început a arăta bună pricepere la învățătură, sporind mai mult decît vîrstnicii lui. După cîțiva ani, s-a arătat iscusit din destul în facerea de stihuri și la retorică, știind bine toate cele ce învățase. Daniil pe cînd trecea învățăturile acelea, se deprindea nu mai puțin și la viața îmbunătățită; căci în toată vremea aceea în care a petrecut la învățătură, nu avea nici cea mai mică împărtășire cu copiii cei vorbitori de vorbe rele, care făceau rîsuri și glume, și cu cei ce cugetau la veselii și la desfătări deșarte; adică nu voia să se răzvrătească cu cei răi și să cadă în prăpastia păcatului, căci știa că vorbele cele rele strică obiceiurile cele bune. El se sîrguia pe cît putea să-și păzească întreaga înțelepciune și curăție.

Cînd îi prisosea vremea de la școală, nu se îndeletnicea cu jocuri copilărești, cum era obiceiul tinerilor, ci cu citirea cărților insuflăte de Dumnezeu. El alerga cu sîrguință la rugăciune în biserica lui Dumnezeu, pentru că inima lui începea a se înfierbînta de văpaia dragostei dumnezeiești și se aprindea foc în cugetul lui; deci, cu cît ședea mai mult la citirea scripturilor dumnezeiești și la citirea vieților sfinților părinți, cu atît zi de zi se aprindea cu inima spre urmarea lor, și dorea să urmeze acelora. Daniil fiind în lume, arăta în sine începătura vieții călugărești.

Ajungând la vârsta de 18 ani, a trecut cu vederea pentru Hristos lumea aceasta vremelnică, și bunătățile ce sînt într-însa și, cerînd binecuvîntare de la părinții săi, a început a petrece în mănăstirea Preasfintei Treimi, numită Kirilovsca, în aceeași cetate a Kievului. Acolo, după o vreme, s-a tuns după rînduiala călugărească, de Meletie - egumenul aceleiași mănăstiri, în anul 1638, la 9 iulie, la pomenirea Sfîntului Sfințit Mucenic Pangrație; și în loc de Daniil s-a numit Dimitrie.

După primirea rînduiei călugărești, acest bărbat temător de Dumnezeu, aruncîndu-se cu totul spre purtarea de grijă a lui Dumnezeu, a început a petrece viața cuviincioasă a călugărilor, deprinzîndu-se la smerenie, la ascultarea și la iubirea de frați. El se sîrguia pe cît putea a urma în lucrurile cele bune cuvioșilor părinți: Antonie, Teodosie și celorlalți făcători de minuni ai Pecerscâi. El nu se îngrijea nicidecum de cîștigarea averilor și bogățiilor vremelnice, ci toată sîrguința lui era să-i placă lui Dumnezeu, și după chemarea sa să-i slujească la credință.

Trecînd puțin vreme după călugăria sfîntului, la 25 martie 1639, la praznicul Bunei Vestiri a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, cu voia povățuitorului, Sfîntul Dimitrie a fost hirotonisit diacon, de preasfințitul Mitropolit al Kievului, Iosif Tunalski.

El a petrecut multă vreme în mănăstirea Kirilovska din Kiev, supunîndu-se cu smerenie și în tăcere povățuitorului lui în toate, slujind fraților fără de lenevire și împlinind cu osîrdie toată ascultarea mănăstirească și bisericască. El se afla mai întîi de toți la cîntarea bisericască, și ieșea mai pe urmă. În biserică stătea cu frică, asculta cu luare aminte dumnezeiasca scriptură ce se citea; iar în chilie se îndeletnicea la rugăciune, scriind și alcătuiind cele poruncite de egumen, sau de alți începători mai înalți, se nevoia și la citirea cărților cele folositoare de suflet.

Apoi, trecînd cîtăva vreme, cu voința prea sfințitului Lazăr Baramovici, arhiepiscopului Cernigovului, sfîntul Dimitrie a fost chemat din Kiev, în cetatea Cernigovului și a fost hirotonisit presviter în mănăstirea Gustinski, la 23 mai 1659, la praznicul Pogorîrii Sfîntului Duh. După aceasta, același preasfințit Lazăr al Cernikovului, de vreme ce îl știa pe el că este bărbat iscusit și învățat, bun și vrednic pentru semănarea cuvîntului lui Dumnezeu în inimile omenești, l-a binecuvîntat să fie propovăduitor în cetatea Cernikov.

Sfîntul Dimitrie a petrecut mai mult de doi ani în soborniceasca biserică a Cernigovului, propovăduind cu mare folos cuvîntul lui Dumnezeu și-n alte biserici ale acestei eparhii; cuvîntul lui era tare, dres cu sarea înțelepciunii și toți doreau să-l audă. Dar nu numai în Rusia mică a fost propovăduitor, ci și peste hotar, în domnia Litovsca.

După o vreme, cerîndu-și voie și luînd binecuvîntare de la arhieru, s-a dus de la Cernigov la cetatea Vilna și, fiind acolo puțină vreme în mănăstirea Pogorîrii Sfîntului Duh, a spus două cuvinte învățătoare. După rugămintea duhovniceștilor frați de la Sluțca, s-a mutat de la Vilna la Sluțca, și un an întreg s-a ostenit cu nedormire, întru propovăduirea Cuvîntului lui Dumnezeu, petrecînd în Bratsca, mănăstirea Schimbării la Față, cea grecească și rusească.

După arătarea viețuitorilor acelei cetăți, își avea un făcător de bine, pe un oarecare Ioan, cetățean dreptcredincios, care se mai numea Scoceveci, și care făcuse acel locaș cu cheltuiala sa. Deși el era chemat din Sluțca de către fețe luminate prin multe scrisori duhovnicești și politicești; dar fiind oprit de cele mai puternice rugăminți și mari făgăduințe ale dumnezeieștii frățimi, a zăbovit pînă la sfîrșitul aceluia Scoceveci. După ce a murit, Sfîntul Dimitrie a făcut la îngroparea lui cuviinciosul cuvînt de îngropare.

După aceasta s-a întors de la Sluțca în Rusia mică, și a început să viețuiască la scaunul Hatmaniei, cetatea Baturina, în mănăstirea sfîntul Nicolae, care se numea Crupița, îndeletnicindu-se în post, rugăciuni și în citirea cărților celor folositoare de suflet; dar mai mult se sîrguia la propovăduirea Cuvîntului lui Dumnezeu. Pentru aceste fapte plăcute lui Dumnezeu și sfintei lui biserici, cu binecuvîntarea arhierieilor de la Kiev și Cernikov a fost ales egumen la diferite mănăstiri. Auzind de îmbunătățita lui viață și avînd

mare rîvnă spre ascultarea Cuvîntului lui Dumnezeu, ca și cum ar fi zavistui una alteia, cu neîncetate rugămînți îl chemau la sineși. Sfîntul Dimitrie s-a pus egumen de prea sfințitul arhiepiscop Lazăr Baranovici al Cernikovului, mai întîi în mănăstirea Schimbării la Față a Domnului, care se numea Macsacovsca, la 4 septembrie 1681, la pomenirea sfîntului prooroc Moise, văzătorul de Dumnezeu. Mai înainte de numire, acel arhieru, ca și cum ar fi știut că sfîntul Dimitrie se va învrednici și la rînduiala bisericească, a zis către el aceste cuvinte: "Să-ți binecuvinteze Domnul Dumnezeu, nu numai egumenia, dar după acest nume Dimitrie, îți doresc și mitra Dimitrie; deci să cîștigi mitra". După numire ca egumen i-a urât astfel: "Astăzi este sfîntul prooroc Moise, văzătorul de Dumnezeu și în această zi te-a învrednicit Domnul Dumnezeu la egumenie, aici unde este hramul Schimbării la Față a Domnului, ca pe Moise în Tavor. Cel ce a arătat căile sale lui Moise, să-ți arate și sfinției tale în acest Tavor, căile sale spre veșnicul Tavor. Aceste cuvinte - precum zice singur sfîntul Dimitrie mărturisind despre sine - eu păcătosul, ca pe o frumoasă însemnare și proorocie am socotit-o și am însemnat-o. O, să dea Dumnezeu, ca această proorocie a preasfinției sale să se împlinească".

Deci, luînd acest dreptcredincios călugăr binecuvîntare de la arhieru, s-a dus la acea mănăstire a Macsacovsca, și a intrat în datoria egumeniei încredințată lui. El povățuind bine pe frați și ridicînd toate cele spre folosul de obște ale mănăstirii, se ostenea în propovăduirea Cuvîntului lui Dumnezeu, plăcînd Domnului cu postul, cu privegherea și cu alte lucruri bune, dar mai ales cu smerita cugetare; căci, măcar că era începător, însă blîndețea și obiceiul lui cel bun nicidecum nu le-a schimbat, ci ținea în mintea sa, ceea ce s-a zis de către Domnul: "Cel ce ar voi să fie mai mare între voi, să vă fie slugă".

Precum singur se făcea mai mic înaintea tuturor, așa și pe frați îi învăța în toate zilele, să nu se înalțe întru nimic.

După un an, la 1 martie, la pomenirea sfintei mucenițe Evdochia, cu binecuvîntarea aceluiași arhieru a fost rînduit egumen al mănăstirii sfîntul Nicolae din cetatea Baturin, care mănăstire se numește Crupința. Astfel, lăsînd egumenia de la Macsacovsca și mulțumind fraților de acolo, s-a mutat în mănăstirea Baturina; deci, cîștigînd poruncă, a luat începătorie peste această mănăstire. După ce a trecut un an și opt luni, acest egumen vrednic de laudă, iubind viața cea liniștită și fără de tulburare, dorind ca în singurătate să placă lui Dumnezeu, la 26 octombrie, la pomenirea sfîntului mucenic Dimitrie, în ziua celui de un nume al său, a lăsat începătoria mănăstirii Baturina, și viețuia deosebit.

Trecînd o vreme, și la rugămîntea arhimandritului Varlaam Isinsclii al lavrei Pecersca din Kiev, care după acesta a fost mitropolit în Kiev, s-a mutat de la Baturina în lavra Pecerscăi. Acel arhimandrit - precum se poate vedea din Predoslovia ce s-a pus la începutul Mineiului - dorind ca acel scop pălcuit lui Dumnezeu al Nacialnicilor lavrei Pecersca mai înainte de el, a fericitului întru pomenirea mitropolitului Kievului Petru Movilă, și a arhimandritului Inochentie Gizel, care mult mai înainte se ostenise pentru îndreptarea cărților vieților sfinților, ca prin dumnezeiescul ajutor să le aducă întru săvîrșire. Deci, se sîrguia pe cît se putea, ca să afle un bărbat ca acela bine înțelegător, căruia să-i încredințeze acel lucru de bună trebuință spre al săvîrși. Cînd a toate dăruitorul Dumnezeu, după osîrdnica lui cercare, a trimis în lavra aceea pe acest bine înțelegător și dreptcredincios bărbat, ca să viețuiască într-însa, atunci acel arhimandrit dînd mulțumire lui Dumnezeu, s-a sfătuit despre aceea, cu soborniceștii părinți și cu frații lavrei. După sfatul lor, acestui preaicusit propovăduitor al Cuvîntului lui Dumnezeu, care se mărturisește de singurul adevăr, i-a încredințat, ca din dragostea cea către sfinții plăcuți lui Dumnezeu, și pentru scrierea numelui său în cartea vieții veșnice, să se ostenească a aduna viețile lor, și îndreptîndu-le desăvîrșit să le scrie.

Văzînd sfîntul Dimitrie trebuința cea de nevoie a Bisericii lui Dumnezeu, și ascultînd pe cea pusă înaintea lui, de care fericitul Simeon Metafrast scrie: "De asemenea este rău a grăi cele ce nu se cade și a da tăcerii cele ce sînt folositoare și cinstite; pentru că așa cum vatămă gîndurile celor ce aud pe cel ce grăiește cele necinstite, tot astfel cel ce tace faptele cele bune ale sfinților, lipsește pe cei dreptcredincioși de folos, cinstind astfel mai mult odihna sa decît lucrul lui Dumnezeu. După ce el îndelung se lepăda, punîndu-și nădejdea spre ajutorul lui Dumnezeu, spre rugăciunea Maicii celei preacurate a vieții și spre ale tuturor

sfinților, a intrat în această osteneală plăcută de Dumnezeu în anul 1684, luna iunie, și a început lucrul ce îi se încredințase a-l împlini cu mare sîrguință. Scoțînd ca din niște izvoare din acele mari cărți ce se numesc ale citirii, ale fericitului Macarie, mitropolitul Moscovei, și de la alți istorici creștini, aduceau la arătare purtătorul de viață pîrîu, spre adăparea acelor suflete creștinești însetate de învățături folositoare.

Sfîntul Dimitrie, ostenindu-se într-această mîntuitoare ascultare, în scurtă vreme i s-a arătat în vis două vedenii de acest fel, una după alta, din care cea mai de pe urmă este tipărită în mineiele citirii, la 10 noiembrie, la sfîrșitul vieții sfîntului mucenic Orest.

Prima vedenie: "În anul 1685, 10 august, auzind eu - zice acest arhieru, despre el singur - trăgîndu-se clopotul pentru Utrenie și dormitînd după obișnuita mea lenevire, nu am apucat începutul, ci am dormitat pînă la citirea Psaltirea. În această vreme am văzut această vedenie: Se prea că îmi era încredințată în purtarea de grijă o oarecare peșteră, în care se odihneau niște sfinte moaște. Atunci căutînd mormintele sfinților cu lumînarea, am văzut acolo odihnindu-se sfînta și marea muceniță Varvara; apropiindu-mă de mormîntul ei, am văzut-o zăcînd pe coaste, iar mormîntul ei arăta oarecum putreziciune.

Dorind eu ca să-l curăț, am scos moaștele din raclă și le-am pus în alt loc. Apoi curățîndu-l, m-am apropiat de moaștele ei și le-am luat cu mîinile ca să le pun în raclă; dar îndată am văzut pe sfînta Varvara vie, și eu grăiam către dînsa: "Sfîntă Fecioară Varvara, făcătoarea mea de bine, roagă-te lui Dumnezeu pentru păcatele mele". Sfînta a răspuns, ca și cum avea o oarecare îndoială: "Nu știu, oare pleca-voi, căci te rogi latinește?" Socotesc că aceasta mi s-a zis mie, pentru aceea că sînt foarte leneș la rugăciune, și m-am asemnat într-această întîmplare catolicilor, la care rugăciunea este foarte scurtă în cuvinte, tot așa precum și rugăciunea mea fusese scurtă. Auzind cuvintele acestea de la sfînta, am început a mă întrista și a deznădăjdui. Dar sfînta lăsîndu-mă puțină vreme, a căutat spre mine cu față veselă și luminată, și mi-a zis: Nu te teme. Apoi mi-a grăit alte cuvinte mîngîietoare, pe care nu le țin minte. După aceasta punînd-o în raclă, i-am sărutat mîinile și picioarele. Trupul ei mi se părea viu și foarte alb, iar racla foarte săracă și învechită. Fiindu-mi jale de aceea, căci cu necurate și spurcate mîini și buze îndrăznisem a mă atinge de sfintele ei moaște, și că nici racla nu mai era frumoasă, mă gîndeam cum aș putea să împodobesc acest mormînt. Deci, am început a căuta o raclă nouă și mai scumpă, în care aș muta sfintele moaște; dar într-o singură clipeală m-am deșteptat. Părîndu-mi rău de această deșteptare, inima mea a simțit o oarecare bucurie. Dumnezeu știe ce înseamnă acest vis și ce fel de împlinire va fi pe urmă. O, de mi-ar da Dumnezeu cu rugăciunile sfîntei Varvara, patroana mea, îndreptarea vieții mele celei rele și ticăloase".

A doua vedenie a fost într-aceleși an: "În postul Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos, într-o noapte, sfîrșind de scris pătîmirea sfîntului mucenic Orest, a cărui pomenire se cinstește pe 10 noiembrie, cu un ceas sau mai puțin înainte de Utrenie, m-am culcat să mă odihnesc, fără să mă dezbrac, și în vedenia visului am văzut pe sfîntul mucenic Orest cu față veselă, vorbind cu mine aceste cuvinte: "Eu am răbdat mai multe chinuri pentru Hristos decît ai scris tu aici". Aceasta zicîndu-mi, și-a descoperit pieptul său, și mi-a arătat în coasta stîngă o rană mare, pătrunsă pînă la cele dinlăuntru, și mi-a zis: "Aceasta mi-a făcut-o cu fierul". Apoi descoperindu-și mîna dreaptă pînă la cot, mi-a arătat o rană lungă, prin care se vedeau venele tăiate, și mi-a zis: "Aceasta mi-a tăiat-o cu sabia". Asemenea arătîndu-mi și mîna stîngă, tot în același loc mi-a arătat o rană, spunîndu-mi că și pe aceea i-a făcut-o cu sabia.

După aceasta plecîndu-se și-a descoperit piciorul pînă la genunchi, și mi-a arătat la genunchi o rană. Asemenea descoperindu-și și celălalt picior pînă la genunchi, mi-a arătat tot în același loc o rană, și mi-a zis: "Acestea mi-au fost făcute cu coasa". Apoi stînd drept, îmi căuta în față, zicîndu-mi: "Vezi oare că eu mai multe am răbdat pentru Hristos decît ai scris tu?" Dar eu împotriva acestora nimic nu îndrăzneam să zic, ci tăceam gîndind în mine: Cine să fie acest Orest? Nu este el oare din rîndul celor cincii la număr? La acest gînd al meu, sfîntul mucenic a răspuns: "Nu sînt eu acel Orest, din cei cincii la număr, ci acela a cărui viață ai scris-o tu acum". Apoi am mai văzut și pe un oarecare om cinstit stînd după dînsul, și mi se părea că este de asemenea un mucenic, dar acela n-a zis nimic.

Deci, în acea vreme, m-a deșteptat clopotul cel rînduit spre Utrenie, și-mi era mare jale, că această vedenie s-a sfîrșit așa curînd. Cum că această cu adevărat așa am văzut-o precum am scris- o, iar nu într-alt chip, eu nevrednicul și păcătosul, sub jurămîntul meu cel preoțesc o mărturisesc, căci precum atunci, tot așa și acum țin minte".

Trecînd doi ani și trei luni de la acea vreme, cînd sfîntul Dimitrie s-a lăsat de egumenie, i s-a întîmplat lui, că era în cetatea Baturin, cu arhimandritul Varlaam al Pecerscâi Kievului, unde după rugămîntea luminatului boier Hetman și a celorlalți duhovnicești și politicești stăpînitori - deși se lepăda -, a fost silit ca iarși să primească egumenia mănăstirii Nicolaevsca din Baturina. Deci, luînd spre aceea poruncă, a ieșit din lavra Pecercâi, și mergînd la mănăstirea aceea, a șezut la egumenie, după voia duhovniceștilor și mireneștilor stăpînitori.

Petrecînd el acolo, a sfîrșit de scris viețile sfinților care cuprind în cele trei luni: Septembrie, Octombrie și Noiembrie și potrivindu-le pe dînele cu cele mai mari cărți ale citirii, ale fericitului Macarie, mitropolitul Moscovei, întru toate istoriile, povestirile și faptele cele făcute de sfinți în nevoițele lor, și îndreptîndu-le desăvîrșit, le-a dat spre cercetarea părintelui Varlaam arhimandritul Pecerscâi, împreună cu frații. După ce acelea s-au citit și s-au găsit bune de soborniceștii părinți ai lavrei aceleia și de alți bine înțelegători bărbați, atunci sfîntul Dumitru, iubitorul de osteneală, mergînd de la Baturina la Kiev în mănăstirea Pecerscâi, a început a le tipări pe ele prin a sa cercetare, în anul 1689 luna ianuarie. Deci, s-au sfîrșit de tipărit cea dintîi carte, care a început de la anul nou și care cuprind în sine cele trei luni mai sus pomenite, întru același an, pe vremea aceluiași arhimandrit Varlaam Iasinski.

Degrab după aceasta a fost trebuință pentru îndreptarea unor lucruri, ca luminatul boier Hetman să se ducă din Baturina la împărăteasca cetate Moscova. Atunci a mers împreună cu el Inochentie, egumenul mănăstirii din Kiev, și sfîntul Dimitrie cu doi diaconi din mănăstirea aceea, la aceeași cetate Moscova. După ce a sosit în Moscova, s-a dus înaintea dreptcredinciosului împărat Ioan Alexievici și a binecredincioasei împărătese Sofia Alexievna, și s-a învrednicit a-i săruta mîna. Într-aceea vreme dreptcredinciosul împărat Petru Alexievici era la mănăstirea cuviosului Serghie de Radonej făcătorul de minuni. Într-aceea zi a luat binecuvîntare de la preasfințitul patriarh Ioachim. Apoi, trecînd cîteva zile, s-a dus la mănăstirea lui Serghie de Radonej, unde învrednicindu-se a vedea pe drept-credinciosul împărat Petru Alexievici, care i-a primit cu milostivire și le-a dat să-i sărute mîna. Într-aceea vreme se întîmplase că era și preasfințitul patriarh în aceeași mănăstire. La plecare au stat în al doilea rînd înaintea împărăteștii lui mărimi, și i-au sărutat mîna. Liberîndu-l preasfințitul patriarh a dăruit sfîntului Dimitrie icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, îmbrăcată în aur, și l-a binecuvîntat ca să se îndeletnicească cu scrisul vieților sfinților.

După aceasta s-a întors înapoi la Baturina de la împărăteasca cetate Moscova. Sfîntul Dimitrie, venind la mănăstirea sa, și-a făcut o chilie deosebi, aproape de biserica sfîntului Nicolae, pentru petrecere mai îndemînatecă. Această chilie o numește el în scrisorile sale cele din toate zilele schit, și muțîndu-se într-însa s-a apucat la alcătuirea cărții a doua, adică la viețile sfinților din lunile decembrie, ianuarie și februarie. Ostenindu-se el la îndreptarea acelora, nu puțină îndemînare i-a dat, prin scrisoarea sa, prea sfințitul patriarh Adrian, cel ce a venit după Ioachim. Acela, văzînd bine alcătuită cartea dintîi pe cele trei luni, a judecat, că această osteneală este de folos la toată creștinătatea Rusiei. Deci, a trimis o scrisoare arhierescă preasfințitului mitropolit al Kievului Varlaam Isinschi, care mai înainte fusese arhimandrit în lavra Pecersca din Kiev, către acest bărbat iubitor de osteneală, binecuvîntîndu-l și îndemnîndu-l să scrie viețile sfinților. Acea scrisoare este tipărită la începutul cărții a doua a Mineiului.

În acea scrisoare se scrie îndestulată laudă și mulțumire ostenitorului, pentru cartea cea dintîi a vieților sfinților, și îl îndeamnă să nu lase acel lucru mîntuitor de suflet, ci să se sîrguiască în tot chipul să-l ducă la bun sfîrșit, dîndu-i arhipăstorească sfătuire și binecuvîntare. Dimitrie iubitorul de osteneală, fiind îndemnat prin acea scrisoare, a răspuns preasfințitului patriarh cu cuviincioasă smerenie și mulțumire și a cerut ca Mineile luate de dînsul din Moscova, după porunca preasfințitului patriarh Ioachim, care

cuprindea lunile decembrie, ianuarie și februarie, să se trimită la dînsul, căci acelea deși erau cercetate de dînsul mai înainte, dar pentru scurttimea vremii nu le citise pe toate, și nu le scrisese pe cele de mult folos și foarte de nevoie dintr-însele.

După ce, cu porunca preasfințitului patriarh, i s-a trimis Mineiele celor trei luni, pentru scrierea vieților sfinților, acest iubitor de osteneală a lăsat egumenia mănăstirii Baturina. Deci, petrecînd în pustiul său din singurătate, potrivit și celelalte trei luni cu citirile cele mari, le-a îndreptat desăvîrșit și, ducîndu-se la Kiev, a început a tipări viețile sfinților din luna decembrie, la 10 iulie, 1693. Apoi, după dorința unor stăpîniri duhovnicești, sfîntul Dimitrie a fost numit egumen la cetatea Gluhov, în mănăstirea mai marilor apostoli Petru și Pavel.

Petrecînd el acolo, a sîrșit de tipărit a doua carte a celor trei luni, în anul 1695, pe vremea arhimandritului Meletie. El a luat nu mică laudă de la același sfințit patriarh, prin altă scrisoare ce i-a trimis în același an pentru această parte a doua. Cu aceste două scrisori ale preafericitului păstor, care se îngrijea atît pentru înmulțirea slavei lui Dumnezeu și a sfinților lui, Dimitrie, iubitorul de osteneală, îndemnîndu-se, și-a întins mîna spre îndreptarea cărții a treia a vieții sfinților, care cuprinde într-însa lunile martie, aprilie și mai; deci a început a se osteni în scrierea celei mai mari decît cea dintîi.

Trecînd o vreme, s-a mutat de la Gluhov la Kiev, în mănăstirea Prea Sfintei Treimi, numit Kirilovsca, în care s-a tuns în călugărească rînduială. El a petrecut acolo numai cinci luni. După aceasta, ca un bărbat bine înțelegător și iubitor de osteneală - dar mai ales să-i zicem luminător - ca să nu fie ascuns sub obroc, a fost ridicat arhimandrit cu învoirea preasfințitului Varlaam, Mitropolitul Kievului, și cu a preasfințitului Ioan arhiepiscopul Cernigovului, la 2 iunie, 1697, la pomenirea sfîntului sfințit mucenic Metodie, episcopul Patarelor, al mănăstirii Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se numește Elețca.

Drept aceea, sfîntul Dimitrie suindu-se la cea mai înaltă treaptă a vredniciei, a adăugat după treaptă și iubirea de osteneală cea mai mare, știind că: "Celui ce i s-a dat mult, mult i se va cere". Căci, precum mai înainte se ostenea în ascultarea ce se pusese asupra lui îndreptînd viețile sfinților, cu ajutorul lui Dumnezeu după puterea sa, tot așa se îngrijea și pentru buna rînduială mănăstirească și pentru mîntuirea fraților încredințați lui. El nu mai puțin ajuta și în celelalte duhovnicești sfîntei Biserici, săvîrșind multe lucruri folositoare, cu cuvîntul, cu socoteala și cu tot lucrul.

Stînd doi ani și trei luni la mănăstirea Elețca, cu voia celor mai mari, s-a mutat la Novgorodul Siverchi, în mănăstirea prea Milostivului Mîntuitor, tot ca arhimandrit. El petrecînd în mănăstirea aceea, a sîrșit de scris cele trei luni pomenite înainte ale vieților sfinților din lunile martie, aprilie și mai. Iar de tipărit le-a sîrșit în anul 1700, fiind atunci arhimandrit în lavra Pecersca Iosaf Cracovski, de la care degrabă după aceea s-a trimis sfîntului Dimitrie spre binecuvîntare, acel chip împărătesc, pe care dreptcredinciosul împărat Alexie Mihalovici l-a trimis în dar preasfințitului Mitropolit al Kievului Petru Movilă, cînd a fost încoronat la împărăție.

Dar nici în această sfîntă mănăstire nu s-a odihnit multă vreme sub umbra ramurii raiului, cea atît de mult roditoare; căci îndreptarea cea sîrguitoare a datoriiilor celor încredințate acestui sfînt bărbat și iscusința cea deosebită întru propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu, asemenea și îmbunătățita lui viață, degrabă a început a se vesti monahului cel prea văzător, pentru ca să cîștige leafa și mila cea vrednică pentru acelea. La începutul anului 1701, după porunca aceluia dreptcredincios și singur stăpînitor, împăratul Petru cel Mare, a fost chemat la Moscova. Eparhia Tovolsca neavînd atunci păstor, îl hirotoniră mitropolit al ei și al Siviiriului, punîndu-l între patriarhi în același an, la 23 martie, în Duminica închinării Sfintei Cruci. După aceea a fost cuprins de o boală, în care singur dreptcredinciosul împărat a binevoit a-l cerceta. Cunoscînd că acea boală i se întîmplase din mîhnire, i-a poruncit ca neascunzînd nimic să-și arate pricina mîhnirii sale. El a arătat-o prin chipul acesta: "Aceasta îmi pricinuieste boală și mîhnire, căci mă trimit la acea țară grea și aspră, vătămătoare și nesuferită sănătății mele; iar ascultarea mea este, ca spre sufletescul folos al tuturor dreptcredincioșilor creștini ai neamului Rusiei, să mă sîrguiesc a sîrși de scris viețile sfinților".

Auzind înțeleptul împărat un răspuns ca acesta de la dînsul, a binevoit cu milostivire a schimba, adică să nu-l trimită pe el în Sibir, și i-a poruncit ca să petreacă în Moscova. După puțină vreme preasfințitul Ioasaf, mitropolitul Rostovului și al Iroslovului a murit, în locul lui a fost hotărît sfîntul Dimitrie, la 4 ianuarie, 1702, zi care era Duminica înaintea Botezului Domnului; iar la Rostov a sosit la 1 martie, în Duminica a doua a marelui Post. Deci, intrînd în cetatea Rostovului, a mers mai întîi la mănăstirea sfîntului Iacob, episcopul Rostovului, și intrînd în soborniceasca biserică a Zămislirii Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu a făcut obișnuita rugăciune. El a cunoscut înainte printr-o descoperire oarecare ce i se făcuse de sus, că are să se sfîrșească în Rostov, și a însemnat în unghiul acelei biserici, în partea dreaptă, locul unde să se îngroape, zicînd către cei ce erau cu dînsul: "Iată odihna mea, aici mă voi sălășlui în veacul veacului". Acest lucru s-a și împlinit după proorocia lui, pentru că a murit în Rostov și acolo unde și-a însemnat locul, acolo l-au și pus. Venind la scaunul său, a săvîrșit dumnezeiasca Liturghie, în soborniceasca biserică a Rostovului, la sfîrșitul căreia, spunînd spre toți un cuvînt de învățătură, atît celor duhovnicești cît și mirenilor celor încredințați păstoriei sale, le-a dat binecuvîntare. În scurt vreme după aceea, a dat obișnuitei îngropări trupul adormitului întru Dumnezeu a preasfințitului Ioasaf mitropolitul, în soborniceasca biserică a Rostovului.

Astfel sfîntul Dimitrie, cu dumnezeiasca voie, cu porunca dreptcredinciosului împărat și cu binecuvîntarea a tot sfințitului sobor, a luat ocîrmuirea cinstitei mitropolii a Rostovului. El a luat mari nevoițe și a început a purta jugul cel pus asupra sa, al acestei sfînte ascultri, cu toată sîrguința în Iisus, cel ce îl întărea. El a adăugat neadormit purtare de grijă pentru îndreptarea bisericească și pentru mîntuirea sufletelor încredințate lui. El se sîrguia cu cuvîntul, ca să răspîndească adevărata învățătură a Evangheliei; iar prin viața cea înfrînată, cinstită și temătoare de Dumnezeu, ca un adevărat păstor al turmei lui Hristos, avînd în pomenire pe păstorul păstorilor totdeauna, după ceea ce s-a zis în Evanghelie: "Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzînd lucrurile voastre cele bune, să preamărească pe Tatăl vostru Cel din ceruri". Tuturor le-a dat pilde mîntuitoare, învăța pe toți stăpînitorii cei duhovnicești și mirenești, și pe cei de sub stăpînire, ca fiecare să petreacă în lucruri cuviincioase și să meargă cu toată silința în datoria încredințată lui. El se sîrguia să dezlădăcească de la toate dregătoriile obiceiurile rele, necurția, zavistia, nedreptatea și toate lucrurile care sînt neplăcute lui Dumnezeu și să sădească curția, dragostea, dreptatea, milostivirea, și toată fapta bună să o înrădăcească, dar mai ales purta grija cea mai întîi, ca, de la fețele duhovnicești, să gonească întunecarea și neștiința.

Acest păstor deștept, îndată după venirea sa la scunul Rostovului s-a înștiințat, că mulți preoți din păstoria lui, care locuiau în cetăți și în sate, fiind neluminați, nu numai că nu iau aminte de chemarea lor, dar nici nu știu ce este rînduiala preoției și în ce constă datoria lor și a duhovniceștilor fii și cum se cade a petrece într-însa, dintre care unii mîndrindu-se cu preoția, ceartă pe fiii lor cei duhovnicești înaintea multor oameni, pentru păcatele lor spuse la mărturisire. Alții, avînd păstorie asupra multor suflete omenești, nu se îngrijesc de mîntuirea lor, se lenevesc a merge la bolnavi, ca să-i mărturisească și să-i învrednicească împărtășirii dumnezeieștilor Taine, iar la oamenii săraci nu vor să se ducă, ci numai la cei bogați.

Toate acestea au pornit spre mare durere pe acest păstor plin de rîvnă către Dumnezeu. Cînd a văzut el că unii preoți au uitat frica lui Dumnezeu și nu dau cinste vrednică Preacuratelor și de viață făcătoarelor lui Hristos Taine, care se păzesc tot anul pentru cei bolnavi, ci mai ales le defăimează și le țin în locuri necuviincioase și în vase murdare; iar ce este mai mult că nici numirea lor cea cinstită nu o știu, pentru că nu le numesc Taine preacurate, ci le numesc cu un nume prost, zicîndu-le zapas, între care se mai povestește și aceasta: Ni s-a întîmplat nou în anul trecut 1702, că mergînd în cetatea Iaroslav, am intrat într-o biserică din sat, unde după obișnuita rugăciune eu smeritul vrînd ca obișnuita cinste și închinăciune să dau curatelor lui Hristos Taine; dar acel preot n-a înțeles cuvîntul meu, și uimindu-se la mine sta. Iarăși am zis către el: "Unde sînt puse sfintele Taine ale lui Hristos?" Iar el nici acest cuvînt nu-l prea cunoaște. Deci, unul dintre preoții cei iscușiți, ce erau cu mine, a zis către dînsul: "Unde este zapasul?" Atunci el scoțînd dintr-un unghi un vas foarte urît, a arătat într-însul ceea ce se păzea în nebagare de seamă, atît de mare sfințenie, spre care privesc cu frică sfinții îngeri. Pe mine m-a durut inima de aceea, pe de-o parte

pentru că într-o necinstire ca aceea se păzește Trupul lui Hristos, iar pe de alta, că preoții nu știu nici numirea, care se cuvine a se da prea curatelor Taine".

De aceea, acest păstor purtător de grijă a făcut ca preoții, lepădându-și nebăgarea de seamă, să înceapă încet a se înțelepți și să umble pe calea cea cuviincioasă chemării lor, cu osîrdie și cu frică de Dumnezeu. El a făcut două scurte învățături, dar luminoase, pentru unele lucruri mai de nevoie ce se ating de datoria preoțească și degrab le-a scris una după alta. În cea dintîi, sfătuia ca un părinte și ca un păstor cu stăpînire arhierescă, porunca tuturor preoților, ca să înceteze de la un obicei rău ca acela și de pierzătoarea îndrăzneală, adică nu numai ca să nu certe și să nu ia pe față păcatele cele străine; dar nici să nu se mîndrească în deșert cu duhovnicia. Să nu treacă cu vederea pe cei săraci și scăpătați. Asemenea le porunca să aibă grijă de mîntuirea sufletelor omenești, cele încredințate lor, ca în tot chipul, ziua și noaptea să poarte de grijă de ele.

În a doua învățătură a sa, le porunca cu aceeași putere dată de la Dumnezeu și îi îngrozea cu înfricoșata judecată a lui Dumnezeu, ca preoții singuri să aibă grijă de sfintele Taine cele făcătoare de viață ale lui Hristos, care se păstrează peste tot anul pentru cei bolnavi. Să le păzească cu toată cinstea dumnezeiască, să le cinstească și să învețe la aceea și pe alții. Să le păzească în vase cinstite și să le țin în locuri cuviincioase, nenumindu-le pe ele cu cuvînt prost, adică zapas. Să aibă înainte toate bine pregătite și vrednice de sfînta slujbă, iar după aceea să petreacă în înfrînare și în trezvie. Să se îngrijească în toate chipurile de mîntuirea sufletelor omenești, să învețe pe popor în biserică și să nu facă cu lenevire celelalte, care se cuvin rînduiei lor.

De aceste învățături, toți preoții să se înștiințeze și nimeni să nu poată a se depărta prin neștiință; pentru aceea a poruncit să facă multe scrisori și să le împartă prin cetăți și prin ținuturi, către ispravnicii poruncitori. El a poruncit ca, fiecare preot prescriindu-le pe ele, să le aibă la sine și adeseori citind sfătuitoarele stări cele cuprinse într-însele, să se sîrguiască pe cît se va putea ca toți fără de lipsă să le împlinească cu lucrul.

Toate acestea le-a făcut spre curmarea tuturor celor ce s-au zis mai sus, după mărturia multora vrednici de credință, care fac parte din rînduiala preoțească și călugărească, și care au fost în vremea acestui arhieru.

Pentru ca nici copiii preoților să nu fie asemenea neștiutori, ca părinții lor, și cînd se vor învrednici la rînduiala preoției sau a diaconiei, în locul părinților lor, să poată înțelege puterea cea citită de ei a dumnezeieștii Scripturi și să știe să învețe poporul în biserică nu numai citind pe carte, ci și spunînd pe de rost cuvîntul lui Dumnezeu, Sfîntul Dimitrie a făcut o școală la Rostov. El a adunat copiii slujitorilor sfintelor biserici, mai mult de 200. Dar pentru cea mai bună rînduială și sporire a lor, i-a despărțit pe ei în trei școli, și au hotrît la ei trei dascăli cu viața cea cu bun rînduială. Adeseori, cercetînd acele școli, el însuși asculta pe ucenici și îi îndemna la sîrguință, iar Dumunicile și în zilele de praznic, a poruncit ucenicilor să vină la rugăciune, în biserică sobornicească. Să vină la privegherea cea de toată noaptea și la Sfînta Liturghie și pentru ca toți să fie nedepărtați și să stea cu frică în biserică, luînd aminte la cîntare și la citire.

El le porunca, ca după sfinșitul catismei întîi, cînd prin citire prelungea cuvîntul, sau vreo viață, să vină la binecuvîntarea sfințeniei sale. Deci, uneori cînd lipseau dascălii, lua asupra sa această datorie, și alergînd la cei mai isteți, singur se ostenea în ceasurile cele libere de lucrurile bisericesti, învățîndu-i pe ei. Le tîlcuia oarecare cărți din așezămîntul cel nou, iar în vremea de vară, petrecînd în arhierescul său sat, ce se numea Demiani, între celelalte osteneli ale sale, plăcute lui Dumnezeu, le arăta lor așezămîntul cel nou. În sfîntul și mare post și în celelalte posturi, porunca ucenicilor să postească. El singur îi mărturisea pe ei și-i împărțea cu sfintele Taine, apoi deprinzîndu-i, îi rînduia pe la locuri, deznădăcîmîndu-le neștiința.

Pe citeți și pe purtătorii de sfeșnice cei rânduți pe la biserici, ca slujba lor să o fac în biserică cu toată cucernicia și cu frica, precum poruncesc canoanele sfinților părinți, îi îmbrăca în stihare, lucru care mai înainte n-a fost în Rostov.

Sfântul Dimitrie petrecînd la scaunul său într-o dregătorie mai mare ca aceea, deși era însărcinat cu multe lucruri, după chemarea sa, precum este rînduiala arhierescă; dar pe el nimic n-a putut să-l abată de la lucrul ce începuse mai înainte. Căci el după venirea sa în Rostov, în 2 ani 11 luni și 9 zile, ostendindu-se în vremea care-i rămînea de la isprvile lucrurilor bisericii și ale eparhiei, a sfințit de scris acele cărți ale Mineiilor, adică a patra și cea mai de pe urmă carte, care cuprinde aceste luni: iunie, iulie și august. El a îndreptat-o precum se poate vedea din cartea ce se numește Letopis, de arhieriei Rostovului, care se află în Rostov, la biserica sobornicească, în bibliotecă. Într-aceea se scrie astfel:

"În anul de la întruparea dumnezeiescului Cuvînt 1705, la 9 februarie, la pomenirea Sfîntului Nichifor, care se zice purtător de trebuință, la odovania praznicului Întîmpinării Domnului, sfîntul Simion, primitorul de Dumnezeu, zicînd rugăciunea sa cea mai de pe urmă: "Acum slobozește pe robul Tu, Stăpîne..., în ziua patimilor Domnului, Vineri, în care Hristos a zis: Săvîrșitu-s-a... înaintea Sîmbetei pomenirii adormiților și înaintea Duminicii înfricoșatei judecăți, s-a scris cu ajutorul lui Dumnezeu și cu rugăciunile tuturor sfinților, luna lui august. Amin".

După sfințire, neîntîrziind, a trimis acea carte la Kiev, la lavra Pecersca, care s-a și sfințit de tipărit în același an 1705, în vremea aceluiași arhimandrit Ioasafat. Astfel cărțile vieții sfinților de peste tot anul, care se încep de la întîia zi a lunii Septembrie și se sfințesc în cea de pe urmă zi a lunii August, cu multe ostenele și cu neadormită purtare de grijă a sfîntului Dimitrie, care mai mult decît în 20 de ani, s-au adunat și s-a sfințit de scris în cetatea Rostovului, întru slava lui Dumnezeu celui slăvit întru sfinți și a Maicii lui Dumnezeu, în cinstea tuturor plăcuților lui Dumnezeu celor scriși în cartea vieții și spre folosul a tot credinciosul neam creștinesc, iar de tipărit s-a sfințit în Kiev, în sfînta lavră Pecersca.

Netrecînd mult vreme după aceasta, s-a făcut înștiințare acestui vrednic păstor, că prin diferite locuri încredințate păstoriei lui de către Dumnezeu, intră mulți învățatori mincinoși, din dumbrăvile și pustiile Vrinski. Aceia ieșind ca lupii, cu cuvintele lor cele mincinoase și cu șoptiri tainuite amăgind oile lui Hristos, risipeau turma lui Dumnezeu. Deci, mulți crezînd învățăturile lor cele înșelătoare, se clătinau în sfînta și creștinească credință, a sfîntei biserici a răsăritului, iar alții prin aceeași otravă a răscolnicilor, adică a lui Capiton, fiind otrăviți, grăiesc cele potrivnice sfîntei Biserici, și răzvrătind sufletele cele fără de răutate, au bolit cu duhul. Rîvnind el pentru dreapta credință ca și Ilie, și ca un bun păstor, dorea ca pe cei ce se clătinau din dreapta credință să-i întărească, și pe cei rătăciți să-i întoarcă din calea lor cea pierzătoare, pentru aceea a alcătuit o carte pentru credința lipovenească din pustiul Vrinski, adică despre învățatura și faptele lor.

În acea carte el arăta cum credința lor este nedreaptă, învățatura lor vătămătoare de suflet, iar faptele lor neplăcute lui Dumnezeu. Acea carte s-a sfințit de scris în anul 1709, și s-a tipărit mai întîi într-o împărătească cetate Moscova, în anul 1745.

Sfîntul Dimitrie îndeletnicindu-se întru aceste ostenele, foarte mult folositoare sfîntei Biserici, și rînduind bine toate cele spre mîntuirea tuturor din păstoria sa, se întindea și spre cele mai mari întru nădejdea dării de plată ce va să fie. El avea de gînd să mai alcătuiască o carte care se numește Letopis, și în care să se spună cu oarecare cuviință faptele de la începutul lumii, pînă la Nașterea lui Hristos, pentru a sa știre, și pentru ca să aibă de citit în chilie, dar mai ales pentru a fi ca învățături folositoare, după cum se poate vedea din cărticica epistolarului, adică scriitoare de scrisori. De vreme ce acest iubitor de osteneală știa din destul, cum că nu numai în Rusia mică (Ucraina) ci și în Rusia mare, rar se găsesc biblii slavonești, ci numai careva din cei bogați abia ajungea să o cumpere pe ea cu mare preț, iar cei săraci neavîndu-le pe ele, se lipseau de folosul ce puteau să aibă din citire. Mulți din duhovniceasca rînduială, nu știau rînduiala faptelor din biblie, pentru aceea, dorea ca unora ca acelora, să le dea spre știință pe scurt, cite o cărticică

mică din istoria bibliei, ca să poată fiecare să o cumpere pe un preț mic, și să știe cu înlesnire, cu ce fel de rânduială merg toate cele din biblie.

Deci, el a început fără întârziere a lucra la alcătuirea ei, și a aduna din dumnezeiasca Scriptură, din diferite cronografuri, și de la scriitorii din istorii grecești, slavonești latinești, leșești, evreiești, și din altele, istoriile cele ce se cuprind în biblie, și le-a pus pe scurt în loc de teme; iar din acelea, ca din niște felurite curgeri de izvoare, a scos învățături foarte folositoare de suflet. Acea carte, sfântul Dimitrie, deși foarte mult o dorea, după cum se arată în epistolar, pentru alte lucruri ce era înainte întru îndreptarea bisericescului jug ce sta deasupra lui, dar n-a putut s-o săvârșească fiind cuprins de boalele cele dese, dar a scris numai faptele pînă la numărul anilor 4600; iar gîndul acestui bărbat iubitor de osteneală era așa, ca după săvîrșirea acestui Letopis, de ar fi rînduit Domnul de dînsul spre bine, și viața lui i-ar fi lungit-o, să se apuce de Psaltire, și în scurt timp prin tâlcuiri să o explice pe ea, dar la lucru acesta ce îl avea în gînd, moartea i-a făcut împiedicare.

Deci, mai înainte de a veni în Rostov, cînd petrecea în Rusia mică, a alcătuit două cărți. Cea dintîi "Alfavită duhovnicească", adică oarecare sfătuiră duhovnicești, care se încep după literele alfabetului. Într-aceia carte, se pun spre îndemnare mai multe învățături folositoare, ca mai cu osîrdie tot omul să împlinească poruncile Domnului, și să se silească la curățirea patimilor. Această carte el a despărțit-o în trei părți, din dragoste către Dumnezeu și a tipărit-o în Kiev în lavra Pecersca, după cîtiva ani de la moartea alcătuitorului.

A doua a alcătuit-o întru lauda Preasfîntei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, și care se numește, "Lîna rourată". În ea se povestește despre minunile care ies de la capul ei cel făcător de minuni, care se află în Ilinaski mănăstire a Cernigovului, cu vorbiri și cu învățături insuflate de Dumnezeu. Această carte, pe cînd trăia sfîntul Dimitrie, a fost tipărită în Cernigov în anul 1656.

Afară de acestea se află și alte cărți folositoare de suflet, și anume: "Apologia", spre potolirea mîhnirii omului, care este în nevoie, în prigonire și în necaz. Într-însa se cuprinde vorbirea și sfătuirea care mîngîie pe cel scîrbit. Asemenea și această cârtică s-a tipărit în Cernigov în anul 1700, iar după moartea lui, s-a tipărit a doua oară în Moghilev în anul 1715. Apoi s-a mai tipărit pe scurt, ca un "Catehism" cu întrebări și răspunsuri, foarte folositor pentru credință: O mulțumitoare cugetare pentru patimile lui Hristos. Închinăciunea rănilor Domnului nostru Iisus Hristos. Plîngere la îngroparea lui Hristos. Închinare Sfîntei Treimi. Închinarea Domnului nostru Iisus Hristos. Închinare către Preasfînta Născătoare de Dumnezeu. Socotire pentru împărțășirea dumnezeieștilor Taine. Închinăciune la preacuratele lui Hristos Taine. Rugăciune de mărturisire în toate zilele. Mărturisirea păcatelor cuprinzătoare. Rugăciune, sau pe scurt, pomenire de patimile lui Hristos. Doctorie duhovnicească la tulburarea gîndurilor, cu multe pilde, adunate pe scurt din diferite cărți părintești. Duhovniceasca deprindere a omului cel dinluntru, care se învață în singurătate în cămara inimii și se roagă în taină.

El a alcătuit asemenea două letopise. Cea dintîi pentru poporul slavon, și cea de-a doua pentru zidirea bisericilor, și pentru punerea arhierilor în Rusia. Apoi a mai alcătuit încă cîteva cîntări duhovnicești, și alte faceri de stihuri, multe la număr. Dintr-aceste scurte alcătuiuri, Apologia și Letopiseșturile, le-a alcătuit pe cînd sfinția sa era în Rusia mică; iar despre celelalte nu se știe cînd le-au scris.

Se cade însă a mai zice ceva și de învățătoarele cuvinte ale acestui frumos grăitor propovăduitor, de care trebuie să fie foarte multe la număr, de s-ar fi putut toate acestea a se cerceta, și a se aduna împreună; căci mai întîi, precum s-a arătat mai sus acest bărbat a fost multă vreme propovăduitor al cuvîntului lui Dumnezeu în Cernigov, pe vremea preasfîntitului arhiepiscop Lazăr Branovici. După ducerea din Cernigov, cîtăva vreme s-a aflat în cetatea Vilna; apoi mergînd în Sluța și viețuind mai mult de un an în mănăstirea de acolo a Schimbrii la față, se îndeletnicea la semănarea cuvîntului Domnului.

Întorcându-se în Rusia mică, în cetatea Baturina, el a întrebuițat cea mai mare parte a datoriei sale în propovăduirea cuvîntului, pînă la hotrîrea sa la egumenie. Fiind egumen și arhimandrit în diferite mănăstiri, măcar că avea grijă de toate cele mănăstirești, totuși a continuat să adune și să îndrepteze viețile sfinților. Acest egumen neobosit de osteneți, în toată vremea nu înceta, cîtuși de puțin, a alcătui învățături și a propovădui Cuvîntul lui Dumnezeu, dar, spre cea mai mare părere de rău, toate acele învățături, nu se știe de alcătuitoarea lor. Căci deși se află în Rostov în biblioteca bisericii, cuvinte învățătoare și de alte oarecare alcătuirii ale acestui bărbat iubitor de osteneală, o carte mare, scrisă cu slovă de pol tipar; însă într-aceea se află învățături propovăduite de el pe vremea petrecerii lui în Rusia mare; deci, unele din acelea, după cum arată acel epistolar, lipsesc; iar de cele ce le-a spus în Rusia mică, sînt într-aceea carte numai cinci.

Drept aceea, sfîntul Dimitrie ocîrmuind bine păstoria cea încredințată lui de Dumnezeu, deși totdeauna după chemarea sa era tras de multe împiedicări; dar toate zilele alerga la biserică la slujba lui Dumnezeu. În zilele Duminicilor și ale praznicilor, slujirea Sfintei Liturghii mai niciodată nu o lăsa să o săvîrșească alții, afară de neputință sau de mare nevoie. Cînd se întîmpla praznic în care se făcea litie, atunci avea ieșire cu crucile, măcar de era a merge departe, el însuși mergea cea mai mare parte din cale, și săvîrșea Sfînta Liturghie. El îndemna poporul la facerea faptelor celor bune.

Adeseori se ducea în cetatea Iaroslavului și petrecînd acolo, slujea în biserica sobornicească și în alte biserici ale acelei cetăți, unde i se întîmpla, și propovăduia cuvîntul lui Dumnezeu, învățînd astfel pe oameni sfînta credință creștinească. El îi sfătua să nu se amăgească cu mincinoasele învățături ale celor ce nu înțeleg drept, ca să nu rupă din turma lui Hristos, ci să stea cu tărie și să țină la maica noastră, Sfînta Biserică a Răsăritului. Deci, înțeleptul păstor era păzitorul turmei lui Hristos, de vrăjmașii care se luptau contra lor și de lupii cei răpitori care veneau îmbrăcați în piei de oi.

În vara anul 1705, acest păstor zăbovind în cetatea Iaroslavului două luni - iunie și iulie -, pentru îndreptarea unor lucruri bisericești, i s-a întîmplat un lucru ca aceasta, precum mărturisește însuși Sfîntul Dimitrie despre aceasta în cartea Rozisc.

Într-o zi de Duminică, ieșind eu din biserica sobornicească, după Sfînta Liturghie și mergînd spre curte, doi oameni bărboși, dar nu bătrîni, apropiindu-se de mine strigau, zicînd: "Stăpîne Sfînte, cum ne sfătuești? Ne poruncești nouă, ca să ne radem bărbile sau nu? Să știi însă că noi sîntem gata să ne punem capetele pentru bărbile noastre. Mai bine este nouă să ni se taie capetele, decît să ni se radă bărbile!", pentru că venise poruncă de la stăpînire, ca oamenii să-și radă bărbile. Atunci eu m-am mirat de acea neașteptată întrebare și, neputînd să le răspund îndată ceva din Scriptură, i-am întrebat împotriva pe ei: "Ce crește pe urmă, capul cel tăiat, sau barba cea rasă?" Atunci ei, îndoindu-se și tăcînd puțin, au zis: "Barba crește, iar nu capul". Apoi le-am zis: "Deci, mai de folos vă este vouă să nu vă cruțați bărbile, care de s-ar rade și de zece ori, iar v-ar crește, decît să vă pierdeți capul, care odată tăiat, nu mai crește niciodată, decît numai la învierea cea de obște a morților".

Zicîndu-le acestea au mers la chilia mea; deci, mă petrecură mulți cetățeni cinstiți și au intrat cu mine în chilie. Și a fost între noi cu de-amănuntul multă vorbă de raderea și neraderea bărbii. Eu am cunoscut, că mulți care și-au ras bărbile, după poruncă, se îndoiau de mîntuirea lor, ca și cum ar fi pierdut chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Deci, eu i-am sfătuit pe ei să nu se îndoiască, zicîndu-le că nu în barbă și în fața omenească cea văzută se alcătuește chipul lui Dumnezeu și asemănarea, ci în sufletul cel nevăzut. Dar încă și pentru aceasta nimeni să nu se îndoiască de mîntuirea sa, de vreme ce nu își rade barba după voia sa, ci poruncii celor ce se sînt în stăpîniri se cuvine a se supune și în lucrurile care nu se împotrivesc lui Dumnezeu și care nici nu se vatămă mîntuirea. De aceea, cei ce socotesc raderea bărbilor în mare și neiertat păcat, iar creșterea lor în mare sfințenie, să-și lepede acea îndoire, și nimeni din cei bărboși să nu nădăjduiască că prin barba sa va cîștiga mîntuirea.

Deci, el a adăugat multă socoteală în cartea ce s-a zis, Rozisc, între altele și despre raderea bărbii, spre sfățuirea celor neîntăriți și în întărirea celor ce pentru puțin, se clatină mult.

În toată vremea petrecerii la scaunul său, acest blînd păstor priveghea turma sa fără de cruzime. El își păzea vrednicia rînduiei sale fără de trufie și spre toți cei mari și mici arăta dragoste nefățarnică; de aceea era iubit ca un tată de toți credincioșii, fii ai Sfintei Biserici. El era cinstit și slăvit, nu numai de cei supuși sub rînduiala sa, ci și de alte multe fețe de neam bun. Era iubit nu numai puțin și de însuși prea binecuvîntatul împărat și toată împărăteasca familie, pentru viața lui cea îmbunătățită.

Adeseori era chemat la Moscova, unde fiind de față însuși împăratul și alte fețe ale familiei împărătești, săvîrșea dumnezeieștile Taine și propovăduia Cuvîntul lui Dumnezeu. Acest lucru se poate vedea din scrierea de mai sus. Adeseori veneau la dînsul în Rostov multe fețe împărătești pentru binecuvîntare, precum văduva dreptcredinciosului împărat Ioan Alexievici, împărăteasa Paraschiva Teodorovna, cu fii săi și fiicele dreptcredinciosului împărat Alexie Mihailovici; binecredincioasele cnejine: Maria, Teodosia și Natalia Alexievna, care l-au dăruit pe el cu rase și cu alte diferite lucruri. Din toate aceste daruri pregătindu-și înaintea arhierieștile veșminte spre ceasul morții, a poruncit slujitorilor de lîngă sine, ca la moartea sa să-l pună într-acele veșminte pregătite de el mai înainte, lucru care s-a și făcut după porunca lui. Acele veșminte se află și acum pe dînsul.

Sfîntul Dimitrie avea un obicei ca acesta: Cînd ar fi simțit cîndva în sine vreo boală, și ar fi început a slăbi, atunci trimitea la școală și porunca tuturor elevilor, ca spre aducerea aminte de cele cinci rîni ale lui Hristos, care au fost în curatele lui mîini, picioare și în coasta cea împunsă pînă la inimă, să citească de cîte cinci ori rugăciunea "Tatăl nostru..." Atunci îi era mai ușor. Deci, cercetîndu-și școala, sfătua pe ucenicii săi, ca să-și petreacă viața lor întru înfrînare, în minte întregă și curăție, ca, chemînd în ajutorul lor pe Dumnezeu, Povățuitorul înțelepciunii și dătătorul de știință, să adauge sîrguință la învățătură cu toată puterea. Între altele, adeseori zicea către dînșii și acestea: "De mă voi învrednici a cîștiga milă de la Domnul, atunci îl voi ruga pe El, ca și voi asemenea să cîștigați milă de la dînsul, că scris este: "Unde voi fi Eu, acolo va fi și sluga mea."

Pe slujitorii săi, și pe ceilalți care se aflau lîngă dînsul, îi învăța ca, atunci cînd vor bate ceasurile la fiecare lovitură, să se însemneze cu semnul Sfintei Cruci și să zică încet rugăciunea: Născătoare de Dumnezeu Fecioară, bucură-te... Iar dacă cineva din casnicii lui slujitori, s-ar fi întîmplat să-i fie numele, și venea la dînsul cu plocon, îi binecuvînta pe ei cu icoane; iar de i se întîmpla să nu aibă icoane, atunci îi miluia cu bani, după socotință. Adeseori pe cei supuși îi învăța să se nevoiască la post și să fugă de îmbuibare și beție, arătîndu-se singur pe dînsul pildă la aceia. El în toate zilele, afară de praznice, petrecea în înfrînare, mîncînd puțin, numai pentru trebuința trupească; iar în sfîntul și marele post al sfîntelor Paști, în săptămîna întîii, obișnuia a mîncea numai odată pe zi. Asemenea și în săptămîna patimilor, numai în Joia cea mare mîncea odată, iar celelalte zile le petrecea în rugăciuni și post.

Acest bărbat temător de Dumnezeu prea isteț la înțelegere, în mare luminare, iscusit în limba slavonească, latinească, grecească evreiască și leșească; deci, avînd mare apelare spre învățătură, a iubit pe oamenii cei îmbunătățiți și cinștiți. Spre cei mai de sus a fost cinstitor, plecat, iubitor și primitor; iar spre cei supuși milostiv. Spre cei nenorociți, milostiv; spre cei săraci, bine făcător; către cei nevoiași, foarte îndurat. Scumpetea în inima lui n-a locuit, iubirea de cîștig de nici un fel n-a avut loc în inima lui, iar iubirea de argint cu totul era gonită de la dînsul; pentru că din vremea aceea de cînd a primit pe dînsul călugărescul chip, și a făgăduit lui Dumnezeu sărăcia de bună voie pînă la moartea sa, nu numai că nu se îngrijea deloc la cîștigarea de multă avere, și nu aduna - după cum singur mărturisește despre dînsul în scrisoarea sa - aur și argint, ci nici haine, sau orice alt fel de lucruri nu voia să aibă, afară numai de cele de nevoie și afară de cărțile cele folositoare de suflet.

El păstra toate darurile care intrau în mîinile lui de la făcătorii de bine, de cînd a fost egumen și arhimandrit. Asemenea toată vremea petrecerii lui în arhierie, veniturile chiliei, pe unele le cheltuia pentru

trebuințele sale, pe altele pentru ale mănăstirii, iar pe altele le întrebuița la împodobirea sfintelor biserici, dar mai mult la nevoile celor săraci; căci de sărmani și văduve, de scăpătați și de cei neavuți, purta atât de mare grijă, întocmai ca un tată de adevărații săi fii; și cu atâtă îndurare împărțea cele ce intrau în mâinile lui, încît în toată ziua abia lăsa ceva puțin la casa sa. Adeseori chemînd la sine pe cei orbi, surzi, șchiopi și pe cei neputincioși în sărăcia cea mai de pe urmă, le punea mese, le dăruia haine și alte lucruri asemenea cu acestea. El era, după Iov, ochiul orbilor și piciorul șchiopilor.

După moartea lui nimeni să nu caute argint în cămările lui, sau orice alt fel de avere și ca să nu-și piardă vremea la acea zadarnică încercare a lui, și pe cei ce au slujit în chilia lui, despre aceea să nu-i întrebă.

Cu doi ani și șapte luni înaintea morții lui, a scris o scrisoare duhovnicească sau diată, și a arătat-o sfințitului Ștefan, mitropolitul Razanului, punînd acolo un așezămînt ca acesta: Dacă preasfințitul mitropolit Ștefan va muri mai înainte, atunci la îngroparea lui să fie mitropolitul Dimitrie; iar dacă Dimitrie al Rostovului se va sfîrși mai înainte, atunci să-l dea pe el îngropării prea sfințitului Ștefan al Razanului. Așa s-a și făcut, că nu altcineva, ci singur prea sfințitul Ștefan l-a îngropat pe el. Acești doi mitropoliți, au trăit între dînșii ca frații. Sfîntul Dimitrie în toată vremea petrecerii sale în Rostov, și mai ales cînd alcătuia cartea Letopis, în care se istorisesc faptele de la începutul lumii pînă la Nașterea lui Hristos, de multe ori trimitea scrisori preasfințitului Ștefan, spre a cerceta alcătuirile, și cerea sfat de la dînsul spre dezlegarea îndoielilor lui.

Cu cîteva zile mai înainte de sfîrșitul sfîntului Dimitrie, binecuvîntata împărăteasă, Paraschiva Teodorovna, avea de gînd ca din împărăteasca cetatea Moscova, să se ducă în cetatea Iaroslavului, pentru ca să se închine la icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se numea Tolsca. Dar, din pricina furturilor care s-au întîmplat atunci și din greutate, abia a ajuns la Rostov, astfel că îi era cu osteneală a călători pînă la Iaroslav; de aceea a poruncit ca să aduc în Rostov icoana făcătoare de minuni din mănăstirea Tolsca. Deci, cînd acest arhieru a fost înștiințat despre grabnica venire în Rostov a dreptcredincioasei împărătese, împreună cu binecredincioasele ei fiice, și pentru aducerea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, celei făcătoare de minuni din Tolsca, atunci a poruncit ca să cheme la dînsul pe ieromonahul Filaret, cămărașul casei sale arhieresti, căruia între celelalte porunci ce îi dăduse, l-a mai înștiințat mai dinainte de grabnica sa ducere către Dumnezeu. El i-a arătat așa:

"Iată, vin în Rostov doi oaspeți: Împărăteasa cerului și împărăteasa pămîntească, iar eu nu mă învrednicesc a le vedea pe ele aici; deci, se cuvine ție cămărașul, ca să fii gata pentru primirea lor".

Înainte de sfîrșit, fiind pînă la trei zile pînă la moartea sa, a început a slăbi foarte mult și a tuși. În ziua numelui său, adică la 26 octombrie, la pomenirea Sfîntului Mucenic Dimitrie Izvorîtorul de mir, a săvîrșit singur Sfînta Liturghie, fiind acum foarte bolnav, încît și fața i se schimbă. Din acea zi n-a mai putut să mai spună cuvinte de învățătură, ci șezînd lîngă ușile împărătești ale bisericii, a ascultat cîntărețul care a citit acea învățătură, pregătită mai înainte de dînsul.

La masa prînzului într-acea zi a șezut cu oaspeții, după obiceiul de mai înainte, măcar că era neputincios și cu nemărginită nevoie, iar în 27 octombrie, a venit știrea că arhimandritul Varlaam va veni de la cetatea Bereaslav, din Mănăstirea Zeleasca a cuviosului Daniil stîlplnicul, ca să vadă pe Sfîntul Dimitrie. El a fost primit de Sfîntul Dimitrie cu dragoste și s-a ostenit după cum se cuvine. Deci, vorbind ei singuri, monahia Varsanufia Eftimia, din neamul cazanilor, fiind mai înainte hrănitorea țarului Alexie Petrovici, a trimis în Rostov la acest păstor, aproape de casa arhierescă, ca să binevoiască preasfinția sa să o cerceteze pe ea în acea zi. Aceea în toată vremea petrecerii sale în Rostov, avea multă cucernicie pentru îmbunătățita viață a Sfîntului Dimitrie și adeseori avea trebuință de povețile lui spre folosul sufletului său.

Acest arhieru fiind chemat la acea monahie, s-a lepădat cu neputință, căci era foarte slab. Mergînd acela acasă a spus stăpînei sale, că sfinția sa nu poate veni din pricina bolii. Atunci acea monahie a trimis a doua oară să-l poftască, măcar pentru o scurtă vreme să binevoiască a veni. Dar Sfîntul Dimitrie se

lepăda și la a doua poftire, punînd înainte boala. Arhimandritul Varlaam, cel zis mai înainte, a început a-l sfătui ca să meargă, crezînd ca prin acea umblare să cîștige puțină ușurare din boală. Atunci ascultînd pe arhimandrit, a poruncit ca să-l ducă la dînsa, după cîntarea bisericii.

Deci, mergînd el împreună cu acel arhimandrit, pe cale au vorbit puțin și iarăși s-au întors pe înserate; dar abia a putut ajunge la chilia sa. Pomenitul arhimandrit, fiind în casele ce se numesc Cristovoi, a poruncit cămărașului său, ieromonahului Filaret, să-l primească și să-l ospăteze. Intrînd singur în chilie a început a tuși și umblînd multă vreme prin casă, se sprijinea de slujitori.

După aceea a poruncit să cheme cîntăreți la dînsul în chilie, pentru cîntarea unor cuvinte duhovnicești, alcătuite de el: "Iubite Iisuse al meu...". În vremea cîntării acelora, Sfîntul Dimitrie asculta stînd lîngă sobă și încălzindu-se. După sfîrșitul acelor cîntări, a voit ca pe toți cîntăreții să-i lase a pleca spre casele lor; însă a oprit pe unul mai iubit dintre ei ca să-l aibă ajutor în ostenele. Rămînînd acela, a început a-i spune din viața sa, cum o petrecea în tinerețe și în vîrsta cea desăvîrșită, cum se ruga Domnului Dumnezeu, Preasfîntei Maicii Lui, și tuturor plăcuților lui Dumnezeu, iar după aceasta a zis: "Și voi, fiilor, să vă rugați asdemenea!" Apoi la sfîrșit a zis: "Acum îți este și ție vremea să mergi la casa ta!" Acel cîntăreț luînd binecuvîntare, a ieșit; iar Sfîntul Dimitrie l-a petrecut singur din chilia sa și i s-a închinat pînă la pămînt, mulțumindu-i că s-a ostenit mult lîngă dînsul la scrierea diferitelor alcătuiuri.

Văzînd cîntărețul smerenia aceea, neobișnuită petrecere de la păstorul său și închinăciunea cea atît de jos, s-a cutremurat; apoi i-a zis cu cucernicie: "Stăpîne sfinte, oare te închini mie astfel, celui mai după urmă rob?" Iar el iarăși a grăit: "Îți mulțumesc, fiule!" Și s-a întors în chilie, iar cîntărețul s-a dus la casa sa plîngînd. Deci, Sfîntul Dimitrie întorcîndu-se în chilia sa, a poruncit slujitorilor, ca fiecare să meargă la locul lui, iar el închizîndu-se în chilie, ca și cum ar vrea puțin să se odihnească, a petrecut rugîndu-se pînă la moartea sa. A doua zi de dimineață, slujitorii intrînd în acea chilie, l-a văzut că sfîrșise astfel cum se ruga. Cîntărețul, fiind în casa sa, a auzit a doua zi de dimineață, că la soborniceasca biserică, a bătut de trei ori în clopotul cel mare, spre semnul morții arhierelui, și îndată a alergat în chilia lui. El a aflat pe păstorul și părintele său că își dăduse sufletul lui Dumnezeu.

După îmbrăcarea lui în toate veșmintele arhieresti, pe care el, precum s-a spus mai înainte, le gățise înaintea sfîrșitului său, au pus în raclă sfîntul lui trup, iar sub cap, în loc de pernă, și sub tot trupul au pus, după porunca sa, diferite cărți alcătuite și scrise cu cerneală de mîna lui. În aceeași zi a fost pus în biserica preabunului Mîntuitor, care este aproape de chilia arhierescă.

Făcîndu-se știre în toată cetatea Rostovului de moartea acestui bun păstor și iubitor de fii, s-a adunat mult popor la cinstitul lui trup, făcînd plîngere; căci i-a lăsat pe ei păstorul și învățătorul cel bun, ajutorul celor ce sînt în nevoi și în necazuri, folositorul văduvelor și al orfanilor, hrănitorul săracilor și al scăpătaților, povățuitorul rînduiei preoțești și călugărești.

În ziua aceea și dreptcredincioasa împărăteasă Paraschiva Teodorovna cu fiicele sale: Ecaterina, Parascheva și Ana, au sosit în Rostov după sfîrșitul prînzului și nu l-au aflat între cei vii pe Sfîntul Dimitrie. Ele au plîns mult că nu s-au învrednicit a lua binecuvîntarea lui arhierescă; deci a poruncit ca deasupra trupului, să slujească rînduiala înmormîntării în sobor. După aceea a binevoit a merge întru întîmpinarea icoanei făcătoare de minuni a Preasfîntei Născătoare de Dumnezeu, din Tolsca, dar din pricina drumului și a furtunilor de toamnă, n-a mai călătorit mai departe spre Iaroslav, ci au rămas pînă a doua zi în mănăstirea Botezul Domnului.

Înștiințîndu-se ea a doua zi, că icoana Născătoare de Dumnezeu este aproape de cetatea Rostovului, a poruncit ca toți cei ce venise în acea mănăstire în ziua pomenirii Cuviosului Avramie arhimandritul, făcătorul de minuni, al Mănăstirii Boevleniei a Rostovului din soborniceasca biserică, preoții și slujitorii bisericesti, să meargă cu litie din acea mănăstire la mănăstirea Petrovsca, întru întîmpinarea icoanei celei făcătoare de minuni, mănăstire care se află tot în calea Rostovului spre Iaroslav. Deci, fiicele împărătești,

toate trei au urmat litia pe jos. Întâmpinînd ele acea icoană, a dus-o în mănăstirea Boevleniei, și singure țînînd-o cu mîinile lor; iar împărăteasa a așteptat în porțile acelei mănăstiri.

Aducînd acea icoană spre poartă, ea a ieșit singură spre întîmpinare și făcînd obișnuita rugăciune, a sărutat-o cu cucernicie și a poruncit să o ducă în biserică. Acea icoană a stat acolo pînă la sfîrșitul Sfintei Liturghii, iar după Sfînta Liturghie au făcut paraclisul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Și după acea icoană făcătoare de minuni au dus-o tot cu aceeași litie în soborniceasca biserică a Rostovului, și de acolo în Mănăstirea Boevleniei, în ziua de 30 octombrie.

După voința împărătesei, trupul Sfîntului Dimitrie, din acea biserică a Mîntuitorului, s-a mutat cu cuviincioasă ceremonie în soborniceasca biserică, și după porunca ei a făcut panahidă a doua oară pentru dînsul.

După aceasta, îndată credincioasa împărăteasă cu fiicele sale și cu ceilalți care erau cu dînsa, au voit a lua calea de întoarcere de la Rostov la împărăteasca cetate, Moscova. Cînd cele scrise de acest arhieru, s-au trimis din Rostov la Moscova în divanul mănăstiresc, atunci după așezămîntul lui cel scris, sau mai bine zis, după cererea lui, adică ca după moarte să-i îngroape trupul în mănăstirea Sfîntului Iacob, episcopul Rostovului, făcătorul de minuni, în unghiul bisericii, unde însemnase singur.

Deci, s-a trimis poruncă de la divanul mănăstiresc în Rostov, prin care s-a poruncit, ca după acea duhovnicească dorință, să se sape groapa în acel unghi și s-o zidească cu piatră, apoi să facă gropniță de piatră și să-l dea îngropării. Dar acea poruncă nu s-a împlinit și nu se știe pentru ce, că nici groapă cu piatră n-a zidit, nici gropniță de piatră n-a făcut; ci a făcut numai o casă de lemn, care a putrezit degrab, precum de aceasta se poate ști mai pe larg din cele ce s-a pus înaintea preasfînțitului și îndreptătorului Sinod, pentru aflarea moaștelor acestui arhieru.

Cînd preasfînțitul Ștefan, Mitropolitul Riazanului și al Muromului, a venit în Rostov, pentru îngroparea Sfîntului Dimitrie, în luna noiembrie, intrînd drept în soborniceasca biserică, a plîns mult deasupra trupului acestui plăcut și a poruncit cămărașului Filaret ieromonahul, ca să gătească în mănăstirea lui Iacob toate cele ce se cuvin spre îngropare. Atunci precum mai marii mănăstirii Rostovului, așa și soborniceștii preoți, și mulți din cetățeni venind la preasfînțitul Ștefan, l-au poftit să binevoiască a da îngropări trupul acestui arhieru, în soborniceasca biserică a Rostovului, aproape de răposatul Ioasaf Mitropolitul. Acolo erau îngropați toți cei ce fusese mai înainte arhierii ai Rostovului.

Preasfînțitul Ștefan n-a voit să facă acea cerere a lor, și le-a răspuns celor ce ziceau: "De vreme ce încă de la suirea pe scaunul Rostovului, Preasfînțitul Dimitrie și-a ales singur loc de îngropare în mănăstirea lui Iacob mergînd mai întîi, cum pot eu să schimb aceasta?" Astfel în ziua aleasă spre îngropare, adunîndu-se în soborniceasca biserică duhovniceștii începători și toți preoții și slujitorii bisericești, Preasfînțitul Ștefan a săvîrșit Sfînta Liturghie. După sfîrșitul aceleia, el a săvîrșit slujba înmormîntării cu tot soborul, deasupra trupului Sfîntului Dimitrie, la care singur preasfînția sa a grăit către popor cuvînt cuviincios despre această mare mîhnire.

Apoi după așezămîntul acestui plăcut, acel trup sfînt al lui, cu rînduiala binecuvîncioasă a soborului, cu lumînări și cu cîntări de psalmi, mergînd înainte tot sfînțitul cler, și petrecîndu-l mulțime de popor, și scoțînd amare suspinuri pentru păstorul și învățătorul lor, l-au dus în mănăstirea Sfîntului Iacov și l-au dat pămîntului în biserică zisă, a Zămislirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, în unghiul din partea dreaptă pe care îl însemnase el. După îngropare, preasfînțitul Ștefan a scris despre îngroparea Sfîntului Dimitrie, și acea scrisoare care s-a pus la sfîrșitul vieții lui.

După moartea acestui bărbat iubitor de osteneală, au rămas multe cărți tipărite și scrise de mîna, adică: grecește, latinește, leșește și slavonește. Toate acelea s-au luat în aceeași vreme din Rostov de preasfînțitul Ștefan la Moscova, și s-au pus în biblioteca tipografiei moschinesească a preasfînțitului

îndreptător Sinod. Acest plăcut a lui Dumnezeu a murit în anul de la întruparea lui Dumnezeu Cuvîntul 1709, în 28 octombrie, noaptea, într-o zi de Vineri, îndată după ziua numelui său. Trupul lui s-a îngropat în luna noiembrie în 25, care a fost deasemenea zi de vineri. El a petrecut pe scaunul Rostovului șapte ani fără nouă luni. În călugărie a petrecut 41 de ani, 3 luni și 18 zile; iar toți anii vieții lui au fost 80 tocmai.

Acesta adunînd și scriind în viața aceasta, viețile și nevoițele cele cu frumoasă lumină ale plăcuților lui Dumnezeu, celor ce în cartea cea veșnică s-a scris la ceruri, le-a dat întru slava celui slăvit Dumnezeu între sfinți, întru cinstea plăcuților lui, și spre folosul a tot dreptcredinciosului neam creștinesc. Singur după trecerea din viața aceasta de puțină vreme, la cea veșnică, s-a scris cu degetul lui Dumnezeu, împreună cu aceea în cartea vieții veșnice, și s-a învrednicit a fi încununat cu nesticăcioasa cunună.

Ca adevărat păstor și neadormit păzitor al păstoriei celei încredințate lui de la Dumnezeu, s-a învrednicit în ceata păstorilor cu ceilalți arhierii ai Rostovului, și cu toți ierarhii a fi numărat; căci în anul 1751, luna septembrie în 21, cînd meșterii se apucaseră să repare pardoseala bisericii Zămisliri Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, au aflat sfintele lui moaște întregi și nesticite, după 42 de ani, 10 luni și 24 zile de la moartea lui, iar de veșmintele lui arhieriești foarte puțin se atinsese stricăciunea.

Din acele sfinte moaște, ca dintr-un izvor oarecare, din vremea aceea și pînă acum, izvorăsc multe faceri de minuni, celor ce alergă la ele cu credință. Prin ele se izgonesc diavolii din oameni, mușii grăiesc, orbii văd, șchiopii, slăbănogii și cei cuprinși de alte boli nevindecate și grele, prin chemarea lui spre ajutorul lor și prin rugăciunile ce se aduc lîngă acele sfinte moaște, se vindecă cu darul lui Dumnezeu și se slăvește într-însul Dumnezeu, cel în Treime unul preamărit între sfinții săi.

Deci, să slăvim și noi pe acel bun Dumnezeu, căci în sfatul Său cel preainalt a hotrît să arate în pămîntul Rusiei în acești ani mai de pe urmă, pe acest mare luminător, care cu minunile sale strălucește toate părțile Rusiei, și grabnic se arată cu adevărat ajutor celor ce-l cheamă. Deci, să alergăm cu neîndoită credință la sfintele și tămăduitoarele lui moaște, să-l chemăm ziua și noaptea spre ajutorul nostru, ca, prin rugăciunile acestui scriitor al vieților sfinților, să petrecem și noi de acum înainte zilele vieții noastre tot astfel; și, trăind cu dumnezeiască plăcere în pocăință, să ne învrednicim a fi scriși în cartea vieții Mielului lui Dumnezeu, împreună cu toți cei ce din veac i-au plăcut Lui, și a-l lauda pe dînsul împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în vecii vecilor. Amin.

* O scrisoare duhovnicească a Sfîntului Dimitrie, mitropolitul Rostovului, noul făcător de minuni, pe care a scris-o mai înainte de moartea sa:

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh. Amin.

Eu, Dimitrie, smeritul arhieru, mitropolitul Rostovului și al Iaroslavului, auzid glasul Dumnezeului meu, care în Sfînta Evanghelie zice: "Fiți gata, că în ce ceas nu gîndiți, Fiul omenesc va veni. Pentru că nu știți cînd va veni Domnul, seara sau la miezul nopții, la cîntatul cocoșilor sau dimineața, ca nu venind fără de veste, să vă afle pe voi dormind". Acest glas al Domnului auzindu-l și temîndu-mă, adeseori fiind cuprins de neputințe, slăbind cu trupul din zi în zi și așteptînd în toată vremea acel neașteptat ceas al morții, ce s-a zis de Domnul, și gătindu-mă după puterea mea spre ieșirea din această viață, am socotit căci cu această duhovnicească scrisoare a mea, să dau fiecăruia de știre, ce ar voi să facă cu cele rămase după sfîrșitul meu; adică, să nu se ostenească în zadar, nici să cerceteze pe cei ce mi-au slujit pentru Dumnezeu, ca să știe comoara și bogăția mea, pe care din tinerețile mele n-am adunat-o, aceasta nu o zic mîndrindu-mă, ci le dau de știre iscoditorilor averii mele, că de cînd am luat sfîntul chip călugăresc, și m-am tuns în Kiev în mănăstirea Kirolosca, la 18 ani ai vîrstei mele, și m-am făgăduit lui Dumnezeu ca să am sărăcia cea de bună voie, dintr-aceia vreme, pînă la apropierea mea de mormînt, n-am cîștigat averi și haine, afară de sfintele cărți.

Eu n-am adunat aur și argint, nici am voit să am haine de prisos, nici orice fel de lucruri, afară de cele de nevoie. Eu m-am sîrguit la necîștigarea și sărăcia cea călugărească cu duhul și cu lucrul, neîngrijindu-mă de mine, ci punîndu-mă spre purtarea de grijă a lui Dumnezeu, care nici odinioară nu m-a lăsat. Darurile ce intrau în mîinile mele de la făcătorii mei de bine și veniturile chiliei, cele de la dregători, pe acelea le-am cheltuit la nevoile mele și ale mănăstirii unde am fost egumen și arhimandrit. Asemenea și arhieru n-am adunat veniturile chiliei - care nu erau multe - ci pe unele le-am cheltuit la trebuințele mele; iar pe altele la nevoile celor nevoiași, unde mi-a poruncit Dumnezeu.

Pentru aceea, să nu se ostenească nimeni, căutînd după moartea mea orice fel de avere în chilia mea; căci nici de îngropare nu las ceva, nici de pomenire. Aceasta o fac ca sărăcia călugărească mai mult la sfîrșit să se arate lui Dumnezeu, pentru că cred că mai cu primire îi va fi lui, de n-ar rămîne după mine nici un ban, decît s-ar împărți averea cea mult rămasă după mine.

De n-ar voi nimeni, ca pe mine cel atît de sărac, să mă dea obișnuitei îngropări, apoi mă rog acelor, care își aduc aminte de moartea lor, să-mi ia păcătosul meu trup și să-l ducă la o biserică săracă, și acolo între alte trupuri să-l îngroape pe el.

Iar dacă voința stăpînilor ar porunci, ca murind să mă îngroape după obicei, apoi mă rog iubitorilor de Hristos îngropători, să mă îngroape în mănăstirea Sfîntului Iacov, episcopul Rostovului, în unghiul bisericii, unde mi-am ales locul.

Asemenea, cel ce va voi să-mi pomenească păcătosul meu suflet, fără de bani, întru rugăciunile sale pentru Dumnezeu, unul ca acela să fie pomenit întru împărăția cerurilor. Iar cel ce va avea trebuință de plată pentru pomenire, apoi mă rog, să nu mă pomenească pe mine săracul, cel ce nimic n-am lăsat de pomenire; ci Dumnezeu să fie milostiv tuturor, și mie păcătosul, în veci. Amin.

Aceasta este diata. Aceasta este duhovniceasca mea scrisoare. Într-acest chip las înștiințare despre averea mea. Dacă cineva necrezînd înștiințarea aceasta, ar începe cu iscodire a căuta după mine, aur și argint, apoi oricît de mult s-ar osteni, nimic nu va afla, și-l va judeca pe el Dumnezeu.

S-a scris aceasta, în pázita de Dumnezeu cetate a Rostovului, în casa arhierască, în anul 1707, aprilie în 4 zile.

În această zi mai facem și pomenirea sfîntului sfințit mucenic Isachie, episcopul Ciprului, și a sfîntului episcop Meletie. În prolog, în aceeași zi, se pune cuviosul Iona Presviterul, tatăl sfinților mărturisitori Teodor și Teofan cei însemnați.

Pățimirea Sfîntului Sfințit Mucenic Foca, Episcopul Sinopiei († 117) (22 septembrie)

În cetatea Sinopiei era un om numit Pamfil, și avea de soție pe Maria. Aceștia au născut pe acest fericit Foca, care din tinerețe era plin de darul Duhului sfînt; îi gonia pe diavoli din oameni și tămăduia neputințele. Ajungînd la vîrsta bărbatului desăvîrșit, pen-tru viața lui cea îmbunătățită, a fost ales episcop acelei cetăți. Șezînd pe scaunul său, păștea bine oile cele cuvîntătoare, cu cu-vîntul și cu lucrul, adăugînd, spre nevoința sa, mai mari osteneți. Și au fost arătate la toți lucrurile lui cele bune, pentru care se proslăvea Tatăl cel ceresc. A întors mulți oameni de la rătăcirea lor și pe păgîni de la închinarea către idoli i-a adus la cunoștința unuia Dumnezeu. Iar cînd a vrut Domnul ca să-l învrednicească, a înștiințat pe robul său de această voie a sa prin vedenie, astfel: Un porumbel a zburat de sus, avînd în gura sa o cunună de flori,

pe care punând-o pe capul fericitului, i-a grăit cu glas omenesc, zicându-i: "Acum s-a umplut paharul tău, care se cade a-l bea". Din această vedenie sfântul a cunoscut muncile cele ce erau să-i vină pentru Hristos. Iar noi, din aceasta cunoaștem plăcerea lui cea ma-re către Dumnezeu, că s-a învrednicit a fi încoronat din cer fiind în trup. Așa iubește prea bunul Dumnezeu pe cei drepti și plăcuți ai săi: îi încununază pe dinșii cu slavă și cu cinste și pune pe capetele lor coroană. Acest Sfânt Foca era mire ceresc după curăția sa sufletească și trupească, cu care cerul a vrut să se împreune, și i-a pus lui cunună.

Cununa aceea era cununa cea mai bună a cămării Mîntuitorului, cu care avea să fie încoronat în veci, cînd se va veseli la nunta Mielușelului.

După acest semn prea slăvit, a fost prins și chinuit pe timpul împărăției lui Traian (98-117) de către African. El a silit mult pe sfînt să jertfească idolilor, dar sfîntul, în locul acelora, a vrut a se aduce pe sine însuși jertfă lui Dumnezeu.

Și, după ce nu s-a supus mai marelui și nu a dat lucrului făcut de mîini omenești cinstea aceea care se cuvine Unuia Dumnezeu care șade pe Heruvimi, atunci mai marele a poruncit ca legînd pe sfînt la un lemn să-i rupă mădulele. Și era trupul lui zdrobit de răni, și rupt în bucăți. Precum păsările răpitoare flămînde se gră-mădesc la vreun stîrv și îl rup mîncîndu-l, așa rupeau muncitorii din trupul cel curat al pătimitorului lui Hristos. Însă el a răbdat cu vitejie și a auzit un glas din înălțime întărindu-l și așa a biruit muncile pentru Iisus, Cel ce l-a întărit pe el cînd pătînea, ca într-un trup străin; că nu și-a cruțat trupul pentru mărturisirea Aceluia care nici sufletul nu l-a cruțat, ci l-a pus pentru noi pe Cruce. Suferințele grele și pătîmirea le socotea ca pe o răcorire a raiului, pentru Hristos, Domnul Cel ce a pătimit pentru noi. Pentru că a suferit cu înlesnire robul Domnului, pentru dragostea dumneze-iască, și de s-ar fi adunat din toată lumea asupra lui chinuitorii și toate chinurile, el era gata să le rabde pe toate pentru iubitul său, zicînd cu David: "Gata este inima mea, Dumnezeule, gata este inima mea" (Psalm 56, 10). Apoi, cei ce-l chinuiau l-au pus pe el pe o tigaie arsă în foc și îndată tigaia s-a răcit, pentru că biruia duhovnicescul foc care ardea spre Dumnezeu în inima lui puterea focului celui simțit. El s-a arătat biruitor asupra tuturor muncilor la care a fost supus, că se arăta oastea cea îngerească și lumina lui Dumnezeu cea nemăsurată, împrejurul lui. Și era în temniță luminat cu lumină cerească, în legături, veselit cu nădejdea cereștii mîntuirii, în necazuri mîngîiat de îngeri și în bătăi întărit de Iisus. Iar după chinurile cele de multe feluri, îl aruncară într-o baie înfocată, și acolo, rugîndu-se, și-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu și s-a încoronat cu coroana biruinței în Biserica celor ce dănuiesc, iar trupul lui cel sfînt a fost îngropat de cei credincioși cu cinste și mai multe minuni se săvîrșesc la mormîntul lui.

Viața și pătîmirea Sfîntului Foca, ce s-a numit Grădinarul (22 septembrie)

În aceeași cetate a Sinopei era, într-altă vreme, alt Foca, care își făcuse o grădină aproape de mare și sădind într-una felurite verdețuri și, vînzînd din acestea, avea hrana pentru sine și ajuta pe cei săraci, iar alte verdețuri din grădina sa le punea lîngă cale ca să le ia cei ce treceau pe acolo. Fiindcă era foarte iubitor de prieteni și de străini, făcea mai mare grădină duhovnicească în sufletul său decît cea materială, sădind florile gîndurilor celor curate și aducînd roadele bunătăților, încît putea sufletul acela sfînt a se numi chiar grădină a Sfîntului Duh. Căci era ea ca o grădină mult roditoare, că în ea se înmulțeau rodirile cele duhovnicești care sînt dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, milostivirea, credința, blîndețea, înfrînarea poftelor; iar încuiată, pentru că acolo nu intrau tîlharii gîndurilor, pentru că n-a putut aici să intre vechiul tîlhar, diavolul, cel ce a furat în grădina Raiului pe strămoșa noastră, nici a furat

bunătățile Sfântului Foca, care cu frică-și lucra mântuirea sa, ascultînd pe apostolul cel ce zice: "Fiți treji, priveghiați! că potrivnicul vostru, diavolul, ca un leu răcnind umblă, căutînd pe cine să înghită" (I Petru 5, 8).

Deci, viețuind sfîntul așa, a străbătut vestea între oameni pen-tru viața lui cea îmbunătățită. Că fapta cea bună nu poate a se tăi-nui ca lumînarea cea aprinsă, care și în noaptea întunecoasă strălucește de departe. Așa și Sfîntul Foca povățuindu-i în mijlocul întunericului, în neamul cel necredincios și îndărătnic strălucea prin bună credință pe mulți la lumina cunoștinței.

S-a auzit despre dînsul pînă la "necuratul" mai mare al țării aceleia, căruia i s-a spus că Foca crede în cel Răstignit și întoarce și pe alții în urma sa. Iar dregătorul îndată a trimis pe slujitori săucidă pe robul lui Hristos. Și mergînd slujitorii, căutau pe Foca să-l ducă la moarte. Iar el i-a întîmpinat și a întrebat: "Pe cine căuta-ți?" Atunci ei au zis: "Pe Foca, căutăm". Iar Foca le-a zis: "Întoarceți-vă la mine, domnii mei, și eu voi spune vouă despre dînsul". Și i-a primit pe ei în casa sa și i-a ospătat din destul, pentru că așa se cuvine după Scriptură a face vrăjmașilor tăi: de flămînzește vrăjmașul tău, dă-i lui pîine, sau de însetează, adapă-l pe el. După ce slujitorii s-au veselit bine de vin, i-a întrebat Foca: "Pentru ce pricină căutați pe omul acela?". Iar ei i-au spus lui taina, zicînd: "La chinuire îl căutăm. Că ne-a trimis mai marele ca să-l ucidem că nu cinstește pe Dumnezeu, ci Celui Răstignit se închină". Iar Foca a zis: "Rogu-mă vouă, stăpînii mei, îngăduiți pînă mîine în casa mea mîncînd și bînd și dimineața eu îl voi da pe el vouă. Că nimeni nu-l știe așa precum îl știu eu și locuiește nu departe de mine. Acum s-a dus oareunde, dar va veni fără de zăbavă și eu singur îl voi aduce în mîinile voastre". Iar ei, ascultîndu-l, dănuiau în chiar casa lui Foca pe care îl căutau.

Iar el în acea vreme și-a gătit lui însuși un mormînt în grădină și a rînduit toate cele spre trebuința îngropării. Orice avea le-a împărțit la săraci, și a petrecut toată noaptea aceea în rugăciune, gătindu-se de moarte înainte. Cînd a fost a doua zi, slujitorii aceia trimiși de mai marele, sculîndu-se, au zis către dînsul: "Oare unde este Foca pe care te-ai fîgăduit să-l dai în mîinile noastre?"; el le-a zis cu veselie: "Este aici, stăpînii mei! Faceți cu dînsul ce vreți"! Slujitorii ziseră: "Dar unde este el?" Foca a răspuns: "Eu sînt Foca pe care voi îl căutați să-l ucideți. Eu sînt robul lui Iisus Hristos, ca-re de spurcații voștri idoli mă lepăd. Deci, omoriți-mă!" Ei, auzind, s-au mirat și s-au rușinat, nevrînd să-și sîngereze mîinile cu sîngele unui om bun ca acesta, care îi ospătase și le făcuse bine destul și, vrînd să se ducă, au zis. "Vom spune mai marelui că deși l-am căutat pretutindena pe Foca, nu l-am aflat". El s-a închinat lor și apucîndu-se de picioarele lor i-au rugat să-și îndeplinească porunca: "Cu nimic - zicea - nu-mi veți răsplăti binele ce v-am făcut eu, decît atunci cînd, dezlegîndu-mă din legăturile trupului, mă veți tri-mite la doritul meu Hristos". Sfîntul Foca dorea să se dezlege și să petreacă cu Hristos, și cu osîrdie vroia ca pentru Hristos, Domnul său, să-și verse sîngele. "O dragoste ca aceea a avea către Dumnezeu îmi este mai bună mie - zice - decît viața aceasta vremel-nică". Și rugînd așa pe slujitori, a luat cununa muceniciei pentru că ei i-au tăiat capul cu sabia și el a trecut de la grădina pămîntească la cea cerească. Iar sfintele lui rămășițe au fost îngropate în mor-mîntul gătit de dînsul, deasupra cărora, mai pe urmă, răsărind bunacredință, s-a zidit o Biserică în numele lui. Și multe daruri sco-teau credincioșii de la sfintele moaște ale pătimitorului lui Hristos ca dintr-un izvor care izvora neîmpuținată apă de minuni; pentru că unii primeau tămăduiri în boale, alții mîngiere în necazuri, iar alții ajutor în primejdii cu rugăciunile Sfîntului Mucenic Foca.

Și nu numai în acea cetate a Sinopei, ci în toată lumea, pe pămînt și pe mare, tuturor celor ce cu credință chemau numele lui, și se încredințau ajutorului și rugăciunilor lui, s-a arătat mare făcă-tor de bine și ajutor grabnic în nevoie.

Cei ce înoată pe mare au obicei a chema în ajutor pe Sfîntul Foca, pentru că de multe ori li se arăta lor aievea; uneori noaptea, întîmplîndu-se să fie învăluite, îl deștepta pe cîrmaciul dormind lîngă cîrmă; alteori, se vedea singur că întinde vetrelile; uneori se arăta sfînd pe partea dinainte a corăbiei și socotind trecerea mării, iar alteori se vedea umblînd pe mare. Era mărit numele Sfîntului Foca în multe corăbii, care pluteau pe Marea Neagră, pe Marea Adrianopolului și pe Ocean. Și cîntecele acelea pe care

obișnuiesc corăbierii a le cînta, le prefăcuseră ei în cîntări de laudă Sfîntului Foca, așa încît în tot ceasul numele lui era în gurile oamenilor celor ce umblau pe mare în corăbii și făceau lucrări pe ape; și în odihna lor aveau pe Sfîntul Foca, cel ce era acolo mereu. Ei aveau o rînduială ca aceasta: cînd ședeau la masă sau la vreun ospăț, deosebeau o parte din bucate și din băutura Sfîntului Foca. Dar de vreme ce nu putea să fie una ca aceea, adică să șadă cu dîșii sfîntul la masă, să mănînce și să bea, fiind fără de trup și nevăzut, și nu-i trebuia hrană sau băatură; unul dintre dîșii cumpăra acea parte de hrană a Sfîntului Foca, iar prețul se punea într-un sicriș anume. Și aceasta o făceau în toate zilele: o parte din masa lor o hărăzeau sfîntului și, unul după altul, cumpărînd acea parte; astăzi unul dintre dîșii, mîine altul, poimîine al treilea și așa mereu; începînd de la cel dintîi, pînă la cel de pe urmă, partea aceea o cumpărau și adunau prețul ei deosebit. Iar cînd soseau la un mal undeva, prețul acela ce se aduna din părțile cele vîndute ale Sfîntului Foca le împărțeau la săraci, la neputincioși, la sărmani și la străini. Și s-a păzit acea obișnuită rînduială între dîșii timp de mulți ani, pînă la acea vreme cînd vrăjmașii sfîntei Cruci, prin voia lui Dumnezeu, pentru păcatele noastre luînd toate părțile acelea, smeriră foarte mult sfînta credință, și îi împrăștură pe creștini. Cu toate acestea, și acum Sfîntul Foca, folositorul tuturor cel de obște, nu încetează a ne ajuta nouă, celor ce înotăm pe marea lumii acesteia, în corabia cea de puțină vreme a vieții noastre; spre cerescul liman să îndreptăm plutirea noastră, prin rugăciunile cele calde ale sale pentru noi către Dumnezeu, prin care de toată înecarea, învăluirea și furtuna să ne izbăvim, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Sfîntul Prooroc Iona (22 septembrie)

Sfîntul prooroc Iona era fiul lui Amatie. Mama acestui prooroc Iona, fiind văduvă, petrecea în Sarepta Sidonului. Această văduvă a hrănit pe Ilie proorocul în vreme de foamete; mai ales ea a fost hrănită de dînsul, că vadra de făină n-a scăzut și urciorul cu untdelemn nu s-a împrășturat în casa ei prin venirea proorocului. Atunci Iona, fiind prunc mic, s-a îmbolnăvit și a murit. Și a zis văduva către Ilie: "Ce ai avut cu mine, omule al lui Dumnezeu? Ai venit la mine ca să-mi pomenești păcatele mele și să-mi omori fiul?" Iar Ilie a zis: "Dă-mi fiul tău". Și l-a luat din brațele ei și l-a suit în foisor unde ședea el și l-a pus pe patul său. Apoi, a strigat Ilie către Dumnezeu și a zis: "Doamne, Dumnezeul meu, oare și văduvei la care locuiesc îi faci rău, omorînd pe fiul ei?" Și suflînd de trei ori peste copil a strigat către Domnul și a zis: "Doamne, Dumnezeul meu, să se întoarcă sufletul acestui copil în el!" (III, Regi 17, 18-21).

Și s-a făcut așa că a înviat pruncul, cel ce avea să fie în pîntecele chitului înainte închipuitor al Învierii lui Hristos.

Venind în vîrstă, viețuia cu fapte bune, umblînd în toate poruncile Domnului, fără de prihană; și bine a plăcut lui Dumnezeu atîta, încît s-a învrednicit proorocescului dar și a proorocit despre patimile Domnului și despre pustiirea Ierusalimului și sfîrșitul lui: "Cînd vor vedea pietrele strigînd cu subțire glas și de jale și din lemn glas către Dumnezeu, atunci se va apropia mintuirea și vor merge toate neamurile în Ierusalim la închinăciunea Domnului și va fi Ierusalimului a se urî întru pustiire de fiare și atunci va veni sfîrșitul a toată suflarea".

Către acest Iona a fost cîndva cuvîntul Domnului care i-a zis: "Scoală-te și mergi în cetatea cea mare, Ninive, și propovăduiește într-însa că s-a suit zvonul răutății ei la mine". Iar Iona, socotindu-se întru sine, a zis: "Dar dacă nu vor crede cuvintele mele ninivitenii și vor începe a mă munci?" (Iona 1,2). De aceea, temîndu-se, s-a sculat și a fugit în Tarsis, vrînd să se ascundă de la fața Domnului. Dar nu poate nimeni să se ascundă de Dînsul, că "al Domnului este pămîntul și plinirea lui". Cine se va ascunde de la Acela care pretutindenii este și pe toate le împlinește? Deci, fugind Iona, a mers la Ioppi și a aflat o corabie mergînd la Tarsis și a dat chiria și a intrat într-însa, vrînd să plutească spre părțile unde gîndea. Iar Domnul, vrînd

să-l învețe pe robul său și să-i îndrepte micșorarea sufletului, a ridicat un vînt puternic pe mare și s-a făcut o furtună grozavă. Iar corabia în mijlocul valurilor izbindu-se, pătimea de furtună și era să se sfărîme. Și se temeau corăbierii și a strigat fiecare către dumnezeul său, și au lepădat toate uneltele și toată încărcarea din corabie în mare, ca să se ușureze (corabia) de dînsele. Iar Iona se pogorîse în fundul corăbiei și dormea acolo horcăind. Și a mers la dînsul cîrmaciul și l-a deșteptat zicîndu-i: "Ce hrăpești? Tu nu auzi primejdia ce ne-a cuprins, că pierim? Scoală-te și te roagă Dumnezeului tău ca să ne mîntuiască pe noi, să nu pierim".

Și a zis fiecare către aproapele său: "Veniți să aruncăm sorți și vom cunoaște pentru cine este răul acesta asupra noastră; care din noi este mai păcătos la Dumnezeu?". Și au aruncat sorți și au căzut ei pe Iona. Și ziseră către dînsul: "Spune-ne nouă pentru ce este răul acesta asupra noastră și care este lucrul tău; de unde vii și unde mergi, din ce țară și din ce popor ești tu?". Și zise către dînșii (Iona): "Rob al Domnului sînt eu și cinstesc pe Domnul Dumnezeul cerului, Care a făcut marea și uscatul. Și greșind înaintea Lui, m-am temut și acum fug de la fața Lui".

Oamenii se temeau auzind acestea și, fiindu-le frică, ziseră către dînsul: "Ce-ți vom face ție ca să se potolească marea deasupra noastră?" Fiindcă marea se ridica și se înălța mai tulburată. Și a zis către dînșii Iona: "Luați-mă și mă aruncați în mare și va înceta marea deasupra voastră, că am înțeles că pentru mine este furtuna aceasta așa de mare asupra voastră".

Au luat pe Iona și l-au aruncat în mare și s-au micșorat valurile mării. Și se temură oamenii, cu frică mare, de Domnul, și au jertfit Domnului jertfă și-I înălțară rugăciune.

Domnul a poruncit unui chit mare să înghită pe Iona. Și a fost Iona în pîntecele chitului trei zile și trei nopți, stînd și rugîndu-se; și-a întins palmele sale în chipul crucii și striga către Domnul în necazul său. Iar Domnul, milostiv, "l-a certat pe el, iar morții nu l-a dat", că a poruncit chitului și a aruncat pe Iona pe uscat. Cînd s-a aflat el pe pămînt și a văzut lumina zilei, cerul, pămîntul și marea, s-a închinat lui Dumnezeu "Celui ce a izbăvit din stricăciune viața lui".

Iar după aceasta a fost cuvîntul Domnului către Iona a doua oară, zicîndu-i: "Scoală-te și mergi în Ninive, cetatea cea mare, și propovăduiește într-însa după propovăduirea cea mai dinainte pe care Eu ți-am grăit-o ție". Și s-a sculat Iona și a mers în Ninive, iar Ninive era o cetate mare a lui Dumnezeu, ca de trei zile cale. Și a început Iona a intra în cetate, după o cale de o zi, a propovăduit și a zis: "Încă trei zile și Ninive se va prăpădi". Și au crezut oamenii niniviteni în Dumnezeu. Au poruncit post și s-au îmbrăcat în saci, de la cei mari pînă la cei mici ai lor și a ajuns cuvîntul pînă la împăratul Ninivei, care s-a sculat de pe scaunul său și a lepădat hainele de pe sine și s-a îmbrăcat în sac și a șezut pe cenușă, dînd poruncă în toată cetatea să păzească postul trei zile nu numai oamenii, ci și dobitoacele, și apă să nu bea. Și s-a îmbrăcat toată cetatea în saci, și a ținut post, și a strigat cu tărie către Dumnezeu, și s-a întors fiecare din calea sa cea rea, și s-a căit.

Deci, văzînd Dumnezeu întoarcerea lor, i-a miluit, și n-a adus asupra lor relele pe care voia să le aducă. Și a făcut cu dînșii după negrăită mila sa. Iar după acele trei zile a ieșit Iona din cetate - și suindu-se pe un munte - și-a făcut lui o colibă, și ședea sub dînsa în preajma cetății. Și văzînd că nici un rău nu pătimește cetatea, s-a mîhnit cu mîhnire mare și a zis către Domnul: "O, Doamne, care nu sînt acestea cuvintele mele, pe care le-am grăit, încă fiind eu în pămîntul meu? Pentru aceasta am apucat a fugi în Tarsis, că am cunoscut că milostiv ești tu și îndurat, îndelung răbdător, și mult milostiv. Și acum, Stăpîne Doamne, ia sufletul meu de la mine, că mai bine este să mor decît să mai trăiesc". Și a poruncit Domnul Dumnezeu unei tigve, noaptea, de a crescut deasupra capului lui Iona, ca să-i facă umbră și să-l acopere pe el de arșița soarelui. Și s-a bucurat Iona de tîgvă cu bucurie mare, și s-a odihnit sub dînsa în ziua aceea, iar în noaptea viitoare, a poruncit Dumnezeu unui vierme să roadă tîgva, și a doua zi s-a uscat tîgva și ardea soarele cu zăduful capul lui Iona și slăbea cu sufletul Iona, și se lepăda de sufletul său zicînd: "Mai bine este mie să mor decît să trăiesc". Și a zis Domnul Dumnezeu către Iona: "Te-ai scîrbit tu pentru tîgvă"? Și

a zis (Iona): "M-am scîrbit eu pînă la moarte". Și a zis Domnul: "Tu te-ai mîhnit pentru o tigvă cu care nu te-ai ostenit, nici te-ai îngrijit pentru ea, care într-o noapte s-a făcut și într-o noapte a pierit, iar Mie oare să nu-mi fie milă de Ninive, cetatea aceea mare, în care petrec mai mult de o sută douăzeci de mii de oameni, care s-au întors către mine și s-au pocăit?"

Deci, întorcîndu-se Iona de la Ninive, n-a petrecut în pămîntul său, ci, luîndu-și pe mama sa, s-a dus în pămîntul Assiriei, în țara celor de altă seminție, pentru că zicea: "Numai așa voi șterge ocară mea, că am mințit proorocind risipirea cetății Ninive".

Iar după ce a murit mama lui, au îngropat-o pe ea în Libanul Devorin. Iar el, locuind în pămîntul Assiriei, a murit acolo și a fost îngropat în peștera Kenezeului, fiind înainte de nașterea lui Hristos cu opt sute de ani.

Iar acum, stînd înaintea lui Hristos Domnul în ceruri și săturîndu-se de vederea feții Lui, îl slăvește pe El cu proorocii și cu apostolii și cu toți sfinții în veci. Amin.

Viața Sfîntului Petru, care mai înainte a fost vameș (22 septembrie)

În părțile Africii era un vameș, anume Petru, foarte nemilostiv, care niciodată nu miluia pe săraci, nici nu se mai gîndea la moarte, nu mergea nici la bisericile lui Dumnezeu și își astupa urechile sale de la cei care cereau milostenie. Iar bunul iubitor de oameni, Dumnezeu, Cel ce nu vrea moartea păcătoșului, ci se îngrijește de mîntuirea tuturor, și cu judecățile care știe mîntuiește pe fiecare, Acela, și cu Petru acesta a făcut după bunătatea sa, și a mîntuit pe el cu un chip ca acesta: Într-o vreme săracii și scăpătații șezînd la ulițe, începu a lăuda casele milostivitorilor, și a se ruga lui Dumnezeu pentru dînșii, iar pe cei nemilostivi îi ocărau.

Deci, a ajuns cuvîntul și pînă la acest Petru, căruia îi ziceau că este cu totul nemilostiv. Și se întrebau unul pe altul dacă luat-a cineva cîndva din casa lui Petru ceva milostenie, zicînd toți că nimeni n-a luat de la dînsul ceva. S-a sculat apoi un sărac și a zis: "Ce-mi veți da mie dacă eu voi merge acum și voi scoate de la dînsul milostenie?" Și făcură între dînșii rămășag. Deci, mergînd săracul, a stat la poarta casei lui Petru. Ieșind Petru din casă și ducînd slugile un catîr încărcat de pîine la casa vameșului, săracul, cel ce făcuse rămășag cu tovarășii săi, i s-a închinat lui și a început a cere milostenie întrădîns, plîngîndu-se. Iar el, neaflînd piatră, a apucat o pîine și a aruncat în cel sărac, l-a lovit în obraz și s-a dus. Iar săracul, apucînd pîinea, a mers la tovarășii săi, zicîndu-le că din înseși mîinile lui Petru a luat pîinea aceea. Și a lăudat pe Dumnezeu că Petru vameșul este milostiv.

După două zile s-a îmbolnăvit vameșul și, fiind aproape să moară, s-a văzut pe sine în vedenie că era cercetat la oarecare judecată și punîndu-se faptele lui în cumpănă, de o parte a cumpenelor stau niște arapi puturoși și mîrșavi, iar de altă parte a cumpenelor stau niște bărbați foarte luminoși la chip. Deci, arapii aducînd toate faptele cele rele pe care Petru vameșul, din tinerețe, în toată viața sa, le făcuse, le puneau în cumpănă, iar bărbații cei purtători de lumină nimic bun nu aflau din faptele lui Petru, pe care să le pună de partea cumpenei lor, împotriva lucrurilor lui celor rele care erau aduse de diavoli. Ședeau întristați și, nepri-cepîndu-se, unul către altul zicea: "Noi, dar, nu avem nimic aici". Atunci a răspuns unul dintre dînșii: "Cu adevărat nu avem nimic, fără numai o pîine pe care a dat-o lui Hristos mai înainte cu două zile, și aceea încă fără de voie". Deci puseră pîinea aceea de partea aceea a cumpenei și îndată a tras cumpăna mai mult decît cea dintîi. Atunci ziseră către vameș acei bărbați frumoși la chip: "Mergi, sărace Petre, și mai adaugă la pîinea aceasta, ca să nu te ia pe tine arapii aceia mîrșavi și să te ducă în chinul cel veșnic".

Venindu-și apoi în sine Petru cugeta la cele ce văzuse, și a cunoscut că vedenia nu era nălucire, ci era adevărată, pentru că a văzut toate păcatele cele făcute din tinerețe, pe care acum le și uitase; pe toate acelea, adunându-le, arapii le-au pus în cumpănă. Și zicea în sine, minunându-se, Petru: "Dacă o pîine, pe care am aruncat-o în fața săracului, mi-a ajutat mie atît de mult încît nu m-au luat pe mine diavolii, cu cît mai mult milostenia cea multă, făcută cu blîndețe și cu osîrdie, va ajuta acelora care, fără cruțare, își împart bogățiile lor la săraci?" Și de atunci s-a făcut foarte milostiv, încît nici pe sine singur n-a vrut să se cruțe. Mergînd odată el la vamă, l-a întîmpinat un corăbier gol, care sărăcise din înecarea corăbiei. Acela, căzînd la picioarele lui, cerea să-i dea și lui o haină cu care să-și acopere goliciunea trupului. Iar Petru, dezbrăcînd de pe sine haina cea de deasupra, bună, de mult preț, i-a dat-o lui. Iar corăbierul, rușinîndu-se a umbla într-o haină ca aceea, așa de prețioasă, a dat-o la un neguțător să o vîndă. Deci, s-a întîmplat că Petru, întorcîndu-se de la vama sa, a văzut haina aceea spînzurată în tîrg, la vînzare. De aceea s-a mîhnit foarte și, mergînd în casa sa, n-a gustat hrană de mîhnire, ci a încuiat ușa cămării sale și, plîngînd și tînguindu-se, gîndea întru sine zicînd: "N-a primit Dumnezeu milostenia mea, n-am fost vrednic ca să aibă săracul pome-nirea mea". Așa, mîhnindu-se și suspinînd, a adormit puțin și, iată, a văzut pe cineva frumos la chip și strălucind mai mult decît soarele și avînd pe capul său o cruce era îmbrăcat în cea haină, pe care el o dăduse corăbierului celui sărac.

Și l-a auzit pe el, zicînd către dînsul: "Ce plîngi, întristîndu-te, frate Petre?" Iar el a răspuns: "Cum să nu plîng, stăpînul meu, că pe cele ce le dau săracilor din acelea ce mi-ai dat mie, ei iarăși le vînd în tîrg?" Atunci, i-a zis lui Cel ce i se arătase: "Oare cunoști haina aceasta pe care Eu o port?" Iar vameșul i-a răspuns: "Așa, stăpîne, o cunosc că era a mea, cea cu care am îmbrăcat pe cel gol". I-a zis lui Cel ce i se arătase: "Nu te mîhni, dar, iată, de cînd ai dat-o săracului Eu am luat-o și o port, precum Mă vezi, și laud schimbarea ta cea bună, că M-ai îmbrăcat pe Mine, cel pierit de frig".

Apoi, deșteptîndu-se din somn vameșul, s-a mirat și a început a fericii pe cei săraci și a zis în sine: "Dacă săracii sînt Hristos, viu este Domnul, că nu voi muri pînă ce nu voi fi și eu ca unul dintr-înșii". Deci îndată și-a împărțit toate averile sale la săraci și pe robii pe care-i avea i-a slobozit. Oprindu-și un rob, i-a zis lui: "O taină am să-ți spun ție, pe care să o păzești și să o ascuți, pentru că de nu mă vei asculta pe mine și de nu vei păzi așezămîntul meu, apoi să știi că la păgîni te voi vinde pe tine". Iar robul i-a zis lui: "Toate cele ce-mi vei porunci stăpîne, dator sînt să le fac". Și Petru i-a zis lui: "Să mergem în sfînta cetate, ca să ne închinăm Mor-mîntului celui făcător de viață al lui Hristos și acolo să mă vinzi pe mine la cineva din creștini și prețul meu să-l dai săracilor și tu singur slobod vei fi". Iar sluga aceea, mirîndu-se de o ciudată soco-teală ca aceea a stăpînului său, n-a vrut să-l asculte și i-a zis: "A merge cu tine în sfînta cetate sînt dator, ca o slugă a ta, iar a te vinde pe tine, stăpînul meu, să nu fie aceea, că nu o voi face aceasta nicidecum".

Și i-a zis Petru, iarăși, lui: "De nu mă vei vinde pe mine, apoi eu te voi vinde pe tine la păgîni, precum mai înainte ți-am zis ție". Și au mers la Ierusalim.

Apoi, închinîndu-se la sfintele locuri, a zis iar către slugă: "Vinde-mă pe mine, că de nu mă vei vinde tu, apoi eu te voi vinde la barbari, în robie rea". Deci, sluga, văzînd gîndul cel neschimbat al stăpînului său, l-a ascultat. Găsind pe un cunoscut al său, om temător de Dumnezeu, făuritor de argint cu meșteșugul, anume Zoil, i-a zis: "Ascultă-mă, frate Zoile, cumpără de la mine un rob bun". Iar argintarul i-a zis lui: "Frate, să mă crezi că am sărăcit, și nu am ce să dau pentru dînsul". Zis-a lui iar sluga vameșului: "Să iei împrumut de la cineva bani și să-l cumperi că este foarte bun, și te va binecuvînta Dumnezeu pentru dînsul". Apoi, crezînd Zoil cuvintele lui, a luat de la oarecare prieten treizeci de bani de aur și a cumpărat cu ei pe Petru de la sluga lui, neștiind taina aceasta, cum că Petru este stăpîn al slugii sale.

Deci, sluga aceea, luînd prețul pentru stăpînul său, s-a dus la Constantinopol, nespunînd la nimeni ceea ce făcuse și prețul acela l-a împărțit la săraci. Iar Petru slujea la Zoil, lucrînd acel lucru la care nu se obișnuise mai înainte; uneori slujea făcînd bucătăria, alteori curățind gunoiul din casa lui Zoil, iar alteori în grădină, săpînd pămîntul și cu alte slujbe și pătămiri muncindu-și trupul, se smerea fără măsură. Iar

Zoil, văzînd că s-a binecuvîntat casa lui pentru Petru, precum altă dată casa lui Pentefri pentru Iosif, și bogăția i se înmulțise, l-a iubit pe Petru și se rușina văzîndu-i smerenia cea nemăsurată. Odată i-a zis lui: "Frate Petre, voi să te slo-bozesc de acum pe tine și de aici înainte ca pe un frate să te am". Iar el n-a vrut să fie slobod, ci ca un rob voia să-i slujească lui. Și puteai de multe ori să-l vezi pe el batjocorit de celelalte slugi, iar uneori chiar bătut și în multe feluri mîhnit. El însă răbda toate acestea tăcînd. Într-o noapte, Petru a văzut în vis în chip de soare pe Acela Care i se arătase lui în Africa purtînd haina lui. Acela ținea treizeci de monezi de aur în mîinile sale, și a zis către dînsul: "Să nu te mîhnești, frate Petre, că eu ți-am luat prețul, ci să rabzi pînă la vremea aceea ce cunoscut vei fi!".

Iar după cîțiva ani au mers din părțile Africii niște vînzători de argint la locuri să se închine, și i-a chemat pe dînșii Zoil, stăpînul lui Petru, în casa sa la ospăț. Și cînd ospătau ei, au început oaspeții a cunoaște pe Petru, și unul altuia zicea: "Cît de mult seamănă omul acesta cu Petru Vameșul". Iar Petru, înțelegîndu-i, își ascundea fața despre dînșii, ca să nu fie cu totul cunoscut.

Însă ei îl cunoscuseră bine pe el, și începură a zice către cel ce-i chemase pe ei: "Domnule, Zoile, avem să-ți spunem ție un lucru: să știi că mare om ai în casa ta slujindu-ți ție, că cu adevărat Petru este acesta, care cîndva mare putere avea în Africa și pe cei mulți robi ai săi i-a făcut liberi. Sculîndu-ne, să-l luăm pe el, că s-a supărat foarte dregătorul nostru pentru dînsul, și se mîhnește de el".

Iar Petru, stînd afară, a auzit aceste cuvinte ale lor și, lăsînd jos vasul pe care îl ducea, a alergat la poarta curții, vrînd să fugă; dar portarul curții aceleia era mut și surd din nașterea sa, el numai prin semn deschidea și închidea poarta. Grăbindu-se să iasă, robul lui Dumnezeu, Petru, a zis mutului: "Ție îți grăiesc, întru numele Domnului nostru Iisus Hristos, deschide ușa degrab". Iar mutul a grăit: "Da, stăpîne, voi deschide degrab!". Și îndată i-a deschis lui și a ieșit. Deci, venind mutul la stăpînul său a grăit înaintea tuturor și toți din casa lui s-au mirat că l-au văzut pe el grăind.

Apoi, sculîndu-se, îl căutară pe Petru, dar nu l-au găsit. Și le zicea mutul: "Vedeți, doar n-a fugit, că mare rob al lui Dumnezeu este, că la venirea nopții mi-a zis mie așa: "Întru numele Domnului Iisus Hristos, ție îți zic, deschide-mi". Și îndată am văzut din gura lui ieșind o văpaie care s-a atins de gura mea și am grăit.

Sculîndu-se, toți au alergat în urma lui, dar nu l-au ajuns, și pretutindenea căutîndu-l cu de-amăruntul nu l-au aflat.

Atunci au făcut pentru dînsul plîngere mare, că nu au știut că este unul ca acela rob al lui Dumnezeu. Și proslăviră pe Dumnezeul Cel ce are mulți plăcuți ascunși ai săi.

Iar el, fugind de mărire omenească, se ascundea prin neștiute locuri pînă la mutarea sa către Dumnezeu, căruia se cuvine mărire în veci.

În această zi facem pomenirea cuviosului Iona Presbiterul, tatăl lui Theofan, făcătorul de canoane, și al lui Theodor cel însemnat.

**Cuvînt la zămislirea cinstitului și slăvitului Prooroc,
Înaintemergătorul și Botezătorul Domnului, Ioan
(23 septembrie)**

Zămislirea mîntuirii noastre apropiindu-se, s-a zămislit Sfîntul Ioan, Înainte Mergătorul, cu mărire și cu minune. Multe mame zămislisc fii, dar puține sînt acelea pe a căror zămislire ar mări-o și ar prăznuî Biserica lui Dumnezeu. Numai trei mame au fost de ale căror zămisliri în pîntece s-a minunat lumea; acestea au fost Sfînta și dreapta Ana, Sfînta Elisabeta și Prea Sfînta, Precurata Fecioara Maria. Dreapta Ana a zămislit pe Născătoarea de Dumnezeu; Elisabeta, pe Mergătorul înainte; iar Fecioara Maria, pe Hristos, Mîn-tuitorul nostru. Deci, toate aceste zămisliri prin vestitor ceresc s-au binevestit și s-au săvîrșit de darul lui Dumnezeu, dar nu fără a vor-bi bunul vestitor și cu zămislitorii, de vreme ce Însuși Dumnezeu avea trebuință de învoirea celor ce zămisleau. Drept aceea, bine-vestitorul, Sfîntul Arhanghel Gavriil, care slujea atunci în rînduiala săptămîinii sale înaintea lui Dumnezeu, a început a vorbi astfel: "Nu te teme, Zaharie, că s-a auzit rugăciunea ta și femeia ta, Elisaveta, va naște ție un fiu, și-l vei numi Ioan și va fi ție bucurie și veselie și se vor bucura mulți de nașterea lui" (Luca 1,13).

Răspuns-a Zaharia: "Străine și neașteptate lucrări îmi vestești mie, vestitorule de bucurie; că a naște fii la bătrînețe nu este lucru potrivit firii? Fiindcă eu sînt bătrîn și femeia mea trecută în zilele ei, deci, cum vom putea să zămislim și să naștem fiu?" Îngerul a zis: "De la începutul cuvintelor tale te găsesc pe tine cu puțină credință, Zaharie, pentru că nu aștepți împlinirea cuvintelor mele, căci, deși potrivit firei tale ți se pare lucrul acesta, nu e potrivit puterii lui Dumnezeu, Căruia nimic nu este cu neputință; că Dumnezeu poate și din pietre să ridice fii lui Avraam.

Au nu știi că era cu puțință lui Dumnezeu a zidi pe Adam din pămînt iar pe Eva din coasta lui și prea îmbătrînita Sara a-i da lui fiu pe Issac? Deci, și femeii tale, Atotputernicul Dumnezeu îi dă să nască la bătrînețe fiu, că s-a auzit rugăciunea ta". Răspuns-a Zaharia: "Eu acum aduc rugăciunile mele lui Dumnezeu pentru venirea doritului Mesia, pe care s-a făgăduit, prin gurile sfinților săi prooroci, ca să-l trimită mai degrabă pe pămînt să mîntuiască seminția lui Avraam din robia altor neamuri. Încă mă rog și pentru greșelile mele și pentru neștiințele poporului. Iar de aceasta, ca să am fiu, acum nu mă rog, că m-am învechit cu anii și femeia mea a îmbătrînit". Grăit-a lui Îngerul: "Eu sînt Gavriil, cel ce stau înain-tea lui Dumnezeu, cu a cărui descoperire știu că acum nu pentru primirea fiului te rogi, ci pentru lucrurile de care spui. Însă mai înainte de bătrînețile tale și mai înainte de stîrpiciumea soției tale, Elisabeta, te-ai rugat cu osîrdie ca să vă dea vouă Dumnezeu să aveți un fiu. Iar întrutot milostivul, Domnul, de Care nici cea mai mică mișcare de inimă omenească nu se tănuiește, Cel ce ascultă rugăciunile celor ce se roagă Lui și face voia celor ce se tem de el, Acela, auzind rugăciunile tale cele mai dinainte, îți dăruiește ție, măcar, deși, nu degrabă, însă bine, fiu cu numele darului numit. Pentru că știe după a Sa bunăvoință să îplinească cererile sfinților Săi. Și va fi mare înaintea Domnului cel ce va să se nască ție fiu". Răspuns-a Zaharia: "Te văd pe tine, binevestitorule, că ești înger al lui Dumnezeu, că vorba ta arată aceasta; vederea frumuseții tale te vădește și puterea cuvintelor tale mărturisește. Drept aceea, de la începutul arătării și vestirii tale îndată m-am spăimîntat, precum oarecînd și Daniil proorocul, văzînd pe înger, s-a temut. "Am văzut, zice, o arătare mare și n-a rămas în mine tărie". Așijderea și maica lui Samson a zis: "Un om al lui Dumnezeu a venit la mine și chi-pul lui ca și chipul îngerului lui Dumnezeu era înfricoșat". Drept aceea m-am temut și eu și nu îndrăznesc a grăi cuvinte potrivnice cuvintelor tale celor îngerești. Însă te întreb: Pentru ce fiul, cel ce se va naște, va fi mare? Au doar mai mare și mai cinstit va fi decît Ieremia proorocul, către care era cuvîntul Domnului cel ce zice: "Mai înainte de a te zidi eu pe tine în pîntece te-am cunoscut și mai înainte de a ieși tu din mitras te-am sfințit și prooroc în neamuri te-am pus". Răspuns-a îngerul: "Va fi mare înaintea Domnului fiul tău, cu neasemănată mărime duhovnicească, cu care va întrece pe Ieremia. Acela s-a sfințit mai înainte de nașterea sa, dar acesta cu mult mai mult se va umple de Duhul Sfînt, încă din pîntecele maicei sale. Ieremia a fost însemnat numai ca să proorocească pentru Mesia, iar acesta înainte a fost rînduit ca și mîna să-și pună pe Dînsul și să-L boteze. Încă nu numai pe Iere-mia, ci și pe ceilalți sfinți îi va întrece cu mărimea darului lui Dumnezeu. Că nu se va scula între cei

născuți din femei altul mai mare decât Ioan Botezătorul. Precum o stea din toate celelalte stele covârșește în slavă, așa și între sfinții lui Dumnezeu, unul pe altul cu slavă și cu cinste întrece. Că și într-ale noastre îngerești ierarhii - zice Gavriil - care totdeauna văd dumnezeiasca față, nu la toți într-un fel descoperă Dumnezeu tainele voinței Sale, ci prin mijlocirea celor mai de sus arată poruncile celor mai de jos. Multe stele apun înaintea de ivirea soarelui și numai singur luceafărul merge înaintea soarelui. Mulți profeți au propovedit despre veni-rea lui Mesia, pruncul însă cel ce va să se zămislească și să se nască din tine, nu numai cu cuvântul va propovedui, ci și cu degetul său va arăta popoarelor pe Mielușelul lui Dumnezeu, Cela ce ridică păcatele lumii. Și pentru aceea va fi mai mare decât toți cei ce se nasc din femei, pentru că pe cât împlinirea vestirii celei de bucurie este mai primită decât însăși vestirea, pe atîta mai cinstit va fi proorocul cel ce are să se zămislească și să se nască, decât alți prooroci.

Toți proorocii și legea au proorocit pînă la acest prooroc, iar acesta va fi săvîrșirea tuturor proorocilor și sfîrșitul legii celei vechi, și înainte mergător al darului celui nou".

Grăit-a Zaharia: "Bună și de bucurie este vestirea ta, o, îngere! că dacă "tot fiul cel înțelept veselește pe tată", cu cît mai mult fiul cel mai înțelept decât toți proorocii m-ar veseli pe mine, bătrînul. Cu toate acestea, cum oare mă voi veseli, de vreme ce mă îndoiesc de cuvintele tale; iar bucuria și veselia în lucrurile cele de îndoire nu se fac, ci numai în cele vrednice de credință. Deci, rogu-mă ție, îngere al lui Dumnezeu, să-mi spui mie: după ce voi cunoaște cele binevestite de tine?". Răspuns-a îngerul: "Au încă te îndoiești și nu crezi cuvintele mele o, Zaharie?! Au doar minciuni îți spun, trimis fiind de la Dumnezeu, Care este credincios în toate bunătățile Sale și drept în toate lucrurile Sale? Nu este cu neputință la Dumnezeu tot cuvîntul!!! Ești preot și învățător al lui Israel și pe acestea oare nu le știi: că vremea venirii lui Mesia a sosit, pe care eu, prin șeptimea anilor, am numărat-o trimis fiind în Babilon la Daniil proorocul? Au n-ați citit proorocirile lui? Cerce-tează și vezi că, iată, s-a apropiat cel ce mîntuiește pe Israel și înainte va merge înaintea feței lui îngerul cel în trup trimis, care va fi fiul tău, cel ce va găti calea lui Mesia, mergînd înaintea lui cu duhul și cu puterea lui Ilie. Dar de vreme ce n-ai crezut cuvintele mele care se vor împlini la vremea lor, să fii tăcînd și neputînd a grăi, pînă la ziua în care vor fi acestea!". Și îndată limba lui Zaharia s-a legat cu amuțire, legăturile nerodirii Elisabetei s-au dezlegat, iar îngerul s-a dus să stea înaintea Atotîitorului Dumnezeu, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

În această zi mai facem și pomenirea sfinților mucenici Andrei și Ioan și a fiilor lui Ioan: Petru și Antonin, care în Africa au pătimit pentru Hristos de la Pașa Ibrahim.

Andrei a fost lovit cu sulița mai întîi în piept, apoi între spete și, pătruns fiind, pe urmă îi tăiară capul cu cuțitul. Iar Ioan s-a sfîrșit deasupra fiilor săi, Petru și Antonin, cei cumplit munciți cu cuțitul, în grumaji străpuns fiind s-a sfîrșit.

Și a sfintei mucenițe Iraida, fecioara din Alexandria, care, ieșind la un izvor să scoată apă, a văzut mulțime de fecioare, bărbați, preoți, diaconi și călugări legați în corabie și duși la chinuire pentru mărturisirea numelui lui Iisus Hristos. Deci, aruncîndu-și ea vasul cu apă, s-a amestecat între cei legați ai lui Hristos și au legat-o și pe ea cu dînșii. Apoi, sosind ei la Antinopol, cetatea Egiptului, după felurite munci, îi tăiară capul mai întîi ei, iar după dînsa, și ceilalți toți își puseră capetele lor pentru Hristos.

Și a cuvioaselor femei: Xantipei și Polixeniei, ucenițele apostolești, care, fiind luminate de sfinții apostoli în Spania, multe minuni au făcut cu numele lui Hristos și pe mulți i-au încredințat și cu pace s-au dus la Domnul.

Viața și pătimirea Sfintei Întîia Muceniță Tecla, cea întocmai cu apostolii (24 septembrie)

Cînd Sfinții Apostoli Pavel și Varnava propoveduiau bunăvestirea lumii, au mers și în Iconia, și petreceau la Onisifor, pe care Pavel îl pomenește în scrisoarea cea către Timotei, zicînd: "Să dea Domnul milă casei lui Onisifor, că de multe ori m-a odihnit și de lanțurile mele nu s-a rușinat" (2 Timotei 1,16). Atunci mulți, ascultînd învățătura lor și văzînd semnele și minunile care se făceau de dînșii, au crezut în Domnul nostru Iisus Hristos. În casa lui Onisifor găzduind, adeseori intrau în sinagogă, și, precum în casă așa și în sinagogă, grăiau cu îndrăzneală cuvîntul lui Dumnezeu, aducînd pe popoare la calea cea mîntuitoare și la credința în Iisus Hristos. De acest lucru se scrie în Faptele Apostolilor: "Și în Iconia au intrat ei (adică Pavel și Varnava), ca de obicei, în sinagoga iudeilor, și astfel au vorbit, încît o mare mulțime de iudei și de elini au crezut... Deci multă vreme au stat acolo, grăind cu îndrăzneală în Domnul, Care da mărturie pentru cuvîntul harului Său, făcînd semne și minuni prin mîinile lor" (Fapte 14,1,3).

În acea vreme, era acolo o fecioară frumoasă, avînd optsprezece ani, anume Tecla, fiică a maicii anume Teoclia, de neam mare și slăvit, fiind logodită cu un tînăr din cei mai dinții ai cetății, anume Famir, bogat și frumos. Aceasta, văzînd minunile ce se făceau de Apostoli, ședea cu alții la vorba lor în casa lui Onisifor, la fereas-tră, și, ascultînd, lua aminte cele grăite de dînșii. Și a căzut sămînța cuvîntului lui Dumnezeu pe pămînt bun și, cu lucrarea Sfintului Duh, s-a înrădăcinat adînc în inima ei și a răsărit. Pentru că a crezut în Fiul lui Dumnezeu și l-a iubit pe El și s-a lipit de Dînsul cu tot sufletul. Iar Pavel, povățuindu-se de Dumnezeu, a întins cu-vînt pentru feciorie și curățenie, spunînd că fecioara care își păzește fecioria pentru dragostea lui Hristos, are parte cu îngerii și este mireasă a lui Hristos, iar Hristos îi este Mire, ducînd-o pe ea în cămara cea cerească. Grăind Pavel mult de aceasta, a deșteptat pe Tecla spre păzirea fecioriei ei. Pentru că a spus Tecla în inima sa, ca din acel ceas să-și lase logodnicul ei și toate dulcele lumii acesteia, și să slujească lui Hristos în curăție feciorească pînă la sfîrșitul vieții ei. Așa, înțeleapta fecioară, prin curăția sa, s-a făcut mireasa cerescului Mire cel curat și s-a însoțit cu El prin osîrdnica dragoste, cu care s-a aprins înăuntru cu foc de la Serafimi și prin dorirea nestricăciosului său Mire se topea ca ceara, încît s-au împlinit întru dînsa cuvintele proorocului împărat David: "Făcutu-s-a inima mea ca ceara ce se topește în mijlocul pîntecelui meu" (Psalm 21,15). Și a șezut lîngă Pavel, ascultînd cuvîntul lui trei zile și trei nopți, ca și cum se uitase pe sine, pentru că nu s-a dus nici la mîncare, nici la băutură, nici la odihnă, ci a stăruit ca și oarecînd Maria, ceea ce ședea lîngă picioarele lui Iisus, întemeindu-și toată mintea în Dumnezeu.

Cu singur cuvîntul Lui se hrănea, cum spune Mîntuitorul: "Nu numai cu pîine va trăi omul, ci cu tot cuvîntul care iese din gura lui Dumnezeu" (Matei 4,4). Iar Teoclia, înștiințîndu-se de fiica sa Tecla că a crezut în Hristos și se îndeletnicește la auzirea cuvîntului lui Dumnezeu, mergînd, cu mînie a luat-o cu sila de la acea adunare folositoare de suflet, iar pe Sfinții Apostoli propoveduitori i-a ocărît și defăimîndu-i pe ei, trăgea cu de-a sila pe fiica sa, iar mai ales pe mielușeaua lui Hristos de la turma Lui cea aleasă. Apoi, chemînd pe Famir, logodnicul ei, i-a zis lui: "De ce nu te îngrijești de mireasa ta căci s-a sălbăticit, că iată s-a amăgît de străi-nii aceia fermecători, care cu felurite cuvinte înșală pe oamenii cei nebuni, că șezînd lîngă dînșii de trei zile și-a uitat de casa ei?".

Atunci Famir a început a o momi pe ea cu cuvinte bune, vorbind către dînsa cu dragoste; iar ea își întorcea fața despre dîn-sul și nu voia nu numai să vorbească ceva cu el, dar nici să se uite la dînsul, pentru că purta în inima sa pe alt Mire mai frumos cu podoaba decît fiii omenești, și spre acesta privind cu ochii cei sufletești, în minte vorbea cu dînsul. Iar acel logodnic stricăcios și vremelnic al ei s-a urît desăvîrșit de ea, care, văzîndu-se pe sine lepădat și neiubit de Tecla, plîngea. Atunci mama ei, mîniindu-se, a apucat-o și a început a o bate, trăgînd-o de împletiturile părului și cu picioarele călcînd-o. Apoi a încuiat-o în cămară și o chinuia cu foame; însă plecîndu-se spre dragoste, de căldura cea de maică biruindu-se, plîngea pentru dînsa. Apoi îmbrățișînd-o și sărutînd-o, o ruga pe ea cu lacrimi, să nu se

depărteze de logodnicul ei cel frumos, bogat, de bun neam și de toți cinstit. Apoi a pus-o pe ea la masă împreună cu logodnicul; iar ea, întorcându-se despre dînsul, ședea, și, căutînd în jos, tăcea, negustînd nimic, ci numai suspina adeseori din adîncul inimii spre Mirele Ceresc.

Cînd Famir, momind-o, voi cu sila să o cuprindă și să o sărute, ea îl scuipe în ochi și se smuci din mîinile lui și zbură ca o pasăre din cursă. Iar maica, iarăși schimbîndu-se în mîniosă, a început a o bate. Iar Famir, mîhnindu-se, s-a dus la mai marele, jeluindu-se asupra lui Pavel și i-a zis: "Un străin a intrat în cetate, vrăjind și amețind pe oameni și abătîndu-i de la cinstirea zeilor, urmînd oarecărui Hristos, pe care evreii L-au răstignit. Acela a amețit și pe o fecioară, Tecla, fiind logodită cu mine, care mai întîi foarte mă iubea, iar acum nici nu vrea să se mai uite la mine, ci se îngreșează de mine ca de un lepros și fuge de mine ca de o fiară; așa a întors-o vrăjitorul acela de la dragostea mea, nu știu ce făcîndu-i ei". Mai marele, chemînd pe Pavel, l-a întrebat pe el, de unde este și ce face aici în cetate. El, după obicei, deschizînd apos-tolească gura sa, a grăit cuvîntul lui Dumnezeu, propoveduind numele lui Iisus Hristos.

Deci, mutînd mai marele în altă vreme judecata, a poruncit ca, legînd pe Pavel, să-l bage în temniță, pînă ce va avea vreme ca să-l cerceteze pe el mai cu de-adinsul. Iar Tecla, auzind că a pus în temniță pe Pavel pentru dînsa, s-a sculat noaptea și ieșind în taină din casă, a alergat la temniță, unde, aflînd pe străjeri păzind ușa temniței, a scos de la sine gherdanul și un ban de aur, și le-a dat temnicerului ca să-i deschidă ușa și să-i dea voie să meargă la Pavel. De acest lucru pomenește Sfîntul Ioan Gură de Aur, zicînd: "Ascultă pentru Sfînta Tecla: Acea, ca să vadă pe Pavel, aurul său l-a dat străjerului temniței; iar tu nici un ban nu vrei să dai, ca să vezi pe Hristos". Și a făcut temnicerul după cererea ei, pentru că s-a bucurat de cel scump gherdan și de moneda cea de aur și a dus-o la Sfîntul Pavel.

Iar ea, căzînd înaintea lui cu lacrimi de bucurie, a sărutat le-găturile legatului lui Hristos. Iar Pavel, văzînd-o, s-a spăimîntat și înștiințîndu-se de la dînsa de toate cele ce a pătimit pentru cură-țenie de la mama și de la logodnicul ei, s-a bucurat foarte tare de bărbăția tinerei fecioare și i-a sărutat capul, binecuvîntînd-o și lăudîndu-i credința ei și fecioreasca curăție, numind-o pe dînsa mireasa lui Hristos și întîia fiică a sa, pe care prin bunăvestire a născut-o. Deci, șezînd Tecla cu Pavel ca fiica cu tatăl în temniță, asculta pîrinteasca lui învățătură și pecetluia cuvintele lui în inima ei, ca pe o comoară de mult preț. Iar el o învăța pe ea din destul credința cea în Hristos Domnul, dragostea cea dumnezeiască și paza curatei feciorii. Acolo mai desăvîrșit a învățat-o, a întărit-o și a făcut-o mireasă Fiului lui Dumnezeu, precum de aceasta scrie Sfîntul Grigorie de Nissa, zicînd: "Acest fel de mir (adică învă-țătură) împreună cu crinul cel alb al curăției, Pavel a turnat din gura sa oarecînd în urechile sfîntei fecioare. Adică Tecla era aceasta care, cu picăturile ce ies din crinii inimii, pe omul cel din afară l-a omorît și toate gîndurile cele deșarte și poftele le-a stins". Ase-menea și Sfîntul Epifanie scrie: "Tecla a aflat pe Sfîntul Pavel, care avea un logodnic frumos, mai de frunte în cetate, prea bogat, prea cinstit și luminos, de la a căruia logodire Pavel a întors-o și s-a lepădat acea sfîntă fecioară de toate bunătățile pămîntești, ca să cîștige pe cele cerești".

Căutîndu-se în casa Teocliei, nu s-a aflat Tecla și se făcu țipăt, plîngere și strigare și căutînd mult, mama se tînguia pentru fiică, Famir pentru logodnică, iar slugile pentru stăpîna lor. Și au alergat slugile în toate părțile, căutînd-o, și întrebînd pe ulițe și prin case și nu o aflară nicăieri. Iar mai pe urmă s-a înștiințat că este în temniță și, alergînd, o aflară pe ea șezînd lîngă Pavel, fiind legată de dumnezeiasca dragoste a cuvintelor lui, și, luînd-o pe ea, au scos-o afară. Apoi înștiințară de acestea pe mai marele cetății. Acesta șezînd la judecată, a chemat pe Pavel din temniță, pe care văzîndu-l poporul adus, strigară către mai marele: "Omul acesta este fermecător, judecătorule, pierde-l pe el!". Mai ales Famir stă-ruia ca Pavel să fie pierdut, jeluindu-se asupra lui că a întors de la dînsul pe logodnica lui.

Deci, chemară și pe Tecla, către care a zis mai marele: "De ce te îngreșezi de logodnicul tău cel atît de frumos și de bun neam. Pentru ce nu te însoțești cu dînsul?". Iar ea privea către Pa-vel, și nimic nu răspundea, "ca o mielușea fără de glas lîngă cela ce o tunde". Atunci mama, schimbîndu-și obișnuința sa cea de maică și uitîndu-și fireasca sa dragoste către fiica sa, ca o leoaică cum-plită, sau ca o ursoaică

mînioasă, a răcnit către judecătorul, zicînd: "Arde pe această rea roabă, vrednică este de o așa moarte, aceasta nu este fiica mea, că nu mă ascultă pe mine, maica ei. Arde-o pe aceasta ca să fie pildă altora, ca văzînd toate fecioarele cele ce sînt în cetatea aceasta, să se teamă și să nu îndrăznească a nu asculta pe mamele lor și a li se împotrivi precum aceasta a mea prea înră-utățită și într-adevăr nesupusă. Nu este aceasta fiica mea, nici năș-cută de mine, ci ramură uscată și blestemată odraslă; deci, arde-o pe aceasta". Și stăruia mama ca să se ardă fiica ei; iar Famir silea ca pierdut să fie Pavel.

Deci, judecătorul, cercetînd mult pe Pavel, s-a încredințat că nu avea vreo vină mai mare, decît că propoveduia pe Hristos, și nu l-a osîndit pe el la moarte, ci, bătîndu-l, a poruncit să-l alunge afară din cetate, ca să nu sfătuiască și pe alte fecioare la păzirea fecio-riei. Și izgoniră pe Pavel cu Varnava, precum și pe Onisifor și cu fiii lui. Dar și însuși Pavel se sîrguia să iasă din cetate, nu numai pentru că era izgonit de boier, de Famir și de Teoclia pentru Tecla, ci pentru că poporul îmbulzindu-se, voia să-l ucidă pentru cuvîntul lui Dumnezeu și pentru mărturisirea lui Iisus Hristos. De acest lucru Sfîntul Luca amintește în Faptele Apostolilor, zicînd: "Necre-dincioșii iudei au ridicat și au umplut de răutate sufletele neamu-rilor asupra fraților". Și se împărți mulțimea cetății, unii adică erau cu iudeii, iar alții cu Apostolii. Și cum s-a făcut pornirea neamu-rilor și a iudeilor cu mai marii lor, ca să-i ocărăscă și să-i ucidă cu pietre, apostolii, înștiințîndu-se, au fugit în cetățile Licaoniei, în Listra și în Derbez, iar de acolo în Antiohia. Însă, deocamdată, s-au ascuns cîteva zile nu prea departe de cetatea Iconiei, într-un mormînt lîngă calea care merge la Dafne, vrînd să știe despre Tecla ce se va întîmpla cu dînsa.

Postînd ei, se rugau pentru dînsa cu tot dinadinsul să o întă-rească pe ea Domnul și să facă minunată spre dînsa mila Sa, precum s-a și făcut. De aceea, mult a silit-o pe ea mai marele cetă-ții ca să se întoarcă cu dragostea ei cea mai dinainte către logodnicul ei. Dar neajungînd la nici un sfîrșit mulțumitor, în cele din urmă a osîndit-o pe Tecla la ardere după pofta mamei ei. Și dacă aduseră mulțime multă de lemne uscate, fîn și vreascuri, punîndu-le într-o grămadă mare, au luat slujitorii pe sfînta ca s-o ridice deasupra stogului aceluia. Iar ea, nemaiășteptînd să o ducă ei, singură degrab a mers la acea grămadă de fîn, de lemn și de vreascuri și făcînd semnul Crucii peste acea mare grămadă, s-a suit și sta deasupra, gata fiind să ardă nu atît de focul cel materialnic, pe cît de văpaia dumnezeieștii iubiri, ca un Fenix. Stînd ea acolo, deasupra, privea spre mulțimea de lume adunată aici, și a văzut pe Domnul, în chipul lui Pavel, stînd și poruncindu-i ei să îndrăz-nească. De aici Sfîntul Ciprian alcătuiește o rugăciune ca aceasta către Dumnezeu, zicînd: "Să stai înaintea noastră precum ai stat de față în legături lui Pavel, și în foc, Teclei".

Dacă au pus focul de jos și au aprins stogul împrejur, împre-surînd-o pe ea văpaia, se înălța foarte sus. Atunci, îndată a venit un nor plin de apă și s-a vărsat ploaie cu grindină mare și a stins tot focul. Iar mai marele și tot poporul au fugit la casele lor de vărsa-rea ploii și de grosimea grindinei celei mari. Tecla a ieșit nevătă-mată, că nu s-a atins de dînsa focul. După aceea, nu s-a mai dus la casa mamei sale, nici a zăbovit în Iconia, ci s-a dus din cetate ca să caute pe duhovnicescul său părinte Pavel. În cale a întîmpinat pe un tînăr dintre ucenicii lui Pavel, din casa lui Onisifor, mergînd la cetate să cumpere pîne, pe care, văzîndu-l, l-a cunoscut și l-a întreat: "Unde se află acum Pavel, Apostolul lui Iisus Hristos?" Iar el a dus-o pe ea la mormîntul în care Pavel cu ceilalți se ascun-seseră și, în post răbdînd, se ruga lui Dumnezeu pentru dînsa.

Pe Tecla toți văzînd-o vie și sănătoasă, s-au bucurat cu bucu-rie foarte mare și ridicîndu-și ochii și mîinile lor spre cer, au mul-țumit lui Dumnezeu, Celui ce a păzit întregă pe roaba Sa, și, punînd înaintea pîne, se întăriră. De acolo, sculîndu-se Pavel cu Varnava, au mers prin Listra și prin Derbe, binevestind Evanghelia și tămăduind pe cei neputincioși. Și le-a urmat lor și Tecla pînă la Antiohia, unde, intrînd ei în cetate, s-a întîmplat că un oarecare Alexandru, mai mare în cetatea aceea, văzînd pe sfînta fecioară Tecla și de frumusețile ei cele mari minunîndu-se, s-a rănit asupra ei cu poftă neiertată. Că fiind tînăr și cu îndestulare în desfătări petrecînd, se tăvălea în necurății, precum era obiceiul păgînilor. La început, părîndu-i-se că ar fi femeia lui Pavel, mai întîi pe Pavel cu mult aur îl silea, ca să nu-l oprească pe el de la dorința lui. Apoi, înștiințîndu-se că nu-i femeie ci fecioară nemăritată, mai mult s-a aprins de ea, și voia ca să și-o ia lui de femeie pentru cele prea mari frumuseți ale ei.

Deci, a început a momi pe Sfinta Tecla cu cuvinte spre dra-gostea sa, dar ea fugea de dînsul ca de un leu ce răcnește, care căuta să înghită podoaba ei cea sufletească. Iar el, cu toate chipu-rile se îngrijea de dînsa, vrînd să o vîneze. Tot acesta, odinioară, în-tîmpinînd pe sfinta în cale, mergînd între oameni mulți și neputînd să mai rabde focul cel de desfrînare care ardea înăuntrul inimii lui, a lepădat rușinea și cu sila prinzînd-o, s-a apucat de grumajii ei. Iar ea striga cît putea, plîngînd și zicînd: "Nu mă sili pe mine roaba lui Dumnezeu; de logodnic m-am lepădat și oare cu tine m-aș învoi?" Acestea zicîndu-le, se zmucea tare din mîinile lui și a rupt hainele de pe dînsul și de rușine mare l-a umplut pe el. Mîniindu-se Alexandru, încă și creștină știind-o că este, a dus-o la judecată la mai marele. Apoi, întrebînd-o de ce se îngreșoșează de nuntă, ea a răspuns: "Eu am pe Mirele meu Hristos, Fiul lui Dumnezeu, cu care m-am însoțit prin nunta cea duhovnicească".

Astfel, o silea pe ea mai marele ca să se lepede de Hristos și să fie femeia unui bărbat. Iar după ce nu s-a supus, a osîndit-o să fie dată pradă fiarelor pentru aceste două pricini: Pentru buna-credință și pentru curăție. "De ce crede în Hristos și pentru ce se leapădă de nuntă ?" o întrebă acela, fiind ea tînără și frumoasă. Însă mai înainte de a fi dată pradă la fiare, că era amînată pentru a doua zi priveliștea aceea, a luat-o pe ea spre pază, în acea noapte în casa sa, oarecare femeie, anume Trifena, a cărei fiică Falconilla murise nu de mult, mai înainte de acea vreme.

Acea Trifena era de neam împărătesc, foarte cinstită, și a cre-zut în Hristos după aceea, pe care o pomenește apostolul, scriind către Romani: "închinați-vă, zice, Trifenei și Trifosei". Pe aceste două femei le pomenește martirologiul latin, în zece zile ale lui Noiembrie, astfel: "În Iconia Licaoniei sînt sfintele femei Trifena și Trifosia, care au sporit mult în creștineasca învățătură, prin propo-veduirea Sfîntului Pavel și pilda sfintei Tecla". Deci Trifena, luînd la sine pe Tecla, a petrecut cu dînsa toată noaptea aceea în duhov-nicească vorbă. Iar a doua zi s-a adunat mulțimea poporului care voia să vadă priveliștea, și a venit mai marele cu toți fruntașii cetă-ții și au scos pe sfinta Tecla ca pe o mielușă la junghiere și a stat la locul ei unde era să fie mîncată de fiare.

Iar cînd au dat drumul fiarelor spre dînsa, toate umblau îm-prejurul ei și nici una nu s-a atins de dînsa. Pentru că a încuiat Dumnezeu gurile fiarelor, precum oarecînd celor din groapa lui Daniil. Și toți cei ce se adunaseră la priveliștea aceea se mirau de această străină vedere, că fiarele își schimbaseră iușimea lor în blîn-dețe de oi. Atunci unii din mulțime proslăveau pe Dumnezeu cel propoveduit de Tecla, iar alții huleau, zicînd: "Are farmece în hai-nele ei și pentru aceea nu se ating de dînsa fiarele". Aceeași ziceau și mai marele cu fruntașii cetății, că este fermecătoare și a fermecat pe fiare ca să nu o vatăme pe ea. Apoi crezură de cuviință ca a doua zi s-o dea pe ea la mai multe și la mai flămînde fiare. Și o trimise iar la cinstita Trifena, care, primind pe Tecla de la prive-liște sănătoasă, se bucura foarte, căci fiica ei ce murise i se arătase ei în vedenie, zicîndu-i: "Să ai pe Tecla în locul meu și s-o rogi pe ea să se roage pentru mine la adevăratul Dumnezeu, ca să fiu mu-tată de aici la locul dreptilor". Pentru aceea Trifena a iubit foarte mult pe sfinta Tecla ca pe o fiică a sa și cu toată inima s-a lipit de dînsa, vâzînd-o pe ea că este roabă a lui Dumnezeu, cerîndu-i să se roage pentru fiica ei cea moartă, Falconilla.

Sfinta Tecla a început cu dinadinsul a se ruga cu lacrimi către înduratul Dumnezeu. Și atît de mult au putut sfintele ei rugăciuni, încît Falconilla s-a mîntuit după moarte. Despre acest lucru mărtu-risește Sfîntul Ioan Damaschin, zicînd așa: "Deci, au doar pe Falconilla nu a mîntuit-o întîia muceniță după moarte? Dar, vei zice poate, că aceasta s-a petrecut după vrednicie, ca fiind întîia muce-niță, și se cădea să i se asculte rugăciunea. Însă eu la aceasta îți zic: Bine, era întîia muceniță. Dar gîndește-te pentru cine era rugăci-u-nea! Nu pentru o păgînă și slujitoare de idoli și cu totul nesfințită și străină de Domnul?" Același Damaschin ne dă aceeași mărturie și a doua oară, cînd istoricește pentru Traian împăratul, cel mîntuit după moarte prin rugăciunile Sfîntului Grigore Dialogul, adăugînd la povestirea aceea și ceva de Falconilla, zicînd așa: "Aceasta zic și de Falconilla ce s-a zis mai sus, că ea nici de o răutate alta n-a fost vinovată. Iar acesta, adică Traian, a rînduit la mulți mucenici amară moarte. Minunate ești, Stăpîne și minunate sînt lucrurile Tale, și pe a Ta negrăită milostivire o slăvim!". După această vrednică de cre-dință

mărturie a Sfântului Damaschin ni se încredințează că Falco-nilla s-a mântuit după moarte prin rugăciunile sfinteii celei dintîi mucenițe Tecla.

Petrecînd Tecla în casa Trifenei pînă a doua zi, a poruncit tiranul să nu dea mîncare fiarelor, ca, fiind flămînde, mai de grabă să se pornească a sfîșia pe Tecla. Și fiind ziua a treia, aduseră pe Sfînta Tecla la priveliște, ca să fie dată spre mîncare fiarelor. În urma ei mergea și Trifena, plîngînd că fecioara cea frumoasă și sfîntă, fiind nevinovată, se dă la moarte. Deci, punînd-o pe ea la locul cel de priveliște, a poruncit acel fără de rușine boier să dez-brace pe sfînta, zicînd: "Poate în hainele ei vor fi farmece, pentru care nu o mănîncă pe ea fiarele. Dezbrăcați dar pe fermecătoarea aceasta și vom vedea de va rămînea întregă". Și așa stătea sfînta fecioară în priveliștea a tot poporul goală, avîndu-și acoperămînt numai singură rușinea, și grăind ca David: "Rușinea feții mele m-a acoperit". Dînd drumul asupra ei fiarelor celor flămînde și întăritate, lei și urși, care, ieșind din închisorile lor și văzînd pe fecioară stînd goală, își plecau capetele la pămînt și cu ochii căutau în jos, ca și cum le era rușine de goliciunea cea feciorească, și se întorceau cu fețele lor de la dînsa. Și era o minunată priveliște: fiarele cunoșteau rușinea și își întorceau ochii lor despre goliciunea feciorească, iar oamenii cu ochi nerușinați priveau la dînsa. Astfel, fiara necuvîntătoare era muștrătoare și judecătoare oamenilor în priveliștea aceea. Că acelea, din fire fiind fiare, obiceiul omului curat l-au primit în sine, iar oamenii, înțelegători fiind, în orbiciunile cele de fiare s-au schimbat. Însă ce au sporit? Nimic, pentru că, vrînd ca prin golirea cea din priveliște să necinstească pe înțeleapta fecioară, cinste i-au adăugat.

Sfîntul Ioan Gură de Aur, pomenind de bine, despre golirea celor două fețe: a femeii lui Pentefri în cămară și a Teclei în adu-narea a tot poporul, zice: "Ce a folosit pe femeia egipteancă cea pățimașă că s-a dezgolit în cămară? Și ce a vătămă-o pe întîia muceniță Tecla, că în priveliște a fost golită? Pentru că Tecla n-a greșit fiind golită, precum a greșit acea egipteancă. Nici de necinste nu s-a umplut, ci s-a încununat sfînta. Și goliciunea acesteia în pri-veliște s-a încununat, iar aceea în cămara cea încuiată s-a rușinat".

Deci, stînd Sfînta Tecla așa în priveliște, una din leoaice venind, s-a sculat înaintea ei și îi lînea picioarele, ca și cum ar da cinste curăției celei feciorești. De acest lucru pomenește Sfîntul Ambrozie, zicînd: "Puteai să vezi fiara zăcînd jos și picioarele sfinteii lingînd și cu mare glas mărturisind, că pe sfîntul trup fecioresc nu poate să-l vatăme. Se închina fiara aceleia ce i se dăduse ei spre mîncare, și firescul său nărav uitîndu-și, se îmbrăca în obiceiul pe care oamenii l-au pierdut!".

Văzînd poporul că fiarele nimic nu vatămă pe sfînta, au stri-gat cu mare glas: "Mare este Dumnezeu pe care îl propoveduiește Tecla!". Iar chinuitorul n-a cunoscut puterea lui Dumnezeu și a gîndit alt lucru spre pierderea Sfinteii Tecla: a săpat o groapă, și cu felurite jivini umplînd-o, a aruncat în ea pe sfînta. Dar Cel ce a încuiat oarecînd gurile leilor, Acela limbile cele otrăvite ale șerpilor le-a tîmpit, furia lor a îmbîlînzit-o și otrava lor a pierdut-o. Și a ieșit sfînta de acolo nevătămă, toți minunîndu-se și spăimîn-tîndu-se de această străină vedere.

Nepricepîndu-se chinuitorul ce să facă mai mult, a gîndit una ca aceasta, cea mai de pe urmă muncă: aducînd doi junci puternici, a poruncit să o lege pe Tecla cu un picior de unul și cu un picior de altul și cu bolduri înfierbîntate să împungă pe junci, ca fugind, să o rupă în două. Dar și aceasta făcînd-o, sfînta s-a aflat întregă, căci cînd o legară pe ea cu frînghii tari de juncii aceia și cu înfo-cate fiare începură a-i îmboldi, îndată funiile ca niște fire de păian-jeni s-au rupt, iar juncii au fugit și sfînta a rămas pe loc, neavînd nici-o vătămă. Atunci mai marele, mirîndu-se de cele ce se fă-ceau, a început a cunoaște dumnezeiasca putere care era cu fecioa-ra aceasta. Și chemînd pe Tecla, i-a zis ei: "Cine ești tu, și ce fel de putere este cu tine, că nimeni nu poate să te vatăme pe tine?" Iar ea nimic nu răspundea, decît numai aceasta: "Sînt roabă a Dumnezeului celui viu".

Temîndu-se nelegiuitul de Dumnezeu Cel ce păzea de toată vătămarea pe Tecla, a poruncit să o îmbrace în haine de cinste, și i-a dat drumul, dîndu-i o hotărîre ca aceasta: "Pe Tecla, roaba lui Dumnezeu, o las

slobodă!". Și a mers Tecla în casa Trifenei și s-a făcut bucurie mare în casa aceea pentru eliberarea Teclei care, pe-trecînd cîtăva vreme la Trifena, propovăduia cuvîntul lui Dumnezeu și pe mulți i-a învățat acolo să creadă în Hristos. Apoi a dorit să vadă pe Pavel, părintele și învățătorul ei, pe care aflîndu-l, voia să-i urmeze lui. Iar el a oprit-o pe ea, zicînd: "Nimeni nu merge la răz-boi cu mireasa!" Luînd binecuvîntare de la Apostolul, s-a dus în Seleucia și s-a sălășluit la un loc pustiu, în oarecare munte aproape de Seleucia, și acolo viețuia în post, în rugăciune și în dumnezeiasca gîndire, și făcea minuni multe, tămăduind toate boalele, pentru că înștiințîndu-se despre dînsa mulțimea credincioșilor, veneau aco-lo, aducîndu-și neputințioșii lor, pe care îi tămăduia.

Apoi s-a întîmplat oarecînd, în acel loc unde petrecea sfînta, că mergea alături un jertfitor păgînesc din Seleucia călare pe cal, care, văzînd pe Sfînta Tecla adunîndu-și verdețuri de hrană și vă-zînd-o pe ea foarte frumoasă la față, a poftit-o pe ea cu gînd necu-rat și, lovindu-și calul, s-a repezit spre dînsa, vrînd să-și săvîrșească pofta lui; iar sfînta, cu puterea lui Dumnezeu întărindu-se, l-a apu-cat pe el și l-a trîntit la pămînt, și atît de tare l-a izbit de pămînt, încît trei zile a zăcut mut și nemișcat. Iar oamenii cei ce treceau pe calea aceea, văzînd pe jertfitorul că zăcea ca un mort, nu se price-peau ce i s-a întîmplat. Apoi, a treia zi s-a făcut știre de aceasta și în cetate, de unde mulțime de oameni au mers la dînsul, vrînd să vadă întîmplarea și să-l ia la casa lui. Dar el abia venindu-și în sine și ca din somn deșteptîndu-se, a stat pe picioarele sale și a zis: "Pe o zeită oarecare am văzut și de la aceea am pătimit primejdia aceasta".

Abia a putut să meargă la casa sa, fiind bolnav de lovirea ace-ee. Apoi chemînd un zugrav, i-a poruncit lui să închipuiască pe o scîndurică pe fecioara aceea ce era ca de optsprezece ani. Iar cînd zugravul a început a o închipui după rînduiala lui Dumnezeu, a nimerit foarte bine asemănarea Sfîntei Tecla și, ca pe o vie închi-puire, a dus-o la jertfitorul care, văzînd icoana cea cu totul aseme-nea Sfîntei Tecla, a zis: "Cu adevărat, o fecioară ca aceasta am văzut eu".

Luînd icoana, a sărutat-o și îndată desăvîrșit s-a însănătoșit. Și sculîndu-se din pat, păzea cu cinste în casa sa acel chip al Sfîntei Tecla. După aceasta a crezut în Hristos cu toată casa sa, prin pro-povăduirea Sfîntei Tecla cea întocmai cu apostolii, care, în acel loc petrecînd ani îndestulați, pe mulți i-a povățuit la calea mîntuirii și multora le-a ajutat în nevoi și toate neputințele a tămăduit. Apoi doctorii și vrăjitorii cei ce erau în Seleucia, văzînd că toți cei ce de orice boală erau cuprinși, lăsîndu-i pe ei, se duceau la Tecla, cărorora acum meșteșugul fiindu-le întru nimic și lipsindu-se de cîștigul de mai înainte sărăciseră, s-au mîhnit foarte mult și s-au mîniat asupra tămăduitoarei celei bune Tecla, care fără de plată tămăduia pe cei ce veneau la dînsa; și de mare zavistie și de mînie fiind porniți, au rînduit să îndemne asupra ei pe niște tineri fără de rușine, ca să o spurce pe ea cu sila. Aceștia grăiau între ei zavistnicii zicînd: "Fecioara Tecla este curată și pentru aceea este plăcută mării zeite Artemida, care îi ascultă cererile ei și îi dă putere de tămăduiri neputințioșilor. Iar de va fi spurcată, se va întoarce de la dînsa Artemida și se va lua de la dînsa puterea cea tămăduitoare și se va mări iar meșteșugul nostru cel doftoricesc".

Așa între ei sfătuindu-se, s-au sîrguit să găsească pe acei fără de rușine, la un lucru ca acela, pe care îmbătîndu-i cu vin, i-au rugat să meargă și să spurce pe Tecla. Și le-a dat lor aur mult și le-a făgăduit să le dea mai mult de ar face Teclei silă, pentru că fiind nebuni și necredincioși, nu știau aceasta, că Tecla, nu cu pu-terea Artemidei, ci cu darul lui Hristos tămăduiește toată neputința și toată boala. Iar tinerii cei fără de rușine, îmbătîndu-se de vin, și sfătuindu-se cu doctorii și cu vrăjitorii, au mers la dînsa degrab, aprinși fiind de poftă, plini de spurcate gînduri și de scopul cel rău, pe care văzîndu-i Tecla, i-a întrebat: "Ce vreți fiilor?" Iar ei au în-ceput a grăi cuvinte spurcate.

Deci, auzind acestea Sfînta Tecla și cunoscînd gîndul lor cel rău, a fugit din mîinile lor; aceea care oarecînd de fiare nu se înfri-coșase, fugea acum de acei oameni nerușinați. Iar ei, ca vînătorii pe oaie, o izgoneau pe dînsa prin pustie. Cînd era aproape să o ajun-gă, s-a rugat lui Dumnezeu ca să o izbăvească pe ea din mîinile acelor nerușinați. Și îndată, un munte de piatră, care se afla acolo, s-a desfăcut din porunca lui Dumnezeu, primind pe sfînta înlăuntrul său.

Astfel i s-a apărat fecioria ei și mormînt cinstitului ei trup s-a arătat pentru acea piatră, că acolo și-a dat sufletul în mîinile Domnului. Ea era de nouăzeci de ani, iar acum petrece în viața cea nesfîrșită, mărind pe dătătorul de viață Hristos Dumnezeu, Cel în-preună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh mărit, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

De vreme ce în viața sfintei acesteia, după întîmplare s-a pomenit Traian Împăratul Romanilor, care după moartea sa s-a mîntuit prin rugăciunile Sfîntului Grigorie, papă al Romei († 604), socotesc că este de trebuință ca și povestirea cea despre dînsul a Sfîntului Ioan Damaschin aici să o pomenim. În cuvîntul său de la Sîmbăta lăsatului de carne scrie așa: "Grigorie Dialogul, episcopul vechii Rome, bărbatul, precum îl știu toți, vestit în sfințenie și în înțelegere, de care se spune că la Sfînta Liturghie slujea cu dînsul și dumnezeiescul înger; acesta oarecînd, pe o cale pietroasă mer-gînd, a stat cu osîrdie la rugăciune tare către iubitorul de suflete Dumnezeu, pentru iertarea păcatelor lui Traian împăratul. Îndată a auzit un glas de la Dumnezeu zicînd: "Rugăciunea ta am auzit-o și îi dau iertare lui Traian, dar tu să nu mai adaugi încă să-mi mai aduci Mie rugăciuni pentru cei necurați!".

În această zi mai facem pomenirea cuviosului părintelui nostru Coprie, cel ce s-a postit în locașul marelui Theodosie din Palestina. Încă se află și alți cuvioși Coprii, pe care îi găsim la 9 iulie.

Viața Cuvioasei Maicii noastre Eufrosina (25 septembrie)

(Culegere după descrierile lui Ieronim și sf. Simeon Metafrast)

A fost un om în cetatea Alexandriei, anume Pafnutie, bogat, mărit, cinstit și temător de Dumnezeu, păzind poruncile Domnului și viețuind cu dumnezeiască plăcere. Acesta avea o femeie asemenea lui, bună, dreptcredincioasă și plăcută lui Dumnezeu, dar era stearpă. De acest lucru erau amîndoi mîhniiți, pentru că nu aveau cui să-și lase averile, ca după moartea lor să le poată rîndui bine.

Mîhnindu-se pentru nerodirea lor, totdeauna se rugau lui Dumnezeu ca să le dea rod însoțirii lor și făceau nu numai multe milostenii la săraci, la biserici și la mănăstiri, dar încă petreceau în post și în rugăciuni, mergînd pe la bisericile lui Dumnezeu și cerînd să-și cîștige dorirea de la Ziditorul a toate.

Odată, sculîndu-se Pafnutie, a mers la o mănăstire în care auzise că egumenul este sfînt și a dat la acea mănăstire o milostenie mare. Și vorbind cu egumenul, s-a folosit de la dînsul și cunos-cîndu-l că este bine plăcut lui Dumnezeu, i-a spus lui mîhnirea sa pentru nerodire. Apoi închinîndu-se, îi cerea să se roage pentru dînsul lui Dumnezeu cu frații săi, că doar ar putea să se numească tată de fiu.

Iar Dumnezeu cel prea bun care ascultă rugăciunile celor ce se roagă Lui cu osîrdie și îl cheamă pe El cu tot adevărul, a auzit rugăciunile egumenului și a binecuvîntat pe Pafnutie cu rodul înso-țirii lui, pentru că a dezlegat nerodirea femeii sale și le-a dat lor o fiică foarte frumoasă. De această odraslă bucurîndu-se, mare mulțu-mită au dat lui Dumnezeu și, botezînd-o pe ea, i-au pus numele Eufrosina. Apoi la mănăstirea aceea adeseori mergînd Pafnutie, dădea milostenia la toți călugării și spre egumenul acela mare dragoste a cîștigat, pentru vorbele sale cele folositoare și pentru rugăciunile lui, prin care și-a cîștigat dorirea de la Dumnezeu.

Trecînd doisprezece ani de la nașterea Eufrosinei, maica ei s-a mutat din viața aceasta, iar Pafnutie a rămas învățîndu-și pe fiica sa dumnezeiasca Scriptură, la care degrab copilița deprinzîndu-se, se

îndeletnicia la citirea sfintelor cărți, ducîndu-se vestea de bună înțelegerea ei și de frumusețea ei prin toată cetatea Alexandriei.

Drept aceea, mulți din cei de bun neam și din bogații cetățeni se întreceau care mai de care să o ia pe ea în căsătorie, și unul pe altul întrecîndu-se, grăiau tatălui ei de aceasta. Iar Pafnutie le răs-pundea: "Precum va vrea Domnul, așa să fie!". Deci, oarecare, care întrecea pe toți cu bunul neam, cu dregătoria, cu bogăția și cu mărirea, a rugat pe Pafnutie ca să dea fiului său pe fiica sa în căsnicie și s-a învoit Pafnutie. Apoi întărind cuvîntul, a hotărît vremea în care să se și facă nunta fiilor lor. Intre acestea a luat Pafnutie pe fiica sa și s-a dus cu dînsa la mănăstire, ducînd daruri egumenului acela care îi era lui iubit părinte, și i-a zis: "Rodul rugăciunilor tale, pe fiica mea, am adus-o la tine, părinte sfinte, ca să te rogi pentru dînsa, că a venit timpul să o dau pe ea la bărbat". Iar egumenul a binecuvîntat-o pe ea și șezînd, vorbea cu Pafnutie pentru folosul sufletului; iar pe fecioară o învăța pilde morale și mult a grăit către dînsa pentru curăție și smerenie, pentru frica și dragostea de Dumnezeu și pentru milostenie. Iar ea pe toate acestea le scria în inima sa, ca o smerită și binepricepută, că acum avea optsprezece ani de la naștere.

Deci, le-a dat binecuvîntare egumenul să se odihnească în casa de oaspeți cea mănăstirească. Și a petrecut acolo Pafnutie trei zile cu fiica sa, ascultînd în toate zilele citirea și cîntarea bise-riescă, și privind nevoînțele cele monahicești, se minuna de viața lor, zicînd în sine: "Fericiți sînt oamenii aceștia că și aici ca îngerii viețuiesc, și după această viață se vor sălășlui cu îngerii în cer!".

Astfel a început inima ei a se umplea de dumnezeiască rîvnă, spre urmarea vieții lor celei sfinte. Iar după acele trei zile a zis Pafnutie către egumenul: "Poruncește roabei tale să se închine ție, pentru că vrem să mergem acasă". Iar Eufrosina, căzînd la picioarele-le egumenului, a zis: "Rogu-mă ție, părinte, să te rogi pentru mine, ca să-mi mîntuiască Dumnezeu sufletul meu!". Iar egumenul a binecuvîntat-o pe ea cu dreapta sa, zicînd: "Dumnezeule, Cel ce știi pe om mai înainte de nașterea lui, Tu însuși să Te îngrijești de această roabă a Ta, ca să se învrednicească părții și petrecerii împreună cu toți cei ce bine Ți-au plăcut Ție". Și închinîndu-se egumenului și fraților, plecară din mănăstire. Trebuie știut că tatăl ei, oridecîteori afla pe cale sau în cetate vreun călugăr, îl aducea pe el în casa sa, și îl ospăta, rugîndu-l să se roage lui Dumnezeu pentru dînsul și pentru fiica lui.

După aceasta, în mănăstirea aceea s-a apropiat ziua pomenirii celui ce a întemeiat mănăstirea aceea și a trimis egumenul pe unul din frați, ca să poftască pe făcătorul său de bine, Pafnutie, să vină la dînșii în ziua aceea ca împreună să facă pomenirea. Deci, mergînd fratele la casa lui Pafnutie, a întrebat pentru dînsul unde este. Iar slugile i-au răspuns unde se dusesse. Iar Eufrosina, în-științîndu-se de venirea călugărului în casa lor, l-a chemat pe el la sine, și a început a-l întreba: "Spune-mi mie, părinte, pentru dragostea Domnului, cîți frați aveți în mănăstire?" Iar el a răspuns: "Trei sute cincizeci și doi". Și l-a întrebat pe el iar: "Dar, de ar mai veni încă cineva la voi și ar vrea să viețuiască cu voi, oare l-ar primi pe el egumenul?" Răspuns-a fratele: "Încă și cu bucurie îl primește după cuvîntul Domnului: Pe cel ce vine la Mine nu-l voi scoate afară". A zis Eufrosina: "Oare toți împreună cîntați și pos-tiți?" A răspuns fratele: "La cîntare împreună cîntăm, iar pentru post, cine precum vrea și pe cît poate, atîta face".

Întrebînd fecioara pe călugăr pentru toată rînduiala mănăstirească, a zis către dînsul: "Aș fi vrut și eu să duc astfel de viață, dar mă tem a supăra pe tatăl meu, care pentru bogăția deșartă a acestei lumi, vrea să mă dea după bărbat". I-a zis călugărul: "Să nu vrei, fecioară, să te însoțești cu bărbat vremelnic și stricăcios, ci să te logodești pe tine cu Hristos, Care, în locul deșertăciunilor tre-cătoare ale acestei lumi, de le vei părăsi pentru Dînsul, îți va da cereasca împărăție și petrecerea cea împreună cu îngerii. Deci, în taină să ieși și să mergi la o mănăstire și schimbă-ți chipul mire-nesc, să te îmbraci în haine călugărești ca să nu fii cunoscută".

Auzind acestea fecioara, s-a bucurat și a zis călugărului: "Cine mă va tunde pe mine?" Iar el i-a zis: "Iată, tatăl tău va merge cu mine la mănăstirea noastră și va petrece acolo trei sau patru zile, iar tu să chemi pe cineva din părinții călugări și precum vei vrea, îți va ajuta cu bucurie".

Acestea grăindu-le, a venit Pafnutie și văzînd pe călugăr, l-a întrebat pe el, zicînd: "Pentru ce te-ai ostenit pînă la noi, părinte?" Iar el i-a răspuns: "A sosit pomenirea părintelui nostru, care ne-a fondat mănăstirea și te pofteste egumenul să vii la noi și să faci praznicul împreună cu noi, apoi vei pleca după aceea". Deci, s-a bucurat Pafnutie și, luînd multe din casa sa spre trebuința bisericii și pentru ospătarea fraților, a mers cu călugărul la mănăstirea aceea. Acolo zăbovind el, a trimis Eufrosina pe o slugă credincioasă, zicîndu-i: "Să mergi în locașul lui Teodosie și, intrînd în biserică, pe oricare călugăr vei afla, să-l chemi aici!".

Deci ducîndu-se după porunca ei, iată, cu rînduiala lui Dumnezeu ieșea un călugăr din mănăstirea sa, ducîndu-și lucrul mîinilor sale spre vînzare. Văzîndu-l sluga, l-a rugat să meargă cu dînsul în casa stăpînului său. Și a mers în casa lui Pafnutie. Văzînd Eufrosina pe cinstitul călugăr, s-a sculat și i s-a închinat lui, zicînd: "Roagă-te pentru mine, părinte". Și s-a rugat călugărul după obiceiul său, iar după rugăciune a binecuvîntat-o pe ea și a șezut. Apoi a început Eufrosina a grăi: "Stăpînul meu, eu am tată creștin și rob al lui Dumnezeu foarte bogat, iar mama mea a trecut din această viață. Deci, tatăl meu vrea, din pricina averilor sale, să mă dea acestei deșarte lumi, iar eu nu aș fi vrut să mă întin cu spurcăciuni lumești, dar mă tem să supăr pe tatăl meu. Nu știu ce să fac. Pentru aceasta toată noaptea am petrecut fără somn, rugîndu-mă lui Dumnezeu ca să arate milă sufletului meu. Apoi făcîndu-se ziuă, am vrut să trimit la biserică și să chem pe un părinte, ca să aud de la dînsul un cuvînt de folos și să mă povățuiască ce ar trebui să fac. Deci, mă rog ție, părinte, învață-mă calea lui Dumnezeu, că știu că Dumnezeu te-a trimis aici!".

Bătrînul, deschizîndu-și gura, a zis: "Domnul grăiește în Evanghelie: "De nu va urî cineva pe tatăl său, pe mamă, pe femeie, pe fii, pe frați și pe surori, ba încă și sufletul său, nu va putea să-Mi fie Mie ucenic" (Luca 14,26). Mai mult nici eu nu știu ce să-ți spun ție. Însă de vei putea suferi aprinderea firii, lasă-le pe toate și fugi de lumea aceasta, ca și Israel de robia lui Faraon. Iar averile tatălui tău au mulți moștenitori, adică bisericile și mănăstirile, spitalele, casele de oaspeți, sărmanii și văduvele, străinii, temnițele și robiții, și unde va vrea tatăl tău să împartă moștenirea ta, iar tu însăși îngrijește-te de sufletul tău". Și i-a răspuns fecioara: "Cu ajutorul lui Dumnezeu și prin rugăciunile tale, părinte, cred că mă voi putea osteni pentru sufletul meu, Dumnezeu ajutîndu-mi mie". Starețul i-a răspuns: "O dorire și hotărîre ca aceasta să nu se îndelun-gească, că întîrzierea nu aduce căință; deci, acum este vremea de pocăință!" Iar Eufrosina a zis lui: "Pentru aceea te-am și ostenit, părinte, ca dorința inimii mele să o împlinești și făcînd rugăciune, să mă binecuvîntezi, și să-mi tunzi părul capului". Deci, sculîndu-se starețul, a făcut rugăciune și după dumnezeiască rînduială a tuns-o pe ea, îmbrăcînd-o în chipul cel îngeresc, punînd schima pe dînsa, și rugîndu-se pentru ea, a zis: "Dumnezeu, Cel ce mîntuiește pe toți sfinții Săi, acela să te păzească pe tine de tot răul!".

Acestea zicînd starețul, s-a dus în calea sa, bucurîndu-se și slăvind pe Dumnezeu. Iar Eufrosina, gîndind în sine, zicea: "De mă voi duce într-o mănăstire de fecioare, tatăl meu mă va căuta, mă va afla și mă va scoate pe mine cu sila de acolo, pentru mirele meu. Deci, mă voi duce într-o mănăstire bărbătească unde să nu mă știe nimeni". Acestea gîndindu-le, seara tîrziu s-a îmbrăcat în haine bărbătești, și, tăinuindu-se de toți, a ieșit din casa sa, luînd cincizeci de bani de aur cu sine, și s-a ascuns în acea noapte într-un oarecare loc. Iar a doua zi a venit tatăl ei în cetate și, vrînd Dumnezeu, îndată a mers la biserică; iar Eufrosina s-a dus la acea mănăstire în care tatăl ei era cunoscut. Sosind la poartă, a bătut și a zis portarului: "Mergi de spune egumenului că un famen a venit de la palatele împărătești și stă înaintea porții, poftind ca să vorbească cu sfinția sa!"

Deci, ieșind egumenul, s-a aruncat Eufrosina înaintea lui la pămînt închinîndu-se feții sale celei cu sfîntă podoabă. Iar el, ridicînd-o pe ea, a făcut rugăciune după obicei și au șezut. Apoi a început egumenul a o întreba pe ea: "Pentru ce ai venit la noi, fiule?" Iar Eufrosina a răspuns: "Eu, părinte, am fost în slujba palatelor împărătești, fiind famen, și am vrut să primesc viața călugărească, căci n-am aflat în rînduiala aceasta, viață mie de folos în cetate; ci auzind de petrecerea voastră cea bună, am venit aici, dorind să viețuiesc cu voi".

Egumenul i-a zis: "Bine ai venit, fiule, iată mănăstirea este înaintea ta și, dacă vrei, petreci cu noi". Apoi i-a zis: "Cum îți este numele?" Eufrosina a răspuns: "Numele meu este Smaragd". Atunci egumenul i-a zis: "Fiule Smaragde, ești tânăr și nu vei putea să petreci singur în chilie. Ți se cuvine să ai lângă tine un mai mare ca învățător, care să te învețe în viața călugărească rînduiala și obi-ceiurile". Fecioara a răspuns: "Precum vrei, stăpîne, așa să rîndu-iești pentru mine". Apoi, scoțînd cei cincizeci de bani de aur, i-a dat egumenului, zicîndu-i: "Primește acestea, părinte, iar de voi începe a viețui aici, atunci și cealaltă avere a mea, care a rămas în cetate, se va aduce aici".

Chemînd egumenul pe unul din frați, anume Agapet, om sfînt și desăvîrșit în faptele bune, i-a dat în seama lui pe Smaragd, zicîndu-i: "Acest tânăr, de acum să-ți fie ție fiu și ucenic; așa să-l iubești pe el, ca să-și întrecă pe învățătorul". Apoi, plecîndu-și genunchile și rugîndu-se, a însemnat egumenul pe Smaragd. Și răspunzînd toți amin, l-a luat pe el Agapet în chilia sa, și-l învăța îngereasca viață. Deci, avea Smaragd fața foarte frumoasă și cînd intra la rugăciune în Biserică, pe mulți îi supăra diavolul prin gînduri nefolositoare, răpindu-i spre frumusețea lui Smaragd. Și se scîrbeau asupra egumenului, zicîndu-i: "Pentru ce atîta de frumoasă față ai adus în mănăstire, care aduce atîta sminteală celor mai neputincioși frați?" Auzind aceasta egumenul, a chemat pe Smaragd și i-a zis: "Frumoasă este fața ta, fiule, a căreia vedere nu este de folos celor slabi, care nu au biruit desăvîrșit încă războiul vrăjmașului. Deci, eu vreau ca să te liniștești singur în chilia ta și acolo să te rogi, fără a mai veni în sobor. Acolo și hrană îți va da mai marele tău, și să nu ieși nicăieri de acolo". Iar ea a răspuns: "Precum vei porunci, Avvo, așa voi face". Și a poruncit egumenul lui Agapet să gătească o chilie deosebită în care să petreacă Smaragd. Și a făcut Agapet toate cele poruncite lui de egumenul, și a pus pe Smaragd în chilia cea deosebită. Acolo se nevoia în rugăciune cu post și priveghere, ziua și noaptea slujind lui Dumnezeu în curățenia inimii, încît se minuna mai marele ei, fericitul Agapet. Pentru aceasta la toți frații spunea spre folos ostenele și nevoințele lui, și toți folosindu-se, proslăveau pe Dumnezeu Care săvîrșea atîta putere în tinerețele cele copilărești.

Iar Pafnutie, tatăl ei, cînd s-a întors acasă, grăbindu-se a intra în cămara în care fiica lui viețuia, și neaflînd-o pe ea, s-a umplut de necaz și de mîhnire, și a început a întreba cu mînie pe slugi și pe slujnice ce a făcut Eufrosina și unde s-a dus. Slugile răspunseră: "Aseară am văzut-o pe ea, iar acum nu se arată și gîndeam că tatăl logodnicului ei venind, a luat-o pe ea la sine". Și a trimis Pafnutie pe slugi la casa lui și nu o aflară. Iar auzind de acesta logodnicul și tatăl lui, s-au mîhnit foarte, și venind la Pafnutie, îl aflară pe el foarte întristat, zăcînd la pămînt și plîngînd, și i-au zis lui: "Oare nu cumva cineva a amăgit-o și a fugit cu dînsa?" Și îndată trimiseră slujitori călări prin toată Alexandria spre căutarea ei, și o căutau prin căi și prin casele tuturor cunoscuților lor, pe mal și în corăbii. Apoi străbătură și mulțime de mănăstiri de fecioare și cîmpii și pustietăți, munți și peșteri, cu dinadinsul căutînd pe fiica mîhnitului tată și neaflînd-o pe ea, s-au întors tînguindu-se și plîngeau după dînsa ca după o moartă. Astfel, mirele se tînguia după logodnica sa, socrul se mîhnea după nora sa, iar tatăl după fiica sa, precum oare-cînd Iacov după Iosif cu amar plîngea, jeluindu-se așa: "Vai mie, fiica mea cea dulce! Vai mie, lumina ochilor mei! Vai mie, mîngîierea sufletului meu! Cine mi-a furat comoara mea? Cine mi-a răpit averea mea? Cine mi-a risipit bogăția mea? Cine mi-a uscat vlăstarea mea? Cine mi-a stins făclia mea? Cine mi-a luat nădejdea mea? Cine a silit pe frumusețea fiicei mele? Ce fel de lup a răpit pe mielușeaua mea? Care loc a ascuns așa de repede fața ei cea luminată? Aceea era ridicarea neamului meu, aceea era toiagul bă-trînețelor mele, aceea îmi era mîngîierea în întristări! Pămîntule, pămîntule, să nu-mi acoperi trupul meu, pînă ce nu voi ști ce s-a întîmplat Eufrosinei, fiica mea! Unele ca acestea grăindu-le Pafnutie cu plîngere, toți cei ce se adunaseră acolo, prieteni și vecini, și-au ridicat glasurile și plîngeau împreună cu Pafnutie, tînguindu-se de cea neașteptată pierzare a fiicei lui.

Apoi, neaflînd Pafnutie răcorire în întristarea sa, s-a dus la cea mai înainte pomenită mănăstire în care și fiica lui la închisoare se nevoia, și căzînd la picioarele egumenului, a zis: "Să nu încetezi, părinte, rugîndu-te lui Dumnezeu, ca să se afle osteneala rugă-ciunilor tale, că nu știu ce s-a făcut cu fiica mea. Oare a răpit-o pe ea cineva? Sau dintr-o altă întîmplare oarecare a pierit?" Auzind aceasta cinstitul stareț,

s-a turburat foarte și adunînd la sine pe toți frații, le-a zis: "Să arătați dragoste, fraților, să vă rugați Domnului, ca să binevoiască a ne descoperi nouă pe fiica prietenului și bine-făcătorului nostru Pafnutie"

Deci, au postit și s-au rugat toți în toată săptămîna, dar nu li s-a făcut despre aceasta nici o descoperire, precum mai înainte într-alte cereri li se făcea. Că rugăciunea Eufrosinei se înălța la Dumnezeu ziua și noaptea, ca să nu o facă pe ea Dumnezeu arătată în această viață. Și biruia cu rugăciunea ei rugăciunile tuturor fraților. După ce n-a cîștigat descoperirea, a început egumenul a mîngîia pe Pafnutie, zicîndu-i: "Să nu slăbești, fiule, pentru certarea Domnului, că pe care îl iubește Domnul îl ceartă. Însă să știi aceasta: că fără de voia Domnului nici o pasăre nu cade pe pămînt, cu cît mai ales fiica ta. Fără de porunca lui nimic nu se face. Pentru că știu că fiica ta și-a ales partea cea bună și de aceea nu s-a descoperit pentru dînsa ceva nou de la Dumnezeu. Că de ar fi căzut în lucruri rele, care să nu fie, nicidecum n-ar fi trecut cu vederea Dumnezeu atîta osteneală a fraților mei, ci desăvîrșit ne-ar fi arătat pentru dîn-sa. Dar am nădejde spre Domnul, că încă trăind în această viață, Dumnezeu o va arăta ție". Auzind acestea Pafnutie, s-a mîngîiat puțin de mîhnire și mulțumind lui Dumnezeu, s-a dus la casa sa. Și se ruga în toate zilele cu dinadinsul și făcînd lucruri bune, dădea milostenie multă la cei ce aveau trebuință.

După cîteva zile s-a dus iar la mănăstire, făcînd rugăciune împreună cu frații. Iar odată, închinîndu-se egumenului, a zis: "Roagă-te pentru mine, părinte, ca să-mi înceteze din mîhnirea cea pentru fiica mea, că nu s-a mîngîiat sufletul meu nici măcar cît de puțin, ci mai mult crește rana inimii mele, și din zi în zi se înno-iește durerea mea".

Văzînd egumenul mîhnirea lui cea mare, îl mîngîia pe el în tot chipul. Apoi vorbind cu dînsul, i-a adus aminte de Smaragd, zi-cîndu-i: "Este la noi un frate duhovnicesc, care a venit de la pala-tele împăratului Teodosie, și toți ne folosim de viața lui. Oare vei vrea să vorbești cu dînsul, ca măcar puțină răcorire să primești din vorbele lui, că este plin de duhul lui Dumnezeu?" Iar el a zis: "Voiesc!" Și chemînd egumenul pe Agapet, i-a zis: "Să duci pe Pafnutie la Smaragd, ca să vorbească cu dînsul". Însă nu știa egumenul că Smaragd este fiica lui Pafnutie. Și a mers Agapet și Pafnutie în chilia lui Smaragd. Iar cînd a văzut Eufrosina pe tatăl său, cunos-cîndu-l pe el, s-a umplut cu totul de lacrimi. Iar Pafnutie socotea că de umilința cea din rugăciune plînge, că nu a cunoscut-o pe ea, fiindcă se uscaseră fețele ei din înfrînarea cea mare și de rugăciunile cele de toată noaptea, și și-a acoperit Eufrosina cu camilafca fața sa, ca să nu o cunoască. Apoi făcînd rugăciune, a șezut. Și a început Smaragd a întinde cuvîntul către Pafnutie, grăindu-i lui pentru împărăția cerului și pentru slava cea veșnică, la care omul poate să meargă prin smerenie, prin curăție, prin sfințenie, prin milostenie și prin dragoste. I-a grăit și pentru lepădarea de lume, că nu se cuvine a iubi mai mult pe fii decît pe Dumnezeul cel ce este ziditorul tuturor. Și îi arăta apostoleasca învățătură, cum că scîrba cere răbdare, iar răbdarea iscusință.

Văzînd pe tatăl său în mîhnire mare, îi era milă de el, și-l mîngîia, zicîndu-i: "Să mă crezi pe mine, că nu te va trece Dumnezeu cu vederea, că de ar fi fost fiica ta în calea pierzării și-ar fi arătat ție Dumnezeu, pentru rugăciunile sfinților părinți care s-au rugat de aceasta cu tot dinadinsul. Cred lui Dumnezeu că fiica ta a ascultat pe Sfetnicul cel bun, care în Evanghelie zice: "De iubește cineva pe tată sau pe mamă, mai mult decît pe Mine, nu este vrednic de Mine; și de nu se va lepăda cineva de toate averile sale, nu va putea să-mi fie mie ucenic" (Matei 10,37). Dumnezeu este puternic și chiar în această viață și-o va arăta ție. Deci să încetezi a te mîhni. Pentru ce pe tine însuși te ucizi cu mîhnirea? Să mulțumești lui Dumnezeu de toate, și să nu-ți pierzi nădejdea ta, că și eu, cînd învățătorul meu Agapet mi-a spus mie de venirea ta în mănăstire și de mîhnirea ta, m-am rugat cu dinadinsul după puterea mea, ca să-ți dea ție Domnul răbdare și tărie de suflet și să rînduiască pentru tine și pentru fiica ta pe toate cele spre folos, și să te mîngîie pe tine. Și am nădejde că Dumnezeul a toată mîngîierea nu te va lăsa ca pînă în sfîrșit să fii în mîhnire. Ci, deși nu acum, curînd însă va descoperi ție pe fiica ta, pentru care așa de mult te întristezi". Apoi, temîndu-se Eufrosina ca nu prin multă vorbă să fie cunoscută, a zis lui Pafnutie: "Să mergi de acum cu pace, stăpînul meu". Iar Pafnutie cînd asculta cuvintele acestea se umplea de lacrimi și de bucurie. Pentru că ardea inima lui de firească dragoste cea către Smaragd, și mult folosindu-se din vorbele ei, s-a dus la egumen și i-a zis lui: "Unul Dumnezeu știe, părinte, cît folos am luat de la fratele acela și cît de mult, cu

darul lui Dumnezeu, m-am umplut de bucurie din cuvintele lui, încît parcă aş fi aflat pe iubita mea fiică!". Şi cerînd Pafnutie de la toţi binecuvîntare, s-a întors la casa sa.

Deci a petrecut Smaragd în mănăstirea aceea treizeci şi trei de ani, vieţuind asemenea cu îngerii. Apoi a căzut într-o boală grea, din care s-a şi mutat din acestea de aici. Iar mai înainte de sfîrşitul lui, a venit Pafnutie în mănăstire la închinarea şi cercetarea fraţilor. Apoi, după vorba cea obişnuită cu egumenul, a zis: "Părin-te, de este cu putinţă, dă-mi binecuvîntare ca să merg să văd pe fratele Smaragd, că foarte mult îl iubeşte sufletul meu pe el".

Chemînd egumenul pe Agapet, i-a poruncit lui ca să ducă pe Pafnutie la Smaragd. Intrînd Pafnutie în chilia lui Smaragd şi văzîndu-l pe el pe pat zăcînd, fiind foarte bolnav, a căzut lîngă patul lui, plîngînd şi zicînd: "Vai mie! Unde-s cuvintele tale cele dulci? Unde-s făgăduinţele tale, prin care m-ai mîngîiat că voi vedea pe fiica mea cea pierdută? Iată, nu numai pe ea nu o văd, ci şi pe tine - în care aveam ceva mîngîiere - este aproape să nu te mai văd. Vai mie! Cine de acum înainte va mai mîngîia bătrîneţele mele? La cine voi merge, şi cine îmi va fi răcorire în mîhnirea mea? De două lipsuri acum plîng: Că de treizeci şi opt de ani nu am văzut pe fiica mea, nici am aflat despre dînsa vreo înştiinţare, şi că scumpul meu Smaragd şi el mă lasă pe mine, de care aşă de mult mă bucuram, ca şi cum aş fi aflat pe fiica mea cea pierdută. Ce să mai aştept de acum înainte? Unde să aflui mîngîiere că, iată, mă pogor cu mîhnire în mormîntul meu?"

Văzînd Smaragd pe Pafnutie cu nemîngîiere tînguindu-se, i-a zis lui: "De ce te turburi şi pe tine însuţi te ucizi cu mîhnirea? Oare nu este puternică mîna Domnului sau este ceva cu neputinţă la Dumnezeu? Pune de acum capăt mîhnirii. Adu-ţi aminte că lui Iacov i-a arătat Domnul pe Iosif viu, după care se tînguia ca după un mort. Acelaşi Dumnezeu şi pe tine te va mîngîia. Însă mă rog ţie să petreci aici trei zile şi să nu te depărtezi de lîngă mine". Şi petrecea Pafnutie în mănăstire, gîndind întru sine, şi zicînd: "Nu cumva va arăta Domnul lui Smaragd ceva pentru fiica mea?" Sosind a treia zi, după ce a ştiut Eufrosina ducerea sa la Domnul, a chemat pe tatăl său Pafnutie, şi i-a zis lui: "De vreme ce Atotputernicul Dumnezeu a rînduit pentru mine precum a voit şi mi-a săvîrşit dorirea mea, şi iată am ajuns la sfîrşit, nevoiţa călugăriei trecînd-o nu cu a mea putere, ci cu ajutorul Aceluia Care m-a păzit de cursele vrăjmaşului, nu voiesc ca şi tu să te mîhneşti pentru fiica ta. Eu sînt Eufrosina, fiica ta, şi tu eşti tatăl meu. Eu sînt cea pe care tu o cauţi. Eu, pentru dragostea lui Dumnezeu te-am lăsat pe tine, tatăl meu, şi toată moştenirea mea şi logodnicul cel vremelnic şi am venit aici, tăinuindu-mi firea mea. Ci mă rog ţie, să nu laşi ca altcineva să-mi îngrijească trupul meu după ieşirea sufletului, fără numai tu singur să faci aceasta. Încă mă rog să împlineşti făgăduinţa mea pe care am făcut-o părintelui locaşului acestuia, cînd mă rugam ca să fiu primită aici, zicînd că am averi multe şi pe acelea le voi aduce în locaşul acesta.

Deci, să faci aceasta, tatăl meu, şi să dai averea mea ce a rămas locaşului acestuia care bine se păstoreşte şi se rînduieşte, şi te roagă pentru mine". Acestea zicînd, şi-a dat duhul său în mîinile Domnului. Iar Pafnutie, auzind acestea, şi văzînd că a murit Eufrosina, de spaimă şi de mare jale cu totul a slăbit şi a căzut la pămînt ca un mort. Alergînd Agapet, a văzut pe Smaragd mort şi pe Pafnutie zăcînd abia viu. Şi a turnat apă pe faţa lui şi l-a ridicat de la pămînt, zicîndu-i: "Ce-ţi este, domnule Pafnutie?" Iar el a răspuns: "Lasă-mă să mor aici, că o minune de mirare am văzut acum!" Apoi, sculîndu-se, a căzut cu faţa lui pe faţa celei moarte şi mulţime de lacrimi vărsînd plîngea, zicînd: "Vai mie, fiica mea cea dulce, pentru ce nu te-ai arătat mie mai înainte de ceasul acesta, ca şi eu să fi murit cu tine! Vai mie, cum te-ai tănuit de mine, o, fiica mea cea scumpă? Cît de bine ai scăpat de cursele vrăjmaşului şi ai fugit de stăpînitorii lumii întunericului veacului acestuia, şi ai intrat în viaţa cea veşnică!"

Acestea auzind Agapet şi cunoscînd lucrul cel minunat, s-a spăimîntat şi, alergînd, a spus egumenului. Şi venind egumenul cu sîrguinţă multă, a căzut pe faţa ei cea sfîntă, şi se tînguia, zicînd: "Eufrosino, mireasa lui Hristos şi fiica sfinţilor, să nu uiţi pe cei împreună nevoitori cu tine şi mănăstirea aceasta. Ci, te roagă pen-tru noi Domnului nostru Iisus Hristos, ca să ne dea nouă bine, nevoindu-ne să trecem la limanul mîntuirii şi să avem parte cu sfin-ţii lui!" Şi a poruncit egumenul să se adune toţi fraţii, ca să îngroape

sfintul ei trup cu o cuviincioasă cinste. Iar dacă se adunară, au venit, și au văzut minunea aceea de mirare. Și proslăviră pe Dumnezeu, Cel ce a arătat puterea Sa cea tare în trupul cel neputincios. Iar unul din frați, fiind chior de un ochi, a alergat la moaștele Cuvioasei și, plângînd, a sărutat sfintul ei trup și îndată a văzut cu ochiul lui.

Deci, văzînd frații o minune ca aceea, au mărit mila lui Dumnezeu și pe Sfînta Eufrosina cea plăcută Lui slăvind-o o cinsteau și s-au folosit toți foarte mult de o viață ca aceasta a ei. Apoi, îngro-pînd-o pe ea în rînd cu mormintele sfinților părinți, îi făceau pome-nirea ei cu bucurie. Iar tatăl ei, Pafnutie, mergînd acasă, a împărțit averea sa la biserici, la mănăstiri, la săraci și la străini. Iar o parte nu mică din averea cea rămasă, aducînd-o în mănăstirea aceea, a dat-o spre trebuința locașului și singur într-însul s-a călugărit și, cerînd chilia fiicei sale, a viețuit într-însa cu dumnezeiască plăcere 10 ani, și și-a dat sufletul său în mîinile Domnului, aflîndu-se pe aceeași rogojină pe care și fiica lui, Cuvioasa Eufrosina, s-a odihnit. Și l-au îngropat cu cinste aproape de fiica sa, și s-a așezat po-menirea lor să se facă în toți anii întru slava Sfîntei Treimi, a Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duh, lui Dumnezeu Celui minunat întru sfinții Săi, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

Viața Cuviosului Părintelui nostru Serghie, egumenul Radonejului, noul făcător de minuni (25 septembrie)

Cuviosul și de Dumnezeu purtătorul părintele nostru Serghie a fost născut în cetatea Rostovului, din părinți binecredincioși, Kiril și Maria. Deci, l-a ales pe el Dumnezeu pentru slujba Sa încă din pîntecele mamei sale, căci intrînd oarecînd mama lui, după obiceiul său, în Biserică la Sfînta Liturghie și avînd în pîntece pe acest prunc, cînd au vrut să înceapă a citi Sfînta Evanghelie, pruncul a glăsuț, încît au auzit toți cei ce erau aproape de maica sa. Dease-menea, în vremea cîntării herucului, a doua oară a strigat pruncul.

Și cînd preotul a glăsuț "Sfintele sfinților", a treia oară glasul pruncului din pîntecele mamei s-a auzit. Din aceasta au înțeles toți că o să se arate mare luminător lumii și slujitor Sfîntei Treimi. Căci, precum sfîntul Ioan mergătorul înainte a săltat cu bucurie în pîntece înaintea Maicii Domnului, așa și acesta a săltat înaintea Domnului în sfînta Biserică. Deci, s-a cuprins de frică și de spaimă mama lui de minunea aceea, și toți cei ce auziseră se mirau foarte. Iar după acestea, s-au împlinit zilele nașterii și a născut fiu, și i-a pus numele Vartolomeu. Și, de cînd s-a născut, nu sugea Miercurea și Vinerea niciodată și nici altceva nu gusta. Iar aceasta era înce-pătură a înfrînării și a postirii lui celei mari, pe care mai pe urmă a arătat-o în vîrsta cea desăvîrșită. Cînd a fost de șapte ani, l-a dat la învățătura cărții, dar nu învăța lesne, căci era zăbavnic la minte. Și cu multă silință îl învăța pe el dascălul, însă cu greu sporea ceva. Aceasta era însă după rînduiala lui Dumnezeu, ca de la Duhul Sfînt, iar nu de la oameni să se dea copilului înțelegerea cărții. Drept aceea, într-o zi umblînd singur prin oarecare dumbravă - căci iubea din tinerețe liniștea și de multe ori se preumbla singur prin locuri liniștite -, a găsit pe un călugăr, sau mai curînd înger în chip călugăresc, trimis de Dumnezeu, stînd în dumbravă și făcînd rugăciuni. Iar el, apropiindu-se, a stat aproape de el, și aștepta sfîrșitul rugăciunii, apoi i-a făcut lui închinăciune. Iar călugărul l-a întrebat: "Ce-ți trebuie fiule?" A răspuns copilul, zicînd: "M-au dat, părinte, să învăț carte și nu pot să înțeleg nimic din cele ce-mi spune dascălul meu, de care lucru tare mă necăjesc și nu știu ce să fac. Mă rog sfinției tale, roagă-te lui Dumnezeu pentru mine, ca să mă înțeleptească cu sfintele tale rugăciuni". Iar călugărul făcînd rugăciune l-a binecuvîntat pe el, zicîndu-i: "Iată, de acum fiule îți dăruiește ție Dumnezeu să înțelegi cele ce-ți trebuie, încît să poți și pe alții să-i ajuți!".

Din vremea aceea fericitul copil, precum pămîntul adapă din destul de ploaie și se face roditor, așa și el luînd binecuvîntare de la sfîntul acela călugăr - mai bine zis de la înger - s-a făcut lesnicios spre învățătura

a toată înțelepciunea cărții fără de osteneală. Pentru că Dumnezeu "i-a deschis lui mintea să înțeleagă scripturile". Și creștea copilul împreună cu anii, cu înțelegerea, și cu faptele bune, căci iubea postul și înfrînarea, fugea de jucăriile cele obișnuite copilărești; iar la citirea Dumnezeieștilor cărți șezînd, învăța acea înțelepciune, a căreia începătură este frica Domnului. Și așa, din treaptă în treaptă mergînd, creștea spre bărbăția cea desă-vîrșită.

După aceasta, părinții lui s-au mutat din cetatea Rostovului, la locul ce se chema Radone, nu pentru că era acel loc mai mare sau mai vestit, ci pentru că Dumnezeu așa a binevoit, ca la acel loc să proslăvească pe placul său, despre care ne este nouă acum cuvîntul. Drept aceea mutîndu-se acolo părinții fericitului, nu după multă vreme s-au mutat și din viața aceasta, la locurile cele lumi-noase și răcoroase, lăsîndu-și toată averea moștenitorului lor Varto-lomeu. Iar el, la moartea părinților săi, gîndea întru sine, zicînd: "Și eu sînt muritor, și cu adevărat voi muri și eu ca și părinții mei". Deci, binecunoscătorul copil socotind viața aceasta scurtă, a împărțit averea ce rămăsese după părinți, nelăsîndu-și lui spre hrana cea de nevoie nimic, căci nădăjduia spre Dumnezeu cel ce dă hrană ce-lor flămînzi. Apoi s-a dus în pustie, și făcîndu-și o chiliuță, petrecea într-înșa nevoindu-se și rugîndu-se lui Dumnezeu neîncetat. Iar după o vreme a venit la dînsul un sfințit călugăr, anume Mitrofan, de către care fericitul Vartolomeu s-a tuns în călugăreasca rîndu-ială, avînd de la nașterea sa douăzeci și trei de ani, și l-a chemat din călugărie cu numele de Serghie.

Deci, a petrecut acel sfînt călugăr cu Serghie puține zile, și după aceasta i-a zis lui: "Eu, fiule, mă duc în calea mea, iar pe tine te dau în mîinile lui Dumnezeu". Și a proorocit zicînd: "Va face Dumnezeu la locul acesta o mănăstire mare și prea mărită". Și făcînd rugăciune s-a dus. Iar Sfîntul Serghie a rămas la locul acela și se ostenea, zdrobindu-și trupul său cu privegherea, cu postul și cu multe feluri de osteneți. În vreme de iarnă, crăpînd pămîntul de ger, el răbda într-o haină, ca unul fără de trup arătîndu-se. Iar diavoli, nesuferind unele ca acele nevoițe ale lui, se sîrguiau să-l alunge de la locul acela, închipuindu-se uneori în fiare, alteori în șerpi, înfricoșînd pe sfîntul și repezindu-se la dînsul cu sălbăticie. Iar el, cu rugăciunea, precum cu o armă, îi alunga pe ei, și înfierbîntările lor le rupea ca paianjenul, prin vitejia sufletului. Odată, a năpădit într-o noapte, aevea, o tabără drăcească asupra lui, ca o oaste oarecare și cu mînie mare striga: "ieși din locul acesta, ieși, să mori ca un rău!" Și acestea zicîndu-le, o văpaie mare ieșea din gurile lor. Iar el, cu rugăciunea înarmîndu-se, îndată a alungat tabăra drăcească și fără de temere a rămas, cîntînd și lău-dînd pe Dumnezeu. Acestea așa făcîndu-se, slava despre dînsul a început a străbate pretutindeni și se adunau la dînsul mulți din cetățile și ținuturile cele dimprejur pentru folosul sufletesc. Alții voiau să locuiască cu dînsul și să se povățuiască de către dînsul la calea mîntuirii. Iar el cu dragoste primea pe cei ce veneau la dîn-sul. Și a zidit mai întîi o biserică mică, care, prin porunca lui Teognost, care atunci era arhiereu, s-a sfințit în numele prea Sfîntei Treimi, apoi și mănăstire cinstită a ridicat, care este și astăzi cu darul lui Hristos.

Deci, rugat fiind de frați, a luat preoția prin hirotonisirea episcopului Atanasie și păștea binecuvîntătoarea turmă cea încredințată lui, povățuind-o la pășunea cea duhovnicească, iar pe lupii cei rău gînditori îi alunga cu rugăciunea.

Dar după puțină vreme, iar se sculară diavoli, nesuferind a fi alungați de sfîntul. Și închipuindu-se în șerpi, au intrat în chilia lui încît chilia era plină de șerpi. Iar sfîntul, degrabă s-a întors la rugăciune, și îndată diavoli cu nălucirile lor ca fumul s-au stins. Din acea vreme i s-a dat de la Dumnezeu putere asupra duhurilor celor necurate, încît nici îndrăzneau a se mai apropia de dînsul. Ducîndu-se vestea de dînsul pretutindenea, și mulți din părțile dimprejur adunîndu-se, a venit un arhimandrit de la Smolensc, anume Simon, multă avere aducînd și dînd-o în mîinile sfîntului, ca să zidească o mai mare biserică, iar pe sine s-a dat în supunere sfîntului.

Și ajutînd Dumnezeu, Cuviosul Serghie degrab a ridicat, cu acea avere, o biserică mai mare și mănăstirea a lărgit-o și viețuia îngerește, ca în Cer, cu ceata fraților săi, ziua și noaptea slavoslovînd pe Dumnezeu. Deci, s-a întîmplat oarecînd în mănăstirea lui a fi lipsă de hrană, și erau frații în mîhnire mare, petrecînd

fără de hrană, flămânzi, trei zile. Iar rînduiala Cuviosului era ca să nu iasă călugării din mănăstire să ceară la mireni pîine, ci să-și pună nădej-dea spre Dumnezeu Cel ce hrănește toată suflarea, și de la Acela cu credință să-și ceară cele trebuincioase.

În timpul acela nu era viață de obște în mănăstirea cuviosului. Deci, frații fiind strîmtorați de foamete, au început a cîrti împotriva sfîntului, zicînd: "Pînă cînd ne oprești pe noi a merge la lume și a cere cele de trebuință? Vom mai răbda încă această noapte, iar dimineată vom ieși din locul acesta, ca să nu murim de foame". Iar sfîntul îi mîngîia pe ei, spunîndu-le din viețile sfinților părinți, cum au răbdat multe necazuri, foame și sete și lipsă de îmbrăcăminte pentru Domnul și le grăia lor cuvintele lui Hristos. "Căutați la păsările cerului, că nici nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în jitnițe, și Tatăl Ceresc le hrănește pe ele (Matei 6,26). Și dacă hrănește păsările, oare pe noi nu poate să ne hrănească? Iată acum este vremea răbdării, iar noi ne-am arătat nerăbdători, nevrînd a suferi puțină vreme ispita ce ni s-a întîmplat, pe care de am fi primit-o cu mulțumire, în mare folos ni s-ar fi socotit nouă, căci fă-ră de lămurire aurul nu se săvîrșește!" Și a proorocit, zicînd: "Acum puțină vreme ni s-a întîmplat lipsa, iar dimineată va fi îndestulare de toate bunătățile". Și s-a împlinit proorocirea sfîntului, căci a doua zi s-a adus în mănăstire mulțime de pîini proaspete și pește mult și alte feluri de bucate de curînd gătite de la un om neștiut, care le zicea: "Un iubitor de Hristos a trimis acestea lui Avva Serghie și fraților celor ce locuiesc cu dînsul". Deci, rugau frații pe aceia ce le aduseseră, ca să mănînce cu dînșii bucate, iar ei n-au vrut, spunînd că le-a poruncit ca degrabă să se întoarcă și, grăbindu-se, au ieșit din mănăstire. Apoi frații, văzînd mulțimea de bucate, au înțeles că o cercetare dumnezeiască este, și făcură ospăț, mulțumind lui Dumnezeu.

Deci, au fost acele bucate pentru multe zile fraților, și le-a zis cuviosul: "Vedeți fraților și vă minunați ce fel de răsplătire dă Dumnezeu răbdării, pentru că nu va uita pe săracii Săi pînă în sfîrșit. Niciodată nu va trece cu vederea locul acesta sfînt și pe ro-bii Săi cei ce locuiesc într-însul și îi slujesc Lui ziua și noaptea".

Încă se cade a pomeni și aceasta: Cuviosul părinte Serghie, la începutul venirii sale în pustie, s-a sălășluit la un loc fără de apă. Aceasta spre adăugarea osteneții, ca de departe aducînd apa, să-și ostenească trupul său mai mult. Iar cînd cu voia lui Dumnezeu s-au înmulțit frații și mănăstirea s-a așezat, era nevoie mare pentru apă, căci se aducea de departe cu multă osteneală. Și pentru acea pri-cină cîrteau unii împotriva sfîntului, zicînd: "Pentru ce cu rea chibzuire ai întemeiat mănăstirea pe acest loc și s-au făcut atîtea zidiri, nefiind apa aproape?" Iar sfîntul le răspundea: "Eu, fraților, singur am vrut să mă liniștesc în locul acesta, iar de vreme ce bine a vrut Dumnezeu ca atîtea clădiri să se ridice, apoi puternic este ca să dea și apă nelipsită, numai să nu slăbiți de la datorie, ci rugați-vă cu credință.

Pentru că dacă poporului celui neplecat i-a izvorît apă din piatră în pustie, cu atît mai mult nu vă va trece cu vederea pe voi, cei ce slujiți Lui!" Iar odată luînd în taină pe un frate cu sine, s-a pogorît în valea cea de sub mănăstire și nu era în valea aceea apă curgătoare altă dată, precum spun oamenii cei vechi. Deci sfîntul, aflînd într-o groapă puțină apă strînsă din ploaie, și-a plecat genunchile și s-a rugat lui Dumnezeu cu dinadinsul. Și îndată un izvor mare s-a arătat, care și pînă astăzi este văzut de toți; și scot dintr-însul la toată trebuința mănăstirească, și multe tămăduiri se fac cu apa aceea la cei ce o iau cu credință.

Și făcea Cuviosul Serghie și alte feluri de minuni. Pentru că atîta putere făcătoare de minuni luase de la Dumnezeu, încît a în-viat și un mort. Un om credincios din hotarele locașului lui, avînd un fiu, singurul născut, cuprins de boală, l-a dus la cuviosul spre a-l tămădui. Dar copilul, slăbind de boală, a murit. Și se tînguia după el tatăl lui nemîngîiat. Deci, văzînd Cuviosul Serghie tînguirea omu-lui aceluia, i se făcu milă de el și, făcînd rugăciune, a înviat copilul și l-a dat viu tatălui lui. Și s-a întors omul bucuros cu fiul viu și sănătos la casa sa. Încă veneau la dînsul și cei cuprinși de dughuri necurate și, ajungînd ei la sfîntul, fugeau dintr-înșii necuratele du-huri. Și cei leproși se curăteau și orbii vedeau, și în scurt a zice, toți cei cuprinși de felurite neputințe și care mergeau la sfîntul cu credință, primeau nu numai sănătate trupului, ci și folos sufletului, și se întorceau cu îndoită tămăduire la casele lor. Pentru aceea era cinstit și slăvit de toți cuviosul Serghie, și mulți, dorind a vedea cin-stita lui față, și a se îndulci de vorba lui cea dulce, din

nenumărate cetăți și ținuturi se adunau la dînsul, și mulțime de călugări lăsîndu-și mănăstirile lor veneau la dînsul, dorind să viețuiască cu el și să fie povățuiți de dînsul.

Domnii și boierii și oamenii cei de rînd alergau cu sîrguință la acest fericit părinte, căci toți îl aveau în mare cinste, ca pe unul din părinții cei de demult, sau ca pe unul din prooroci.

Un țăran oarecare, lucrător de pămînt, din locuri prea depăr-tate, auzind de Sfîntul Serghie, a vrut să-l vadă și mergînd în mî-năstirea cuviosului, întreba de dînsul unde se află. Se întîmplase că atunci cuviosul era în grădină și săpa pămîntul. I s-a spus de aceasta omului acela, iar el, mergînd în grădină, a văzut pe sfîntul în haină proastă, ruptă și mult cîrpită, săpînd pămîntul, și i se părea că au glumit cei ce i-au spus lui, pentru că nădăjduia să vadă pe sfîntul în mare slavă. Și întorcîndu-se în mănăstire iar întreba, zicînd: "Unde este Sfîntul Serghie? Arătați-mi, căci am venit de departe ca să-l văd pe el". Iar ei i-au zis: "Cu adevărat, acela este, pe care l-ai văzut". După aceea, ieșind sfîntul din grădină, l-a văzut țăranul și îngreșoșîndu-se de el, și-a întors fața de la dînsul și nu vrea nici să caute la fericitul. Și se defăima în sinea lui, zicînd: "O, cîtă osteneală am suferit în deșert! Eu am venit să văd un prooroc mare, de care auzeam, și nădăjduiam să-l văd în mare cinste și iată acum văd un sărac și necinstit stareț".

Deci, sfîntul înțelegîndu-i gîndurile lui, era foarte mulțumit, căci, precum mîndrul de laudă și de cinste se bucură, așa se bucură cel smerit, cu gîndul, de necinstire și de defăimare. Și luînd pe țăranul acela la sine, i-a pus masa și l-a ospătat cu dragoste.

După aceasta i-a zis: "Să nu te mîhnești, omule, că pe acela pe care dorești să-l vezi, degrab îl vei vedea". Iar, cînd sfîntul grăia acestea, iată un vestitor a venit, spunîndu-i de venirea unui domn mare în mănăstire. Și, sculîndu-se sfîntul, a ieșit în întîmpinarea aceluia domn, care venea cu mulțime de slugi.

Și văzînd acel domn pe sfîntul sîrguindu-se, a alergat la dînsul și apucînd înainte cu închinăciune pînă la pămînt, a luat binecuvîntare de la cuviosul, iar el, binecuvîntîndu-l, l-a dus în mănăstire cu cinstea ce i se cădea. Și mergînd amîndoi împreună, starețul și domnul vorbeau, iar ceilalți toți mergeau înainte. Iar țăranul acela a fost împins undeva departe de slugile ce mergeau înainte, și pe starețul de care se îngreșoșă uitîndu-se la dînsul de departe, dorea să-l vadă, dar nu putea.

Deci, a întrebat în taină pe unul din cei ce mergeau înainte zicîndu-i: "Cine este, stăpîne, starețul cel ce șade cu voievodul?" Și i-a spus lui acela că este sfîntul Serghie. Apoi, a început țăranul a se necăji și a se ocări pe sine, zicînd: "O Doamne, cît m-ai orbit și n-am crezut celor ce-mi arătau pe sfîntul părinte, și nu i-am dat lui vrednica cinste? Cu dreptate este numele nostru țăran și prost. Cum mă voi arăta feții sfîntului, cuprins fiind de rușine?". După ce a plecat voievodul din mănăstire, țăranul a alergat la cuviosul, și rușinîndu-se a privi la fața lui, i-a căzut la picioare, cerîndu-i iertare, căci din neștiință a greșit. Sfîntul l-a mîngîiat cu dragoste, zicîndu-i: "Să nu te mîhnești, fiule! Pentru că tu singur ai socotit adevărul despre mine, zicîndu-mi că sînt nimic, iar toți ceilalți s-au amăgit, pârîndu-le că sînt mare". De aici, s-a arătat a avea în cîtă smerenie era cuviosul părinte Serghie, căci pe lucrătorul de pămînt ce se în-greșoșă de el, l-a iubit mai mult decît cinstea ce i se făcea de voievod.

Oarecînd fericitul, după obiceiul său, într-o seară tîrziu, stînd la citirea rugăciunilor și rugîndu-se pentru ucenicii săi, cu dinadînsul, lui Dumnezeu, a auzit un glas zicîndu-i: "Serghie!". Iar el, mirîndu-se de neobișnuită chemare noaptea tîrziu, a făcut rugă-ciune și a deschis fereastra chiliei, vrînd să vadă cine l-a chemat. Și, iată, a văzut o lumină mare din cer strălucind, încît s-a luminat noaptea aceea mai mult decît o zi luminoasă, apoi a venit la dînsul a doua oară glasul, zicînd: "Serghie, te rogi pentru fiii tăi și rugă-ciunea ta este primită. Caută și vezi numărul călugărilor celor adu-nați în numele Sfintei Treimi la păstoria ta". Ci, căutînd sfîntul, a văzut mulțime multă de păsări prea frumoase, nu numai în mănăstire, ci și împrejurul mănăstirii, șezînd și cîntînd cîntări îngerești cu nespusă dulceață. Și iar se auzea glasul, zicîndu-i: "În ce chip ai văzut păsările acestea, așa se va înmulți turma ucenicilor tăi, și după tine nu se va

împuțina, și așa cu minune și în multe feluri vor fi împodobiți cu bunătățile lor, cei ce vor urma pașilor tăi". Iar sfântul, văzînd, se mira de acea minunată vedenie.

Și vrînd să aibă părtaș și martor la vedenia aceea, a chemat pe Simeon cel mai sus pomenit, căci era aproape, iar Simeon, mirîndu-se de neobișnuita chemare a starețului, a alergat degrab la dînsul și nu s-a învrednicit să vadă toată vedenia, ci numai o parte a văzut din lumina aceea cerească.

Dar sfântul i-a spus lui toate cele ce a văzut și s-au bucurat amîndoi împreună, proslăvînd pe Dumnezeu.

După aceasta, într-una din zile, au venit grecii de la Constantinopol, trimiși la sfântul de prea sfințitul Patriarh Filotei, și i-au adus lui de la Patriarh binecuvîntare și daruri: o cruce, un parai-man, o schimă și scrisoare care avea în sine scris așa: "Cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop al Constantinopolului și a toată lumea Pa-triarh, Domnul Filotei, celui întru Sfîntul Duh fiu și împreună sluji-tor al smereniei noastre, Serghie, dar și pace, și a noastră binecuvîntare să fie cu voi! Am auzit de viața voastră cea după Dumnezeu foarte îmbunătățită, și am lăudat și am preamărit pe Dumnezeu. Însă o rînduială încă vă mai trebuie, aceea că n-ați cîș-tigat viața cea de obște. Căci știi, cuvioase, că și singur Dumnezeiescul Părinte Proorocul și împăratul David, cel ce pe toate le-a cercetat cu înțelegere, nimic alt n-a putut să laude, fără numai "a locui frații împreună". Iar după acela și noi sfat bun vă dăm, ca să alcătuiți viața de obște, și mila lui Dumnezeu și binecuvîntarea noastră să fie cu voi".

Această scrisoare a Patriarhului luînd-o cuviosul, a mers la Prea sfințitul Alexie, fericitul Mitropolit a toată Rusia, și, arătîndu-i scrisoarea, îl întreba zicîndu-i: "Tu, Prea sfințite stăpîne, cum poruncești?" Iar Mitropolitul a răspuns starețului, zicînd: "De vreme ce de atîtea bunătăți te-ai învrednicit cuvioase, preamărînd Dumnezeu pe cei ce-L slăvesc pe El, cît și în țările cele depărtate a ajuns auzul numelui și al vieții tale, încît a toată lumea marele Patriarh te sfătuiește spre folos, apoi și noi la aceeași te sfătuim și lăudăm o așa rînduială". Deci din vremea aceea cuviosul Serghie a așezat viața de obște în locașul său, poruncind ca să se păzească statornic rînduielile vieții de obște: nimic să nu cîștigue cineva pentru sine, nici să se numească ceva al său, ci toate de obște să le aibă, după poruncile sfinților părinți. Iar după așezarea vieții de obște a vrut să fugă de mărirea omenească și să slujească lui Dumnezeu în loc neștiut, sălășluindu-se în liniște, în singurătate.

Deci, găsind o vreme cu înlesnire, a ieșit în taină din mănăs-tirea sa neștiind nimeni, și a plecat în pustie. Mergînd ca la patru-zeci de stadii, a aflat un loc bine plăcut lui, aproape de rîul ce se numește Cîrjaci, și acolo sălășluindu-se, viețuia. Apoi, frații, vă-zîndu-se părăsiți de părintele lor, erau în mare necaz și tulburare, ca oile fără de păstor, și cu de-adinsul îl căutau pretutindenea. După cîtăva vreme, s-a aflat de frați locul și, mergînd, rugau pe sfîntul cu lacrimi să se întoarcă în mănăstire. Dar el nu vrea, iubind mai mult liniștea și singurătatea. Din această pricină, mulți din ucenicii lui lăsînd lavra, s-au așezat cu dînsul în pustia aceea și după o vreme oarecare au ridicat mănăstire și biserică în numele prea sfîntei Născătoarei de Dumnezeu. Iar frații din lavra cea mare neputînd a viețui fără de părintele lor, și neizbutind a-l îndupleca ca să se întoarcă la dînșii, au mers la prea sfințitul Mitropolit Ale-xie, rugîndu-l să trimită el la cuviosul, poruncindu-i să se întoarcă la locul lui cel dintîi. Fericitul Alexie a trimis pe doi arhimandriți, rugîndu-l ca să asculte și să mîngîie pe frații săi prin întoarcerea sa la dînșii, ca nu cumva supărîndu-se, fără de dînsul să se risipească și la locul sfînt să se pustiască. Apoi, cuviosul Serghie, trebuind a asculta pe arhieru, s-a întors în lavră la petrecerea sa cea dintîi, unde s-au mîngîiat frații foarte mult de venirea lui.

Episcopul Permului, sfîntul Ștefan, avînd mare dragoste către cuviosul, mergea oarecînd de la episcopia sa pe cale la cetatea Moscova, care este de la mănăstirea lui Serghie ca la cinci stadii. Iar curînd, grăbindu-se spre cetate, s-a gîndit să nu meargă atunci la mănăstirea sfîntului, ci să vadă pe cuviosul cînd se va întoarce către casă. Și cînd era el în dreptul mănăstirii s-a sculat din căruța sa, și citind "Cuvine-se să te ferim" și făcînd obișnuita rugăciune, s-a închinat fiind cu fața spre mănăstirea cuviosului Serghie, zicînd așa: "Pace ție duhovnicescule frate!" Și s-a întîmplat că atunci feri-citul Serghie mîncea la masă. Și înțelegînd cu duhul închinăciunea episcopului, s-a sculat numaidecît de la masă și stînd puțin, și

rugăciune făcînd, s-a închinat asemenea episcopului celui ce se afla departe de la mănăstire, zicîndu-i: "Bucură-te și tu păstorule al turmei lui Hristos și pacea lui Dumnezeu să petreacă cu tine". Iar frații s-au mirat de acel lucru neobișnuit, și au înțeles unii că o vedenie vedea cuviosul. Apoi, după sfîrșitul mesei l-au întrebat de ceea ce făcuse, iar el le-a spus lor zicînd: "În acel ceas episcopul Ștefan, mergînd pe cale spre Moscova, a stat în dreptul mănăstirii noastre, și s-a închinat Sfintei Treimi, și pe noi păcătoșii ne-a binecuvîntat". Iar mai pe urmă, unii din ucenicii lui cu încredințare s-au înștiințat că adevărat așa a fost lucrul și se minunau de darul cel înainte văzător, ce se dăduse de la Dumnezeu părintelui lor.

Și în florea locașul cuviosului cu bărbați îmbunătățiți, și mulți dintr-înșii, pentru bunătățile lor cele mari, erau luați în alte mănăstiri ca egumeni, iar alții erau ridicați la scaune arhieresti. Și toți aceia au sporit întru bunătăți și în urmarea celui desăvîrșit învățător, și iscusitului lucrător al poruncilor Domnului, cuviosul Serghie, care era pildă vie turmei sale, asemenea cu îngerii petrecînd viața. Pentru care viețuind încă în trup, se învrednicea cu cei fără de trupuri, căci slujind el dumnezeiasca liturghie, îngerul Domnului slujea cu el, precum mărturiseau ucenicii lui, Isachie tăcutul și Macarie, bărbați vrednici de credință și desăvîrșiți în fapte bune, care într-adevăr au văzut pe Îngerul lui Dumnezeu slujind cu cuviosul Serghie în altar și s-au spăimîntat văzînd po-doaba lui negrăită.

După acestea, fericitul Alexie Mitropolitul, slăbind de bă-trînețe și văzînd că se apropie de sfîrșit, a chemat la sine pe cuviosul Serghie și luînd crucea sa cea arhierescă, pe care o purta la piept, împodobită cu aur și cu pietre scumpe, o dădu cuviosului. Iar el, închinîndu-se cu smerenie, i-a zis: "Iartă-mă, stăpîne, căci din tinerețe n-am fost purtător de aur, iar la bătrînețe mai mult decît atunci vreau ca să petrec în sărăcie". Iar arhierul i-a zis: "Știu iubite că acestea le-ai isprăvit, dar să faci ascultare, și să pri-mești de la noi binecuvîntarea ce ți se dă". Și așa a pus cu mîinile sale crucea pe pieptul sfîntului, ca o logodire, apoi a început a grăi: "Să știi fericite, pentru ce te-am chemat și ce voi să rînduiesc pentru tine. Iată eu, Dumnezeu încredinșîndu-mi, am ținut Mitro-polia Rusiei, pe cît El a voit. Iar acum mă văd apropiat de sfîrșit, numai nu știu ziua sfîrșitului meu, și doresc ca în viața mea să găsesc un bărbat ce ar putea după mine să pască turma lui Hristos. Și nu aflu altul așa după cum doresc eu, decît numai pe tine. Încă știu cu încredințare că și marii stăpînitori, domni, și toți oamenii laici și duhovnicești, pînă la cel de pe urmă, te vor iubi pe tine, și nu pe altul, ci numai pe tine te vor cere la scaunul acela, ca cel ce ești vrednic. Deci, acum prea cuvioase, primește rînduiala episcopiei. Iar după ieșirea mea din trup vei lua scaunul meu". Auzind aceste cuvinte, cuviosul s-a mîhnit foarte, căci se socotea pe sine a fi nevrednic de o rînduială ca aceea. Și a răspuns către arhierul: "Iartă-mă stăpîne sfinte, dar pui pe mine sarcină mai presus de puterea mea, și aceasta nu se poate întîmpla niciodată. Cine sînt eu păcătosul și mai smeritul decît toți oamenii ca să îndrăznesc a mă atinge de o rînduială ca aceasta?" Apoi, fericitul Alexie a zis multe cuvinte către sfîntul din dumnezeieștile Scripturi, ca să-l înduplece pe el la voia sa. Dar iubitorul de smerenie nu s-a plecat nicidecum. La urmă i-a răspuns: "Stăpîne sfinte, de nu vei vrea să alungi pe smerenia mea din hotarele acestea și de la auzul tău, apoi să nu mai adaogi a grăi despre aceasta către mine, nici pe altcineva să-l lași să mă supere cu acest fel de cuvinte, de vreme ce nimeni nu va putea să afle întru mine vrere la aceasta".

Iar arhierul văzînd pe sfîntul neplecat, a încetat a-i grăi lui despre urmarea la scaunul episcopal, temîndu-se ca nu cumva, supărîndu-se cuviosul, să se ducă în cele mai depărtate părți și pustietăți și să lipsească Moscova de un luminător ca acesta. Și mîngîindu-l cu cuvinte duhovnicești, i-a dat voie să plece cu pace la mănăstire. Iar nu după multă vreme, cel între sfinți, Alexie mitropolitul, s-a dus din viață, și fericitul Serghie era silit prin ru-găminte de domnii cei mari stăpînitori și de mulțimea pravoslavnicilor să primească scaunul Mitropoliei Rusiei, iar sfîntul ca un diamant tare a rămas neînduplecat.

Atunci a fost suit pe scaun un arhimandrit, anume Mihail, care a îndrăznit mai înainte de sfîntenie a se îmbrăca în veșminte arhieresti, și a-și pune camilafcă albă. Încă începuse și asupra Sfin-tului Serghie și a locașului lui a se înarma. I se părea că Serghie îi taie îndrăzneala lui, căutîndu-și pentru sine Mitropolia. Iar fericitul auzind că Mihail se lăuda împotriva lui, a zis către ucenicii săi: "Mihail, lăudîndu-se împotriva locașului acestuia, împotriva smereniei noastre, nu va cîștiga ceea ce dorește, de vreme ce este

biruit de mândrie, nici cetatea împărătească nu va vedea". Și s-a împlinit proorocirea sfântului, căci călătorind Mihail în corabie spre Constantinopol pentru hirotonie, a căzut în boală trupească și s-a sfințit. Iar pe scaun a fost ridicat Kiprian.

În acei ani, prin voința lui Dumnezeu, pentru păcatele noastre a fost năvălirea necuratului Mamae, împăratul tătar, asupra pământului Rusiei. De acest lucru marele Domn Dimitrie întristându-se, Sfântul Serghie l-a înarmat cu rugăciunea, și i-a proorocit biruință, zicând: "Să ieși împotriva barbarilor, lepădându-ți toată în-doiala, și Dumnezeu ajutându-ți, vei birui pe vrăjmașii tăi și te vei întoarce sănătos la scaunul tău".

Deci, marele Domn, nădăjduind spre ajutorul Dumnezeului și prin rugăciunile sfântului, a mers făcând război cu tătarii, i-a biruit pe ei, astfel că abia cu puțini tovarăși a scăpat Mamae. Iar Cuviosul, înainte fiind văzător, vedea cele de departe ca pe cele de aproape și stînd cu frații la rugăciune în mănăstirea sa, cînd era război între creștini și între tătari, spunea în acea vreme că marele Domn Dimitrie a biruit pe tătari și care din ostașii creștini a fost ucis în război, aducînd jertfe lui Dumnezeu pentru dînșii, pentru că toate i se descopereau lui de la Dumnezeu. Iar Cneazul, întor-cîndu-se izbînditor de la război, a mers în mănăstire la Cuviosul, mulțumind mult sfântului că i-a ajutat cu rugăciunile sale către Dumnezeu.

Stînd oarecînd fericitul părinte noaptea la obișnuita sa prăvălie înaintea Icoanei Preacuratei Maicii lui Dumnezeu și adeseori pri-vind la icoană, zicea: "Precurată, Maica Hristosului meu, apără-toare și tare ajutătoare a neamului omenesc, fii mijlocitoare nouă nevrednicilor, pururea rugîndu-te Fiului tău și Dumnezeului nostru, ca să caute spre locul acesta sfînt, care este întemeiat spre lauda și cinstea sfîntului numelui Lui, în veci. Pe tine Maica dulcelui meu Hristos, ca pe ceea ce ai cîștigat multă îndrăzneală către Dînsul, înainte-rugătoare te punem noi, robii tăi, căci tu ești tuturor nădej-de de mîntuire și adăpostire". Așa se ruga, și canonul cel de mulțu-mire, adică Acatistul Preacuratei cîntîndu-l, a șezut puțin să se odihnească. Iar ucenicului său, Mihail, i-a zis: "Fiule, trezește-te și priveghiază, de vreme ce o cercetare minunată și înfricoșătoare o să ne fie nouă în ceasul acesta". Acestea grăindu-le, îndată se auzi un glas, zicînd: "Iată, vine Preacurata!" Iar sfîntul auzindu-l, a ieșit degrab din chilie în tindă, și iată o lumină mare, mai mult decît soarele strălucind, a luminat pe sfîntul, și îndată a văzut pe Prea-curata cu doi Apostoli, cu Petru și cu Ioan, strălucind într-o negrăi-tă lumină. Cînd a văzut-o sfîntul, a căzut cu fața la pămînt neputînd suferi raza aceea strălucitoare. Iar Preacurata s-a atins de sfîntul cu mîinile sale, zicîndu-i: "Nu te spăimînta, alesul Meu! Iată am venit să te cercetez, căci s-a auzit rugăciunea ta pentru ucenicii tăi, și pentru locașul tău să nu te mai mîhnești, că de acum înainte vei fi îndestulat de toate, nu numai pînă ce ești în viața aceasta, ci și după ducerea ta cea către Domnul, nedepărtată voi fi de locașul tău, cele trebuitoare dîndu-i nelipsit, păzindu-l și acoperindu-l". Acestea zicînd, s-a făcut nevăzută. Iar sfîntul, ca într-o uimire a minții, era cuprins de frică și de cutremur mare, și venindu-și în sine după puțin, a aflat pe ucenicul său zăcînd de frică, ca mort, și l-a ridicat. Iar el a început a se arunca la picioarele starețului, zicînd: "Spune-mi părinte, pentru Domnul, ce era această minunată vedenie de vreme ce duhul meu numai puțin de nu s-a despărțit de trupeasca-mi legătură, pentru vedenia cea strălucită?" Iar sfîntul se bucura cu sufletul și fața lui strălucea de cea negrăită bucurie, neputînd să grăiască altceva nimic, fără numai atît: "Așteaptă, fiule, fiindcă duhul meu în mine tremură de cea minunată vedenie". Și se află tăcînd și mirîndu-se. Apoi, după puțin timp, a zis ucenicului său: "Fiule, chiamă la mine pe Isaac și pe Simon". Și venind ei, le-a spus toate pe rînd, cum a văzut pe Preacurata Născătoare de Dumnezeu cu Apostolii și ce i-a zis lui. Deci, acestea auzindu-le ei, se umplură de bucurie și de veselie și toți împreună au cîntat Paraclisul Maicii lui Dumnezeu. Iar sfîntul a petrecut toată noaptea aceea fără somn, socotind cu mintea, pentru milostiva cercetare a Stăpînei celei Prea curate.

Slujind oarecînd Cuviosul Dumnezeiasca Liturghie, ucenicul lui Simon, de care am pomenit înainte, fiind desăvîrșit în viață, era atunci eclesiarh. Acela a văzut foc umblînd pe jertfelnic, încon-jurînd Altarul și pe Serghie cînd slujea. Și stătea sfîntul în foc de la cap pînă la picioare. Iar sosind vremea împărtășirii, s-a luat focul acela Dumnezeiesc și învăluindu-se ca o pînză curată, a intrat în sfîntul pahar, și cu acela s-a împărtășit vrednicul slujitor, sfîntul Serghie.

Viețuind Cuviosul ani îndestulați în mare înfrinare și osteneți, și făcând multe minuni, a ajuns la bătrânețe adânci. Acum îi erau anii lui de la naștere șaptezeci și opt. Apoi, cu șapte luni mai îna-nte, și-a văzut mutarea sa către Dumnezeu și a chemat frații, în-credințând egumenia ucenicului său cu numele Nikon, care deși era tânăr de ani, mintea lui înflorea cu căruntețele și în toată viața ur-ma învățătorului și povățuitorului său Serghie. Punându-l pe Nikon egumen, Serghie a început singur a se liniști, iar în luna lui septembrie, căzînd în boala trupească, și cunoscîndu-și cea de pe urmă ducere a sa către Dumnezeu, a chemat și a învățat pe frați destul, dîndu-le binecuvîntare și iertare; iar în ceasul din urmă, s-a îm-părțășit singur cu Preacuratele Taine, dîndu-și astfel sfîntul său suflet în mîinile lui Dumnezeu. Fața lui era luminoasă, nu ca a mortului, ci ca a unui om care doarme, ceea ce era un semn încre-dințat de luminarea lui cea sufletească și de răsplată Dumnezeiască. Iar cinstitul lui trup a fost pus în locașul în care s-a nevoit. După trei ani de zile, însă, s-au aflat moaștele lui cele sfinte întregi și nestrucate nici de hainele lui nu se atinsese stricăciunea, ci ieșea mireasmă bună negrăită și multă tămăduire se da bolnavilor. Chiar și pînă acum de la cinstita lui raclă, curg, ca dintr-un izvor, tămăduirile tuturor celor ce aleargă cu credință. Căci, precum în viața sa, așa și după mutare, face nenumărate minuni mari acel mare făcător de minuni, pentru mărirea lui Hristos Dumnezeului nostru, Căruia se cuvine cinstea și mulțumita în veci. Amin.

Despre viața cuviosului părintele nostru Serghie și despre multe minuni ale lui, se află tipărită carte în împărăteasca cetate, Moscova, în care între alte minuni ale sfîntului se afla și aceasta: "După sinodul cel din Florența, unde mulțime de dreptcredincioși, arhieriei și preoți care n-au vrut să se unească cu rătăcirea lati-nească, s-au fost pierdut cu felurite chinuri de către latini. Un Presbiter din părțile Rusiei celei mari, care mersese la soborul acela, cu Isidor mitropolitul Kievului, cel ce a căzut mai pe urmă din dreapta credință și era numele Presbiterului Simeon - a răbdat multe necazuri și munci în temniță și în obezi, pentru buna credință, de la mitropolitul Isidor lepădatul. Apoi, scăpînd din lanțuri, s-a sfătuit cu Toma solul Tferschei și au fugit din cetatea latinească în țara lor. Fiind în mîhnire mare și în nepricepere pe cale pentru nelesnicioasa trecere și culcîndu-se puțin să se odihnească, a adormit și a văzut un stareț cinstit sînd lîngă el, apucîndu-l de mîna dreaptă și zicîndu-i: "Oare te-ai binecuvîntat de Marcu Eugenicul episcopul Efesului cel ce a urmat pașilor apostolești?" Iar el a răspuns: "Am văzut Doamne pe minunatul și tarele bărbat acela și m-am bine-cuvîntat de dînsul". Apoi starețul a zis: "Binecuvîntat este de Dumnezeu omul acela, că din deșertul sobor latinesc nimenea nu l-a învins pe el, nici cu averile, nici cu îmbunările, nici cu îngrozirile chinurilor. Deci, tu învățătura și descoperirea aceea ce ai auzit-o de la fericitul Marcu s-o propovăduiești oriunde vei merge, la toți dreptii cei ce țin așezămintele sfîntilor apostoli și poruncile sfîntilor părinți de la cele șapte sinoade, și cel ce are înțelegere adevărată, să nu se amăgească. Iar pentru lungimea și greutatea drumului să nu vă întristați, căci eu sînt nedepărtat de voi și vă voi trece fără de grijă. Acestea și mai multe dacă i-a zis cinstitul acela stareț, l-a întrebat Presbiterul: "Doamne, spune-mi cine ești tu, că mi se pare că ești trimis de Dumnezeu să ne scoți pe noi deznădăjduiții din pămîntul acesta străin?" Răspuns-a cel ce se arătase: "Eu sînt Serghie, pe care oarecînd m-ai chemat, rugîndu-te în rugăciunea ta, și te-ai făgăduit să vii în mănăstirea mea. După vedenia aceasta, deșteptîndu-se preotul, s-a bucurat și a spus împreună călătorului său (Toma), cele ce a văzut și a auzit. Și au mers amîndoi, veselindu-se în calea lor, și au ajuns degrab prin dumnezeiescul aco-perămînt și cu rugăciunile apărătorului său cuviosului Serghie, sănătoși și fără de bîntuială în părțile Rusiei.

Ajutorul și arătarea sfîntului povestind, au propovăduit cele auzite de la dînsul, descriind pe larg toate cele ce s-au făcut la soborul din Florența.

Aceasta s-a pomenit aici pentru necuviința vremii de acum, întru care sfînta și dreapta credință este hulită și prigonită prea mult de latini. Ca să vadă fiii Bisericii Răsăritului că stîlpul lor, cuviosul părintele nostru Serghie, și după preaslăvirea sa, a arătat că este nedrept soborul Florenței. Credința noastră (după Apostolul) constă nu în biruitoarele cuvinte ale înțelepciunii omenești și în arătarea Duhului și a puterii, și nu în înțelepciunea și măiestria omenească, ci în puterea lui Dumnezeu.

În această zi, mai facem și pomenirea cuvioasei Eufrosina, care era fiica sfîntului mucenic Mihail, voievodul Cernigovului, și prin arătarea și făgăduința Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu s-a dăruit

copila lor și s-a botezat în Biserica cea mare a Pecerschii. Iar în vîrstă venind, și fiind cu Mina, voievodul Sujdalului, prin voia părinților, s-au rugat cu lacrimi Preacuratei Născătoare de Dumne-zeu, ca să i se păzească fecioria ei neînstrăinată.

Și a văzut arătîndu-se cereasca Împărăteasă, poruncindu-i ca să asculte pe părinții săi, și să meargă la Sujdal, de nimic îndoindu-se. Deci, fiind ea pe cale și încă neajungînd la Sujdal, logodnicul ei a murit. Iar ea, aflînd mănăstirea de fecioare, cu hramul "Pune-rea veșmîntului Preasfintei Născătoare de Dumnezeu", s-a călugărit într-însa și s-a nevoit bine. Apoi i s-a dat ei de sus darul prooro-ciei, chiar a tămădui boalele, și făcea multe minuni. Iar în vremea năvălirii păgînului Batus, hanul tătarilor, locașul său l-a păzit întreg de robia mahomedanilor cu rugăciunile sale. Apoi a trecut la Domnul la 25 septembrie, zi în care își făcuse mai înainte făgăduința sa lui Dumnezeu, îmbrăcîndu-se în chipul îngeresc.

Viața și ostenele Sfîntului, slăvitului și întregului Apostol și Evanghelist Ioan (26 septembrie)

Sfîntul Apostol și Evanghelist Ioan - de Dumnezeu cuvîntătorul - era fiul lui Zevedei și al Salomieii, care era fiica lui Iosif Logodnicul. Acesta a fost chemat de la mrejele pescărești la pro-poveduirea Evangheliei. Cînd Hristos Domnul, umblînd pe lîngă marea Galileii, își alegea din pescari apostoli și a chemat pe cei doi frați, pe Petru și pe Andrei, atunci a văzut și pe Iacob al lui Zevedei și pe Ioan, fratele lui, în corabie cu Zevedei, tatăl lor, legîndu-și mrejele lor, și i-a chemat la Sine. Iar ei, îndată lăsînd corabia și pe tatăl lor, au mers după Dînsul (Matei 4, 11-22). La primirea sa, Ioan a fost numit de Hristos Domnul fiu al tunetului, căci ca tunetul avea să se audă în toată lumea și tot pămîntul să umple. Și umbla după Bunul său Învățător urmînd pașilor Lui, și învățînd înțelepciunea care ieșea din gura Lui. Și era foarte iubit de Hristos, Domnul său, pentru nerăutatea lui cea desăvîrșită și pentru curăția fecioriei. Și l-a cinstit pe el Domnul, între cei doisprezece apostoli, ca pe un prea ales și era unul din cei trei mai de aproape ucenici ai lui Hristos, cărora le descoperea mai mult tainele Sale cele Dumnezeiești. Cînd a vrut să învieze pe fiica lui Iair, n-a lăsat nici pe unul să meargă după Sine, fără numai pe Petru, pe Iacob și pe Ioan. Cînd în Tabor a vrut să-și arate slava Dumnezeirii Sale, a luat pe Petru, pe Iacob și pe Ioan. Cînd se ruga în grădină și acolo nu era fără de Ioan, pentru că zicea ucenicilor: "Ședeți aici, pînă ce Mă voi duce acolo și Mă voi ruga. Și luînd cu Sine pe Petru și pe cei doi fii ai lui Zevedeu, a început a se întrista și a se mîhni" (Matei 26, 36-37).

Pretutindena Ioan, ca un iubit ucenic al lui Hristos, a fost nedepărtat de Dînsul. Iar cum îl iubea pe el Hristos, este cunoscut de acolo că s-a culcat pe pieptul Lui. Căci, la Cina cea de taină, Domnul a spus dinainte de vînzătorul său și se întrebau ucenicii, nepricepîndu-se pentru cine grăiește. Atunci Ioan s-a culcat pe pieptul iubitului învățător, precum singur spune în Evanghelia sa: "Iar la masă era rezemat la pieptul lui Iisus unul dintre ucenicii Lui, pe care-l iubea Iisus". Deci, Simon Petru i-a făcut semn acestuia și i-a zis: "Întreabă cine este despre care se vorbește". Și că-zînd acela astfel la pieptul lui Iisus, I-a zis: "Doamne, cine este?" (Ioan 13, 23-25). O dragoste ca aceasta avea el spre Hristos Domnul, încît putea fără de opreliște să se rezeme pe pieptul Domnului și să întrebe cu îndrăzneală despre taina aceea. Ioan avea către Domnul său dragoste mai multă decît alții. Pentru că, în vremea patimilor Domnului, toți lăsînd pe Păstorul lor au fugit, numai el singur privea nedepărtat spre toate chinurile lui Hristos, pătîmind cu inima împreună cu Dînsul, și plîngînd și tînguindu-se cu Prea-curata și Prea nevinovata Fecioară Maria, Maica Domnului. Chiar și la cruce și la moarte, împreună cu dînsa nu s-a depărtat de Cel ce a pătimit pentru noi, Fiul lui Dumnezeu. Și sub cruce s-a numit de Dînsul fiu al Prea curatei Fecioarei Maria. Căci răstignit fiind Domnul pe Cruce,... văzînd pe mama Sa și pe ucenicul pe care îl iubea stînd alături, a zis mamei Sale: "Femeie, iată fiul tău!" Apoi a zis ucenicului: "Iată mama ta! Și din ceasul acela ucenicul a lua-t-o la sine" (Ioan 19, 26-27).

Și o avea pe ea la sine, ca pe mama sa în toată cinstea, și i-a slujit ei pînă la cinstita și slăvita ei adormire. Iar la adormire, ducîndu-se cinstitul și sfîntul ei trup al Maicii lui Dumnezeu la mormînt, sfîntul Ioan a dus înaintea patului Ei stîlparea ce strălu-cea ca o lumină, pe care Arhanghelul Gavriil o adusese Preacuratei Fecioare, spunîndu-i de mutarea ei de pe pămînt pe cer.

Iar după adormirea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu s-a dus cu ucenicul său Prohor în Asia, unde-i căzuse lui soarta, ca acolo să propovăduiască cuvîntul lui Dumnezeu. Și mergînd se mîh-nea, pentru că vedea înainte ispitele cele de pe mare, pe care le și spusese ucenicului său Prohor. Și dacă intrară din Ioppi în corabie, și începură a merge, s-a ridicat o furtună mare în ceasul al unspre-zecelea din zi și s-a spart corabia în noaptea aceea, și toți cei ce erau în corabie înotau prin valurile mării. Iar în ceasul al șaselea din zi, i-a aruncat marea vii pe toți la uscat, ca la cinci stadii de la Seleucia, numai singur Ioan a rămas în mare. Iar Prohor plîngînd mult pentru el, s-a dus în Asia. Și mergînd patruzeci de zile, a sosit la un sat ce era lîngă mare, și s-a odihnit de osteneală. Și privea spre mare și se întrista pentru Ioan, și iată, din mare spumîndu-se un val, s-a trîntit de mal cu sunet tare și a dat afară pe Ioan viu.

Deci, a alergat Prohor să vadă ce fel de om a aruncat marea și a aflat pe Ioan, și l-a ridicat pe el de la pămînt și cuprinzîndu-se în brațe, au plîns și au mulțumit lui Dumnezeu de toate. Așa a petrecut sfîntul Ioan patruzeci de zile și patruzeci de noți în mare înotînd, și cu darul lui Dumnezeu a rămas viu. Și intrară în sat și cerînd pîine și apă s-au întărit, și s-au dus după aceea în Efes.

Intrînd ei împreună în cetate, i-a aflat pe ei o femeie romană, însemnată și vestită pînă și la Roma de răutatea lucrurilor ei. Ea ținea baia cea de obște în cetatea aceea. Femeia aceea prinzîndu-i pe ei, i-a pus în baie să slujească și îi chinuia rău.

Însă cu meșteșugirea sa i-a tras pe amîndoi spre slujba sa, pe Ioan ca să aprindă focul, iar pe Prohor să toarne apă. Și au petre-cut într-o nevoie ca aceea multă vreme. În baia aceea era un de-mon, care în toți anii sugruma pe unul din cei ce se spăla într-însa, tînăr sau tînără. Căci, cînd se zidea baia și s-a săpat temelia, un tînăr și o tînără, după sfat idolesc, i-a îngropat de vii acolo, și de atunci începuse a se face mereu cîte o ucidere ca aceea. Apoi, s-a întîmplat în acea vreme de a intrat în baie un copil, anume Domnos, fiul lui Dioscorid, mai marele cetății. Pe cînd se spăla Domnos în baie, a năvălit asupra lui dracul și l-a sugrumat, și plîngere multă s-a făcut după dînsul. Și s-a auzit aceasta în toată cetatea Efesului. Dioscorid, înștiințîndu-se de aceasta, era în mare întristare, cît a și murit de necaz. Iar Romana se ruga mult Artemidei ca să învieze pe Domnos. Și, rugîndu-se, își chinuia trupul său, dar n-a reușit nimic. Iar Ioan întrebînd pe Prohor despre ceea ce se întîmpla, i-au văzut pe dînșii Romana vorbind și a apucat pe Ioan și a început a-l bate tare, mustrîndu-l și ocărîndu-l. Și aruncînd pricina morții lui Domnos asupra lui Ioan, i-a zis: "De nu vei învia pe Domnos, sufletul tău din trup îl voi despărți".

Ioan, rugîndu-se, a înviat pe copil și s-a spăimîntat duhul Romanei, zicînd că sau Dumnezeu, sau fiul lui Dumnezeu este el. Iar Ioan propovăduia puterea lui Hristos și-i învăța să creadă întru Dînsul. Apoi, a înviat și pe Dioscorid. Și Dioscorid, Domnos și Romana crezură în Hristos și se botezară. Apoi a căzut frică peste tot poporul și se mira de ceea ce se făcuse, și unii ziceau de Ioan și de Prohor că sînt vrăjitori, iar alții ziceau că vrăjitorii nu înviază pe morți. Deci, a gonit Ioan și pe duhul cel viclean din baie, și petreceau amîndoi în casa lui Dioscorid, întărind în credință pe cei din nou luminați, și îi învăța pe ei la viață îmbunătățită.

Într-o vreme, se făcea praznicul Artemidei în Efes, și tot poporul sărbătorea îmbrăcat fiind în haine albe, dănțuind și jucînd lîngă capiștea Artemidei. Iar aproape de capiștea era idolul zeiței aceleia. Suindu-se și Ioan la un loc înalt, a stat aproape de idol, și muștra cu mare glas orbirea lor, că nu știu cui se închină și că în locul lui Dumnezeu cinstesc pe diavolul. Iar mulțimea se umplu de mînie pentru aceasta și aruncau pietre asupra lui Ioan. Dar nici o piatră nu l-a lovit pe dînsul, ci întorcîndu-se, toate loveau pe cei ce le aruncau. Iar Ioan, întinzîndu-și mîinile în sus, a început a se ruga și îndată s-a făcut arșiță și zăduf mare pe pămînt și au căzut din mulțime bărbați ca la două sute și au murit. Iar ceilalți, din frica care îi cuprinsese

și-au venit în fire și se rugau lui Ioan ca să câștige milă, căci cutremur și frică căzuse peste dînșii. Iar dacă s-a rugat Ioan către Dumnezeu, toți morții au înviat și toți au căzut la picioarele lui Ioan și crezând în Hristos, s-au botezat. Și acolo, la un loc care se numea Tihî, a tămăduit Ioan pe un slăbănog, care zăcea de doisprezece ani și care sculându-se, a preamărit pe Dumnezeu.

Și multe alte semne împlinindu-se de Ioan, și străbătînd au-zul minunilor pretutindeni și văzînd diavolul cel ce petrecea în capiștea Artemidei și înțelegînd că are să se surpe de dînsul, a luat un chip de ostaș asupra-și și plîngînd cu amar, ședea la un loc anu-me. Iar cei ce treceau pe alătura, îl întrebau pe el de unde este și de ce plînge așa tare. Iar el zicea: "Eu sînt din Cezareea Palestinei, mai mare peste temniță, și mi se dăduse mie ca să păzesc doi vrăji-tori care veniseră de la Ierusalim, Prohor și Ioan, care erau osîndiți la moarte pentru mulțimea lucrurilor rele ale lor, și dimineață era să fie cu amar pierduți, iar ei, cu vrăjile lor, au fugit din lanțuri și din temniță noaptea, și am căzut eu în răspundere pentru ei, căci a voit să mă piardă guvernatorul pe mine pentru dînșii, dar eu m-am rugat boierului să mă lase să mă duc să-i caut. Și aud că acei vrăji-tori se află aici, dar n-am ajutor ca să-i prindă pe ei cineva". Acestea zicînd diavolul, arăta o scrisoare de mărturie pentru aceea și arăta și o pungă mare de aur ca să o dea acelor care ar pierde pe niște vrăjitori ca aceia.

Acestea auzindu-le oarecari ostași, le era jale de dînsul și au pornit cu mulțime împotriva lui Ioan și a lui Prohor și, ducîndu-se în casa lui Dioscorid, îi ziceau: "Sau ne dai nouă pe vrăjitori, sau casa ta o vom arde". Iar Dioscorid voia ca mai bine casa lui să o ardă decît să le dea lor pe Apostolul cu ucenicul Prohor. Dar știind Ioan cu duhul că tulburarea poporului o să iasă în bine, s-a dat pe sine adunării și pe Prohor.

Aducîndu-i cu zgomot mulțimea, ajunseră la capiștea Artemidei. Și s-a rugat Ioan lui Dumnezeu, încît a căzut îndată capiștea idolească, dar n-a vătămat nici un om. Și a zis Apostolul către diavolul cel ce ședea acolo: "Ție îți zic, necuratule diavole: spune cîți ani ai de cînd petreci aici și de ai pornit tu pe poporul acesta asupra noastră?" Iar dracul a zis: "Sînt două sute patruzeci și nouă de ani de cînd petrec aici și eu am pornit pe poporul acesta asupra voastră". Iar i-a zis Ioan lui: "Ție îți poruncesc în numele lui Iisus Nazarineanul, să nu mai petreci în locul acesta". Și îndată a ieșit diavolul. Și s-a spăimîntat tot poporul, și au crezut în Hristos. Încă s-au făcut și mai mari semne de Ioan și multă mulțime de oameni s-au întors la Domnul.

În acea vreme Domițian, Cezarul Romanilor (81-96), a ridi-cat prigonire mare asupra creștinilor. Ioan a fost pîrît la dînsul și, prinzîndu-l eparhul Asiei, l-a trimis legat în Roma la Cezar unde, pentru mărturisirea lui Hristos, mai întîi l-au bătut, apoi l-au adă-pat cu un pahar de otravă, plin cu venin aducător de moarte. Dar el nu s-a vătămat de otravă, după cuvîntul lui Hristos: "Și chiar ceva dătător de moarte de vor bea nu-i va vătăma" (Marcu 16,18).

Atunci îl aruncară într-o căldare cu untdelemn foarte fierț, dar și de acolo a ieșit nevătămat. Și strigau mulțimile: "Mare este Dumnezeul creștinilor". Și Cezarul, neîndrăznind să chinuie mai mult pe Ioan, pentru că îl socotea pe el fără de moarte, l-a osîndit la deportare în insula Patmos, precum și în vis a zis Domnul lui Ioan: "Ți se cade ție multe să pătimești, și vei fi izgonit la un os-trov, care are mare trebuință de tine".

Deci, luînd ostașii pe Ioan cu Prohor, i-au dus în corabie și începură a călători pe mare. Iar într-una din zile, călătorind ei, șezură oamenii împărătești la masă, și s-au veselit avînd mulțime de bucate și de băuturi. Dar unul dintre dînșii, tînăr fiind, jucîndu-se a căzut din corabie în mare și s-a înecat. Atunci veselie lor întru plîngere li s-a întors și bucuria în tînguire, pentru că nu puteau să ajute cu nimic celui căzut în adîncul mării. Dar mai ales tatăl copi-lului aceluia, fiind acolo în corabie, se tînguia foarte, și era cît pe ce să se arunce în mare, de n-ar fi fost ținut de alții. Știind pe Ioan puternic în semne, cu de-adinsul toți l-au rugat ca să-i ajute. Iar el a întrebat pe fiecare dintre dînșii pe care Dumnezeu cinstește.

Și ziseră ei unul pe Apolon, altul pe Dia, altul pe Hercule, iar unii pe Asclepias și alții pe Artemida Efesului. Și a zis către dînșii Ioan: "Atîția zei aveți și nu pot să mîntuiască un om din înecare?" Și i-a lăsat pe ei ca să fie în mîhnire pînă a doua zi. Iar a doua zi, în ceasul al treilea din zi, fiindu-i jale și lui Ioan de pierzarea tînă-rului, s-a rugat lui Dumnezeu cu lacrimi din destul și îndată s-a făcut fierbere în mare, și ridicîndu-se spre corabie un val, a aruncat pe tînăr viu înaintea picioarelor lui Ioan. Acest lucru toți văzîndu-l s-au spăimîntat și s-au bucurat de tînărul cel întors de la înec. Iar pe Ioan au început a-l cinsti foarte și au luat de pe dînsul lanțurile cu care era ferecat.

Altădată noaptea, în ceasul al cincilea, s-a făcut în mare o furtună grozavă, și toți deznădăjduindu-se de viața lor, strigau. Și cînd corabia era să se sfărîme au strigat către Ioan rugîndu-l ca să-i ajute, și să roage pe Dumnezeul său ca să-i mîntuiască din pierzarea aceea. Iar el, poruncindu-le lor să tacă, a început a se ruga, și îndată a încetat furtuna și s-a făcut liniște numaidecît. Unul din ostași era cuprins de durerea pîntecului și, fiind aproape să moară, Apostolul l-a făcut sănătos. Apoi, la o vreme, li s-a sfîrșit apa din corabie și mulți slăbind de sete, erau aproape de moarte, iar Ioan a zis lui Prohor să umple vasele din mare; și cînd erau pline vasele, a zis: "În numele lui Iisus Hristos scoateți și beți". Și scoțînd au aflat apă dulce, și bînd s-au răcorit, și pentru aceasta toți s-au bote-zat și vroiau să scoată pe Ioan din legături ca să meargă oriunde va vrea. Dar el îi sfătua pe dînșii să-l ducă la locul ce li s-a poruncit. Și ajungînd la ostrovul Patmos, au dat scrisoarea ighemonului. Iar Miron, socrul ighemonului, a luat pe Ioan și pe Prohor în casa sa.

Miron avea un fiu mai mare, anume Apollonid. Acela avea în sine un drac iscoditor, care spunea cele ce vor să fie. Și toți aveau pe Apolonid ca pe un prooroc. Dar cînd a intrat Ioan în casa lui Miron, Apolonid s-a făcut îndată neștiut. El a fugit într-altă cetate, temîndu-se să nu izgonească Ioan dintr-însul duhul cel isco-ditor. Apoi, fiind necaz în casa lui Miron pentru Apollonid pentru că se făcuse neștiut, a venit o scrisoare de la dînsul la Miron, care îl înștiința că Ioan vrăjitorul l-a izgonit pe el din casă cu farmecele, și nu poate să se întoarcă pînă ce nu va pierde pe Ioan. Iar Miron, citînd scrisoarea, a alergat la ginerele său ighemonul, spunîndu-i ceea ce se făcuse. Iar ighemonul, prinzînd pe Ioan, vrea să-l dea pe el la mîncarea fiarelor.

Ioan a rugat însă pe ighemonul să-i îngăduiască puțin și să-i dea voie să trimită el pe ucenicul său la Apollonid, făgăduindu-se că-l va întoarce acasă. Iar ighemonul n-a oprit să fie trimis ucenicul, dar pe Ioan legîndu-l cu două lanțuri, l-a aruncat în temniță. Și s-a dus Prohor la Apollonid cu scrisoarea lui Ioan, în care era scris așa: "Ioan Apostolul lui Iisus Hristos, fiul lui Dumnezeu, iscodito-rului duh aceluia ce petrece în Apollonid îi poruncesc: În numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, să ieși din zidirea lui Dumnezeu, și să nu mai intri într-însa niciodată, ci afară din ostrovul acesta singur să fii în locuri fără de apă, iar nu întru oameni". Cînd a ajuns Prohor cu scrisoarea aceasta la Apollonid, îndată a ieșit dintr-însul dracul. Iar Apollonid și-a venit în fire, și ca din somn deșteptîndu-se, a plecat cu Prohor, întorcîndu-se în cetatea sa. Dar nu a mers îndată acasă, ci a alergat mai întîi la Ioan în temniță și, căzînd la picioarele lui, îi da lui mulțumită pentru că l-a slobozit de duhul cel necurat. Și înștiințîndu-se părinții, frații și rudeniile de întoarcerea lui Apollonid, s-au adunat toți, și s-au bucurat și l-au scos pe Ioan din lanțuri și din închisoare.

Pentru că Apollonid a spus despre sine, zicînd așa: "Iată, mulți ani sînt de cînd mă odihneam pe patul meu, cuprins de un somn greu, și un om de-a sfînga patului sfînd, m-a scuturat și m-a deșteptat. Era mai negru decît un trunchi pîrlit și putred, și ochii lui ardeau ca luminile, și m-am cutremurat de frică. Iar el a zis către mine: "Deschide-ți gura ta" și am deschis-o, și a intrat în gura mea, și a umplut pîntecele meu, și din ceasul acela cunoștință mi-a făcut mie și la bine și la rău, și pentru toate cele ce se făceau în casă. Iar cînd a intrat Apostolul lui Hristos în casa noastră, atunci mi-a zis cel ce ședea în mine: "Să fugi de aici Apollonide, ca să nu mori rău, că acest om este vrăjitor și va să te omoare pe tine". Și îndată am ieșit, și am fugit în altă cetate. Iar cînd am vrut să mă întorc, nu mă lăsa, zicîndu-mi: "De nu va muri Ioan, tu nu vei pu-tea să trăiești în casa ta".

Apoi, venind Prohor în cetatea în care eram, dacă l-am văzut pe el, îndată necuratul duh a ieșit din mine cu același chip cu care a intrat întâi în pîntecele meu. Și m-am ușurat de multă greutate, mintea mea s-a îndreptat și m-am făcut sănătos". Auzind acestea, toți au căzut în fața lui Ioan. Iar el, deschizîndu-și gura sa, i-a învățat pe ei credința cea în Domnul nostru Iisus Hristos.

Și au crezut Miron cu femeia și cu fiii săi, și s-au botezat, și s-a făcut bucurie mare în casa lui. Iar mai pe urmă și femeia ighe-monului, Hrisippia, fiica lui Miron, a primit sfîntul botez cu fiul său și cu toate slugile sale. Iar după dînsa Lavrentie, bărbatul ei, guvernatorul ostrovului acelaia, s-a botezat și și-a lepădat stăpînirea sa, ca să slujească lui Dumnezeu mai cu libertate. Și au petrecut Ioan cu Prohor în casa lui Miron trei ani, propovăduind cuvîntul lui Dumnezeu. Și multe semne și minuni au făcut acolo cu puterea lui Iisus Hristos. Bolnavii au tămăduit și dracii au gonit, a răsturnat la pămînt numai cu cuvîntul capiștea lui Apollon cu toți idolii lui, și pe mulți aducînd la credință, i-a botezat.

Era în părțile acelea un vrăjitor, anume Chinops, petrecînd în loc pustiu și sfătuindu-se cu necuratele duhuri în ani îndestulați. Oamenii din ostrov îl aveau toți pe acela ca pe un Dumnezeu, pentru nălucirile care se făceau de dînsul. Iar jertfitorii lui Apollon, mîniindu-se foarte împotriva lui Ioan pentru risipirea capiștei lui Apollon, și pentru că i-a întors pe toți oamenii la credința sa, învățîndu-i în numele lui Iisus Hristos, s-au dus la Chinops și s-au jeluit înaintea lui împotriva Apostolului lui Hristos, rugîndu-l pe el să izbîndească necinstirea idolilor lor. Dar Chinops n-a vrut să meargă în cetate, fiindcă de mulți ani petrecea în locul acela neieșitorul, ci mai mult cetățenii mergeau la dînsul. Însă le-a făgăduit că o să trimită un duh viclean în casa lui Miron ca să ia sufletul lui Ioan și să-l dea pe el judecății celei veșnice. Deci, a do-ua zi a trimis la Ioan pe un mai mare din viclenele duhuri, poruncindu-i ca să aducă la dînsul sufletul lui.

Iar diavolul, mergînd în casa lui Miron, a stat la locul unde era Ioan. Acesta însă știind de acel diavol, i-a zis: "Îți poruncesc ție, în numele lui Hristos, să nu ieși din locul acesta pînă nu-mi vei spune pentru ce pricină ai venit aici la mine". Diavolul însă sta legat de cuvîntul lui Ioan, zicînd către dînsul: "Jertfitorii lui Apollon au mers la Chinops și s-au rugat lui ca să meargă în cetate și să aducă asupra ta moarte, și n-a vrut, zicînd: "De mulți ani trăiesc în locul acesta neieșind, și acum oare să mă ostenesc pentru acel om ce este prost și de nimic? Ci mergeți și vă vedeți de treabă în calea voastră, iar de dimineață eu voi trimite un înger al meu, care va lua sufletul lui și-l va aduce la mine, și eu îl voi da pe el judecății celei veșnice". Și a zis Ioan către diavolul acela: "Te-a mai trimis pe tine vreodată undeva ca să iei suflet omenesc și să-l aduci la dînsul?" Și a zis diavolul: "Am fost trimis de am omorît, dar suflet n-am luat". Iar Ioan zise: "Dar pentru ce îl ascultați pe el?" Și diavolul zise: "Toată puterea satanei este întru dînsul și are învoire cu boierii noștri și noi cu dînsul sîntem și Chinops ne ascultă pe noi, și noi pe el". Apoi i-a zis Ioan: "Eu, Apostolul lui Iisus Hristos, îți poruncesc ție, duhule viclean, să nu mai intri în locuințele omenești, nici să te mai întorci la Chinops, ci să ieși și să te muncești afară din ostrovul acesta. Și îndată a ieșit diavolul din ostrov. Iar Chinops, văzînd că nu se întoarce duhul, a trimis pe altul, dar și acela a pătimit tot așa. Apoi pe alți doi din mai marii întunericii a trimis, și a poruncit ca unul să intre la Ioan, iar altul să stea afară, ca să-i aducă răspuns lui. Intrînd un diavol la Ioan, și pătîmind aceleași ca și cei ce au mers mai întâi, iar celălalt diavol care stătea afară, văzînd nevoia tovarășului său, a fugit la Chinops și i-a spus ceea ce se făcuse. Chinops s-a umplut de mînie pentru aceasta, și luînd toată mulțimea diavolească, a mers în cetate, și s-a bucurat toată cetatea văzînd pe Chinops și toți mergînd, i se închinau lui. Aflînd pe Ioan că învăța poporul, s-a umplut de multă mînie, și a zis către popor: "Oameni orbi, de ce ați rătăcit din calea adevărului? Ascultați-mă pe mine. De este drept Ioan și de sînt drepte cele grăite de dînsul, să vorbească cu mine și să facă acel fel de minuni, pe care și eu le voi face, și veți vedea cine din noi este mai mare: Ioan sau eu? De va fi el mai mare decît mine, voi crede și eu cele grăite și făcute de dînsul".

Și luînd Chinops pe un tînăr, i-a zis lui: "Tinere, dar viu este tatăl tău?" Iar el i-a răspuns lui: "A murit". Și a zis Chinops: "Cu ce moarte a murit?" Acela a zis: "Corăbier a fost și spărgîndu-se co-rabia, s-a înecat în mare". Și a zis Chinops către Ioan: "Acum să-ți arăți Ioane puterea ta! Ca să credem cele zise de tine, să pui pe tată viu înaintea fiului său". Și a zis Ioan: "Nu m-a trimis pe mine Hristos ca să ridic pe cei morți

din mare, ci pe oamenii cei amăgiți să-i învăț". Și a zis Chinops tuturor oamenilor: "Măcar acum să mă credeți pe mine că Ioan este înșelător și vă amăgește pe voi. Prin-deți-l pe el și-l țineți, pînă ce voi aduce pe tatăl tînărului viu. Și ținură pe Ioan. Chinops și-a întins mîinile și a lovit cu ele și a făcut plesnet în mare, și toți temîndu-se, s-a făcut nevăzut la ochii lor. Și toți și-au ridicat glasurile lor, zicînd: "Mare ești Chinopse". Și de năprasnă a ieșit Chinops din mare, fiind precum a zis pe tatăl tînărului, și toți se mirară.

Și a zis Chinops: "Oare acesta este tatăl tău?" Și a zis tînărul: "Așa Doamne", și s-au închinat toți lui Chinops. Și popoa-rele căutau să ucidă pe Ioan, dar i-a oprit pe ei Chinops, zicîndu-le: "Cînd veți vedea mai mari decît acestea, atunci să fie chinuit". Și chemînd pe alt om i-a zis lui: "Dar tu ai avut fii?". "Da, Doamne, dar din zavistie l-a ucis cineva". Și îndată a strigat Chinops, che-mînd pe nume pe ucigaș și pe cel ucis, și amîndoi au stat de față. Și a zis Chinops omului acela: "Oare acesta este fiul tău?" Și a zis omul: "Da, Doamne". Și a zis Chinops lui Ioan: "Ce te minu-nezi Ioane?" Și i-a zis Ioan: "Eu de aceasta nu mă minunez". Și a zis Chinops: "Mai mari decît acestea vei vedea, și atunci te vei minuna, și nu vei muri pînă ce te voi înfricoșa pe tine cu semnele". Și a zis Ioan lui Chinops: "Semnele tale de grabă se vor strica". Iar mulțimea auzind un cuvînt ca acesta, s-a repezit asupra lui Ioan, și l-a bătut foarte mult, pînă cînd a crezut că este mort. Și a zis Chinops către popor: "Lăsați-l neîngropat, ca să-l mînce păsările cerului". Și se duseră toți de la acel loc, bucurîndu-se cu Chinops. Iar dupa aceasta, auzind Chinops că Ioan învață la locul ce se numea aruncare de pietre, a chemat pe un diavol cu care făcea vrăji. Și mergînd la locul acela, a zis lui Ioan: "Gîndesc că mai multă rușine și înfruntare să-ți fac ție și pentru aceea te-am lăsat viu. Să vii însă la nisipul mării și vei vedea puterea mea, și te vei rușina". Și urmau după dînsul acei trei diavoli, de care se părea poporului că Chinops i-a înviat din morți. Și lovind tare, cu plesnet mîinile sale, s-a afundat și de la ochii tuturor s-a făcut nevăzut.

Iar mulțimea a strigat: "Mare ești Chinopse și nu este altul mai mare decît tine!". Iar Ioan a poruncit diavolilor celor ce în o-menesc stau, să nu se ducă de la dînsul, și s-a rugat Domnului ca să nu se socotească întru cei vii Chinops, și așa a fost.

Pentru că deodată s-a tulburat marea, și fierbea cu valurile, și n-a mai ieșit Chinops din mare, ci a rămas acolo în adîncul mării, precum Faraon cel de demult, afundîndu-se ticălosul. Iar diavolilor acela pe care îi socotea poporul că sînt oameni sculați din morți, le-a zis Ioan: "Întru numele lui Iisus Hristos celui răstignit, și a treia zi înviat, să ieșiți din ostrovul acesta". Și îndată s-au făcut nevăzuți. Iar poporul stăruia, așteptînd pe Chinops trei zile și trei nopți pe nisip, pînă cînd de foame și de sete, și de arșița soarelui, cei mai mulți dintr-înșii au slăbit și zăceau fără de glas, dintre care trei copii au murit. Iar pe oamenii aceia, miluîndu-i Ioan și ru-gîndu-se pentru mîntuirea lor, și vorbindu-le mult despre credință, le-a înviat copiii, le-a tămăduit pe neputincioșii lor, și toți apropiindu-se, cu un gînd la Domnul s-au botezat și s-au dus la casele lor, slăvind pe Hristos. Iar Ioan a mers în casa lui Miron și mergînd adeseori la popor, îi învăța în numele lui Iisus Hristos.

Odată, a găsit lîngă cale un om bolnav zăcînd, cuprins cum-plit de fierbințeală, și l-a tămăduit cu semnul Crucii. Acest lucru văzîndu-l un iudeu, anume Filon, care se întreba cu dînsul din Scriptură, a poftit pe Ioan în casa sa. Și era femeia lui leproasă. Aceasta a căzut la Apostol și îndată s-a tămăduit de lepră și a crezut în Hristos. Atunci și iudeul însuși a crezut și a primit sfîntul botez în casa sa. După aceasta sfîntul Ioan a ieșit la tîrg și s-a adu-nat la dînsul poporul ca să asculte din gura lui învățătura cea mîntuitoare. Apoi au venit și jertfitorii idolești, dintre care unul ispitindu-l pe sfîntul, a zis: "Învățătorule, am un fiu olog de amîn-două picioarele, mă rog ție să-l tămăduiești pe el și de-l vei tămă-dui voi crede și eu în Dumnezeu pe care tu îl propovăduiești". Iar sfîntul a zis către dînsul: "Pentru ce ispitești așa pe Dumnezeu care va arăta aieva vicleșugul inimii tale?"

Zicînd acestea, Ioan l-a trimis la fiul lui cu aceste cuvinte: "În numele lui Hristos, Dumnezeuul meu, scoală-te și vino la mine". Iar el sculîndu-se, îndată a venit la sfîntul sănătos. Tatăl lui însă, pentru cea ispitire, a ologit în acel ceas de amîndouă picioarele și a căzut la pămînt de cumplită durere, și striga rugînd pe sfîntul: "Miluiește-mă sfînte al lui Dumnezeu și mă tămăduiește cu numele lui Hristos

Dumnezeul tău. Cred că nu este alt Dumnezeu afară de El". Deci, milostivindu-se sfântul, a făcut pe jertfitor sănătos și învățându-l credința, l-a botezat în numele lui Iisus Hristos.

A doua zi, Ioan a mers la un loc unde un om zăcea, avînd neputința udului, și nu se sculase de pe patul său șaptesprezece ani. Pe acesta Apostolul l-a tămăduit cu cuvîntul și l-a luminat cu sfin-tul botez. Apoi, în acea zi, a trimis la Ioan Antipatul care se dusese la Lavrentie, ginerele lui Miron, rugîndu-l foarte mult să vină în casa lui, căci femeii lui, fiind însărcinată, îi venise ceasul nașterii și suferea cumplit neputînd să nască.

Sfîntul a mers degrab și numai cît a pășit cu piciorul pe pra-gul casei, îndată femeia a născut și i s-a ușurat durerea. Văzînd aceasta Antipatul, a crezut în Hristos cu întregă casa sa. Apoi, pe-trecînd acolo Ioan trei ani, s-a dus în altă cetate, care era la cincizeci de stadii depărtare, în care locuitorii erau întunecați cu întunerecul închinării la idoli.

Intrînd el acolo, a văzut pe popor făcînd praznic idolilor și pe niște tineri legați și a întreat pe unul din cei ce stăteau acolo: "Pentru ce sînt legați tinerii aceștia?" Omul acela i-a răspuns: "Avem pe marele Dumnezeu Lup, căruia acum îi săvîrșim praznicul, deci aceluia or să i se junghie tinerii aceștia spre jertfă". Ioan a rugat pe omul acela ca să-i arate și lui pe acel Dumnezeu al său. Iar el a zis: "De vrei să-l vezi pe el, să aștepti pînă la al patrulea ceas din zi, și vei vedea jertfitorii cu poporul mergînd la locul unde se arată Dumnezeu, vei merge și tu cu dînșii și vei vedea pe Dumnezeul Lup". Iar Ioan i-a zis: "Te văd pe tine om bun, iar eu sînt nou-venit aici, mă rog ție ca tu însuți să mă duci îndată la acel loc, căci doresc foarte mult să văd pe dumnezeul vostru și de mi-l vei arăta, îți voi da un mîrgăritar de mare preț". El, luînd pe Ioan, l-a dus și i-a arătat un loc de luncă noroios și plin de apă și i-a zis: "De aici iese Lupul, dumnezeul nostru, și se arată la popor". Ioan aștepta deci ieșirea celui dumnezeu și, iată, aproape de al patrulea ceas din zi, s-a arătat diavolul în chip de lup prea mare, ieșind din apă, pe care sfîntul Ioan, cu numele lui Hristos legîndu-l, l-a întreat: "De cîți ani locuiești aici?" Diavolul i-a răspuns: "De șap-tezeci de ani". Iar Apostolul lui Hristos a zis: "Îți poruncesc ție în numele Tatălui, și al Fiului și al sfîntului Duh, să ieși din ostrovul acesta și să nu mai vii niciodată aici!" Și îndată diavolul s-a stins. Omul acela, văzînd ceea ce se făcuse, s-a spăimîntat și a căzut la picioarele sfîntului. Iar el l-a învățat pe dînsul sfînta credință și i-a zis: "Iată, îți dau mîrgăritarul pe care ți l-am făgăduit ție". În acea vreme jertfitorii au ajuns la locul acela cu tinerii cei legați, avînd cuțite în mîinile lor și popor mult cu dînșii și aștepta ieșirea lupului, vrînd să-i junghie pe tineri spre mîncarea lui. Dar după ce au așteptat mult, neputînd să mai îngăduiască, s-a apropiat de dînșii Ioan și i-a rugat să dezlege pe tinerii cei nevinovați, că iată nu-i Lupul Dumnezeu vostru. Acesta era diavol, pentru că puterea lui Iisus Hristos l-a biruit pe el și l-a alungat. Ei, auzind că a pierit Lu-pul s-au înfricoșat, și așteptînd mult pe dumnezeul lor și neaflîn-du-l, au dezlegat pe tineri și i-au lăsat slobozi, sănătoși. Atunci sfîntul a început a le propovădui pe Hristos și a le arăta greșeala lor, din care mulți crezînd, s-au botezat.

Era în acea cetate o baie, în care spălîndu-se fiul jertfitorului lui Zeus, a fost sugrumat de diavolul cel ce petrecea acolo. Auzind aceasta tatăl lui, a alergat cu mare plîngere la sfîntul, rugîndu-l ca să-l învieze pe fiul său, făgăduind să creadă în Hristos. Sfîntul a mers cu dînsul și a înviat pe mort cu numele lui Hristos. A între-bat apoi pe tînăr care a fost pricina morții lui. El a răspuns: "Spă-lîndu-mă, a ieșit ceva negru din apă, m-a apucat și m-a sugrumat". Deci, sfîntul cunoscînd că diavolul locuiește în baia aceea, l-a jurat pe el și l-a întreat: "Cine ești tu și de ce locuiești aici?" Diavolul a răspuns: "Eu sînt acela pe care tu în Efes m-ai izgonit din baie și stau aici de șase ani supărînd poporul". Atunci sfîntul l-a izgonit pe el și din hotarul acela. Văzînd aceasta, jertfitorul a crezut în Hristos și s-a botezat cu fiul și cu toată casa sa.

După aceasta a ieșit Ioan puțin la tîrg, unde s-a adunat lu-mea din toată cetatea ca să asculte cuvîntul lui Dumnezeu. Și iată o femeie a căzut la picioarele lui, rugîndu-l cu lacrimi să-i tămă-duiască pe un îndrăcit fiu al ei, pentru care își cheltuise mai toată averea la doftori. Sfîntul a poruncit ca să-l aducă la dînsul, și cum au spus îndrăcitului trimișii că îl chiamă Ioan, îndată a ieșit diavolul dintr-însul și venind sănătos la sfîntul a crezut în Hristos și s-a botezat cu maica sa.

În aceeași cetate era o capiște vestită a idolului Dionisie, pe care închinătorii de idoli îl numeau tată slobod. La praznicul acestuia, adunându-se acolo bărbați și muieri, dănuiau cu mîncări și băuturi. Și îmbătîndu-se, făceau fărădelegi mari în cinstea spurcatului idol. Acolo mergînd Ioan în vremea praznicului lor, îi mus-tra pentru spurcata lor sărbătoare.

Iar jertfitorii - care erau foarte mulți - prinzîndu-l pe el, l-au bătut și trăgîndu-l afară, l-au tîrît lăsîndu-l legat și s-au întors iar la dănuirile lor. Apoi, Sfîntul Ioan s-a rugat lui Dumnezeu ca să nu le rabde lor o fărădelege ca aceea, și îndată capiștea a căzut din temelie și i-a ucis pe toți jertfitorii. Iar ceilalți tremurînd, dezlegară pe sfîntul și-l rugau pe el să nu-i piardă și pe dînșii cu ceilalți. În aceeași cetate era un vrăjitor vestit anume Nuchian. Acesta, înștiințîndu-se de căderea capiștei și de pierzarea jertfitorilor, s-a mîniat foarte și venind la Sfîntul Ioan i-a zis: "Nu ai făcut bine că ai stricat capiștea lui Dionisie și ai pierdut pe jertfitorii lui, căci tot poporul se mînie foarte împotriva ta pentru aceasta. Deci, rogu-mă ție ca să-i înviezi pe ei, precum ai înviat pe fiul jertfitorului în baie și eu voi crede în Dumnezeul tău". Răspuns-a sfîntul: "Pricina pierzării lor le-a fost fărădelegea lor. Pentru aceea nu sînt vrednici ca să viețuiască aici, ci să se muncească în iad". Răspuns-a Nuchian: "De nu poți tu să-i înviezi, iată eu cu numele idolilor mei voi face să învieze credincioșii zeilor, și capiștea o voi alcătui întregă. Dar atunci nici tu nu vei scăpa de moarte".

Aceasta zicînd, se despărțiră. Ioan s-a dus să învețe poporul, iar Nuchian s-a dus la locul capiștei cea căzută, și a înconjurat-o pe ea vrăjind. Și a făcut aceasta: Că stătură doisprezece diavoli în chipul jertfitorilor celor uciși, cărora le-a poruncit ca să meargă după dînsul și să ucidă pe Ioan. Și ziseră diavolii: "Noi nu numai a-l ucide nu putem, ci nici a ne arăta la locul unde este el. Iar de vrei ca să moară Ioan, mergi și să aduci aici poporul, ca văzîndu-ne pe noi să se mînie asupra lui Ioan și să-l piardă pe el".

Deci, ducîndu-se Nuchian, a aflat mult popor ascultînd învățătura Sfîntului Ioan, cărora Nuchian cu mare glas a strigat: "O, nepricepuților, pentru ce v-ați dat pe voi străinului acestuia care a pierdut capiștea voastră cu jertfitorii și pe voi să vă amăgească? De-i veți da lui luare aminte, o să vă piardă. Veniți cu mine, și veți vedea pe jertfitorii voștri, pe care eu i-am înviat. Încă și capiștea voastră cea risipită, înaintea ochilor voștri o voi ridica, lucru pe care Ioan nu poate să-l facă". Iar poporenii, ca niște fără de minte fiind, au lăsat pe Ioan, și cu toții au mers după dînsul. Sfîntul însă, pe altă cale, a ajuns cu Prohor înaintea lor acolo unde diavolii aceia erau în chip de jertfitori înviați. Deci, văzînd diavolii pe Ioan îndată au pierit, și iată Nuchian a venit cu poporul. Și fiindcă n-a aflat pe diavoli s-a supărat foarte, și iar a început a înconjura capiștea cea risipită, vrăjind și chemîndu-i pe dînșii, dar nimic n-a izbutit. Apoi a înserat și mîniindu-se poporul, voia să ucidă pe Nuchian, pentru că i-a amăgit și i-a înstrăinat de sfîntul. Iar alții au zis: "Luîndu-l, să-l ducem pe el la Ioan, și ce ne va zice nouă acesta, aceea să-i facem".

Auzind aceasta sfîntul, a apucat pe aceeași cale înaintea lor, și a ajuns la locul acela cel dintîi, unde poporul, aducînd pe Nu-chian înaintea sfîntului, a zis: "Acest amăgitor și vrăjmaș al tău a gîndit să te piardă! Ce zici să-i facem?" Sfîntul le-a zis: "Să-i dați drumul ca să se pocăiască!"

A doua zi Ioan învăța iar poporul să creadă în Hristos și mulți dintre dînșii crezînd, se rugau ca să se boteze de Ioan. Dar cînd Ioan i-a dus la rîu, Nuchian a prefăcut cu farmecele sale apa în sînge. Sfîntul a orbit cu rugăciunea pe Nuchian, și făcînd apa iar curată a botezat într-însa pe toți cei ce au crezut.

Cu aceasta biruindu-se Nuchian, și-a venit în simțire și, căindu-se cu adevărat, a rugat pe Apostolul să-i fie milostiv lui. Iar sfîntul, văzîndu-i pocăința lui, l-a învățat din destul și l-a botezat și îndată a văzut și a dus pe Ioan în casa sa, în care cînd a intrat Ioan, deodată toți idolii, care erau în casa lui Nuchian, au căzut și s-au sfărîmat ca praful. Această minune văzînd-o casnicii lui s-au înfricoșat și crezînd, s-au botezat cu toții.

Era o femeie văduvă în cetatea aceea, bogată și frumoasă, anume Procliana. Aceasta avînd un fiu frumos la vedere, cu nu-mele Sosipatru, s-a aprins prin diavolească lucrare asupra lui, și se sîrguia cu totul să-l

tragă pe el la a ei fărădelege. Dar fiul ei, price-put fiind și urînd-o pe ea pentru nebunia aceea, a fugit de dînsa, și a mers la locul unde Sfîntul Ioan învăța atunci și asculta cu dulceață cuvintele apostolului. Iar Ioan cu Duhul Sfînt, pe toate cele de dîn-sul gîndite văzîndu-le, l-a luat deoparte și-l învăța să-și cinstească mama, numai să nu o asculte la lucrul cel neiertat de lege, nici să spună cuiva de aceasta, ci să acopere greșeala mamei sale. Dar Sosipatru n-a vrut să se întoarcă în casa mamei sale, cu toate că a patra zi aflîndu-l Procliana, l-a apucat de haină și-l trăgea cu sila acasă.

La acest țipăt a sosit Antipatul, care nu de mult venise în ce-tatea aceea, și a întrebat pentru ce femeia trage așa pe acel tînăr. Iar mama, ascunzîndu-și gîndul său cel fărădelege, a aruncat cleve-tire asupra fiului, cum că ar fi vrut să-i facă ei silă, și-și rupea părul său cu plîngere răcnind. Acestea auzîndu-le Antipatul, a crezut minciuna ei și a judecat pe nevinovatul Sosipatru, osîndîndu-l să-l coasă într-un sac de piele, cu cumplite jivini, și să-l arunce în mare. Înștiințîndu-se de aceasta, Ioan a mers la Antipatul, unde a dat pe față nedreapta judecată și muștrîndu-l că a osîndit la moarte pe nevinovatul tînăr, necercetînd bine pricina. Iar Procliana a grăit și asupra sfîntului, cum că acest amăgitor a învățat pe fiul ei la aceas-tă răutate. Auzînd aceasta Antipatul, a poruncit ca în același sac cosîndu-l și pe Sfîntul Apostol cu Sosipatru și cu felurite de jivini, să-i înece. Iar sfîntul s-a rugat, și îndată s-a cutremurat pămîntul. Și mîna Antipatului, aceea cu care a arătat asupra sfîntului, s-a uscat. Iar Proclianeii s-au uscat amîndouă mîinile și ochii i s-au întors.

Văzînd acestea, judecătorul s-a spăimîntat foarte tare și toți cei ce erau acolo au căzut la pămînt de frică. Și a rugat pe Ioan să-l miluiască pe el și să-i tămăduiască mîna cea uscată. Iar Ioan, învățîndu-l despre dreapta judecată și despre credința cea în Hristos, l-a tămăduit și l-a botezat în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh. Și așa s-a mîntuit de ispită și de moarte nevinovatul Sosipatru, iar judecătorul a cunoscut pe adevăratul Dumnezeu.

De frica aceea Procliana a fugit la casa sa, avînd asupra sa pedepsirea lui Dumnezeu. Iar apostolul luînd pe Sosipatru, au mers împreună la casa ei. Însă Sosipatru nu vrea să meargă la mama sa. Dar Ioan îl învăța să nu fie rău, încredințîndu-l că de acum nu va mai auzi de la mama sa nici o fărădelege pentru că s-a înțeleptit, care lucru s-a și întîmplat. Cînd au intrat în casa ei apostolul cu Sosipatru, Procliana a căzut îndată la picioarele apostolului, mărturisindu-se cu plîngere și căindu-se de toate greșelile. Și tămăduind-o de durere și învățînd-o la credință și la curăție, apostolul a botezat-o cu toată casa ei. Și așa înțeleptîndu-se Procliana, și-a petrecut zilele sale în mare pocăință.

În aceea vreme a fost ucis împăratul Domițian († 96), iar după dînsul a luat scaunul Romei Nerva (96-98), om foarte bun. Acesta a eliberat pe toți cei ce erau sub pedepse. Atunci Ioan, eliberîndu-se din surghiunie, a socotit deocamdată să se întoarcă la Efes, că mai pe tot poporul cel ce era în Patmos îl întorsese la Hristos.

Înștiințîndu-se creștinii cei din Patmos de un așa gînd, l-au rugat să nu-i părăsească pe ei pentru totdeauna desăvîrșit. Apoi, dacă sfîntul n-a vrut să rămîna cu dînșii, ci a dorit să se întoarcă la Efes, atunci l-au rugat pe el ca măcar Evanghelia pe care el a scri-s-o acolo să le-o lase lor, întru pomenirea învățăturii sale. Căci odi-nioară, poruncind post pentru toți, a luat cu sine pe ucenicul său Prohor și a ieșit din cetate ca la cinci stadii, și s-a suit într-un mun-te înalt, unde trei zile a petrecut în rugăciune. Iar după acele trei zile, s-a făcut tunet mare și fulgere și s-a cutremurat muntele. Iar Prohor a căzut la pămînt de frică. Ioan, întorcîndu-se la dînsul, l-a ridicat și l-a pus de-a dreapta sa și i-a zis: "Să scrii cele ce vei auzi din gura mea". Și iar ridicîndu-și ochii spre cer, s-a rugat și după rugăciune a început a grăi "La început era Cuvîntul" și celelalte. Iar ucenicul, cu luare-aminte, a scris toate cele ce a auzit din gura lui. Și a scris sfînta Evanghelie, pe care iar a poruncit Prohor să o scrie, din nou pogorîndu-se din munte, și a vrut ca pe cea scrisă din nou să o lase creștinilor în Patmos după mintea lor, iar pe cea dintîi a ținut-o la sine. În același ostrov a scris sfîntul Ioan cu mîna sa și Apocalipsa, pentru că postînd în munte cîteva zile, a văzut negrăitele descoperiri ale lui Dumnezeu, și prin scrisoare le-a dat pe acelea credincioșilor.

Mai înainte de plecarea sa din ostrovul acela, a înconjurat cetățile și satele cele dimprejur întărind pe frați în credință. Și i s-a întâmplat lui a fi într-un sat, în care un jertfitor al lui Zeus, anume Euharis, avea un fiu orb, care de mult dorea să vadă pe Ioan. Deci, auzind de Ioan că a venit în satul lor, a alergat la dînsul, rugîndu-l pe el ca venind în casa lui, să-i tămăduiască fiul. Iar Ioan, văzînd că are să cîștige suflete omenești, a mers în casa jertfitorului și a zis fiului celui orb: "În numele Domnului meu Iisus Hristos, vezi!" Și îndată a văzut. Auzind aceasta Euharis, a crezut în Hristos și s-a botezat cu fiul său.

În toate cetățile acelu ostrov sfîntul Ioan a așezat bine sfintele biserici, punîndu-le lor episcopi și preoți, și învățîndu-i pe ei cu îndestulare, i-a mulțumit pe toți și s-a întors la Efes. Și l-au pe-trecut pe el credincioșii cu plîngere și cu tînguire multă, nevrînd să se lipsească de un soare ca acela, care cu învățătura sa a luminat țara lor. Iar el, intrînd în corabie și dîndu-le pace tuturor, s-a dus în căsuța sa. Apoi ajungînd el la Efes, l-au întîmpinat credincioșii cu negrăită bucurie, strigînd și zicînd: "Bine este cuvîntat cel ce vine întru numele Domnului" și l-au primit cu cinste. Și aici petrecînd n-a încetat niciodată lucrul, învățînd totdeauna poporul și povățuindu-l la calea mîntuirii.

Încă nu se cuvine a tăcea și pe aceasta, pe care ne-o mărtu-risește Clement Alexandrinul († 215). Apostolul, pe cînd umbla în Asia prin cetăți, a văzut odinioară un tînăr pornit din fire a face binele, pe care luîndu-l l-a învățat și l-a botezat. Apoi, vrînd să se ducă de acolo în altă parte la propovăduirea Evangheliei, înaintea tuturor a încredințat pe tînărul acela episcopului acelei cetăți, ca să-l învețe pe el la tot lucrul bun. Iar episcopul luînd pe tînăr, l-a învățat pe el Sfînta Scriptură. Dar nu se îngrijea de dînsul, așa pre-cum îi era datoria, nici nu-i da o învățătură ca aceea care se cuvine tinerilor, ci l-a lăsat în voia lui și după puțină vreme a început tînărul a viețui rău, a se îmbăta și a fura.

Apoi s-a apucat de tovărășie cu tîlharii, care luîndu-l, l-au dus în pustie și suindu-l în munte, l-au făcut căpitan al bandei lor și făceau război cu puterea la drumul mare. Iar după cîtăva vreme, întorcîndu-se Ioan, a venit în cetatea aceea și auzind de tînăr că s-a îndărătnicit și s-a făcut tîlhar, a zis către episcop: "Să-mi dai ama-netul pe care ți l-am lăsat spre pază, ca în niște mîini credincioase. Să-mi aduci tînărul pe care înaintea tuturor ți l-am încredințat ca să-l înveți frica lui Dumnezeu". Iar episcopul a zis cu plîngere: "A pierit tînărul, a murit cu sufletul, iar cu trupul face tîlhărie pe la drumuri". Iar Ioan a zis episcopului: "Oare așa se cădea ție să pă-zești sufletul fratelui tău? Să-mi dai un cal și un om ca să mă ducă să-l caut pe acela pe care tu l-ai pierdut". Și plecînd, cînd a sosit Ioan la tîlhari, i-a rugat pe ei ca să-l aducă la căpitanul lor. Și-l duseră. Văzînd tînărul pe Sfîntul Ioan s-a rușinat și, sculîndu-se, fugea în pustie. Iar Ioan, uitîndu-și bătrînețile sale, alerga după dînsul strigînd: "Întoarce-te fiul meu la părintele tău, și nu te dez-nădăjdui de greșala ta, primesc eu păcatele tale asupra mea. Deci, stai și mă așteaptă, că Domnul m-a trimis la tine".

Apoi întorcîndu-se tînărul, cu cutremur și cu rușine mare, a căzut la picioarele sfîntului, neîndrăznind a căuta la fața lui. Iar Ioan arătîndu-i părintească dragoste, l-a cuprins pe el, sărutîndu-l și luîndu-l l-a dus cu bucurie în cetate, căci a aflat oaia cea pierdută.

Apoi l-a învățat pe el mult, povățuindu-l la pocăință, în care bine ostenindu-se tînărul, a plăcut lui Dumnezeu. Și cîștigînd iertare de greșelile sale, s-a mutat cu pace la Domnul.

În aceeași vreme era un creștin, care ajunsese în mare sărăcie, și neavînd cu ce să plătească datoria datornicilor săi, s-a hotărît din prea mare neliniște să se sinucidă, rugînd pe un ferme-cător evreu să-i dea să bea ceva de moarte. Acela, ca un vrăjmaș al creștinilor și prieten al diavolilor, i-a dat acea băutură aducătoare de moarte. Iar creștinul, luînd de la dînsul otrava purtătoare de moarte, a mers la casa lui, dar sta la îndoială și se temea, neștiind ce să facă. Mai pe urmă, însemnînd cu crucea paharul, l-a băut, dar nimic nu s-a vătămât din dînsul, pentru că semnul Crucii a luat din pahar toată otrava. Atunci se mira mult în sine că e sănătos și nu simte nici o durere. Însă, neputînd suferi supărările de la datornici, iar a mers la evreul acela ca să-i dea o otravă mai puternică, pe care luînd-o, a mers la casa lui. Gîndindu-se mult, iar a

făcut semnul sfintei Cruci asupra paharului aceluia și l-a băut, dar nimic n-a pățimit. Și iar a alergat la evreu, arătându-i-se lui sănătos și ocă-rîndu-l că este neiscusit în meșteșugul său.

Iar evreul, cutremurîndu-se, l-a întrebat ce făcea cînd o bea El îi zise: "Nimic altceva decît numai cu sfînta Cruce am însemnat paharul". Atunci evreul a cunoscut că puterea sfintei Cruci alungă moartea, însă vrînd să afle adevărul, a dat din aceeași otravă unui cîine, care bînd din ea îndată a murit înaintea lui.

Văzînd aceasta evreul a alergat la Apostolul cu acel creștin, spunîndu-i cele ce li s-au întîmplat lor. Sfîntul l-a învățat pe evreu să creadă în Hristos și l-a botezat. Iar creștinului celui sărac i-a poruncit să aducă o sarcină de fîn, pe care Apostolul cu semnul Crucii și cu rugăciunea prefăcu în aur finul, poruncindu-i ca din acel aur să-și plătească datoriile sale la cămătar, iar cu restul să-și hrănească pe cei ai casei lui. Apoi s-a dus apostolul la Efes, și pe-trecea în casa lui Domnos, unde a adus o mare mulțime la Hristos și a făcut nenumărate minuni.

Împlinindu-se toți anii lui o sută și cîțiva, a ieșit din casa lui Domnos cu cei șapte ucenici ai săi și, mergînd la un loc oarecare, le-a poruncit să șadă acolo. Și era spre ziuă. Iar el, ducîndu-se ca la o aruncătură de piatră, s-a rugat. După aceea, săpînd ucenicii un mormînt în chipul Crucii de lungimea staturii sale, precum le-a poruncit, a zis lui Prohor să meargă la Ierusalim și acolo să pe-treacă pînă la sfîrșitul său. Învățîndu-și ucenicii și sărutîndu-i le-a zis: "Trăgînd pămîntul, mama mea, acoperiți-mă". Și l-au sărutat ucenicii, acoperindu-l pînă la genunchi. El iar sărutîndu-i pe ei l-au acoperit pînă la grumaji, și a pus pe fața lui o basma, și așa l-au sărutat, plîngînd foarte tare, apoi l-au acoperit cu totul.

Auzind de aceasta frații din cetate au venit și, dezgropînd mormîntul, n-au aflat nimic. Plîns-au foarte mult și rugîndu-se s-au întors în cetate. Apoi, în tot anul, din mormîntul lui se arăta praf subțire, în opt zile ale lunii mai, și tămăduiri bolnavilor se dau cu rugăciunea Sfîntului Apostol Ioan spre cinstea lui Dumnezeu, celui în Treime lăudat în vecii vecilor. Amin.

Despre anii cîți a viețuit sfîntul Apostol Ioan nu se știe exact. Unii scriu că a trăit 120 ani, iar alții zic 105 și șapte luni; se știe însă că a trăit mai mult de o sută de ani.

Pățimirea Sfîntului Mucenic Calistrat și a celor împreună cu dînsul (27 septembrie)

(Istorisire după Sf. Simeon Metafrast)

Văzînd zavistnicul vrăjmaș turma cea aleasă a lui Hristos din zi în zi înmulțindu-se, s-a sculat asupra ei cu mare mînie, vrînd ca pe toate oile cele cuvîntătoare să le răpească și să le piardă. Avînd ca unelte la acest lucru pe cei mai împietriți și fără de omenie care s-ar putea numi mai bine fiare iar nu oameni: pe Dioclețian (284-305) și Maximian (286-305), împărați păgîni ai Romei, pe aceștia i-a pornit ca pe niște lupi răpitori asupra turmei lui Hristos și printr-înșii cu răzbunare și cu nemilostivire au împuținat-o. Pentru că, atîta mînie le-a revărsat în inimă asupra creștinilor, încît lăsînd toa-te celelalte griji ale împărăției, și-au îndreptat vederile lor spre aceasta cu toate puterile ca să piardă cu desăvîrșire pe toți creștinii. Crezînd că acel gînd și lucru al lor este cel mai cinstit și mai de căpetenie decît toate celelalte lucrări mari ale împărăției și decît cele slăvite biruinți și dăntuiri asupra vrăjmașilor lor, pentru aceea și chinuitorii, conglăsuind în răutate, au trimis pe la toate marginile împărăției lor, ca de pretutindeni să silească pe creștini la jertfe idolești, iar pe cei ce nu se vor supune să-i muncească, să-iucidă, și cu felurite morți să-i piardă.

Așa făcându-se acestea, mulți din cei credincioși și osîrduitori iubitori de Hristos s-au împodobit cu cunună mucenicească, iar alții de la Biserica luptătoare au trecut la cea triumfătoare, cîntînd cîntare de biruință asupra vrăjmașilor. Între mulți alții, unul ca acesta s-a arătat viteazul ostaș al lui Hristos, Calistrat, care a mers pe ca-lea cea frumoasă a muceniei, însă nu singur, ci cu mulți alții, și călcînd pe vrăjmașul, a stat înaintea biruitorului lumii Hristos, purtînd și arătînd ranele cele ce le-au luat pentru Dînsul, și luînd plata nevoinței sale.

Locul nașterii Fericitului Calistrat, al acestui pătimitor al lui Hristos, era Cartagina din Africa, de unde l-au luat la slujba ostă-șească, așezîndu-l în tabăra Voievodului Persentin, în care strălucea cu mărire numai el singur, ca o stea într-o noapte neluminată de lună, pentru că toți ostașii cei împreună cu el erau împîclați cu întunericul idoleștii nedumnezeiri și numai el strălucea ca lumina sfînteii credințe, la care îl învățase tatăl său care era creștin.

Tatăl lui învățase de la moșul lui, cel cu numele Neocor, care în vremea patimilor celor de voie ale Domnului nostru Iisus Hristos se aflase în Ierusalim, pe vremea lui Ponțiu Pilat, slujind în oas-te și, după ce văzuse toate minunile cele ce s-au făcut la moartea și la învierea Domnului, a crezut în Dînsul. Și botezîndu-se de către Apostoli, s-a întors la casa sa, ducînd mîrgăritarul cel de mult preț al credinței celei în Hristos, prin care pe fiul său, adică pe tatăl lui Calistrat, și pe toți casnicii săi i-a îmbogățit, spunîndu-le lor toate cele despre Iisus Hristos, pe care singur cu ochii săi le-a văzut, și pe cele ce le-a auzit de la apostoli.

Aceeași duhovnicească și nefurată bogăție a credinței moș-tenind și Sfîntul Calistrat după moșul și după tatăl său, îmbogățea cu ea pe acei care putea, învățîndu-i în taină cunoștința adevărului, și întorcînd la Dumnezeu suflete omenești. Din pricina aceea se sminteau ostașii cei ce erau împreună, și îl pîndeau cu de-adinsul, ca să poată ști de dînsul dacă este creștin cu adevărat sau nu.

Deci, dar, fiind el cu voievodul taberii sale în Roma, s-a făcut cunoscută creștineasca lui dreaptă credință în acest fel: Avea obicei, Fericitul, ca în toate nopțile să se scoale la rugăciune și să se roage din destul în taină. Și odată cînd, după obiceiul său, sculîndu-se se ruga, a simțit niște ostași care se odihneau aproape de el. Aceștia, auzindu-l pe el că cheamă adeseori numele lui Iisus Hristos, au cu-noscut bine că este cu adevărat creștin. Și, căuțînd vreme potrivită, au spus voievodului Persentin cele ce auziseră.

Iar voievodul chemînd îndată pe Calistrat, l-a întrebat zicînd: "Oare sînt adevărate Calistrate, cele spuse despre tine de tovarășii tăi?" Iar el a răspuns: "Nu știu ce or fi spus despre mine, pentru că știu că nu le-am făcut niciun rău". Apoi Persentin a poruncit ostașilor să-i zică lui pe față, iar ostașii au zis voievodului: "Numai să-i poruncești stăpîne să jertfească idolilor și îndată vei afla cine este, care este gîndul lui și ce credință are".

Deci, a poruncit voievodul lui Calistrat ca să aducă jertfă idolilor și să se închine lor. Iar sfîntul Calistrat a răspuns: "Nu am învățat ca să aduc jertfă la mulți dumnezei, ci unuia Dumnezeu, Cel adevărat și viu, care pe toate dintru neființă le-a adus, și pe om din pămînt l-a zidit. Iar pe dumnezeii cei cinstiți de voi, pe care mîinile omenești i-au făcut, îi numesc nu dumnezei, ci idoli, pre-cum m-am învățat din Sfînta Scriptură, care zice: "Toți dumnezeii pămîntului sînt idoli, și idoli pămîntului, argint și aur, lucruri de mîini omenești".

Din aceeași Scriptură am învățat a cunoaște pe Dumnezeu cel ce petrece în ceruri și Aceluia îi aduc jertfă de laudă și "a da Celui prea Înalt făgăduințele" (Psalm 49, 15). Deci, oare, pentru a-ceasta mă clevesc aceștia pe mine, că cinstesc pe unul adevăratul Dumnezeu, iar nu pe dumnezei mincinoși? S-ar fi căzut lor să mă clevească, de m-ar fi știut că nu slujesc bine în rîndurile ostașilor, sînt fricos, sau că fug de fața vrăjmașului. De ar fi fost așa, apoi puteau să grăiască împotriva mea înaintea ta, voievodule, și ție ți se cădea să ascuți niște clevetiri ca acestea. Dar, în niciunul din aces-te cazuri neștiindu-mă vinovat, pentru ce ascuți pe clevetitori? Și la judecată mă aduci pe mine, numai pentru această singură vină, că dogmele mele nu se aseamănă cu ale voastre?"

La aceste cuvinte voievodul a răspuns cu mînie, zicînd: "Nu este acum vreme de vorba cea mult ritoricească, ci vreme de munci grele și pedepsiri cumplite, pe care degrab le vei lua, de nu te vei supune mie și de nu vei jertfi idolilor, căroara și împăratul însuși se închină. Au doar nu mă știi pe mine că sînt aspru, puțînd și mai înainte de munci a-i înfricoșa pe toți numai cu căutătura și cu gla-sul?" Iar sfîntul Calistrat a răspuns: "Mînia ta și scrîșnirea dinților tăi măcar deși aduc frică, însă este vremelnică, dar cu mult mai groaznică este frica și scrîșnirea dinților cea veșnică, în care a cădea mă tem foarte și numai singură pomenirea ei mă înfricoșează foarte". Iar voievodul, neputînd să-și țină mînia sa, a poruncit ca întinzînd pe sfîntul să-l bată. Și bătîndu-l mult, nimic de nerăbdare n-a arătat și grăia către Dumnezeu zicînd: "Juratu-m-am și m-am hotărît să păzesc judecățile dreptății Tale" (Psalm 118, 106). Și ia-răși: "Smeritu-m-am pînă în sfîrșit Doamne, viază-mă după cuvîntul tău și nu mă lăsa ca să fiu de batjocură pierzătorului om, și mă întărește, o, Doamne, a suferi aceste munci, dă putere smeritului și neputinciosului meu trup și fă duh mai bărbătesc întru mine". Iar văzînd chinuitorul sîngele lui curgînd din rane ca pîrîul, a poruncit să-l slăbească din munci și i-a zis lui: "Acestea sînt începuturile răsplătirilor tale pentru neascultarea ta, Calistrate! Te sfătuiesc deci, bine să faci ceea ce ți-am zis și să scapi de cele mai mari munci care te așteaptă căci mă jur pe zei că de nu te vei supune poruncii împăratului, apoi mîinile chinuitorilor vor zdrobi în bucăți trupul tău, și sîngele tău îl vor linge cîinii, iar carnea ta o vor mîn-ca leii; cu așa amară moarte vei pieri".

Iar viteazul Calistrat a răspuns: "Nădăjduiesc în Dumnezeul cel tare, în Dumnezeul cel viu, că Acela mă va izbăvi din gurile leilor și va scoate din mîna cîinilor sufletul meu, care numai singur, în toată oștimea aceasta, cunoaște pe Dumnezeul cel adevărat spre care nădăjduiesc, ca nu numai sufletul meu, ci multe suflete de aici le va lua la Sine, dîndu-le lor cunoștința prea Sfîntului Său nume".

După aceste cuvinte, mîniindu-se mai mult voievodul, a po-runcit să aștearnă pe pămînt hîrburi ascuțite, și întinzînd gol pe ele pe sfîntul Calistrat, să-l fîrască mult, adăugînd durere peste durere rănitului său trup. Iar după ce sfîntul le-a răbdat pe acelea, a po-runcit chinuitorului, ca punînd o pîlnie în gîtlejul lui, să toarne apă ca într-un burduf.

După ce s-a făcut și aceasta, a zis chinuitorul: "De nu vei jert-fi idolilor, Calistrate, îndată te voi arunca în mare, căci mă tem ca să amăgești și pe alți ostași, dacă nu te voi pierde degrab". Răs-puns-a mucenicul: "O, prea nelegiuitule! Tu te îngrijești păzînd turma cea care este înaintea diavolului, tatăl tău, ca să nu se împuțineze, iar eu nădăjduiesc spre Dumnezeu, că o voi cîștiga pe ea Hristosului meu și o voi întări în adevărata credință și în mijlocul cetății acesteia îi voi zidi Lui Biserică". Iar voievodul, aprin-zîndu-se de iuțime foarte tare, a zis: "Necuratule și ticălosule, moartea este acum deasupra capului tău, iar tu Biserică mai gîn-dești a zidi și a-i aduce pe mulți la Dumnezeul tău?!" Aceasta zi-cînd, îndată a poruncit să aducă un sac de piele, în care bîgînd pe sfîntul mucenic, l-a aruncat în adîncul mării, iar el sta pe mal, vrînd să vadă înecarea lui.

Sacul acela în care era sfîntul Calistrat, ca Iona în pîntecele chitului, după dumnezeiasca voie s-a lovit prin repeziciunea apei de o piatră ascuțită, care se întîmplase a fi în mare, și s-a spart. Iar pe sfîntul Calistrat, luîndu-l doi delfini pe spatele lor, îl purtau pe deasupra apei, pînă ce, scoțîndu-l, l-au lăsat la mal cu blîndețe. Iar sfîntul cînta cu veselie: "Venit-am din adîncurile mării, și nu m-a înecat viforul apei, nici nu m-am ostenit strigînd, cînd m-am rugat către Tine Doamne, că degrab ai auzit rugăciunea mea, și din legăturile cele nedezlegate și din adîncul cel mai de jos m-ai scos cu minune și mai presus de nădejde ai rupt sacul meu, și m-ai încins cu veselie" (Psalm 68, 3...).

Așa cîntînd sfîntul cu glas de bucurie, se mira mulțimea ostașilor, și alergînd la dînsul, au căzut la picioarele lui, rugîndu-l ca să-i scoată și pe ei din înșelăciunea cea idolească, și să-i ducă la Hristos Dumnezeul său. Și era numărul lor patruzeci și nouă, care ziceau: "Iată, am cunoscut că Dumnezeul tău este Mare și Ade-vărat, care din adîncul mării te-a izbăvit pe tine".

Iar fericitul mucenic a zis: "Domnul meu Iisus Hristos nu iz-gonește pe cei ce vin la Dînsul, pentru că zice: "Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi" (Matei 11, 28). Acestea grăindu-le, și-a întins spre cer mîinile sale, și ridicîndu-și ochii se ruga: "Doamne, Cela ce în ceruri locuiești, și spre cei smeriți privești, caută spre turma ta aceasta mică și păzește-o pe ea de tot răul, ferește-o nevătămată de fiara aceasta văzută, de Persentin chinuitorul și de nevăzutul diavol, căci tu Înșuți ești slăvit în veci". Iar voievodul, văzînd ceea ce se făcuse, s-a mirat și a zis: "Mă jur pe luminatul soare, că este plin omul acela de mari farmece, căci a ieșit și din mare, și precum a făgăduit, a amăgit pe ostașii mei cu vrăjile lui".

Apoi către sfîntul a zis: "Eu voi strica farmecele tale degrab, Calistrate, și vei ști atunci cine este Persentin, slujitorul marilor zei, și cine este Cel Răstignit pe Care-L cinstești, și spre Care în zadar nădăduiești". Apoi a șezut la judecată, și a poruncit ca pe toți os-tășii cei ce crezuseră să-i bată tare, sfărîmîndu-le incheieturile. Iar ei, bătuți fiind, cum ar spune cu o singură gură toți ziceau: "Doam-ne Iisuse Hristoase! Fii ajutor robilor Tăi, și ne dă nouă pînă în sfîrșit răbdare, căci pentru Tine de voie pătîmim, așa am vrut. Și să fie păzit de Tine și învățătorul nostru și păstorul Calistrat, ca de la dînsul să ne învățăm mai desăvîrșit a Te cunoaște pe Tine Unul Dumnezeu, căci acum ca oile cele pierdute sîntem înaintea Ta, Doamne".

Iar după ce s-a alinat puțin mînia lui Persentin, a poruncit ca, încetînd de a-i mai bate pe ei, să-i ducă în temniță pînă ce se va gîndi ce să facă cu dînșii. Căci îl cuprinsese nu puțină mîhnire, pentru că oastea de sub comanda lui se împușinase cu cincizeci de ostași.

Aruncați fiind ei cu Sfîntul Calistrat în temniță, au învățat de la dînsul desăvîrșit cunoștința lui Dumnezeu. Pentru că sfîntul le spunea, începînd de la zidirea lumii, și de călcarea de poruncă a omului cea din Rai, pînă la întruparea lui Hristos, și pînă la pati-mile cele de voie și la Înviere. Încă le-a spus lor de judecata vii-toare, despre suflet, despre viața ce va să fie, despre răsplătirea dreptilor, și despre muncile păcătoșilor în iad. Și toate tainele sfîntei credințe spunîndu-le lor, i-a întărit spre muceniceasca nevoiță.

Iar a doua zi, voievodul a șezut în divan la judecată, încon-jurat de mulțime de oaste. Și scoțînd din temniță pe sfîntul Calis-trat cu cei împreună cu dînsul, a început a zice: "Spune-mi mie, Calistrate, tu și cei ce sînt cu tine, oare veți aduce jertfă zeilor, ca din chinurile grele să vă mîntuiți? Sau mai stăruiți încă la cea dintîi nesupunere a voastră?" Iar sfîntul Calistrat a zis: "Eu pentru mine răspund că nu mă voi depărta de Domnul meu pînă la moarte; iar aceștia singuri pentru dînșii să spună, întrebă-i pe ei, și vei auzi ce-ți vor zice ție". Apoi voievodul a zis către dînșii: "Voi înșela-ților, ce ziceți?" Iar ei au răspuns: "Sîntem creștini, mărturisim pe unul Dumnezeu care a zidit cerul și pămîntul și credem într-însul, și într-Unul născut Fiul Lui, în Domnul nostru Iisus Hristos, și în Sfîntul Duh, precum ne-a învățat pe noi bunul nostru învățător Calistrat". Acestea cu un glas zicîndu-le sfîntii, voievodul a poruncit să-i bată tare pe ei, pe rînd, pe cîte unul. Apoi, legîndu-le mîinile și picioarele, a poruncit să-i arunce într-un iezer ce era acolo aproape, și cînd era să-i arunce, se ruga sfîntul lui Dumnezeu, zi-cînd: "Doamne, Cela ce întru cei de sus locuiești și spre cei smeriți privești, întoarce-Ți ochii Tăi cei milostivi spre această mică turmă a Ta, și binevoiește ca într-acele ape să se spele ea cu scaldătoarea nașterii de a doua și prin primirea de fii, odată cu venirea Sfîntului Tău Duh, toată spurcăciunea omului cel vechi spălînd-o, să fie părtași ai moștenirii celor ce din veac bine ț-au plăcut Ție!".

Deci, legați fiind ei și aruncați în apă, îndată s-au dezlegat legăturile lor, și stăteau în apă cu fețe luminoase, bucurîndu-se de botezul lor. Și s-a văzut o cunună foarte frumoasă de sus pogo-rîndu-se, și un glas s-a auzit zicînd: "Îndrăznește, Calistrate, cu turma ta, și vino cu dînșii să te odihnești în locașurile veșnice". Și odată cu glasul, s-a făcut cutremur mare de pămînt; iar aflîndu-se acolo aproape, un idol al oarecărui spurcat zeu păgînesc a căzut de cutremur, și ca praful s-a risipit. Acest lucru văzîndu-l alți ostași, o sută treizeci și cinci, și din cer auzind glasul cel ce venise spre Calistrat, au crezut în Domnul nostru.

Însă nimic nu le-a zis lor voievodul, temîndu-se de gîlceavă și de tulburarea cea din tabără, fără numai pe cei dintîi patruzeci și nouă cu sfîntul Calistrat, a poruncit ca iar să-i arunce în temniță, între care aflîndu-se Sfîntul Calistrat, a zis către dînșii: "Iată fra-ților, cu Darul lui Hristos v-ați învrednicit sfîntului botez, pentru care se cuvine cu vrednicie a mulțumi lui Dumnezeu. Deci, să ne sculăm și să ne rugăm Lui". Și sculîndu-se toți, și înălțîndu-și mîi-nile cu ochii spre cer, făceau rugăciune cu Calistrat, zicînd: "Doamne Dumnezeule, Cel ce voiești ca toți oamenii să se mîn-tuiască și la cunoștința adevărului să vină, Cel ce ai scos această turmă a Ta din gurile leilor și ai chemat-o la mîntuirea cea veșnică, învrednicește-ne pe noi ca în sfînta credință să ne sfirșim, prin care credem în Tine, Dumnezeul nostru, și ne dă nouă ca la Tine să venim fără de prihană și curați, să ne arătăm sfintei feții Tale și să ne închinăm Ție, Celui binecuvîntat în veci".

Și se rugau Sfîntul Calistrat și toți sfinții mucenici cu stăru-ință. Iar după ce s-a înnoptat, au intrat în temniță, după porunca chinuitorului. Și alți ostași din tabără, cu săbiile scoase, i-au tăiat pe toți în bucăți. Așa, Sfîntul Calistrat și cei împreună cu dînsul mucenici s-au nevoit bine, suferind cu statornicie pînă la sînge pen-tru Domnul lor. Iar sfintele lor moaște s-au adunat și au fost îngro-pate cu cinste de acei o sută și treizeci de ostași care au crezut în Hristos. Tot de către aceștia s-a zidit mai pe urmă și Biserica deasupra sfintelor lor moaște și s-a împlinit cuvîntul cel mai înainte zis al sfîntului Calistrat, pe care către Persentin l-a grăit: "În mijlocul cetății acesteia voi zidi Biserica", care măcar deși nu în viață, s-a zidit după muceniceasca lui moarte și se proslăvește într-însa numele Domnului Dumnezeu și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, Căruia și de la noi să-I fie slava, în vecii vecilor. Amin.

În această zi la Prolog s-a pus pomenirea sfinților Apostoli Marco, Aristarh și Zina. Vezi despre dînșii în luna ianuarie, în 4 zi-le. În aceeași zi sfînta muceniță Epiharia, care a pătimit pentru Hristos pe vremea împărăției lui Dioclețian.

Și cuviosul Ignatie, egumenul eparhiei Capadociei care a plăcut lui Dumnezeu pe timpul împărăției lui Nikifor Foca (963-969) și a lui Ioan Tzimiskos (969-976).

Viața Cuviosului Părintelui nostru Hariton Mărturisitorul († 350) (28 septembrie)

Cuviosul Hariton era din eparhia Licaoniei, locuitor în cetatea Iconiei, creștin bine credincios și ales întru bunătați. Acesta în vremea lui Aurelian, rău credinciosul împărat (270-275), s-a arătat Mărturisitor al numelui lui Iisus Hristos. Cînd a ieșit acea poruncă fără de Dumnezeu de la împăratul prin toate părțile ca să fie siliți creștinii să jertfească idolilor, iar cei ce nu se vor supune poruncii să fie uciși, atunci Hariton, în Iconia, la un lucru ca acesta strălucea cu bună credință, ca cel mai dintîi dintre creștini; și a fost prins și legat de guvernatorul țării aceleia și adus la judecata păgînilor, unde l-a întreat pe el judecătorul, zicînd: "Pentru ce nu te închini zeilor celor cu nume mare, căroră împăratul și toți supușii își smeresc capetele lor?" Răspuns-a Hariton: "Toți idoli păgînilor sînt diavoli, care, oarecînd, pentru mîndria lor, au fost surpați din cer în iadul cel mai de jos, căci voiau să se asemene cu Dumnezeul cel prea înalt.

Iar acum de către oamenii cei fără de minte și înșelați caută să-i cinstească precum pe dumnezei. Însă și ei, și cei ce li se închină lor, vor pieri curînd, și ca și fumul stingîndu-se se vor pierde, pentru aceea nu mă voi închina lor. Căci eu am pe ade-văratul Dumnezeu, Căruia îi slujesc și mă închin, Care este ziditor tuturor, Mîntuitor al lumii Care trăiește în veci".

Zis-a judecătorul: "Prin răspunsul tău cel dintîi aspru, te-ai făcut vrednic de moarte, căci ai îndrăznit a huli pe zeii cei fără de moarte și a ne numi pe noi cei ce ne închinăm lor nebuni și înșelați. Și deci, s-ar

cădea să ți se taie capul cu sabia ca unui rău grăitor. Dar, de vreme ce zeii noștri sînt îndelung răbdători și ne-grabnici spre izbîndirea necinstirii lor, pentru aceea și eu te în-găduiesc pe tine, nu îndată pierzîndu-te, căci poate venindu-ți cumva în simțire, te vei înțelepți și le vei aduce împreună cu noi jertfă aceluia pe care acum îi hulești, și-ți vei cere de la dînsii iertare pentru greșala ta cea cu atîta îndrăzneală. Iar ei, ca niște ne-răutăcioși, sînt gata a te primi, iertîndu-ți necinstea ce le-ai adus". Răspuns-a Hariton: "De sînt dumnezei idoli voștri, apoi rău faci ighemoane suferindu-mi dosădirea cu care îi necinstesc, că fiecare este dator pentru cîntea Dumnezeului său să fie statornic, și rîvna cea după dînsul să și-o arate. Iar de nu sînt dumnezei, apoi în zadar poruncești a se închina lor cineva. Însă să știi cu de-adinsul, că nici un fel de chin nu mă va dezlipi de la Dumnezeul cel viu, și la cîntea spurcaților idoli nu mă va pleca. Pentru că sînt ucenic al fericitei întîia muceniță Tecla care, ca o făclie, în această cetate a noastră, în Iconia, a strălucit cu razele muceniei, povătuindu-se spre nevoință de sfîntul Apostol Pavel, învățătorul cel mare, cu care eu acum zic: "Cine ne va despărți pe noi de iubirea lui Hristos? Necazul sau strîmtorarea, sau prigoana, sau foametea, sau lipsa de îmbrăcăminte, sau primejdia, sau sabia?" (Romani 8, 35).

Iar guvernatorul a zis: "Dacă zeii noștri n-ar fi dumnezei, precum zici tu, apoi nu ne-ar da nouă bine, viață cu noroc, bogății, mări și sănătate". Răspuns-a Hariton: "Te înșeli, ighemoane, pă-rîndu-ți-se că pe toate acestea le ai de la minciñoșii idoli, care și singuri sînt săraci și nimic nu au, fără numai pierzarea lor. Pentru că diavoli, nici la porci nu au vre-o putere fără voia lui Dumnezeu. Iar idoli cum pot să dea cuiva ceva, ei înșiși neavînd nimic? Căci nu-și întind mîinile lor, nu merg cu picioarele, nu grăiesc cu limba, nu văd cu ochii, nici nu aud cu urechile, pentru că sînt fără de suflet. Și de vrei să cunoști adevărul, încredințează-te cu lucrul și vei vedea deșertăciunea lor. Apropie o lumînare aprinsă la gura idolului, și-l pîrleşte pe el: au îl va dura? Ia securea și taie-i lui picioarele; vezi: va striga? Să aduci un ciocan și să-i sfărîmi coastele lui, și vezi: va geme? Cu adevărat nimic nu vei auzi, căci nu are viață și nici suflare! Acestea auzindu-le ighemonul, s-a pornit cu mînie și ca un beat a răcnit de iuțime, nelăsînd pe sfîntul ca mai mult să întindă cuvîntul.

Și îndată a poruncit celor ce stăteau de față să-l prindă pe el și să-l dezbrace și, întinzîndu-l la pămînt în chipul Crucii, să-l bată cu vine fără de cruțare. Iar sfîntul răbda cu vitejie, vrînd să moară pentru Hristos Domnul, decît să trăiască depărtîndu-se de la ziditorul său. Iar cînd bătea pe sfîntul prigonitorul, îl întreba: "Oare vei jertfi idolilor celor fără de moarte, Haritoane? Sau vrei să iei mai multe bătăi pe trupul tău?" Răspuns-a mucenicul: "De mi s-ar putea de o mie de ori a muri pentru Mîntuitorul meu, aceasta mai ales aș fi vrut, decît pînă la o vreme să trăiesc și apoi să mă închin diavolilor. Și atîta a bătut peste tot trupul pe sfîntul încît și cele dinlăuntru ale lui se vedeau. Carnea de pe oasele lui cădea, iar sîngele ca un rîu se vărsa, și se făcuse tot trupul numai o rană, apoi încetară a-l mai bate, văzînd că era de-abia viu, și, pîrîndu-li-se că acum va muri degrab, l-au luat în spate și l-au dus în temniță, pentru că nu putea să pășească singur, nici să grăiască ceva, ci abia sufla, așa de cumplit l-au bătut.

Și punîndu-l în temniță, au plecat. Iar Dumnezeu, văzînd răb-darea pătimitorului Său, l-a întărit și l-a tămăduit degrab de ranele lui. Astfel că pe cel pe care păgîinii nădăjduiau să-l vadă mort, pe acela l-a făcut viu și sănătos, încît preamărea pe Domnul ca David: "Nu voi muri, ci voi fi viu și voi povesti lucrurile Domnului" (Psalm 117, 17). Apoi îl scoaseră a doua oară la judecată, la care după ce a arătat mai mare îndrăzneală decît întîi, spre mai mare mînie a pornit pe prigonitorul care a poruncit ca să-i ardă trupul lui cu făclii și atîta l-au ars încît tot trupul lui s-a fript ca niște car-ne de mîncare.

Iar el se bucura, răbdînd niște chinuri ca acestea pentru Hristos, Domnul său. Și iar îl aruncară în aceeași temniță.

În acea vreme, Aurelian Kesarul, de mînia lui Dumnezeu fiind pedepsit pentru vărsarea sîngelui creștin, a murit. Mergînd prin Bizantia și Heracleea, mai întîi a fost înfricoșat cu un tunet mare din cer care i-a însemnat înainte grabnica lui moarte; apoi s-a lipsit rău de această viață în chinuri cumplite. După moartea lui a încetat prigonirea cea asupra creștinilor, dîndu-li-se libertate din legături și din temniță legaților lui Hristos. Pentru că cel ce a luat după moartea lui Aurelian împărăteștile sceptruri, învățîndu-se

cu pedeapsa celui ce mai înainte împărățise, a trimis poruncă prin toate părțile stăpînirii sale ca toți creștinii să fie slobozi. Se temea să nu pătimească și el tot ca Aurelian, purtîndu-se rău cu creștinii. Și a fost atunci mare bucurie între dreptcredincioși. Se dădea drumul din obezi celor legați, cei izgoniți în surghiunii se întorceau la locurile lor, episcopii ieșeau din pustie și din peșteri, preoți și bi-necredincioșii, care de frica chinuitorilor se ascuseseră, sărutîndu-se acum unul pe altul, se veseleau pentru pacea Bisericii.

Atunci și cuviosului Hariton mărturisitorul i s-a dat drumul din temniță, lui, care vrea să moară pentru Hristos, decît să fie slo-bod lepădîndu-se de El. Dar, purtarea de grijă cea Dumnezeiască i-a lungit viața spre folosul multora, ca împreună cu ceata muce-nicilor celor de bună voie să stea înaintea lui Dumnezeu ca un păstor cu oile, precum și ca tatăl cu fiii.

Din acea vreme sfîntul Hariton, ostașul lui Hristos cel însem-nat prin rane, s-a lepădat de lume și de toate cele din ea; și luîndu-și Crucea, a mers pe calea cea aspră, făcîndu-se de viu mort pentru lume, însă viu pentru Dumnezeu. Pentru că purtînd pe sine rănile Domnului Iisus, s-a schimbat cu totul într-însul și cu Dînsul s-a răstignit; a cărui Dumnezeiască patimă, ca s-o aibă totdeauna înaintea ochilor, a mers la Ierusalim, unde Domnul nostru și-a dat sufletul Său pe Cruce. Și cînd mergea pe calea ce o luase, fiind aproape de Ierusalim, a căzut în mîinile tîlharilor, care neavînd ce să ia de la dînsul, l-au luat pe el, ducîndu-l în peștera lor, vrînd ca să-l dea la moarte amară. Nu l-au ucis, ci grăbindu-se, au alergat la drum, căutînd oameni din cei ce treceau pe acolo ca să-i jefuiască. Iar pe sfîntul Hariton l-au lăsat în peșteră zăcînd legat. Acesta, ca și mai înainte fiind în lanțuri și în munci, mulțumea lui Dumnezeu, fiind gata ca, din voia lui Dumnezeu, să primească orice moarte. Și batjocorea pe diavolul zicînd: "Știu, diavole, că temîndu-te să te lupți singur cu mine, ai adus tîlhari asupra mea și vrînd să-mi împiedici scopul meu ai pus cursă în calea aceasta. Dar să știi, blestamate, că nu tu asupra mea, ci eu asupra ta voi birui cu ajutorul Dumnezeului meu. Căci, deși mă vor ucide tîlharii, tot am nădejdea la mila lui Dumnezeu că voi moșteni sfînta lui odihnă, iar tu vei moșteni gheena. Eu voi învia în viața veșnică, iar tu vei muri cu moartea cea veșnică și vei fi mort în pierzarea cea fără de sfîrșit. Dar, puternic este Stăpînul meu, ca și aici să mă păzească viu de mîinile tîlharilor, să mă izbăvească de moarte precum a izbăvit pe Isaac de junghiere, pe tinerii din cuptor, pe Daniil de lei și pe sfînta Tecla de foc și de fiare".

Acestea grăind sfîntul, iată a venit un șarpe, care, aflînd în peșteră vin într-un vas, a băut dintr-însul, și îmbătîndu-se, a vărsat iar în vas vinul cu otrava din el și a plecat. După care venind tîlharii, cuprinși de sete, au băut fiecare din acel vas și au fost uciși de acea otravă de la șarpe. Și căzînd toți la pămînt, au murit. Astfel au primit pedeapsa cea vrednică și sfîrșitul groaznic pentru faptele cele rele ale vieții lor.

Iar Sfîntul Hariton, izbăvindu-se de junghierea lor, s-a dezlegat cu ajutorul lui Dumnezeu din legături și a luat cu sine dintr-aceia peșteră o mare mulțime de aur, pe care-l adunaseră tîlharii, jefuind de mulți ani.

Această avuție tîlhărească, sfîntul Hariton a întrebuițat-o bine, căci a dat-o la săraci, biserici și mănăstiri. Iar din ce i-a mai rămas, a zidit în locul acela un locaș, care se numea Fare, pre-făcînd peștera aceea tîlhărească într-o Biserică și adunînd frați.

Apoi, ducîndu-se vestea despre dînsul în toată țara aceea, mulți veneau la dînsul pentru viața lui cea îmbunătățită. Și, că-lugărindu-se de dînsul, se linișteau în acel locaș, primind folos de la învățătorul și povățuitorul lor, cuviosul Hariton, la a cărui sfîntă viață, ca la o făclie luminoasă, priveau și se întăreau duhovnicește, pentru că era desăvîrșit în bunătățile și nevoițele călugărești, iubind postul și înfrînarea ca pe o dulce hrană, avînd osteneala ca pe o odihnă și sărăcia ca pe o bogăție păzind-o. Era milostiv, iubitor de străini, îndurător, iubitor de frați, blînd, tăcut și tuturor bine apropiat. Avea în gură cuvîntul dres cu sarea înțelepciunii, prin care totdeauna învăța pe frați la calea cea mîntuitoare. A orînduit în mănăstire ca părinții să mănînce o dată în zi și aceasta seara, și atunci să nu primească bucate și băuturi, ci numai pîine și apă și acestea cu măsură, ca nu cumva, îngreunîndu-și pîntecele cu prea mare sațiu și multă băutură, să se facă nelesnicioși și greoi spre sculare la rugăciunea cea de la miezul nopții.

Iar după rugăciune să se îndeletnicească la lucrul mâinilor, păzindu-se cu de-adinsul, ca nici un ceas să nu treacă în deșert-tăciune, ca nu cumva diavolul, aflînd fără lucru pe vreun călugăr, să-l vîneze pe el cu înlesnire în cursa păcatului. Pentru că, lene-virea și deșertăciunea sînt începutul căderii în păcat. Apoi, a mai poruncit fraților ca să șadă prin chilii și să se liniștească, neumblînd de colo pînă colo, căci adunîndu-se la vorbe deșarte, multe împie-dicări se fac din cuvintele seci, precum mărturisește Scriptura: "Vorbele cele rele strică obiceiurile cele bune". Știința curată să se păzească ca lumina ochiului, sărăcia să o iubească mai mult decît aurul și argintul și ascultarea s-o aibă ca pe o ajutoare la cîști-garea mîntuirii. Apoi smerenia, dragostea, răbdarea, nerăutatea, și toate celelalte fapte bune călugărești, să le cîștige ca pe o vistierie de mult preț și numai întru dînele să se îmbogățească.

Învățînd în felul acesta pe frați, și rînduind bine locașul, pre-cum se cădea, a poruncit să se adune toți părinții. Și alegînd dintre dînșii pe cel care îl știa că este mai presus decît toți ceilalți, cu fap-ta bună, pe acela l-a pus în locul său, păstorul lor. Iar el a vrut să se ducă în cel mai adînc pustiu, iubind liniștea și depărtîndu-se de oameni. Și pentru că avea darul de a tămădui neputințele și a alunga dracii, se aduna la dînsul de pretutindeni mare mulțime de oameni, aducîndu-și acolo pe neputincioșii lor. Încă și boierii vestiți veneau pentru binecuvîntare, astfel că el nici aici nu putea să aibă desăvîrșită liniște călugărească. Mai în urmă, supărîndu-se de neodihnă, a gîndit să se ducă tot mai afund în pustie, depărtîndu-se și fugind de slava omenească. Deci, rugîndu-l mult ca să nu-i lase pe ei, au plîns după dînsul ca sărmanii după tatăl lor, pentru că nu au reușit cu niciun chip să-l oprească.

Însă, rugăciunea cea bineprimită către Dumnezeu a bunului părinte nu părăsea pe fiii săi. Căci cu rugăciunea lui toți sporeau pe căile și în poruncile Domnului și ca niște crini sădiți în pustie înfloreau prin sfințenie. Deci, după ce a sărutat pe frați și i-a bine-cuvîntat încredințîndu-i lui Dumnezeu, s-a dus în cele mai depăr-tate pustietăți și în prăpăstii nestrăbătute.

Apoi, mergînd cale ca de o zi, a aflat altă peșteră, care era în hotarele Ierihonului, și sălășluindu-se într-însa, viețuia după voința lui Dumnezeu, preamărindu-L pe El ziua și noaptea ca un înger. Hrana lui erau verdețurile de ierburi care creșteau împrejurul locului aceluia, dar mai mult se hrănea cu cuvîntul lui Dumnezeu, prin rugăciunile cele neîncetate, și prin lacrimile cele fierbinți care ieșeau din dragostea inimii, cea către Dumnezeu, la care era cu totul datat ca și psalmistul, zicînd: "Făcutu-s-au lacrimile mele, mie, pîine ziua și noaptea" (Psalm 41,3). Iar petrecînd el acolo cîtăva vreme, l-a descoperit pe el Dumnezeu la oameni ca pe o comoară în țarină ascunsă; căci mulți, mîhnindu-se de ducerea lui și întristîndu-se pentru lipsirea bunului părinte și sfătuindu-se, oarecare din frați s-a dus, căutînd prin pustie pe păstorul lor. Și străbătînd mulți munți și văi, au aflat pe cel ce căuta, așa vrînd Dumnezeu, ca povățuitorul cel iscusit și bunul ocîrmuitor, nu numai pe el, dar și pe alții mulți să-i povățuiască și să-i îndrepte la Împă-răția Cerurilor. Dintr-acel ceas a fost știut locul singurătății lui și au început a veni la dînsul călugării și mirenii, dorind să viețuiască cu dînsul, să-i vadă fața lui cea cu chip de înger, și să se sature de folositoarele lui vorbe. Și în scurtă vreme turma cea de oi cuvîn-tătoare s-a adunat din ce în ce și s-a făcut o altă mănăstire, după aceeași rînduială și așezare ca și cea dintîi.

Și creștea și se înmulțea slava lui Dumnezeu în locurile cele pustii și neumblate, mai mult decît în mijlocul cetăților celor cu multă lume, în care se află fărădelege și vrajbă. Cu toate acestea Hariton n-a petrecut multă vreme în acest de pe urmă loc cu fiii săi, căci așezînd toată rînduiala mănăstirească precum se cădea, iar s-a dus tot mai în pustiu cel adînc care se află de la părțile Tecuitului, ca la patrusprezece stadii sau mai mult, și acolo, asemă-nîndu-se lui Ilie și Mergătorului înainte, se depărta mereu și fugind se sălășluia în pustie, așteptînd pe Dumnezeul Cel ce-l mîntuiește pe el.

Și trecea din loc în loc, prin văi, prin surpături, prin dealuri, prin crăpături, prin prăpăstiile pămîntului, cu totul pe sine încre-dințîndu-se lui Dumnezeu. Iar osteneala lui cea din pustie cine o va spune? Fără numai unul Dumnezeu cel ce știe cele ascunse. Acela îi știa nevoințele lui, spre ostenele lui privea și în locul acestora îi gătea lui cereștile răsplătiri.

Rătăcind el prin pustie multă vreme, a vrut Dumnezeu ca iar făclia care strălucea prin bunătați să vină la arătare de sub obrocul pustiului și prin chipul vieții sale să lumineze tuturor celor ce do-reau să meargă pe calea cea strîmtă, care duce la viața cea veșnică. Căci iar l-au aflat pe el oarecare din nevoitorii cei ce umblau prin pustie și căzînd la picioarele lui, l-au rugat pe el ca să-i primească să petreacă cu dînsul și să rîvnească cuvioaselor lui lucruri. Acestea întîmplîndu-se cuviosului, alții s-au înștiințat, și au început a se aduna mai mulți la dînsul, fugind de lumea cea deșartă. Iar el, iată, adunînd a treia turmă de oi ale lui Hristos și învățîndu-i călugăria a întemeiat a treia mănăstire, care mai pe urmă în lumea siriană se numea Suchia, iar grecește se chema Lavra veche. Apoi s-a suit în vîrfurile muntelui ce era acolo și s-a sălășluit pe un deal foarte înalt, care avea în sine o peșteră mică, la care abia era cu puțință a se sui pe o scară prea înaltă. Acolo numai singur sta, ca pe un scaun, depărtîndu-se de la pămînt, și de cele cerești apropiindu-se cu sălășluirea. Și de acolo, stînd ca un bun păstor la strană, privea spre ale sale mănăstiri cu rugăciune și se ruga pentru mîntuirea fraților celor adunați prin purtarea de grijă și ca o cîrmă în corabie stînd, ocîrmui înotarea atîtor suflete. Pentru că, de la toate mănăstirile cele de dînsul zidite alergau la el, trebuindu-le povățuitor.

Și a viețuit la acel loc pînă la adînci bătrînețe, în post, în rugăciuni și în nevoințele pe care a le spune nu este cu puțință, pentru că din zi în zi ostenele peste ostenele adăugînd, se arăta în trup fără de trup. Deci locul acela era fără de apă, și nu vrea părintele ca cineva din frați să se ostenească pentru el, aducîndu-i lui de departe apă, căci singur nu putea să-și aducă din pricina grelei suiri la înălțimea dealului, și pentru slăbirea trupului celui mult ostentat ce îmbătrînise.

De aceea, a făcut rugăciune către Dumnezeu cu de-adinsul, ca să scoată din piatră apă, ca lui Israel în pustie. Și s-a făcut așa. Pentru că Domnul face voia celor ce se tem de El, și rugăciunea lor o ascultă, și îndată din piatra cea uscată și netăiată a ieșit izvor de apă cu puterea lui Dumnezeu.

Așa de mult a putut rugăciunea îmbunătățitului părinte la Dumnezeu.

Deci, a petrecut prea desăvîrșit în bunătați și ajungînd ca un strugur copt la vreme, s-a apropiat de sfîrșitul său fericit, pentru care luînd înștiințare de la Dumnezeu, a chemat în pustiul acela de la cele trei mănăstiri ale sale pe egumeni și pe frați, care se înmulțiseră ca stelele cerului prin rugăciunile și mijlocirile lui. Și le-a spus lor de ieșirea sa care era aproape: "Eu, zise, mă voi duce de la voi, precum poruncește Domnul, pentru că a sosit vremea, pe care de demult cu dorire am așteptat-o, ca dezlegîndu-mă din legăturile trupești, să merg și să mă arăt feții Dumnezeului meu. Iar voi, fiilor, să vă îngrijiți de mîntuirea voastră, fiecare din voi scăpînd din cursele vrăjmașului, să se învrednicească pentru a putea ieși din trup la vremea sfîrșitului și să intre la Domnul și să cîștige mila Lui". Acestea auzindu-le, toți au plîns, zicînd: "Ne lași pe noi fiii tăi, părinte și învățătorul nostru, ne lași pe noi, păstorule și povățuitorule, te stingi, luminătorul nostru și povățuitorul căii noastre!"

Iar el îi mîngîia pe ei, zicînd: "Domnul nostru Iisus Hristos a făgăduit ca să fie cu noi nedespărțit pînă la sfîrșitul veacului. Acela nu vă va lăsa pe voi, la Care, de voi afla îndrăznire, voi ruga bunătatea Lui ca să nu vă despartă pe voi unul de altul - ca pe oi de capre - la înfricoșata sa judecată, ci pe toți să vă pună cu cei binecuvîntați ai săi de-a dreapta și să ne adune pe noi într-o ogradă a Împărăției Sale".

Apoi îl întreabă pe el frații: "Ce poruncești părinte să facem cu trupul tău? Unde să-l îngropăm pe el?" Iar el a zis: "Să dați țărîna țărînei, unde veți vrea. Căci al Domnului este pămîntul, și plinirea Lui". Iar ei au zis: "Nu, părinte, trei mănăstiri ai zidit, și trei turme ai adunat! Fiecare din ele ar dori să aibă la tine moaștele tale, pentru aceasta să nu fie între noi pricină, să rînduiești acum unde să punem moaștele sale!" El, făcînd după dorința lor, a vrut a fi îngropat în mănăstirea sa cea dintîi, unde a fost prins de tîlhari și cu minune, prin darul lui Dumnezeu, s-a izbăvit de dînșii.

Apoi, luându-l pe el tot soborul, l-au dus încă viu la locașul acela, în care mult pentru cea desăvârșită viață călugărească învățând pe frați, și pace tuturor dându-le, s-a culcat pe pat și și-a dat în mâinile Domnului sfântul său suflet, neavând nici un fel de durere trupească.

Așa s-a sfârșit cuviosul părintele nostru Hariton, mucenicul lui Hristos, mărturisitorul și bunul nevoitor. Și s-au tînguit după dînsul toți părinții pustnici și tot pustiu s-a umplut de glasul plîngerii după cel atît de mare părinte și învățător, care ca un soare strălucea lumea. Și plîngînd mult deasupra lui, au îngropat sfintele lui moaște cu cinste, slăvind pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh în veci. Amin.

În această zi pomenirea sfîntului prooroc Baruh. Și sfinții mucenici frați buni, Alexandru, Alfeu și Zosima. Și sfîntul mucenic Marcu păstorul și sfinții mucenici Nicon, Neon și Kliodor, care în vremea lui Dioclețian împăratul (284-305), s-au chinuit pentru Hristos în Antiohia Pisidiei.

Viața Cuviosului Părintelui nostru Chiriac Sihastrul († 556) (29 septembrie)

(Scrisă de Chiril monahul, din lavra Sfîntului Eftimie cel Mare)

Cuviosul Chiriac era de neam din Corint; tată era Ioan, presbiterul sfîntei soborniceștii Biserici, iar mamă, Evdochia; s-a născut pe timpul împărăției lui Teodosie cel mic, cam pe la sfîrșitul împărăției lui. Era rudă cu Petru, episcopul Corintului, de care, în tinerețe, a fost pus citeț la aceeași sobornicească Biserică, în Corint. Și se îndeletnicea cu osîrdie cu citirea dumnezeieștilor cărți de dimineața pînă seara și de seara pînă dimineața tot la citire ședea; și tot citind el așa, a ajuns în nedumerire și a început a se minuna cum din început Dumnezeu a rînduit pe toate cele folositoare spre mîntuirea omului! Cum, în tot neamul omenesc, pe cei ce l-au plăcut Lui, de multă cinste l-a învrednicit, luminați și preainălțați i-a făcut! Că pe Avel, pentru jertfă, l-a prea înălțat; pe Enoh, fiindcă bine i-a plăcut Lui, cu mutarea în rai l-a cinstit; pentru dreptate pe Noe, scînteia neamului omenesc, l-a păzit întreg și nevătămat în apele potopului; pe Avraam pentru credința lui cea tare, l-a arătat tată a multe neamuri, dreptcredincioasa preoție a lui Melhisedec a arătat-o a fi bine primită; pe Iosif, pentru curăție l-a mărit, pe Iov, pildă de răbdare, l-a dat lumii; pe Moise, puiitor de lege l-a făcut, pe Isus al lui Navi, l-a pus soarelui și lunei înfrînător, pe David l-a arătat prooroc, împărat și strămoș al înfricoșatei taine; vâpaia cuptorului Babilonului a schimbat-o tinerilor în rouă. Dar mai mult se minuna gîndind de cea fără de sămînță și nespūsă zămislire și naștere, cum Fecioara a fost maică, pururea fecioară! Cum Dumnezeu, fiind Cuvîntul, om s-a făcut neschimbat și a prădat prin cruce iadul și, pe șarpele cel înșelător călcîndu-l, pe Adam iar l-a băgat în rai! Acestea și altele mai multe purtîndu-le în mintea sa fericitul Chiriac și viețile multor sfinți citindu-le, ardea cu duhul. Și i s-a deschis inima lui în frica lui Dumnezeu, pentru că a dorit ca să rîvnească celor ce au viețuit cu bună plăcere și gîndea să meargă la sfînta cetate a Ierusalimului și acolo, lepă-dîndu-se de cele din viață, unui Dumnezeu să-I slujească. Iar acestea gîndindu-le, a intrat în biserică într-o Duminică și a auzit în Sfînta Evanghelie citindu-se aceste cuvinte ale lui Hristos: "Oricine voiește să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea sa și să-Mi urmeze Mie" (Marcu 8,34). Deci, a înțeles că pentru dîn-sul este ceea ce se găiește și îndată a ieșit din biserică nespunînd la nimeni nimic. A mers la malul mării unde era limanul de corăbii și, aflînd o corabie care era gata să plece spre Palestina, și punîndu-și nădejdea în Dumnezeu, a intrat într-înșă și a început a merge.

Avea atunci copilul Chiriac de-abia optsprezece ani de la naștere cînd, ca un alt Iacov, a ieșit din casa tatălui său lăsîndu-le pe toate pentru Dumnezeu și degrabă a sosit la sfînta cetate a Ierusalimului. Atunci era acolo episcop Anastasie, în al optulea an al episcopiei sale și în al noulea an al împărăției lui Leon.

Umblând Chiriac prin sfintele locuri, a mers la un om al lui Dumnezeu, anume Evstorghie, care zidise o mănăstire aproape de sfântul Sion și, fiind primit de dânsul, a iernat acolo. Privind la nevoițele călugărești, primea din ostenele lor începuturi și ca pe o scară, din treaptă în treaptă, se suia spre vârful vieții celei îmbunătățite.

Viețuind el acolo, auzise pe mulți povestindu-i de Sfântul Eftimie, felul cum făcuse lavra în pustie și despre viața lui cea desăvârșită și sfântă. A rugat, deci, pe fericitul Evstorghie ca să-l lase și pe el să se ducă să vadă lavra lui Eftimie, pentru că iubea pustiul și dorea să viețuiască într-însul. Iar Evstorghie, învățându-l mult pe Chiriac, l-a lăsat să plece la Cuviosul Eftimie cu bine-cuvântare, după ce făcură rugăciune. Iar Eftimie l-a primit cu dra-goste, văzînd înainte într-însul dumnezeieștile dăruiri cele ce erau să fie și degrabă, chiar cu mîinile sale, l-a îmbrăcat în schimă și l-a trimis spre Iordan, la Sfântul Gherasim, după ce Teoctist cel mare se mutase la Domnul. Ajungînd acolo Sfântul Gherasim, văzînd pe Chiriac tînăr, i-a poruncit să viețuiască în mănăstirea de obște și să slujească în ascultări. Iar el se arăta gata la toate ostenele și petrecea în bucătărie, tăind lemne, aducînd apă, fierbînd bucate și săvîrșea toată ascultarea cu mulțumire nedîndu-și odihnă, ziua și noaptea își ostenea trupul: ziua în ascultarea mănăstirească slujea cu silință, iar noaptea sta la rugăciune, primind cîndva puțin somn. Postul lui era în acest chip: după două zile gusta pîine și apă; iar cînd, după obiceiul dezlegării praznicului, se întîmpla cîndva să guste puțin vin, mai întîi îl amesteca pe el bine cu apă, așijderea și în untuldelemn turna apă.

Văzînd Cuviosul Gherasim o așa înfrînare la anii săi cei tineri se minuna, și-l iubea pe el. Avea obicei Gherasim, în sfintele patruzeci de zile, de ieșea din mănăstire și se ducea în cel mai adînc pustiu care se chema Ruva, în care și cuviosul Eftimie oarecînd sălășluise. Drept aceea, iubind pe fericitul Chiriac pentru înfrînarea cea mare, îl lua și pe el cu sine. Chiriac, în toate Duminicile se împărțășea cu Sfintele Taine din mîinile lui Gherasim și petrecea în liniștea pustiului pînă la Duminica Stîlpărilor, cînd se întorcea în mănăstire cu mult folos pentru sufletele lor. Iar după cîtăva vreme cuviosul părintele nostru Eftimie a plecat către Domnul. Cuviosul Gherasim, șezînd în chilia sa, a cunoscut aceasta pristină, pentru că a văzut pe îngerii lui Dumnezeu înălțînd la cer cu bucurie sufletul cuviosului Eftimie și, sculîndu-se, a luat pe Chiriac și au mers în lavra lui Eftimie și l-au aflat pe el sfîrșit în Domnul. Îngropînd cinstitul lui trup, s-a întors la chilia sa cu iubitul său ucenic Chiriac. În anul al noulea al venirii lui Chiriac în Palestina, marele plăcut al lui Dumnezeu, Gherasim, a trecut de la cele pămîntești la veșnicele locașuri și Chiriac s-a întors iar în lavra cuviosului Eftimie, unde de la început din sfintele lui mîini a luat îngerescul chip.

Era atunci egumen în lavră Ilie, de la care a cerut Chiriac o chilie deosebită și a șezut, liniștindu-se, în al douăzeci și șaptelea an al vîrstei sale. Avea acolo un prieten al său, călugăr, anume Toma, pustnic mare și desăvârșit în viață, către care mare dragoste întru Duhul Sfînt a cîștigat și se folosea unul de altul, pentru că erau amîndoi plini de darul lui Dumnezeu.

Dar nu s-au mîngîiat multă vreme de prieteneasca lor petre-cere, că i-a despărțit pe ei dumnezeiasca voire astfel: a fost trimis fericitul Toma de către diaconul Fid în Alexandria, ca să cumpere oarecare lucruri pentru trebuințele mănăstirești; și avea cărți de la episcopul Martirie, pentru Timotei, arhiepiscopul Alexandriei. Cînd a intrat Toma ca să-și dea scrisorile, l-a oprit pe el arhiepiscopul, cunoscînd darul cel ce era într-însul și, hirotonisindu-l pe el, l-a pus episcop în țara Etiopiei. Ajungînd acolo fericitul Toma, pe toată a luminat-o și multe semne și minuni făcînd, a păscut bine turma cea încredințată lui.

Iar sfîntul Chiriac, despărțindu-se de bunul lui prieten, a luat tăcere mai adîncă și viețuia închizîndu-se în chilie, ca un îngropat în mormînt, numai cu singur Dumnezeu vorbind. Și a petrecut în acel locaș zece ani, în care a și fost hirotonit diacon.

În acea vreme, amîndouă mănăstirile, atît a lui Eftimie cît și a lui Teoctist, aveau amîndouă viață de obște și țineau o rînduială singure, întocmai după poruncile marelui Eftimie. Iar vrăjmașul, ridicînd o tulburare oarecare, a făcut între amîndouă mănăstirile dezbinare și despărțire. Atunci, Sfîntul Chiriac s-a mîhnit

pentru despărțirea ce se făcuse între mănăstiri și, ieșind din locașul său, s-a dus în mănăstirea Suchiei, pe care a întemeiat-o cuviosul Hariton. Acolo fiind primit ca un nou începător, a început a petrece iar în ascultări, făcând patru ani felurite slujbe, în bucătărie și în bolniță, pe toți părinții mângâindu-i. După ce l-a rînduit la altar, ca să săvîrșească slujba diaconească trei ani, l-a făcut preot la patruzeci de ani de la nașterea sa, apoi l-a rînduit canonarh și ascultarea aceasta a ținut-o optsprezece ani. Și a petrecut în acea mănăstire a Suchiei mai mult de treizeci de ani.

Și adeverea însuși că, fiind el canonarh, nu l-a văzut vreodată soarele mîncînd, nici mîniindu-se pe cineva. Spunea că în toate serile, stînd în chilie la rugăciune, începea Psaltirea, și o săvîrșea pînă la lovirea în toacă, pentru slujba cea de miezul nopții.

Apoi, dorind viață mai aspră, s-a dus în pustie, cînd era de șaptezeci de ani de la nașterea sa. Avea cu sine un ucenic, cu care, umblînd multe zile, au ajuns la pustia care se numea Hatufa și s-au sălășluit într-însa. Neavînd cu ce să se hrănească, că erau verde-țurile pustiei aceleia foarte amare, s-a rugat lui Dumnezeu și, cre-zînd bunătății lui, a zis ucenicului: "Mergi, fiule, și adună verdețuri amare și le fierbe. Bine este cuvîntat Dumnezeu cel Atotputernic, că cu acele verdețuri poate El să ne hrănească pe noi". Și a făcut ucenicul după porunca sfîntului. Iar Dumnezeu, Cel ce hrănește pe toți cei ce nădăjduiesc spre Dînsul, a prefăcut amărăciunea verdețurilor acelora în dulceață și s-au hrănit cu dînosele patru ani. Sfrîșindu-se al patrulea an, un mare comite din Tecui, auzind des-pre dînsul de la cei ce pășteau oile prin pustie, a încărcat un catîr cu pîine și a mers la dînsul pentru binecuvîntare și rugăciune și i-a adus pîinile acelea. Iar el, după rugăciune, vorbind cu dînsul mult pentru folosul sufletului, i-a dat voie să plece, binecuvîntîndu-l. Și de atunci a mîncat pîini de acelea. Odată, ucenicul a fiert verdețuri fără de porunca fericitului său stăpîn și, cînd a gustat dintr-însele, le-a aflat atît de amare, încît nu putea să le sufere pe ele și și-a pierdut glasul său din amărăciunea aceea mare. Iar starețul, înțelegînd pricina răgușelii lui, s-a rugat deasupra capului lui și i-a dat din Prea Curatele Taine și așa l-a făcut sănătos. Apoi, învă-țîndu-l pe el, zicea: "Nu totdeauna Dumnezeu vrea să facă minunile, ci numai în vremea primejdiilor și a nevoilor noastre. Cînd nu aveam pîine, ne-a îndulcit nouă Dumnezeu verdețurile spre hrană, iar acum avem pîine și ce trebuință este de minunea aceea, ca verdețurile cele amare să se îndulcească?". Iar după o vreme, sfrîșindu-se pîinea, iar era nevoie de hrană. Starețul a zis ucenicului: "Bine este cuvîntat Dumnezeu, fiule! Adună și fierbe verdețuri". Și a făcut ucenicul după poruncă și sosind ceasul mîncării, nu vroia ucenicul să guste, temîndu-se ca să nu păti-mească iar rău. Iar starețul, însemnînd fiertura cu semnul Crucii, singur a gustat întîi, apoi și ucenicul, privind la dînsul a îndrăznit a gusta și el și a rămas fără vătămare, că aflarea mîncarea dulce ca și mai întîi, și de atunci iar se hrăneau cu acele verdețuri.

Iar în anul al cincilea al petrecerii lui în acele pustii, trecînd un om, tecuitan de neam și auzind de fericitul Chiriac, a adus la dînsul pe fiul său pe care cumplit îl muncea diavolul la lună nouă, și a rugat pe sfîntul ca să-l miluiască pe fiul lui și să izgonească dintr-însul pe acel rău chinuitor. Fericitul a făcut pentru dînsul rugăciune și l-a uns cu untdelemn, însemnînd pe dînsul semnul crucii, și a izgonit pe diavol. S-a întors omul cu fiul sănătos la casa sa și a spus la toți minunea aceea. Apoi, ducîndu-se vestea despre sfînt prin toate hotarele acelea, începură a veni la dînsul mulți: unul pentru binecuvîntare, altul cerînd tămăduire, iar altul ca să vorbească cu dînsul și dorind să se folosească de la el, mult îl supărau. El, fugind de lauda omenească, s-a dus în pustia cea mai dinăuntru, care se chema Ruva, și a petrecut într-însa cinci ani, hrănindu-se cu rădăcini și cu o buruiană ce se numea melagria, și cu odraslele tinere de trestie. Dar și acolo a fost aflat de unii care au mers la dînsul ducîndu-și pe bolnavii lor și pe cei ce pătimeau de duhuri necurate, pe care îi tămăduia cu semnul crucii și cu rugăciunea.

Deci, nevrînd să rabde și acolo supărarea, s-a dus de la Ruva și s-a sălășluit la un loc pustiu și ascuns, unde nici un sihastru nu era. Iar locul acela se numea Susachime și era ca la două zeci de stadii departe de mănăstirea Suchiului. De acolo se pogorau două rîuri adînci, iar după aceea se uscase, nemairămînînd decît semnul adîncimii celei mari care fusese.

Unii zic că acelea erau râurile Itamului, de care David a zis în psalmi: "Tu ai secat râurile Itamului" (Psalm 73, 16). Și a petrecut acolo Chiriac șapte ani, avînd viață îngerească.

A fost cu voința lui Dumnezeu în părțile acelea foamete și moarte și, temîndu-se părinții lavrei Suchiului de mînia ce le venise asupra s-au dus la Sfîntul Chiriac, rugîndu-l pe el să vină în mănăstirea lor, crezînd că dacă Sfîntul Chiriac va fi cu dînșii, se va întoarce de la dînșii mînia lui Dumnezeu. Așa a și fost.

Mergînd Cuviosul Chiriac în lavră după dorința fraților, a început a vieții aproape de mănăstire, într-o peșteră sihăstrească, în care mănăstire viețuia Cuviosul, părintele nostru Hariton.

În acea vreme se înmulțea eresul lui Origen, pentru a cărui deșrădăcinare Sfîntul Chiriac a suferit multe osteneli. Și cu rugăciunea și cu cuvîntul, acea învățătură eretică, fără de Dumnezeu pierzînd-o, pe cei înșelați i-a întors de la amăgire, iar pe cei dreپți credincioși i-a întărit în credință. De acest lucru grăiește Chiril, scriitorul vieții acestuia, zicînd așa: "Eu, ieșind atunci din lavra marelui Eftimie, am mers în lavra Sfîntului Sava, la părintele Ioan, episcopul cel din liniște, și am fost trimis de dînsul cu cărți la Avva Chiriac, înștiințîndu-l de războiul ce a fost din cauza ereticilor în sfînta cetate și rugîndu-l pe el să se ostenească în rugăciuni către Dumnezeu, ca să cadă degrabă înalta socoteală a lui Hon și Leontie, începătorii ereziei, care bîrfesc asupra lui Hristos cu hulirile lui Origen. Sosind eu în locașul Suchiului, am mers la peștera Cuviosului Hariton și închinîndu-mă fericitului Chiriac, i-am dat scrisoarea și i-am spus și din gură cele ce-mi poruncise minunatul Ioan liniștitorul, iar el mi-a zis mie: "Să nu se mîhnească părintele cel ce te-a trimis, că degrabă vom vedea, cu darul lui Dumnezeu, risipirea eresului". Și a proorocit grabnica moarte a lui Hon și a lui Leontie, care se țineau de dogmele lui Origen († 254). Deci, întinzînd cuvînt de învățătură, mi-a arătat mie nebunia și amăgirea origeniților, și cum prin dumnezeiasca descoperire i s-a arătat lui vătămarea eresului aceluia și pierzarea celor înșelați de el. Apoi, înțelegînd fericitul că din lavra marelui Eftimie sînt călugărit, mi-a zis: "Iată dar, frate, părtaș al mănăstirii mele ești". Și a început a-mi spune multe despre Sfîntul Eftimie spre folosul meu. Și așa, cu povestirile cele folositoare și cu vorba sa cea dulce hrănindu-mi sufletul meu, m-a binecuvîntat cu pace. Și degrabă s-a împlinit proorocia fericitului Chiriac că, murind deodată începătorii eresurilor, s-a risipit puterea eretică și a încetat războiul cel din mijloc asupra dreptmăritorilor. Atunci Chiriac, fiind fără de grijă, a ieșit din peștera cuviosului Hariton și a mers iar la liniște în Susa-chim, la nouăzeci și nouă de ani ai vieții sale, și s-a liniștit într-însa opt ani.

Eu, iar poftind să văd fața cea cu sfîntă podoabă a cuviosului și să mă îndulcesc de vorbele lui cele dulci, am mers în locașul Suchiului și aflînd acolo pe Ioan, ucenicul lui, ne-am dus cu dînsul în Susachim, ca să vedem pe Fericitul Chiriac. Cînd ne apropiam de locul acela, ne-a întîmpinat pe noi un leu foarte mare și înfri-coșat, pe care, vîzîndu-l, m-am temut foarte mult, dar Ioan, ucenicul sfîntului, vîzîndu-mă spăimîntat, mi-a zis: "Nu te teme, frate Chirile, că leul acesta este ascultător al părintelui nostru, și nu vatămă pe frații cei ce vin la dînsul". Iar leul, vîzîndu-ne pe noi venind la stareț, s-a dat la o parte din cale. Și vîzîndu-mă pe mine Avva Chiriac, a zis: "Iată, fratele mănăstirii mele, Chiril, vine la mine". Și s-a bucurat de mine. Apoi, făcînd rugăciune, am șezut vorbind, și i-a spus lui de mine, Ioan, ucenicul lui: "Părinte, fratele Chiril vîzînd leul, s-a temut foarte mult".

Deci, mi-a zis mie starețul: "Să nu te temi, fiule Chiril, de leul acesta, că el petrece cu mine și-mi păzește aceste puține verdețuri de caprele sălbatică". Și, vorbind, mi-a spus mie multe despre marele Eftimie și de alți pustnici părinți, care au viețuit cu fapte bune. Apoi, a poruncit ca să-mi pună înainte mîncare și mîncînd noi, a venit leul și sta înaintea noastră; și, sculîndu-se starețul, i-a dat lui o bucată de pîine, zicîndu-i: "Mergi de păzește verdețurile". Iar mie mi-a zis: "Oare vezi, fiule, pe leul acesta!? Nu numai verdețurile îmi păzește, ci și pe țîlhari și pe barbari îi go-nește de aici, pentru că de multe ori oameni răi au năvălit asupra acestui loc sărac și leul i-a gonit pe ei".

Iar eu, auzind acestea, m-am mirat și am proslăvit pe Dumnezeu cel ce a supus fiarele ca pe niște oi plăcutului Său. Și am petrecut la dînsul o zi și am luat multă învățătură de la dînsul. Iar a doua zi, făcînd rugăciune, mi-a dat binecuvîntare și am plecat cu bine, poruncind ucenicului său să mă petreacă.

Ieșind, am aflat leul în cale șezînd pe labe și mîncînd o capră sălbatică. Și am stat, neîndrăznind a merge pe cărare alături de el. Iar el, văzîndu-ne pe noi că stăm, și-a lăsat vînatul dîndu-se la o parte din cale, pînă ce am trecut.

Locul la care viețuia Cuviosul era sec și fără apă; nu avea nici fîntînă. Deci, săpînd fericitul într-o piatră o groapă, aduna într-însa iarna apă, care îi era destulă pentru trebuință și spre udarea ver-dețurilor peste toată lavra. Într-o vară, în luna lui Iulie, fiind arșiță mare, s-a uscat apa cea adunată în piatră și se mîhnea sfîntul, neavînd apă. Deci, ridicîndu-și ochii spre Cer, s-a rugat zicînd: "Dumnezeule, Cel ce ai adăpat în pustie pe Israel cel însetat, dă-mi mie în pustia aceasta puțină apă, pentru cele de nevoie trebuințe ale săracului meu trup".

Și îndată s-a arătat un nor mic deasupra Susakimului, unde viețuia, a plouat împrejurul chiliei lui și i-a umplut toate gropile cele ce erau în pietre. Așa degrabă a ascultat Dumnezeu pe robul său.

Încă cu dreptate socotesc spre folos - zice același scriitor al vieții acestui Chiril - a spune aici și acestea, pe care mi le-a povestit părintele Ioan, ucenicul fericitului Chiriac. Umblînd noi prin pustie, mi-a arătat un loc, zicîndu-mi: "Aceasta este locuința fericitei Maria". Și l-am rugat pe dînsul să-mi spună despre ea. Iar el a început, zicînd așa: "A fost cu mult înainte, cînd mergeam împreună cu prietenul meu, fratele Chiriac. Căutînd, am văzut de departe pe un om stînd; socoteam că este un om pustnic și, grăbindu-ne, am mers spre dînsul, vrînd să ne închinăm lui, însă apropiindu-ne la locul acela, el îndată s-a ferit de noi. Ne-am înfricoșat și ne-am spăimîntat și, socotind că am văzut un duh viclean, am stat la rugăciune. Iar după rugăciune, căutînd încoace și încolo, am aflat o peșteră în pămînt și am cunoscut că nu un duh viclean, ci un rob al lui Dumnezeu este cel care s-a ascuns dinaintea noastră. Iar noi, mergînd aproape de peșteră, l-am rugat cu jurămînt ca să se arate nouă, să nu ne lipsească pe noi de rugăciunile sale și de vorbe folositoare. Și am auzit din peșteră acest răspuns: "Ce folos vreți de la mine ? Sînt o femeie proastă și păcătoasă". Și ne-a întreat pe noi: "Voi unde mergeți ?" I-am răspuns: "Noi mergem la părintele Chiriac Sihastrul. Dar spune-ne nouă, pentru Dumnezeu, cum te numești și care este viața ta ? De unde ești și din ce pricină ai venit aici ?" Ea a răspuns: "Duceți-vă unde ați plecat, iar cînd vă veți întoarce, vă voi spune". Însă noi ne-am jurat că nu ne vom duce pînă ce nu vom auzi de la dînsa numele și viața ei. Iar ea, văzînd că nu vrem să ne ducem, a înce-put a vorbi astfel din peșteră, fără să o vedem la față: "Mă numesc Maria. Am fost cititoare de psalmi în Biserica Învierii lui Hristos; pe mulți diavolul îi aprindea asupra mea și temîndu-mă ca să nu fiu vinovată de sminteala spurcatelor gînduri ale cuiva și să nu adaug păcate lîngă păcatele mele m-am rugat lui Dumnezeu cu osîrdie, ca să mă izbăvească de păcat și de niște sminteli ca acestea. Deci, odată umplîndu-mi inima cu frica lui Dumnezeu, am mers la Silo-am, am scos un vas de apă, am luat și o coșniță cu bob muiat, am ieșit noaptea din sfînta cetate și, încredințîndu-mă ajutorului lui Dumnezeu, m-am dus în pustie, iar Dumnezeu a binevoit de m-a adus aici. Sînt optsprezece ani de cînd viețuiesc aici, și cu darul lui Dumnezeu nu mi s-a sfîrșit apa, nici coșnița cu bob pînă astăzi. Acum, vă rog să mergeți la părintele Chiriac și să vă sfîrșiți slujba voastră, iar cînd vă veți întoarce, să mă cercetați sărmana de mine!" Acestea auzindu-le, am mers la părintele Chiriac, spunîndu-i toate cele aflate de la fericita Maria. Iar părintele Chiriac s-a minunat, zicînd: "Mărire Ție Dumnezeu nostru, că ai sfînți ascunși, nu numai bărbați, ci și femei, slujindu-ți Ție în taină. Deci, să mergeți fiii mei la plăcuta lui Dumnezeu și ce vă va zice vouă, să păziți".

Noi, întorcîndu-ne de la părintele Chiriac, am mers la peștera fericitei Maria, și am strigat-o zicînd: "Roaba lui Dumnezeu, Maria, iată, am venit după porunca ta! Însă ea nu ne-a răspuns. Apoi, apropiindu-ne la intrarea peșterii, am făcut rugăciunea și nu ne-a răspuns nouă. Deci, intrînd înăuntru peșterii, am găsit-o pe ea sfîrșită în Domnul. Iar din sfîntul ei trup ieșea miros mult și plăcut. Dar neavînd în ce să o

înelim ca să o îngropăm, ne-am dus la mănăstire, am luat de-acolo toate cele trebuincioase și, îmbrăcînd-o pe ea, am îngropat-o în peșteră, astupînd peștera cu pietre".

Aceasta mi-a spus părintele Ioan, iar eu m-am minunat de o viață ca aceea a roabei lui Dumnezeu și am socotit să o dau în scris ca să o citească și alții spre umilința celor ce o vor auzi și întru mărirea iubitorului de oameni Dumnezeu, Care dă răbdare celor ce-L iubesc pe El.

Pînă aici povestește Kiril, scriitorul vieții sfinte, cele auzite de la Ioan, ucenicul lui Chiriac. Apoi adaugă și acestea: că sfîrșindu-se al optulea an al vieții lui Chiriac în Susakim, ajunsese Cuviosul, la adînci bătrînețe, pentru că avea de la nașterea sa o sută și șapte ani și adunîndu-se părinții locașului Sukiului, s-au sfătuit zicînd: "Să nu se mute din acestea de pe pămînt un părinte ca acesta; viețuind departe de locașul nostru și neștiind despre plecarea lui cinstită din trup, ne-am lipsi de binecuvîntarea lui cea de la sfîrșit". Și mergînd la dînsul, l-au rugat mult ca să se mute de la Susakim în peștera cuviosului Hariton, care este aproape de mănăstirea în care mai înainte a petrecut, cînd s-a luptat cu partizanii lui Origen. Iar el, abia plecîndu-se, i-a ascultat și, aducîndu-l la mănăstire, s-a sălășluit în peștera lui Hariton, cu doi ani mai înainte de călătoria sa la Dumnezeu.

"Iar eu sărmanul - zice scriitorul - adeseori mergeam acolo și îl mîngîiam pe el. Am luat multă sporire sufletească din sfintele lui vorbe și m-am folosit din nevoințele lui cele mari. Cît de bătrîn era, tot iubea osteneți și nevoințe, stînd la cîntări cu osîrdie, și niciodată nu s-a aflat șezînd degeaba, ci sau se ruga, sau lucra ceva. Era bărbat bine, apropiat, prevăzător, învățător și binecredincios la stat înalt și drept, avînd tot trupul fără vătămare, și era plin de Duhul sfînt și de Dumnezeiescul dar.

Iar cînd a binevoit Domnul nostru ca după multele lui osteneți să-l mute la cereasca odihnă, a fost lovit Cuviosul de o boală trupească și a zăcut puține zile. Deci, chemînd pe egumenul locașului aceluia și pe frați, i-a învățat pe ei pentru mîntuire și sărutînd pe toți, i-a binecuvîntat. Apoi, căutînd spre cer și întinzîndu-și mîinile, s-a rugat pentru toți frații, dîndu-și cinstitul și sfîntul său suflet în mîinile Domnului, în luna lui Septembrie, în douăzeci și nouă de zile. El a trăit cu totul o sută și nouă ani, iar frații, plîngînd mult, au îngropat sfîntul lui trup, slăvind pe Dumnezeu cu psalmi cuviincioși și cu cîntări și pomenind ostenețile cele de mulți ani ale plăcutului Lui.

Deci, să fie și de la noi, păcătoșii Dumnezeului nostru, slavă acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

În această zi mai prăznuim și pătîmirea sfinților mucenici Dada și Gaveddae, fiii lui Savorie, împăratul Persidei și sora lui Gaveddae Kazdoa. Despre dînșii se află în Prolog o descriere îndeajuns de frumoasă. Și pomenirea sfinților mucenici din Bizantia, care au pătimit de la Arian pe vremea împărăției lui Valent (264-278). Și Cuviosul Teofan, milostivul, după a cărui adormire a curs mirt tămăduitor din moaștele lui.

Viața și pătîmirea Sfîntului Sfințit Mucenic Grigorie, Episcopul Armeniei celei mari, și a 37 de fecioare împreună cu dînsul († 335) (30 septembrie)

(Istorisire după Sf. Simion Metafrast, pe scurt)

Luminătorul Armeniei celei mari, Sfîntul Grigorie, s-a născut din părinți întunecați cu necredința, dar luminați cu bunul neam și cu dregătoria. Tatăl lui era un anume Anak, unul din cei mai mari boieri din pămîntul Persiei, de neam Partean, din seminție împă-rătească, rudenie a lui Artaban, împăratul perșilor,

și a lui Cursar, fratele împăratului Armeniei. Acela mai de pe urmă era străin în Armenia, deoarece împărăția perșilor venind sub stăpînirea parților, și Artaban fiind part și împărățind într-însa, le era greu perșilor că sînt stăpîniți de cei din alt pămînt.

Era la perși un boier mai de căpetenie, anume Artasir. Acela, sfătuindu-se cu prietenii săi cei de un gînd, au ridicat război împotriva împăratului lor Artaban și l-au ucis pe el și a luat scaunul împărăției persane. Iar lui Cursar, împăratul Armeniei, îi era foarte jale auzind de uciderea fratelui său Artaban. Adunînd toată puterea Armeniei s-a sculat asupra Perșilor, făcînd răzbunare pentru vîrsarea sîngelui fratelui său. Și fu bătută Persia de cei din Armenia zece ani și au luat multă vătămare de la dînșii. Drept aceea, Artasir, fiind în mare mîhnire și în nepricepere, s-a sfătuit cu boierii săi cu ce chip ar putea să înfrîngă pe vrăjmașii cei ce năvă-leau. Deci a făgăduit că de ar ucide cineva pe Cursar, împăratul Armeniei, îl va face pe acela al doilea împărat pe scaunul stăpînirii Persiei. La sfatul acela era și Anac, tatăl lui Grigorie. El a făgăduit ca fără război să biruiască pe Cursar, ucigîndu-l pe el cu un viclean meșteșug. Iar Artasir i-a zis lui: "De vei face aceasta, voi pune coroana pe capul tău și vei împărăți cu mine. Iar împărăția partenilor va fi a ta și a seminției tale". Sfătuindu-se așa și întărind cuvîntul, s-a dus.

Anac a luat pe fratele său spre ajutor la lucrul hotărît și sculîndu-se cu toată casa, cu femeile și cu toate averile din Persia, ca și cum ar fi fost izgoniți și ca și cum ar fugi din mîinile lui Artasir, a mers în Armenia, la rudenia sa, împăratul Armeniei. Iar acela i-a primit pe ei cu dragoste și dîndu-le locuință în pămîntul său, i-a făcut pe ei sfetnicii lui. Mai ales lui Anac îi încredințase toate tainele sale. L-a făcut pe el cel mai dintîi șezător în singlitolul său. Se furișase Anac cu înșelăciune în inima împăratului, iar în inima sa gîndea cum ar ucide pe împăratul și căuta, pentru aceea, vreme potrivită.

Fiind odată împăratul la muntele Araratului, au dorit Anac și fratele său să vorbească cu împăratul la un loc osebît: "Avem - zi-cea - să-ți spunem un cuvînt tainic, de bună trebuință și de folos". Și intrînd singuri la împăratul, îl lovira cu săbiile și rînindu-l de moarte au ieșit, au încălecat pe caii lor și au fugit, vrînd să ajungă în Persia. După puțin timp, intrînd postelnicii în cămara împăratului, au aflat pe împăratul zăcînd la pămînt în sînge încă viu și s-au înspăimîntat de frică.

Aflînd ceea ce se făcuse, au spus îndată tuturor voievozilor și boierilor și au pornit în urma ucigașilor pe care ajungîndu-i la un rîu, i-au ucis și i-au înecat în apă. Iar împăratul rănit, Cursar, cînd și-a dat cea din urmă suflare, a lăsat cu limbă de moarte ca să ucidă toată casa lui Anac și a fratelui său și pe femeile lor și pe fii. Și așa a trebuit să se facă de către urmași.

Oarecare din rudeniile lui Anac, cele ce se aflau în Armenia cînd se ucideau cei din casa lui Anac, au luat doi prunci, fii ai lui Anac, fiind în scutece: pe sfîntul acesta, Grigorie, și pe alt frate al lui și, ascunzîndu-i, i-a crescut. Atunci s-a făcut tulburare mare în Armenia. Înștiințînd-se de acest lucru Artasir, împăratul Persiei, a mers cu puterea sa asupra Armeniei și biruind-o, a luat împărăția Armeniei și a supus-o stăpînirii sale. Deci, a rămas după împăratul Cursar, asemenea, un prunc mic, anume Tiridat, pe care Artasir, crușîndu-l, l-a trimis în surghiunie în părțile Romei unde, venind în vîrstă, se afla în rînduiala ostășească și avea putere trupească mare. Pruncii lui Anac, cei păziți de ucidere, unul a fost luat în Persia, iar altul, ce se numea Grigorie, de care ne este nouă acum vorba, a fost trimis în stăpînirea Romei, în care, crescînd, a fost trimis în Cesareea Kapadochiei și a învățat credința în Domnul nostru Iisus Hristos, făcîndu-se slugă bună și credincioasă Domnului. Apoi s-a însoțit acolo cu femeie, după lege, și a născut doi fii, pe Ortan și Arostan, pe care i-a dat de mici la slujba Domnului.

Drept aceea, Ortan venind în vîrstă, s-a învrednicit la treapta preoțească. Iar Arostan a fost viețuitor în pustie. După nașterea acestor doi fii plăcuți lui Dumnezeu, soția lui Grigorie degrabă trecînd din lumea aceasta, a început fericitul mai în voie a sluji lui Dumnezeu, umblînd în toate poruncile și îndreptările Domnului fără prihană.

În acea vreme, Tiridat, slujind în oastea Romanilor, ca unul care era de seminție împărătească, a fost cinstit cu o înaltă dregătorie. Auzind Sfântul Grigorie, a mers la dînsul, nu că nu ar fi știut că Anac, tatăl lui, a ucis pe Cursors, tatăl lui Tiridat, însă taina aceea păzind-o. A început a sluji lui Tiridat cu credință, pentru păcatul tatălui său, cu slujba sa credincioasă măsurînd și răsplătind fiului lui Cursors. Și iubea Tiridat pe Grigorie, văzînd că-i slujea cu toată osîrdia. Însă, știindu-l că este creștin, se mîhnea asupra lui și îl defăima. Iar acesta, nebăgînd în seamă nedreapta mînie a stăpînului său, își păzea credința cea fără de prihană în Hristos Domnul.

În zilele acelea a fost năvălirea goșilor asupra provinciilor Romane, și cel ce împărătea atunci în Roma trebuia să iasă la război împotriva goșilor. Dar cînd erau romanii aproape de goți și stau taberile față în față la război, voievodul goșilor invită pe îm-păratul Romei ca singuri, deosebi să se bată. Iar împăratul Romei, temîndu-se să iasă singur, căuta pe unul în locul său, care s-ar putea bate cu voievodul goșilor. Și a aflat pe Tiridat, ostașul viteaz pe care l-a făcut în locul său împărat și, îmbrăcîndu-l în armele împărătești, l-a pus împotriva voievodului goșilor pe care, cînd s-a lovit Tiridat la război, fără de sabie l-a biruit pe voievodul goșilor, l-a prins viu și l-a dus la împăratul Romei. Toată oastea goșilor a biruit-o atunci. Pentru aceasta împăratul Romei l-a ridicat pe Tiridat la scaunul tatălui lui, și l-a pus rege în Armenia (287-330) și i-a făcut lui pace cu perșii. Atunci fericitul Grigorie a mers cu dînsul în Armenia ca o slugă credincioasă.

Cînd regele Tiridat aducea jertfe idolilor, mai ales zeitei Artemida, spre care avea mai multă osîrdie, mult și adeseori ruga pe Grigorie ca să jertfească idolilor cu dînsul împreună. Iar Grigorie nu voia, ci mărturisea pe Hristos, că nu este Dumnezeu afară de el, nici în cer, nici pe pămînt.

Auzind aceste cuvinte, Tiridat a poruncit ca să-l chinuie tare pe sfîntul Grigorie. Mai întîi i-a băgat în gură un lemn între fălci, deschizîndu-i cu sila gura foarte mult, încît nu putea să o mai închidă și să grăiască ceva, și apoi un bolovan mare de sare - în Armenia acel fel de bolovani se sapă din pămînt, și l-a legat apoi de grumaji, și cu picioarele în sus l-a spînzurat. Așa a răbdat sfîntul șapte zile spînzurat, iar în a opta zi, spînzurat fiind, l-a bătut de-a-supra cu bețe fără de cruțare și a făcut fum din gunoaie dedesubt și l-a chinuit cu acel fum cu capul în jos, spînzurat, alte șapte zile. Iar el, spînzurat fiind, slăvea numele lui Iisus Hristos și pe cît îi era lui cu puțință - scos acum fiind lemnul din gură - învăța pe norodul cel ce sta de față și privea la chinuirea lui ca să creadă într-unul, adevăratul Dumnezeu. Apoi, fiindcă s-a aflat nemișcat în credință și viteaz în răbdare, i-au strîns picioarele între scînduri și le-au legat tare cu funii și bătîndu-i în călcîie și în glesne piroane de fier, i-a poruncit să umble. Iar el, umblînd, cînta: "Pentru cuvintele buzelor tale eu am pășit pe căi silnice". Și iarăși: "Mergînd, mergea și plîn-gea, aruncînd semințele sale și, venind, vor veni cu bucurie, luîndu-și mănunchele sale".

Prigonitorul a poruncit să-i zgîrie cu niște unelte și să-i scrije-lească capul, în nări pucioasă și sare cu oțet să-i toarne și capul într-un sac plin de funingine și cenușă să-i lege; și așa a petrecut sfîntul șase zile. Și iar, legîndu-l de picioare, l-a spînzurat cu capul în jos, și mulțime de apă au turnat cu sila în pîntecele lui, muncind și batjocorind pe sfînt, pentru că nu era nici o rușine în ochii aceia care erau plini de toate necurățiile cele fără de rușine. După chinul acela îl amăgea pe pătimitorul cu cuvinte viclene împărătești spre închinarea la idoli, dar neplecîndu-se la amăgire, iar l-au spînzurat prigonitorii, și cu unghii de fier i-au strujit coastele. Și arzîndu-i tot trupul cu unghiile cele de fier, l-au tîrît pe pămînt, gol, peste piroane de fier ascuțite. După ce toate le-a răbdat mucenicul, îl aruncară în temniță și acolo s-a făcut sănătos cu puterea lui Hristos.

A doua zi, scoțîndu-l din temniță, a stat cu fața veselă îna-intea împăratului, neavînd nici o rană. Văzînd împăratul s-a mirat; însă tot mai nădăjduia că Grigorie va împlini voia lui și a vorbit către dînsul cu pace, trăgîndu-l la păgînismul său. Dar după ce nu s-a supus Sfîntul Grigorie cuvintelor împărătești amăgitoare, atunci a poruncit ca să-i încălze picioarele cu niște încălțăminte de fier și, ferecîndu-l în obezi, să-l păzească pînă a treia zi; iar după acele trei zile, l-a chemat și i-a zis: "În zadar nădăjduiești în Dumnezeul tău, că n-ai nici un ajutor de la Dînsul". Grigorie a zis: "Nebunule împărate! Tu singur îți gătești ție chin,

iar eu, nădăjduind spre Dumnezeu meu, nu voi slăbi și nu voi cruța trupul meu pentru Dînsul; că pe cît omul cel din afară se strică, cu atît mai mult cel dinăuntru se înnoiește".

După aceasta a poruncit să se topească o căldare de plumb și să toarne plumb de acela peste tot trupul sfîntului, iar el răbdînd, mărturisea pe Hristos neîncetat.

Deci, gîndind încă Tiridat în ce fel pe cea neschimbată inimă a lui Grigorie să schimbe, cineva dintre cei ce stau de față i-a zis: "Să nu omori, împărate, pe acest om, pe fiul lui Anak, care pe tatăl tău l-a ucis, și împărăția Armeniei a dat-o perșilor în robie". Au-zind aceasta împăratul s-a umplut de rîvnă mare pentru sîngele tatălui său și a poruncit ca, legînd mîinile și picioarele lui Grigorie, să-l arunce într-o groapă adîncă, în cetatea Artaxat. Iar goapa aceea era plină de noroi, de șerpi, de scorpii, de toate jivinele cele veninoase și de viermi. În acea groapă aruncară pe sfîntul Grigorie și patrusprezece ani a petrecut într-însa nevătămat de acele jivine tîrtoare.

O văduvă oarecare, cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, îi arunca lui în fiecare zi cîte o pîrticică de pîine, cu care a rămas în viață.

Socotind Tiridat că a pierit Grigorie, a încetat a mai gîndi la dînsul. După aceasta s-a bătut cu perșii, și a cuprins pămîntul lor pînă la Siria, și s-a întors cu mare biruință și triumf.

În vremurile acelea, Dioclețian (284-305), împăratul Romei, a trimis în toată stăpînirea sa ca să-i găsească lui o fecioară mai frumoasă decît toate, pe care să o ia spre însoțire. Și căutînd, trimișii aflară o fecioară creștină, anume Ripsimia, care într-o mî-năstire de fecioare, sub grija egumenei Gaiana, petrecea în post și în rugăciuni logodindu-și fecioria sa lui Hristos. Scriind trimișii des-crierea feței fecioarei aceleia, au trimis-o la împărat. Pe care vă-zînd-o împăratul a iubit frumusețea Ripsimiei foarte mult, s-a aprins spre dînsa și a trimis la Ripsimia cu pace, dorind să-i fie lui femeie. Iar ea, în inima sa, a zis către Hristos: "Nu mă voi depărta de la tine, mirele meu Hristos, și fecioria mea cea afierosită Ție, nu o voi face de hulă". Și așa, făcînd în taină sfat cu surorile și cu stareța sa, Gaiana, adunîndu-se toate cu dînsa, au fugit și s-au dus în Armenia cu mare și nemaipovestită nevoie, pe care au răbdat-o în cale, suferind foame și osteneală fără de număr. S-au sălășluit înaintea cetății Ararat, una dintre cele mai puternice, se duceau în cetate și lucrînd la oameni, aduceau pentru plată hrană lor și celorlalte. Și erau cu toate la număr treizeci și șapte, care au vrut a pătîmi toate acolo a răbda nevoia și necazul. Înștiințîndu-se Dioclețian că Ripsimia a fugit în Armenia cu alte surori, a trimis scrisoare la Tiridat, împăratul Armeniei, cu care era în mare dra-goste, înștiințîndu-l pe el și spunîndu-i că: "Pe Ripsimia, pe care am vrut s-o iau mie femeie, au amăgit-o unii din creștini, și și-au ales ca să se rătăcească, cu rușine, prin țări străine decît să-mi fie mie soție. Ci, aflînd-o pe ea, sau să o trimiți la noi, sau, de vei vrea, tu să o ai pe ea de soție".

Iar Tiridat îndată a poruncit s-o caute pretutindeni și, înștiințîndu-se unde se află, a poruncit să pună straie împrejur, ca să nu scape. Apoi, aflînd de la cei ce o văzuseră pe Ripsimia că este prea minunată la frumusețe, s-a aprins și a trimis la dînsa toate po-doabele cele vrednice de cinstea împărătească, ca într-însele gă-tindu-se, să fie adusă la dînsul. Iar ea, după învățătura stareței Gaiana, - care o crescuse pe ea din tinerețe, - a lepădat toate po-doabele acelea și n-a vrut să meargă la împăratul. Apoi a grăit și Gaiana către trimiși: "Iată, toate fecioarele acestea sînt logodite Împăratului Ceresc și nu este cu putință ca vreuna dintr-însele să se amestece cu nunta cea pămîntească". Și s-a făcut din senin un tunet înfricoșat și un glas din cer s-a auzit zicînd către fecioare: "Îndrăzniți și nu vă temeți, căci cu voi sînt". Iar ostașii cei trimiși atît de tare s-au înfricoșat de glasul tunetului aceluia, încît au căzut la pămînt. Iar unii din cei căzuți de pe cai au murit, călcați fiind de picioarele cailor. Deci, s-au întors trimișii înfricoșați cu mare spai-mă și spuseră împăratului cele ce se făcuse; iar el, umplîndu-se de mînie, a trimis pe unul din mai mari cu mai multă oaste ca pe toate fecioarele să le taie cu sabia și numai pe Ripsimia s-o aducă la dînsul cu de-a sila. Drept aceea, năvălind asupra lor ostașii cu săbiile scoase, a zis Ripsimia către cel mai mare: "Să nu pierdeți pe aceste fecioare, dar pe mine duceți-mă la împăratul vostru!" Și luînd-o pe ea, o duseră, nefăcînd rău celorlalte fecioare, care după plecarea lor s-au ascuns. Iar Ripsimia mergînd, chema spre

ajutor pe Hristos, Mirele său, și striga către Dînsul: "Izbăvește de sabie sufletul meu și din mîna cînelui pe cea una născută a mea". Apoi, ducînd-o în camera împărătească, și-a ridicat în sus ochii săi cei trupești și sufletești, și cu tărie se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi, ca să o păzească nevătămată cu mîna sa cea atotputernică, și își adu-cea aminte de ajutorul Lui cel minunat și milostiv, pe care de de-mult l-a arătat popoarelor celor ce erau în primejdii, cum pe Israel din mîinile lui faraon și de la înecare l-a mîntuit, pe Iona în pînte-cele chitului întreg l-a păzit, pe cei trei tineri în cuptor i-a ferit, nevătămați de foc, precum pe fericita Suzana a izbăvit-o de depravații bătrîni, așa și pentru sine se ruga ca să fie mîntuită din silirea lui Tiridat.

A intrat la dînsa împăratul și văzîndu-i neobișnuita ei frumu-sețe, s-a mirat și s-a aprins foarte spre dînsa. Apoi, pornindu-se de vicleanul duh și de pofta trupească, s-a apropiat de dînsa, cuprin-zînd-o și vrînd s-o sărute și să-i facă silă. Iar ea, întărîndu-se cu puterea lui Hristos, s-a împotrivit lui tare, și luptîndu-se mult cu dînsa împăratul, n-a putut să-i facă ei niciun rău, pentru că era mai tare în Dumnezeu atunci sfînta fecioară decît Tiridat cel vestit și tare ostaș. Și cel ce oarecînd pe voievodul goților l-a biruit fără de sabie și pe perși i-a bătut, n-a putut acum pe o singură fecioară a lui Hristos să o întrecă în putere, pentru că de sus i se dădea ei tărie, precum oarecînd celei întîi mucenițe, Tecla.

Deci, nesporind împăratul nimic, a ieșit din cămară și a poruncit să trimită după Gaiana, știind că aceea era învățătoarea ei, pe care aflînd-o degrabă, au adus-o. Și o rugă pe ea împăratul să îndemne pe Ripsimia să-i împlinească voia. Gaiana venind, grăia cu dînsa în limba latină, ca armenii cei ce erau de față să nu înțeleagă cuvintele lor, și o povățuia nu la cele ce erau pe pofta împăratului, ci cele ce erau de folos feciorelnice curății. Pentru că învăța pe Ripsimia cu hotărîre și o îndemna ca să păzească pînă în sfîrșit curăția ei cea logodită lui Hristos și să-și aducă aminte de dragostea Mirelui său și de cununa cea gătită fecioriei ei și să se teamă de înfricoșata judecată și de gheena care va înghiți pe cei ce nu-și păzesc făgăduința, zicînd: "Mai bine este ție, fecioară a lui Hristos, ca aici să mori vremelnic, decît acolo în veci. Au nu știi ce grăiește în Evanghelie Cel prea frumos, Mirele tău, Iisus Hristos? Nu vă temeți - zice - de cei ceucid trupul, dar sufletul nu pot să-l ucidă! Deci, să nu poștești păcatul niciodată, măcar de te-ar și ucide necuratul împărat; apoi mai bună va fi lauda fecioriei tale înaintea Celui curat și nesticăcios, Mirelui tău Cel Ceresc".

Iar unii din cei ce erau de față știind limba latină, au înțeles ce grăia Gaiana către Ripsimia și au spus la ceilalți slujitori; iar a-ceia, auzind acestea, loveau peste gură cu pietre pe Gaiana și i-au sfărîmat dinții poruncindu-i să grăiască ceea ce împăratul porun-cește. Apoi, fiindcă nu înceta Gaiana a învăța pe Ripsimia frica Domnului, au depărtat-o pe ea de acolo. Iar împăratul, ostenindu-se mult cu Ripsimia și văzînd că nu sporește nimic, a început ca un îndrăcit a se lovi pe sine și a se tăvăli pe pămînt. Și în acea vreme noaptea iată sosind, s-a sculat Ripsimia și, scăpînd, a fugit din ceta-te, nevăzînd-o nimeni. Apoi, aflînd pe surorile sale, le-a spus lor de biruința ei asupra vrăjmașilor, că neatinsă a rămas. Deci, toate au lăudat și au mulțumit lui Dumnezeu, Celui ce n-a dat spre rușinare pe mireasa Sa. Și toată noaptea aceea au cîntat rugîndu-se lui Hristos, Mirele lor. A doua zi iar necurații au prins pe Ripsimia și au ucis-o cu amară moarte. Mai întîi de toate îi tăiară limba, apoi, dezbrăcînd-o și la patru stîlpi mîinile și picioarele întinzîndu-i, au legat-o și cu lumînări au ars-o. După aceasta pîntecele ei cu pietre ascuțite l-au rupt, încît toate cele dinlăuntru ei s-au vărsat. La sfîrșit i-au scos ochii și pe toată au tăiat-o în bucăți și așa s-a dus la Hristos, Mirele ei cel dulce, prin amară moarte.

Deci, au prins și pe celelalte fecioare, surori și împreună pustnice ale ei, treizeci și trei, și cu sabie le-au ucis, iar trupurile lor le aruncară spre mîncare fiarelor. Iar pe Gaiana ceea ce era sta-reță, cu moarte mai amară au omorît-o, cu alte două fecioare care erau cu dînsa: mai întîi, găurindu-le picioarele, le-au spînzurat cu capul în jos și de vii le-au jupuit pielea, apoi tăindu-le grumajii lor dinapoi, limbile lor le-au tras și le-au tăiat, după aceea pîntecele cu pietre ascuțite tăindu-le, a tras afară cele dinlăuntru ale lor, la sfîrșit le-au tăiat capetele și așa au trecut la logodnicul lor, Hristos.

Tiridat, ca un fără de minte fiind, abia a șasea zi după moartea acelor fecioare și-a venit în sine și s-a dus la vînat. Iar prin rînduiala lui Dumnezeu cea de mirare și minunată, în acea cale a venit asupra lui o asemenea muștrare încît a prefăcut nu numai mintea, ci și asemănarea cea omenească în schimonosire și s-a schimbat în asemănare porcească, așa ca după tot chipul s-a făcut întocmai ca un vier. Cine a auzit de Nabuchodonosor, care din om și-a schimbat forma în dobitoac, să-și zugrăvească înaintea ochilor tot așa și pe Tiridat, că în loc de om vier îl vedea. Și nu numai împăratul singur, ci și alții, toți voievozii și ostașii, toată casa lui, care se învoiseră la moartea fecioarelor, erau îndrăciți și fugeau prin dumbrăvi și pe cîmpii, rupîndu-și hainele de pe ei și mîncîndu-și chiar carnea lor. Așa îi certa pe ei mînia lui Dumnezeu pen-tru sîngele nevinovat vărsat. Și nu aveau ei nici un ajutor de la nimeni, pentru că cine putea să povestească această cumplită mînie a lui Dumnezeu?

Însă Dumnezeu, milostiv fiind, "Care nu pînă în sfîrșit se iuțește, nici în veac se mînie, și de multe ori pedepsește spre folos", ca răutățile omenești să le întoarcă spre mai bine, plecîndu-Se prin obișnuită îndurarea Sa, i-a miluit pe ei așa: surorii împă-ratului, Cusaroductei, i s-a arătat în vis un bărbat înfricoșat, în slavă mare, și i-a zis: "De nu va fi scos Grigorie din groapă, Tiridat nu se va tămădui". Deci, deșteptîndu-se din somn Cusaroducta, a spus la oamenii vedenia sa. La toți era de necrezut lucrul acesta, pentru că cine se aștepta ca Grigorie, după patrusprezece ani, să fie viu, cel ce a petrecut între tot felul de jivini și pierdut în noroi. Cu toate acestea au mers la groapă și au strigat: "Oare ești viu Gri-gorie?" Și a răspuns din groapă Grigorie: "Sînt viu, cu darul Dumnezeului meu!" Și-l scoaseră de acolo veșted cu unghiile și cu părul crescut mare, uscat și negru de tină și de nevoile cele mari. L-au spălat și, în haine noi îmbrăcîndu-l și întărindu-l cu hrană, l-au dus la împăratul cel ce era în chip de vier. Și ieșiră la sfîntul Grigorie toți cu cinste mare închinîndu-se și căzînd la picioarele lui și rugîndu-se ca el să roage pe Dumnezeul său și să ceară tămăduire împăratului, voievozilor și ostașilor lui. Iar Fericitul Grigorie mai întîi i-a întrebat despre trupurile cele ucise ale sfîntelor fecioare, de vreme ce de nouă zile zăceau neîngropate. Și adunînd trupurile lor cele aruncate pe cîmp, plîngea de tirania cea fără de omenie a necuraților prigonitori. Și a îngropat sfintele trupuri cu cinste. După aceasta, a început a-i învăța pe ei ca să se întoarcă de la idoli și să creadă în unul Dumnezeu și în Iisus Hristos fiul Lui, și așa să nădăjduiască spre mîngîierea și darul Lui. Și le spunea lor că pen-tru aceasta Domnul Dumnezeu l-a păzit pe el viu în groapă, în care îngerul lui Dumnezeu adeseori îl cerceta, ca pe ei să-i aducă la lumina buneii credințe din întunericul închinării de idoli. Învățîndu-i pe ei să sporească în Hristos, le punea lor pocăință. Și văzîndu-le smerenia, le-a poruncit să zidească o biserică mare, pe care de-grabă au zidit-o și a adus într-însa Grigorie, cu mare cinste, tru-purile fericitelor mucenițe și punînd o cruce în biserică, a poruncit oamenilor ca să se adune acolo și să se roage. După aceea l-au dus pe Tiridat împăratul la trupurile sfîntelor fecioare pe care el le ucisese, ca să se roage lor și să le milostivească, ca ele să se roage pentru dînsul Domnului Iisus Hristos.

După ce a făcut aceasta împăratul, mai întîi din voievozii și ostașii cei îndrăciți li s-au redat chipul cel omenesc și au ieșit duhurile cele viclene și toți s-au tămăduit; și mulțime de alți bolnavi se tămăduiau de către Sfîntul Grigorie, cu numele Domnului nostru Iisus Hristos.

Apoi, degrabă, toată Armenia s-a întors la credința în Hristos și poporul a sfârîmat capiștile idolești, și a zidit biserici lui Dumnezeu. Iar împăratul își mărturisea înaintea tuturor păcatele și iuți-mea sa și propovăduia certarea și darul lui Dumnezeu cel arătat spre sine. S-a făcut povață spre tot lucrul bun și a trimis în Ceza-reea Capadociei pe Sfîntul Grigorie la Leontie, arhiepiscopul, ca să-l sfințească pe el episcop al lor. Sfințit fiind Grigorie, cînd s-a întors de acolo, a luat cu sine mulțime de preoți pe care îi cunoș-tea că sînt vrednici, și i-a botezat pe împărat, pe voievozi, pe ostașii lui și celălalt popor, începînd de la curtea împărătească, pînă la cel mai din urmă sătean. A adus mulțime nenumărată de popor la mărturisirea adevăratului Dumnezeu, zidind biserici lui Dumnezeu și întru dînsule săvîrșind jertfa cea fără de sînge. A sfințit prezbiteri, a pus școli și dascăli și a rînduit toate cele spre fapta bună, spre trebuința bisericii și spre slujba lui Dumnezeu cuviincioase, umblînd din cetate în cetate.

Împăratul a dăruit îndestulată avere bisericilor lui Dumnezeu, încît nu numai pe cei din Armenia, ci și pe cei din celelalte țări i-a adus Sfîntul Grigorie la Hristos: perșii, asirienii, midenii. A zidit mulțime de mănăstiri, în care bine înflorea desăvîrșirea evan-ghelicească. Rînduindu-le Sfîntul Grigorie pe toate așa bine, s-a dus în pustie, unde și-a sfîrșit și viața sa cea vremelnică după dumnezeiasca plăcere.

Împăratul Tiridat viețuia în mari fapte bune și în înfrînare atîta de mare încît era asemenea călugărilor. Iar în locul Sfîntului Grigorie luară pe Arostan, fiul lui, bărbat în mari bunătăți care din tinerețe petrecea viață călugărească. L-a sfințit în Capadocia pentru rînduiala bisericilor dumnezeiești celor din părțile Armeniei, și l-a trimis împăratul și la soborul cel din Niceea, împotriva eresului lui Arie. A fost unul din cei trei sute și optsprezece sfinți părinți. Așa a crezut Armenia și slujea lui Dumnezeu înflorind cu toate bunătățile multă vreme, și laudînd pe Dumnezeu întru smerenie, în Hristos Iisus, Domnul nostru, Căruia se cuvine slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Adormirea Cuviosului Părinte Grigorie Egumenul, cel de la rîul Pelșmii Vologodschii, făcătorul de minuni (30 septembrie)

Acest cuvios Grigorie era din cetatea Galileei, născut din părinți de bun neam și bun credincios. Băgînd de seamă la deșert-tăciunea lumii acesteia, s-a lepădat de ea și ieșind de la părintii săi și căutînd loc lesnicios spre dumnezeiasca gîndire, a mers în mănăs-tirea cea de la "apele galbene", la cuviosul Macarie, egumenul. De la dînsul a luat chipul îngeresc, se deprinse la viața îngerească și se făcu pustnic ales. Apoi pentru bunătatea lui cea multă, l-a învred-nicit fericitul Macarie ca să ia treapta preoției. După aceea i s-a încredințat lui egumenia, în mănăstirea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, a cinstitei nașterii ei, aproape de iezer, și se nevoia cu mai multe osteneți.

Deci, a mers vestea de viața lui îmbunătățită pînă la domni. Drept aceea, Iurie, domnul Galiției, a rugat pe fericitul ca pe doi fii ai lui să-i lumineze cu sfîntul botez, iar Vasilie Dimitrievici, marele Cneaz al Moscovei (1389-1425), vroia ca pe cuviosul în ce-tatea Rostovului să-l aibă arhimandrit. Dar el, fugind de deșert-tăciune omenească, a lăsat egumenia și s-a dus în locuri neștiute și nestrăbătute. Apoi, auzind de cuviosul Dionisie Glușițchie, a mers la dînsul în mănăstire și a petrecut la dînsul zece ani. După aceea, a ieșit cu binecuvîntare la pustie, în partea răsăritului, unde viețuia cu iubire de osteneală și cu dumnezeiască plăcere, și a început a se aduna la dînsul frați și a zidit o biserică în numele Prea Sfintei Născătoarei de Dumnezeu, a cinstitului ei sobor, și a întemeiat Mănăstire. Adăuga osteneți peste osteneți, cu neslăbire petrecînd în rugăciunile cele de toată noaptea. Era făcător de pace în vrajbă și în mînie: fiind izgonit voievodul Vasilie Vasilievici din Moscova (1425-1433, 1434-1446, 1447-1462), și voievodul Iurie răpindu-i scaunul său, cuviosul Grigorie a mers în cetatea Moscova și prin cuvinte îndrăznețe și înțelepte a sfătuit pe voievodul Iurie să nu țină moștenire străină, ci la moșia sa, a Galiției, să se întoarcă. Și se făcu prin mijlocirea cuviosului pace între domnii Iurie și Vasilie și amîndoi șezură în scaunele lor.

În acei ani, voievodul Dimitrie a mers cu război asupra cetății Vologda și multe răutăți a făcut oamenilor. Iar sfîntul cu rîvnă creștină aprinzîndu-se, a mers la dînsul și l-a mustrat pentru răutatea ce făcea creștinilor. Voievodul, nesuferind mustrarea, a poruncit ca pe cuvios să-l arunce de pe pod, iar el cu bucurie a suferit acea năpăstuire, mulțumind lui Dumnezeu.

Apoi, după îndestulați ani ai vieții sale celei plăcute lui Dumnezeu, a chemat pe frați și i-a învățat și le-a pus lor egumen. După aceasta, slăbind și apropiindu-se de sfîrșit, la urmă a sfătuit pe frați zicînd: "După ce sufletul meu se va despărți de trup, de nici o cinste să nu mă învredniciți, ci așa, prost, pe pămînt, trăgîndu-mă de picioare, să mă dați în baltă".

Aceasta zicându-le, s-a culcat pe patul său și făcându-și semnul cinstitei cruci, și-a dat cinstitul său suflet în mâinile lui Hristos Dumnezeu, pe care din tinerețe L-a iubit, și Căruia I-a slujit cu toată osîrdia întru cuvioșie și dreptate. Iar acum, stînd înaintea dumnezeiescului Lui scaun, în ceata sfinților și a cuvioșilor, roagă bunătatea Lui pentru noi, păcătoșii, cei ce credem în Tatăl și în Fiul și în Sfîntul Duh, întru unul în Treime Dumnezeu, Cel ce de toată făptura este slăvit și prin închinăciune cinstit, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

~ Sfârșit ~